NOTICES
OF
SANSKRIT MANUSCRIPTS

Sharada Oriental Series No. 1 : VII

NOTICES
OF
SANSKRIT MANUSCRIPTS

Vol. VII

RAJA RAJENDRALALA MITRA
MM. HARAPRASADA SASTRI

Biographical Sketches
SATKARI MUKHOPADHYAYA

Sharada Prakashan
DELHI-110052
1990

First Published : 1871 – 1911
Reprinted : 1990
ISBN : 81- 85320 - 11 - X (Set)

Published by :
SHARADA PRAKASHAN
E-239, Shastri Nagar,
DELHI - 110052. Ph: 7231820

Printed at :
NEW GIAN OFFSET PRINTERS
495, D.D.A. Complex, Shahzada Bagh,
Inderlok, DELHI - 110035

NOTICES OF SANSKRIT MSS.

No. 2246. प्रायश्चित्तौघसारः। Substance, country-made yellow paper, 16 × 4 inches. Folia, 41. Lines, 8 on a page. Extent 1,782 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Bráhmaṇí-kuṇḍá, Zillá Raṅgapur, Bhavendranátha Bhaṭṭácharya. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Práyaśchittaughasára. A treatise on expiations—a religious penal code—compiled principally from the original Smṛitis. By Ánandachandra Viprendra. Offences are classed under four heads, heinous, gross, venial, and slight, and all the principal offences under each head are noticed in order.

CONTENTS. Nature of expiations. Character of sins. Procedure for obtaining legal opinion in cases involving expiations. Merit of bathing in the river Ganges for the expiation of sins. Character of the guilty. Heinous sins. Expiation for the murder of a Bráhmaṇ. Murder defined. When murder is not sinful, especially with reference to the rules of the Tantras. Expiation for drinking ardent spirit, arrack. Arrack and other spirits defined. Different expiations ordained for different kinds of ardent spirits. Expiation for theft of gold, &c. Theft defined. Expiation for incest with the wife of a spiritual guide. Wife of a spiritual guide defined. Expiation for association with sinful persons. Association defined. Expiations for gross offences. Expiation for slaughter of kine. Obligations for the day preceding that of performing an expiation. Expiation for murdering a wife guilty of adultery. Ditto for killing horses, elephants, &c. Ditto ditto cats, &c. Ditto ditto certain kinds of birds. Ditto ditto aquatic animals. Ditto for felling particular trees. Ditto for destroying maṇḍapas, gardens, tanks, &c. Ditto for eating forbidden food. Ditto for eating garlic, &c.

Ditto for eating unconsecrated meat. Ditto for eating beef. Ditto for eating duck meat. Ditto for eating fish, &c. Expiations for venial offences. Ditto for association with public women. Ditto for association with women in their season. Ditto for cohabition on the day when a person has to perform a S'ráddha. Ditto for sexual intercourse with beasts. Expiations for slight offences resulting from neglect of duty. Ditto for omission of diurnal prayers. Ditto for officiating as a priest to a S'údra. Ditto for accepting as presents articles given at an expiatory rite. Ditto for wearing blue cloth, &c. Ditto for going to a vile country. Ditto for falsehood. Ditto for attending calls of nature after rubbing oil on the person. Ditto for falling from a height. Ditto for bites from dogs, &c. Ditto for touching prohibited articles.

Beginning. प्रणम्य पार्व्वतीनाथं प्रायश्चित्तौघसारकं ।
आनन्दचन्द्रोविप्रेन्द्रः कुरुते बालबोधकं ॥

तत्र पापक्षयमात्रसाधनं कर्म्म प्रायश्चित्तं । तथा च निश्चितपापक्षयेतरसाधनताप्रयोज्यत्वे सति पापक्षयसाधनताप्रयोज्या या हानिस्तद्विषयत्वं । अथवा निश्चितपापक्षयेतरविषयकेच्छाजन्यप्रवृत्त्यविषयत्वे सति पापविषयकेच्छाजन्यप्रवृत्तिजन्यत्वं प्रायश्चित्तं । इत्यादि ।

End. पञ्चोपवाससमं सार्द्धसप्तधेनुसमं ।
सर्व्वंच प्रमाणन्तु प्रायश्चित्तविवेकाद्दौ द्रष्टव्यं ॥

Colophon. इति श्रीआनन्दचन्द्रविरचितं प्रायश्चित्तौघसारनामकोग्रन्थः समाप्तः ॥

विषयः । प्रायश्चित्तस्वरूपविवेचनं । तत्र पापलक्षणादिकथनं । अवश्यावश्यकत्वादिविचिकथनं । गङ्गास्नानस्य सर्व्वपापप्रायश्चित्तत्वकथनं । पातित्यादिलक्षणकथनं । अतिपातकादिलक्षणकथनं । ब्रह्मवधप्रायश्चित्तनिरूपणं । तत्र वधित्वादिस्वरूपविवेचनं । आततायिवधादिविवेचनं । तन्त्रप्रसङ्गयोः स्वरूपादिविवेचनं । सुरापानप्रायश्चित्तकथनं । सुरादिलक्षणकथनं । सुरापानविशेषे प्रायश्चित्तविशेषकथनं । सुवर्णस्तेयादिप्रायश्चित्तकथनं । स्तेयत्वादिस्वरूपकथनं । गुर्व्वङ्गनागमनप्रायश्चित्तकथनं । गुर्व्वङ्गनानिरूपणं । पतितसंसर्गप्रायश्चित्तकथनं । संसर्गनिरूपणं । उपपातकादिप्रायश्चित्तकथनं । गोवधायाज्ययाजनकुष्ठप्रतिग्रहाध्यापनपरदारगमनादिप्रायश्चित्तकथनं । प्रायश्चित्तपूर्व्वाङ्गकृत्यनिरूपणं । व्यभिचारिण्यादिस्त्रीवधप्रायश्चित्तकथनं । गजाश्वादिवधप्रायश्चित्तं । मार्ज्जारादिवधप्रायश्चित्तं । पक्षिविशेषवधप्रायश्चित्तं । मत्स्यादिजलचरवधप्रायश्चित्तं । वृक्षच्छेदनप्रायश्चित्तं । मद्यपोष्मानतड़ागादिभेदनप्रायश्चित्तं । अभक्ष्यभक्षणप्रायश्चित्तं । लशुनादिभक्षणप्रायश्चित्तं । वृथापाक-वृथामांसादिभक्षणप्रायश्चित्तं । गोमांसभक्षणादिप्रायश्चित्तं । हंसादिपक्षिभक्षणप्रायश्चित्तं । मत्स्यादिभक्षणप्रायश्चित्तं । उपपातकप्रायश्चित्तं । व्यभिचारप्रायश्चित्तं । रजस्वलागमनादिप्रायश्चित्तं । श्राद्धदिने मैथुनादिप्रायश्चित्तं । तिर्य्यग्योनिगमनादिप्रायश्चित्तं । सङ्कीर्णप्राय-

चित्तं। सन्ध्यादीनामतिक्रमप्रायश्चित्तं। शूद्रयाजनादिप्रायश्चित्तं। प्रायश्चित्तद्रव्यव्ययप्रायश्चित्तं। नीलीवस्त्रादिपरिधानप्रायश्चित्तं। निन्दितदेशगमनप्रायश्चित्तं। मिथ्याकथनादिप्रायश्चित्तं। तैलाभ्यङ्गादौ मूत्रपुरीषाद्युत्सर्गप्रायश्चित्तं। अधिकरूपतितप्रायश्चित्तं। श्वादिदंशनप्रायश्चित्तकथनं। अस्पृश्यस्पर्शनादिप्रायश्चित्तकथनञ्च।

No. 2247. आगमसङ्ग्रहः, वा एकजटाकल्पः। Substance, country-made paper, 18 × 3¼ inches. Folia, 148. Lines, 6 on a page. Extent, 4,961 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1287. Place of deposit, Bráhmaṇí-kuṇḍá, Zillá Rañgapur, Bhavendranátha Bhaṭṭácbárya. Appearance, new. Prose and verse. Incorrect.

A'gama-sañgraha. A digest of the leading rites and ceremonies enjoined in the Tantras, for the worship of Ekajaṭá. By Kátyáyanes'vara, son of Rámakánta.

Contents. Identity of Ekajaṭá with Tárá and other forms of the Deví. Especial mantras. Morning duties. The nature of the thousand radii of the heart. Location of the kuṇḍalis or plexuses. Worship without performing the morning duties condemned. Differences in the morning duties of persons of the Paśu and Víra classes. Bathing. Resolution to perform the worship. Religious washing of the mouth. Prayers at stated periods of the day. Offering of *arghya*. Repetition of the Gáyatri, Tántric duties not prohibited on account of impurities resulting from a birth in the family. Offering of water to the manes according to the Tantras. The size of the dress of the worshipper regulated according to the objects of a rite. Worship defined. Regulation of the fingers. Reflection on píṭhas. Tying of the hair. Consecration of the dress. Purification of the place where the worship is to be made. Merits of different kinds of seats. Rules for drinking hemp emulsion. Purification of the body. Purification of flowers. Drawing of diagrams. Selection of mantras. Purification of the elements. Navel defined. Steadification of the vital airs. Mental worship. The form in which Ekajaṭá should be meditated. Regulation of breath. Dedication of the different parts of the body (*Nyása*). Gesticulation. Dedication of life. Ritual of worship. Flowers and essences. Worship of Yoginís. Sacrifices of animals. Repetition of mantras. Rosaries. Ritual slaughter. Offering of blood. Daily homas. Consigning of the image into water. Putting on sectarial marks. A summary mode of worship. Rules regard-

ing Vámáchára. Three kinds of nocturnal worship. The dead of night (mahánisá) defined. Drinking by Bráhmaṇs. Purification of liquor by expiation. Rules for drinking. Yoni-kavacha defined. Sacrifices. Discussion about mantras. Special diagrams. Characteristics of Gurus. The rite of Puras'charaṇa. A rite at a burning ground. Burning ground defined. A rite performed with a corpse. Panchamuṇḍa and other rites. Rite for making mantras fruitful. Amulets bearing the name of S'akti. A rite with a creeper (Latásádhana.) Women fit for the rite. Rules for initiation. Various kinds of yantras or symbols of S'akti. Purification of Vajra and other flowers. Hymns and amulets of Ekajaṭá. Amulets of Ugratárá, Nílasarasvatí, &c. Amulet of Ugratárá. Ontology. Expiations for Kaulas. Consecrations.

Beginning. प्रणम्यैकजटां भक्त्या मातृकात्यायनीं तथा ।
करोम्येकजटाकल्पं तेन विघ्नो विनश्यतां ॥

अथ यद्यपि तारोग्रतारा श्रीमदेकजटा चैकरूपा, तथापि कश्चिद् तासामाख्याभेदवशतः भेदोपयुक्त एव । तदुक्तं यथा तारातन्त्रे ।

एकैव हि महादेवी नामभेदाभिधा भवेत् ।
प्रथमव्यतिरेकेण तृतीयैकजटा भवेत् ॥ इत्यादि ।

End. विपर्य्येऽपि सम्प्रदायः ।
कात्यायनीमकरन्दप्रचकोरचितः
श्रीरामकान्ततनयोऽयतनोत् शिवस्य ।
तन्त्रं विलोक्य बहुधैकजटाख्यकल्पं
श्रीतारिणीविषयसंग्रथनात्मकं वै ॥

Colophon. इति श्रीकात्यायन्यात्मजविरचिते यामलसारे एकजटाकल्पे कलौ तारा-विद्याधैतन्यप्रमाणं नाम षोडशः पटलः । इत्येकजटाकल्पः समाप्तः । १२८७ साल ।

विषयः । तारोग्रतारानीलैकजटादीनामेकरूपत्वेऽपि समाख्याभेदाद्भेद इति निरूपणं । तत्र नामभेदकथनं । एकजटाधिकारे प्रातःकृत्यादिनिरूपणं । सदाचारविवेचनं । कुण्डलिन्या ध्यानादिनिरूपणं । प्रातःकृत्यं विना पूजादौ दोषश्रुतिकथनं । पशुवीरयोः प्रातःकृत्ये विशेषकथनं । तत्र स्नानविधिकथनं । संकल्पकथनं । आचमनविधिः । सन्ध्याविधिः । अर्घ्यदानविधिः । गायत्रीजपविधिः । पतितसन्ध्याचरणकथनं । संक्रान्त्यादौ वैदिकसन्ध्यानिषेधेऽपि तान्त्रिकसन्ध्याया आवश्यकत्वकथनं । सूतकादावपि तन्त्रोक्तसन्ध्यापूजादीनां कर्त्तव्यताकथनं । तान्त्रिकतर्पणविधिः । कामनाविशेषे जलपरिमाणकथनं । यागभूमिनिर्णयः । पूजादिनिरूपणं । यन्त्रलि-

नियमः। पीठचिन्तनविधिः। शिखाबन्धनविधिः। वस्त्रादिपूजाविधिः। भूमिशोधनविघ्नोत्सारणा-
दिविधिः। चासनविशेषे फलविशेषकथनं। विजयाविधिः। तत्पानकालादिनिरूपणं। कायादि-
शोधनविधिः। पुष्पादिशोधनविधिः। गुरुपूजाविधिः। दशदिग्बन्धनादिविधिः। मन्त्रादिनिरूपणं।
भूतशुद्ध्यादिविधिः। षट्चक्रभेदप्रस्तावेन नाभिनिरूपणं। प्राणप्रतिष्ठाविधिः। मानसपूजाविधिः।
एकजटायाः ध्यानकथनं तदर्थनिरूपणञ्च। प्राणायामादिविधिः। षोढाम्बुपोढ़ान्यापकादिन्यास-
विधिः। मुद्राविधिः। जीवन्यासादिविधिः। पूजाक्रमकथनं। मन्त्रपुष्पादिविवेचनं। मद्यदानवि-
धिः। तत्र मन्त्रपाचादिविवेचनं। परिवारपूजाविधिः। चक्रपूजादिविधिः। योगिनीपूजादि-
विधिः। वलिदानविधिः। जपविधिः। करमालादिनिरूपणं। वैधहिंसाविवेचनं। वधिरदान-
विधिः। नित्यहोमविधिः। विसर्जनादिविधिः। शेषधारणादिविधिः। संक्षेपपूजाविधिः।
वामाचारकथनं। त्रिविधराशिपूजाविधिः। मद्यानिषादिनिरूपणं। ग्राह्यस्य मद्यपानादिविधि-
विवेचनं। प्रायश्चित्तादिशोधनविधिः। पानक्रमकथनं। योनिकवचकथनं। वलिदानविधिः।
कुमारीभक्त्यादिकथनं। मन्त्रविवेचनप्रकारकथनं। ऋषिछन्दादिचक्रकथनं। मुखकवचादिकथनं।
पुरश्चरणविधिः। चिताशोधनविधिः। चिताकवचादिकथनं। शवसाधनादिविधिकथनं। पञ्च-
मुण्डादिसाधनविधिः। मन्त्रसिद्ध्युपायकथनं। शक्तिकवचादिनिरूपणं। लतासाधनादिविधिः।
शक्तिमन्त्राचमनविवेककथनं। संस्कारप्रयोगकथनं। मन्त्रायन्त्र्यन्त्रादिविधिः। वज्रपुष्पादिशोधन-
विधिः। एकजटायाः कवचकवचादिभेदकथनं। उग्रतारानीलसरस्वत्यादिकवचकथनं। उग्रतारा-
प्रत्यङ्गिराकथनं। चालनज्ञनिरूपणं। कौलप्रायश्चित्तकथनं पूर्णाभिषेकादिविधिकथनञ्च।

No. 2248. प्रवराध्यायः। Substance, country-made paper, 13 × 3 inches. Folia, 8. Lines, 7 on a page. Extent, 65 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Bráhmaṇí-kuṇḍá, Zillá Rańgapur, Bhavendranátha Bhaṭṭácḥárya. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Pravarádhyáya. Enumeration of the septs or Pravaras of the different Gotras. By Pashupati, a minister of Lakshmaṇa Sena, king of Bengal, in the early part of the 12th century.

Begininng. श्रुतिस्मृतिपुराणानि विचार्य्य प्रयत्नतः।
लिखति प्रवराध्यायं श्रीमान् पशुपतिः सुधीः॥

काश्यपगोत्रे काश्यपावत्सारनैध्रुवा इति त्रयः प्रवराः। इत्यादि।

End. मधुकुल्यगोत्रे,—मधुकुल्य-शाकुल्य-शाकत्यायन-वामदत्त-वाम्रया इति पञ्चप्रवराः॥

Colophon. इति प्रवराध्यायः।

विषयः। सर्व्वेषु गोत्रेषु प्रवरसंख्यादिकथनं।

No. 2249. वैष्णवी । Substance, country-made paper, 16 × 4 inches. Folia, 6. Lines, 7 on a page Extent, 215 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, I'ṭákumárí, Zillá Rañgapur, Jayagovinda Bhaṭṭácharya. Appearance, old. Prose. Correct.

Vaishṇavî. A commentary on the Mahimnastava of Puspadanta, showing that the hymn is addressed to Vishṇu. It is usually intreprcted to refer to S'iva. By Haragovinda S'armá.

Beginning. पुरा चित्ररथनामा गन्धर्व्वः कश्चित् पुष्पोद्याने गतवान् बभूत् । तैरपि परामृष्य विष्णुनिर्म्माल्येन उद्यानमाच्छादितं तत्पद्भ्यां स्पृष्ट्वा स्वर्गं गन्तुं न समर्थः । इत्यवसरे स्तुतिरुक्ता महिम्न इत्यादि । हे हर हे विष्णो इति बोध्यं । संहारकर्त्तृत्वं विष्णोरेव तथा च गीतायां । अहमेवाक्षयः कालो धाताहं विश्वतोमुखः । मृत्युः सर्व्वहरश्चाहमुद्भवश्च भविष्यतामिति ॥

End. नामान्तरेण सम्बोधनं कृतं तथा च गीतायां रुद्राणां शङ्करश्चास्मि । इत्यादि ।

Colophon. इति श्रीहरगोविन्दशर्म्मणः कृतिर्महिम्नः स्तोत्रस्य वैष्णवी टीका समाप्ता ।

विषयः । पुष्पदन्तकृतशिवमहिमस्तोत्रस्य केवलं विष्णुपरतया व्याख्यानं ।

No. 2250. कर्म्मलोचनम् । Substance, country-made paper, 18 × 4 inches. Folia, 6. Lines, 7 on a page. Extent, 199 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, I'ṭákumárí, Zillá Rañgapur, Jayagovinda Bhaṭṭácháryа. Appearance, old. Verse. Correct.

Karmalochana. One hundred and eight stanzas giving a summary of the duties appropriate for householders. Anonymous.

Beginning. भूरिशास्त्रं समालोक्य बालानां ज्ञानहेतवे ।
अष्टोत्तरशतश्लोकं वक्ष्यते कर्म्मलोचनं ॥
उदिते जगतां नाथे न कुर्य्याद्दन्तधावनं ।
स पापिष्ठः कथं ब्रूते पूजयामि जनार्द्दनं ॥
दक्षिणाभिमुखो भूत्वा पश्चिमाभिमुखस्तथा ।
न दन्तधावनं कुर्य्यात् कुर्य्याच्चेन्नारकी भवेत् ॥ इत्यादि ।

End. पादुकां चोत्तरीयञ्च तर्ज्जन्यां कण्ठधारणं ।
न जीवत्पितृकः कुर्य्याज्ज्येष्ठे भ्रातरि जीवति ॥

Colophon. इति कर्म्मलोचनप्रकरणं समाप्तं ।

विषयः । गृहस्थस्य सर्व्वेष्वपि कर्म्मसु प्रायः कर्त्तव्याकर्त्तव्ययोर्विधिनिषेधकथनं ।

No. 2251. दुर्गोत्सवनिर्णयः। Substance, country-made paper, 14 × 3 inches. Folia, 11. Lines, 6 on a page. Extent, 214 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Bráhmaṇí-kuṇḍá, Zillá Rañgapur, Hariśchandra Bhaṭṭáchárya. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Durgotsava-nirṇaya. A digest of the rules regarding the performance of the Dúrgápújá ceremony. By Ṅyápanchánana: this name is a title, the personal name of the author is not given.

Beginning. नत्वा रामं घनश्यामं निष्कामं विदुषां मुदे।
न्यायपञ्चाननेनाद्य दुर्गोत्सवविनिर्णयं॥
अथ दुर्गोत्सवनिर्णयः। तत्र शरत्कालीनदुर्गापूजा नित्या तथा च कालिकापुराणं। येमोहाद्यथवालस्याद्देवीं दुर्गां महोत्सवे॥ इत्यादि।

End. अशुभं स्वप्नं दृष्ट्वा देवब्राह्मणपूजनं।
दानं कुर्वीत कुर्य्याच्च स्नानं सर्वौषधीजलैः॥

Colophon. इति न्यायपञ्चाननकृतदुर्गोत्सवनिर्णयः समाप्तः।

विषयः। दुर्गापूजायाः काम्यत्वं नित्यत्वञ्चेतिनिरूपणं। मासादिनसाध्या रवेव पुङ्क्ति-निरूपणं। अत्राधिकारितानिरूपणं। नवम्यादिकल्पव्यवस्थाकथनं। एवं प्रतिपदादिषष्ठ्यादिकल्प-व्यवस्थाकथनञ्च। बोधनादिकालविवेचनं। प्रतिमाया अभावे शिवलिङ्गादावपि पूजनावश्यकता-कथनं। बलिदाननिरूपणं। तत्र पशुमस्तकादिनियमकथनं। दधिपादिनिरूपणञ्च।

No. 2252. प्रायश्चित्तमार्त्तण्डः। Substance, palm leaf 14 × 2½ inches. Folia 88. Lines, 4 on a page. Extent, 1,363 ślokas. Character, Maithilí. Date, Sk 1544. Place of deposit, Bháñrorá. Post Betiyá, Zillá Champáraṇa, Purushottama Deva. Appearance, decayed. Prose and verse. Correct.

Práyaśchitta-mártaṇḍa. A summary of the rules for expiations of different kinds. By Mis'ra-mártaṇḍa.

Beginning नत्वा सरस्वतीं देवीं शरदिन्दुसुन्दरीं।
प्रायश्चित्तस्य मार्त्तण्डोमार्त्तण्डेन विरच्यते॥
अथादौ प्रायश्चित्तस्वरूपं निरूप्यते। तत्र हारीतः। प्रयत्नाद्वोपचितं पापं नाशयतीति। इत्यादि।

End. प्रदक्षिणा भूतानां निष्पत्तिषु महाफलेति। एतद्वचनन्तु गात्रेतराणां दृढ्यं रक्षयतीति मं।

Colophon इति श्रीमन्निश्रमार्त्तण्डेन विरचितः प्रायश्चित्तमार्त्तण्डः परिपूर्णः। शकाब्दाः १५४४ ।

विषयः । प्रायश्चित्तलक्षणं। धर्म्माधर्म्मलक्षणादिविवेचनं। पातकनिरूपणं। महापातकादिलक्षणं। कालदेशादिभेदेन प्रायश्चित्तस्य लाघवादिकथनं। महापातकादिषु प्रत्येकं प्रायश्चित्तनिरूपणं। गोहत्यादिप्रायश्चित्तकथनं। अगम्यागमनादिप्रायश्चित्तं। अभोज्यादिभोजनप्रायश्चित्तं। तत्र भक्ष्याभक्ष्यादिकथनञ्च। वैधहिंसाविचारः। मांसादिभक्षणविधिविवेचनञ्च।

No. 2253. सच्छन्दपद्धतिः। Substance, country-made paper, 16 × 7 inches. Folia, 28. Lines, 12 on a page. Extent, 990 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Sítámáḍhí, Zillá Mujahpharapur, Paṇḍit Yogadatta Upádhyáya. Appearance, new. Prose and verse. Incorrect.

Sachchhanda-paddhati. A manual of S'ákta duties. By Sachchidánanda Yogíndra, disciple of Vimalánanda Yogíndra.

Beginning. नमो नाराय त मुख्यां विधायेन स्वप्नाशिने। (?)
प्रत्यक्कमलकन्दाय कर्णाभ्यां पर्वशालिने ॥
कुलधर्म्मस्य माहात्म्यं विचार्य परया धिया।
साधकानां हितार्थाय चिदानन्देन लिख्यते ॥

अथ श्रीमत्साधकेन्द्रः सन्ध्यादिपूर्व्वदण्डद्वयात्मके रात्रौ तुरीययामे ब्राह्मे मुहूर्त्ते च उत्थाय शुचिः सन् स्वशिरसि श्वेतसहस्रारकमलकर्णिकामध्ये निजगुरुं ध्यायेत्। इत्यादि।

End. निर्म्माल्यपुष्पं शिरसि धृत्वा सामयिकेभ्यो नैवेद्यादिकं दत्त्वा स्वयं भुक्त्वा (भुक्त्वा) विश्वातीतं विभाव्य यथासुखं विहरेत् ॥

Colophon. इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य्यश्रीमद्विमलानन्दयोगीन्द्रभगवत्पूज्यपादशिष्यश्रीचिदानन्दयोगीन्द्रकृतसच्छन्दपद्धतिः समाप्ता।

विषयः। कौलिकानां प्रातःकृत्यादिविधिकथनं। दन्तधावनादिमन्त्रकथनं। स्नानस्वस्तिकौपाद्यादिविधिकथनं। महाकलसस्थापनादिविधिकथनं। अन्तर्य्यागविधिकथनं। बहिर्य्यागविधिकथनं। त्रिपुरासुन्दरी-चक्रपूजामन्त्रपूजादिकथनञ्च।

No. 2254. शिवानन्दलहरी । Substance, country-made yellow paper, 13 × 4 inches. Folia, 19. Lines, 7 on a page. Extent, 249 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1923. Place of deposit, Sítámoḍhí, Zillá Mujahpharpur, Paṇḍit Yogadatta Upádhyáya; another copy at Sántipur, Kṛishṇamaya Gośvámí. Appearance, new. Verse. Incorrect.

S'ivánandalaharí. A hymn in praise of Mahádeva. By S'aṅkara A'chárya.

Beginning. कपालाभ्यां चूडालङ्कृतशशिकलाभ्यां निजतपः-
फलाभ्यां भक्तेषु प्रकटितफलाभ्यां भवतु मे ।
शिवाभ्यामस्तोकत्रिभुवनशिवाभ्यां हृदि पुन-
भवाभ्यामानन्दस्फुरदनुभवाभ्यां नतिरियम् ॥ १ ॥
गलन्ती शम्भो त्वच्चरितसरितः किल्बिषरजो-
दलन्ती धीकुल्यासर + + + + पतन्ती विजयतां ।
दिशन्ती संसारभ्रमणपरितापोपशमनं
वसन्ती मच्चिते चिरमपि शिवानन्दलहरी ॥ २ ॥ इत्यादि ।

End. प्रचरत्यभितः प्रगल्भवृत्त्या मदवानेष + + कथं मदीयः ।
परिरुह्य + + + भक्तिरज्वा परमस्थाणुपद + + यामि ॥

Colophon. इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्य्य श्रीमच्छङ्कराचार्य्यविरचिता शिवानन्द-लहरी समाप्ता । संवत् १९२२ ।

विषयः । स्तोत्रव्याजेन शिवस्य माहात्म्यरूपादिवर्णनं ।

No. 2255. शल्यतन्त्रम् । Substance, country-made paper, 17 × 4 inches. Folia, 22. Lines, 6 on a page. Extent, 387 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Sítámoḍhí, Zillá Mujabpharpur, Paṇḍit Yogadatta Upádhyáya. Appearance, new. Prose and verse. Incorrect.

S'alya-tantra. Incantations, &c., for the neutralization of poisons and for curing persons suffering from hysteria, epilepsy, &c. The work professes to be a Tantra disclosed by S'iva himself.

Beginning. भानुवारे समाहाय श(स)र्व्वौषध साधकः ।
निशासर्षपचूर्णेन लेपयेत् प्रयत्नतः ॥

छायायुक्तं ततः कृत्वा सङ्गृहीतं विषवणः(र्णैः)।
यत्र यत्र व्रजत्येव साधकोऽभूतमन्दिरं ॥
विलोक्य तं प्रजाः सर्व्वं पलायन्ते दिशोदश। इत्यादि।

End. एतत्सर्व्वं प्रयत्नेन कथितं तव भैरवि ॥
गुप्ताच्चिन्ताय दातव्यं न देयं यस्य कस्यचित् ॥

Colophon इति श्रीउमामहेश्वरसंवादे मन्त्रतन्त्रं समाप्तम्।

विषयः। विषापहारादुपद्रवनविविधप्रयोगकथनं।

No. 2256. श्रुत्यन्तसुरद्रुमः। Substance, country-made paper, 16 × 6 inches. Folia, 339. Lines 7 on a page. Extent, 4,301 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Sítámoḍhí, Zillá Mujahpharpur, Paṇḍit Yogadatta Upádhyáya. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

S'rutyanta-suradruma. A commentary on a hymn in praise of Kṛishṇa as both defined and undefined, in course of which the author enquires into the bearings of the Vedánta doctrine in order to prove the duality of souls and the divinity of Kṛishṇa. By Purushottamaprasáda.

Beginning. नतोऽस्मि सर्व्वेश्वरमादिदेवं प्रपन्नसंरक्षणबद्धकक्षं।
कारुण्यवात्सल्यदयादिसिन्धुं जगद्गुरुं ब्रह्मशिवादिवन्द्यं ॥
योऽम्बुजोद्भवशिवादिपूज्यचरणः श्रीश्रीनिवासाभिधः
कारुण्यादिव + वतीर्य्य + वसावालोकयत् तोयधिं।
वेदान्तस्य निकष्य भाष्यममृतं चापाययत् चाश्रितान्
सत + ज्ज्ञिप्रियं सुवचसि दृषौ तच्छाश्रये सद्गुरुम् ॥
इज्यते योऽनिशं नित्यैर्मुक्तैर्योगगम्यते हरिः।
धीयते योगिभिर्नित्यं तं श्रीकृष्णं समाश्रये ॥

इह खलु मन्दबुद्धिजनतावाञ्छां निरीक्ष्य तद्धितं परिचक्षमाणो भगवान् ग्रन्थकारः सुदिधीर्दुः पूर्व्वाचार्य्यप्रणीतशारीरकमीमांसादिवेदान्तशास्त्रार्थमल्पबुद्धिभ्योऽपि कार्त्स्न्येन जिघाट्यिषुः क्वोऽपचीव स्तवराज। तस्य मिताक्षरैः समासतो व्याख्यानं समारभ्यते। तत्र तावद्ब्रह्मस्वरूपादेक निर्दिशन् क्षौति शास्त्रीत्यादिना। इत्यादि।

End. वाद्यन्देपसायताङ्ग कलाबगुणसागरं।
नमामि श्रीहयग्रीवं परविद्याप्रदं प्रभुं ॥

श्रीकृष्णं रुक्मिणीकान्तं गोपिकाकण्ठभूषणं।
मुकुन्दं ब्रह्मरुद्रादिवन्द्यं वन्दे जगीश्वरं ॥
श्रीहयग्रीव ज्ञानाब्धे वात्सल्यादिगुणाकर ।
प्रपन्नजनसन्त्राणबद्धकक्ष+मां गुरो ॥
श्रीश्रीनिवासपादाब्जं मङ्गलं मङ्गलायनं ।
स्वाश्रितार्त्तिहरं पुण्यं भजामि शरणं शुभम् ॥

Colophon. इति श्रीहयग्रीवानुग्रहैकसेवकेन श्रीनियमानन्दानुयायिना श्रीपुरुषोत्तम-प्रसादाख्येन वैष्णवेन विरचिते श्रुत्यन्तसुरद्रुमे चरमा शाखा २० ॥ हरये नमः ।

विषयः । ग्रन्थेऽस्मिन् सविशेषनिर्विशेषश्रीकृष्णस्तवराजव्याख्यानव्यपदेशेन द्वैताद्वैतविशिष्टाद्वैतादिवादखण्डनपूर्व्वकं विष्णुस्वामिमतानुसारेण शुद्धाद्वैतवादनिरूपणं । तत्र प्रथमशाखायां,—भगवान् नन्दनन्दन एव परब्रह्मशब्दवाच्य इति तत्स्वरूपादिनिरूपणं । २ शाखायां,—सविशेषवेदान्तवाक्यानामेकवाक्यताप्रदर्शनपूर्व्वकं सगुणनिर्गुणवाक्याविरोधनिरूपणं । ३ शाखायां,—भगवत्प्राप्तिसाधनेषु शरणापत्तिरेव मुख्योपाय इतिसप्रपञ्चप्रपञ्चनं । ४ शाखायां,—पुरुषोत्तमात् वस्तुजातस्य पृथक्सिद्धतानिराकरणमुखेन तस्य सर्व्वतोवैलक्षण्यनिरूपणं । ५ शाखायां,—विविधवादखण्डनपूर्व्वकं तत्त्वमस्यादिवाक्यार्थनिरूपणं । ६ शाखायां,—भगवदवतारकर्म्मगुणादीनामप्राकृतत्वनिरूपणं । ७ शाखायां,—सर्व्वजीवनिकायस्य बन्धमोक्षावस्थासु सर्व्वास्वपि भगवानेव गतिरितिनिरूपणमुखेन प्रत्यक्तत्त्वनिर्णयः । अत्र सांख्यतार्किकबौद्धादिमतखण्डनपूर्व्वकं जीवस्य भगवदंशत्वमणुत्वञ्चेतिनिरूपणं । ८,—९ शाखायां,—मुमुक्षूणां भगवत्प्राप्तिहेतुनिरूपणमुखेन ज्ञानभक्तिप्रपत्त्यादिषु यथाधिकारमेकतमेनापि प्रसादितः श्रीकृष्णः स्वानुग्रहेण स्वात्मानं दर्शयित्वा चात्मभावापत्तिलक्षणां मुक्तिं प्रापयतीतिनिरूपणं । १०, ११,—शाखायां, वेदान्तसूत्रसमन्वयाधिकरणार्थनिरूपणमुखेन विधिनिषेधार्थवादादिस्वरूपविवेचनं । अत्र परपक्षाभीष्टमतनिरसनञ्च । १२ शाखायां,—भगवन्नामनिरूपणं । १३ शाखायां,—भक्तोत्कर्षकथनपूर्व्वकं तत्स्वरूपादिकीर्त्तनं । १४ शाखायां,—प्रसङ्गि प्रमाणकथनं । तत्र प्रत्यक्षानुमानशब्दभेदेन प्रमाणत्रैविध्यकथनपूर्व्वकं तत्स्वरूपभेदादिनिरूपणं । १५ शाखायां,—भगवज्ज्ञाननिष्ठानामौत्कर्षकथनपूर्व्वकं उपमासूर्य्यकादिवदित्यधिकरणव्याख्यानं । १६,१७ शाखायां,—चरमयंस्य प्रकृतिकार्य्याध्यासवादनिरसनपूर्व्वकं प्रत्यगात्मस्वरूपत्वनिरूपणमुखेन दृष्टिसृष्टिवादखण्डनं । १८ शाखायां, ब्रह्मणः अज्ञानाश्रयत्वं तद्विषयत्वञ्चेतिमतखण्डनपूर्व्वकं तस्य परमानन्दसन्दोहज्ञानाद्याश्रयत्वनिरूपणं । १९ शाखायां,—धामस्य भगवत्साकाराकारत्वनिरूपणं । २० शाखायां,—जीवानां गतिनिरूपणपूर्व्वकं सर्व्वैः श्रीकृष्णचरणारविन्दमकरन्दपानमेव कर्त्तव्यमितिनिष्कर्षकथनं ।

No. 2257. कुरुक्षेत्रप्रदीपः । Substance, country-made paper, 16 × 5 inches. Folia, 94. Lines, 10—11 on a page. Extent, 2,635 ślokas Character, Nágara. Date, Sm. 1925. Place of deposit, Sítámoḍhí, Zillá Mujahpharpur, Paṇḍit Yogadatta Upádhyáya. Appearance, new. Prose and verse. Generally correct.

Kurukshetra-pradípa. A guide to the sacred places in the holy land of Kurukshetra. By Vanamáli Mis'ra, son of Mahes'a Mis'ra, an inhabitant of Kurukshetra, and disciple of Bhaṭṭojí Díkshita.

CONTENTS. Pre-eminence of Kurukshetra as a place of sanctity. Merit of pilgrimage thereto. Its seven Vanas or forests including Aditivana, Kámyavana, Súryavana, &c. Praise of the river Saras'vatí. Praise of Gañgá. Extent and boundary of Kurukshetra. Its synonyms. The lake called Rámahrada. Origin of Kurukshetra. Its merits during eclipses and on particular months. The merit of shaving off the hair of the head there. Topography of the different sacred spots. Persons fit to make a pilgrimage thereto. Rules for pilgrimage. Religious duties to be performed there. Special accounts of the following sacred pools: Aujasavaruṇa, Stháṇu, Pañchavaṭí, Agni, Brahámyoni, Rudrakara, Práchíkúla, Devíkúpa, Svargadváṛa, S'ukra, Kalas'a, Kuvera, Chakra, Badarapráchí, Indra, Ráma, Ekarátra, Mártaṇḍa, Soma, Dadhíchi, Sárasvata, Kanyá, Gañgáhrada, Sarodadakshiṇa, Anaṛaka, Sarvadeva, Kuru, Koṭi, Vimalavíshṇusthána, Páṛiplava, Pṛithiví, Dakshes'vara, Das'ás'vamedha, As'vinau, Váráhati, Ekahañsa, Pushkara, Pañchahrada, Vañs'amúlaka, Káyas'odhaṇa, Lokoddhára, Kapiláhrada, S'rí, Súrya, S'añkhiní, Brahmávarta, Añs'umatí, Kames'vara-kás'ís'vara, Mátri, Mánusa, Vṛiddhakedára, Durgákshetra, Vaṭes'varavindhya, Puṇḍaríkanága, Dṛishadvatí, Parvata, Amṛitasthána, Káraṇḍavádi, Vyásahrada, Naimísha, Manas, Dugdhaśrava, &c. Most of those places are connected with incidents of the great fratricidal war of the Kurus and the Páṇḍus, but a good many are recent creations.

Beginning. परं ब्रह्म नमस्कृत्य सर्व्वमङ्गलमङ्गलं ।
अव्ययं शाश्वतं पूर्णं सच्चिदानन्दलक्षणं ॥
निर्गुणं सगुणं विष्णुं शङ्करं शिवविग्रहं ।
अशेषं विश्वकर्त्तारं पितरञ्च दिवाकरं ॥
वामनादिपुराणेभ्य इतिहासादितस्तथा ;

कुरुक्षेत्रस्य माहात्म्यसङ्ग्रहः क्रियतेऽमलः ॥
रामचन्द्रेण मिश्रेण यथाबुद्ध्यनुसारतः ।
क्रियतेऽत्यल्पविज्ञारोभूसुरैर्योद्विजातिभिः ।
क्षमा कार्य्या च विद्वद्भिर्यदि किञ्चित् प्रमादतः ।
शोधनीयं प्रयत्नेन सर्व्वथाऽपि नरेश्वरः ॥
लोकत्रय (त्रिलोकी) वर्त्तितीर्थेभ्यः कुरुक्षेत्रं विशिष्यते,--

तथाहि महाभारते,--इत्यादि ।

End. वाचकं पूजयेन्नित्यं वस्त्रालङ्कारधेनुभिः ।
वशीकृतोऽस्मि तेनाहं सत्या च सम्पतिर्यथा ॥

Colophon. इति श्रीकुरुक्षेत्रनिवासमहेशमिश्रपुत्रेण श्रीभट्टोजिदीक्षितशिष्येण श्रीमद्-रामाशिमिश्रेण संरचितः कुरुक्षेत्रप्रदीपः समाप्तः । संवत् १९१५ ।

विषयः । सर्व्वेभ्यस्तीर्थेभ्यः कुरुक्षेत्रस्य विशेषकथनं । कुरुक्षेत्रगमनाभिलाषमाहात्म्यकीर्त्तनं । कुरुक्षेत्रस्य माहात्म्यादिकथनं । तत्र काम्यकवन-अदितिवन-सूर्य्यवनादिसप्तवनवर्णनं । सरस्वत्या माहात्म्यादिकथनं । गङ्गादिमाहात्म्यकीर्त्तनं । कुरुक्षेत्रभूमिनिरूपणञ्च । कुरुक्षेत्रस्य नामानि । रामह्रदमाहात्म्यकथनं । कुरुक्षेत्रोत्पत्तिनिरूपणं । चैत्रमासादिषु सूर्य्यादिग्रहणे कुरुक्षेत्रमाहात्म्यकथनं । तत्र मुण्डनादिनिरूपणं । कुरुक्षेत्रस्थवननद्यादीनां स्नाननिरूपणं । तीर्थयात्राधिकारिनिरूपणं । कुरुक्षेत्रयात्राक्रमकथनं । तत्र स्नानादिविधिकथनं । स्कन्दाभिषेकविवरणकथनञ्च । श्रीजयवरुणतीर्थादिनिरूपणं । पञ्चवटनिर्णयः । पञ्चवटीतीर्थकथनं । अग्नितीर्थकथनं । ब्रह्मयोनितीर्थनिरूपणं । स्थाणुतीर्थकथनप्रसङ्गेन लिङ्गोत्पत्तिविवरणकथनं । वेणुमन्त्रस्य इत्यात्मकीर्त्तनं । चक्रकरमाहात्म्यकीर्त्तनं । प्राचीकूपतीर्थकथनं । देवीकूपतीर्थकथनं । स्वर्गद्वारतीर्थकथनं । ब्रह्मतीर्थकथनं । कलशतीर्थकथनं । कुबेरतीर्थादिकथनं । चक्रतीर्थादिकथनं । बदरप्राचीतीर्थनिरूपणं । इन्द्रतीर्थनिर्णयः । रामतीर्थनिरूपणं । एकरात्रतीर्थनिर्णयः । मार्तण्डतीर्थनिर्णयः । सोमतीर्थनिर्णयः । दधीचितीर्थनिर्णयः । सारस्वततीर्थनिर्णयः । कन्यातीर्थनिर्णयः । गङ्गाह्रदकूपनिर्णयः । सरोदकदक्षिणतीर्थनिर्णयः । अनरकतीर्थनिर्णयः । सर्व्वदेवतीर्थनिरूपणं । कुरुतीर्थनिर्णयः । कोटितीर्थनिरूपणं । विमलविष्णुस्नाननिर्णयः । पारिप्लवतीर्थनिर्णयः । पृथिवीतीर्थनिर्णयः । दक्षेश्वरनिर्णयः । दशाश्वमेधनिर्णयः । अश्विनोस्तीर्थनिर्णयः । वाराहतीर्थनिर्णयः । एकहंसतीर्थनिर्णयः । पुष्करतीर्थनिर्णयः । पञ्चह्रदतीर्थनिरूपणं । कंसमूलकतीर्थकथनं । कायशोधनतीर्थनिर्णयः । लोकोद्धारतीर्थकथनं । कपिलाह्रदतीर्थकथनं । श्रीतीर्थकथनं । सूर्य्यतीर्थकथनं । यक्षिणीतीर्थकथनं । ब्रह्मावर्त्ततीर्थनिर्णयः । अंशुमतीसङ्गमतीर्थकथनं । कामेश्वरकाशीश्वरतीर्थकथनं । मातृतीर्थनिर्णयः । मानुषतीर्थनिर्णयः । इडाकेदारतीर्थकथनं । दुर्गाक्षेत्रनिरूपणं । वटेश्वरविश्रामतीर्थनिर्णयः । पुण्डरीकनामतीर्थकथनं । दृषद्वतीतीर्थनिर्णयः । पूर्व्वोक्तकाम्यकवनादि-

तीर्थनिरूपणं। पवनतीर्थनिरूपणं। चक्रतडागनिरूपणं। कारवणादितीर्थकथनं। व्यासस्थल-निर्णयः। नैमिषतीर्थनिर्णयः। गङ्गातीर्थादिनिरूपणं। दुग्धवनमधुवनादितीर्थनिरूपणञ्च। फल-श्रुतिकीर्तनं।

No. 2258. कुण्डनिर्म्माणश्लोकवृत्तिः। Substance, country-made paper, 12 × 3 inches. Folia, 45. Lines, 10—7 on a page. Extent, 910 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Sítámoḍhí, Zillá Mujahpharapur, Paṇḍit Yogadatta Upádhyáya. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct.

Kuṇḍa-nirmáṇa-śloka-vṛitti. A commentary on the author's own metrical work on the construction of fire altars. By Ráma Vájapeya, an inhabitant of Naimísháraṇya. The original is a paraphrase of a Súlva-sútra.

टीकायां,—

Beginning. सूनोः श्रीधरभाजनस्य विबुधाधाराद्गुणज्ञादितः
यज्ञाद्ग्निचिता + यस्य जनकः श्रीकृष्णदासोऽजनि ।
यस्मात्तुर्यभवा द्विजोत्तम विमलाख्या बभ्रुवाः सज-
त्येष स्वाचितकुण्डलक्षणविधिं रामोऽवसन् नैमिषे ॥

शिष्यबुद्ध्यनुकूलनाय प्रयोजनं वर्ण्यं चिकीर्षितं प्रतिजानीते,—

मूलस्य ।—दृष्टापूर्त्तेष्वकर्माद्यं यदाज्ञ-
चेष्टानामाधिष्ठतोभूरिदोषाः ।
कुण्डं साङ्गं भूरिभेदं तदत्र
ब्रूते रामो नैमिषस्थो विचार्य ॥ इत्यादि ।

End. मूलस्य ।—रसगगनतिथिप्रमाणवर्षे (१५०६)
गतवति विक्रमभूमिपस्य कालात् ।
क्रतुविधिफलदायके सुबोध्ये
कृतिरियमस्तु समर्पिता सुरेशे ॥

टीकायाः ।—विक्रमभूमिपार्ककालात् पञ्चदशशतेषु मकरवर्णाधिकेषु गतेष्वयं ग्रन्थो-ऽभूत् । — — — — — — — —

Colophon इति नैमिषारण्यवासिरामवाजपेयकृता स्वकृतकुण्डनिर्माणश्लोकवृत्तिः समाप्ता ।

विषयः । सहानस्य कृष्णनिर्णायश्लोकस्य मुख्यस्वरीत्या भूमिपरिमाणविज्ञानं प्रदश्य व्याख्यानम् ।

No. 2259. **सांख्यायनतन्त्रम्** । Substance, country-made paper, 15 × 4 inches. Folia, 32. Lines, 12 on a page. Extent, 1,176 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Sítámoḍhí, Zillá Mujahpharpur, Paṇḍit Yogadatta Upádhyáya. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Sáṅkhyáyana Tantra. A Tantric compilation, containing directions for various kinds of incantations for securing supernatural arms, securing success in warfare, and injuring enemies. Anonymous.

Beginning. मध्ये सुधाब्धिमणिमण्डपरत्नवेद्यां
सिंहासनोपरिगतां परिपीतवर्णां ।
पीताम्बराभरणमाल्यविभूषिताङ्गीं
देवीं स्मरामि धृतमुद्गरवैरिजिह्वां ॥
कैलासशिखरासीनं गौर्य्या वामाङ्गसङ्गतं ।
भारतीपतिवाक्कीर्त्तिः सिद्धसंगत + + रः ॥
चतुर्दिक्पालसंयुक्तं विश्वेशाद्यैश्च सेवितं ।
भैरवाष्टवृतं देवं + + मण्डलवेष्टितं ॥
महापाशुपतास्त्राणां प्रणयैराहतं प्रभुं ।
नत्वा स्तुत्वा कुमारश्च इदं वचनमब्रवीत् ।
+ + यथ्यांस्तुनिपुणैर्युद्धवर्य्याभयङ्करैः ।
नानामायाविभिश्चैव योद्धुमिच्छामि रावणैः ।
तस्योपायश्च सम्यग् वै वद मे करुणाकर ।
पुत्रोऽहं तव शिष्योऽहं कृपापात्रोऽस्म्यहं च ॥
ईश्वर उवाच ।
साधु साधु महाप्राज्ञ श्रौतभेदनकोविद । इत्यादि ।

End. इति संक्षेपतः प्रोक्तं नायेदविद्यादिना ।
प्रयोगश्चोपसंहारः कर्त्तव्यः सिद्धिमिच्छता ॥

Colophon. इति सांख्यायनतन्त्रे चतुर्विंशः पटलः ।

विषयः । शिवेन सह षण्मुखस्य संवादेन ब्रह्मास्त्रविद्याकथनं । तन्नाभिषेकादिनिरूपणं । रक्षाकरीविधिकथनं । महापाशुपतास्त्रप्रसङ्गेन वगलामुख्यादिप्रयोगकथनं । यन्त्रप्रयोगकथनं ।

मन्तान्तर्यादिप्रयोगकथनं। दूर्वाहोमादिविधिकथनं। पराचख्याभचणादिविधिकथनं। यज्ञकाल-विधिकथनं। चक्रविद्याप्रयोगकीर्तनं। क्षिप्रीविद्यादिप्रयोगविधिकथनं।

No. 2260. कृष्णचरणपरिचर्य्याविवृतिः। Substance, country-made paper, 15 × 5 inches. Folia, 54. Lines, 7 on a page. Extent, 594 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Sítámoḍhi, Zillá Mujahpharapur, Paṇḍit Yogadatta Upádhyáya. Appearance, new. Prose and verse. Incorrect.

Kṛishṇacharaṇa-paricharyá-vivṛiti. A Vaishṇavite work on the worship and adoration of the foot-prints of Kṛishṇa, Ráma and other Vaishṇava divinities, and supplying rules and directions for such worship. By Vidyáraṇya Tírtha.

Beginning. येषां नामानि विलसन्ति नित्यमच्युत देवलं।
आश्रितानां ते मुक्ता जयन्ति पादा जगद्वन्द्याः॥
भगवद्भागवतगणवन्दितं नाम यस्याभि।
आचार्य्यशिरःपीठं जयति श्रीमान् यतीन्द्राग्रिः॥
ॐ नमो वासुदेवाय रामचन्द्राय ते नमः।
नमः शुकाय गुरवे वाल्मीकिमुनये नमः॥
विद्यागुरवः शुक्राः श्रीमद्गुमारामपण्डिता मर्माः।
मुक्ताको ऽप्याचारा विमले यमपि प्रताप इव॥
श्रीरामकृष्णपदयोः परिचर्य्ये ये शुभे विहिते।
तद्वार्थप्रतिपत्त्यै व्याख्यायेते यथाशास्त्रं॥
— — — — — गुरुश्च इति।

End. श्रीराधामाधवपदपरिचर्य्या च तद्विवृतिः।
विद्यारण्यविरचिता + तिताञ्जेयाभिमोहाय॥

Colophon इति श्रीविद्यारण्यतीर्थविरचिता श्रीकृष्णचरणपरिचर्य्याविवृतिः समाप्ता।

विषयः। श्रीकृष्णचरणपारिचर्य्याविषयकस्य बहुतरस्य व्याख्यानमुखेन तद्विस्तारकथनं। तत्र गुरुशब्दार्थनिरूपणं। राधाशब्दार्थनिरूपणं। पिकवचनं श्यामपिकमधुरं शुकवचनम्नु सदैव मधुरमितिकथनं। नवचन्द्रार्थकथनं। नवचन्द्रेति विष्णो मुक्तोऽन्यच तु गौण इति निरूपणं। कर्षोपासकज्ञानिनां वाद्कथनं। छन्दापदार्थकथनं। मुक्ताहारचारचरुदयनिरूपणं। मुरलीवृद-नागरूपणं। मयूरपुच्छचारचरुदयकथनं। श्रीवत्सकौस्तुभादिशब्दार्थनिरूपणं।-द्वादशवनमिव-

पणं। मथुरामाहात्म्यादिकथनं। वृन्दावनस्वरूपकथनं। भागवतस्य भगवच्छरीरत्वकथनं। द्वादशस्कन्धानां द्वादशस्कन्धात्मकद्वादशमूर्त्तित्वनिरूपणं। भागवते भक्तिप्राधान्यनिरूपणं। कलियुगे ज्ञानस्य दुर्ल्लभत्वप्रतिपादनं। भागवतप्रथमश्लोकेन द्वादशस्कन्धकथासूचनं। रामायणीयमानिषादेतिश्लोकेन सप्तकाण्डकथासूचनं। प्रसङ्गात् रामचरणपरिचर्य्याव्याख्यानं। षड्गुणस्वरूपनिरूपणं। भगवज्ज्ञानव्याख्या। यन्त्रपूजादिनिरूपणं। स्वाराज्यसिद्धिकथनं। आयुर्व्वेदकामशास्त्रधर्म्मशास्त्रराजनीतीनां तत्त्वनिरूपणं। सर्व्वैर्भगवानेवोपास्य इतिनिरूपणं। भगवद्भक्तिनिरूपणं। स्वधर्म्मनिरूपणञ्च।

No. 2261. गद्यवल्लरी, प्रथमखण्डः। Substance, country-made paper, 12 × 3½ inches. Folia, 115. Lines, 7 on a page. Extent, 2,016 ślokas. Character, Nágara. Date, SM. 1793. Place of deposit, Sítámoḍhí, Zillá Muzahpharpur, Paṇḍit Yogadatta Upádhyáya. Appearance, old. Prose and verse. Generally corect.

Gadyavallarí. Tántric rituals for the worship of various forms of S'akti. By Nijátmá-prakás'ánandanátha Mallikárjuna Yogíndra. The work opens with a list of the teachers of the Sañkara sect of Yatis. After naming some of the earliest teachers such as S'iva, Vishṇu, Vas'ishṭha, Parásara, &c., the line of succession from S'añkara A'charya runs thus: 1, Sañkara; 2, Bodhana A'chárya; 3, Jnánaghana; 4, Jnánottamas'iva; 5, Jnánagiri; 6, Siñhagiri; 7, Is'vara Tírtha; 8, Nṛisiñha Tírtha; 9, Vidyá-tírthas'iva; 10, Bharati Tírtha; 11, Vidyáraṇyaguru; 12, Malayánandadeva Tírtha-sarasvatí; 13, Yádavendra Sarasvatí; 14, ——— sarasvatí; 15, S'rínrisiñha Sarasvatí; 16, Mádhavendra Sarasvatí; 17, Mallikárjuna Yogíndra; 18, Rámadeva; 19, Dáyadeva Yati; 20, Gananánanda; 21, Chidghanánanda; 22, A'nanda-chitpratimba. I know not the date of the author of the work, but the codex is dated Samvat, 1793 = A. D. 1736, and, reckoning at the rate of three generations to a century, the names would take us seven and a half centuries behind 1736 to go to the date of Sañkara; but hermits live much longer than ordinary people, and their succession takes place at an early age, as generally the youngest disciple is selected to succeed, and the evidence of the codex cannot be accepted as conclusive. It is enough, however, to show that the age usually assigned to S'añkara by orientalists is fairly correct.

Beginning. शिव आदौ गुरुः प्रोक्तः पश्चाद्विष्णुः प्रकीर्तितः

ततो ब्रह्मा वसिष्ठश्च ततः शक्तिः पराशरः ॥

व्यासः शुको गौड़पादो गोविन्दाख्यो गुरुस्ततः ।

ततः श्रीशङ्कराचार्य्यो विश्वरूपार्य्य एव च ॥

ततो बोधघनाचार्य्यस्ततो ज्ञानघनाह्वयः ।

ज्ञानोत्तमशिवः पश्चात्ततो ज्ञानगिरिः स्मृतः ॥

ततः सिंहगिरिः पश्चादीश्वरतीर्थसंज्ञकः ॥

ततो नृसिंहतीर्थश्च विद्यातीर्थशिवस्ततः ॥

भारतीतीर्थनामा च विद्यारण्यगुरुः परः ।

ततः श्रीमलयानन्दो देवतीर्थसरस्वती ॥

सरस्वती यादवेन्द्रः परः + + सरस्वती ।

ततस्तु श्रीगुरुवरः श्रीनृसिंहसरस्वती ॥

ततस्तु श्रीगुरुश्रेष्ठो माधवेन्द्रसरस्वती ।

मल्लिकार्जुनयोगीन्द्रस्तत्स्वरूपाप्तवैभवः ॥

ततः श्रीरामदेवाख्यः शिवः श्रीगुरुरूपधृक् ।

दामदेवयतिः पश्चाद्गगनानन्दसंज्ञकः ॥

ततः श्रीचिद्घनानन्दः सम्प्रदायप्रवर्तकः ।

ततो महेश्वरानन्दो गुरुः श्रीशिवरूपधृक् ॥

श्रीचिदानन्दनाथाख्यो महानन्दैकविग्रहः ।

ततश्चित्प्रतिबिम्बाख्यो देव आनन्दपूर्वकः ॥

एते वै गुरवः प्रोक्ताः शिवादिस्वगुरुक्रमात् ।

गुरुक्रमं पठेद्यस्तु प्रातर्नित्यमतन्द्रितः ॥

न्यासादिजपादीनामनन्तं फलमश्नुते ।

श्रीनृसिंहगुरुं वन्दे साक्षान्नारायणात्मकं ।

चिदानन्दघनं पूर्णं कारुण्यामृतसागरं ॥

——— प्रातर्मुहूर्ते उत्थाय ब्रह्मरन्ध्रे सिताम्बुजे । इत्यादि

End. एवं ध्यात्वा मानसाद्यमपि संस्मृत्य योन्यादिमुद्रादशकं दर्शयित्वा जपं कुर्वीत ।

श्रीमच्छाब्दे शके बाणत्रिवेदशशिमश्रिते ।

याम्यायने स्थिते मार्गे गुरावेकादशीदिने ॥

गुरुदेवात्मनामैक्यं सञ्चिन्त्यातिविशारदः ।

चारित्रविज्ञानानन्दः श्रीप्रसादपराक्रमं ॥

Colophon. इति श्रीनिजात्मप्रकाशानन्दनाथमल्लिकार्ज्जुनयोगीन्द्रविरचितायां गद्य-पद्यमय्यां अनुक्रमोत्तमायां श्रीविद्यापद्धतौ प्रथमखण्डः परिपूर्णः। सम्वत् १७९२। ज्येष्ठमास।

विषयः। ग्रन्थकारस्य गुरुपरम्पराकथनप्रसङ्गेन सम्प्रदायप्रवृत्तिकथनं। दैहिकस्य प्रातः-कृत्यनिरूपणं। तान्त्रिकसन्ध्यादिकथनं। अर्द्धरात्रे तुरीयसन्ध्याविधिकथनं। तर्पणादिविधिकथनं। श्रीविद्यायाः पूजाविधिकथनं। प्राणप्रतिष्ठादिविधिकथनं। प्रपञ्चयागविधिकथनं। वाग्भवसम्पुटि-तादिमातृकान्यासादिकथनं। एवं लक्ष्मीसम्पुटित-कामसम्पुटित-श्रीविद्यासम्पुटितादिन्यासकथनं। श्रीकण्ठ-केशवादि-कामरतिप्रमुदादौ गणेशकलादिमातृकान्यासनिरूपणं। मालिनी-कालसङ्कर्षिण्या-दिन्यासकथनं। परा-वैखरी-सूर्य्यकला-योगपीठ-पञ्च-नवधादिन्यासकथनं। जपविधिकथनं। मन्त्रपध्यानादिकथनं। स्तोत्रादिकथनं। श्रीविद्यामाहात्म्यकथनञ्च।

No. 2262. दानपारिजातः। Substance, country-made paper, 11 × 4 inches. Folia, 300. Lines, 10 on a page. Extent, 7,475 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Bettiyá, Mahárájá Rájendrakiśora Sinha, Bahádur. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Dána-párijáta. A summary of the rules and rituals for the consecration of religious gifts. By Ananta Áchárya, son of Nágeśa Bhaṭṭa, grandson of Jahnu Bhaṭṭa, and nephew of Vishṇupadáśrita Bhaṭṭa. The author wrote several works on Smṛiti topics under the generic name of Párijáta.

Beginning. वन्दे श्रीमदनन्तमंत्र + + + लक्ष्मीनिवासं हरिं
विघ्नध्वान्तदिवाकरं सुरगुरुं सर्व्वार्थसिद्धिप्रदं।
ब्रह्मेशार्कसुरेन्द्रपूर्व्वकसुरा यस्य प्रसादात् सदा
सर्व्वारम्भसमाप्तिमीयुरमलं सद्ब्रह्मदेवं परं॥
— — — — — — — — — —।
श्रुतिमकरन्दरसज्ञं विस्मितं यस्य चित्ते
मुकुर इव मुखाब्जं दीपमाल्लिन्यमुक्ते।
स्वपदविमलभक्त्या यस्य तुष्टात्मेशा-
ज्जनकजनकजनं भट्टमेनं नतोऽस्मि॥
जातोऽहमर्थेण मनोरथेन
यस्यानुकम्पामृतवृष्टिपुष्टः।
पारङ्गतपापिसद्दर्शनानां
नागेशभट्टं जनकं नतोऽस्मि॥

श्रीमत्काण्वकुलाब्धिशीतकिरणो विद्याकलानां निधिः ।
श्रीमद्विष्णुपदाश्रितः सरसगुर्ज्जिंद्रचकोरप्रियः ॥
मदनश्च इमं पितृव्यमभिनम्याकन्नभट्टः सुधी-
र्नानादानविधानतत्त्वरचनं आरोपयत्कृतकी ॥

अथ दानप्रशंसा तैत्तिरीयश्रुतौ । दानेन द्विषन्तोमित्रा भवन्ति । इत्यादि ।

End. तत्काञ्चनसम्पन्नां प्रतिमां सर्व्वं द्वार्पयेत् ।
महदैश्वर्य्यमाप्नोति स्वर्गलोके महीयते इति ॥

Colophon. इति श्रीमदनन्ताचार्य्यविरचिते दानपारिजाताभिधाने निबन्धे मूर्त्तिदानविधानानि ।

विषयः । दानमाहात्म्यकीर्त्तनं । दानस्वरूपनिरूपणं । दानदोषकथनं । दानाङ्गनिरूपणं । दानपात्रनिरूपणं । देयद्रव्यनिरूपणं । ग्राह्याग्राह्यद्रव्यनिरूपणं । दानदेशनिरूपणं । कालादिनिरूपणञ्च । दानेतिकर्त्तव्यताकथनं । दक्षिणानिरूपणं । अधिकारिनिरूपणं । द्रव्यमानकथनं । कलशादिमानकथनं । दर्भादिलक्षणकथनं । धान्यादिमानकथनं । भूमिमानादिकथनं । अङ्गुल्यादिभेदमानादिनिरूपणं । वास्तुनिरूपणं । प्राचीदिक्साधनविधिः । तोरणपताकामण्डपादिलक्षणं । कुण्डनिरूपणं । मेखलायोनिकुण्डादिनिरूपणं । तुलापुरुष-हिरण्यगर्भ-ब्रह्माण्ड-कल्पपादप—गोसहस्र-हिरण्यकामधेनु-हिरण्याश्व-हिरण्याश्वरथप्रभृतिषोडशमहादानविधानादिकीर्त्तनं । अत्र प्रत्येकं प्रयोगकथनञ्च । अथ धान्यमेरुदानविधानं । धान्यादिमेरुदानदशकप्रयोगकथनं । लवणाचलतिलाचलादिदानविधानं । कनकाश्वादिदशविधान्यतममहादानविधानं । स्वर्णदानविधिः । आनन्दनिधिदानविधिः । भद्रनिधिदानविधिः । शतमानदानविधिः । रजतदानविधिः । श्वेताश्वादिदानविधिः । तिलदानविधिः । तिलस्नेहग तिलकांस्यपात्र तिलराशि-तिलपद्म-तिलगर्भादिदानविधिकथनं । वडैकादशदानविधिः । गजदानविधिः । दासीदानविधिः । रथदानविधिः । शिविकादानविधिः । भूमिदानविधिः । गृहदानविधिः । मठदानविधिः । कन्यादानविधिः । द्विजस्थापनविधिः । राजस्थापनविधिः । कपिलाधेनुदानविधिः । अथ अतिदानविधानकथनं । गोदानविधिः । उभयतोमुखीदानविधिः । वैतरणीदानविधिः । वृषभदानविधिः । गुडधेन्वादिदानविधिः । विद्यादानविधिः । वेदवेदाङ्गादिदानविधिः । त्रिपुरुषदानविधिः । नवग्रहदानविधिः । दशावतारदानविधिः । द्वादशादित्यदानविधिः । चन्द्रमूर्त्तिदानविधिः । सूर्य्यमूर्त्तिदानविधिः । कालपुरुषदानविधिः । आत्मप्रतिकृतिदानविधिः । उदकुम्भदानविधिः । यमप्रतिमादानविधिः । लोकपालाष्टकदानविधिः । मेषाजमहिष्यादिदानविधिः । कृष्णाजिनादिदानविधिः । तिथिवारनक्षत्रयोगादिषु दानविधिः । प्रकीर्णकदानविधिः । जलाशयदानविधिः । आरामवापीकूपादिदानविधिः । अथ प्रतिष्ठाविधिकथनं । प्रत्येकं सर्व्वत्र प्रयोगकथनञ्च । इति श्र० ।

No. 2263. **शिवसंहिता ।** Substance, country-made paper, 13 × 6 inches. Folia, 302. Lines, 12 on a page. Extent, 11,913 slokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1909. Place of deposit, Bettiyá, Mahárájá Rájendrakiśora Siñha, Bahádur. Appearance, new. Verse. Correct.

Siva-sañhita. A work of this name has already been noticed under No. 424, (Vol. I, p. 270), but that is a Tantra. The present work professes to be a part of the Váyu Puráṇa, but the MS. noticed under No. 1678, Vol. VI, p. 252, and a number of others which have been examined by me do not include this work. According to the most ancient and authentic accounts the Váyu Puráṇa extends to 24,000 s lokas, whereas the work now under examination professes to comprise 24,000 s'lokas, just as much as the whole of the Váyu Puráṇa. It is obvious, therefore, that the affliation is unwarrantable, and that the work is distinct. The codex under examination is limited to 12,000 and its colophon shows that it is incomplete. A complete copy I am told is contained in the Library of his Highness the Mahárájá of Benares, but I have not seen it. Professor Wilson, in the Preface to his translation of the Vishṇu Puráṇa, remarks :

"The Puráṇa in which Váyu has declared the laws of duty, in connexion with the S'weta kalpa, and which comprises the Máhátmya of Rudra, is the Váyavíya Puráṇa : it contains twenty-four thousand verses." (श्वेतकल्पप्रसङ्गेन धर्म्मान्वायुरिहाब्रवीत् । यत्र तद्वायवीयं स्याद्रुद्रमाहात्म्य संयुतम् ॥ चतुर्विंशत् सहस्राणि पुराणं तदिहोच्यते ।) The S'iva or S'aiva Puráṇa is, as above remarked, omitted in some of the lists ; and, in general, when that is the case, it is replaced by the Váyu or Váyavíya. When the S iva is specified, as in the Bhágavata, then the Váyu is omitted ; (see p. xxiv, *supra*), intimating the possible identity of these two works. (This identity is distinctly asserted in the *Revá máhátmya*, as follows: चतुर्थं वायुना प्रोक्तं वायवीयमिति स्मृतं । शिवभक्ति समायोगाच्छैवं तच्चापराख्यया ॥) This, indeed, is confirmed by the Matsya, which describes the Váyavíya Puráṇa as characterised by its account of the greatness of Rudra or S iva : and Bálam Bhaṭṭa (commentary on the Mitákshará, Vyavahára Káṇḍa) mentions, that the Váyavíya is also called the S'aiva, though, according to some, the latter is the name of an Upapuráṇa. (For accounts of works entilted *S'iva-puráṇa* and *Laghus'iva-puráṇa*, see *Catalogue Cod. Manuscript. Sanscrit Postvedic Bodleian*, &c., §§ 113, 127, and 129. Regarding the first, described in § 113, Dr. Aufrecht observes :

'De libro ipso, quem ad celebrandum cultum Laingicum scriptum esse vides, in praesentia nihil temere asseveraverim; exspectandum enim est, dum de Skandapuráṇae parte, quae S'ivamáhátmya appellatur, accuratiora audiamus. Ex quo libellum nostrum desumtum esse, iis quae infra dicta sunt, suspicari possis.' Colonel Vans Kennedy observes that, in the west of India, the Siva is considered to be an Upa or 'minor' Puráṇa. (A. S. Journ., March, 1837, p. 242, note.)

"Another proof that the same work is intended by the authorities here followed, the Bhágavata and Matsya, under different appellations, is their concurrence in the extent of the work; each specifying its verses to be twenty-four thousand. A copy of the S'iva Puráṇa, of which an index analysis has been prepared, does not contain more than about seven thousand. It cannot, therefore, be the S'iva Puráṇa of the Bhágavata: and we may safely consider that to be the same as the Váyavíya of the Mátsya. (Analysis of the Váyu Puráṇa: Journ. As. Soc. of Bengal, December, 1832)."*

The conclusion here arrived at does not seem to be tenable, for the contents of the Váyu as given under No. 1678, and in the first volume of the work published by me are totally different. The second volume now in the press is also quite distinct. Besides the discussion is limited to a S'iva Puráṇa and not to S'iva-saṅhitá of the Váyu Puráṇa.

The work comprises notices of all the sacred pools and places of pilgrimages in India, and recites a great number of legends in connection with them. The names of the Tírthas are associated with those of S'iva. For the sake of convenience I have omitted the word Tírtha from the specific name in the following summary. Each Tírtha has a lingam of S'iva close by it.

CONTENTS: Introduction. Puráṇas and Upapuráṇas described. Account of Narmadá. Kalpas. Tortoise incarnation. Kalpas described in detail. Destruction of created beings. Birth of Kapila. Origin of the Vis'alí river, its contact with the Narmadá. Nílagaṅgá. Kalis'vara. Story of Nárada. Do. of S'iva's sports. Káverí. Várálí. Chaṇḍavegá. Edaṇḍi. Pitṛi. Origin of Koṭitírtha. Kákaprada. Sárasvatá. Hells described. Amares'vara. Mátaṅga. Mṛigavana. Manoratha. Vilvámalaka. As'okes'vara. Vágís'vara. Sahasravarṇaka. Saugandhikánana. Brahmoda. S'aṅkara. Soma. Sahasrayajna. Agni. Adi-

* Wilson's Vishṇu Puráṇa, Vol. I, pp. xxxv*f*.

tis'vara. Varáha. Devapatha. Diptikes'vara. Vishṇu. Marutes'vara. Yoges'vara. A'ditya. Meghanáda. Dáruka. Deva. Narmades'vara. Kapiles'vara. Karaṇjes'vara. Kuṇdes'vara. Pippaláda. Vimales'vara. S'úlabheda. Story of Andhakes'vara. Merit of bestowing brides. S'ráddhas at the gift of daughters. Story of Kás'írája and Chitrasena. Do. of Ṛishyas'riṅga. Do. of Dírghatapa. Do. of Bhánumati and Vírasena. Vimales'vara. Ulúka. Pushkaraṇí. A'dityes'vara. Pippales'vara. Karoṭís'vara. S'akres'vara. Kumáres'vara. Agnes'vara. Vyáses'vara. Vaidyanáthes'vara. Kedára. Mátri. Narmadá. Muṇḍes'vara. Ghanada. Jaṭes'vara. Ravi. Kámes'vara. Maṅgales'vara. Gautames'vara. S'aṅkhachúḍes'vara. Kedáres'vara. Chandres'vara. Ambes'vara. Nárades'vara. Pakshinága. Vánares'vara. Kúrmes'vara. Meghes'vara. Dadhiskandes'vara. Nandikes'vara. Varuṇes'vara. Kuveres'vara. Hanumades'vara. Pútikes'vara. Revárisaṅgama. Nandá. Piṅgales'vara. Riṇamochana. Jalasáyichakra. Chaṇḍá. Praise of Chaṇḍi. Mahusásya. Kalpaligaṅges'vara. Nandikes'vara. Naranáráyaṇa. Nales'vara. Vyása. Koṭis'vara. Prabhes'vara. S'ukes'vara. Karanadí. Márkaṇḍyes'vara. Janakes'vara. Manmathes'vara. Anusúyá. Eraṇḍisaṅgama. Ambikes'vara. Karajes'vara. Bharates'vara. Mukules'vara. Vanades'vara. Saubhágya-sundarí. Rauhiṇes'vara. Senápurachakra. Bhages'vara. Kedára. Nishphales'vara. Bhútapápes'vara. Aṅgirases'vara. Ajonijes'vara. Aṅgárakes'vara. Skandes'vara. Narmades'vara. Brahmas'ilá. Valmíkes'vara. Páṇḍu. Trilochanes'vara. Kambukes'vara. Chandraprabhása. Kohales'vara. Indres'vara. Yáges'vara. Gotames'vara. Kapardísvara. Ahalyes'vara. Rámes'vara. Ghaurálitya. Ajonisambhava. S'ruti. Bhrigvís'vara. Koriláپurasthabrahma. A'dityavaráha. A's'ápurí. Váruṇes'vara. Vánavates'vara. Karkaṭes'vara. Nandáhrada. Chakraváráha. Kes'ava. Rukmiṇí. Amohaka. Siddhes'vara. Tapes'vara. Lankes'vara. Párás'ares'vara. Kusumáyudhes'vara. Kalakales'vara. S'vetavaráha. Huṅkárasvámivishṇu. Chánakya. S'ukla. Madhumatisaṅgama. Anarakes'vara. Káverisaṅgama. Sarpes'vara. Gopes'vara. Udambarisaṅgama. Simbáditya. Siddhes'vara. Vaidyanátha. Pingales'vara of Bhrigutírtha. Bhútes'vara. Story of Saindhaváyatana. Gaṅgáváha. Story of Bhrigukachchha. Dhautapápa. Kanakes'vara. S'ales'vara. Sálagráma. Dvádas'áditya. Vis'varúpa. Haṅsa. Kanthes'vara. Aṭṭahása. Bhúrbhuves'vara. S'úles'vara. Dárukes'vara. Sávitrí. Mahes'vara. Deva. S'ikhi. Bháṇḍava. Akrures'vara. Revá

Chaḍchaḍ-sávitrí. Ḍimḍimes'vara. Sṛiñges'vara. Lañkes'vara. Merit of bathing at the confluence of a river with the sea. Luṇṭhanes'vara. Vásanes'vara. Vimales'vara. Merit of pilgrimage in favour of another. Total number of Tírthas. Merit of reading the work.

Beginning. उभयतटपुण्यतीर्था प्रक्षालितसकललोकदुरितौघा ।
देवमुनिजनवन्द्या हरतु सदा नर्म्मदा दुरितं ॥
— — — — — — — — — — ।
नारायणं नमस्कृत्य नरञ्चैव नरोत्तमं ।
देवीं सरस्वतीञ्चैव ततो जय मुदीरयेत् ॥
नैमिषे पुण्यनिलये नानामुनिनिषेविते ।
शौनकः सममासीनः सूतं पप्रच्छ विस्तरात् ॥
मन्येऽहं धर्म्मनैपुण्यं त्वयि सूत सदर्पितं ॥
पुराणामृतकथावक्ता व्यासशिष्यस्त्वमेव हि ॥
अतस्त्वां परिपृच्छामि धर्म्मतीर्थाश्रयं कवे ।
यानि सन्ति तीर्थानि नर्म्मदायां श्रुतानि च ॥
— — — — — — — — — ।

सूत उवाच ।
पुराणं यन्मयोक्तं हि चतुर्थं वायुसंज्ञितं ।
चतुर्विंशतिसाहस्रं शिवमाहात्म्यसंयुतं ॥
तद्विमानं शिवस्याथ पूर्व्वं परार्द्ध + + ।
अपरार्द्धं तु रेवाया माहात्म्यमतुलं मुने ॥
पुराणे प्रथमं प्राहुः पुराणं वायुनोदितं ।
यस्य श्रवणमात्रेण शिवलोकमवाप्नुयात् ॥
यथा शिवकथा शैवं पुराणं वायुनोदितं ।
शिवभक्तिसमायोगान्नामद्वयविभूषितं ॥ इत्यादि ।

End. पठतां शृण्वतां चापि सर्व्वकामार्थसिद्धिदं ।
यत्प्रदत्तमिदं पुण्यं पुराणं वाच्यते द्विजैः ॥
शिवलोके स्थितिस्तस्य पुराणाक्षर + + + ॥
इति निगदितं वै नर्म्मदायाश्चरित्रं
यदभिमहितमग्र्यं सर्व्वपापापहार्य्य ।
त्रिभुवनजनवन्द्या + + दा मुनीनां
कुरुपतिपुरतस्तत् सूतमुख्येन साध ॥

Colophon. इति श्रीवायुप्रोक्तचतुर्विंशतिसाहस्र्यां शिवसंहितायामुत्तरखण्डे श्रीनर्मदामाहात्म्ये पुराणपरिसमाप्तिर्नामाध्यायः ॥ आषाढसुदि संवत् । १९०९ ।

विषयः । सूतेन सह शौनकादीनां संवादेन महापुराणोपपुराणनामश्लोकसंख्यादिकथनं । नर्मदामाहात्म्यादिकथनं । तत्र कल्पसमुद्भवविवरणकथनं । कूर्मावतारादिकथनं । कल्पानुकीर्त्तनकीर्त्तनं । तत्र प्रजासंहारादिक्रमकथनं । कपिलासमुद्भवादिकथनं । विशल्यायाः उत्पत्तिकथनं । विशल्यासङ्गममाहात्म्यकथनञ्च । श्रीगङ्गासङ्गममाहात्म्यकीर्त्तनं । काशीश्वरमाहात्म्यकथनं । नारदेन सह बाणस्य संवादेन मधूकतृतीयाव्रतविधिकथनं । त्रिपुरयोभवविवरणकथनं । गिरिजया सार्द्धं गिरिशस्य नर्मदायां जलक्रीडादिवर्णनं । कावेरीसङ्गममाहात्म्यकथनं । वाराहीसङ्गममाहात्म्यादिकथनं । चण्डवेगाया माहात्म्यकथनमुखेन चण्डवेगस्य राज्ञ उपाख्यानकथनं । एरण्डीसङ्गममाहात्म्यकथनं । पितृतीर्थमाहात्म्यकथनं । ओङ्कारोत्पत्तिकथनप्रसङ्गेन शिवस्तोत्रपाठार्थं ब्रह्मणस्तपआदिकथनं । कोटितीर्थमाहात्म्यकथनं । नाकह्रदतीर्थकथनं । सारस्वततीर्थकथनं । नरकवर्णनं । शारीरव्यवस्थाकथनं । अमरेश्वरक्षेत्रकथनमुखेन गोदानमाहात्म्यादिकथनं । मतङ्गतीर्थोत्पत्तिकथनादिकं । ब्रह्मवनतीर्थविवरणकथनं । मनोरथतीर्थमाहात्म्यकथनमुखेन चक्रारण्यासङ्गममाहात्म्यकथनं । विल्वाम्रकविवरणादिकथनं । अशोकेश्वरतीर्थमाहात्म्यकथनं । वागीश्वरतीर्थकथनं । सहस्रावर्त्तकतीर्थकथनं । सोमल्लिकावनमाहात्म्यकथनं । ब्रह्मोदतीर्थमाहात्म्यकथनं । शङ्करतीर्थकथनं । सोमतीर्थकथनं । सहस्रयज्ञतीर्थकथनं । अग्नितीर्थकथनं । अदितीश्वरतीर्थकथनं । वराहतीर्थकथनं । देवपथतीर्थकथनं । दीप्तिकेश्वरतीर्थकथनं । विष्णुतीर्थकथनं । माधवेश्वरतीर्थकथनं । योमेश्वरतीर्थकथनं । रोहिणीतीर्थकथनं । दारुकेश्वरतीर्थकथनं । ब्रह्मावर्त्ततीर्थकथनं । पापेश्वरतीर्थकथनं । आदित्यतीर्थकथनं । मेघनादतीर्थकथनं । दारुकतीर्थकथनं । देवतीर्थकथनं । नर्मदेश्वरोत्पत्तिकथनं । कपिलेश्वरतीर्थकथनं । करञ्जेश्वरतीर्थकथनं । कुण्डेश्वरतीर्थकथनं । पिप्पलादतीर्थकथनं । विमलेश्वरतीर्थकथनं । विमलेश्वरपुष्करिणीसम्भवकथनं । शूलभेदतीर्थकथनं । तत्र अन्धकासुराय वरदानविवरणकथनञ्च । अन्धकासुरविप्रकृतानां देवानां महादेवसमाश्वासनवृत्तान्तकथनं । अन्धकवधविवरणकथनं । महादेवेन सह उत्तानपादस्य संवादेन कन्यादानादिमाहात्म्यकथनं । श्राद्धविधितत्फलादिकथनं । काशीराजचित्रसेनयोरुपाख्यानकथनं । भृगुपातस्य स्वर्गगमनवृत्तान्तकीर्त्तनञ्च । दीर्घतपःस्वर्गगमनवृत्तान्तकथनं । भानुमतीवीरसेनयोरुपाख्यानकथनं । तत्र शबरस्य स्वर्गगमनविवरणकथनञ्च । विमलेश्वरतीर्थकथनं । उलूकतीर्थकथनं । पुष्करिणीतीर्थकथनं । आदित्येश्वरतीर्थकथनं । पिप्पलेश्वरतीर्थकथनं । करोटीश्वरतीर्थकथनं । शक्रेश्वरतीर्थकथनं । कुमारेश्वरतीर्थकथनं । अग्नीश्वरतीर्थकथनं । भावेश्वरतीर्थकथनं । वैद्यनाथतीर्थकथनं । केदारतीर्थकथनं । मातृतीर्थकथनं । नर्मदातीर्थकथनं । मुण्डेश्वरतीर्थकथनं । अनङ्गासङ्गमकथनं । भीमेश्वर-

तीर्थकथनं। अर्जुनेश्वरतीर्थकथनं। धर्मेश्वरतीर्थकथनं। धनदतीर्थवर्णनं। अडेश्वरतीर्थ-
कथनं। रवितीर्थकथनं। कामेश्वरतीर्थकथनं। मल्लकेश्वरतीर्थकथनं। गौतमेश्वरतीर्थमाहात्म्य-
कीर्तनं। मयूरचूडेश्वरतीर्थकथनं। केदारेश्वरतीर्थकथनं। चन्द्रेश्वरतीर्थकथनं। धर्मेश्वरतीर्थ-
कथनं। नारदेश्वरतीर्थकथनं। पश्चिमागतीर्थवर्णनं। वानरेश्वरतीर्थवर्णनं। कुम्भेश्वरतीर्थ-
कथनं। मेघेश्वरतीर्थकथनं। ऋषिसन्देश्वरतीर्थकथनं। नन्दिकेश्वरतीर्थकथनं। वरुणेश्वरतीर्थ-
कथनं। कुबेरेश्वरतीर्थकथनं। वटूमदीश्वरतीर्थविवरणकथनं। पूतिकेश्वरतीर्थकथनं। सोम-
तीर्थमाहात्म्यकीर्तनमुखेन रेवारिसङ्गममाहात्म्यकथनं। नन्दातीर्थकथनं। पिङ्गलेश्वरतीर्थकथनं।
ऋणमोचनतीर्थकथनं। अमरमायिचक्रतीर्थकथनं। चण्डादित्यतीर्थकथनं। तत्र चण्डिकामा-
हात्म्यकथनञ्च। महाभस्मतीर्थकथनं। कञ्जाडिमल्लेश्वरतीर्थकथनं। नन्दिकेश्वरतीर्थकथनं।
बदरिकाश्रममाहात्म्यकथनप्रसङ्गेन नरनारायणतीर्थकथनं। मलेश्वरतीर्थकथनं। व्यासतीर्थमाहा-
त्म्यकीर्तनं। कोटीश्वरतीर्थकथनं। प्रभेश्वरतीर्थकथनं। शुक्लेश्वरतीर्थविवरणकथनं। नागेश्व-
रमाहात्म्यकथनमुखेन करनदीसङ्गमतीर्थकथनं। मार्कण्डेयेश्वरतीर्थकथनं। तत्र मार्कण्डेयकल्प-
वसंवादादिकथनं। जनकेश्वरतीर्थकथनं। मन्मथेश्वरतीर्थकथनादिकं। धनञ्जयतीर्थमाहात्म्य-
कथनं। एरण्डीसङ्गमतीर्थमाहात्म्यकथनं। अग्निकेश्वरतीर्थकथनं। करञ्जेश्वरतीर्थकथनं। भर-
तेश्वरतीर्थकथनं। मुकुटेश्वरतीर्थकथनं। धनदेश्वरतीर्थकथनं। सौभाग्यसुन्दरीतीर्थविवरणं।
रोहिणेश्वरतीर्थकथनं। सेनापुरचक्रतीर्थकथनादिकं। भोगेश्वरतीर्थकथनं। केदारतीर्थ-
कथनं। निष्कलेश्वरतीर्थकथनं। भूतपापेश्वरतीर्थकथनं। आङ्गिरसेश्वरतीर्थकथनादिकं।
अयोनिजेश्वरतीर्थकथनं। अङ्गारकेश्वरतीर्थकथनं। स्कन्देश्वरतीर्थमाहात्म्यादिकथनं। नर्मदे-
श्वरदेवतीर्थकथनं। ब्रह्मशिलातीर्थकथनं। वल्मीकेश्वरतीर्थकथनं। पाण्डुतीर्थविवरणं।
त्रिलोचनेश्वरतीर्थविवरणं। कम्बुकेश्वरतीर्थविवरणं। चन्द्रप्रभासतीर्थविवरणं। कोटलेश्वर-
तीर्थविवरणं। इन्द्रेश्वरतीर्थविवरणं। यागेश्वरतीर्थविवरणं। गौतमेश्वरतीर्थकथनं। कप-
र्दीश्वरतीर्थकथनं। चक्रेश्वरतीर्थविवरणं। रामेश्वरतीर्थकथनं। धीरादित्यतीर्थविवरणं।
अयोनिसम्भवतीर्थकथनं। भृगुतीर्थविवरणं। भृगीश्वरतीर्थकथनं। कोरिलापुरब्रह्म-
तीर्थादिविवरणं। आदिवाराहतीर्थविवरणं। आशापुरीतीर्थकथनं। वायवेश्वरतीर्थविव-
रणं। वायवावेश्वरादितीर्थचतुष्टयकथनं। कर्कटेश्वरतीर्थकथनं। नन्दाह्रदतीर्थकथनं।
चक्रवाराहतीर्थकथनं। केशवतीर्थविवरणं। कपिलीतीर्थमाहात्म्यकीर्तनं। अमोचकतीर्थ-
विवरणं। शिवेश्वरतीर्थकथनं। तापेश्वरतीर्थविवरणं। कल्लेश्वरतीर्थविवरणं। पाराशरे-
श्वरतीर्थविवरणं। कुसुमायुधेश्वरतीर्थविवरणं। कलकलेश्वरतीर्थविवरणं। श्वेतवराहती-
र्थविवरणं। हुङ्कारस्वामिविष्णुतीर्थविवरणं। भार्गवतीर्थविवरणं। तत्र इक्ष्वाकुवंशीयचा-
क्रवर्त्युपाख्यानकथनञ्च। रुद्रदेवमाहात्म्यकथनमुखेन शुक्लतीर्थविवरणकथनं। मधु-
मतीसङ्गमविवरणं। अनरकेश्वरतीर्थमाहात्म्यकीर्तनं। कावेरीसङ्गमविवरणं। सर्पेश्वरतीर्थ-

कथनं । सोमेश्वरतीर्थविवरणं । उद्भवतीर्थस्नानविवरणं । शाम्बादित्यतीर्थविवरणं । सिद्धेश्वरकपिलेश्वरतीर्थकथनं । वैद्यनाथतीर्थकथनं । भृगुकेश्वरपिङ्गलेश्वरतीर्थविवरणं । भूतीश्वरतीर्थकथनं । शैव्यायतनस्य स्थानकीर्त्तनं । गङ्गावाहतीर्थविवरणं । भृगुकच्छोत्पत्तिविवरणं । धौतपापतीर्थविवरणं । कनकेश्वरतीर्थविवरणं । शालेश्वरतीर्थविवरणं । ब्राह्मणामृततीर्थविवरणं । द्वादशादित्यतीर्थविवरणं । विनायकतीर्थविवरणं । हंसतीर्थविवरणं । कण्ठेश्वरतीर्थविवरणं । चक्रवाकतीर्थविवरणं । भूर्भुवेश्वरतीर्थविवरणं । शूलेश्वरीतीर्थविवरणं । द्वारकेश्वरतीर्थविवरणं । सावित्रीतीर्थविवरणं । महेश्वरतीर्थविवरणं । देवतीर्थविवरणं । शिखितीर्थविवरणं । माण्डव्यतीर्थकथनमुखेन माण्डव्यशूलारोपणविवरणकथनं । अक्रूरेश्वरतीर्थविवरणं । रेवन्ततीर्थविवरणं । चक्रवर्त्तिमातृतीर्थविवरणं । त्रिविक्रमेश्वरतीर्थविवरणं । शृङ्गेश्वरतीर्थविवरणं । सङ्गमेश्वरतीर्थविवरणं । सागरसङ्गमस्नानविधिकथनं । तत्र कुण्डलेश्वरतीर्थविवरणं । वासवेश्वरतीर्थकथनं । विमलेश्वरतीर्थविवरणं । परार्थं तीर्थयात्राफलकीर्त्तनञ्च । तीर्थसंख्यादिकथनं । फलश्रुतिकीर्त्तनञ्च । इति ।

No. 2264. स्कान्दपुराणम्, अगस्त्यसंहितायां हालास्यमाहात्म्यम् ।
Substance, country-made paper, 17 × 8 inches. Folia, 134. Lines, 16 on a page. Extent, 3,192 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1802. Place of deposit, Bettiyá, Mahárájá Rájendrakiśora Siñha, Bahádur. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Hálásya-máhátmya. This work professes to be a part of the Agastya-sañhitá of the Skanda-puráṇa, but it is, like most other Máhátmyas, of doubtful authenticity. It contains a lot of Puráṇic legends, as also notices of sacred pools presided over by liñgams, in different parts of India, an abstract of which is given in the Sanskrit Contents. The object of the work is to glorify the divinity of S'iva.

Beginning. शुक्लाम्बरधरं विष्णुं शशिवर्णं चतुर्भुजं ।
प्रसन्नवदनं ध्यायेत् सर्व्वविघ्नोपशान्तये ॥
— — — — — — — — — — ।
इक्षुकोदण्डपुष्पेषु पाशाङ्कुशकरोज्ज्वलां ।
जपतुल्यनिभां देवीं वन्दे हालास्यसुन्दरीं ॥
— — — — — — — — — — ।
ऋषय ऊचुः । वशिष्ठकुलसम्भूत भगवन् भक्तवत्सल ।
समस्तशिवधर्म्मज्ञ सर्व्ववेदान्तपारग ॥

शिवक्षेत्राणि सर्व्वाणि भक्तिमुक्तिप्रदानि च ।
मेरुमन्दरकैलासश्रीपर्व्वतमुखानि च ॥
संक्षेपतो विस्तरेण भवता कथितानि च ।
अस्मद्गुरुभिरस्माभिर्ज्ञातानि तावकानि च ॥
तस्मादिदमिदं सर्व्वेषां स्थानानां यच्चिरन्तनं ।
शम्भुनाधिष्ठितं नित्यं तदेव वक्तुमर्हसि ॥
इति पृष्टो मुनिवरैः सूतः कारुण्यविग्रहः ।
सर्व्वेशं साम्बमीशानं देवदेवं जगद्गुरुं ॥
श्रीमन्तं दक्षिणामूर्त्तिं त्रिनेत्रं चन्द्रशेखरं ।
व्याघ्रचर्म्मपरीधानं शुद्धस्फटिकनिर्म्मलं ॥
मुद्रां विद्याञ्च वह्निञ्च भुजङ्गञ्च भुजैर्दधतं ।
वीरासने समासीनं व्याघ्रचर्म्मावृतं शिवं ॥
सर्व्वाभरणभूषाढ्यं सर्व्वभूषणभूषितं ।
सनकादिमुनीन्द्राणां ज्ञानदं देशिकोत्तमं
योगिभिः सनकाद्यैश्च सेवितं नरपुङ्गवैः ।
ध्यात्वा चेतोत्तमं सर्व्वं वक्तुमारभते मुनिः ॥
श्रीसूत उवाच ।

— — — — — — — — — ।

सनत्कुमारसंहितेत्याख्याता च सार्थसंहिता ।   इत्यादि ।

End. वन्दे हालास्यनगरीं वन्दे हेमाब्जिनीमपि ।
वन्दे सुमीननयनां वन्दे सुन्दरनायकं ॥
अहं द्विजा भो युष्माभिर्विस्तरमद्भुतं ।
येनं तीर्थञ्च लिङ्गञ्च तत्सर्व्वं कथितं मया ॥
सन्तरति दुर्गाणि सर्व्वाभद्राणि पश्यति ।
सर्व्वैः सद्गतिमाप्नोति श्रुत्वा हालास्यवैभवं ॥

Colophon. इति स्कान्दे महापुराणे सनत्कुमारसंहितायां हालास्यमाहात्म्ये वसिष्ठघौ-चरायां काश्यां मुक्तिमण्डपे सनत्कुमारोक्तहालास्यलीलाकथनं नाम एकसप्ततितमोऽध्यायः । संवत् १८०१ ।

विषयः । १–२ अध्याय,—सूतेन सह सनकादीनां संवादेन काश्यां श्रवणमननक्षेत्र-लिङ्गस्थापनव्रतनियमानुष्ठानविवरणकथनं । वसिष्ठादीनां पुरतोऽगस्त्येन हालास्यमाहात्म्य-कीर्त्तनं । हालास्येश्वरलिङ्गमाहात्म्यकथनमुखेन काशीक्षेत्रादपि हालास्यतीर्थस्य माहात्म्याधिक्य-

वर्णनं । ४—अध्याये,—महादेवस्य चतुःषष्टिलीलोद्देशकीर्त्तनं । इन्द्रस्य गुरुद्रोहानुष्ठानपूर्व्वकं त्वष्टुः पुत्रस्य विश्वरूपस्य देवपौरोहित्ये वरणकथनं । अथ दैत्यकुलभागिनेयस्य तस्य दैत्येषु पक्षपातवृत्तान्तमवगत्य नितरां मन्युमापन्नः शतमन्युः वज्रेण तच्छिरश्चिच्छेद । तत्र प्रथमेन शिरसा कपिञ्जलः, द्वितीयेन कलविङ्कः, तृतीयेन च तित्तिरिरिति पक्षिणः सम्बभूवुरितिवृत्तान्तकथनं । वृत्रासुरस्य उत्पत्तिकथनं । इन्द्रकृततन्निधनादिवृत्तान्तकथनञ्च । ५—९—अध्याये,—महेन्द्रानुग्रहात्मिका शिवस्य प्रथमा लीला इति कथनं । ऐरावतशापमोचनरूपद्वितीयलीलाकथनं । तृतीयलीलायां वैश्यस्य कदम्बवने नगरीनिर्म्माणादिविवरणकथनं । तुरीयलीलायां मलयध्वजस्य वृत्तान्तकथनमुखेन तडातकोत्पत्तिकथनं । एवं षष्ठादिषु शिवलीलासु क्रमेण शिवस्य तडातकापरिणयकल्याणलीलावर्णनं । १०—१६,—अध्याये,—पतञ्जल्यनुग्रहताण्डवदर्शनलीलाकथनं । कुण्डोदरान्नभोजनलीलाकथनं । नद्यागमनलीलावर्णनं । हालास्यक्षेत्रे सप्तसमुद्रानयनलीलावर्णनं । काञ्चनमालामलयध्वजयोः शिवसायुज्यप्राप्तिलीलावर्णनं । तडातकायाः पुत्रोत्पत्तिलीलावर्णनं । तत्पुत्रस्य उग्राभिधानस्य विवाहपट्टाभिषेकमहोत्सवादिलीलावर्णनं । १७—२१, अध्याये,—सिन्धुताड़नलीलाकथनं । किरीटभेदनलीलाकथनं । सोमवारव्रतविधिकथनं । तन्नियमतदुद्यापनादिकथनञ्च । काञ्चनहरणलीलाकथनं । कन्यादीन्मुनीनुद्दिश्य गौरीशिवयोर्वेदवेदान्तार्थोपदेशप्रदर्शनलीलाकथनं । २२, अध्याये,—वलनामकस्य दानवस्य अस्थि-दशन-रक्त-लोम-पिशितादिभ्यः क्रमेण वज्र-मुक्ता-पद्मराग-वैदूर्य्य-प्रवालादीनामुद्भवकथनं । तत्र वज्रलक्षणपरीक्षादिकथनं । मुक्तालक्षणादिकथनं । पद्मरागलक्षणादिकथनं । एवं वैदूर्य्य-प्रवाल-महानील-गारुत्मत-पुष्पराग-गोमेदादिलक्षणकथनं । २४—२९, अध्याये,—मेघजलसमुद्रपानलीलावर्णनं । हालास्येश्वरस्य वरुणं प्रति अनुग्रहकथनञ्च । सुन्दरेश्वरचरितवर्णनं । शिलामयगजाय इक्षुकाण्डप्रदानलीलावर्णनं । नगररक्षणलीलावर्णनं । द्विजकन्याया देवसायुज्यप्रदर्शनलीलावर्णनं । सुन्दरेशस्य नृत्यकरणलीलावर्णनं । विप्रवनितावधूवधलीलावर्णनं । ब्रह्ममातृगमनदोषोपशमनलीलावर्णनं । ३०—४०, अध्याये,—अङ्गविजयलीलावर्णनं । सर्पहननलीलावर्णनं । नग्नधेन्वसुरहननलीलावर्णनं । कुलभूषणस्य राज्ञः सेनादर्शनलीलावर्णनं । गौविदानलीलावर्णनं । वैश्यकन्यानां वलयविक्रयलीलावर्णनं । यक्षकन्यानामष्टसिद्ध्युपदेशलीलावर्णनं । कान्तारच्छेदद्वारभेदलीलावर्णनं । ४१—४६, अध्याये,—पाण्ड्यसेनाभ्यः पानीयदानलीलावर्णनं । रसवादकर्म्मप्रदर्शनलीलावर्णनं । चोलसेनाभञ्जनलीलावर्णनं । इषलस्य अक्षयतण्डुलप्रदर्शनलीलावर्णनं । सुन्दरेशस्य वैश्यमातुलत्वधरणलीलावर्णनं । वरगुणस्य नृपतेः शिवलोकदर्शनलीलावर्णनं । ४७—५२, अध्याये—भद्राय भक्तोत्तमाय काष्ठभारावहरणलीलावर्णनं । भद्रस्य कृते चोलभूपालाय पत्रिकाप्रेषणलीलावर्णनं । भद्राय फलकदानलीलावर्णनं । भद्रविजयप्रदानलीलावर्णनञ्च । शूकरशिशुभ्यः स्तन्यप्रदानलीलावर्णनं । शूकरशिशूनां सचिवत्वप्राप्तिलीलावर्णनं । भरद्वाजपक्षिणे मृत्युञ्जयमन्त्रोपदेशलीलावर्णनं ।

५४—६१, अध्याये,—कोयष्टये मुक्तिप्रदानलीलावर्णनं । वंशशेखराय हालास्यपुरीसीमाप्रदर्शनलीलावर्णनं । चोलवेनानाशनलीलावर्णनं । संघकवीश्वरवरप्रदानलीलावर्णनं । द्विजस्याय्याविकल्पनलीलावर्णनं । कीरानुग्रहलीलावर्णनं । कीरस्य कृष्णोपदेशलीलावर्णनं । प्रवनतारतम्यनिरूपणलीलावर्णनं । ६२—६६, अध्याये,—अग्नीश्वराङ्कितलिङ्गप्रादुर्भावलीलाकथनं । कैवर्तकन्यापाणिग्रहणलीलावर्णनं । वातपुरेश्वरस्य ज्ञानदीक्षाकरणलीलावर्णनं । अश्वविक्रयलीलाकथनमुखेन अश्वलक्षणादिकथनं । भक्तोपशान्त्यर्थं वेगवतीजलाकर्षणलीलावर्णनं । ६७--७१, अध्याये,—बौद्धनिरसनलीलावर्णनं । कुब्जज्वरनाशादिलीलावर्णनं । ज्ञानसम्बन्धेन नग्नानां तरुमूलारोपणलीलावर्णनं । वैश्यकन्यानुग्रहार्थं मधुकूपमीनचालनलीलावर्णनं । हालास्येश्वरलीलामाहात्म्यश्रवणादिफलकीर्तनञ्च ।

No. 2265. परानन्दपुराणम् । Substance, country-made paper, 16 × 5½ inches. Folia, 200. Lines, 8 on a page. Extent, 3,990 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Bettiyá, Mahárájá Rájendrakiśora Siñha, Bahádur. Appearance, new. Verse. Very incorrect.

Paránanda-puráṇa. A collection of Puráṇic legends related by Sauti to Utañka and others. It calls itself a Puráṇa, but its name does not occur in any of the published lists of Puráṇas or Upapuráṇas.

Beginning. नेत्रापाङ्ग+प्राकरवलनमतिः कुश्चिमिष्टैः विधातुं
धाता पाता प्रदी+कुशिकजविकृतिं प्राप्य लोकस्य विष्णुः ।
+ + + + प्रसङ्गात् जयमिदमखिलं याति संसारचक्रं
युष्मांश्चन्द्रार्धमूर्धा + + + + चरितां भर्तुरजर्जुमर्दैः ॥
यदीयपदपङ्कजस्मरणमात्रनिर्धूतमयः
प्रयाति परमां गतिं + + समस्त + + नरः ।
सुरासुरशिरोमणिद्युतिसमर्चिताङ्घ्रिद्वयः
करोतु दुरितक्षयं + + + महेश्वरः सतां ॥
— — — — — — — — — ।

सौतिरुवाच ।

चिन्मय + + + मधुव्रतं नवपयोदसहोदरविभ्रमं ।
मुनिमनार्चितपादसरोरुहं द्विजं नमामि परात्परनन्दनम् ॥
उतङ्क द्विजशार्दूल शूलपाणिपदार्चक ।
परानन्दमिदं पुण्यं पुराणं कथयाम्यहं ॥ इत्यादि ।

End. शोकैरग्निप्रतापे जनधन + + + द्रेयसीमोहदुर्गे
मायाजालादिभीमे विषयरसविषे क्लेशपङ्कप्रचारे ॥
कोपानन्दाम्बुपूरे + वनरकतटे कर्म्मपाशावसानो-
+ + + + + + + + वितरतु करालम्बमापतिर्वः ॥

Colophon इति श्रीमत्परानन्दपुराणे षट्चत्वारिंशोऽध्यायः । ४६ ॥ ॐ ॥

विषयः । सौतिना सह शौनकादीनां संवादेन सृष्टेः पूर्व्वं ब्रह्म एव एक आसीदिति कथनं । ब्रह्मण इच्छामात्रेण महत्तत्त्वादिप्रकृतिवर्गाणामुत्पत्तिकथनं । ब्रह्मविष्णुप्रभृतीनामुत्पत्तिकथनपूर्व्वकं सृष्ट्यादिकार्य्ये प्रवृत्तिकथनं । भारतयुद्धोत्तरम् अश्वत्थामकृतशिवाराधनविवरणकथनं । शिवमाहात्म्यकीर्त्तनं । गविना सह द्रोणपुत्रस्य संवादेन देवव्रतस्य उपाख्यानकथनं । प्राक्सृष्टिचरित्रवर्णनं । राजीवलोचननृपतेरुपाख्यानकथनं । सुश्रुतिसुमुखयोरुपाख्यानकथनं । तत्र संसारतारणोपायकथनमुखेन भगवद्विभूतिवर्णनञ्च । भगवद्गीताकीर्त्तनं । अश्वत्थाम्ना सह स्वर्गलोकगतस्य दुर्य्योधनस्य संवादेन ब्रह्मलोकगमनपुरःसरं तयोः धृतराष्ट्रद्रोणादिभिः सह संवादकथनं । अथ तेषां निरतिशयां सद्गतिमवलोक्य नितरां निर्व्विण्णस्य अश्वत्थाम्नः शिवोपदेशेन परशुरामसमीपगमनविवरणकथनं । तत्र धर्म्मव्रताभिधानविप्रस्य वृत्तान्तकीर्त्तनं । परदारगमनमिथ्याभाषणादिनिरतस्य प्रत्यवायादिकथनमुखेन वासुकिनामकविप्रस्य शिवदूतेन सह संवादकथनं । अकृतदारपरिग्रहेण शिलादेन सह पितॄणां संवादकथनं । शिलादकृतशिवस्तोत्रकीर्त्तनं । शिलादपुत्रस्य नन्दिन उत्पत्तिकथनं । तस्य शिवानुचरत्वप्राप्तिकथनञ्च । नन्दिनो गणाधिपत्वे अभिषेकमहोत्सववर्णनञ्च । शिवस्य सतीपरिणयमहोत्सवादिवर्णनं । समुद्रमन्थने गरलपानेन शिवस्य नीलकण्ठत्वप्राप्तिकथनं । त्रिपुरवधवृत्तान्तकीर्त्तनं । कपालमोचनतीर्थस्योत्पत्तिकथनमुखेन महादेवस्य वृषध्वजवृत्तान्तकथनं । काशीमाहात्म्यकीर्त्तनञ्च । शिवपूजाविधिकथनं । दक्षयज्ञविवरणकथनं । सतीदेहत्यागकथनं । हिमालयकुमार्य्या काल्या सह शिवस्य विवाहवर्णनं । सुदेवस्य विवाहवृत्तान्तकथनमुखेन सत्यव्रतकुम्भकर्णयोरुपाख्यानकीर्त्तनं । मदयन्तीपरिणयविवरणकथनं । गिरिजाप्रीतिसम्पादनाय गिरिशकृतपारिजातकुसुमवृष्टिविवरणकथनं । वृषवाहनमरणादिषु शैवतेजस आधानेन कार्त्तिकेयस्य उत्पत्तिकथनं । तारकासुरनिधनकथनञ्च । दक्षस्य काश्यां शिवाराधनविवरणं । तत्कृतशिवसहस्रनामस्तोत्रकथनं । दक्षेश्वरलिङ्गोत्पत्तिकथनञ्च । भूतसृष्टिविवरणकथनं । परात्मजीवात्मस्वरूपादिकथनं । धर्म्मनिधेरुपाख्यानकथनं । शिवकृतान्धकासुरनिधनवृत्तान्तकथनं । जम्भकुजम्भयोर्दानवयोरुपाख्यानकथनं । शैवसिद्धान्तकीर्त्तनं । शैवानां कर्त्तव्यादिकथनं । योगकथनञ्च । परानन्दपुराणश्रवणादिमाहात्म्यकीर्त्तनं ।

No. 2266. त्रिकूटारहस्यतन्त्रम् । Substance, country-made paper, 15 × 5 inches. Folia, 33. Lines, 8 on a page. Extent, 585 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Bettiyá, Mahárájá Rájendrakiśora Siñha, Bahádur. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Trikúṭárahasya Tantra. One of the minor Tantras. Its object is to glorify Trikúṭá, a form of Durgá. It treats of all the topics usually included in the Tantras. The contents are given in detail in Sanskrit; it is scarcely worth while to translate them.

श्रीदेव्युवाच ।

Beginning. भगवन् सर्व्ववेत्ता त्वं त्रैलोक्यप्रभुरीश्वरः ।
त्रिगुणात्मा त्रिलोकेशस्त्रिनेत्रस्त्रिपुरान्तकः ॥
त्वमेव स्थितिसंहर्त्ता त्वं रचाप्रलयक्षमः ।
त्वमेव मन्त्रसारज्ञस्त्वं मन्त्राम्भोनिधिर्भवः ॥
भगवंस्त्वत्प्रसादेन श्रुतस्तन्त्रसमुच्चयः ।
इदानीं श्रोतुमिच्छामि रहस्यं तन्निवेदितं ॥
+ + + + श्रीविद्या या महाविद्यासमाश्रिता ॥
मन्त्रराजं परं तत्त्वं वद शीघ्रं कृपानिधे ॥
श्रीभैरव उवाच ।
शृणु देवि प्रवक्ष्यामि रहस्यं सर्व्वकामिकं ।
श्रीविद्यायाः परं तत्त्वं तन्त्रं मन्त्रैकसागरं ।
— — — — — — — — — — — ।
श्रीत्रिकूटारहस्याख्यं तन्त्रमन्त्रैकसागरं ॥ इत्यादि ।

End. इदं रहस्यं परमं भक्त्या तव मयोदितं ।
सर्व्वस्वं मे प्रिये तव गोपनीयं स्वयोनिवत् ॥

Colophon. इति श्रीत्रिकूटारहस्यतन्त्रे भक्तिसाधनकथनाख्यानं द्वात्रिंशः पटलः ।
समाप्तोऽयं त्रिकूटारहस्याख्यतन्त्रराजः ॥

विषयः । शिवाशिवयोः संवादेन श्रीविद्यामन्त्रोद्धारविधिकथनं । त्रिकूटानिरूपणं । पुरश्चर्य्याविधिकथनं । कुलाचारविधिकथनं । नित्यकामेश्वरमन्त्रोद्धारादिविधिकथनं । नित्यपूजाविधिकथनं । सूर्य्यग्रहणकाले पूजनविधिकथनं । चन्द्रग्रहणकाले पूजाविधिकथनं । भूकम्पकाले पूजाविधिकथनं । चैत्रमासि नवरात्रपूजाविधिकथनं । आश्विनमासे नवरात्रपूजाविधिकथनं । तत्र कुमारीपूजाविधिकथनञ्च । कन्यासंक्रान्तौ पूजाविधानकथनं । स्तम्भनादिषट्क्रिया-

विधिकथनं । पञ्चरत्नेश्वरीविद्याविधिकथनं । दीपदानविधिकथनं । शक्तिपूजाविधिकथनं । चिन्तामणिकवचकथनं । वज्रपञ्जरकवचकथनं । जगन्मङ्गलकवचकथनं । अघोरास्त्रकवच-कथनं । अघोरीमकवचकथनं । काम्यकवचकथनं । त्रिविक्रमकवचकथनं । त्रैलोक्यभूषण-कवचकथनं । विरूपाक्षकवचकथनं । सर्व्वार्थसाधककवचकथनं । सर्व्वसिद्धिप्रदकवचकथनं । घोरघोरकवचकथनं । वैरिनाशककवचकथनं । विजयकवचकथनं । विघ्नापहकवचकथनं । मुक्ति-साधनकवचकथनं । त्रिकूटारहस्यकथनञ्च ।

No. 2267. सेतुबन्धः । Substance, country-made paper, 17 × 4 inches. Folia, 197. Lines, 12 on a page. Extent, 8,126 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Bettiyá, Máhárájá Rájendrakiśora Siñha, Bahádur. Appearance, new. Prose. Incorrect.

Setubandha. A commentary on that portion of the Vámakes'vara-tantra which describes the goddess Durgá as Nitya-ṣoḍas'iká. By Bháskararáya *alias* Bhasuránandanáth Díkshita, son of Gambhiraràja Bhàratí Díkshita Súri.

Beginning. श्रीगम्भीरविपश्चितः पितुरभूद्यः कोन + बोदरे
विद्याष्टादशकस्य मर्म्मभिदभूद्यः श्रीनृसिंहाद्गुरोः ।
यस्य श्रीशिवदत्तशुक्लचरणैः पूर्णाभिषिक्तोऽभवत्
स चेतामिपुराणयीति मनुते तामेव गायत्रयीम् ॥
वामकेश्वरतन्त्रस्थे नित्याषोडशिकार्णवे ।
पूर्व्वोत्तरचतुःशत्यौ व्याचष्टे भास्करः सुधीः ॥
नित्याषोडशिकार्णवनामनि तन्त्रे शिवैकरतन्त्रे ।
पतितगहने फणिपटले खण्डितुमपि यः क्षमो मनुजः ॥
नित्याषोडशिकाम्भोधेः परं पारं यियासवः ।
विश्रामैरष्टभिर्युक्तं सेतुबन्धं भजन्त्विमं ॥
— — — — — — — — — ।

इह खलु निखिलजनाभिलषितं सुखमेव पुरुषार्थः । तच्च क्षणिकमक्षणिकमिति द्विविधं । क्रमेण काममोक्षपदाभ्यामभिलप्यते । इत्यादि ।

End. माद्दीकाचरं जडावाचकं ताभिः सहितः मन्त्रः शिवो हरिरित्यर्थः ॥

Colophon. इति श्रीमत्पदवाक्यप्रमाणपारावारपारीणनिखिलतन्त्रस्वतन्त्रश्रीमद्गम्भीरराजभारतीदीक्षितसूरिसूनुना भासुरानन्दनाथदीक्षिताभिधानेन भास्कररायेण प्रणीतो नित्याषोडशिकार्णवव्याख्यातः सेतुबन्धः समाप्तः ।

विषयः । वामकेश्वरतन्त्रान्तर्गतनित्याषोडशिकार्णवव्याख्यानम् ।

No. 2268. त्रिस्थलीसेतुः, (काशीप्रकरणम् ।) Substance, country-made paper, 14 × 4 inches. Folia, 252. Lines, 8 on a page. Extent, 3,898 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1852. Place of deposit, Calcutta, Government of India; another copy at Bettiyá, Máhárájá Rájendrakiśora Siñha, Bahádur. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Tristhalisetu. A digest of Smṛiti rules regarding pilgrimages to sacred places, and descriptions of, and the duties to be observed at, those places. By Náráyaṇa Bhaṭṭa, son of Bhaṭṭa Rámes'vara Súri. The codex contains only that portion which treats of Kás'í.

Beginning. भवानीशङ्करौ नत्वा भट्टरामेश्वरात्मजः ।
भट्टनारायणः काशीं विविनक्ति सदुक्तिभिः ॥

तत्र माहात्म्यज्ञानस्य प्रवृत्त्युपयिकत्वेन तत्रावश्यवक्तव्यत्वात् तदेव प्रथमं निरूप्यते । अत एव पद्मपुराणे पातालखण्डे भृगुं प्रति ऋषिकृतेषु पञ्चप्रश्नेषु प्रथमं माहात्म्यप्रश्न एव कृतः ।
किं माहात्म्यं कथं वेद्यं सेव्यं केन द्विजोत्तम ॥ इत्यादि ।

End. ते मृता संशयानेन दिवं यान्त्यकुतोभयाः ।
इत्यादीनि तु मत्स्यपुराणविषयाणीति सर्वमनवद्यम् ॥

Colophon. इति श्रीमद्विद्वन्मुकुटमाणिक्यदाक्षिणात्यालङ्कारश्रीमद्भट्टरामेश्वरसूरिसूनुनारायणभट्टविरचिते त्रिस्थलीसेतौ काशीप्रकरणे तन्मरणमुक्तिविचारः । समाप्तं काशीप्रकरणम् । इत्यतो गयाप्रकरणं भविष्यति । संवत १८५२ ।

विषयः । काशीमाहात्म्यसूचकपुराणवाक्यानां मूलभूतश्रुतिवाक्यप्रदर्शनं । काशीमाहात्म्यश्रवणादिमहिमा । काशीस्वरूपनिरूपणं । काशीध्यानकथनं । प्रार्थना । काशीकथामहिमा । काशीनाममहिमा । काश्यादिशब्दनिर्वचनं । काशीस्मरणमहिमा । काशीस्तुतिमहिमा । काशीगमनमहिमा । काशीदर्शनमहिमा । काशीप्रवेशमहिमा । काश्यादिक्षेत्रपरिमाणनिरूपणं । काशीसीमानिरूपणं । कियत्कालं काशीवासफलं । क्षेत्रसन्न्यासमाहात्म्यकथनं । काशीवासिनो विहितनिषिद्धानि । क्षेत्रसन्न्यासविधिकथनं । काश्यां विविधकाम्यकर्माणि । कालविशेषे काश्यामनेकतीर्थागमनकथनं । मत्स्योदरीतीर्थनिरूपणं । मणिकर्णिकाप्रमाणकथनं । मणिकर्णिकोत्पत्तिकथनं । मणिकर्णिकाख्यानमस्नानादिकथनं । ज्ञानवापीमाहात्म्यादिकीर्तनं । पञ्चनदबिन्दुमाधवयोर्महिमा । भवानीश्वरादिमाहात्म्यकथनं । वीरेश्वरलिङ्गमहिमा । दशाश्वमेधमहिमा । दाक्षिण्युद्देशकथनं । चत्वरीशेश्वरादिमाहात्म्यकथनं । दुर्गाकुण्डादिमाहात्म्यकथनं । केदारमाहात्म्यादिकथनं । धर्मेशमाहात्म्यादिकथनं । धर्मकूपमाहात्म्यं । पशुपतेश्वरमाहात्म्यं । ॐका-

ईश्वरमहिमा। त्रिलोचनलिङ्गमहिमा। कालेशमहिमा। कपालमोचनेशमहिमा। वृषभध्वजमहिमा। विष्णुपादोदकतीर्थमहिमा। वृद्धकालेश्वरमहिमा। अल्पमृत्युहरेश्वरमहिमा। समुद्रकूपमहिमा। पिशाचमोचनादितीर्थमाहात्म्यकथनं। अथ विश्वेश्वरप्रादुर्भावकथनं। विश्वेश्वरलिङ्गे अस्पृश्यस्पर्शनिबन्धनदोषाभावस्तीतिनिरूपणं। विश्वनाथप्रसादादिमहिमा। मुक्तिमण्डपादिमहिमा। दण्डपाणिमहिमा। भैरवप्रादुर्भावकथनं। भवानीमहिमा। आदित्येशमहिमादिकथनं। षट्पञ्चाशद्विनायकस्थानमाहात्म्यादिकथनं। विष्णुमूर्त्तयः। आवश्यकतीर्थादिनिरूपणं। तत्र गङ्गादिमाहात्म्यकथनञ्च। काश्यामवश्यपूज्यदेवाः। काश्यां नित्ययात्रादिविधानं। तत्र प्रदक्षिणादिविधिकथनं। अथ ऋतुयात्राविधिः। मासयात्राविधिः। तिथिकृत्यनिरूपणं। अथ वासरयात्राविधिः। नक्षत्रयात्राकथनं। प्रकीर्णकयात्राकथनञ्च। काशीकृतपापकर्म्मविपाककथनं। काशीकृतपापप्रायश्चित्तकथनञ्च। काशीवासप्रकारकीर्त्तनं। पञ्चक्रोशयात्रायां नियमकथनं। अन्तर्गृहयात्रा। क्षुद्रपापप्रायश्चित्त। काशीमरणविवेचनं। मुक्तिनिरूपणञ्च।

No. 2269. अकालभास्करः। Place of deposit, Goálpárá. MS. seen by H. C. Clarke, Esq. Extra Asst. Commissioner, Goálpárá.

Akála-bháskara. A treatise on intercallary months, how to calculate them, and the duties appropriate or forbidden during their currency. By Sambhúnátha S'iddhántavágís'a. The author completed the work in the S'aka year 1669. He appears to have written several works on Smriti topics under the generic title of *Bháskara.* Some of his works have other names. He is apparently a Bengal Bráhman, who had settled in Assam. The author in one place has the title of Nyáyachúḍámaṇi. His works are not known in Bengal.

नमो गणेशाय।

Beginning नत्वा श्रीमत्कृष्णपदमपायपदप्रदं।
अकालभास्करं श्रीमच्छम्भुनाथेन तन्यते॥
अथाधिमासो निरूप्यते। तदुत्पत्तिकालमाह ज्योतिषे।
गते चाब्दद्वये सार्द्धे पञ्चपक्षे दिनत्रये।
दिवसस्याष्टमे भागे पतत्येकोऽधिमासकः॥
तत्स्वरूपमाह यमः।
अमावास्याद्वयं यत्र प्रतिपच्छितयं तथा।
अधिमासः स विज्ञेयः सर्व्वकर्म्मबहिःकृतः॥

एवञ्च । अमावास्याद्वयं यत्र सोऽधिमासो विनामकः इति ।
अमावास्याद्वयं असंक्रान्तामावास्याद्वयपरं ।

यदा शशी याति नभस्विमण्डलं दिवाकरः संक्रमणं करोत्यनु ।
तदाधिमासः कथितो विरिञ्चिना विवाहयात्रोत्सवयज्ञदूषकः । इत्यनेन विरोधः ।

ननु माघमुखेषु षट्केषु मासि दर्शद्वयं यदा ।
द्विराषाढः स विज्ञेयः शेते तु माधवोऽच्युतः ॥

इति ज्योतिर्वचनेऽधिमासस्य द्विराषाढादिसंज्ञाश्रुत्या कथं विनामकत्वमितिचेदुच्यते । अस्य यत्राधिमासत्वस्य संज्ञाप्रापकार्थकत्वेन संज्ञाविधायकत्वाभावात् ।

अन्यथा, एकराशिस्थिते सूर्य्ये यदि स्यादधिमासकः ।
एक एव हि मासोऽसौ षष्टिभिर्द्दिवसैर्मतः ॥
षष्टिभिर्द्दिवसैर्मासः कथितो बादरायणैः ॥
पूर्व्वमर्द्धं परित्यज्य उत्तरार्द्धं प्रशस्यते ।

इत्यादिवचनबाधापत्तेः ।

End. अथ शास्त्रविहिते अनध्यायापवादमाह पराशरभाष्ये कूर्म्मपुराणं ।

अनध्यायस्तु साङ्गेषु नेतिहासपुराणयोः ।
न धर्म्मशास्त्रेष्वन्येषु पर्व्वण्येतानि वर्ज्जयेत् ॥

अङ्गेषु शिक्षादिषु । तथा चरणव्यूहे । शिक्षा कल्पो व्याकरणं निरुक्तं छन्दो ज्योतिषमिति षडङ्गानि । तथा, छन्दः पादौ तु वेदस्य हस्तौ कल्पोऽथ कथ्यते ।
ज्योतिषामयनं चक्षुर्निरुक्तं श्रोत्रमुच्यते ॥
शिक्षा घ्राणन्तु वेदस्य मुखं व्याकरणं स्मृतं ।
तस्मात् साङ्गमधीत्यैव ब्रह्मलोके महीयते ॥

कल्पो ज्योतिष्टोमपद्धतिरिति वामीश्वरभट्टाचार्य्यैः । निरुक्तं वैदिकशब्दग्रन्थः । शिक्षा वेदपाठोपयुक्ततालव्यादिनिरूपकग्रन्थः । पर्व्वाण्याह विष्णुपुराणे ।

चतुर्द्दश्यष्टमी चैव अमावास्या च पूर्णिमा ।
पर्व्वाण्येतानि राजेन्द्र रविसंक्रान्तिरेव च ॥

पर्व्वपदं सन्ध्यागर्ज्जप्रतिपदाद्युपलक्षणं ॥

मनुः, वेदोपकरणे चैव होममन्त्रे च चैव हि ।
नानुरोधोऽस्त्यनध्यायः स्वाध्याये चैव नैत्यिके ॥

नैत्यिके ब्रह्मयज्ञादिमन्त्रे । इत्यनध्यायनिरूपणप्रकरणः ।

शाकेऽङ्गाग्निरसक्षोणीमिते सज्जनतामुदे ।
श्रीमद्विद्यावागीशश्चकाराकालभास्करं ॥

No. 2270. दिनभास्करः । Place of deposit, Goálpárá. MS. seen by H. C. Clarke, Esq., Extra Asst. Commissioner, Goálpárá.

Dina-bháskara. A digest of the daily religious duties of householders. The topics are the same as are given in the Áhnika Tattva of Raghunandana. By Sambhúnátha S'iddhántavágis'a.

नमो गणेशाय ।

Beginning. अथ प्रातःकृत्यं । तत्र ब्रह्मपुराणं ।

ब्राह्मे मुहूर्त्ते बुध्येत स्मरेद्देवगणानृषीन् ।

इतिवचनात्तेषां स्मरणं कार्य्यं । तद्यथा,

ब्रह्मा मुरारिस्त्रिपुरान्तकारी भानुः शशी भूमिसुतो बुधश्च ।
गुरुश्च शुक्रः शनिराहुकेतुः कुर्व्वन्तु सर्व्वे मम सुप्रभातं ॥
भृगुर्वशिष्ठः क्रतुरङ्गिराश्च मनुः पुलस्त्यः पुलहश्च गौतमः ।
रैभ्यो मरीचिश्च्यवनः ऋभुश्च कुर्व्वन्तु सर्व्वे मम सुप्रभातं ॥
सनत्कुमारः सनकः सनन्दः सनातनोऽप्यासुरिपिङ्गलौ च ॥
सप्त स्वराः सप्त रसातलाश्च कुर्व्वन्तु सर्व्वे मम सुप्रभातं ॥
पृथ्वी सगन्धा सरसास्तथापः स्पर्शी च वायुः ज्वलितश्च तेजः ।
नभः सशब्दं महता सहैव कुर्व्वन्तु सर्व्वे मम सुप्रभातं ॥
सप्तार्णवाः सप्त कुलाचलाश्च सप्तर्षयो द्वीपवराश्च सप्त ।
भूरादिकानि भुवनानि सप्त कुर्व्वन्तु सर्व्वे मम सुप्रभातं ॥
इत्थं प्रभाते परमं पवित्रं स्मरेद्धितं यः शृणुयात् स्मरेद्वा ।
दुःस्वप्ननाशोऽनघसुप्रभाते भवेच्च नित्यं भगवत्प्रसादात् ॥

महाभारते, कर्कोटकस्य नागस्य दमयन्त्या नलस्य च ।
ऋतुपर्णस्य राजर्षेः कीर्त्तनं कलिनाशनं ॥

End. वृद्धशातातपः । ऋतौ तु गर्भशङ्कित्वात् स्नानं मैथुनिनः स्मृतं ।
अनृतौ तु सदा कार्य्यं शौचं मूत्रपुरीषवदिति ॥

गौतमश्च, मैथुनीभूय शौचस्मृति न विलम्बेत् ।

वृद्धशातातपः । द्वावेवाशुची स्यातां दम्पती मैथुनेन तौ ।
शयनादुत्थिता नारी शुचिः स्यादशुचिः पुमान् ॥

श्रुतिः, दिवा तु मैथुनं गत्वा स्नानाद्विप्रो विशुध्यतीति ।

एतद्वचनापि । कूर्मपुराणं ।

इत्येतद्विदितं प्रोक्तमन्यद्धन्ति वै यथा ।
आश्रमाणां कृत्यजातमपवर्गफलप्रदं ॥
नाशिश्राद्धवाश्वात्प्रभाणेन करोति यः ।
स याति नरकान् घोरान् पश्चयोनौ च जायते ।
इत्यभिगममनिरूपणप्रकरणं ।

Colophon इति श्रीसिद्धान्तवागीशभट्टाचार्य्यविरचितोद्दिनभास्करः समाप्तः ।

No. 2271. दुर्गोत्सवकृत्यकौमुदी । Place of deposit, Goálpárá. MS. examined by H. C. Clarke, Esq., Extra Asst. Commissioner, Goálpárá.

Durgotsava-kritya-kaumudi. A treatise on the worship of Durgá in the month of A's vina, giving excerpts from original texts on the propriety and mode of performing it, the advantage thereof, and the ritual. By Sambhúnátha S'iddhántavágis'a.

नमो गणेशाय ।

Beginning. प्रणम्य विश्वेश्वरपादपद्मे कृत्यादिशास्त्रं बहुशोऽविलोक्य ।
सिद्धान्तवागीशकृती प्रयत्नात् तनोति दुर्गोत्सवकृत्यकौमुदीं ॥

अथ दुर्गोत्सवः । तत्र च शरत्कालीयदुर्गापूजनमावश्यकं ।
येऽभोहाद्यवालस्याद्देवीं दुर्गां महोत्सवे ।
न पूजयन्ति दम्भाद्वा द्वेषाद्वाप्यथ भैरव ॥
क्रुद्धा भगवती तस्य कामानिष्टान् निहन्ति वै ।
परत्र च महामायावक्षिभूतो स जायते ॥

इति कालिकापुराणेऽभिहष्श्रुतेः देवीपुराणे वीशाश्रुतेश्च ।

यथा, शरत्प्रे चरांशे वा देव्या नियतमानसः ।
प्रतिसंवत्सरं कुर्य्यात् स्थापनञ्च विसर्ज्जनं ॥

चरलग्ने तुलायां मकरादीनां पूर्व्वाह्णेऽसम्भवात् ॥

तथा, द्विशरीरे चरे चैव लग्ने केन्द्रगते रवौ ।
वर्षे वर्षे विधातव्यं स्थापनञ्च विसर्ज्जनं ॥

द्विशरीरे कन्यायां । अन्यस्य तदानीमसम्भवात् । केन्द्रगते लग्नगते । तथा,
पूजयेत्तत्र कन्यास्थे वर्षं पूजां न लङ्घयेत् ।

वर्षं उत्सवं प्राप्य लङ्घनं न कुर्य्यादित्यर्थः । अत्र पूजानित्यत्वमभिषेधश्रुतेः । संवत्सरे व्यतीते

तु पुनरागमनाय च इति मन्त्रलिङ्गाच। काम्यमपि पक्षमुक्तेः। यथा, कालिकापुराणं पूर्वोदित इत्यादि॥

End. संवत्सरप्रदीपे। अशुभं अशुभं दृष्ट्वा देवब्राह्मणपूजनं।
शान्तिं कुर्व्वीत कुर्य्याच दानं सर्व्वौषधीजलैः।

अशुभमिति अशुभवर्षमशुभचेष्टितमशुभदृष्टिं। अशुभाधिकरणमेव एतामन्यतमं दृष्ट्वेत्यर्थः। मिथिलादर्शने चाह वर्षकृत्य,

कुचेष्टितोत्थं परस्वहरेणो निरोचितः अशुभकः कदाचित्।
दृष्टा विशेषात् परितोषयेत्तद्विघातयेत् सूचितदुष्कृतेषु॥
मांसं न भुञ्जीत शयीत भूमौ स्त्रियं न सेवेत दिनानि सप्त।
नायात् जपेत् च जुहुयाच वह्नौ पैष्टं पुमान् ब्राह्मणमर्च्चयेच॥

किं घातयेदितिसूचितपापनाशाय प्रायश्चित्तं कुर्य्यादित्यर्थः। नानामतं स्मृतिपुराणविदां विदित्वा ज्ञानागमार्थमखिलं गुरुसम्मतञ्च। श्रीकामरूपपृथिवीपतिपण्डितेन नागेश्वरेण रचितो-ऽचिरप्रबन्धः॥

Colophon इति श्रीमद्रामदेवोपाध्यायजगद्गुरुसिद्धान्तवागीशभट्टाचार्य्यविरचिता दुर्गोत्सवकौमुदी समाप्ता॥

No. 2272. प्रायश्चित्तरत्नाकरः। Place of deposit, Goálpárá. MS seen by H. C. Clarke, Esq., Extra Asst. Commissioner of Goálpárá.

Práyaśchitta-ratnákara. A digest of the Smriti rules for performing expiatory rites for various offences. By Ratnákara Mis'ra. The work is not known in Bengal.

Beginning. नमो गणेशाय। चतुर्वर्गप्रदानाय चतुर्बाहून् बिभर्त्ति यः।
तस्मै विश्वैकनाथाय नमः कृष्णाय वेधसे॥
हरिं गुरुं नमस्कृत्य विश्वं चेतयते तु यः।
रत्नाकरेण मिश्रेण क्रियते सारसंग्रहः॥
नानास्मृतीः समालोक्य संहितागमसंहिताः।
प्रयत्नेन समालोक्य संग्रहोयं वितन्यते॥

तत्र प्रथमं ब्रह्महत्यायाः गुरुत्वात् ब्रह्मवधप्रायश्चित्तं निरूप्यते। तथा च मनुः।
ब्रह्महत्या सुरापानं स्तेयं गुर्व्वङ्गनागमः।
महान्तिपातकान्याहुः संसर्गश्चापि तैः सह, इति॥

तथा, विष्णुनिबन्धितवाक्यमुक्ताः।
ब्राह्मणेन च पक्वान्नः सुरा पेया न च द्विजैः।

ब्राह्मणस्वर्णहरणं न कर्त्तव्यं कथञ्चन ॥
गुरुपत्नीं न गच्छेच्च संसर्गश्चापि तैः सह ।
महापातकसंज्ञा च निर्दिष्टैषा मनीषिभिरिति ॥

तथा च प्रयोजकस्यापि वधभागित्वमाह विष्णुः ।

रागाद्द्वेषात् प्रमादाद्वा स्वतः परत एव वा ।
ब्राह्मणं घातयेद्यस्तु स भवेद्ब्रह्मघातकः इति ॥

अनुग्राहकस्यापि वधभागित्वमाह मनुः ।

बहूनामेककार्य्याणां सर्व्वेषां शस्त्रपाणिनां ।
यद्येकोघातकस्तत्र सर्व्वे ते घातकाः स्मृताः ॥

प्रयोजकस्य वधभागित्वाद्दापस्तम्बः । प्रयोक्तानुमन्ता कर्त्ता चेति सर्व्वे ते स्वर्गनरक-फलभोक्तारो योऽभूय आरभते तस्मिन् फले विशेष इति ।

निमित्तिनोऽपि वधभागित्वं षड्विंशन्मतं ।
आक्रोशितस्ताडितो वा धनैर्वा परिपीडितः ॥
यमुद्दिश्य त्यजेत् प्राणांस्तमाहुर्ब्रह्मघातकं ।

End. अथ रजस्वलापात्रस्थजलपानविषयं । पीतशेषजलपाने तु द्विगुणमिति । यत्तु हारीतवचनं रजस्वलापात्रस्थजलपाने कृच्छ्रं चरित्वा पूतोभवतीति । तद्द्वितीयदिवसीय रजस्वलाजलपानविषयं । यत्तु आपस्तम्बवचनं पीत्वा जलञ्च पात्रमात्रेय्यास्त्र्यहमुपवसेदिति । आत्रेयी रजस्वला । एतच्च तृतीयदिवसीयरजस्वलाविषयं । पीतशेषजलपाने तु षडुपवासाः । यत्तु षड्विंशन्मतं उदक्याजलं पीत्वा त्र्यहमुपवसेत् ।

पञ्चगव्यमतः कृत्वा शुद्धोभवति तत्क्षणात् ।

उदक्या रजस्वला । एतच्च स्नानात् पूर्व्वं चतुर्थदिवसीयरजस्वलापात्रस्थजलपाने अर्था-द्दानत्र्यहमुपवासः । सर्व्वमेतद्ब्राह्मणविषयं । शूद्रादीनान्तु भागशोनिर्द्दिष्टव्या ॥

कृष्णपादसरोजन्ममाश्राय निर्वृतः ।
मिश्रोरत्नाकरोधीमानकरोत् सारसंग्रहं ॥

Colophon. इति श्रीरत्नाकरमिश्रविरचितसारसंग्रहोऽयं समाप्तः ।

No. 2273. प्रयोगरत्नमाला । Place of deposit, Goálpárá. MS. seen by H. C. Clarke, Esq., Extra Asst. Commissioner, Goálpárá.

Prayoga-ratnamálá. An elementary grammar of the Sanskrit language, founded on the system of Páṇini, but greatly simplified. By Purushottama Vidyávágís'a Bhaṭṭácharya. The work was compiled by order of Rájá Malladeva, a rájá of Manipur. It is not current in Bengal.

Beginning. नमो गणेशाय । मन्दस्मितेनार्द्रमरविन्दमुपाददद्यच्च जितान्तकेन ।
स्फुरच्छ्रुतीनां परमं रहस्यं श्रितश्रियानन्दमयं विभाति ॥ १ ॥
अमृताधिकमाधुरीधुरीणाधरनिर्य्यासगुणाञ्चितेन वेणोः ।
रचितेन जगन्ति रञ्जयन्तं भगवन्तं घनकान्तिमन्तमीडे ॥ २ ॥
श्रीमन्नदेवस्य गुरोर्विवेकसिन्धोर्महीमहेन्द्रस्य यथानिदेशं ।
यत्नात् प्रयोगोत्तमरत्नमाला वितन्यते श्रीपुरुषोत्तमेन ॥ ३ ॥
मरतामपि हृद्विभावनीयैर्मणिनीयैर्गुणवद्भिमत्प्रयोगैः ।
रचितां पुरुषोत्तमेन बालाः प्रतिभायै परिधत्त मालां ॥ ४ ॥
दम्भोद्दराङ्कुरधियः सुधियः प्रसाद्य विज्ञापये यदहमत्र मनोनिधत्त ।
एतेषु मद्वचनकैरवकोरकेषु युष्मत्प्रसादशरदिन्दुवचः स्फुरन्तु ॥ ५ ॥
अकारादिषकारान्ता वर्णभासानुवर्त्तते ।
स्वरादिसंज्ञाविधानार्थं । उक्तः खोवर्णमालायां मन्त्रस्योपचिकीर्षया ।
कादिसंयोगसङ्केतविषयं कैश्चिदाहृतं ॥
अथ संज्ञाविधानानुपयुक्तोऽपि अवर्णः पाणिनीयवर्णक्रमव्यवच्छेदार्थः ॥

तस्यामकारादौकारं यावत् वर्णाः स्वरा अतः स्वरसंज्ञका अच्संज्ञकाश्च भवन्ति । संज्ञासंज्ञिनोरभेदाद्वर्णा इति प्रथमा । एवमग्रेऽपि स्वराद्यसंज्ञाप्रयोजनं नामिनः स्वरेऽनाद्यचौत्यादौ ।

End. इति पौधातुर्निर्दिष्टे सिद्ध्यति दुरियुग्यजि ।
जुहोतिः स्तौतिः आप्नोतिः प्रौणातिरिति सिद्ध्यति ।

धात्वनुकारत्वादुपादेशे गुणवृद्धिरिति अतएव न गुणोऽभूत् । सानुबन्धसामर्थ्यात् शितितनो यथानुकार्य्यं तत् सिध्यतीति चिन्त्यं । सन्ध्यभावः पौनरुक्त्यं विभक्तीनाञ्च लोपनं । व्याख्येयव्याख्ययोरैक्यं सुखबोधकृते कृतमिति ।

Colophon. इति द्विजकुलकमलप्रकाशकमहामहोपाध्यायश्रीविद्यावागीशभट्टाचार्य्यात्मजश्रीपुरुषोत्तमशर्म्मनिर्म्मितायां प्रयोगरत्नमालायां ज्ञत्प्रकरणं वर्णविन्यासः सम्पूर्णोऽयं ग्रन्थः ।

No. 2274. वर्षभास्करः । Place of deposit, Goálpárá. MS. seen by H. C. Clarke, Esq., Extra Asst. Commissioner, Goálpárá.

Varsha-bháskara. A dissertation on time meet for religious observances, giving in detail definitions of years, days and their divisions

according to both solar and lunar calculations, and the rites appropriate at particular times. The modes of pacifying adverse planets are also given. By S'ambhunátha Mis'ra, S'iddhántavágís'a, of Coch Behar. The work was compiled by order of Dharmadeva Deva, a rájá.

Beginning. श्रीमन्नारायणं देवं तथा श्रीश्यामसुन्दरं।
नत्वापि वाणीविघ्नेशं शिवौ च शशिशेखरौ॥
नवीनवाक्यतिमिराच्छन्नप्राचीनपद्धतिः।
प्रकाशार्थं समन्ततः सुधियां सुखहेतवे॥
देवश्रीधर्म्मदेवस्य द्विजानामप्यनुज्ञया।
श्रीशम्भुनाथमिश्रेण तन्यते वर्षभास्करः॥

इति मङ्गलाचरणं। इह खलु निखिलमित्यादिकर्म्मणः कालाङ्गत्वप्रतीतेरतः काल एव प्राङ्निरूप्यते। स चेश्वररूपविशेषः। कालस्वरूपं रूपं तद्विष्णोर्मैत्रेय वर्त्तते इति विष्णुपुराणात्। कर्म्माङ्गत्वञ्चास्य, ततः प्रभृति जन्तूनां सदसत्कर्म्मसूचकः। होराशास्त्रोदितः कालो ज्योतिःशास्त्रेण वर्णितः॥ इति ज्योतिर्वचनात्। गुरुणापि तदङ्गीकृतं। कालोऽपि कर्म्म चेष्यते न कर्म्मणि काल इति। ननु कर्म्मणि कालस्याकाङ्क्षत्वमेव नास्ति अतस्तेनैवोक्तं न कालोऽङ्गम् इति। सत्यमस्य महाकालपरत्वात्। अन्यथा, तिथिनक्षत्रवारादि साधनं पुण्यपापयोः। प्रधानगुणभावेन स्वातन्त्र्येण न ते क्षमाः॥

इत्यादीनि सोपाधिकरणकालस्य कर्म्माङ्गत्वप्रतिपादकानि नानावचनानि विवर्त्तेरन् इत्यादि।

End. सर्व्वेषां शिल्पभाण्डानां विश्वकर्म्मा च दैवतं।
कुमार्यां कलिकानाञ्च शाकादीनाञ्च सर्व्वशः॥
फलानामपि सर्व्वेषां तथा श्रेयोवनस्पतिः।
मत्स्ये मांसे विनिर्द्दिष्टे प्राजापत्ये तथैव च॥
चर्म्म कृष्णाजिनं शय्या रथमासनमेव च।
उपानहौ तथा यानं यदान्यत् प्राणवर्ज्जितं॥
उत्तानाङ्गिरसे तद्दत् शय्यादानमये शुभं।
उत्तानाङ्गिरसे तच दत्वा चान्यच हे द्विजाः॥
महाधने भवेत् सूर्य्यः पेयानामथ वारुणं।
एवोपकरणं सर्व्वं कथितं शक्रदैवतं॥
शुश्रस्य सर्व्वीविंश्रेया करगस्य चापि काशिका।
दूरिकाया भवेद्दुर्गा कट्टारस्यापि चण्डिका॥

चार्द्रैस्य भवेचन्द्रः षष्ठायाश्चापि वासवः ।
कन्यकस्य भवेत् सूर्य्यः सर्व्वं वा विष्णुदैवतमिति ॥
अत्र श्रुतिपुराणयोः सप्रमाणत्वेऽपि शिष्टाचारप्रमात् अवधरणांयः ।

Colophon. इति समाप्तः ।

No. 2275. देवीपूजनभास्करः । Place of deposit, Goálpárá. MS. seen by H. C. Clarke, Esq., Extra Asst. Commissioner, Goálpárá.

Devípújana-bháskara. A treatise on the worship of Durga, similar to No. 2271, and by the same author, but apparently more elaborate. The codex, however, breaks off in the middle.

नमो गणेशाय ।

Beginning. नत्वा दुर्गां जगद्धात्रीं तारिणीं दुःखहारिणीं ।
श्रीसिद्धान्तसर्व्वातेनत देवीपूजनभास्करं ॥
दुर्गापूजाया नित्यतामाह कालिकापुराणं ।
येमोहादथवालस्याद्देवीं दुर्गां महोत्सवे ॥
न पूजयति दम्भाद्वा द्वेषाद्वाप्यथ भैरव ।
क्रुद्धा भगवती तस्य कामानिष्टान्निहन्ति वै ॥
परत्र च महामायावह्निर्भूत्वा प्रजायते ।
देवीपुराणं ।
द्विशरीरे चरे चैव लग्ने केन्द्रगते रवौ ।
वर्षे वर्षे विधातव्यं स्थापनञ्च विसर्जनं ॥
अत्र द्विशरीरचरपदेन कन्यातुलयोरेव ग्रहणं पूर्व्वांऽन्येषामसम्भवादिति ।
एवञ्च, पूर्व्वोदितविधानेन पूजामस्यान्दिवौकसः ।
कृत्वैव परमामापुर्निर्वृतिं दुःखनाशये ॥
एवं, अन्यैरपि सदा कार्य्यं दुर्गादेव्याः प्रपूजनं ।
विभूतिमतुलां लब्धुं चतुर्वर्गप्रदायकं ॥
तथा, भवानीतुष्टये पार्थ संवत्सरसुखाय च ।
भूतप्रेतपिशाचानां नाशाय चोत्सवाय च ॥
इति कालिकाभविष्यपुराणयोः करणे फलमनेनास्याः काम्यत्वञ्च ।

चण्डिकामुपचारैश्च पूजयेद्दिद्दक्षये ।

तथा ज्योतिषे, अचक्षये च मूलादौ चण्ड्यादिद्दिनक्षये ॥

इत्यत्रापि तथाप्रतीतेरस्या नित्यत्वं काम्यत्वञ्च । अत्र सर्व्ववर्णाधिकार इत्याह भविष्य-पुराणं ।

ब्राह्मणैः क्षत्रियैर्व्वैश्यैः शूद्रैरन्यैश्च सेवकैः ।
एवं नानाम्लेच्छगणैः पूज्यते सर्व्वदस्युभिः ॥
अङ्गवङ्गकलिङ्गैश्च किरातैर्व्वर्व्वरैः शकैरिति ।

End. स्मृतिसागरे च मत्स्यसूक्तं ।
ज्येष्ठा वाप्यथवा षष्ठी सायङ्काले न चेद्भवेत् ।
सायमेव तथापि स्याद्बिल्वशाखाभिमन्त्रणं ॥
पूर्व्वां षष्ठीं समुत्सृज्य सायम्प्राप्तामपि त्यजेत् ।
यदा तु पञ्चिकापूजा न परे शुभं भविष्यति ॥
सन्निकृष्टं तु यत्पूर्व्वं पञ्चिकादिवसस्य तु ।
तद्दिने वरणं कृत्वा परे शाखां प्रवेशयेत् ॥

तथा पूर्व्वलिखितयज्ञीया देवता इत्यादि । अत्र सायं पदं सायंसन्ध्यापरं सायंसन्ध्यामिति भविष्ये विशिष्याभिधानात् । सायंसन्ध्या च, अर्द्धास्तमयात् सन्ध्या यावद्भूता न तारका यावत् तेजःपरिहानिवचा भानोरर्द्धोदयं यावदिति मिथिरोक्तेः । एतेन यदा तु पूर्व्वदिने सायंषष्ठीलाभः परदिने सायं विनैव तदा पूर्व्वदिने बोधनं परदिने सायं बिल्वाभिमन्त्रणमिति आर्त्तेन यदुक्तं तन्निरस्तं षष्ठ्या गुणत्वात् अन्यथा तिथिह्रासवशादुभयदिने सायं षष्ठ्यलाभे बोध-नबाधापत्तेः । अतएव स्मृतिः, सायं षष्ठ्यान्तु कर्त्तव्यं पार्व्वत्या चाधिवासनं । षष्ठ्यभावेऽपि कर्त्तव्यं सप्तम्यामपि मानवेति । तथा, पञ्चीप्रवेशात् पूर्व्वेद्युरिति पूर्व्वलिखितभविष्यपुराणीयाच्च । बिल्वशाखिनीत्यत्र विन्ध्यवासिनीति ब्रह्मानन्दिकेश्वरयोः पाठः आमन्त्रयेद्बोधयेदिति यज्ञीय-देवताया यज्ञदिनाव्यवहितपूर्व्वदिनसायमावाहनस्य सर्व्वयज्ञे दृष्टत्वात् अतोऽयमर्थःपञ्चरा-त्रीये नान्यनैतिनिमित्तकादित्युक्तं । निमित्तान्तरसत्त्वेऽपि अन्यथावाहनं न कुर्य्यादित्यर्थः । अत एव स्याद्विकृष्टहोमोदेवावाहनं विनापि विहित इति । बिल्वपत्रद्वयमुपक्रम्य नवाञ्चे । नाथ-वक्त्रं राक्षसं न गृह्णीयात् कदाचन । अथ तद्दिने कुण्डनिर्म्माणं ।

No 2276. स्मृतिरत्नाकरः । Place of deposit, Goálpárá. MS. seen by H. C. Clarke, Esq. Extra Asst. Commissioner, Goálpárá.

Smṛiti-ratnákara. A digest of the rules regarding expiations. By Vedácharya. The name given is a literary title, and not a personal name. The author follows the digest of Bhavadeva.

ॐ नमो गणेशाय ।

Beginning. त्रिकालोद्भवपापानां शरणाय च मोदयः ।
नमस्तस्मै जगद्धात्रे नमो हरिहरात्मने ॥
निष्कृतौ बहुपापानां स्मृतीनां भेदसम्भ्रमात् ।
ममास्य निर्णयं कर्त्तुं साध्वसं जायते मम ॥
मन्वादिस्मृतिशास्त्रार्थं भवदेवादिसम्मतं ।
प्रायश्चित्तमहं वक्ष्ये विज्ञाय पापनिष्कृतौ ॥

इदानीं गुरुत्वात् पञ्चमहापातकप्रायश्चित्तनिरूपणपुरःसरमेव प्रायश्चित्तं निरूपयितुं युज्यते । गुरवे प्रणामं कृत्वा । तत्र मनुः, ब्रह्महत्या सुरापानं स्तेयं गुर्व्वङ्गनागमः महान्ति पातकान्याहुः संसर्गश्चापि तैः सह । तथा च विष्णुमिताक्षिताध्यायभुवाः ।
ब्राह्मणेन च हन्तव्यः सुरा पेया न च द्विजैः ।
ब्राह्मणस्वर्णहरणं न कर्त्तव्यं कथञ्चन ॥
गुरुतल्पं न गन्तव्यं संसर्गश्चैव वर्ज्जयेत् ।
महापातकसंज्ञा च निर्द्दिष्टैषा मनीषिभिः ॥

अत्र निषेधविषयस्य हननस्यानिरूपणे हननिमित्तप्रायश्चित्तस्यानिरूपणात् प्रथमं हननमेव निरूप्यते । किमिदं हननं नामेति । तत्र प्राणवियोगफलकव्यापारो हननमिति लोकप्रसिद्धमेव । स च प्राणवियोगफलकव्यापारो यथा साक्षात्कर्त्तुः परम्पराकर्त्तुरपि तेषामपि हन्तृत्वात् तेन माताद्यनुमत् प्रयोजकानुग्राहकानुमन्तृनिमित्तिनामपि हन्तृत्वात् पञ्चानामेव निषेधविषयत्वं ।

End. हरिवंशे श्लोकशते सुवर्णार्द्धं प्रयच्छते ।
आगमानां सहस्रेण स्वर्णमेकं प्रकीर्त्तितं ॥
धर्म्मशास्त्रसहस्रेण रजतत्रयमीरितं ।
कपिलायाः सुवर्णार्द्धं धेनुमात्रे पुराणकं ॥
प्रायश्चित्तविधौ यत्र पणाधिकपुराणकं ।
पुराणत्रितयं चान्ये तीर्थ्यहीने इयं भवेत् ॥
द्रव्ये इये षट्पुराणं मते नवपुराणकं ।
द्वात्रिंशच्च पुराणं स्यात् हये गौते तथैव च ॥
नमेरोः प्रतिबद्धे च द्वादश स्वर्णरक्तिकाः ।

मूले श्रीफलमात्रे तु पुराणं विनयं भवेत् ॥
पक्वेऽपि तूर्य्यकं विद्यात् कलौ पञ्चवत्सया ।
धात्रीफलस्य प्रत्येके भवेद्व्यञ्जकमासकं ॥
एतान्याहुः प्रशस्तानि मुनयो ये पुराविदः ।
यज्ञं कृत्वा यजमानः कुर्य्यान्नामिषभोजनं
वास्तुयागादिकविधौ विशेषश्चापि दृश्यते ।
ज्ञातिभिः सह भुञ्जीत दधिक्षीरामिषं विना ॥
न क्षारञ्च कषायञ्च पूतिगन्धादिकञ्च यत् ।
न शाकं न च काष्ठञ्च न पुष्पञ्च कदाचन ॥

शाम्बपुराणे ।

कूपार्थे च तड़ागे वा वाप्यादेर्नैत्यन्यासतथा ।
दीक्षायां सूर्य्ययागे च गर्भाधाने तथैव च ॥
निरामिषेण भोक्तव्यं गव्यवर्ज्यं जलाशयं ।
मूलञ्च सोमधान्यान्नं शृङ्गवेरञ्च शर्करां ॥
सैन्धवं मातुलाङ्गञ्च भोजने शस्तकं विदुः ।

Colophon. इति श्रीवेदाचार्य्यकृतौ स्मृतिरत्नाकराख्ये अष्टादशपरिच्छेदः सम्पूर्णः ।

No. 2277. लक्षणसारसमुच्चयः । Substance, country-made paper, 11 × 6 inches. Folia, 158. Lines, 12—13 on a page. Extent, 3,924 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Bettiyá, Mahárájá Rájendrakiśora Siñha, Bahádur. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Lakshaṇa-sára-samuchchaya. A treatise on the worship of the liñgam of S'iva, compiled from various Tantras. Anonymous. Contents: Liñgam praised, its varieties, different advantages desirable from the worship of those varieties. Rules for preparing liñgams of wood, metal &c. The peculiarities thereof. Good and bad characteristics of liñgams. Preparatory duties for establishing a liñgam. Omens, good and bad times. Means of obviating evil omens. Seven rules. Characteristics of a teacher of the S'aiva cult. Trial of teachers. Their education. Trial of woods for making liñgams. Mode of felling trees for making liñgams. Manifest liñgams. Unmanifest liñgams. Images of the nine S'aktis. Do. of the eleven Rudras. Do. of other gods and goddessess. Do. appropriate for the S'ivite cult. Do. of planets, stars, lunations, &c. Do. of Bhútas,

Pretas, Joginís, &c. Characteristics of manifest and unmanifest images. Rules for making seats for images. The symbols of Hara, Hari &c. The vehicles, arms and complements of do. Auspicious times. Appropriate months for the consecration of images. Rules for making Maṇḍapas for do. Implements of worship. Rules for collecting earth for fire altars. Do. for the bathing of liṅgams. Do. for setting up columns, gateways &c. Do. for Vánaliṅgas. Do. for setting up flags. Rules for repairs of old liṅgams. Do. for consecration of houses. Sacrifices when commencing to build. Removal of dead bodies from the ground intended to be built upon. Worship of houses. Rules for building palaces. General rules for houses, gateways, &c. Rules for making tanks, wells, orchards, gardens &c. Do. for putting on the Brahmanical thread.

Beginning. तत्त्वत्रयत्रिदलत्रिगुणत्रिलिङ्ग-
कालत्रयत्रिभुवनत्रि + त्रिशरीरं ।
नेत्रत्रयत्रिपथगात्रिपवित्रमात्र-
+ + त्रिशूलभृत्तमीशमहं प्रणम्य ॥
आगमेभ्यः समाहृत्य कुर्य्यां लक्षणसङ्ग्रहं ।
ऋजुसंक्षेपसम्पूर्णं सर्व्वथा + + नाकुलं ॥
असन्दिग्धं स्फुटार्थञ्च धर्म्मकामार्थमोक्षदं ।
हिताय मन्दबुद्धीनां सरलाय मनीषिणां ॥
किञ्चित् क्वचित् स्फुटत्वार्थं नैकस्मिन् सर्व्वमङ्गकं ।
बहुतन्त्राण्यथो वीक्ष्य क्रमेणैकत्र लिख्यते ॥
षड्विंशान्विते त्येवं शिवप्रोक्तं शिवागमे । इत्यादि ।

End. यावत्क्षौमाननन्तोधरति वसुमतीमूर्द्ध + प्रादियुक्तां
यावत् सप्तार्णवीयार्ण + हतपृथिवीमध्यगोमेरुरस्ति ।
यावच्चन्द्रार्कतारागणमपिभिरिद + + + + + + +
तावद्दै रोचणीया जगति चिरमियं पुस्तकपालु कीर्त्तिः ॥

Colophon. इति लक्षणसारसमुच्चये द्वात्रिंशत्तमो विधिः समाप्तः । शुभम् ।

विषयः । शिवलिङ्गमाहात्म्यकीर्त्तनं । व्यक्ताव्यक्तमिश्रभेदात् तस्य त्रिविधत्वनिरूपणं । तत्र फलभेदकथनञ्च । मृल्लोहधातुरत्नमयादिलिङ्गनिर्म्माणविधिकथनं । तत्र प्रत्येकं माहात्म्यकीर्त्तनञ्च । शुभाशुभलिङ्गलक्षणकथनं । विविधफलमयलिङ्गनिरूपणं । मण्डलाचरणनिरूपणं । शुभाशुभशकुनकथनं । शुभाशुभनिमित्तनिरूपणं । अशुभनाशनोपायकथनं ।

मद्गुरुलक्षणादिकथनं। शैवाचार्य्यलक्षणादिकथनं। आचार्य्यपरीक्षाविधिः। तत्र अध्ययना-
दिविधिकथनञ्च। शिलाराजादिनामभेदेन इष्टकायां परीक्षाविधिकथनं। इष्टकाच्छेदनादिविधि-
कथनञ्च। अष्टशिलाप्रमाणलक्षणादिकथनं। अष्टशिलाप्रमाणलक्षणादिनिरूपणं। तत्र
नवशक्तीनां प्रतिमालक्षणं। एकादशरुद्राणां प्रतिमालक्षणं। एवं प्रसिद्धानां सर्व्वेषां देवानां
देवीनाञ्च लक्षणकथनं। एवं शिवाकल्पचक्रवर्त्यादीनां प्रतिमालक्षणं। मनुलक्षणतिथ्यादीनां
प्रतिमालक्षणकथनञ्च। तथा, भूतप्रेतपिशाचप्रभृतीनां योगिन्यादीनाञ्च प्रतिमालक्षणकथनं।
यन्त्राद्यन्तप्रतिमालक्षणकथनं। प्रतिमास्थापनयोग्यपीठनिर्म्माणविधिकथनं। अथ हरिहरा-
दीनां सर्व्वेषां देवानां चक्रनिमूलाद्यष्टलक्षणकथनं। तथा प्रत्येकं वाहनायुधादिकथनञ्च।
अष्टमुद्रादिमानकथनं कलादिनिरूपणं। तत्र तत्र प्रतिष्ठायां मासादिनिरूपणञ्च। मण्डप-
निर्म्माणविधिकथनं। कुण्डकुण्डादिविधिकथनं। प्रतिष्ठायै उद्धारादिविधिकथनं। विविध-
शिलस्नानविधिकथनं। अधिवासनविधिकथनं। शिलारोपणविधिकथनं। ईश्वरस्थापनविधि-
कथनं। वीरभद्रगणपतिपूजाजरायुजादिस्थापनविधिकथनं। बाणलिङ्गादिस्थापनविधिकथनं।
ध्वजादिनिवेशनविधिकथनं। पुरातनलिङ्गाद्युद्धारविधिकथनं। मठादिलक्षणस्थापनादि-
विधिकथनं। तत्र स्थानयागलक्षणनिर्णयविधिनिरूपणञ्च। मठ्योद्धारविधिकथनं। वास्तुपू-
जापद्धतिस्थापनविधिकथनं। प्रासादनिर्म्माणविधिकथनं। साधारणप्रासादविधिकथनं। द्वार-
स्थापनविधिकथनं। पुष्करिणी-कूप-दीर्घिकारामस्थापनविधिकथनं। पवित्रारोपणविधि-
कथनञ्च। इति क्रमः।

No. 2278. राजनीतिमयूखः। Substance, country-made paper, 12 × 6 inches. Folia, 40. Lines, 15 on a page. Extent, 2,250 s'lokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Bettiyá, Mahárájá Rájendrakis'ora Siñha, Bahádur. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Rájaníti-mayúka. On kings and their duties. By Nílakaṇṭha Bhaṭṭa, son of Ramánátha Dámodara Nṛisiñha, and grandson of Bhaṭṭa S'añkara. CONTENTS: The word *rája* applicable to all Kshatriyas. Coronation, its varieties and rituals. The seven accessories of kings (ministers &c.). The attributes of kings. Duty of keeping subjects in happiness. Merits and demerits of ministers. Royal benefactions. Royal table. Aquatic excursions. Hunting. Daily duties. Rules regarding negotiations, war &c. Princes, their duties. Good, bad and indifferent ministers &c. Priests, courtiers &c. Royal treasury. Kingdom defined. Metropolis. Fortresses. Rewards and Honors. Army. Elephants, horses. Disputes of kings. Embassies. Omens. Encampments. Inimical conduct or *casus belli*. Warfare. Sin of running away from the battlefield. Encouragement of heroes. Chess play.

Beginning. देवपिरचःसंधानामवाङ्मनसगोचरं ।
प्रत्यक्षमपि तद्धाम सर्वदा समुपास्महे ॥
विरोधिमार्गद्वयदर्शनार्थे द्वेधा बभूवाथ परः पुमान् यः ।
श्रीमच्छंकरभट्ट इत्येकरूपो मीमांसकाद्वैतमुरीचकार ॥
पितृसौहित्यसंसिद्धिर्हेतुमुद्धाय तत्सुतः ।
नीलकण्ठः प्रकुरुते राजनीतिं नृपादृतां ॥

तत्र राजशब्दः क्षत्रियमात्रे शक्तोऽपि राज्ये योगिनि अभिषेकोत्तरभाविराज्ययोगात् प्रागपि राजानमभिषिञ्चेदिति——इत्यादि ।

अथ नामकः प्रकारः ।

End. व्याघ्रं वत्सकमर्द्दिशिखिविधुपदं वह्निजं नन्दिसंज्ञं
नन्दिकं पञ्च युग्मं शरचरनयनं व्याघ्रमं चिचियुक्तं ।
चंवद्विव्योम चेन्दुं युगमितमुडुराड्विपट्चिचिपक्षो-
पान्ते + + + + भूमिभक्तत्रमुद्धिकुहैरदं चिद्विपक्षं ॥
षट् चन्द्रं नेत्रयुग्मं मुनिजमुदधिद + इयक्र्याख्यगाधि-
+ मत्ते + पुवे + पुनरनयद्दितोवाजिनं नीलकण्ठः ॥

Colophon. इति श्रीजगद्गुरुनारायणभट्टसूनुपण्डितशिरोरत्नमीमांसाद्वैतशास्त्र-धुरन्धरभट्टशङ्करात्मजरघुनाथदामोदरस्वर्विंशानुजभट्टनीलकण्ठेन कृते भास्करे राजनीति-मयूखः ॥

विषयः । राजशब्दस्य क्षत्रियमात्रे शक्तिरिति निरूपणं । राज्याभिषेकविधिकथनं । तत्प्रकारकथनं । प्रयोगकथनञ्च । अथ स्वाम्यमात्यादिसप्ताङ्गप्रयोगविधिकथनं । राजगुणकथनं । प्रजारक्षणविधिकथनं । अमात्यादिलक्षणं । निषिद्धानि । दानविधिकथनं । आचारादिविधि । जलमृगयाविधिकथनं । सामान्यतो मृगयाविधिकथनं । नृपतेराह्निककृत्यनिरूपणं । प्रत्येकं सन्धिविग्रहादीनां प्रयोगविधिकीर्त्तनं । राजपुत्रनिरूपणं । तत्कृत्यनिरूपणञ्च । उत्तममध्यमाधमभेदेन त्रिविधामात्यलक्षणादिकथनं । पुरोहितसुहृदादिलक्षणादिकथनं । कोषादिनिरूपणं । राष्ट्रनिरूपणं । राजधानीनिरूपणं । दुर्गनिर्म्माणादिविधिकथनं । पुत्रकार एव राज्ञा कर्त्तव्य इतिनिरूपणं । बलनिरूपणं । गजलक्षणादिनिरूपणं । गजाश्वयोगलक्षणनिरूपणं । अश्वलक्षणादिनिरूपणं । अभियोग्यरूपनिरूपणं । दूतप्रेरणविधिकथनं । तद्गुणादिनिरूपणं । शकुनमालाकथनं । स्कन्धावारशिविरादिविधिकथनं । आततायिलक्षणादिनिरूपणं । धर्म्मयुद्धविधिकथनं । रणात् पलायने दोषकथनं । नीरोत्सवविधिकथनं । चतुरङ्गक्रीडाविधिकथनञ्च । इति शम् ।

No. 2279. जलाशयारामोत्सर्गविधिः । Substance, country-made paper 9 × 4 inches. Folia, 103. Lines, 10 on a page. Extent, 2,178 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Bettiyá, Mahárájá Rájendrakiśora Siñha, Bahádur. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Jalásayárámotsarga-vidhi. Rules and rituals for the consecration of tanks, wells, orchards, &c., for public use. By Náráyaṇa Bhaṭṭa, son of Rámeśvara Bhaṭṭa Súri.

Beginning. सरस्वतीं नमस्यामः प्रत्यूहव्यूहशान्तये ।
यदेकतानचित्तानां चित्ते संविस्फुरत्तमा ॥
विघ्नाधिप नमस्तुभ्यं विघ्नं सर्वं विघातय ।
प्रचयं त्वया + यं बुद्धिं शुद्धिं विधेहि च ॥
अग्निप्रतपनसमोचनेन
सुग्रीवमित्रमतिचित्रचरित्रपात्र ।
उन्मीलनीलमणिवर्णसवर्णगात्रं
रामं भजे कुलपतिं कमलाकलत्रं ॥
विश्वामित्रकुलोद्भवो विधुरिवाखण्डः कुलानां निधि-
र्वेदाङ्गेष्वखिलेऽपि यस्य वसुधा मिथ्यप्रसिद्धैर्विता ।
विद्यापद्मविकासनैकतरणिः श्रीभट्टगोविन्दजः
संख्यावद्गणनाग्रणीर्विजयते श्रीभट्टरामेश्वरः ॥
श्रामेश्वधीती पितुरेव यः श्रुतीः
स्मृतीः समालोच्य च देशरीतीः ।
नारायणस्तनयोऽविमुक्ते
जलाशयोत्सर्गविधिं विधत्ते ॥
यद्यपीह बुधाम्नाता ग्रन्थाः सन्ति परःशताः ।
तथापीह विशेषोयः पण्डितैः स विविच्यतां
तथाह्यो + + + श्राविका भुवे तु विधौ
तत् कार्यं । इत्यादि ।

End. यन्मेऽखिलं गुणगणनमुचवे चेत्
तं यत्नं गुणगणनमाय चोन ।
तत् सन्तः विरचित जलाशयविधु वाचे
शोध्यं नत्वरचिदि दे।दितं मया यत् ॥

Colophon. इति श्रीरामेश्वरभट्टसूरिसूनुनारायणभट्टकृतौ जलाशयारामोत्सर्गविधिः समाप्तः ।

विषयः । जलाशयादिकरणप्रशंसाकीर्त्तनं । जलाशययोग्यदेशनिरूपणं । कूपादिपरिमाणकथनं । जलाशयारम्भकालकथनं । उत्सर्गकालकथनञ्च । कृतजलाशयस्य उत्सर्गकरणावश्यकता । उदपानशुद्धिनिरूपणं । तड़ागादिविक्रयप्रायश्चित्तं । वाप्यादिभेदनप्रायश्चित्तं । धर्मार्थनिखातकूपादौ गवादिपाते दोषाभावनिरूपणं । जलाशयादिप्रतिष्ठाविधिकथनं । मण्डपकुण्डादिरचनाप्रकारकीर्त्तनं । जलाशयोत्सर्गप्रयोगकथनं । नागयष्ट्यारोपणविधिः । जलाशयोत्सर्गस्य चतुर्थीकर्मकथनं । पञ्चगव्यस्नानविधिकथनं । वापीकूपोत्सर्गे विशेषकथनं । आरामोत्सर्गपद्धतिकथनं । इति शम् ।

No. 2280. वैधहिंसाघतिमिरमार्त्तण्डोदयः । Substance, country-made paper, 16 × 5 inches. Folia, 23. Lines, 8 on a page. Extent, 503 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Bettiyá, Mahárájá Rájendrakiśora Siñha, Bahádur. Appearance, new. Prose and verse. Incorrect.

Vaidhahiṅságha-timira-mártaṇḍodaya. A treatise on the propriety and sinlessness of the sacrifices enjoined in the S'ástras. By Ambikáprasád Miśra, son of Gayádatta, and grandson of Vahorana Miśra. The work was compiled under the auspices of **Mahárájá** Rájendrakiśora Siñha, Bahádur, of Bettiyá, in the Samvat year **1911**, *i. e.*, 28 years ago.

Beginning. जगद्धिन्नाभिन्नोजननभरणध्वंसकरणे-
शिवाद्येकोयश्चिन्नपरिमितदिव्योगुणगणः ।
प्रकृत्या यच्चावत् प्रदिशतु चतुर्मूर्त्तिनिलयः
परब्रह्म + + सगुणपरमानन्दपुरुषः ॥
चम्पारण्याधिराजः श्रुतिविहितकृती राजराजाधिराजो-
यद्राजद्राजधानी विलसति विदिता वेतियाख्याभिधया ।
श्रीराजेन्द्रः किशोरोत्तमपमुकुटमणिः सर्व्वशास्त्राधिकारी
तस्याज्ञामाधिगत्य श्रुतिवचनपरं तत्त्वमुद्घाटयामि ॥
— — — — — — — — — — — — — — ।
न हिंसादितिवाक्यस्य वाक्यार्थपरिशीलनात् ।
पापदृष्टि + मज्जूणां प्रबोधाय विचार्य्यते ॥

मा हिंस्यात् सर्व्वा भूतानीति श्रूयते। तत्र संशयः। इत्यादि।

End. तस्मात्, यागीयहिंसायाः पापाभावस्य निर्णयात्।
वैधहिंसावतितिमिरमार्त्तण्डोदयनामकः।
प्रबन्धोरचितः स + चन्द्रभू + + भूमिते।
माघवलक्षपक्षम्यां वेदनात्पर्य्यनिर्णयः॥

Colophon. इति श्रीमन्महाराजाधिराजश्रीराजेन्द्रकिशोरसिंहाज्ञया श्रीमन्मिश्रवरो-पाख्यजमिश्रमयादत्तस्तुनुमिश्राम्बिकाप्रसादकृतोवैधहिंसावतितिमिरमार्त्तण्डोदयः समाप्तः।

विषयः। हिंसादिलक्षणनिरूपणपूर्व्वकं श्रुतिस्मृत्यादिवाक्यसंवादेन वैधहिंसायाः प्रत्यवा-याजनकत्वनिर्णयः।

No. 2281. कालनिर्णयदीपिका। Substance, country-made paper, 13 × 4 inches. Folia, 40. Lines, 6 on a page. Extent, 510 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Bettiyá, Mahárájá Rájendrakiśora Siñha, Bahádur. Appearance, old. Verse. Correct.

Kálanirṇaya-dípiká. A digest of the rules regarding proper times for the performance of religious rites. Both solar and lunar times are treated of, and rules for the calculation of eclipses are also given. By Rámachandra A'chárya, son of Kṛishṇa A'chárya.

Beginning. कालचक्रप्रयोक्तारं नत्वा श्रीविट्ठलं गुरुं।
धर्म्मज्ञानार्थमातन्वः कालनिर्णयदीपिकां॥
यद्यप्यर्थवशात् प्राप्तं स्पष्टतायै क्वचित् क्वचित्।
प्रपञ्चयते सम्बन्धेन मूलग्रन्थानुसारतः॥
प्रथमः सावनोमासोद्वितीयश्चान्द्र उच्यते। इत्यादि।

End. मुख्यकाले हि सम्प्राप्ते गौणमप्युक्तु साधनं।
मुख्योऽपि साधने तस्य समयस्य न गौणता॥
दुर्गोधग्रन्थसिद्धान्तध्वान्तसंघातभञ्जिका।
कृष्णस्याकारि रामार्य्यैः कालनिर्णयदीपिका॥
समाप्तोऽयं ग्रन्थः।

विषयः। मास-तिथि-नक्षत्र-संक्रान्ति-ग्रहणादिकालनिरूपणपूर्व्वकं तत्र प्रत्येकं कर्त्तव्यक-र्म्मणां प्रयोग व्यवस्थाकथनम्।

No. 2282. कालनिर्णयदीपिकाविवरणम्। Substance, country-made paper, 13 × 4 inches. Folia, 144. Lines, 10 on a page. Extent, 4,036 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Bettiyá, Mahárájá Rájendrakiśora Siñha, Bahádur. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct.

Kála-nirṇaya-dípiká-vivaraṇa. A commentary on the work described under the next preceding (No. 2281). Anonymous.

Beginning. श्रीविष्णुं श्रुतिशिरः प्रथितप्रभावं
भावार्द्रमानसवरीश्वरराजहंसं।
श्रीरामचन्द्रगुरुमेकमनेकशास्त्र-
पारीणकोविदगुरीणमहं नमामि॥
येन व्याकरणार्णवैकतरणिः सा प्रक्रियाकौमुदी
वेदान्तानुमता च वैष्णवमताभिसिद्धान्तसन्दीपिका।
कालज्ञानविधौ व्यधायि विबुधानन्दप्रबन्धत्रयं
तस्याचार्यसुतः स नः सुखयतु श्रीरामचन्द्रो गुरुः॥
श्रीरामचन्द्रकृतिना निधिना कलाना-
मानीतमेतदधुना वसुधासुधायाः।
श्रीकालनिर्णयकदुग्धिसुधाब्धिसार-
मापीयमाकर्णपुटकैः कलयन्तु कालं॥
तत्सूनुना समयनिर्णयदीपिकायां
गाम्भीर्यगर्भपदपद्यगुणान्वितायां।
निर्मीयते विवरणं कथमः प्रवीण-
रामकृष्णमवलोक्य विवेचनीयं॥
न्यायागतावादनस्पृष्टा ये ते तर्कसूक्तैरवयन्तु सुखिं।
तद्वायनिर्णीतमिदाम्बि सम्यक् शिष्टैरनुष्ठेयमिति प्रतीमः॥

तत्र तावत् कालनिर्णयदीपिकां चिकीर्षुः— — — — — — — — — — प्रतिजानीते,–कालचक्रप्रवर्त्तकारं नत्वा श्रीविष्णुं गुरुं। इत्यादि।

End. इति विवरणमेतद्दीपिकाया मया यत्
कृतमनुकृतवाक्यं न्यायविन्यासगर्भं।
कमतिसदयमेतद्दर्शितानेकभावं
सुजनजनमनकदीक्ष्य तुष्टिं प्रयातु॥

विषयः। रामचन्द्राचार्यकृतकालनिर्णयदीपिकायाः व्याख्यानं।

No. 2283. कालमार्त्तण्डः । Substance, country-made paper, 8 × 3 inches. Folia, 29. Lines, 10 on a page. Extent, 420 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1862. Place of deposit, Bettiyá, Mahárájá Rájendrakiśora Siñha, Bahádur. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Kálamártaṇḍa. A treatise on lunar times meet for the performance of religious rites. By Krishṇamitra A'chárya, son of Rámasevaka, and grandson of Devídatta Bhaṭṭa.

Beginning. श्रीकोऽर्ककरः कालोऽकालामवधीरितः ।
यदं बिभर्त्ति यद्बोधोयदात्मानं श्रये हरिं ॥

अथादौ प्रतिपन्निर्णयः । सा च यदि सूर्य्योदयमारभ्य पुनरुदयपर्य्यन्तं भवति तदा सा पूर्णा । इत्यादि ।

End. मध्यतोऽजघटसंक्रमणे तान् शेषराशिषु परास्त्वतिपुण्याः ॥

Colophon. इति श्रीमद्देवीदत्तात्मजरामसेवकतनूद्भवाचार्य्यकृष्णमित्रकृतौ कालमार्त्तण्डाभिधेयोनिबन्धः समाप्तः । संवत् १८६२ ।

विषयः । प्रतिपदादितिथिद्वैधविवेचनम् । कालनिरूपणं । नवरात्रकालादिनिरूपणं । प्रतिपदादितिथिकृत्यकथनं । विशेषेण जन्माष्टमीमहाष्टम्यादितिथिकृत्यविवेचनं । संक्रान्तिग्रहणादिकृत्यनिरूपणञ्च ।

No. 2284. सुदर्शनसंहिता, (उत्तरखण्डम् ।) Substance, country-made paper, 12 × 4 inches. Folia, 142. Lines, 8 on a page. Extent, 2,689 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Bettiyá, Mahárájá Rájendrakiśora Siñha, Bahádur. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Sudars'ana-sañhitá. A Tantra treating of mantras, charms, amulets, mystic diagrams, and rituals for malevolent and other rites. The codex under examination contains only the second part of the work.

देव्युवाच ।

Beginning. पञ्चरात्रं तथा धर्म्मं कथं प्राप्तं सुरेश्वर ।
मन्त्रभेदा न्यासभेदा होमभेदाः कथं पुनः ॥
दत्तात्रेयमुनेर्मन्त्रः कथं प्रोक्तस्त्रिलोचन ।
परस्त्रियो कथं तन्त्र कथं वा मन्त्रसाधनं ॥

दीपदानप्रकारश्च सरहस्यः कथं पुनः ।
चक्रन्यासश्च कवचन्यासोवा तस्य कीदृशः ॥ इत्यादि ।

End. इति परमरहस्यमुक्तमार्य्यें
वसुधामङ्गलमङ्गलस्य विष्णोः ।
निजमनसि निबध्य रक्षणीयं
निजवरगात्रवदिन्दुसुन्दराङ्गि ॥

Colophon. इति श्रीसुदर्शनसंहितायामुत्तरखण्डे सहस्राक्षुनकल्पे द्वादशः पटलः समाप्तः । शुभम् ।

विषयः । १,२, पटले शिवाशिवयोः संवादेन राज्यप्राप्ति-विजय-वशीकरणादिषु मन्त्रोद्धारादिनिरूपणं । ३ ये पटले, दत्तात्रेयमन्त्रादिनिरूपणं । हनूमन्मन्त्रादिनिरूपणं । सुदर्शनमन्त्रादिनिरूपणञ्च । ४ र्थे पटले, पूजाविधिकथनं । मन्त्रसन्ध्यादिकथनं । विशेषेण प्राणायामविधिकीर्त्तनञ्च । ५ मे पटले,-विशेषतोवहियोगविधिप्रपञ्चनं । ६ ष्ठे पटले,-वर्णचक्रादिन्यासादिनिरूपणं । ७ मे पटले,-कवचन्यासनिरूपणं । ८ मे पटले,-नानाविधमन्त्रभेदनिरूपणं । मन्त्रसिद्धिलक्षणतदुपायादिकथनञ्च । ९ मे पटले,-जप-होम-तर्पण-मार्ज्जन-ब्राह्मणभोजनात्मकपञ्चाङ्गपुरश्चरणप्रपञ्चप्रपञ्चनं । १० मे पटले,-परचक्रनिवारणोपायकथनं । ११ शे पटले,-विजयपताकायन्त्रनिरूपणपूर्व्वकं कवचपरिमाणादिनिरूपणं । १२ शे पटले,-दीपदानविधिकथनं । रक्षान्यासादिनिरूपणं । महादीपदानविधिकीर्त्तनञ्च । इति शम् ।

No. 2285. कलादीक्षारहस्यचर्य्या । Substance, country-made paper, 14 × 5 inches. Folia, 128. Lines, 14 on a page. Extent, 6,889 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Bettiyá, Mahárájá Rájendrakiśora Siñha, Bahádur. Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct.

Kaládíkshá-rahasyacharyá. A manual for the performance of the rite of initiation into Tántric mantras. Anonymous.

Beginning. ———————करवाणि शुभान्येव सर्व्वं तन्त्रेषु पार्व्वति ।
अभितद्धितयोर्दिष्टाः शुक्लप्रतिपदादितः ।
रक्षोनक्षत्रविहिताः करणं स्याद्यथाविधि ।
अथ कालनियमः । इत्यादि ।

End. नमस्ते पुनरागमनाय प्रसीद सर्व्वसिद्धीः प्रयच्छ नमोनमस्तेऽस्तु स्वाहा ।
इति विसर्जनमन्त्रः ।

Colophon. इति कलादीक्षारहस्यपंक्त्यां समाप्ता ।

विषयः । विशेषेण दीक्षाविधिकीर्त्तनं तत्र प्रयोगकथनञ्च तत्र तान्त्रिकदीक्षाया आवश्यकत्वकथनं । दीक्षाकालादिविवेचनं । विशेषतः समयाशुद्ध्यादिनिरूपणं । कुण्डनिर्माणविधिकथनं । मातृकान्यासादिनिरूपणं । पराप्रासादनिरूपणं । पाषण्डनिरूपणं । तत्त्वपञ्चकनिरूपणं । नीलकण्ठादिमूर्त्तिपूजनविधिः । तत्र षोडशोपचारमन्त्रादिनिरूपणञ्च । होमविधिः । पूर्णपात्रादिविधिः । कलादीक्षाविधिः । मान्यतीनाकलाशुद्धिनिरूपणं । आत्मविद्याशिवतत्त्वविभागादिकथनं । इति शम् ।

No. 2286. वेदसारसहस्रनामव्याख्या । Substance, country-made paper, 12 × 4 inches. Folia, 126. Lines, 13 on a page. Extent, 3,859 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Bettiyá, Mahárájá Rájendrakiśora Siñha, Bahádur. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Vedasára-sahasra-náma-vyákhyá. A commentary on a chapter of the Padma-puráṇa containing a hymn in which a thousand epithets in praise of S'iva are strung together. By Paramas'ivendra Sarasvatí, disciple of Abhinava-náráyaṇendra Sarasvatí.

Beginning. ईश्वरं परमं तत्त्वमादिमध्यान्तवर्ज्जितं ।
आधारं सर्व्वभूतानामनाधारमविक्रियं ॥
अनन्तानन्दबोधाम्बुनिधिमद्भुतविक्रमं ।
अम्बिकापतिमीशानमनीशं प्रणमाम्यहं ॥
देशिकाचार्यनिर्मुक्तमतिशोभनमादरात् ।
नमामि शिरसा साम्बं संसारामयभेषजं ॥
महदादिविशेषान्तं जगद्यस्याः समुत्थितं ।
यस्यामेव लयं याति वन्दे तामम्बिकामहं ॥
गुणमूर्त्तिधरां गुह्यां गुह्यविज्ञानदायिनीं ।
गुह्यभक्तजनप्रीतां गुहार्यां निहितां नुमः ॥
नत्वा गणेश्वरं स्कन्दं साम्बं सगुणमेव च ।
वेदसारसहस्रस्य व्याख्या सम्यग्विरच्यते ॥

कालीखण्डे विष्णुवचनं । हत्वापि सुमहापापं त्वां यः स्मरति भावतः । इत्यादि ।

End. विष्णादीनां गुणमूर्त्तीनामन्येषामिन्द्रादीनाञ्च परमं पदं भवतीति भावः । सोऽध्वनः पारमाप्नोति तद्विष्णोः परमं पदमिति श्रुतिः । — — — — ।

Colophon. इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीमद्विमलबोधाचार्येन्द्रसरस्वती-पूज्यपादशिष्यश्रीमत्परमशिवेन्द्रसरस्वतीविरचिता वेदसारसहस्रनामव्याख्या समाप्ता ।

विषयः । पद्मपुराणीयवेदसाराभिधानशिवसहस्रनामस्तोत्रस्य विवरणोव्याख्यानम् ।

No. 2287. सौभाग्यभास्करः । Substance, country-made paper 14 × 10 inches, Folia, 291. Lines, 9—10 on a page. Extent, 6,377 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1923. Place of deposit, Bettiyá, Mahárájá Rájendrakiśora Siñha, Bahádur. Appearance, new. Prose. Generally correct.

Saubhágya-bháskara. A gloss on a commentary by Nṛisiñha on the thousand and one names of Lalitá as given in the Brahmáṇḍa-puráṇa. By Bháskara Ráya, a pupil of the commentator.

Beginning. श्रीमच्छ्रीरविपण्डितः पितुरभूद्यस्य कोन + गोदरे
विद्याराट्प्रभवस्य यस्य समभूद्दिव्यः श्रीनृसिंहाद्गुरोः
यश्च श्रीशिवदत्तशुक्लचरणैः पूर्णाभिषिक्तोऽभवत्
स त्रेतात्रिपुरत्रयीति मनुते तामेव नाथत्रयीम् ॥
मद्भचरणनाथो + सुरानन्दनाथो-
विहतिमतिरवश्यो श्रीरहस्यैर्नमस्तां ।
रचयति ललितायां नामसाहस्रिकायां
गुरुकृतपरिभाषाः स विद्वत्प्रबोधाः ॥

— — — — — — — — इह खलु निखिलपुरुषार्थसाधने भगवत्याराधनेऽत्यन्तमस्य रहस्यनामसाहस्रकोर्त्तनस्य रहस्यतरत्वेन गुरुसम्प्रदायैकवेद्यत्वरूपेण नाम्नां सम्प्रदायान् शिष्याननुविदधत् (?) हिरण्मयिपवः श्रीनृसिंहानन्दनाथानामाऽद्गुरुचरणा निरन्तराया अपि शिष्यशिखायै मङ्गलमाचरन्ति त्रिपुरामिति । व्याप्तं पुरं भगवदादि(?)रेवामाचादिरूपेणापि यस्याः सा त्रिपुरा । इत्यादि ।

End. अथैवमाचामामानन्दाय शिवं मङ्गलरूपमिति सर्वं शिवं ।

Colophon. इति श्रीभास्कररायेण कृते सौभाग्यभास्करे फलश्रुतिः ।
श्रीविश्वामित्रवंशः शिवभजनपरोभारतीयोपधीतो
काशी मध्ये ——— रभवद्भास्करस्तत्सुतः ।
सोऽदष्याचलितायां मरदि मरददानायिने काशपुरे
युक्ते योगे नवस्यामतनुत ललितानामसाहस्रभाष्यम् ॥
इति ग्रंथः । संवत् १९२३ ।

विषयः। ब्रह्माण्डपुराणीयकथितानामकवक्ष्य अग्निवेशविनिर्मितं परिमाणाः विषय वा व्याख्या।

No. 2288. रामायणसारः। Substance, country-made paper, 15 × 6 inches. Folia, 11. Lines, 10—11 on a page. Extent, 277 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Bettiyá, Mahárájá Rájendrakiśora Siñha, Bahádur; also at Benaras, Bábu Hariśchandra. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Rámáyaṇa-sára. A metrical epitome of the story of the Rámáyaṇa, giving its narrative portion divested of episodes and purely poetical descriptive portions. By Agnivesa, a Ṛishi. The most remarkable peculiarity of the work is the attempt made in it to fix specific dates for all the important occurrences in the history of Ráma. Thus, it says Ráma was 15 years old and Sítá 6 years old, when they were married. At the time of their exile they were 27 and 18 years old respectively. They had sojourned in the wilderness 12 years and 6 months when the nose of Súrpanakhá was cut by Lakshmaṇa. The rape of Sítá took place on the 14th day of the waxing moon in the month of Mágha. Hanumán repaired to Ceylon on the 10th of the waxing moon in the month of Márgas'irs'a. Ráma appears on the shore of the sea on the 3rd of Paus'a. On the 4th Vibhísana seeks his shelter. The fall of Rávaṇa took place on the 18th of Chaitra. On the 1st of Vais'ákha, Ráma arrives at the seashore on his return journey. The fire-ordeal of Sítá took place on the 3rd of that month. On the 7th Ráma returns to Ayodhyá to celebrate his coronation. On the 12th of Chaitra, in the seventh month of her pregnancy, Sítá was expelled from her home, and on the 9th of Áshádha she brought forth her twins. It is scarcely necessary to add that there is nothing to shew that the dates are trustworthy.

अथाग्निवेशविकृतं रामचरितं।

Beginning. श्रीरामरहःपरमपदपङ्कजं विधाय
चित्ते मयेश्वरवरो प्रणवेन नत्वा।
रामायणोक्तमखिलं मुनिभिः प्रणीतम्
आर्षेरहं नहि च सारतरं प्रवक्ष्ये॥१॥
यज्ञं वेदविदिग्भिरमराब्जपुष्पा सिंचेन निश्चारिमः

सोऽयं विश्रवसः सुतोऽसुरसुतागर्भोद्भवो रावणः ।
तेनातीव सदा जगच्चयमिदं दुष्टेन सन्तापितं
जातस्तद्वधहेतवे दशरथाच्छ्रीरामनामा हरिः ॥ इत्यादि ।

End. इत्येतद्रघुचरितं पठति रघुपतेर्योऽनरो वा शृणोति
सारं रामायणस्य प्रतिदिनमृषिणा चाग्निवेशेन गीतं ।
सोऽयं निर्धूतपापो जलधरपदमावस्य यानेन याति
स्वर्गं दिव्येन देवैरभिमुखमखिलैरागतैः स्तूयमानः ॥

Colophon. इति श्रीअग्निवेशमुनिविरचितो रामायणसारः सम्पूर्णः ॥

विषयः । संक्षेपेण वाल्मीकिरामायणसारं सङ्कलय्य रामचरित्रवर्णनं । विशेषतश्च विवाहादिकाले श्रीरामादीनां वयआदिकथनं । तत्र विवाहकाले रामः पञ्चदशवर्षवयस्कः सीता तु षड्वार्षिकी आसीत् । अथ वनगमनकाले रामः सप्तविंशतिवर्षीयः सीता तु अष्टादशवर्षदेशीयेति कथनं । अथ वनावासत्रयोदशे वर्षे समतीते पञ्चवट्यां शूर्पणखाया नासिकाच्छेदनादिकथनं । तत्र माघशुक्लचतुर्दश्यां सीताहरणकथनं । मार्गशुक्लदशम्यां हनूमतः समुद्रलङ्घनकथनं । पौषस्य तृतीये दिने जलनिधितीरे रामस्य ससैन्यस्य उपस्थितिकथनं । चतुर्थे दिने विभीषणेन सह मिलनताकथनं । एवं सेतुबन्धनलङ्काप्रवेशादिदिनकथनं । माघनवम्यां नागपाशबन्धनादिकथनं । चैत्रस्याष्टादशदिवसे रावणवधकथनं । वैशाखस्य प्रथमदिने रामस्य पुनः सुवेलाचलप्रत्यागमनकथनं । तत्र तृतीयायामग्निशुद्धिकथनं । सप्तमे दिने अयोध्याप्राप्त्यनन्तरं राज्याभिषेककथनं । अथ अभिषेकात् सप्तमे मासेऽतीते चैत्रस्य द्वादशदिवसे सीतायाः निर्वासनकथनं । आषाढस्य नवमदिवसे सीतायाः पुत्रयुगजननकथनं ।

No. 2289. धर्मारण्यमाहात्म्यम् । Substance, country-made paper, 16 × 5 inches. Folia, 123. Lines, 10 on a page. Extent, 3,508 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Bettiyá, Mahárájá Rájendrakiśora Siñha, Bahádur. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Dharmáraṇya-máhátmya. Praise of Dharmáraṇya as a place of pilgrimage. It notices all its sacred spots, and narrates a great number of legends in support of the merits of those spots. The work is so written as to appear as an episode of a Puráṇa, but the codex does not give the name of the Puráṇa. It is obviously apocryphal.

Begininng. नत्वा संहतिचारिधिं त्रिजगतां नैगीम यस्य प्रभो-
र्येनेदं सकलं विभाति सततं जातं + + संहृतं ।

यद्वैव + + + + मानविधुरे वेदान्तवेद्योविभु-
र्स्तं वन्दे सहजप्रकाशममलं श्रीरामचन्द्रं परं ॥

— — — — — — — — — — — — ।

नैमिषे निमिषक्षेत्रे ऋषयः शौनकादयः ।
सत्रं स्वर्गाय लोकाय सहस्रसममासत ॥
एकदा सूतमायान्तं दृष्ट्वा तु शौनकादयः ।
परं हर्षं समाविश्य पपुर्नैवैकचेतसा ॥
चित्राः श्रोतुं कथास्तत्र + + + + तपस्विनः । इत्यादि ।

End. दानादिभिर्यथान्यायं सम्पूर्णफलहेतवे ।
मुद्रिकां कुण्डले चैव यज्ञसूत्रं हिरण्मयं ॥
वस्त्राणि च विचित्राणि गन्धमाल्यानुलेपनैः ।
दैववत् पूजनं कृत्वा गाव + + + + + + ॥

Colophon. इति श्रीधर्म्मारण्यमाहात्म्यं परिपूर्णं ।
(अध्यायसंख्याशेषस्यं वर्त्तते ।)

विषयः । धर्म्मराजेन सह नारदस्य संवादेन धर्म्मारण्यमाहात्म्यकीर्त्तनं । यथैकदा धर्म्मारण्ये तपश्चरतोधर्म्मराजात् अनिष्टमाशङ्कमानस्य देवराजस्य सार्द्धं देववृन्देन ब्रह्मलोकगमनादिवृत्तान्तकीर्त्तनं । ततोधर्म्मराजं मोहयितुं धर्म्मारण्यं प्रविष्टया वर्द्धन्या सह तस्य संलापादिकथनं । धर्म्मवापीवृत्तान्तकथनं । धर्म्मेश्वरस्थापनविवरणकथनं । धर्म्मराजकृतशिवस्तोत्रकथनं । धर्म्मारण्यवासिनां ब्राह्मणानां सदाचारवर्णनं । सदाचारलक्षणादिकथनं । धर्म्मवाप्यां पितॄणां तर्पणश्राद्धादिकरणमाहात्म्यकीर्त्तनं । पतिव्रताधर्म्मनिरूपणं । सामान्यतः कुलस्त्रीणां कर्त्तव्यानि । अथ कार्त्तिकस्य प्रार्थनया महादेवेन वृष्टिवृत्तान्तकीर्त्तनं । तथादौ वटवृक्षस्य उत्पत्तिकथनं । तत्पत्रे बालरूपतया भगवतोवासुदेवस्य शयनादिवृत्तान्तकीर्त्तनञ्च । हरिहरादीनां धर्म्मारण्यगमनपूर्व्वकं तत्र तपःप्रभावसम्पन्नानां मुनीनां निवासस्थापनादिवृत्तान्तकीर्त्तनं । तत्र गोत्रप्रवरकथनपूर्व्वकं प्रेरकं यक्षादिवर्णनञ्च । धर्म्मारण्ये गोमातुः सुरभेः प्रभावेण सकलवेदपारगब्राह्मणानामुत्पत्तिकथनं । गन्धर्व्वराजस्य विश्वावसोः कन्यकाभिः सार्द्धं तेषां परिणयादिवर्णनञ्च । यथैकदा लोहजिङ्घाभिधानेन राक्षसेन विप्रकृतानां तेषां परित्राणाय कृतप्रयाणेन मकरध्वजेन सह निशाचरराजस्य युद्धवर्णनं । तत्र चाकृतार्थे तस्मिन् विष्णुकृततद्वधवर्णनञ्च । अथ संग्रामे अश्विनीकुमारयोः कृतवृत्तान्तकीर्त्तनं । देवसराभिधानस्य नृपतेः विवरणकथनमुखेन भगवतोधर्म्मश्रीपावतारवृत्तान्तकथनं । शक्तिस्थापनविवरणकथनं । श्रीमाताद्देवीमाहात्म्यादिकथनं । कर्णाटासुरविवरणकथनं । इन्द्रसरोवरमाहात्म्यकीर्त्तनं । तत्र जयन्तेश्वरमाहात्म्यादिकथनञ्च । शिवमाहात्म्यवर्णनं । वरुणेश्वरवर्णनं । कुलदेवतानामुत्पत्तिकथनं । गोत्र-

प्रवरनिर्णयः। विवाहयोग्यकन्यादिनिरूपणं। योगिन्यादीनां स्थानादिनिरूपणं। सरस्वतीतीर्थ-माहात्म्यादिवर्णनं। द्वारकामाहात्म्यादिवर्णनं। गोवत्सतीर्थमाहात्म्यकथनं। भावविधानकथ-नञ्च। लोहासुरस्य वृत्तान्तकीर्त्तनं। असुरविजयार्थं ब्रह्मण उपदेशेन धर्म्मारण्ये देवानां यज्ञा-नुष्ठानमहोत्सववर्णनं। संक्षेपेण श्रीरामचरितवर्णनं। तत्र इन्द्रजित्कुम्भकर्णादीनां सर्व्वेषां रक्षसां निधनप्राप्त्यादिकथनञ्च। अथ ब्रह्मराक्षसादिवधजनितपापक्षयकामेन रामचन्द्रेण वसिष्ठोपदेशेन विविधतीर्थयात्रापूर्व्वकं धर्म्मारण्यगमनवृत्तान्तकथनं। तत्र धर्म्मारण्याधिष्ठात्र्या देवतया सह रामस्य संवादकथनं। राममन्दिरस्थापनविवरणं। तत्र रामकृततामशासनस्थाप-नविवरणकथनञ्च। अथ तत्र रामकृतयज्ञवृत्तान्तकथनं। सीतापुराभिधाननगरस्थापनविवरण-कथनञ्च। कलौ मानवानां चरित्रादिवर्णनं। तत्र बौद्धधर्म्मस्य प्राबल्यकथनं। वणिजान्तु जैन-धर्म्मपरत्वनिरूपणं। धर्म्मारण्ये हनूमत्समागमविवरणकथनं। जैनधर्म्मावलम्बस्य आमराजस्य वैष्णवधर्म्मग्रहणादिविवरणकथनं। विप्रवंशविस्तारादिकथनं। तेषां स्थानादिनिरूपणञ्च। क्षत्रि-यादिवर्णानां स्थानादिनिरूपणं। सङ्करजातीनामुत्पत्तिकर्म्मादिनिरूपणं। कलिधर्म्मकथनं। विशेषेण धर्म्मारण्यमाहात्म्यकीर्त्तनञ्च।

No. 2290. प्रणवकल्पः। Substance, country-made paper, 13 × 5¼ inches. Folia, 76. Lines, 2—3—5 on a page. Extent, 642 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Bettiyá, Mahárájá Rájendrakiśora Siñha, Bahádur. Appearance, new. Verse. Generally correct.

Praṇava-kalpa. On the object, purport, meaning, derivation, and merits of the Praṇava mantra. The work is alleged to be a part of the Skanda-puráṇa.

Beginning. सत्रान्ते नैमिषारण्ये शौनकस्य महीयसः।
आसीनं मुनिशार्दूलं सूतं पौराणिकोत्तमं॥
समागत्य परीक्ष्य शौनकाद्या महर्षयः।
यथेष्टाः सत्कथाः पुण्याः पर्य्यपृच्छन् मुमुक्षया॥
तन्मान् प्रसन्नयंश्च शौनकः प्रत्यभाषत।
शौनक उवाच।
सूत सूत महाप्राज्ञ व्यासशिष्य महामते। इत्यादि।

End. इतीदं प्रणवस्यास्य नाम्नां साहस्रमीरितं।
रहस्ये सर्व्वतपसां वेदानां पर्य्यवाप्तये॥

Colophon. इति प्रणवकल्पे पञ्चमोऽध्यायः। समाप्तोऽयं ग्रन्थः।

विषयः। स्कन्दपुराणीयप्रणवकल्पोऽयं। सूतशौनकसंवादेन प्रणवमाहात्म्यं प्रपञ्चयति।

तच प्रणवस्य चपवर्गेप्रदर्शनकथनं । चथ महादेवस्य प्रमुखात् पार्वत्याः प्रणवमाहात्म्यश्रवणाश्चर्या-नाकथनं । तच प्रणवस्यात्मस्तुतिकथनं । तस्य कवचकथनं । हृदयकथनं । पुरश्चरणविधिकथनञ्च । प्रणवाष्टोत्तरशतनामस्तोत्रकथनं । प्रणवपीठसहस्रनामकीर्तनं । प्रणवपञ्जरकथनं । प्रणवमालामन्त्रकथनं । प्रणवगायत्रीकथनं । प्रणवशवराक्षकथनं । प्रणवाक्षरमालामन्त्रकथनं । प्रणवानुस्मृतिकथनं । प्रणवसहस्रनामकीर्तनञ्च ।

NO. 2291. प्रणवकल्पप्रकाशः । Substance, country-made paper, 13 × 5½ inches. Folia, 82. Lines, 7 on a page. Extent, 1,046 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Bettiyá, Mahárájá Rájendrakiśora Siñha, Bahádur. Appearance, new. Prose. Correct.

Praṇava-kalpa-prakáśa. A commentary on the work noticed under the next preceding No. By Gañgádhara Sarasvatí, Bhikshu, pupil of Rámachandra Sarasvatí, who was a pupil of Sarvajna Sarasvatí.

Beginning. गुरुगणपतिमम्बुश्रीभवानीमदुर्गा-

रविमखिलमपिमुख्यान् सर्वगीर्वाणमायान् ।

प्रणवमपि च वेदान् व्यासपूर्वांश्च नत्वा

प्रणवहृदयकल्पं व्याचिकीर्षे गिराहं ॥

प्रणवजपध्यानार्थविचारादौ यज्ञदानतपोविशेषाधिकारिणां तीव्रमुमुक्षापर्यवसितताध-नसम्पन्नानां मात्रायोजनानामेवाधिकार इति प्रदर्शनार्थमाख्यायिकां प्रस्तौति सचाम इति ।

End. प्रव्यक्तोऽर्थस्तस्य परिशीलनीय इति शिवं ।

वासुदेवेन्द्रयतिना प्रीत्यर्थं शिवतुष्टये ।

मया प्रणवकल्पोऽयं यथामति विकासितः ॥

Colophon. इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीसर्वज्ञसरस्वतीपूज्यपादशिष्येण श्रीरामचन्द्रसरस्वतीपूज्यपादशिष्येण श्रीगङ्गाधरेन्द्रसरस्वत्याख्यभिक्षुणा विरचितः प्रणवकल्प-प्रकाशः सम्पूर्णः ।

विषयः । स्कन्दपुराणीयप्रणवकल्पस्य व्याख्यानम् ।

No. 2292. वृहत्कोशलखण्डं, (श्रीरामरासः ।) Substance, countrymade paper, 13 × 7 inches. Folia, 129. Lines, 12 on a page. Extent 3,072 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1914. Place of deposit, Bettiyá, Mahárájá Rájendrakiśora Siñha, Bahádur. Appearance, new. Verse. Generally correct.

Rámarása ALIAS **Vrihatkośola-khaṇḍa.** An amplified description of the story of Ráma. The codex comprises only the last book which describes a great number of incidents in the life of Ráma which have

not been noticed in the Rámáyaṇa of Válmíki. The most prominent incident noticed is the Rása festivals and throughout an attempt is made in the book to produce in the life of Ráma a counterpart of the amours of Krishṇa as described in the Bhagavata Puráṇa. The work is written in the style of a Puráṇa, and is intended to serve as an appendix to some Puráṇa or other, the name of which is not given.

Beginning. नारायणं नमस्कृत्य नरञ्चैव नरोत्तमं ।
देवीं सरस्वतीं व्यासं ततोजयमुदीरयेत् ॥
अथापृच्छन्महाभागः शौनकः सूतकश्च सः ।
रहस्यं रामचन्द्रस्य भक्तानां भक्तिवर्द्धनं ॥
भो भो सूत महाबुद्धे श्रुतिमन् मतिमन् विभो ।
रामोऽपि स्त्रीसहस्रेषु रेमे कश्चिन्मनोरमः ॥
कास्ताः + त्यारतिस्ताभिः कदा वा कथमास वा ।
एकपत्नीव्रतं तस्य ख्यातं धर्म्मगुरोः कथं ॥
वावदूक तदाचक्ष्व गोप्यं कर्णरसायनं ।
श्रोतुं यत्नं स्थिरस्वेदं मादृशं यदि मन्यसे ॥
श्रोतुर्यस्मिन् श्रुते स्नेहः + + सीतापतेः पदे ।
अविच्छिन्नं भवेत्तन्मे श्रोतुं संत्वरते मनः ॥
श्रुतं रामायणं सत्समार्षं श्चि महतां गतिं ।
शान्तिं नैति तथाप्येष वैष्णवोमन्मनोऽन्तरः ॥ इत्यादि ।

End. एषा पञ्चदशाध्यायी रामरासविलासिनी ।
आनन्दोल्लासिनी भूयाद्धृदि युष्माकमनाशिनी ॥
रामकेलिकथामेतां श्रुत्वा भार्गवसत्तमः ।
आशीःपूर्व्वं समभ्यर्च्य सूतं वासोविभूषणैः ॥
सर्व्वेष्वपि पुराणेषु श्रुतेषु संहितासु च ।
तादृशी न मम प्रीतिर्जातैतस्मात्तु यादृशी ॥
अस्याः श्रवणमात्रेण सीतालक्ष्मणोर्हरिः ।
मानसं न त्यजेच्चातु जनानां जनवत्सलः ॥
अद्भुता परमा रामकेलिरेषा मनोरमा ।
कर्णौ च मानसं कस्य रमयेन्न विना पशुं ॥
येषां तु मानसं रामे लग्नं नैव मनोरमे ।
वञ्चिता विधिना पापास्ते वै क्रूरतरेव च ॥

येऽथ शृण्वन्ति सद्भक्त्या सद्भक्ताः कथयन्ति ये ।
पूज्यन्ते च सुकथ्यन्ते देवैरिन्द्रादिभिस्तु ते ॥
येषां रामः प्रियो नैव रामे न्यूनत्वदर्शिनां ।
ऐहत्यं न सुखं तेषां सन्ततन्तु कृतघ्नतां ॥
अस्मिन्माहात्म्यमाहात्म्यश्रीरामस्य समुपस्थितः ।
श्रोतव्यं तन्मुखादेव रामचारित्रमद्भुतं ॥
चतुर्दशसहस्राणि वर्षाणां रघुनन्दनः ।
स्थित्वा पुरे वने चापि चक्रुयचक्रे सुरारिजित् ॥
— — — — — — — — — ।
नात्र श्रावय सौवेय भक्तान् श्रद्धावतोऽपि नः ।
उवाच श्रवणानन्दी भद्राभद्रं भवन्निति ॥

Colophon. इति श्रीमद्बृहत्कोशलखण्डे श्रीरामरासे पञ्चदशोऽध्यायः । संवत् १९१४ ॥

विषयः । प्रथमेऽध्याये,—सूतेन सह शौनकादीनां संवादेन रामस्य बाल्यलीलावर्णनं । यौवनारम्भे रामरूपस्य रमणीयतावर्णनं । अथैकदा सर्वं समवयस्कैः रामः क्रीडारसमनुभवितुं कदलीकाननं प्रविवेश । तत्र हि रामरूपमुग्धतया विस्मृतपुरुषभावैः सखिभिः सादरमभ्यर्थितोऽसौ रासरसमभिनन्दितुं नन्दनमिव कदलीकुञ्जमासाद्य कुसुमशयननृत्यगीतादिविनोदेनापि चित्तविनोदमलभमानः स्वेच्छया तेषां लीलं ससर्ज्ज । अथ प्रभाते स्वप्रभावेणैव भूयस्तेषां पौरुषभावं सम्पाद्य राजधानीं प्रपेदे । २ये अध्याये,—रामरूपं निरूप्य गोपप्रमदाख्यां समदानां पतित्वेन राममधिगन्तुं शिवाराधनकथनं । अथ रामोऽपि शिवाराधनार्थं सरयूतीरमधिगच्छन्नेव गोपीभिः सह रासोत्सवं संवर्द्धयामास । कथयामास च पुनरपि यूयं वृन्दावने रासस्सुखमवाप्स्यथेति । ३—५मे अध्याये देवकन्याभिः सह रामस्य रासवर्णनं । रामं प्रति दशरथस्य उपदेशः । रामकृतशम्बरासुरस्य पराजयकथनं । रामस्य शारदरासोत्सववर्णनं । ६—८ अध्याये, रामगुणश्रवणेन सीतायाः पूर्वरागवर्णनं । अथ नारदमुखात् सीताया अनुरागवृत्तान्तं विज्ञाय रामस्य स्मरदशा । जनकालये तस्य परिणयमहोत्सववर्णनं । कौतुकगृहे कामिनीनां रामं प्रति वक्रोक्त्यादिवर्णनं । सरयूतीरस्थिताभिनवप्रासादे सीतया सह रामस्य विहारवर्णनं, तया सह रासोत्सववर्णनं । रासमण्डपे देवाङ्गनानां नृत्यादिरूपेणावस्थितिकथनं । ९—१२, अध्याये,—अथ वनभूमौ कामिनीनां मुग्धतया विलासवर्णनं । वनशोभावर्णनं । अथ सीतया सह रामस्य दोलोत्सववर्णनं । तत्र सीतासखीनामुपचाररचनादिचातुर्य्यवर्णनञ्च । अथ सीतामुद्दिश्य रामस्य सङ्गीतरचनाकीर्त्तनं । तत्र च क्रमेण रागादीनां लक्षणभेदादिकथनं । वाद्यभेदरचनाकथनं । तत्र विविधतालस्वरूपादिकथनं । नृत्यभेदप्रपञ्चनं । रसमालारचनोद्भावनञ्च ।

१२—१५ अध्याये,—यथैकदा रामरथोपगततया रामस्य सीतासखीनां पुरतः कालकी-ताप्रदर्शनकथनं। तासां मोमुध्यवर्णनं चित्रविकाशवर्णनञ्च। अथ कौतुकार्थं तत्र रामस्य अन्तर्धानादिवर्णनं। गोपिकोत्सववर्णनं। उद्भावितवियोगानां कामिनीनां रामगुहिश कालयोनिवर्णनञ्च।

No. 2293. विष्णुधर्म्मोत्तरम्, वा विष्णुधर्म्मः। Substance, country-made paper, 18 × 6 inches. Folia, 135. Lines, 12 on a page. Extent, 3,819 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1910. Place of deposit, Calcutta, Government of India; also at Bettiyá, Mahárájá Rájendrakiśora Siñha, Bahádur; another copy, at Darbháñgá, Bábu Guneśvara Siñha. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Vishṇu-dharma. A work on Vishṇu as the supreme divinity. The codex contains only the second part of the work, and is called Vishṇudharmottara. It dilates at great length on the divinity of Vishṇu, and gives in detail all the rituals and rules for his worship, and the fasts and penances to be observed in honour of him. The work is held in considerable esteem by the Vaishṇavas, and largely quoted. It professes to be a Puráṇa.

Beginning. नारायणं नमस्कृत्य नरञ्चैव नरोत्तमं।
देवीं सरस्वतीञ्चैव ततो जयमुदीरयेत्॥
द्वैपायनोष्ठपुटनिःसृतमप्रमेयं
पुण्यं पवित्रमथ पापहरं शुभञ्च।
यो भारतं समधिगच्छति वाच्यमानं
किं तस्य पुष्करजलैरभिषेचनेन॥
कृताभिषेकं तनयं राज्ञः पारीक्षितस्य च।
द्रष्टुमभ्याययुः प्रीत्या शौनकाद्या महर्षयः॥
तानागतान् स राजर्षिः पाद्यार्घ्यादिभिरर्च्चितान्।
सुखोपविष्टान् विश्रान्तान् कृतसंप्रश्नसत्कथान्॥
तत्कथाभिः कृताह्लादः प्रणिपत्य कृताञ्जलिः।
शतानीकोऽथ पप्रच्छ नारायणकथां परां॥ इत्यादि।

Colophon. यच्च तत् सर्व्वतीर्थेषु सरित्सु च निमज्जनात्।
फलं भवत्यनन्तस्य यादृक् पादाम्बुधारणात्॥

End. इति विष्णुधर्म्मेषु प्रशंसा समाप्तेति। श्रीसंवत् १९१०।

विषयः; १ अध्याये,—शतानीकेन सह जनमेजयस्य संवादेन श्रीकृष्णस्याराधनोपयोगि क्रियायोगकथनं। भगवन्माहात्म्यकीर्त्तनं। इन्द्ररूपधारिणा उपेन्द्रेण सह तपस्यतः अम्बरीषस्य संवादकथनेन भक्तियोगमाहात्म्यकीर्त्तनं। भक्तियोगस्यापि क्रियायोगाश्रितत्वकथनं। गुरुणा सह प्रह्लादस्य संवादेन भक्तियोगकथनं। उपवासलक्षणं। उपवासस्य भगवत्प्रीत्याधायकत्व-कथनं। तत्र सुगतिद्वादशीव्रतविधानकीर्त्तनञ्च। याम्यक्लेशविमुक्तिकारणकथनं। एकभक्तव्रत-विधिकथनं। द्वादशमासिककृष्णाष्टमीव्रतविधिकथनं। चातुर्मास्यव्रतविधिकथनं। कुलाप्ति-द्वादशीव्रतविधिकथनं। विजयद्वादशीव्रतविधिकथनं। जयन्त्यष्टमीव्रतविधानं। अजितैका-दशीव्रतविधानं। घृतेन विष्णोः स्नपनविधिः। विष्णुव्रतविधिः। संप्राप्तिद्वादशीव्रतविधिः। गोविन्दद्वादशीव्रतविधिः। अखण्डद्वादशीव्रतविधिः। पापनाशिनी द्वादशी। पदद्वयव्रतविधि-कथनं। मनोरथद्वादशीव्रतकथनं। अशोकपौर्णमासीव्रतविधानं। सुकलत्रप्राप्तिव्रतविधानं। पतिव्रताधर्म्मादिकथनं। स्त्रीधर्म्मव्रतकथनं। नरकवर्णनं। पापविशेषेण नरकविशेषकथनं। नरकद्वादशीव्रतविधानं। पाषण्डानां स्वरूपवर्णनं। तैः सार्द्धमालापे प्रायश्चित्तविधानञ्च। मासर्क्षपूजाविधिः। अत्र मान्धरायण्या उपाख्यानकथनञ्च। सर्व्वबाधाप्रशमनविधिकथनं। नक्षत्रपुरुषव्रतविधानं। अनन्तव्रतविधानं। देवगृहलेपनविधिकथनं। तत्र दीपदानविधिक-थनं। देवादिस्तुतिप्रशंसाकीर्त्तनं। तिलद्वादशीव्रतविधानं। भगवता सह अर्ज्जुनस्य संवादक-थनेन शौचकथनं। स्थानविशेषे प्रधानानि विष्णोः पञ्चपञ्चाशन्नामानि। वीरभद्रगीतायां शुक्ल-तद्वादशीव्रतप्रभावकथनं। अग्निपुष्करवसादिमत्स्यलोककीर्त्तनं। प्रश्नाख्यानककीर्त्तनं। अशून्य-शयनद्वितीयाव्रतकीर्त्तनं। संसारहेतुमुक्ताख्यानकथनं। श्रीकृष्णेन सह युधिष्ठिरस्य संवादेन याम्यपथाख्यानकीर्त्तनं। गोदानमाहात्म्यादिकीर्त्तनं। दानमौनव्रतब्रह्मचर्य्यादिनियमफलकथनं। द्रव्यदानविशेषे फलविशेषकीर्त्तनं। द्रव्यादाननिरूपणं। विप्रावमाननपूजनयोः फलकथनं। विप्रमाहात्म्यकीर्त्तनं। दानप्रशंसा। तपःप्रशंसा। सत्यप्रशंसा। उपवासप्रशंसा। एकभक्तादि-प्रशंसा। ब्राह्मणादिवर्णान्यत्वप्राप्तिकारणकथनं। सुवर्णदानमाहात्म्यकीर्त्तनं। विशेषेण गोदान-माहात्म्यकथनं। भूमिदानमाहात्म्यकीर्त्तनं। संग्राममाहात्म्यकथनं। मांसभक्षणत्यागमाहात्म्य-कीर्त्तनं। दण्डनीतिकीर्त्तनं। हरिभक्तिमाहात्म्यकीर्त्तनं। युधिष्ठिरचण्डालप्रश्नसंवादः। जनक-गीताकथनं। जन्मरहस्यकथनं। गजेन्द्रमोक्षविवरणं। अनुस्मृतिकीर्त्तनं। विष्णुपञ्जरकथनं। सारस्वतस्तवकथनं। विष्णुष्टककथनं। वृत्रासुरसंवादकथनं। भक्तिमाहात्म्यादिवर्णनं। विष्णु-श्रीसंवादकथनं। स्वधर्म्माचरणप्रशंसा। अदितिस्तवकथनं। वामनस्तवकथनं। बलिबन्धनवि-वरणकथनं। चक्रस्तवकीर्त्तनं। उत्क्रान्तिस्मरणकथनं। वैवस्वतगाथाकीर्त्तनं। पृथ्व्यादिवि-भागकथनं। मान्धातुः राज्यप्राप्तिहेतुकथनं। त्रिविक्रमव्रतकथनं। पदद्वयव्रतकथनं। गोदा-नविधिकथनं। तिलधेनुदानविधिकथनं। घृतधेनुकल्पविधिकथनं। जलधेनुदानविधिकथन-

मुखेन पुरुषगाथाकीर्त्तनं। शुचिव्रतकथनं। देवकीव्रतकथनं। प्रह्लादवसिष्ठसंवादकथनं। पाप-प्रशमनस्तवकीर्त्तनं। अन्यविधपापप्रशमनस्तवकथनं। अनवद्भूपाख्याने कालप्रस्तवकथनं। परमपदाख्यानकथनं। ब्रह्माद्वैतस्वरूपादिकीर्त्तनं। पापक्षयोपायकथनं। योगस्वरूपादिकथनं। भगवन्मूर्त्तिलक्षणादिकथनं। यमनियमादिसमाख्यानादिनिरूपणं। वर्णाश्रमधर्म्मकथनं। नर-नारायणाख्यानकथनमुखेन उर्व्वश्याः सम्भवादिकथनं। विश्वरूपदर्शनकथनं। चतुर्युगावस्था-कथनं। विस्तरेण कलिधर्म्मकथनं तत्र नराणां चरित्रादिवर्णनञ्च। शास्त्रमाहात्म्यकीर्त्तनं। अनुक्रमणिकाकथनञ्च।

No. 2294 **बृहत्पाराशरः।** Substance, country-made yellow paper, 18 × 5½ inches. Folia, 115. Lines, 8—9 on a page. Extent, 3,200 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Rájá Rájendranaráyaṇa Deva, Bahádur. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Vṛihat-páráśara. A complete code of laws for the guidance of the Hindus during the current or Kali age. According to its introduction certain pious Bráhmaṇs repaired to Vyása at his hermitage amidst a Deodar forest on the Himálaya, and requested him to expound the duties of householders and others during the Kali-Yuga, even as Manu and others had expounded the laws meet for previous ages. Vyása took the enquirers with him to his father, Parás'ara, and obtained from him instructions, which form the substance of the work, which accordingly is said to be the composition of Parás'ara himself. The very first verse of the text, however, belies this assumption, as there we have a third party who says he will describe the duties as expounded by Parás'ara. We are next told that it was one Suvrata who prepared the compilation. (*Proktaván Vyásamukhyánám śesham munirabhásatah, niyuktam subratah śaham viprúnám prinanáya cha.* (I. 60). The epithet *Vṛihat* added to its name shows that the work is an amplified recension of a previous work, and that work is said to be the *Párás'ara-sañhitá* which is reckoned the most authentic, being the one which is usually and very largely quoted by digest writers and commentators. That has the advantage too, of an elaborate and exhaustive commentary by Mádhava Achárya. There is a third work which is especialised by the epithet *Vṛiddha* or old, but I have not yet seen a copy of it.

Both the *Páráśara-sañhitá* and the *Vṛihat-páráśara* are divided into 12 chapters, but whereas the former extends to only 592 verses, the

latter comprises 3,200 verses, and the subject matter of the different chapters is not the same. The first treats of *A'chára* in the first three chapters, and of *Práyaśchitta* (expiation) in the following nine, whereas the second makes *A'chára* the principal theme of its instructions, and expiation a subsidiary or casual one. The style of writing, too, is markedly different. The former is written in an archaic style similar to, but somewhat later than, that of the other Smṛiti Sañhitás including Manu and Yajṇavalkya, the latter affects the loose colloquial form of the later Puráṇas and the Tantras. It should be added, however, that the *Paráśara-sañhitá* is unquestionably much later than Manu, Yajṇavalkya and the other authentic Smṛitis which it names in its introduction. And this is what was to be expected, for avowedly the work is not the composition of Parásara, father of Vyása, but of some one of a much later date. Anyhow it is earlier and more authentic than the work now under notice. The quotations given in the Digests are all taken mostly from the short treatise and a few from sources not now known; they do not occur in the large recension which, as far as I can ascertain, has nowhere been cited, showing clearly its apocryphal character.

CONTENTS: *Chapter I.* Introduction. Summary of the special duties of the four Yugas. Peculiarities of Aryan and non-Aryan countries.

Chapter II. The eight daily duties, including bathing at the three conjunctions of the day, repetition of mantras, worship, hospitality, &c. Sandhyás described in detail. Rules for bathing, and varieties of bathing. Water fit for bathing. Dressing. Offering of water to the manes, (*tarpaṇa*). Different classes of sacred pools. Rules for the repetition of sacred mantras. Rosaries. *Praṇava.* Merit of each letter of the Gáyatrí mantra.

Chapter III. *Worship,* to whom to be offered. Water, fire, breast, sun, altars and images are the six classes of objects through which worship is to be made. Worship of Vishṇu specially recommended. Worship of Vaiśvadeváh. Hospitality. Duties of the four castes. Duties of householders. Ploughing. Milking. Duties of Bráhmaṇs who betake to agriculture. Merits of cattle and of protecting them. Making of ploughs. Trees not to be felled, nor clothes sent to the washerman, on the day of the new-moon. Rules for sowing seeds. Proper times and places for sowing. Classification of agriculture into bad and good.

Chapter IV. *Marriage*—eight kinds. Selection of bridegrooms. Defects of brides and grooms. Respect due to women. Constancy.

Polygamy, when admissible. The five things in a house called Panchas'uná, where animal life may be accidently destroyed. The five daily Yajnas. Pránágnihotra. Knowledge of Brahma. Rules for performing Pránáyáma. Water to be tasted before a meal. Conception. The ten sacraments. The sacred cord. Education. Evil of not putting on the sacred cord. Fasts. Duties of men and women. Merits of sons. S'ráddha at Gayá, a duty for a son to perform. Family customs and local customs. Impurity. Acceptance of gifts. Condemned and prohibited kinds of food. Purification. Times of vacation at school.

Chapter V. Bráhmaṇs for performing S'ráddha. Invitations of Bráhmaṇs to a S'ráddha. Persons bound to perform S'ráddhas. Sráddhas with undressed articles. Times meet for S'ráddhas. Leaves, flowers, fruits, &c., for S'ráddha. Periodical S'ráddhas. Articles fit for gift at S'ráddhas. Cooking of rice at a S'ráddhá. S'ráddha on the day of Maghá constellation. Special rites for suicides, persons killed by tusked animals &c. Cremation of an image when the corpse is not found. Gradation of the 12 kinds of sons as regards S'ráddhas.

Chapter VI. Impurity of the person resulting from birth or death in a family. Distinction between the two. When impurity does not result under such circumstances. Rules for cremation.

Chapter VII. Expiatory rites of various kinds for various offences.

Chapter VIII. Religious gifts. Their nature, time and advantages. Special merits of gifts at particular specified times.

Chapter IX. Propitiatory rites for preventing evils likely to result from adverse planets. Omens, &c. Excavation of tanks, &c. The rite of *Lakshahoma*, or the offering of a hundred thousand oblations to the fire. Do. of *Koṭihoma*. Altars for ditto. Rites for obtaining a son.

Chapter X. Duties of kings and polity generally. War, peace, negotiations. Penal laws. Prosperity of the people. Duties of Vánaprasthas.

Chapter XI. Distinctions between Brahmachárís, householders, Vánaprasthas, and Bhikshus.

Chapter XII. Performance of the Yoga. Details of practical Yoga, of meditative Yoga, and of Yoga of knowledge. Discrimination of time.

Beginning. यत्नायत्नायदेवाय येधवेऽनन्तवेधसे ।
नमस्कृत्य प्रवक्ष्यामि धर्मान् पाराशरोदितान् ॥
अथातो हिमशैलाग्रे देवदारुवनाश्रमे ।

व्यासमेकाग्रमासीनं द्विजाः पृच्छन्ति धार्म्मिकाः ॥
मानुषाणां हितं धर्म्मं वर्त्तमाने कलौ युगे ।
वर्णानामाश्रमाणाञ्च·किञ्चित् साधारणं वद ॥
युगे युगे च ये प्रोक्ता धर्म्मा मन्वादिभिर्मुने ।
शक्यन्ते नैव ते कर्त्तुं वर्णैराश्रमवासिभिः ॥
संपृष्टोमुनिभिर्व्यासोमुनिभिः परिवारितः ।
प्रष्टुं जगाम पितरं धर्म्मान् पराशरं ततः ॥
सर्व्वेषामाश्रमाणाञ्च वरे बदरिकाश्रमे ।
— — — — — — — — — — ।

तस्मिन् ऋषिसभामध्ये शक्तिपुत्रः पराशरः ।
सुखासीनोमहातेजा मुनिमुख्यगणावृतः ॥
कृताञ्जलिपुटोभूत्वा व्यासस्तु मुनिभिः सह ।
प्रदक्षिणाभिवाद्यैश्च मुनिभिः प्रतिपूजितः ॥
ततः सन्तुष्टमनसा पराशरमहामुनिः ।
व्यासस्य स्वागतं ब्रूया (?) ह्यासीनोमुनिपुङ्गवः ॥
पृच्छतः स्वागतं तस्य चासीनानां समन्ततः ।
(शतं) ? कुशलमित्युक्त्वा व्यासः पृच्छत्यतः परं ॥
यदि जानासि मां भक्तं स्नेहाद्वा यदि वत्सल ।
धर्म्मं कथय मे तात अनुग्राह्योऽस्म्यहं यदि ॥
— — — — — — — — — — ।

व्यासवाक्यावसाने तु मुनिमुख्यः पराशरः ।
सुखासीनोमहातेजा इदं वचनमब्रवीत् ॥ इत्यादि ।

End. य इदं शृणुयाद्विप्रः श्रावयेत् पाठयेदिति ।
स तु ब्रह्मसमश्चैना ब्रह्मलोकमवाप्नुयात् ॥

Colophon. इति बृहत्पाराशरे धर्म्मशास्त्रे सुव्रतप्रोक्तायां संहितायां द्वादशोऽध्यायः ।
समाप्तोऽयं ग्रन्थः ।

विषयः । १ अध्याये, धर्म्मशुश्रूषया समवेतैः सार्द्धं महर्षिभिर्व्यासस्य पराशरसमीपगमन-पूर्व्वकं तद्विषयिणी जिज्ञासा । अथ पराशरस्य संक्षेपेण चतुर्युगधर्म्मकथनं । वेदानां अपौरुषे-यत्वकथनं । आर्य्यदेशम्लेच्छदेशादिनिरूपणञ्च ।

२ अध्याये, सन्ध्या-स्नान-जप-देवता-वैश्वदेव-आतिथ्यरूपषट्कर्म्मनिरूपणं । तत्र विशेषेण सन्ध्याविधिकथनं । तत्कालकथनादिकञ्च । अथ स्नान-पार्थिव-आग्नेय-वायव्य-दिव्य-वारुण-

स्नानस्य भेदात् सप्तविधस्नानविधिकथनं। स्नानयोग्यसलिलनद्यादिनिरूपणं। सान्ध्यस्नानक्रम-कथनं। यज्ञधारणविधिकथनं। तर्पणविधिकथनं। पैत्र्यब्राह्मदैवतीर्थादिनिरूपणं। जपवि-धिकथनं। प्रणवस्वरूपनिरूपणं। जपमालाविवेचनं। प्रत्यक्षरं गायत्र्याः माहात्म्यादिकथनं।

३ अध्याये,—देवपूजाविधिकथनं, तत्र जले, वह्नौ, हृदये, सूर्य्ये, स्थण्डिले, प्रतिमासु च तदर्चनविधानकथनं। तत्र अधिकारभेदेन आलम्बनभेदकथनञ्च। विशेषतो विष्णुपूजाविधिक-थनं। वैश्वदेवविधिकथनं। आतिथ्यविधिकथनं। ब्राह्मणादिचातुर्वर्ण्यधर्म्मकथनं। विशेषेण गार्हस्थ्यधर्म्मनिरूपणं। तत्र हलवाहनगोदोहनादिविधिकथनं। कृषिवृत्तिसमाश्रितस्य ब्राह्म-णस्य धर्म्मनिरूपणं। गोमाहात्म्यादिकथनं। गोसेवामाहात्म्यादिकथनं। हलादिनिर्म्माणविधि-कथनं। अमावस्यायां हलादिच्छेदनादिनिषेधः। अमावस्यायां रजकाय वस्त्रदानादिनिषेधक-थनं। धान्यादिवपने विधिविशेषकथनं। कालविशेषे भूमिविशेषे च शस्यादिवपनादिविधि-कथनं। कृषिशुद्धिनिरूपणं।

४ अध्याये,—दैवार्षाद्यष्टविधिविवाहनिरूपणं। पुरुषपरीक्षाकथनं। कन्यावरयोः गुणदो-षनिरूपणं। स्त्रीणां सम्मानकर्त्तव्यतानिरूपणं। पातिव्रत्यधर्म्मादिनिरूपणं। अधिवेदनकालादि-निरूपणं। पञ्चसूनानिरूपणं। ब्रह्मयज्ञादिपञ्चयज्ञनिरूपणं। सायाग्निहोत्रविधिः। ब्रह्मवि-द्यानिरूपणं। प्राणायामविधिकथनं। आपोशानादिविधिकथनं। आधानविधिकथनं। दशवि-धसंस्कारादिकालकथनं। मुञ्जोपवीतादिनिरूपणं। विद्यास्नानादिनिरूपणं। व्रात्यनिरूपणं। स्त्रीपुरुषधर्म्मकथनं। पुत्रमाहात्म्यकथनं। गयायां पुत्रकर्त्तृकपिण्डदानावश्यकताकथनं। कुला-चारदेशाचारयोर्धर्म्मत्वकथनं। शौचाचारमाहात्म्यकथनं। प्रतिग्रहादिविधिकथनं। भक्ष्या-भक्ष्यकथनं। द्रव्यादिशुद्धिनिरूपणं। अनध्यायकालादिनिरूपणं।

५ अध्याये,—श्राद्धपात्रयोग्यब्राह्मणलक्षणादिकथनं। श्राद्धपूर्व्वदिने ब्राह्मणनिमन्त्रणवि-धिकथनं। श्राद्धाधिकारिनिरूपणं। आमश्राद्धविधिकथनं। सामान्यतः श्राद्धकालादिनिरूपणं। तत्र पत्रपुष्पधूपादिविवेचनं। पार्व्वणसपिण्डीकरणादिविधिकथनं। श्राद्धे दानयोग्यानि फल-मूलादीनि। स्थालीपाकविधिकथनं। मघाश्राद्धादिविधिकथनं। दंष्ट्रिशृङ्गिव्यालादिहतानाम् आत्मघातिनाञ्च मरणात् षण्मासोत्तरं नारायणबलिं विधाय श्राद्धादिकरणविधानं। कुशनिरू-पणं। विशेषेण औरसादिद्वादशपुत्राणां जात्यनुसारेण श्राद्धाधिकारकथनञ्च।

६ अध्याये,—अशौचनिरूपणं। जननमरणयोः शुद्धिभेदकथनं। दाहविधिकथनं। क्वचिदशौचाभावकथनं।

७ अध्याये,—विस्तरेण प्रायश्चित्तविधिनिरूपणं। तत्र द्वादशवार्षिकादिव्रतादिप्रक्रिया-कीर्त्तनं। तदनुकल्पविधानञ्च। द्रव्यशुद्धिकथनं।

८ अध्याये,—विस्तरतो दानविधिकथनं। तत्र तिलधेनुहेमधेनुप्रभृतिमहादानविधिकथ-नञ्च। अथ मासतिथिनक्षत्रादिविशेषे दानविशेषविधिकथनं।

९ अध्याये,—विविधशान्तिविधिकथनं। तत्र विनायकशान्तिविधानं। ग्रहशान्तिविधिकथनं। अद्भुतशान्तिविधिकथनं। तत्र अद्भुतनिरूपणञ्च। उग्रशान्तिविधिकथनं। नक्षत्रपूजने-विधिकथनं। लक्षहोमविधिकथनं। कोटिहोमविधिकथनं। तत्र कृच्छ्रचान्द्रायणादिनिरूपणञ्च। अथ पुत्रकामनया पुत्रयज्ञविधिः कर्त्तव्य इति तद्विधानकथनं।

१० अध्याये,—राजधर्म्मनिरूपणं। तत्र अभिषेकादिविधिनिरूपणं। दण्डादण्ड्यनिरूपणं। प्रजापालनविधिकथनं। वानप्रस्थधर्म्मकथनं।

११ अध्याये,—ब्रह्मचारि-गृहस्थ-वानप्रस्थ-भिक्षुकाश्रमाचारभेदनिरूपणं।

१२ अध्याये,—योगाभ्यासविधिनिरूपणं। तत्र ध्यानयोग-कर्म्मयोग-ज्ञानयोग-निरूपणं। कालज्ञानादिकथनञ्च।

No. 2295. कणादसंहिता, (नाडीपरीक्षाप्रकरणम्)। Substance, country-made paper, 15 × 4 inches. Folia, 13. Lines, 10 on a page. Extent, 422 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Deoghar, the family physician of the head Páṇḍá. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Kanáda-sañhitá. A treatise on pathology and medicine. By Kanáda. The codex contains only the chapter on the pulse as an index to disease and when its indications imply approaching death. It is followed by a chapter on the tongue, but it is not complete.

Beginning. यद्वक्त्रेभ्यः पञ्चसंख्यातवेभ्यो-
वेदा जाता चागमाः शास्त्ररूपाः।
आयुर्वेदोऽथर्ववेदस्य शाखा
आद्यौ ब्रह्मा गीतवाद्यस्य भर्त्ता॥
आद्ये वेदः पञ्चमो वैद्यकाख्यो-
वेत्ता कश्चित्तस्य चाद्ये भवेद्यात्।
तस्माज्जातोऽयेन तस्यानुरागात्
तस्याज्ञात्वा यत्नमद्यापि ब्रूमः॥
प्रथमे नाडिकाज्ञानं द्वितीये रोगनिर्णयः।
तृतीये च कषायौषधञ्चतुर्थे पारदादिकं।
पञ्चमे तु महाविद्यारसज्ञारवसारयं॥ इत्यादि।

End. द्विनेकं जीवितं तस्य द्वितीये मरणं ध्रुवं।
इति नाडीपरीक्षा।

Colophon. इति कणादसंहितायां नाडीपरीक्षाप्रकरणं ।
(इतःपरं जिह्वापरीक्षायाः विषयः पुस्तके नास्ति ।)

विषयः । सर्वेषु रोगेषु नाडीनां गतिविशेषेण साध्यासाध्यादिपरिज्ञानविधिनिरूपणं ।

No. 2296. श्लोकवार्त्तिकम् । Substance, country-made paper, 14 × 4 inches. Folia, 82. Lines, 11 on a page. Extent, 3,361 ślokas. Character, Nágara. Date, ·? Place of deposit, Ṭavká-grám, Post Delsiñsarái, Zillá Darbháñgá, Mímáñsaka Chitradhara Míśra. Appearance, fresh. Verse. Incorrect.

Mimáñsá-śloka-vártika or simply **S'loka-vártika.** A metrical exposition of the Mimáñs'á Aphorisms of Jaimini, noticing prominently the different doctrines therein adverted to. By Kumárila Bhaṭṭa. The doctrines noticed are Nirálamba, S'únyaváda, Pratakshaváda, S'abdaváda, Abhávaprámáṇyaváda, Chitrákshepa, Sambandhákshepa, Sphoṭaváda, Ákritiváda, Apohaváda, Átmaváda, &c. All these topics are taken from the first section of the first chapter of Jaimini's work. The work is looked upon as an introduction to the Tantra-vártika.

Beginning. विशुद्धज्ञानदेहाय त्रिवेदीदिव्यचक्षुषे ।
श्रेयःप्राप्तिनिमित्ताय नमः सोमार्द्धधारिणे ॥
अभिवन्द्य गुरूनादौ शिष्यधीपरिशीलनात् ।
मत्प्रसादात् करिष्येऽहं मीमांसाश्लोकवार्त्तिकं ॥
तद्विद्वांसोऽनुगृह्णन्तु चित्तश्रोत्रैः प्रसादिभिः ।
सन्तः प्रणयिवाक्यानि गृह्णन्ति ह्यनसूयवः ॥
न चाप्यतीव कर्त्तव्यं दोषदृष्टिपरं मनः ॥
दोषो ह्यविद्यमानोऽपि तच्चित्तानां प्रकाशते ॥
कुवेद्या गृह्यते दोषं स्वरवीमतिहितोक्तिषु ।
नेष्यते यः परस्योऽपि स स्वयं गृह्यते कथं ॥
निर्दोषमैकवाक्यत्वं क्व वा लोकस्य दृश्यते ।
साधवाद्या यतः केचिन्नोपलभ्यावपि प्रति ॥
आगमप्रवणश्चाहं नापवाद्यः स्खलन्नपि ।
नहि सद्वर्त्मना गच्छन् स्खलितेष्वप्यपोद्यते ॥ इत्यादि ।

End. इति प्रमाणत्वमिदं प्रसिद्धं
युक्त्यैव धर्मं प्रति चोदनायाः
अतः परन्तु प्रविभज्य वेदं ॥
वेधा वदिष्यति यश्च योऽर्थः ॥

Colophon इति भट्टकुमारिलकृते मीमांसाश्लोकवार्त्तिके प्रथमाध्यायस्य प्रथमः पादः ।

विषयः । जैमिनिसूत्रतर्कपादीयशाबरभाष्यस्य व्याख्यानं । तत्र विशेषेण निरालम्बनकथनं । शून्यवादः । प्रत्यक्षादिवादः । शब्दवादः । अभावप्रामाण्यवादः । चित्राक्षेपः । सम्बन्धाक्षेपः । स्फोटवादः । आकृतिवादः । अपोहवादः । सम्बन्धाक्षेपपरिहारादिकथनं । चित्रापरिहारः । आत्मवादादिकथनञ्च ।

No. 2297. तन्त्रवार्त्तिकम् । Substance, country-made paper, 14 × 5 inches. Folia, 256. Lines, 8-9-10 on a page. Extent, 6,024 ślokas. Character, Tailañga. Place of deposit, Ṭavké-grám, Post Delsiñsarái, Zillá Darbháñgá, Mímáñsaka Chitradhara Miśra. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Tantra-vártika. A prose commentary on the Mímáñsá Aphorisms of Jaimini. By Kumárila Bhaṭṭa. This begins with the second section of the first chapter and extends to the close of the seventh chapter of the text. This along with the *S'loka-vártika* and a few others gives a running dissertation on the whole of Jaimini's work.

Mr. Hall gives the following account of this work :—"The first four books of the present work bear, collectively, the titles of *Tantra-ṭíká*, *Mímáñsá-bháshya-vártika*, *Mímáñsá-vártika*, and *Guru-vákya-leśa-sañgraha*. The last eight books are called, as an aggregate, *Ṭub-dushi*, *Ṭup-ṭíká*, and *Laghu-vártika*. If there be any general name for Nos. III and VII, it seems to be *Sábara-bháshya-vártika*. Most of this is doubtful and sufficiently improbable; but it is the result of a long investigation by the best paṇḍits of the Benares College. * * * *

"The author of the *Tantra-chúḍámaṇi*, or Kṛishṇa Deva, asserts that *vártika* is the common name of five separate works of Kumárila: the *Bṛihaṭ-ṭíká*, *Madhyama-ṭíká*, *Káriká*, *Tantra-ṭíká*, and *Ṭup-ṭíká*; these compositions diminishing as to size from first to last in the order in which their appellations are here arranged. The same authority says that *Tantra-vártika* is another name for *Tantra-ṭíká* and that the *Ṭup-*

ṭíká is likewise denominated *Tantra-ratna.* Krishṇa Deva further alleges that the *vártika* has been annotated by Bhavadeva, Ambeka, Párthsárathí, Somes'vara, the author of the *Páráyaṇa*, and Paritosha." *Contributions*, p. 170.

Beginning. आम्नायस्य क्रियार्थत्वादानर्थक्यमतदर्थानां तस्मादनित्यमुच्यते ।

सिद्धप्रमाणभावस्य धर्म्मे वेदस्य सर्व्वशः ॥

विध्यर्थवादमन्त्राणामुपयोगोऽधुनोच्यते ।

सामान्यतः सिद्धे प्रामाण्ये ऽधुना विभज्य विनियोगः प्रतिपाद्यते। इत्यादि ॥

End. मुख्यानुग्रहे मुख्यस्य प्राथम्यौपयस्य नामधेयातिरेकेण ज्योतिष्टोमधर्म्मप्राप्ते-हेतोद्योपसद्दर्शनं नावकल्पते ।

तस्मादैकाहिकोधर्म्मो द्वादशेषु प्रवर्त्तते ।

प्रत्यक्षं नामधेयं हि चोदकाद्बलवत्तरम ॥

Colophon. इति श्रीभट्टकुमारिलस्वामिविरचिते तन्त्रवार्त्तिके सप्तमोऽध्यायः समाप्तः ॥

विषयः। जैमिनिसूत्रशावरभाष्यस्य अर्थवादपादादारभ्य सप्तमाध्यायपर्य्यन्तं व्याख्या-ख्यानम्। तर्कपादवार्त्तिकन्तु श्लोकवार्त्तिकनाम्ना विख्यातमिति ज्ञेयं ।

No. 2298. तन्त्ररत्नम्। Substance, country-made paper, 11 × 5 inches. Folia, 285. Lines, 8 on a page. Extent, 8,835 ślokas. Character, Maithili. Date, ? Place of deposit, Ṭavkágrám, Post Delsiñsarái, Zillá Darbhángá, Mímáñsaka Chitradhara Miśra. Appearance, new. Prose. Correct.

Tantra-ratna. A gloss by the author on his own Tantra-vátika. (No. 2297.)

Beginning. अथातः क्रत्वर्थपुरुषार्थयोर्जिज्ञासा । पूर्व्वाध्याये शेषपर्य्यायमेदलक्षणमेव चिन्तितं । इहापि क्रतुपुरुषभेदलक्षणमेव चिन्त्यतां इति न लक्षणभेदः स्यादत आह,— तृतीयेना-ध्यायेन अवधृते शेषत्वे कः क्रत्वर्थः कः पुरुषार्थ इति चिन्त्यत इति सम्बन्धः। इत्यादि।

End. इति अविशेषविनाशदर्शनात् क्रतुवैगुण्यमेव दर्शितं । लिङ्गदर्शनानि च प्रायश्चित्तानामिदं अविरित्येवमादीनि ॥

आर्त्विज्यं न भवेत्कर्म्म यतः अविषयैश्चयोः ।

प्रायश्चित्तान्तु विदुषामार्त्विज्यं स्यादिति मत ॥

Colophon. इत्युपाध्यायश्रीपार्थसारथिमिश्रविरचिते तन्त्ररत्ने द्वादशाध्यायस्य चतुर्थ-पादः । अध्यायश्च समाप्तः ।

विषयः। भट्टकुमारिलकृततन्त्रवार्त्तिकस्य व्याख्यानम्।

No. 2299. परमलघुमञ्जूषा । Substance, country-made paper, 13 × 4 inches. Folia, 18. Lines, 7 on a page. Extent, 409 ślokas. Character, Maithili. Date, ? Place of deposit, Ṭavká-grám, Post Delsiñsarái, Zillá Darbhángá, Mímáñsaka Chitradhara Miśra. Appearance, new. Prose Correct.

Paramalaghu-manjúshá. An epitome of his own Vyákaraṇa-siddhánta-manjúshá grammar, giving briefly the philosophy and uses of the case affixes. By Náges'a Bhaṭṭa. The large text has not yet been met with, and the abridgment is generally called Manjúshá simply. (*cf.* My Catalogue of Sanskrit Grammars, p. 89.)

Beginning. नत्वा साम्बं शिवं ब्रह्म बालानां बोधहेतवे ।
परमलघुमञ्जूषा नागेशेन वितन्यते ॥
अथ कारकाणि निरूप्यन्ते ।
कर्त्ता कर्म्म च करणं सम्प्रदानं तथैव च ।
अपादानाधिकरणमित्याहुः कारकाणि षट् ॥
तत्र क्रियानिष्पादकत्वं कारकत्वं । इत्यादि ।

End. विशिष्यार्थवाचकानामार्थलाभावाच्च कल्पावित्तुल्पमित्यलं ॥

Colophon. इति श्रीमत्कालोपाध्यायनागेशभट्टकृता परमलघुमञ्जूषा समाप्ता ॥

विषयः । कारकार्थस्वरूपादिविवेचनं ।

No. 2300. मीमांसाकौस्तुभः । Substance, country-made paper, 12 × 4½ inches. Folia, 97. Lines, 11 on a page. Extent, 2,970 ślokas. Character, Maithili. Date, ? Place of deposit, Ṭavka-grám, Post Delsiñsarái, Zillá Darbhángá, Mímáñsaka Chitradhara Miśra; another copy at Calcutta, Library of the Asiatic Society of Bengal. Appearance, new. Prose. Correct.

Mímáñsá-kaustubha. An exposition of the Mímáñsá doctrine in the form of comments on the aphorisms of Jaimini, with occasional interpretations of the words of the aphorisms. By Khaṇḍadeva, son of Rudradeva. The codex is imperfect, commencing with the second section of the first chapter and ending with that chapter. The Asiatic Society's copy is, likewise, incomplete, containing only parts of the first two chapters. A complete copy has not yet been met with

Beginning. विघ्नध्वान्तनिवारणैकतरणिर्विघ्नैकवित्तामधि-

विंद्याकाननमारमेकसरणिस्मेवितभूषामणिः ।
भूयादेष कुतर्ककर्कशधियां चर्मापकर्मा तथा
मोद्यानां सुधियां सदैव सविता कात्यायनीयात्मजः ॥
द्वन्द्वाविधिपविहारी गिरिवरधारी सकीयसुखकारी ।
मखितरङ्गचारी भूयान्मृत्यप्रियः कृष्णः ॥
ग्रन्थद्वीधनरङ्गा विद्यागङ्गोत्तमाङ्गस्य ।
श्रीवद्रदेवसंज्ञं जनकं वन्दे सदा स्फूर्त्यै ॥

• चाम्नायस्य क्रियार्थत्वादानर्थक्यमतदर्थानां तस्मादनित्यमुच्यते । चत्र सोऽरोदीद्यदरोदीत् तद्रुद्रस्य रुद्रत्वं । वायुर्वै चेपिष्ठा देवतेत्यादयोऽर्थवादा धर्माधर्मयोः प्रमाणं । इत्यादि ।

End धर्मे प्रमाणमेतान्युक्तानि चथ तस्य भेदोक्तिः ।
मीमांसाम्बुनिधिं प्रमथ्य विविधैर्न्यायोघयैर्निर्ज्जरैः
कृत्वा जैमिनिसूत्रमन्दरमयं वेदं तथा वासुकिं ।
यत्नाज्ञावहलसंज्ञमेव कथितं ग्रन्थाक्षरं सज्जनैः
श्रीकृष्णस्य तु भूषणाय स परं यः कौस्तुभाख्योमणिः ॥
श्रीवद्रदेवसूनोः कृतिरेषा खण्डदेवस्य ।
मीमांसाकौस्तुभ इति प्रथमाध्याये चतुर्थोऽङ्घ्रिः ॥

Colophon. इति श्रीमत्पूर्व्वोत्तरमीमांसापारावारपारीणधुरीणश्रीवद्रदेवसूनोः खण्डदेवस्य कृतौ मीमांसाकौस्तुभे प्रथमाध्यायस्य चतुर्थः पादः ।

विषयः । मीमांसासूत्रमवलम्ब्य विशदरूपेण सविस्तरं मीमांसादर्शनप्रतिपाद्यानामर्थानामवधारणं ।

No. 2301. काशिका । Substance, country-made paper, 13 × 4 inches. Folia, 507. Lines, 13 on a page. Extent, 28,333 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1653. Place of deposit, Ṭavká-grám, Post Delsiñsarái, Zillá Darbháñgá, Mímáñsaka Chitradhara Miśra. Appearance, old. Prose. Correct.

Káśiká. A commentary on the S'loka-vártika of Bhaṭṭa Kumárila (No. 2296). By Sucharita Mis'ra. This is quite distinct from the work of the same name by Vaidyanátha Páyaguṇḍá, which is a commentary on the grammatical work called *Paribháshendu-śekhara*.

Beginning. वार्त्तिककारोवार्त्तिकारम्भे शिष्टाचारमनुविदधानोमङ्गलं तावत्करोति विशुद्धेति । दृष्टा हि शिष्टानां प्रवृत्तिः सर्व्वकार्य्येषु मङ्गलपूर्व्विका । मङ्गलञ्च देवतास्तुतिनमस्कारादि—इत्यादि ।

End. तत्त्वव्याख्यायस्य प्रमाणस्वरूपोपपत्तिं । यथावोक्तं । योऽदनाद्यमिदिष्टो· यः प्रमाणपरिग्रहः । स प्रकारः स भावेन लक्षणेन प्रपञ्चित इति ।

Colophon. इत्युपाध्यायसुचरितमिश्रकृतो काशिकायां वेदाधिकरणं समाप्तं । समाप्ता चेयं काशिकाटीका ।

शरनेत्राग्निचन्द्रभूमिमिते विक्रमभूभुजः ।
शकेऽब्दे + + + इषे शुक्ले नागतिथावहः ॥
काशिकापत्रकं काश्यां भट्टमाधवसूनुना ।
सपाठार्थं पटुधिया रघुनाथेन पूरितं ॥

विषयः । भट्टकुमारिलेन मीमांसाशास्त्रतर्कपादीयशावरभाष्यस्य पद्येन या श्लोकवार्त्ति· काभिधेया टीका कृता तद्व्याख्यानम् ।

No. 2302. मञ्जूषाकुञ्चिका । Substance, country-made paper, 14 × 4 inches. Folia, 104. Lines, 7 on a page. Extent, 2,524 ślokas. Character, Maithili. Date, ? Place of deposit, Ṭavká-grám, Post Delsiñsarái, Zillá Darbhañgá, Mímáñsaka Chitıadhara Miśra. Appearance, new. Prose. Correct.

Manjúshá-kunchiká. A key to the Vaiyákaraṇa manjúshá of Náges'a Bhaṭṭa. By Kṛishṇa Mis'ra.

Beginning. मञ्जूषाकुञ्चिकाभिख्यमाख्यमाख्यसमन्वयः ।
क्लिश्नन्ति येति क्लिश्नान्ताः शर्म शाश्वतिकं परं ॥

नागेशेनेति । भटतीति भट्टः वाग्मी भट परिभाषणे तन् प्रत्ययः मज्जतीति मञ्जूषा मस्जे· र्भ्रम् चेत्यूषन् इत्यादि ।

End. द्रव्यसंस्कारकत्वेऽपि गुणत्वमितिविज्ञानात् । एतेन दृष्टोपकारजनकत्वाभावात् सम्मार्जनस्य प्राधान्यमित्यपास्तमिति ।

Colophon. (इतः परं समाप्तिसूचकवाक्यं नास्ति ।)

विषयः । नागेशभट्टकृतवैयाकरणमञ्जूषाव्याख्यानम् ।

No. 2303. आचारचन्द्रिका । Substance, country-made paper, 16 × 4 inches. Folia, 90. Lines, 8 on a page. Extent, 1,627 ślokas. Character, Maithili. Date, ? Place of deposit, Ṭavká-grám, Post Delsiñsarái, Zillá Darbháñgá, Mímáñsaka Chitradhara Miśra. Appearance, decayed. Prose and verse. Correct.

A'chára-chandriká. A digest of the Smṛiti rules regarding A'chára or duty. By Ratnes'vara Mis'ra.

Beginning. वन्दे सीतापतिं रामं स्वात्मारामाभिवन्दितं।
दीक्षितं रणयज्ञेषु विबुधानन्ददायिषु॥

अथाचारप्रभवोधर्म्म इत्युक्तेराचारस्य धर्म्मकारणतया स एवादौ विविच्यते। तत्र मनुः।
ब्राह्मे मुहूर्त्ते बुध्येत धर्म्मार्थौ चानुचिन्तयन्। इत्यादि।

End. चतुर्द्दश्यष्टमी चैव अमावास्याथ पूर्णिमा।
पर्व्वाण्येतानि राजेन्द्र रविसंक्रान्तिरेव च॥ इति॥

Colophon. इति महोपाध्यायरत्नेश्वरविरचिताचारचन्द्रिका सम्पूर्णा॥

विषयः। सुप्तोत्थितस्य नियमकथनं। मूत्रपुरीषोत्सर्गविधिः। तत्र मृत्तिकाग्रहणसंख्याकथनं। आचमनस्वरूपविधिकथनं। प्रोक्षपादलक्षणादिकथनं। द्विराचमननिमित्तकथनं। उच्छिष्टस्पर्शे आचमनादिकथनं। दन्तधावनविधिः। प्रातःस्नानादिविधिः प्रातःसन्ध्यानियमकथनं। विविधस्नानविधिः। शिवनिर्म्माल्यस्पर्शनिषेधः। अनुदकमूत्रपुरीषकरणे प्रायश्चित्तं। सन्ध्योपासनविधिः। सन्ध्याकालपरिमाणं। पवित्रधारणप्राणायामतर्पणादिविधिः। देवपूजाविधिः। शिवलिङ्गमहिमादिकथनं। वैश्वदेवविधिः। पञ्चमहायज्ञविधिः। भिक्षादानादिविधिः। अतिथिपूजादिविधिः। भोजनविधिः। शयनविधिः। दारोपगमनविधिः। पर्व्वनिरूपणञ्च।

No. 2304. वैद्यनाथमाहात्म्यम्। Substance, foolscap paper, 14 × 3½ inches. Folia, 62. Lines, 7 on a page. Extent, 987 s'lokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1929. Place of deposit, Deoghara, Kamalalochana Jhá. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Vaidyanátha-máhátmya. An account of the Liñgam of Vaidyanátha at Deoghar, in the Sántal Pargannah. It professes to be an extract from the Pátála-khaṇḍa of the Padma-puráṇa. For remarks on the authenticity of this work see my paper on the temples of Deoghar in the Journal of the Asiatic Society of Bengal, for 1883.

Beginning. आनन्दपूर्णहृदयः सदयः सर्व्वजन्तुषु।
वैद्यनाथोजगद्वन्द्योमध्यस्तु शिवः दक्षिणः॥
पुरा देवेन्द्रदर्पघ्न दशकोरावणोऽसुरः।
यमाराध्य विमुक्तोऽभूत् तं नमामि महेश्वरं॥
पार्व्वत्युवाच।

प्रायेण वैद्यनाथस्य माहात्म्यं वद मां प्रति ।
लोकानामुपकाराय यदि भक्ता मयि प्रिय । इत्यादि ।

End. श्रुतिपाठं ततः कुर्य्याद्ब्राह्मणान् भोजयेत् ततः ।
स्वयमुवापि देवेशि अनुज्ञाप्य+ ब्राह्मणान् ।
तदा फलमवाप्नोति पुराणे कथितं शिवे ॥

Colophon. इति पद्मपुराणे पातालखण्डे वैद्यनाथमाहात्म्ये षष्ठोऽध्यायः ।
संवत् १९२९ ।

विषयः । वैद्यनाथस्य माहात्म्यादिकथनं । तत्र रावणस्य कैलासात् शिवलिङ्गानयनादि-इत्तान्तवर्णनं । तस्य मूलपीठादिहन्नाम्नकथनं । शिवगङ्गाचन्द्रकूपादीनामुत्पत्तिकथनं । तपोवनादिमाहात्म्यकीर्त्तनं । वैद्यनाथस्य देवदेवीनां माहात्म्यादिकथनं । षोडशोपचारेण वैद्यनाथस्य पूजाविधानकथनं । तत्र मन्त्रादिकथनञ्च । काश्यामपि वैद्यनाथेश्वरस्य माहात्म्यकीर्त्तनं ।

No. 2305. वीरविरुदम् । Substance, country-made paper, 14 × 3½ inches. Folia, 12. Lines, 4 on a page. Extent, 132 ślokas. Character. Maithili. Date, ? Place of deposit, Ṭavká-grám, Post Delsiñsarái, Zillá Darbháṅgá, Mímáñsáka Chitradhara Miśra. Appearance, fresh. Verse. Incorrect.

Víraviruda. A poem in praise of Kṛishṇa as the supreme divinity. By Chandradatta.

Beginning. विमलाजिनवसने सुविकटदशने चञ्चलरसने भीमरवे ।
करधृतकरवाले, रणविकराले नगरवाले ललितशिवे ॥
मधुरस्मितहासिनि शम्भुविलासिनि गिरिवरवासिनि मयि सकलं ।
दुरवैरिविदारिणि भवभयवारिणि मङ्गलकारिणि कुरु कुशलं ॥
भूभारोद्धरणाय भूसुररक्षणाय भूमितले
ब्रह्मेन्द्रामरवृन्दवन्दितपदे वंशे प्रशंस्ये यदोः ।
त्वय्याविर्भवति प्रभौ विलसति ब्रह्माण्डभाण्डोदरे
चण्डीभर्त्तुरकाण्डताण्डवविधौ शङ्खध्वनिः पातु माम् ॥

जय घनसुन्दर नमितपुरन्दरमन्दिरनखरणतलागतनिजशरणागतवन्दित—इत्यादि ।

End. जय जय दितिसुतदलनयशकिलेपविधायकपरजन + + फलदानदायकशायक कान्तकलिका ॥

Colophon. इति वीरविरुदं चन्द्रदत्तनिर्म्मितं ।
श्रीकृष्णस्य लीलावताराख्यानकपरमादिमाहात्म्यवर्णनं ।

No. 2306. वीरविरुदटीका । Substance, country-made paper, 14 × 3 inches. Folia, 10. Lines, 6 on a page. Extent, 217 ślokas. Character, Maithili. Date, ? Place of deposit, Ṭavká-grám, Post Delsiñsarái, Zillá Darbháñgá, Mímáñsaka Chitradhara Miśra. Appearance, fresh. Prose. Incorrect.

Víraviruda-ṭíká. A commentary on the poem noticed under the next preceding No. By Chandradatta, the author of the poem.

Beginning. प्रणम्य हरिपादाब्जं जानकीजन्मभूमिभूः ।
चन्द्रदत्तः स्वरचितां व्याचष्टे विरुदावलीं ॥
चिकीर्षितग्रन्थनिर्विघ्नसिद्ध्यर्थं स्वेष्टदेवताप्रार्थनरूपं मङ्गलमाचरति प्रणम्येति । इत्यादि ।

End. विरुदं दानं यस्य तस्य दानस्य संदायकः दाता घायकोऽयस्य ।

विषयः । निजकृतवीरविरुदस्य व्याख्यानम् ।

No. 2307. तर्कपल्लवः । Substance, country-made paper, 14 × 4 inches. Folia, 90. Lines, 12 on a page. Extent. 3,871 ślokas. Character, Maithili. Date, ? Place of deposit, Ṭavká-grám, Post Delsiñsarái, Zillá, Darbháñgá, Mimáñsaka Chitradhara Miśra. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Tarka-pallava. An epitome of the Nyáya system of inference, (*Anumána*). The codex is incomplete, and the author's name cannot be made out.

Beginning. यावद्बूकयितुं मूकान् मूकीकर्तुञ्च वाग्मिनं ।
गौरीनाथेन सुधिया नायते तर्कपल्लवः ॥
ज्ञानं तावद्द्विविधं । अनुभवः स्मृतिश्च । तत्रानुभवश्चतुर्द्धा प्रत्यक्षानुमित्युपमितिशाब्दभेदात् तत्र प्रत्यक्षप्रमापि षड्विधा । इत्यादि ।

End. न च कर्णकाद्युत्पन्नमङ्कुरमित्यादिप्रतीतिवशात् कर्तृजन्यत्वं तत्र मेनृस्यतीति वाच्यं तादृशप्रतीतेरभावात् ; इति ।

Colophon. इतःपरं लिप्यभावात् परिसमाप्तिसूचकवाक्यं नास्ति ।

विषयः । प्रत्यक्षानुमानोपमानशाब्दप्रमाणप्रपञ्चनं । पुस्तकेऽस्मिन् अनुमानप्रकरणं यावदस्ति । अत्र तु नवीनचूडामणिमत्यानेन प्राचीननवीनमतयोः सारासारं विविच्य समुद्भाविततर्कोऽयम् इति ज्ञेयम् ।

No. 2308 शिवस्तवटीका । Substance, country-made paper, 13 × 3 inches. Folia, 32. Lines, 7 on a page. Extent, 827 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1678. Place of deposit, Iṭákumárí-grám, Zillá Ruṅgpur. Vaikuṇṭheśvara Bhaṭṭácbárya. Appearance, old. Prose. Correct.

S'ivastava-ṭíká. A commentary on Pushpadanta's hymn to S'iva. By Rámajívana Tarkavágís'a. An English translation of the hymn occurs in the Journal of the Asiatic Society.

Beginning. शिवं प्रणम्य देवेशं चतुर्व्वर्गफलप्रदं ।
पुष्पदन्तसमुद्गीतस्तवकाठिन्यविस्तरे ॥
शैववैष्णवसौराणां परमाह्लादकारकं ।
व्याख्यानमयं प्रवक्ष्यामि विनिष्कृष्य विभाव्य च ॥

ननु तस्मिन्निरोऽवधिमजानन् कथं स्तवे प्रहृतः प्रवर्त्तकज्ञानाभावादिति स्तवाधिकारतामा-व्रमनः स्तुवयन् स्तोमि महिम्न इति । इत्यादि ।

End. तथा च वागदेवताया च्चतायं यत् तत् सुतरामस्मेवामसाध्यमिति भावः । विष्णुपक्षे सूर्य्यपक्षेऽप्येवं बोध्यमिति संक्षेपः ।

Colophon. इति श्रीरामजीवनतर्कवागीशकृता शिवस्तवटीका समाप्ता । शाकाब्दाः १६७८ ।

विषयः । पुष्पदन्तकृतस्य शिवमहिम्नः स्तोत्रस्य शिवपक्षे विष्णुपक्षे सूर्य्यपक्षेऽपि व्याख्या-नम् ।

No. 2309. व्रतोद्यापनकौमुदी । Substance, country-made paper, 16 × 4 inches. Folia, 88. Lines, 5 on a page. Extent, 1,576 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Iṭákumári-grám, Zillá Ruṅgapur, Vaikuṇṭheśvara Bhaṭṭácbárya. Appearance, decayed. Prose and Verse. Incorrect.

Vratodyápana-kaumudí. A digest of the rules for the performance of optional fasts called Vratas. By Rámakṛishṇa. The work is founded principally on the Vrata-khaṇḍa of Hemádrí's Chaturvarga-chintámaṇi.

Beginning. प्रणम्य शारदां देवीं शरचन्द्रसमप्रभां ।
क्रियते रामकृष्णेन व्रतोद्यापनकौमुदी ॥
हेमाद्रिव्रतखण्डोक्तव्रतानि कानिचित् खलु ।
समाहृतानि गौडेषु तानि वक्ष्यामि यत्नतः ॥

अथ नियतसंकल्पविषयः कर्म्मविशेषाव्रतं । तच काम्यनित्यभेदेन द्विविधं । तत्र काम्यत्वं नाम फलापेक्षत्वं । इत्यादि ।

End. इह लोके सुखं भुक्त्वा परे च त्रिदिवं व्रजेत् ।
इति भविष्यपुराणे चौरपूर्णिमाव्रतं ॥

Colpohon. इति श्रीरामकृष्णविरचिता व्रतोद्द्यापनकौमुदी समाप्ता ।

विषयः । व्रतलक्षणादिकथनं । नित्यकाम्यभेदेन तस्य द्वैविध्यकथनं । व्रतारम्भकालनिरूपणं । मलमासादिनिरूपणं । अधिकारिनिरूपणं । व्रतिनां नियमकथनं । प्रतिष्ठाकालादिनिरूपणं । संकल्पादिवाक्यविवेचनं । प्रतिष्ठापद्धतिकथनं । सर्व्वेषां व्रतानां विधानकथनं । प्रयोगकथनञ्च । प्रतिपदादिपञ्चदशान्ततिथिव्रतनिरूपणं । संक्रान्तिव्रतनिरूपणं । वारव्रतनिरूपणं । नक्षत्रव्रतनिरूपणं । प्रकीर्णकव्रतकथनञ्च ।

No. 2310. विचारनिर्णयः । Substance, country-made paper, 15 x 3 inches. Folia, 46. Lines, 6 on a page. Extent, 1,104 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1663. Place of deposit, Iṭákumárí-grám, Zillá Ruṅgpur, Vaikunṭheśvara Bhaṭṭáchárya. Appearance, old. Prose and verse. Incorrect.

Vichára-nirṇaya. On judicature. By Gopála Nyáyapañchánana. This is a different and fuller recension of the work noticed under No. 2184, *ante* VI, p. 210.

Beginning. अथ विचारनिर्णयः । स विचारार्हवाक्यस्य संशयपूर्व्वपक्षोत्तरोपन्यासपूर्व्वकं यथार्थतात्पर्य्यनिश्चयात्मकः । तदुक्तं भट्टपादैः । विषयोविशयश्चैव पूर्व्वपक्षस्तथोत्तरं । निर्णयश्चेति पञ्चाङ्गं शास्त्रेऽधिकरणं स्मृतं । इत्यादि ।

End. एवं संवत्सरकपकालस्य दृष्टिनिमित्तकालविशेषस्यापि सहकारित्वेन संवत्सरमध्ये दृष्टिनिमित्तं विना ज्ञाते + + + + + प्रेतत्वविमुक्तिरिति ज्ञातं पण्डितेन ।

Colophon. इति गोपालन्यायपञ्चाननविरचितोविचारनिर्णयः समाप्तः । शकाब्दाः १६६३ ।

विषयः । विचारलक्षणकथनप्रसङ्गेन अधिकरणस्वरूपनिरूपणं । प्रमाणलक्षणादिनिर्णयः । निर्ण्णयाधिकरणनिरूपणं । देवतास्वरूपनिरूपणं । योगसिद्धाधिकरणनिरूपणं । सर्व्वशब्दार्थनिरूपणं । अर्थवादाधिकरणनिरूपणं । तत्र गुणवादानुवादादिस्वरूपकथनं । विधिस्वरूपादिविवेचनं । स्थाण्विष्टाधिकरणादिस्वरूपकथनं । वैधहिंसाविवेचनं । दानस्वरूपादिनिरूपणं । शेषलक्षणादिकथनं । दत्ताप्रदानिकनिरूपणं । प्रमत्तादुत्पन्नपाशौनां नामस्वरूपनिरूपणं । दैवदत्ता

इमनाकथनं। सम्प्रदानवाक्ये परस्मैपदात्मनेपदप्रयोगभेदविवेचनं। विरोधाधिकरणनिरूपणं। प्रतिपच्छब्दार्थादिकथनं। दानफलकथनं। दुर्गोत्सवेकालादिनिरूपणं। षष्ठीपञ्चकृत्यकथनं। पूरकपिण्डदानादिविधिकथनं। प्रेतश्राद्धाधिकारिनिरूपणं। दुर्गोत्सवे यामलवचनज्ञापनं। दुर्गोत्सवे विचारप्रसङ्गेन मद्यविधानविवेचनं। दुर्गाङ्गादिनिर्णयः। होमलक्षणादिविवेचनं। कुण्डनिर्म्माणादिविधिकथनं। मलमासलक्षणादिविवेचनं। उपवासलक्षणादिविवेचनं। अनुकल्पादिस्वरूपविवेचनं। सपिण्डीकरणस्वरूपादिविवेचनञ्च।

No. 2311. वर्षकृत्यम्। Substance, country-made paper, 16 × 4, inches. Folia, 240. Lines, 6 on a page. Extent, 4,230 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Iṭákumárí-grám, Zillá Ruṅgpur, Vaikuṇṭheśvara Bhaṭṭáchárya. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Varsha-kṛitya. A calendar of feasts, fasts, and ceremonies. By Rávana S'armá, Champati.

Beginnnig. प्रणम्य कमलाकान्तं वीक्ष्य प्राक् स्मृतिसङ्ग्रहान्।
श्रीमता शर्म्मणा साधु वर्षकृत्यं विधीयते ॥

अथ संक्रान्तिनिरूपणं। अयने द्वे विषुवे द्वे चतस्रः षडशीतयः। चतस्रो विष्णुपद्यश्च संक्रान्त्यो द्वादश स्मृताः। इत्यादि।

End. ताम्बूलं विधवास्त्रीणां यतीनां ब्रह्मचारिणां।
सन्न्यासिनाञ्च गोमांससुरातुल्यं श्रुतौ श्रुतं ॥
न कालनियमः कश्चित् कृष्णनामानुकीर्त्तनात्।
इति प्रकीर्णकं।
सच्चम्पटिकुलपद्मविकासभानुः
श्रीमान् शर्म्मधरणीविबुधोत्तमेन।
आकारतर्कसुकृतागमकाव्यवारि-
धौ म्नुना (?) परिसमाप्यत वर्षकृत्यं ॥

Colophon. इति वर्षकृत्यं सम्पूर्णं।

विषयः। संक्रान्तिनिरूपणं। वैशाखादिषु द्वादशसु मासेषु प्रत्येकं कृत्यविधानकथनं। तत्र तत्र प्रत्येकं प्रयोगकथनञ्च। अथ धर्म्मघटव्रतविधिः। पिपीतकीद्वादशीव्रतविधिः। चम्पकचन्दनव्रतविधिः। सावित्रीव्रतविधिः। अम्बुवाचीविधिः। चातुर्म्मास्यव्रतविधिः। अशून्यशयनद्वितीयाव्रतविधिः। अघोरचतुर्द्दशीव्रतविधिः। मनसापूजाविधिः। अमावास्याव्रतविधिः। जन्मव्रतविधिः। कुक्कुटीव्रतविधिः। दूर्व्वाष्टमीव्रतविधिः। तालनवमीव्रतविधिः। वीराष्टमीव्रतविधिः। कोजागरकृत्यविधिः। अग्नदर्शनविधिः। आकाशदीपप्रतिष्ठाविधिः। गोष्ठाष्टमीवि-

धिः । विष्णूत्थानविधिः । बकपञ्चकविधिः । प्रेतचतुर्दशीविधिः । उल्कादानादिविधिः । भूतप्र-
तिपद्विधिः । भ्रातृद्वितीयाविधिः । कार्त्तिकेयव्रतविधिः । नवान्नविधिः । दामद्वादशीव्रतविधिः ।
पाषाणचतुर्दशीव्रतविधिः । विधानचतुर्दशीव्रतविधिः । चन्द्रभागाव्रतविधिः । विभूतिद्वादशी-
व्रतविधिः । सर्व्वजयाव्रतविधिः । संसारपारत्यागविधिः । पार्व्वतीचतुर्थीव्रतविधिः । सम्प्राप्त-
द्वादशीव्रतविधिः । नारायणीद्वादशीव्रतविधिः । व्रतराजव्रतविधिः । दधिसंक्रान्तिव्रतविधिः ।
वरदाचतुर्थीविधिः । पञ्चमीव्रतविधिः । माकरीसप्तमीविधिः । भीष्माष्टमीविधिः । महानन्दा-
विधिः । नरकद्वादशीव्रतविधिः । रटन्तीचतुर्दशीविधिः । दोलयात्राविधिः । फलचतुर्दशी-
व्रतविधिः । शिवरात्रिव्रतविधिः । वारुणीविधिः । एकादश्या विधिः । तत्र नियमादिकथनं ।
तिलकादिविधिः । गीतामाहात्म्यकीर्त्तनं । वैष्णवस्य कृत्याकृत्यनिरूपणं । तुलसीमाहात्म्यकी-
र्त्तनं । द्वादशीनियमकथनं । शिवमाहात्म्यकथनं । गङ्गामाहात्म्यं । वंशपौर्णमासीव्रतविधिः ।
बुधाष्टमीव्रतविधिः । गृहग्रामदानविधिः । अष्टतिथिव्यवस्थाकथनं । अधिमासादिनिरूपणं ।
युगाद्याकथनं । मन्वन्तरादिकथनं । ग्रहणनिरूपणं । सूतिकाषष्ठीपूजाविधिः । शीतलापूजा-
विधिकथनञ्च ।

No. 2312. गीतगोविन्दमाधुरी । Substance, country-made paper, 16 × 4 inches. Folia, 48. Lines, 7 on a page. Extent, 1,006 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Khurshe-grám, Post Káliganj, Zillá Rungpur, Rámadhana Bhaṭṭácbárya. Appearance, old. Prose. Correct.

Gítagovinda-mádhurí. A commentary on the Gítagovinda of Jayadeva. By Rámatáraṇa Chúḍámaṇi.

Beginning. नवीननीरदश्यामं गोविन्दं नन्दनन्दनं ।
प्रणम्य क्रियते टीका गीतगोविन्दमाधुरी ॥

अथ सहृदयकुलशिरोमणिर्भगवान् महाकविर्जयदेवः हरिभक्तिमाधुरीमननुभवविधुराणां पामराणां पाषाणसदृशानि हृदयानि पवित्रयितुं गीतिव्याजेन भगवल्लीलावर्णनमुपक्रमते मेघैरिति ।

End. कविरिह लोकोत्तरवर्णननिपुणः । तत्र हि प्रतिभैव परं निदानं । सा च प्रज्ञा नवनवोन्मेषशालिनी प्रतिभोच्यते इत्युक्तलक्षणा । उपजातिवृत्तं ।

Colophon. इति श्रीरामतारणचूडामणिकृतायां गीतगोविन्दमाधुर्य्यां टीकायां द्वादशः सर्गः समाप्तः ।

विषयः । जयदेवकृतगीतगोविन्दस्य व्याख्यानम् ।

NO 2313. प्रायश्चित्तवारिधिः । Substance, country-made paper, 16 × 4 inches. Folia, 68. Lines, 6 on a page. Extent, 1,231 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Khurshe-grám, Post Káliganja, Zillá Rungpur, Rámadhana Bhaṭṭácháry a. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Práyaśchitta-váridhi. A summary of the rules for the performance of expiatory rites to avert the evil effects of sins. By Bhavánanda S'armá.

Beginning. नमस्कृत्य रमेशानं सच्चिदानन्दविग्रहं ।
क्रियते बालबोधाय प्रायश्चित्तस्य वारिधिः ॥

अथ प्रायश्चित्तस्वरूपं । तत्र पापक्षयमात्रसाधनत्वेन वेदबोधितं कर्म्म प्रायश्चित्तं क्वचित् गङ्गास्नानाश्वमेधादीनां पापक्षयमात्रसाधनत्वेन न प्रायश्चित्तत्वव्याघातः । इत्यादि ।

End. तत्र तत्र विशिष्टावेन स्वर्गसाधनत्वमवसेयं । अधिकन्तु प्रायश्चित्तविवेकादौ द्रष्टव्यमिति ।

Colophon. इति श्रीभवानन्दशर्म्मकृतौ प्रायश्चित्तवारिधिः परिपूर्णः ।

विषयः । प्रायश्चित्तस्वरूपनिरूपणं । तत्र तार्किकरीत्या त्रिविधमतोपन्यासपूर्व्वकं तत्र तत्र खण्डनं । धर्म्मस्वरूपविवेचनं । धर्म्मे प्रमाणानि । पापनिरूपणं । तत्र कारणकथनं । अतिपातक-महापातकादिलक्षणकथनं । ब्राह्मणवधादितुल्यत्वनिरूपणं । अतिपातकप्रायश्चित्तकथनं । महा-पातकप्रायश्चित्तकथनं । गोवधप्रायश्चित्तं । गोवधापवादकथनं । अभक्ष्यभक्षणप्रायश्चित्तं । अग-म्यागमनप्रायश्चित्तं । भोजनादिकाले मार्ज्जारादिस्पर्शनप्रायश्चित्तं । शूद्रान्नपक्वान्नादिभक्षणप्राय-श्चित्तं । मत्स्यमांसादिभोजनप्रायश्चित्तं । भक्ष्याभक्ष्यद्रव्यकथनं । प्रकीर्णकप्रायश्चित्तकथनञ्च ।

No. 2314. तत्त्वचन्द्रिका । Substance, country-made paper, 16 × 4 inches. Folia, 28. Lines, 7—6 on a page. Extent, 567 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Khurshe-grám, Post Káliganja, Zillá Rungpur, Rámadhana Bhaṭṭácháry a. Appearance, old. Prose, Correct.

Tattva-chandriká. A summary of the adual Vedánta doctrine. By Mahádeva Sarasvatí, disciple of Sachchidánanda Sarasvatí.

Beginning. परात्मानं नमस्कृत्य सच्चिदानन्दविग्रहं ।
नमामि सद्गुरुं भक्त्या सच्चिदानन्दनामकं ॥

अथ आत्मा वा अरे श्रोतव्यो मन्तव्यो निदिध्यासितव्य इति विधिनावगताध्यवसायो जी-वान् प्रवर्त्तयति । तत्र चिन्त्यते । इत्यादि ।

End. न स पुनरावर्त्तते इति श्रुत्या मुक्तस्यात्मनोनिरस्तसमस्तभेदस्याज्ञानस्य नाशा-तीतत्वात् कथं पुनरागमनं सम्भवतीति।

Colophon. इति श्रीपरमहंसपूज्यपादश्रीविद्यानन्दसरस्वतीपादपद्ममधुपश्रीमहा-देवसरस्वतीविरचिता तत्त्वचन्द्रिका सम्पूर्णा।

विषयः। आत्मश्रवणादीनां विधेयतानिरूपणं। जीवात्मस्वरूपकथनं। अत्र चार्वा-कजैनतार्किकादीनां मतखण्डनं। परात्मजीवात्मनोरभेदकथनं। स्थूलदेहादिनिरूपणं। अविद्यानिरूपणं। मायानिरूपणं। जीवस्य ब्रह्मप्रतिबिम्बत्वकथनं। तुरीयहिरण्यगर्भादि-चतुर्मूर्त्तिकथनं। अध्यारोपापवादादिनिरूपणं। प्रमाणादिनिरूपणं। तत्र प्रत्यक्षानुमानादि-लक्षणकथनं। जगत्सृष्टिविवेचनं। प्रपञ्चस्य मिथ्यात्वकथनं। पञ्चीकरणकथनं। जीवस्य उत्क्रान्त्यादिनिरूपणं। तत्त्वज्ञानकथनं। मोक्षनिरूपणञ्च।

NO. 2315. वैराग्यचन्द्रिका। Substance, country-made paper, 15 × 3½, inches. Folia, 16. Lines, 6 on a page. Extent, 303 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1702. Place of deposit, Khurshe-grám, Post Káligaṇja, Zillá Ruñgpur, Rámadhana Bhaṭṭáchárya. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Vairágya-chandriká. On asceticism as appropriate to Vaishṇa-vas. By Purushottamadása. The divinity invoked is Kṛishṇa.

Beginning. प्रणम्य गुरुपादाब्जं संक्षेपध्यानगाम्यहं।
क्रियते वैष्णवप्रीत्यै रम्या वैराग्यचन्द्रिका॥

अथ यदहरेव विरजेत् तदहरेव प्रव्रजेदितिश्रुत्या पुरुषः खलु वैराग्याभोगकाले प्रवर्त्तते वैराग्यञ्च; दृष्टानुश्रविकविषयवितृष्णस्य वशीकारसंज्ञा वैराग्यं। तत्परं पुरुषख्यातेर्गुणवैतृष्ण्य-मिति।

End. गुरूणां पादयुगलकमलभ्रमरायितः।
वैराग्यचन्द्रिकां चक्रे दासः श्रीपुरुषोत्तमः॥

Colophon. इति समाप्तं। शकाब्दाः १७०२।

विषयः। वैराग्यस्वरूपादिकथनं। जीवस्वरूपकथनं। संसारस्य अनित्यत्वकथनं। वैरा-ग्यसाधननिरूपणं। परापरभेदेन द्विविधवैराग्यकथनं। भगवान् नन्दनन्दन एव परमब्रह्म-वाच्य इति निरूपणं। सालोक्यादिपञ्चविधमुक्तिनिरूपणञ्च।

No. 2316. विल्वमङ्गलटीका । Substance, country-made paper, 15 × 3½ inches. Folia, 23. Lines, 6 on a page. Extent, 405 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Iṭákumárí-grám, Zillá Ruñgpur, Paṇḍit Yádaveśvara Tarkaratna. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Vilvamañgala-ṭíká. A commentary on a poem by Vilvamañgala in praise of Krishṇa. By Vidyálañkára. The author's personal name has not been made out; what is given is obviously a literary title.

Beginning. प्रथमपद्यं नास्ति । पद्यं रूपकत्वेन उद्धारमर्हस्त्वं यस्य सः । अन्यपदार्थे बहुव्रीहिसमासः । तं किम्भूतं गोधूलिधूसरशरीरं । इत्यादि ।

End. अस्माभिः सदा तव पादपद्मं भावनीयं नान्यत् किञ्चिच्चिन्तनीयं । यद्यपि मायापाशनियन्त्रितोऽस्मि तथापि नान्यो भावनीयः ।

Colophon. इति विद्यालङ्कारविरचिता विल्वमङ्गलटीका समाप्ता ।

विषयः । विल्वमङ्गलकृतविल्वमङ्गलाभिधानश्रीकृष्णस्तुतिकाव्यस्य व्याख्यानम् ।

No. 2317. निर्द्धारणवादार्थः । Substance, country-made yellow paper, 17 × 3½ inches. Folia, 2. Lines, 6 on a page. Extent, 47 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Tushabháṇḍára, Zillá Ruñgpur, Ráya Ramaṇímohana Chaudhurí, Bahádur. Appearance, new. Prose. Correct.

Nirdháraṇa-vádártha. A logico-grammatical dissertation on the uses of the genitive and the locative cases. The name of the author is not given in the codex; it is probably a part of the work noticed under the next following work.

Beginning. ननु पुरुषाणां क्षत्रियः शूरतम इत्यादि निर्द्धारणषष्ठ्यां कोऽन्वयबोध इति चेत् । निर्द्धारणषष्ठ्यादिभेदेनाभेदार्थः । इत्यादि ।

End. व्याख्यातार्थे उद्देश्यतावच्छेदकताकान्वयबोधानङ्गीकारात् ।

Colophon. इति निर्द्धारणवादार्थः समाप्तः ।

विषयः । निर्द्धारणविभक्त्योः षष्ठीसप्तम्योरर्थनिरूपणं ।

No. 2318. तदादिसर्व्वनामविचारः । Substance, country-made yellow paper, 17 × 3½ inches. Folia, 3. Lines, 6 on a page. Extent, 48 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Tushabháṇḍára, Zillá Ruñgpur, Ráya Ramaṇimohána Chaudhuri, Bahádur. Appearance, new. Prose. Correct.

Tadádi-sarvanáma-vichára. A logico-grammatical dissertation on pronouns. By Gadádhara.

Beginning. अथ तदादिसर्व्वनामविचारः । ननु तदादिसर्व्वनाम्नः केन रूपेण शक्तिः अत्र प्राहुः । सर्व्वनाम्नो बुद्धिस्थ एव शक्तिः । न चैवं येन रूपेण—इत्यादि ।

End. घटपटादिभिन्ना एकैवप्रकारतेति लाघवमिति प्राहुः ।

Colophon. इति श्रीगदाधरकृततदादिसर्व्वनामविचारः समाप्तः ।

विषयः । तदादिसर्व्वनामशब्दानां शक्तिनिरूपणं ।

No. 2319. निर्द्धारणविचारः । Substance, country-made yellow paper, 17 × 3⅓ inches. Folia, 3. Lines, 6 on a page. Extent, 60 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Tushabhándár, Zillá Ruñgpur, Ráya Ramanímohana Chaudhurí, Bahádur. Appearance, new. Prose. Correct.

Nirddhárana-vichára. A logico-grammatical dissertation on the uses of the genitive and the locative cases in definitions. By Gadádhara.

Beginning. अथ निर्द्धारणविचारः । नराणां क्षत्रियः शूरतम इत्यादौ षष्ठी निर्द्धारणे निर्द्धारणञ्च जात्यादिभिः समुदायादेकदेशस्य पृथक्करणं । इत्यादि ।

End. पृथिवी गन्धवतीत्यादौ विशेष्यतावच्छेदकगन्धवत्त्वादेर्व्यभिचारितया कर्म्मधारयासाधुत्वात् षष्ठीसमासे निषेधसार्थक्योपपादनेऽपि न प्रतीकारः ।

Colophon. इति श्रीगदाधरकृतो निर्द्धारणविचारः समाप्तः ।

विषयः । निर्द्धारणविहितयोः षष्ठीसप्तम्योरर्थविवेचनं ।

No. 2320. सादृश्यवादः । Substance, country-made yellow paper, 17 × 3½ inches. Folia, 2. Lines, 6 on a page. Extent, 48 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Tushabhándár, Zillá Ruñgapur, Ráya Ramanímohana Chaudhurí, Bahádur. Appearance, new. Prose. Correct.

Sádriśya-váda. A Nyáya dissertation on similitude. By Gadádhara.

Beginning. अथ सादृश्यवादः । सादृश्यञ्च तद्भिन्नत्वे सति तद्गतभूयोधर्म्मवत्त्वमिति मीमांसकाः । तन्न चन्द्रवन्मुखमित्यत्राव्याप्तेः । चन्द्रगताह्लादजनकत्वेऽपि चन्द्रत्वस्य मुखेऽसत्त्वात् । इत्यादि ।

End. रामरावबयोर्युक्तं रामरावबयोरिव। इत्यादावभेदेऽपि साहश्यं। तस्मात् क्वचित् साहश्यं भेदगर्भमितिरीत्या समाधा कार्य्या ॥

Colophon. इति श्रीगदाधरकृतः साहश्यवादः।

विषयः। साधर्म्म्यापरनामधेयस्य साहश्यस्य स्वरूपविवेचनं।

No. 2321. नानार्थसन्दिग्धार्थविचारः। Substance, country-made yellow paper, 17 × 3½ inches. Folia, 4. Lines, 6 on a page. Extent, 85 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Tushabhándár, Zillá Ruńgapur, Ráya Ramaṇímohana Chaudhurí, Bahádur. Appearance, new. Prose. Correct.

Nánártha-sandigdhártha-vichára. A Nyáya dissertation on synonymes and their relations to each other. By Gadádhara.

Beginning. ननु नानार्थसन्दिग्धार्थयोः कोभेदः। नच्छनयोर्भेदनुपलभामहे। उभयोरर्थविशेषाप्रतिपत्ती तुल्यत्वात् सत्यमस्येव भेदः। इत्यादि।

End. अन्यादयोऽपि नित्यं संप्रति योगिका इत्यन्ये।
अचापेवंाङव्यादिति अपरे इति गौतममतं ॥

Colophon. इति श्रीगदाधरकृतोनानार्थसन्दिग्धार्थविचारः समाप्तः।

विषयः। नानार्थसन्दिग्धार्थयोरभेदवादं निरस्य तयोः स्वरूपादिविवेचनं।

No. 2322. साहित्यविचारः। Substance, country-made paper, 17 × 3½ inches. Folia, 3. Lines, 6 on a page. Extent, 70 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Tushabhándár, Zillah Ruńgapur, Ráya Ramaṇímohana Chaudhurí, Bahádur. Appearance, new. Prose. Correct.

Sáhitya-vichára. A Nyáya dissertation on the relation of rhetoric to logic. By S'ríkṛishṇa Taıkálańkára.

Beginning. ननु पिचादीनां निरपेक्षाणां न हेवत्वं।
अथ आडममावस्यायां पिब्रर्थोद्यादित्यादिगौतमवचने, पूर्व्वेद्युः श्राद्धघान् सन्निपात्य इति वचिष्ठवचने बहुवचनात् साहित्यप्रतीतेः। इत्यादि।

End. नियमाधाहित्यस्य प्रत्येकं परिसमाप्ततया।
उभयसाधारण एकरूपत्वाभावादिति ॥

Colophon. इति श्रीकृष्णतर्कालङ्कारविरचितसाहित्यविचारः समाप्तः।

विषयः। साहित्यस्वरूपविवेचनं।

No. 2323. त्वतलादिभावप्रत्ययविचारः । Substance, country-made yellow paper, 17 × 3½ inches. Folia, 4. Lines, 6 on a page. Extent, 72 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Tushabháṇḍár, Zillá Ruñgapur, Ráya Ramaṇímohana Chaudhurí, Bahádur. Appearance, new. Prose. Correct.

Tvataládibháva-pratyaya-vichára. A Nyáya dissertation in the uses and imports of affixes for the formation of abstract nouns. By Gadádhara.

Beginning. ननु त्वतलादिभावप्रत्ययस्य केन रूपेण शक्तिरिति चेदत्र प्राहुः । धर्म्मत्वरूपेण धर्म्म एव शक्तिसम्भवात् । इत्यादि ।

End तादृशेतरत्वरूपेण पूर्व्वपदार्थविशिष्टोत्तरपदार्थावच्छेदकत्वेन कर्म्मधारयोत्तरभावप्रत्ययो बोधयति । नान्यसमभिव्याहारव्युत्पत्त्यैव इत्यलाद्देरप्रत्ययः ।

Colophon. इति श्रीगदाधरकृतस्त्वतलादिभावप्रत्ययविचारः समाप्तः ।

विषयः । त्वतलादिभावप्रत्ययानां शक्तिनिरूपणमुखेन अर्थनिरूपणं ।

No. 2324. अनुकरणविचारः । Substance, country-made paper, 18 × 4 inches. Folia, 7. Lines, 9 on a page. Extent, 219 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Kákiníyá, Zillá Ruñgpur, Kumára Mahimáranjana Ráya, Chaudhurí. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Anukaraṇa-vichára. A Nyáya dissertation on onomatopoetic words which are not definable by grammatical rules. By Gadádhara.

Beginning. अथानुकरणं । अनुक्रियते उच्चार्य्यते यत् तदनुकरणं । तच्च द्विविधं शब्दानुकरणार्थानुकरणभेदात् । इत्यादि ।

End. क्वापि चरमस्य इत्यनुक्तं प्रथमार्थेऽपदमिति ।

Colophon. इत्यनुकरणविचारः समाप्तः ।

विषयः । अनुकरणलक्षणनिरूपणं । अनुकार्य्यानुकरणयोर्भेदविवेचनं । प्रकृतिवदनुकरणमिति कातन्त्रसूत्रार्थनिरूपणञ्च ।

No. 2325. गणेशपुराणं, पूर्व्वखण्डम्, वा उपासनाखण्डम् । Substance, country-made yellow paper, 22 × 6 inches. Folia, 120. Lines, 8—9 on a page. Extent, 4,802 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Kákiníyá, Zillá Ruñgpur, Kumár Mahimáranjana Ráya, Chaudhurí. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Gaṇeśa-puráṇa. On the divinity of Gaṇesa, illustrated by a great number of traditions. Súta relates the Puráṇa at the request of the sages assembled at the Naimísha forest. An abstract of this work occurs in the Journal of the Bombay Branch of the Royal Asiatic Society. The codex comprises only the first part.

Beginning. नमस्तस्मै गणेशाय ब्रह्मविद्याप्रदायिने ।
यस्य संख्यायते नाम विघ्नसागरशोषणे ॥

ऋषय ऊचुः ।

सूत सूत महाप्राज्ञ वेदशास्त्रविशारद ।
सर्वविद्यानिधे त्वत्तो वक्तान्यो नोपलभ्यते ॥
जन्मजन्मान्तरीयं नः क्षितं पुण्यं महत्तरं ।
तेन सन्दर्शनं जातं सर्वज्ञस्य सतस्तव ॥
वयं धन्यतमा लोके जीवितं नः सुजीवितं ।
पितरो वेदशास्त्राणि तपांस्याश्रम एव च ॥
अष्टादश पुराणानि विस्तराच्छ्रावितानि नः ।
अन्यान्यपि हि नः श्रोतुमिच्छामि द्विजसत्तम ॥
नैमिषीये महापुण्ये + + द्वादशवार्षिके ।
त्वत्कथामृतपानाद्धि नान्यद्विज्ञानकारणं ॥

सूत उवाच ।

साधु पृष्टं महाभागा भवद्भिः पुण्यकर्मभिः ।
साधूनां समचित्तानां मतिर्लोकोपकारिणी ॥
ममापि परितोषोऽस्ति कथानां कथने द्विजाः ।
अतोऽहं साधुजनेभ्यः कथयिष्ये विशेषतः ॥
अन्यान्यपि पुराणानि यान्यष्टादशैव तु ।
नारदं नारसिंहञ्च कपिलादीन्यथापि च ॥
गणेशस्य पुराणं यत्तथादौ कथयाम्यहं ।
दुर्लभं श्रवणं यस्य मर्त्यलोके विशेषतः ॥ इत्यादि ।

End. पूरयत्यखिलान् कामान् जनानां भक्तिकारिणां ।
माहात्म्यं विपुलं तस्याः स्कान्दे प्रोक्तं विशेषतः ॥
अतिविस्तरभीत्या च न प्रोक्तं मुनिसत्तम ॥

Colophon. इति श्रीगणेशपुराणे पूर्वखण्डे भार्गवीये ९१ अध्यायः ।

विषयः। सूतेन सह ऋषीणां संवादेन गणेशस्य हरिहरादिभिः सेव्यमानस्य ओङ्काररूप तथा निर्गुणत्वेऽपि उपासकानामनुग्रहार्थं सगुणत्वकथनं। तन्माहात्म्यकीर्त्तनमुखेन सौराष्ट्रदेशवास्तव्यस्य सोमकान्तस्य नृपतेरुपाख्यानकीर्त्तनं। अथ सञ्जातकुष्ठरोगतया नितरां निर्व्वेदमापन्नोऽसौ स्वकुमारं हृद्यं कुमारं हेमकण्ठाभिधानं राजपदे प्रतिष्ठाप्य वानप्रस्थो भविष्यामीति कृतनिश्चयेनागार्हस्थधर्म्मं राजनीतिञ्च सम्यक्तमुपदिदेश। अथासौ कुमारः निर्व्वन्धातिशयेनापि तेन निर्व्वार्य्यमाणः राज्यादिकं विहाय सपत्नीकस्य पितुः सौमान्तसहाय एवानुगामी बभूव। अथैकदा वनमध्ये च्यवनस्य मुनेरनुग्रहेण तत्पितुर्भृगुनामकस्य महर्षेराश्रमगमनवृत्तान्तकथनपूर्व्वकं तेषां शान्तिलाभवृत्तान्तकीर्त्तनं। तत्र विन्ध्याचलसमीपवर्त्तिकोल्हारनगरनिवासिनश्चिद्रूपसंज्ञस्य वैश्यस्य उपाख्यानकथनं। सोमकान्तस्य पूर्व्वजन्मविवरणकथनं। अथ तत्पुरतो भृगोर्गणेशपुराणमहात्म्यकीर्त्तनं। तत्र ग्रन्थारम्भे अकृतगणेशप्रणतितया सर्व्वत्र चित्तमालिन्यमनुभवतो व्यासस्य ब्रह्मलोकगमनपूर्व्वकं पितामहप्रमुखाद्गणेशमाहात्म्यादिश्रवणवृत्तान्तकीर्त्तनं। गणेशमन्त्रराजनिरूपणादिकं। तत्रैकदा महाप्रलये हरिहरादीनां ज्योतिःस्वरूपगजाननदर्शनादिकथनं। हरिहरादिकृतगणेशस्तोत्रकीर्त्तनं। अथ लम्बोदरस्य उदरं प्रविश्य ब्रह्मणः द्वितीयब्रह्माण्डदर्शनादिना चमत्कृतिमापन्नस्य गणेशस्तोत्रादिकीर्त्तनं। तत्र वटवृक्षस्थितबालगजाननदर्शनकथनं। गणेशाज्ञया ब्रह्मणः सृष्टिकरणवृत्तान्तकीर्त्तनं। मधुकैटभविघ्नहतस्य प्रजापतेर्भगवतीस्तोत्रादिकीर्त्तनं। अथ शिवलोकगमनपूर्व्वकं महाविष्णुकृतगणेशमन्त्रजपादिवृत्तान्तकथनं। सिद्धक्षेत्रोत्पत्तिकथनञ्च। विदर्भविषयेषु कौण्डिन्यनगरपतेर्भीमनामकस्य उपाख्यानकीर्त्तनं। दक्षकृतगणेशाराधनविवरणकथनं। कर्णाटदेशीयभानुनगरस्थस्य वल्लभाभिधानस्य राज्ञ उपाख्यानकथनं: सिन्धुदेशीयपल्लीपुरनिवासिनः श्रेष्ठिनः उपाख्यानकथनं। बल्लालविनायकक्षेत्रोत्पत्तिविवरणं। कौण्डिन्यनगराधिपतेश्चन्द्रसेनस्य नृपतेरुपाख्यानकीर्त्तनं। दक्षाङ्गदाभिषेकवर्णनं। अथैकदा वटवृक्षसमारूढस्य तस्य नारदेन सह संवादकथनं। तत्र विदर्भेषु कदम्बपुरवास्तव्यस्य कस्यचित् श्रेष्ठिनो गृहे चिन्तामणिगणेशस्थितिविवरणकथनं। इन्द्रकृताहल्याधर्षणविवरणकथनं। तस्य च कदम्बवनतलनिवसतः गणेशमन्त्रजपादिना सहस्राक्षत्वादिविवरणकीर्त्तनञ्च। चिन्तामणितीर्थवृत्तान्तकीर्त्तनं। दक्षाङ्गदस्य विनायकपुरगमनविवरणं। तत्र सख्या ब्रह्मरूपधारिणा वज्रधरेण मुकुन्दाभिधाना दक्षाङ्गदकामिनी समाश्लिष्टेतिविवरणकथनं। तद्गर्भे गृत्समदस्य जन्मादिकथनञ्च। वरदाभिधानगणेशमूर्त्तिवृत्तान्तकीर्त्तनं। गणेशपुरविवरणकथनमुखेन त्रिपुरासुरस्य गणेशाद्वरग्रहणादिवृत्तान्तकीर्त्तनं। अथ समरसंरम्भे त्रिपुरासुरात् महेन्द्रस्य पराजयवृत्तान्तमवगत्य नितरां दुःखितस्य ब्रह्मणो विष्णुलोकगमनपूर्व्वकं तदुपदेशेन सार्द्धं सुरगणैः गणेशस्तोत्रादिकीर्त्तनं। त्रिपुरासुरेण सह पशुपतेः संग्रामवर्णनं। तत्र च पराङ्मुखस्य पञ्चमुखस्य तद्वधार्थं गणेशार्च्चनादिवृत्तान्तकथनञ्च। तत्र शिवकृतगणेशसहस्रनामस्तोत्रकीर्त्तनं। कार्त्तिकपूर्णिमायां त्रिपुरासुरस्य निधनमिति तद्दिने त्रिपुरारिपूजनस्यावश्यकतानिरूपणं।

अथ हिमालयसुतासुतात् हैमवत्या आविर्भावादिकथनं। तत्र धीवरमुखेन देव्या वृत्तान्तमुपलभ्य हिमालयस्य कन्यारूपेण तस्याः स्वयंवरवृत्तादिविवरणकथनं। पशुपतिं पतित्वेनाधिगन्तुं तस्या गणेशमन्त्रादिसाधनविधिकथनं। तत्र पार्थिवगणेशपूजनविधिकथनं। षोडशोपचारमन्त्रादि-कथनञ्च। गणेशमन्त्रादिकथनं। गणेशचतुर्थीव्रतविधिकथनं। तद्व्रतस्येतिहासकथनप्रसङ्गेन सौभरेः कर्दमस्य च मुनेरुपाख्यानकीर्त्तनं। नलोपाख्यानकथनं। चन्द्राङ्गदमहिष्या इन्दुमत्या उपाख्यानकथनं। पार्व्वत्या सह शिवस्य विवाहकथनं। शूरसेनस्य नरपतेः सदसि विमानस्थितस्य सुरपतेः पतनवृत्तान्तकथनं। तत्र सङ्कष्टचतुर्थीव्रतविधिकथनं। अङ्गारकचतुर्थीविधि-कथनं। तत्र अवन्तीनगराधिपतेर्भरद्वाजस्य उपाख्यानकथनं। चन्द्रं प्रति गणेशस्य शापदाना-दिवृत्तान्तकथनं। गणेशाय दूर्व्वाङ्कुरदानमाहात्म्यकथनप्रसङ्गेन सुलभाया उपाख्यानकीर्त्तनं। त्रिशुण्डरूपधारिणा गजाननेन अनलासुरवधवृत्तान्तकथनं। नारदेन सह मिथिलानाथस्य जन-कस्य विरोधवर्णनं। दूर्व्वया गणेशप्रीतिजनने विविधोपाख्यानकथनं। चतुर्थीव्रतोद्यापन-विधिकथनं। कार्त्तवीर्य्यस्य गणेशप्रीत्यर्थं तपस्यादिवर्णनं। शारङ्गधरकुमार्य्योः सुन्दराया उपा-ख्यानं। परशुरामकार्त्तवीर्य्यार्ज्जुनयोरुपाख्यानादिकथनञ्च।

No. 2326. गणेशपुराणम्, क्रीड़ाखण्डम्, वा उत्तरखण्डम्। Substance, country-made paper, 23 × 7 inches. Folia, 249. Lines, 8 on a page. Extent, 6,820 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1882. Place of deposit, Kákiníyá, Zillá Rañgapur, Kumár Mahimáranjana Ráya, Chaudhurí. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Gaṇeśa-puráṇa. Second part of the work described under the last preceding number.

मुनय ऊचुः।

Beginning. सम्यगाख्यानमाख्यातं त्वया सूत महामते।
सादरं श्रुतमस्माभिर्न च तृप्तिं गता वयं॥
यथा न तृप्यते जन्तुरमृतमश्नन् दिने दिने।
अन्यत् कथान्तरं ब्रूहि येन तृप्यामहे वयं॥

सूत उवाच।

उक्तोपासनाकाण्डं क्रीड़ाखण्डं वदामि वः।
यथा कृतं गणेशेन नानादैत्यविहिंसनं॥
साधुद्विजगवाञ्चैव पालनं परमादरात्।
तदहं संप्रवक्ष्यामि श्रूयतां स्थिरचेतसा॥ इत्यादि।

End.

युष्माभिः परिपृष्टं यत् सर्व्वं पापप्रणाशनं ।
सर्व्वकामप्रदं भक्तिमोक्षदं पुण्यवर्द्धनं ॥
गणेशस्य परेशस्य नानालीलाधरस्य च ।
बहुधोदारचरितं किमन्यच्छ्रोतुमिच्छथ ॥

इति श्रीमद्गणेशपुराणे उत्तरखण्डे फलश्रुतिवर्णनं सम्पूर्णं । शुभमस्तु । संवत् १८८९ ।

Colophon. इति श्रीमद्गणेशपुराणे क्रीडाखण्डे बालचरिते गणेशगीता । समाप्तं पुराणं ॥

विषयः । ब्रह्मणा सार्द्धं व्यासस्य संवादेन गणेशस्य युगभेदेन रूपगुणवाहनादिभेदकथनं । चन्द्रसेनीयनगरनिवासिनोर्धूम्रकेतोर्विवरणकथनं । देवान्तकनरान्तकयोरुपाख्यानकथनं । तयोर्महादेवाद्वरलाभपूर्व्वकं स्वर्गविजयादिवृत्तान्तकथनं । अथादितेः पुत्रकामनया कश्यपं सेवमानायास्तदुपदेशेन गणेशप्रीत्यर्थं तस्यास्तपस्यादिवर्णनं । दैत्यभारनिपीड़िताया मेदिन्या ब्रह्मलोकगमनपूर्व्वकं निजदुरवस्थावर्णनं । अदितिपुत्रत्वेन गणेशस्य जन्मग्रहणादिकथनं । विरजामोक्षकथनं । तत्र बाल्यस्यैव कश्यपकुमारस्य बाल्यलीलादिवर्णनप्रसङ्गेन विरजाया राक्षसीरूपप्राप्तिविवरणकथनं । पापरूपस्य गन्धर्व्वराजस्य मोचनकथनं । बालगजाननस्य चूडोपनयनादिमहोत्सवकथनं । तत्र ब्रह्मादिप्रसादात् अङ्कुशादिशस्त्रप्राप्तिकथनं । रौद्रकेतोस्तपस्यादिवर्णनं । काशीराजेन सह रथमारुह्य गमनं बालगणेशं निहन्तुं नरान्तकस्य राक्षसपतेश्चेष्टादिवर्णनं । अथैकदा धर्म्मदत्ताभिधानः कश्चिद् ब्राह्मणः बालगणेशसन्दर्शनार्थं काशीराजगृहं समागत इति तद्वृत्तान्तकीर्त्तनं । काशीराजपुरे राक्षसानामुपद्रवातिशय्यवर्णनं । बालगणेशस्य राक्षसहननिधनपूर्व्वकं तत्र ग्राग्निः स्थापितेतिवृत्तान्तकथनं । तदाज्ञया काशीराजस्य दण्डकारण्यगमनपूर्व्वकं भृगुमुनिना सह संवादकथनं । अथ काशीराजगृहे गणककवेष कस्यचिद् दैत्यस्य प्रवेशवर्णनं । कूपकन्दरयोर्निधनवृत्तान्तकथनं । बालगणेशकृतान्धकादिनिधनकथनं । अदितिरूपधारिण्या राक्षस्या नाशवृत्तान्तकथनं । शुक्लाभिधेयस्य ब्राह्मणस्य गृहे विनायकभोजनवृत्तान्तकीर्त्तनं । विदर्भदेशवासिनः भीमनामकस्य व्याधस्य गणेशोपासनया चतुर्वैश्वर्य्यादिप्राप्तिकथन । दितिगर्भे हिरण्याक्षस्य जन्मादिवृत्तान्तकथनं । हिरण्यकशिपुप्रह्लादविरोचनबलीनां जन्मादिकथनं । विष्णोर्वामनरूपेण अवतारकथनं । तत्कृतगणेशाराधनादिविवरणकथनं । बलिविचेष्टितकथनं । शिवाशिवयोः संवादेन शमीपत्रस्य गणेशप्रीतिजननकारणत्वकथनं । तत्र मध्यदेशाधिपस्य प्रियव्रतस्य उपाख्यानकथनं । शमीगर्भे अग्नेरवस्थितिकारणकथनं । शमीमाहात्म्यकथनमुखेन मन्दारमाहात्म्यकीर्त्तनं । काशीपुरीनिर्म्माणविवरणकथनं । तत्र शिवस्य कर्णकुण्डलपतनादिना मणिकर्णिकादीनामुत्पत्तिकथनं । शिववरदर्पितस्य दुरासदस्य दानवपतेर्विचेष्टितवर्णनं । भस्मासुरवृत्तान्तकथनं । दुरासदवधवृत्तान्तकथनमुखेन गणेशस्य काश्यां पञ्चास्यमूर्त्तिताकथनं । अथ मदकरूपधारिणोगणेशस्य दिवोदासनगरीकरणादिवृत्तान्तकथनं । महादेवस्य काश्यामागमनादि-

विवरणकथनं। मुद्गलस्य उपदेशेन काशीराजस्य वैनायकक्षेत्रगमनमहत्त्वात्मकथनं। काशी-
राजरुद्रामतयोः सनकसनन्दनयोर्बालगणेशदर्शनादिविवरणकथनं। अथ बालगणेशकृतनरा-
न्तकासुरकुम्भासुरजम्भकासुरादिनिधनकथनं। नरान्तकदेवान्तकादिभिः सार्द्धं बालगणेशस्य
समरसंरम्भवर्णनं। तेषां विनाशकथनञ्च। अथ पितरौ स्वावतारप्रयोजननिवेदनेन प्रबोध्य
गणनाथस्य अन्तर्द्धानमितिवृत्तात्मकथनं। अथ सिन्धुनामकासुरनिधनार्थं गणेशस्य पार्व्वतीपुत्रत्वेन
जन्मग्रहणे निश्चयकथनं। तत्र मैथिलविषयेषु गण्डकीनगरे चक्रपाणिरितिनाम्ना ख्यातो-
नरपतिरासीदिति तद्विवरणकथनं। सिन्धोरुत्पत्त्यादिकथनं। सिन्धुविचेष्टितविधुराणां विबु-
धानां दुरवस्थादिवर्णनं। अथ गणेशं पुत्रत्वेनाधिगन्तुं पार्व्वत्यास्तपस्यादिवर्णनं। गणेशजन्मोत्-
सववर्णनं। अलङ्कारदानार्थं हिमालयस्य तत्र गमनादिवृत्तान्तकीर्त्तनं। तत्र गणेशस्य हेरम्बेति-
नामकरणकथनं। हेरम्बकृतगृध्रासुरवधवृत्तान्तवर्णनं। एवं बालासुरवधवृत्तान्तवर्णनं। मरी-
चिकृतगणेशकवचकथनं। गणेशकृतव्योमासुरविनाशकथनं। कमठासुरविनाशकथनं। दुन्दुभि-
वधकथनं। गणेशस्य बाल्यलीलावर्णनं। मत्स्यरूपेण दैत्येन गणनाथो जलमध्ये नीत इतिविवर-
णकथनं। गणनाथस्य मुखमध्ये गिरिजादीनां ब्रह्माण्डदर्शनवृत्तान्तकीर्त्तनं। क्रीडाव्याजेन वक्र-
तासुरस्य स्कन्धारोपितगणनाथस्य पलायनादिवर्णनं। वृकासुरवधकथनं। अथैकदा शिवालय-
गमनपूर्व्वकं गणनाथं दृष्ट्वा विमुग्धया अदित्या पुत्रत्वेन तं स्पष्टुं नेतुकामया तया सार्द्धं पार्व्व-
त्या विवादः समजनीतिवृत्तान्तकीर्त्तनं। विनताप्रदत्ताण्डात् गणेशपादस्पर्शेन विदीर्णतया
शिखण्डिन उत्पत्तिकथनं। तस्य गणेशवाहनत्वकथनञ्च। कमलासुरादिवधकथनं। ब्रह्मकृतगणेश-
स्तोत्रकथनं। कमण्डलुभवाया नद्या उत्पत्तिकथनं। ब्रह्मणे गणेशस्य विश्वरूपप्रदर्शनविवरणकथ-
नञ्च। गणेशस्य मयूरेशेतिनामकथनं। गणेशकृतयमसदनविध्वंसनवृत्तान्तकीर्त्तनं। गणेशेन स्व-
गुणवर्णनपुरःसरं यमस्य दर्पहरणवृत्तान्तकीर्त्तनं। सिन्धुदैत्यस्य विनाशादिकीर्त्तनं। मित्रकौस्तुभा-
भिधानयोर्दैत्ययोर्निधनवृत्तान्तकीर्त्तनं। पितृसिन्धुसंवादकथनं। गणेशस्य विवाहमहोत्सववर्-
णनं। सिन्दूरोत्पत्तिवृत्तान्तकथनं। गणेशस्य अन्तर्द्धानकथनं। पुनः पार्व्वतीगर्भे गजाननरूपेण
जन्मग्रहणादिकथनं। तत्कृतशर्व्वादिपराजयकथनं। पराशरसंवादकथनं। सिन्दूरासुरवि-
प्रहतानां देवादीनां दुरवस्थादिवर्णनपुरःसरं गणेशकृततन्नाशनादिवृत्तान्तकीर्त्तनं। वरेण्यमु-
द्दिश्य गजाननस्य सांख्ययोगोपदेशदानविवरणकथनं। कर्म्मयोगादिकथनं। जीवादीनामुत्क्रा-
न्त्यादिनिरूपणञ्च। कुष्ठरोगग्रस्तस्य चन्द्रकान्तस्य रोगशान्तिर्विमानप्राप्तिश्च। क्षेमकप्रदर्शन-
वर्णनं। गणेशस्तोत्रकीर्त्तनं। पुराणफलश्रुतिकथनं। गणेशगीताकथनञ्च।

No. 2327. कल्पसूत्रम्, गूढार्थभावसहितम्, वा कल्पसूत्रकल्पद्रुमकलिकासहितम्। Substance, country-made paper, 11 × 6 inches. Folia, 169. Lines, 13—14—15 on a page. Extent, 5,322 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Kákiníyá, Zillá Rañgpur, Kumára Mahimáranjana, Ráya Chaudhurí. Appearance, new. Prose. Incorrect.

Kalpa-sútra with a commentary named **Kalpa-druma-kaliká** ALIAS **Gúḍárthabháva.** The life of the last Jina Mahávíra, in the Mághadhi language with a Sanskrit paraphrase. The text by Bhadraváhu; the paraphrase by Lakshmívallabha. An English translation of the text was published many years ago by the Oriental Translation Fund.

टीकायाः,—ॐ नमः श्रीवर्द्धते नमः।

Beginning. श्रीवर्द्धमानस्य जिनेश्वरस्य जयन्तु सद्वाक्यसुधाप्रवाहाः।
येषां श्रुतिस्पर्शनजप्रसत्तेर्भव्या भवेयुर्विमलात्मभावः॥
श्रीगौतमोगणधरः प्रकटप्रभावः
सल्लब्धिसिद्धिनिधिरञ्चितवाक्प्रबन्धः।
विघ्नान्धकारहरणे तरणिप्रकाशः
साहाय्यकृद्भवतु मे जिनवीरशिष्यः॥
कल्पद्रुकल्पसूत्रस्य सदर्थफलहेतवे।
चतुरा + + सद्योग्या कलिकेयं प्रकाश्यते॥

श्रीकल्पसूत्रस्य गम्भीरार्थस्य श्रीगुरुप्रसादादर्थः क्रियते। यथा चैत्रमासे कोकिलोमधुरं वक्ति तत्र सहकारमञ्जरी कारणं। — — — — — — तत्रादौ श्रीकल्पसिद्धान्तस्य अधिकारवचनाविकेयं गाथा। पुरिम इत्यादि।

मूलस्य,—पुरिमचरमाणकप्पोमंगलं वद्धमाणम्मि तिच्छम्मि। तो परिकहिया i जिनगणहरावियैः + वज्जिचरितं॥ अपेनुक्क उद्देशिय सिज्जायर रायपिण्ड किइकम्मे। वय जिट्ठ पडिक्कमणेमा संथलाणवणकप्पो॥ इत्यादि।

End. मूलस्य,—उसभस्सणं अरहो कोसलियस्स चउरासीगणाः गणहरा होत्थ। तेणं कालेणं तेणं समएणं उसभेणं अरहा कोसलीए वीसं पुव्वसयसहस्साइं कुमारवासमज्झे वसित्ता॥

टीकायाः,—आदीश्वरस्य निर्व्वाणात् एककोटिकोटिः सागरोपमाणां त्रिवर्षसार्द्धाष्टमासहिचत्वारिंशत्सहस्रवर्षकमा यदा गता तदा श्रीवीरनिर्व्वाणमभूत्। श्रीवीरनिर्व्वाणात् नवशतमशीतिवर्षैश्च कल्पसूत्रं पुस्तके लिखितमित्यनेन श्रीआदीश्वरस्य पञ्चकल्याणकानि विस्तरेण निरूपितानि॥ इति श्रीआदीश्वरजीवाख्यानं सम्पूर्णं। श्रीरस्तु।

श्रीकल्पसूत्रवरनामसहागमस्य
गूढार्थभावचरितस्य गुणाकरस्य ।
सच्छ्रीनिधेर्विहितवल्लभकामितस्य
व्याख्यानसप्तममगात् परिपूर्त्तिभावं ॥

श्रावणाधीश्वरश्रीवर्द्धमानस्वामिगुणग्रामे गौतमं यावज्जिनदत्तसूरिश्रीजिनकुशलसूरितत्-पट्टानुक्रमे भट्टारकश्रीजिनचन्द्रसूरिजीतत्पट्टालङ्कारवर्त्तमानभट्टारकश्रीजिनहर्षसूरिजीतयी आम्नाये श्रीमत्कल्पजयवल्लीप्रवर्त्ते ॥ इति सप्तमीवाचना ॥

विषयः । चतुर्व्विंशतितमतीर्थङ्करस्य महावीरस्य जीवनवृत्तकथनं । तद्गुणकीर्त्तनञ्चैवा-चनाकीर्त्तनञ्च । तत्र ऋषभदेवमहावीरयोः पञ्चमहाव्रतनिरूपणं । अन्येषां द्वाविंशतितीर्थङ्करा-णां चत्वारि व्रतानीति कीर्त्तनं । अथ मोक्षमार्गप्रतिपन्नानां सर्व्वेषां जिनानामाचारभेदे कारण-कथनं । कल्पसूत्रमवचादिमाहात्म्यकीर्त्तनं ।

No. 2328. न्यायतरङ्गिणी । Substance, country-made paper, 16 × 4 inches. Folia, 60. Lines, 28 on a page. Extent, 309 ślokas. Character, Bengali Date, ? Place of deposit, Kákiníyá, Zillá Rańgpur, Kumára Mahimáranjana Ráya Chaudhurí. Appearance, new. Verse. Correct.

Nyáya-tarańgiṇí. An exegesis of the Bháshápárichchheda. By Keśa·a. The text has been translated into English by Dr. E. Roer in the Bibliotheca Indica.

Beginning. तस्मै नमः प्रणवपङ्कजषट्पदाय
श्रीकेशवेश्वरविरिञ्चिपरात्मनेऽस्मिन् ।
सर्व्वं चिचित्प्रतिप्रतिभाय योऽयं
सन्नाथ एकपुरुषस्त्रिवपुस्त्रिमूर्त्तिः ॥
ओङ्कारकारणगुणाक्षितकार्य्यभाव-
श्रीकेशवेश्वरगुणप्रमिताय मेऽर्थे ।
तद्भावदर्शितगुणप्रतिभाय तस्मै
तस्मै नमः श्रावणभास्करेऽस्मै ॥
— — — — — — — ।
भान्तुम्पारिततत्त्वमीमांसिकमयी कौमिंचिरं प्रीतये
वैयावात्तु चतां नवेदुग्धतनात्तो चिरं व्याचिनी ।
चाद्मानामवचात्तु वकुमतयी श्लोकः स्थिरोन्मूचयी
नानाभाववशेचपात्परिलमेचःनिघा नेचयो ॥

चाखी न्यायतरङ्गिणी सुललिता ग्रानेन्दुसान्द्रामृता
पूता पूतजनप्रमोदजनिकानन्दप्रवाहावहा ।
भावाभावविचाररत्नमधुरा सिद्धान्तमुद्राश्रया
सर्वैन्या इव सत्यविवपटुतापश्यास्त्वियं सेव्यतां ॥
द्रव्याद्यम्बिगुणक्रियैकवचिरा सामान्यमान्यायतः
सख्याद्यन्तविशेषशेषगणिता सद्भव्यभावाकृतिः ।
साभावप्रतिभावयुक्तिरचिता तत्त्वप्रसंख्यान्वया
सत्सन्दर्भनिगर्भरत्नविभवा सिद्धान्तसारात्मिका ॥
— — — — — — — — — ।
द्रव्यं गुणाः कर्म तथैवजातिर्विशेष इष्टः समवाय एकः ।
अभाव उक्तः परबोधनार्थं सम्यग्मनोमाधुर्य्यरसेनसिद्धः ॥ इत्यादि—

End. यस्मात् तत्त्वावधानैः सुकृतिबहुतरायासत तेऽपिधीरा-
स्तद्विन्यासैकचित्ताः किमिदमशुभदं यत्नं संच्छेदयद्भिः ।
नानोपायप्रयत्ना अपि च कति हताः पारमासादयन्तः
संसाराब्धेस्तु सन्तोमुखरितबहुलक्षोभरूपोर्म्मिकायाः ॥

Colophon. इति श्रीकेशवक्षतन्यायतरङ्गिण्यामनुमानप्रमाणपरिच्छेदः सम्पूर्णः ।

विषयः । भाषापरिच्छेदरीत्या द्रव्यगुणकर्मसामान्यविशेषसमवायाभावरूपसप्तपदार्थनिरूपणं ।

No. 2329. सर्व्वसिद्धान्तः । Substance, country-made paper, 13 × 6 inches. Folia, 85. Lines, 12—13—16 on a page. Extent, 3,300 s'lokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Kákiníyá, Zillá Rańgpur, Kumára Mahimárañjana Ráya Chaudhurí. Appearance, new. Prose and verse. Incorrect.

Sarvasiddhánta. An essay on the divinity of Rámachandra and the truth of the dual theory of the elder Vedánta. By Rájakumára Vis'vanátha Siñha.

Beginning. सान्द्रानन्दसुधाम्बुधेरुदयभूः सत्यप्रतिज्ञावशी
मायेशप्रतिपादकोपनिषदां प्रामाण्यमेव स्वयं ।
श्रीनारायणवाग्यमनुमचितः सर्व्वेश्वरेशोविभु-
र्धीनाथङ्कुरभूरिजन्तिरवतु श्रीरामचन्द्रः स नः ॥
शक्तिः संविदसौ हरेः प्रणयिनी जाय' हरन्ती व्यथां

मुक्ताकुन्द + + न्दुकम्बुमिहिकाकर्पूरकान्तद्युतिः ।
वीणावादनदर्पितार्णजमतीचञ्चाञ्चलाशामति-
हंसीव प्रतिभाद्धतामविरतं मे मानसं भारती ॥
वात्सल्यासक्तचित्तप्रथितचरिगुणानर्घधारावमार्दं
सद्योयोगेविनुं मामनुपममहयं मोदकं माहृतं ।
मुष्टाप्ते सन्धानकुञ्चितरदरयोविघ्नराजोमदीयं
प्रत्यूहं कालमखिलं हरतु दुरि+++ समानोदरीयं ॥
पतितोद्धृतिमहिमानः सहृदयहृदयप्रिया दासगुरुचरणाः ।
विश्वनाथहृदयसम्मतसिद्धान्तं तन्यते स्वयमेव ॥

भो महाराजकुमार विश्वनाथसिंहदेव भवन्निर्मितभाषाप्रबन्धरामायणप्रतिपादितश्रीरामपरत्ववैष्णवपरत्वपर्य्यालोचनया कुविमतप्रवरागमगणनीयसमधिगतसमस्तवेदान्ततत्त्वभवद्भा-त्यश्रीमद्गोदूलाखसतत्प्रतिपादिताद्वैतमतपर्य्यालोचनया—इत्यादि ।

End. धन्यस्तात्तोऽभिवन्द्यो वै युग्मभक्तिप्रवर्त्तकः ।
यतः श्रीराधिकाकृष्णरूपापार्षं हि मद्वपुः ॥
गुरूत्तमस्य केशस्य लियं प्रोक्ता परम्परा ।
ततोऽतु मङ्गलान्याप्त प्रियादासनिरूपिता ॥
तस्य शिष्योऽस्मदाचार्य्यः परमानन्दरूपवान् ।
भुवने श्रीप्रियादासोऽनित्यं तस्मै नमो नमः ॥

Colophon. इति श्रीगुरुपरम्परा—इति श्रीसर्व्वसिद्धान्ते श्रीमहाराजकुमारश्रीविश्वनाथसिंहविरचिते भिक्षुकाचार्य्यसंवादे पञ्चमः सिद्धान्तः । समाप्तश्चायं ग्रन्थः ॥

विषयः । भगवान् रामचन्द्र एव श्रुतिस्मृतिपुराणदर्शनादिप्रतिपाद्यः सर्व्वतः परः पदार्थ इति सप्रपञ्चप्रपञ्चनं । तत्र श्रीराममूर्त्तेर्नित्यत्वकथनमुखेन ब्रह्मणः साकारत्ववादव्यवस्थापनं । श्रीरामचन्द्रस्योपासनैव सर्व्वतः परमेतिनिरूपणं । मुक्तिरपि श्रीरामचन्द्रादेवेतिनिरूपणं । भक्तिस्वरूपादिनिरूपणं । वैराग्यस्वरूपतद्भेदादिनिरूपणं । भगवन्नामरूपलीलाधामगुणानां नित्यत्वनिर्णयः । भगवतो भक्ताधीनत्वकथनं । अद्वैतवादखण्डनपुरःसरं विशिष्टाद्वैतवादव्यवस्थापनं । प्रतिविम्बवादखण्डनं । मोक्षस्य ज्ञानाधीनत्वनिरूपणं । जीवस्य उत्क्रान्त्यादिविवेचनं । जीवात्मस्वरूपादिविवेचनं । उपासनास्वरूपादिनिरूपणं । भक्तिबीजनिरूपणं । तत्र चक्रादिचिह्नधारणविधिकथनं । ऊर्द्ध्वपुण्ड्रादिधारणविधिकथनं । भगवन्नामादिनिरूपणं । चर्च्चनवन्दनादिभक्त्यङ्गनिरूपणं । अतिथिसत्कारविधिकथनं । नैष्ठिकी भजनक्रिया बहुविधेति तन्निरूपणं । भगवद्भक्तेः रसत्वनिरूपणञ्च ।

No. 2330. कलापतत्त्वार्णवः। Substance, country-made yellow paper. 20 × 3¾ inches. Folia, 63. Lines, 8 on a page. Extent, 2,232 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Kákiníyá, Zillá Rañgpur, Kumára Mahimáranjana Ráya Chaudhurí; also another copy at Iṭákumárí, Zillá Rañgpur, Paṇḍit Yádaveśvara Tarkaratna. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Kalápa-tattvárṇava. A commentary on the Kátantra grammar. By Raghunandana Áchárya. The codex examined contains only that portion which treats of *Kṛit* affixes.

Beginning. प्रणम्य परमं देवं गोपालं चित्तरञ्जनं।
करोमि शब्दशास्त्रस्य प्रहर्षि प्रक्रियां शुभां॥
सदर्थामृतलाभाय कृतिरत्ना + + द्भुतं।
कलापपूर्व्वतन्त्रस्य समुद्रः सेव्यतामयं॥
कुशिवभ्रान्तस्भ्रान्तमुत्सृज्य दूरतः खलु।
याम्योऽयं सेव्यतां साधो मनोऽज्ञानदेवते॥

अथ कृदन्ताः शब्दाः सर्व्वथैव कथमव्युत्पादिता वरयिता वा कथं व्युत्पादिता इति शिष्यजिज्ञासायां प्रतिपादयन्नाह इत्यादिवदिति। इत्यादि।

End. वातविषयाश्चेति वातघेत् कर्त्तृत्वेन विषयं करोतीत्यर्थः।

Colophon. इति रघुनन्दनाचार्य्यशिरोमणिकृते कलापतत्त्वार्णवे कृत्सु षष्ठः पादः समाप्तः।

विषयः। कातन्त्रीयकृद्वृत्तेर्व्याख्यानम्।

No. 2331. मण्डपकुण्डसिद्धिः। Substance, country-made yellow paper. 13 × 4½ inches. Folia, 10. Lines, 7 on a page. Extent, 173 ślokas, Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Kákiníyá, Zillá Rañgpur, Kumára Mahimáranjana Ráya Chaudhurí. Appearance, fresh. Verse. Incorrect.

Maṇḍapa-kuṇḍa-siddhi. Rules for the erection of altars and halls for sacrificial rites. By Viṭṭhala Díkshita, son of Vara S'armá.

Beginning. नाड्यामनेकभानुजठरे राजत्कलाधारिणि
प्रोद्यत्कपरीयुगं हरदृक्सम्पद्मे + + रावधिः।
सर्व्वांगुलमिरिदयाधरवरी दौला कश्चिन्द्राश्रला
पद्मावद्ध्यमिदं शिवामिति वदन् क्षेरः शिवः पातु वः॥

कृष्णातिगोचे नितरां पवित्रे
पवित्रकर्म्माजनि कूरगर्म्मा ।
तत्सूनुना विट्ठलदीक्षितेन
विरच्यते मण्डपकुण्डसिद्धिः ॥
क्षतोर्द्धवाहोः समभूगतस्य
कर्णुः शरांशप्रपदोच्छ्रितस्य ।
योवासहस्रांशस्य जिनांशकोदि
स्यादङ्गुलं तत्त्रिभांशका ये ॥ इत्यादि ।

End. पन्थे परोक्ते + + दूषणोक्त्या
किं वा गुणोक्त्या विदुषा विचार्य्य ।
पन्थे मदुक्ते सदसद्विशेषं
सर्व्वन्तु सर्व्वं नहि वेद कश्चित् ॥
अङ्गीकार्य्या मत्कृतिर्निस्तुषेयं
कस्मादेवं पण्डितान् प्रार्थयेऽहं ।
क्षीरं पेयं नीरमेतद्विहाय
कोवा विज्ञं हंसमा + र्थयेत ॥

Colophon. इति विट्ठलदीक्षितविरचिता मण्डपकुण्डसिद्धिः समाप्ता ।

विषयः । मण्डपनिर्म्माणप्रक्रियाकथनं । तत्र भूमिनिरूपणादिकथनं । स्तम्भतोरणचूड़ादि-निर्म्माणविधिकथनं । वेदिनिर्म्माणविधिकथनं । कुण्डनिर्म्मानविधिकथनं । तत्र प्रकृत्यस्वरीत्या भूक्षेत्रपरिमाणविधिकथनञ्च ।

No. 2332. मण्डपकुण्डसिद्धिविवृतिः । Substance, country-made yellow paper. 13 × 4½ inches. Folia, 27. Lines, 10 on a page. Extent, 975 ślokas, Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Kákiníyá, Zillá Rangpur, Kumára Mahimáranjana Ráya Chaudhurí. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Maṇḍapa-kuṇḍa-siddhi-vivṛiti. A commentary on his own treatise on the formation of halls and altars for sacrificial rites. By Viṭṭhala Díkshita, (next preceding No.).

Beginning. नमामतरूजवदनं वादितविघ्नावलीवदनं ।
गौरीवरयोः स्तोकं पालितलोकं सदावलम्बं ॥

कल्याणि वाणि निजपाणिसरोजयुग्मं
संयोज्य देवि करवाणि तव प्रणामं ।
मत्कुण्डमण्डलसदस्समाकर्णं ते
कृत्याय कृत्यमिदमस्तु रसानुषिक्तं ॥
सन्तानकल्पतरुमण्डनमण्डितायां
कुण्डोल्लसज्ज्वलनकाञ्चनवेदिकायां ।
सीतारघूद्वहकराकलितैकपाणि-
वैवाहहोमसमये दिशताच्छुभानि ॥
कुण्डमण्डपसंसिद्धेर्विवृतिं लिखितोत्किषु ।
प्राचीनवाक्यसन्दर्भं सन्दर्भयितुमारभे ॥

इह हि शिष्टाः ग्रन्थारम्भे स्वेष्टदेवतानमस्कारादिरूपं मङ्गलमाचरन्ति । तस्मान्माध्यन्दिनीयोऽदीक्षितविट्ठलशर्मा स्वकृतकुण्डसिद्धिं व्याचिख्यासुः स्वाभीष्टदेवतास्मरणमाशीरूपं मङ्गलमाचरति शार्दूलविक्रीडितेन । इत्यादि ।

अथ क्षितिदिवसमाह ।

End.

शशियुगतिथिगण्ये याति शाके वरेण्ये
विभवशरदि रम्ये मासि शस्ये तपस्ये ।
असधरस्तिदचे मुख्यपक्षेऽवलक्षे
कमलनयनतिथ्यां भानुमद्वारवत्यां ॥

Colophon. इति शङ्करजेरस्यविट्ठलदीक्षितरचिता स्वकृतमण्डपकुण्डसिद्धिविवृतिः सम्पूर्णा ।

विषयः । निजकृतमण्डपकुण्डसिद्धेर्व्याख्यानम् ।

No. 2333. ऋभुगीता । Substance, country-made paper, 14 × 4 inches. Folia, 52. Lines, 10 on a page. Extent, 1,300 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Kákiníyá, Zillá Rañgpur, Kumára Mahimárañjana Ráya Chaudhurí. Appearance, fresh. Verse. Incorrect.

Ribhugítá. A series of lectures on the adual doctrine of the later Vedánta. By Ribhu, who descends from the region of Brahmá, and, in the company of Sanatkumára, repairs to the Badaríkás'rama, where he expounds the doctrine for the edification of the sages assembled there. An imitation of the Bhagavadgítá.

Beginning. चैतन्यमात्रं ब्रह्मैव आत्मा केवलमद्वयः ।
परमानन्दरूपं वा अखण्डैकरसः परः ॥
पुरा सर्व्वे ब्रह्मनिष्ठाः ब्रह्मविन्निष्ठिताः परे ।
सनत्कुमारमासाद्य पप्रच्छुर्ज्ञानमुत्तमं ॥
मुनय ऊचुः ।
भगवन् सर्व्वतत्त्वज्ञ आत्मज्ञानं मया + + ।
उक्तं भगवता सर्व्वमद्वैतं परमाद्भुतं ॥ इत्यादि ।

End. मायाकार्य्यञ्च माया वा नास्ति नास्ति न संशयः ।
ज्ञानं वा ज्ञानभेदं वा नास्ति नास्ति न संशयः ।
सर्व्वं प्रपञ्चं शैथिल्य प्रोक्तं प्रकरणञ्च ते ।
यस्य श्रवणमात्रेण आत्माकारं प्रपद्यते ॥

Colophon. इति श्रीऋभुगीतायां प्रपञ्चशैथिल्यप्रकरणं नाम सप्तविंशतितमोऽध्यायः ॥ ॥ २७ ॥

विषयः । १ प्रथमाध्याये,—सनत्कुमारेण सह ऋषीणां संवादेन ब्रह्मलोकादिनिर्गतस्य ऋभोर्वेदरिकाश्रमगमनपूर्व्वकं निदाघस्य तत्समागमवृत्तान्तकीर्त्तनं । निदाघं प्रति ऋभोरुपदेशदान-कथनं । तत्र आत्मस्वरूपनिरूपणं । २ अध्याये,—जगतोऽनात्मकत्वादनात्मकत्वाभावकथनं । ३ ये अध्याये,—आत्मनोऽखण्डरूपत्वात् सर्व्वात्मकत्वनिरूपणं । ४ र्थे अध्याये,— प्रपञ्चमिथ्यात्व-प्रपञ्चनं । ५ मे अध्याये,—ब्रह्मणो अभिन्नत्वेन जीवात्मनः स्वरूपनिर्णयः । ६ ष्ठे अध्याये,—देहवाक्य-मन-भुवन-भवनादीनां मिथ्यात्वप्रपञ्चनं । ७ मे अध्याये,—सर्व्वस्य वस्तुनश्चिन्मात्रत्व-निरूपणं । ८ मे अध्याये,—सर्व्वस्य जगतः अखण्डैकरसत्वनिरूपणं । ९ मे अध्याये,—स्वानु-भवप्रकारकथनं । १० मे अध्याये,—प्रपञ्चस्य शशविषाणतुल्यत्वकथनं । ११ शे अध्याये,—देहा-त्मवादनिन्दनं । मन एव बन्धहेतुरितिनिरूपणं । सङ्कल्पस्यैव महामोहतापभयाद्यात्मकत्व-कथनं । १२ शे अध्याये,—अहं ब्रह्मास्मीतिज्ञानमेव महाध्यानमितिनिरूपणं । १३ शे अध्या-ये,—ब्रह्मतर्पणविधिकथनं । १४ शे अध्याये,—आत्महोमविधिकथनं । १५ शे अध्याये,—ब्रह्मज्ञानस्वरूपकथनं । जीवन्मुक्तस्वरूपकथनञ्च । १६ शे अध्याये,—विदेहमुक्तिनिरूपणं । १७ शे अध्याये,—आत्मनोऽन्यन्न किञ्चिदस्तीतिनिरूपणं । १८ शे अध्याये,—सच्चिन्मयत्वनिरू-पणं । १९ शे अध्याये,—ब्रह्मैव सत्यमितिनिरूपणं । २० शे अध्याये—सर्व्वमसदेवेतिनिरूप-णं । २१ शे अध्याये,—घटादिपदार्थस्य चिद्रूपत्वनिरूपणं । २२ शे अध्याये सर्व्वस्य प्रप-ञ्चस्य द्वैताद्वैतशून्यत्वनिरूपणं । २३ शे अध्याये,—ब्रह्मानुभवस्वरूपकथनं । २४, २५ शे अध्याये,—सर्व्वानुभवप्रकारकथनं । २६ शे अध्याये,—मोक्षोपायादिनिरूपणं । २७ शे अध्याये,—सर्व्वस्य प्रपञ्चस्य शैथल्यनिरूपणञ्च ।

No. 2334. वेदगर्भः । MS. seen by the Political Agent of Manipur.

Vedagarbha or "the Womb of the Vedas," a dissertation on the nature, character, meaning, and use as the only means of salvation of the mystic syllable Om. Anonymous.

ॐ गायत्रीकल्पः ।

Beginning. ॐकारस्य त्रयं रूपं श्वेतं पीतञ्च लोहितं ।
अचुर्द्दिह्नतं पापं ॐकारोद्भवे व्यपात् ॥ १ ॥
तकार अव्ययं वर्णं ब्रह्मविष्णुशिवार्च्चितं ।
ब्रह्महत्याकृतं पापं तकारोद्भवे व्यपात् ॥ २ ॥

End. माहात्म्येव कल्पकल्पान्ते समः सर्वं मनोयते ।
प्रणवं मौयते नित्यं जपेत् सर्व्वत्र योनरः ॥
न तस्य चाग्निर्जायेत सर्व्वत्र विजयी भवेत् ।
इति वेदगर्भे द्वैपायनेनोक्ते प्रणवकल्पा(?) प्रकृतः ॥

Colophon. इति वेदगर्भः समाप्तः ।

विषयः । ॐकारस्य माहात्म्यं ।

No. 2335. होमतत्त्व । MS. seen by the Political Agent of Manipur.

Homatattva. A manual for the performance of the Homa rite in connection with various sacrifices. Anonymous.

ॐ ब्रह्मणे नमः ।

Beginning. अथ होमतत्त्वप्रयोगः । आचार्य्योऽलङ्कृतो होममण्डपमागत्य सामान्यार्घ्यं विधाय द्वारपूजां कुर्य्यात् । मण्डपं प्रविश्य तत्तत्कल्पोक्तदेवतां ऐशान्यां दिशि चतुरस्रमात्रां वेदि-कां विधाय तदुपरि घटं संस्थाप्य यथाशक्ति संपूज्य नैवेद्यादिभिः कुम्भं संस्कुर्य्यात् ।

End. सर्व्वेषामष्टाहुतीर्जुहुयात् एवंक्रमेण तं परमशिवे संहृत्य पुनः हविषश्चैतात् वेदाहुतीर्जुहुक्रमेण जनयेत् (जुहुयात्) । तद्यथा मन्त्रध्याने भुवनाध्वानतत्त्वाध्वानः कलाध्वानः एवं क्रमेण जनयेत् (जुहुयात्) ।

Colophon. इति होमतत्त्वविधिः समाप्तः ।

No. 2336. विक्रमभारतम्, प्रभवादिकल्पः । Substance, country-made yellow paper, 22 × 4 inches. Folia, 402. Lines, 10 on a page. Extent, 6,015 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Kákiníyá, Zillá Rañgpur, Kumára Mahimáranjana Ráya Chaudhurí. Appearance, new. Verse. Generally correct.

Vikrama-bhárata. An imitation of the Maháblárata, giving a description of India as it was under Vikramáditya, designed to extol the worship of S'iva as the supreme divinity, and abounding in illustrative stories and accounts of places dedicated to S'iva. By Rájá Sambhúchandra Ráya, a zemindar in the district of Rañgpur, at the early part of this century. The codex professes to comprise only the part which refers to creation and early history, and is called *Prabhavádi-kalpa*

Beginning. वाक्यार्थाविव योजितौ द्युविषनिर्म्माणेतरौ भास्वरौ
शब्दार्थाविव किं तडिद्द्युतिभरम्मेघद्युतिद्योतितौ ।
सिन्दूराद्रिपयोनिधी युगपदेकस्मिन् समेतौ नु किं
वन्देऽहं परमेश्वरौ शिवकरौ तावर्द्धनारीश्वरौ ॥
— — — — — — — — — — — — ।
नमस्कृत्य विवेशयन्तं सदाशिवं चेतसि चित्तविज्ञः ।
पुरा पुरारीश्वरकर्म्मनामसः श्रीशम्भुवंशोमुनिरेक आसीत् ॥
तमापतन्तं सहसा तरस्वी तपस्विनामुत्तममुत्तमश्रीः ।
अभ्युत्थाप्रतिमाङ्घ्रिसन्निधौ अभ्युत्थाप्रतिमः पपात ॥
— — — — — — — — — — — — — ।
सुखोपविष्टं तं शान्तं प्रसन्नमुखपङ्कजं ।
पप्रच्छ मुनिशार्दूलः पुष्पाञ्जलिपुरःसरः ॥
मेधातिथ उवाच ।
राजयोगो भयं किञ्चिद्दैवतेनोपसर्गतः ।
शुभं तीर्थजनानां + मङ्गलं वेऽधुना सदा ॥
तपोभिर्वर्द्धते किं नो मुन्यन्नं वे यथागतं ।
इष्टकृष्ट्यं धान्यस्य तद्वृत्तः स्वस्तिवाचनं ॥
— — — — — — — — — ।
शम्भुवंश उवाच ।
तस्मिन् शासति राज्येऽस्मिन् राजनि शौनिकेतने ।
कुतोऽस्माकं महाविघ्ना कुतः पापभयं महत् ॥

किं राजा च न शेरवेत् प्रजाः स्तीयप्रजासमाः ।
प्रजायां क्षेमयुक्तायां राजा क्षेमसमन्वितः ॥
विशेषतः सदाचारं द्विजातीनां विशिष्यते ।
सदाचाराश्मनुष्याणां सम्पदः स्युर्निरापदः ॥ इत्यादि ।

End. शैवी कथा परमविक्रमभारतस्था
सर्व्वं पुनाति भुवनं परिगीयमाना ।
धाराध्यते भवनिबन्धनमोचनाय
ब्रह्मादिभिः सुरगणैः सततादरेण ॥
श्रीशम्भुचन्द्रनृपतेर्हृदयारविन्दे
यद्दुर्यश्चिगूढितमभूदिति शासहस्तं ।
यद्याखजीवसदृशकदम्बकं तत्
प्रीणीयमानमधुना मम बुद्धियोगात् ॥

Colophon. इति श्रीमच्छिवायने विक्रमभारते शतसाहस्र्यां शाम्भवसंहितायां प्रभवादिकल्पे षट्संवादसन्दर्भे नन्दीश्वरस्य चतुर्यूहानुकीर्त्तनं नाम चतुःषष्टितमोऽध्यायः । समाप्तश्चायं प्रभवादिकल्पः ।

विषयः । १—२ अध्याये,—मेघवृन्देन सह ब्रह्मवंशस्य संवादेन विक्रमादित्यस्य माहात्म्यादिकीर्त्तनं । बौद्धधर्म्माभ्युदयकाले शौनकादीनां धर्म्मारण्यपरित्यागविवरणकथनं । सात्त्विकपूजाविधिकथनं । धर्म्मवसुसंवादेन वाकदाम्भमुनिकर्त्तृकविक्रमभारताख्यानकीर्त्तनं । ३—५ अध्याये,—अमरावतीवर्णनं । इन्द्रकर्त्तृकविक्रमादित्यप्रशंसावर्णनं । तथैकदा श्वमयाप्रहृतस्य विक्रमादित्यस्य पुरतः परीक्षार्थमिन्द्रस्य व्याघ्ररूपेण उपस्थितिविवरणकथनं । तदाक्रमणभीतस्येव मुनिकुमाररूपस्य धर्म्मस्य शरणलेन विक्रमादित्याश्रयणविवरणकथनं । विक्रमादित्यस्य व्याघ्रं प्रति उपदिष्टं स्वीयमांसप्रदानञ्च । ६—१० अध्याये,—जयायै दुर्गायाः शापदानादिवृत्तान्तकीर्त्तनं । राजर्षेर्वृषभदेवस्य कन्यालेन तस्याः जन्मादिकथनं । विक्रमादित्यस्य उत्पत्तिकथनं । नन्दीश्वरस्य भृङ्गिरीटेर्जन्मकथनं । जयायाः शापमोचनकथनं । उत्कलराजविलापवर्णनं । तत्पत्न्यां शैव्यायां पुत्रचतुष्टयजन्मकथनादिकञ्च । ११—१३ अध्याये,—भृङ्गिरीटेर्मातामहालयगमनवृत्तान्तकथनं । वृषभदेवस्य वहादशपुत्रवृत्तान्तकीर्त्तनं । पुत्रदामदर्शनेषां विद्याभ्यासादिकथनं । भृङ्गिरीटिकृतदैत्यद्वयवधकथनं । भवभिक्षाग्रामे तस्य प्रस्थानकथनं । वत्सराजकलपराजयोर्युद्धवर्णनं । भृङ्गिरीटिं प्रति दुर्व्वासमः शापदानादिकथनं । शापमुक्तस्य तस्य द्वारकायात्राविवरणकथनं । १४—१९ अध्याये,—दक्षस्य समरदर्शनेन विस्मितस्य विमानयमनपूर्व्वकं महादेवप्रीत्यर्थं तपस्यादिवर्णनं । दक्षयज्ञारम्भः । तत्र सतीसतीश्वयोः संवादेन सत्याः क्रोधादिवर्णनं । दक्षोक्तिश्रवणेन तस्याः प्राणत्यागादिविवरणकथनञ्च । दक्षस्य मेषमुख

नादिप्राप्तिकथनं। भुवस्य मेरौ इन्द्रस्य पुनरुत्पत्तिकथनं। १०—१४ अध्याये,—नारदं प्रति इन्द्रस्य शापदानवृत्तान्तकथनं। दधीचिना सह संवादे इन्द्रस्य क्रोधादिकथनं। चन्द्रभागानदीतीरे तपश्चरतोऽङ्गिरोऽष्टैः विमानलाभादिवर्णनं। तेन सह इन्द्रस्य कैलासगमनादिवृत्तान्तकीर्त्तनं। इन्द्रशापेन नन्दिनो वानरास्यताप्राप्तिकथनं। पुष्पावतरणपूर्वकं नन्दिनो विष्णुचक्राराधनविधकर्म्माराधनादिवृत्तान्तकथनं। सौभरेः पुरीनिर्म्माणादिवृत्तान्तकथनं। १५—२१ अध्याये,—संक्षेपेण रामायणकथनं। नन्दिकृतमहादेवस्तोत्रादिकथनं। महादेवं प्रति नन्दिनः काकुवाक्यकथनादिकं। चण्डीदेशमाहात्म्यकीर्त्तनं। नन्दिनं प्रति शिवस्य विविधप्रबोधदानकथनं। विक्रमादित्यजन्मकथनं। नवरत्नकथनं। गायकनामादिकथनं। महावीरप्रभृतीनां जन्मकथनं। २२—२७ अध्याये,—अवन्तीनगरीनामादिकथनं। अवन्तीमाहात्म्यादिनामनिर्द्धेशनं। अवन्तीकन्याविवरणकथनं। सोमश्रीसत्यसोमश्रीकयोरुपाख्यानकथनं। प्रतापराजस्य उपाख्यानकीर्त्तनं। गुणमेघोपाख्यानकथनं। क्षेमकासुरस्य तपस्यादिवर्णनं। कपर्द्दिमूर्त्तिकेन सह तस्य बन्धुमकरणकथनं। उज्जयिनीमध्ये व्युत्पत्तिकथनं। धारामध्युत्पत्तिकथनं। पञ्चशिवसमाख्यस्य गन्धर्व्वस्य नृपतेः जयसेनस्य समीपे शुभङ्करनाम्ना परिचयदानविवरणकथनं। जयसेनस्य क्रमेण सह समरार्थं अमरावतीगमनादिविवरणकथनं। २८—४२ अध्याये,—सोमश्रीसत्योमश्रीकाभ्यां मुनिवेशधारिणो दैत्यस्य कस्यचिद्वधवर्णनं। रघूपाख्यानकीर्त्तनं। देवतानामुत्पत्तिकथनं। श्रीकृष्णबलासुरयोर्युद्धवर्णनं। सान्दीपन्युपाख्यानकथनं। गिरिव्रजपुराधिपस्य नन्दिवर्द्धनस्य राज्ञ उपाख्यानकथनं। चित्रभुजादिवृत्तान्तकीर्त्तनं। मार्य्येण सह सिंहवक्त्रसंवादकथनं। इन्द्रद्युम्नविष्णुवर्म्मणोर्विरोधविवरणं। तत्र दारुमयमूर्त्तिस्थापनकथनं। कृष्णस्य गुणगानकीर्त्तनञ्च। ४२—४९ अध्याये,—महासेनस्य बहुलाभकथनं। अङ्गारकासुरकन्यापरिणयवर्णनञ्च। वासवदत्तागर्भान्नरवाहनदत्तोत्पत्तिकथनं। प्रविष्टककर्कपालकनिधनवृत्तान्तकीर्त्तनं। तत्र राज्ये वासवदत्तस्य नियोग इति विवरणकथनञ्च। गोपालपुत्रस्य राज्याभिषेकवर्णनं। सप्तपर्ण्णोपाख्यानकीर्त्तनं। दार्व्वाघाटस्य विवरणकथनं। वर्णाङ्कुशस्य वृत्तान्तकथनं। चाण्डिल्योपाख्यानकथनं। क्षेमधुरविवरणकथनं। नरपतिराजवृत्तान्तकथनं। क्षेमधन्वन उपाख्यानकथनं। तेन सह पिशाचानां संवादकथनञ्च। ५०—५४ अध्याये,—पुत्रीमागर्भे शकीजन्मकथनं। पद्मगर्भे पुत्रीमायाः गर्भमोचनवृत्तान्तकीर्त्तनं। अदितिपुत्रेण विष्णोर्जन्मग्रहणकथनं। लक्ष्मीनारायणविवाहमहोत्सववर्णनं। यज्ञपत्नीहविषाविवरणं। कौशिकस्य जन्म तथा चन्द्रमतया सह विवाह इति विवरणकथनं। चन्द्रकन्यायाः पद्मावत्या विवरणकथनं। नर्म्मदाया नद्या जन्मकथनं। तस्या लिङ्गावतारेण सह विवाहवर्णनञ्च। पुष्करोत्पत्तिः रविदेवस्य विवरणकथनं। वीरभद्रनालकस्य गदस्य उत्पत्तिकथनं। (विक्रमभारतीयप्रभवादिकस्य विवरणम्।) ५५—५७ अध्याये,—प्रद्युम्नस्य जन्मादिवृत्तान्तकथनं। शिप्रानदीमाहात्म्यादिकथनं। राज्ञः शूरसेनस्य राज्ये मन्दोदाहरणेहितादिवर्णनं। अथ मत्स्यकन्याविवरणकथनं। नागनिधकन्याहरणादिकथनं। नर्म्मदा-

मथुरापुरीनिर्माणादिविवरणकथनं। शत्रुघ्नोपाख्यानकथनं। वरिष्ठपदेशाधिपयोः कलहस्तवकस्तनामकयोर्विवरणकथनं। पञ्चशिखमुनिहत्याख्यानकीर्त्तनं। ९८—१४ अध्याये,—पौषाणयुपाख्यानकीर्त्तनं। सूर्य्यवंशकथनं। कटाहविवरणकथनं। कालज्ञानकथनं. ब्रह्मोत्पत्तिकथनं। हिरण्यगर्भादीनां जन्मकथनं। तत्त्वज्ञाननिरूपणं। ब्रह्मस्वरूपादिनिरूपणं। प्रकृतिभेदकथनं। लिङ्गशरीरादिनिरूपणं। पञ्चकोषविवेचनं। जीवात्मपरात्मनोरभेदचिन्तनप्रकारकथनं। महावाक्यार्थकथनं। पञ्चकुमारजन्मादिकथनं. नन्दिनचतुर्व्यूहनिरूपणं। ग्रन्थफलश्रुतिकीर्त्तनञ्च।

No. 2337. विक्रमभारतम्, शैशवादिकल्पः। Substance, country-made yellow paper, 22 × 4 inches. Folia, 286. Lines, 10 on a page. Extent, 7,494 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Kákiníyá, Zillá Rańgpur, Kumára Mohimáranjana Ráya Chaudhurí. Appearance, new. Verse. Correct.

Vikrama-bhárata. A second part of the work described under the next preceding No. It is entitled *S'ais'avádi-kalpa.*

Beginning. शम्भुं स्वयम्भुं संनम्य कार्त्तिकेयं गणेश्वरं।
गौरीं सरस्वतीं लक्ष्मीं ततोजयमुदीरयेत्॥
ॐ तत् सत् परमं ब्रह्म त्रिगुणोदयसम्भवं।
भारती भारती यस्य ग्रन्थ यन्मुखमण्डलात्॥
— — — — — — — — — — — —।
शौनक उवाच।
ब्रह्मवंश श्रुतोऽस्माभिः सत्कल्पः प्रभवादिकः।
शिवकल्पा वयं सर्व्वे शिवकल्पाऽभवादरात्॥
— — — — — — — — — — — —।
कथमाकथितः पूर्व्वं सत्कल्पः शैशवादिकः।
किं किं विचित्रा परमा कथा तत्र विराजते॥
विशेषं श्रोतुमिच्छामो ब्रह्मवंश निगद्यतां॥
साङ्गोपाङ्गेन भगवन् वद माहात्म्यसत्तमैः॥
ब्रह्मवंश उवाच।
— — — — — — — — — — — —।
कथितवानपत्यस्य श्रीमद्विक्रमभारतं।

यस्यवक्ता स्वयं देवोधर्म्माधर्म्मविदाम्बर ॥

श्रोतारोवसवः सर्व्वे तत्र किन्नु मनोरमं ।

धर्म्मकल्पः कथितः पूर्व्वं विशेषात् शैववादिकः ।

तमहं वः प्रवक्ष्यामि यथाक्रमपरिग्रहात् ॥

— — — — — — — — — — — ।

प्रमारनामातिबलप्रवीरोयोवह्निवंशोद्भव उग्रकर्म्मा ।

तद्वंशरत्ने पुरुषप्रवीरोरत्नं बभौ श्रीयुतविक्रमाख्यः ॥ इत्यादि ।

End. अतः क्षेत्रदोषं विनाशस्य मूलं

सदाहं प्रमत्ते नितान्तश्च जन्तोः ।

न शान्तं न मानं भवेत् तस्य कश्चित्

परं निन्दनं सन्ततं तस्य भूयात् ॥ १८३ ॥

अनेनैव रूपेण मे दासवृन्दं

सदा ये सुमर्त्त्याः प्रकुर्व्वन्ति पानं ।

न तेषां कदाचित् कुतश्चित् कथञ्चित्

जनैर्निन्दनीया धरायां भवन्ति ॥ १८४ ॥

Colophon. इति श्रीमच्छिवायने विक्रमभारते शतसाहस्र्यां शाम्भवसंहितायां शैव-वादिकल्पे ब्रह्मपंचसंवादे कश्मीराजावल्यां हर्षिराजचरिते क्षेत्रतावर्णने द्विचत्वारिंशोऽध्यायः ॥ ४२ ॥

विषयः। (ग्रन्थोऽयं काश्मीराधिपतेः मधुचन्द्ररायचतुर्धुरीणस्य कृतिरिति ज्ञेयं।) तत्र १—३ अध्याये,—अग्निवंशीयप्रमारनामकराजवंशे विक्रमादित्यजन्मकथनप्रसङ्गेन संक्षेपात् भारतयुद्धोद्यमे वीराणां निधनविवरणकथनपूर्व्वकं मगधाधिपतेः महापद्मस्य राज्यकाले भारतवर्षीयदुर्भाग्यराशिवर्णनं। ४—७ अध्याये,—जयचन्द्रनामकस्य नरपतेः राज्यशासनसमये सप्त-समुद्रमन्थनाख्यानवर्णनं। तत्पुरतः सत्रहनाम्नकथनार्थं काश्मीरदेशवासिनः पुष्करनामकस्य द्विजस्य समागमादिकथनं। तत्र वैवस्वतकल्पीयप्रलयोपवर्णनं। जलप्लावनोपाख्यानकल्पना-कीर्त्तनं। ८—१२ अध्याये,—जयचन्द्रराज्ये धनहानिनिबन्धनं प्रजानां दुःखनाशकं राजकृत-प्रबोधघोषितवर्णनं। दुर्भिक्षादिवर्णनं। बौद्धानां प्रादुर्भाववर्णनं। नेपालादिदेशे बौद्धधर्म्मविस्तार-कथनं। बौद्धधर्मदेशनाकथनमुखेन जगत्संरचनान्यायस्वरूपकथनं। १३—१५ अध्याये,—बौद्धधर्म्मावलम्बिना द्यामदेवेन सह आर्य्यधर्म्मरतस्य कठस्य शास्त्रार्थकथनादिकं। निरीश्वर-सांख्योत्पत्तिकथनं। तत्र कपिलस्य जन्मादिविवरणकथनञ्च। माध्यमिक-योगाचार-वैभाषिक सौत्रान्तिकरूपचतुर्वर्यबौद्धानां मतनिरूपणादिकं। जैनधर्म्मोत्पत्तिकथनं। तत्मतविचारकथ-नञ्च। १६—२१, अध्याये,—प्रमारादिवंशचतुष्टयजन्मादिवृत्तान्तकीर्त्तनं। तेषां परिचयक-

योत्पत्तिकथनं। बौद्धराजेन सह समरसम्भवनवर्णनञ्च। अथ विस्तरेण जालपर्व्वकृतगुरुशुश्रूषणात्मककीर्त्तनं। तत्र जलम्पुराख्यिनग्रामदुर्गाभिगमनविवरणकथनं। ११—१९ अध्याये,—नानादेशस्थभीमचूड़ादिनरपतीनां युद्धादिवर्णनं। तच्चापयच्चाभ्यां सह जालपर्व्वणोवस्थनविवरणकथनं। जालपर्व्वादीनां शिवसन्दर्शनादिवृत्तान्तकथनं। बौद्धधर्म्मपरित्यागानन्तरं तेषां शैवधर्म्मग्रहणविवरणकथनञ्च। जालपर्व्वभूपालस्य मोचनवृत्तान्तकथनं। सन्धिकरणविवरणकथनं। २० —२२ अध्याये,—जालपर्व्ववंशजातानां शिलीमुखादीनां पुनर्युद्धोद्योगवृत्तान्तकथनं। वेदविद्यापारगेण सह चक्रापीड़ादीनां संवादकथनं। तत भजरापत्तनसमाक्रमणविवरणकथनं। शेषपार्श्वादिम्लपचतुष्टयबन्धनवृत्तान्तकीर्त्तनं। कोशारसाभिधानस्य नरपतेः विजयवृत्तान्तकथनं। बौद्धमतिवाक्षारणाचार्य्यस्योपदेशेन पुनः युद्धोत्साहवर्णनादिकं। २३—२७ बौद्धवैदिकयुद्धे इन्द्रस्य पुनः प्रबोधदानकथनं। सप्तकबन्धविजयवृत्तान्तकीर्त्तनं। नेपालाधीश्वरस्य काश्मीरस्य तथा श्रावस्तिनगराधिपतेः तच्चकस्य च विवरणकथनं। कल्हादुरस्य हौराज्या-दिकथनं। मगधराज्ये चन्द्रवंशीयानां सारणादीनां आधिपत्यादिकथनं। चवन्तीदेशीयराजावलीकथनं। सावित्रीविवाहकथनं। २८—४२ अध्याये,—कुन्तपेनादिरक्तधरराजचरित्रवर्णनं। दधिराजचरित्रवर्णनं। तत्र अश्विनीलाभवृत्तान्तकथनञ्च। सिन्धुनदीतीरे गौतम्येन सह समरसंरम्भे काश्मीराधिपतेः दामोदरस्य निधनप्राप्तिविवरणकीर्त्तनं। दधिराजस्य अश्विनीदानपराङ्मुखस्य गौतम्यात्पराजयादिप्राप्तिकथनं। कौपमायाः दुःखपरिणामस्वनिरूपणञ्च।

No. 2338. श्रीश्वरीमहाकाव्यम्, वा सप्तशतीकाव्यम्। Substance, country-made paper, 16 × 4 inches. Folia, 80. Lines, 5 on a page. Extent, 994 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Kákiníyá, Zillá Raṅgpur, Gopáleśvara Bhaṭṭácbárya. Appearance, new. Verse. Correct.

S'ríśvarí-mahákávya ALIAS **Saptaśatí-kávya**. An epic poem founded on the incidents described in the Chaṇḍí section of the Márkaṇḍeya-puráṇa. By S'rís'vara Vidyálaṅkára.

Beginning. पुष्पवन्ताविव शिवौ चन्द्रचन्द्रकराविव।
जगतोऽप्युदयाकारौ तौ वन्दे पितरौ वरौ॥
एवं वाभ्यां सप्तशती सर्वकर्त्र्यनताभवत्।
मनोपविषयव्याप्तं नमाम्यादिव चण्डिका॥ पुर्म्मं।
सर्व्वेशाधारणा या च पुत्रा गौरवाङ्मयी।
चिरसाधिव सर्व्वेषां हरिराधक्यारहत्॥
चिरम्भावर्वंशाद्ध्या च पापं पापविभेदिनी।

देवीमाहात्म्यमाप्याद्रे नदी गङ्गेव पावनी ॥

या मधुमत्या यत्तु गाङ्गा यात्रापि पातकं ।

अस्मसमुदितोऽबोधि सवितेव तमश्छिदं ॥

चैत्रवंशे मणी पूर्णमपूर्णगुणगौरवः ।

सुरथः सुरथाख्यानो बहूनामिव पावकः ॥ इत्यादि ।

End. कामीनामपतस्ततः स्तुतिरियं पुण्याभिगुप्ताभवद्दयावत्सम्नि यथार्थपाठकम-याति+स्य सम्प्रागते वेदानीमभिवर्त्तते प्रगतवत्सलात् फलं लभ्यतां सावादयथनायवंमच-डनासंवहनैः काङ्क्षितं ॥

Colophon. इति श्रीश्रीचरीये महाकाव्ये सप्तशत्यां वरप्रदानोनाम द्वादशः सर्गः । समाप्तमिदं सप्तशतीकाव्यं ।

विषयः । (मार्कण्डेयपुराणीयदेवीमाहात्म्यमवलम्ब्य विरचितमिदं महाकाव्यं ।) तत्र १ प्रथमे सर्गे सुरथस्य राज्ञः जन्मादिवर्णनं । समाधिना सह तस्य समागमः । मेधसाश्रमवर्णनं । मधुकैटभयोरुत्पत्तिः । भगवता सार्द्धं तयोर्युद्धं निधनञ्च । २ ये सर्गे,—महिषासुरविप्रकृतानां देवानां विलापादिवर्णनं । महामायोत्पत्तिः । महिषासुरसैन्यवर्णनं । देव्याः समरसंरम्भवर्णनञ्च । ३ ये सर्गे,—महिषासुरनिधनवर्णनं । ४ र्थे सर्गे,—निशुम्भशुम्भादीनां जन्मचेष्टितादिवर्णनं । हिमालयवर्णनं । ५ मे सर्गे,—देवगणकृतमहामायास्तोत्रवर्णनं । ६ ष्ठे सर्गे,—देव्या दूतसंवाद-कथनं । ७ मे सर्गे,—धूम्रलोचनचण्डमुण्डादिभिः सह देव्या युद्धवर्णनं । कालिकाया आविर्भा-वकथनञ्च । ८ मे सर्गे,—शुम्भादीनां युद्धोद्यमवर्णनं । सैन्यवर्णनञ्च । ९ मे सर्गे,—रक्तबीजव-धवर्णनं । १० मे सर्गे,— निशुम्भस्य समरसंरम्भवर्णनं । तन्निधनवर्णनञ्च । ११ शे सर्गे,—शुम्भ-वधवर्णनं । १२ शे सर्गे,—समाधिसुरथयोस्तपस्यावर्णनं । वरलाभकथनञ्च ।

No. 2339. शिवकुसुमाञ्जलिः । Substance, country-made paper, 14 × 4 inches. Folia, 9. Lines, 4 on a page. Extent, 72 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Kákiníyá, Zillá Rañgpur, Gopáleśvara Bhaṭṭáchárya. Appearance, new. Verse. Correct.

S'iva-kusumáñjalí. A hymn in praise of S'iva. By S'rís'vara Vidyálañkára.

Beginning. रजतधवलधवं सर्पसंशोभिकर्वं

फणिमणिकलितहारं भूतिमञ्जुलमारं ।

त्रिभुवनजनरम्यं योग्यं ज्ञानगम्यं

भजत प[illegible] यंसं पादपद्मावनतं ॥ इत्यादि ।

End. सर्वे वै यद्वीरस्तु वाक्यमत्रजातिरिहेवा ।
शैवीया यदि कामेश्वी किं सुराणिवर्षं ॥

Colophon. इति श्रीश्रीश्वरविद्यालङ्कारविरचितकृष्णशतकं समाप्तं ।
विषयः । श्रीकृष्णस्य स्तवनमात्राद्युद्दीपनं ।

No. 2340. सूर्यशतकम् । Substance, country-made paper, 15 × 3½ inches. Folia, 24. Lines, 5 on a page. Extent, 265 ślokas. Character, Bengali. Date, ? . Place of deposit, Kákiníyá, Zillá Rañgpur, Gopáleśvara Bhaṭṭácbárya. Appearance, new. Verse. Correct.

Súrya-śataka. A century of verses forming a hymn in praise of Súrya, the sun-god. By S'ríś'vara Vidyálañkára. This is of course distinct from the hymn of this name by Mayúra Bhaṭṭa.

Beginning. नित्यं वाचनिवं पुर एव नित्यवृन्दवद्योतयन्तं
सर्व वाचीत + + + + + + + नित्यवे संचरोवाः प्रवीषा ।
वाचाये व्यक्तवदिरवैवेवम् दिव्यवार्व
नित्याकारोयमति परमोषेव प्रीताश्रुदेव ॥ इत्यादि ।

End. पुनवादि प्रवदितुवर्ष कथ्यकाविन्यवा वा
के येये येद् चरितरजादि वाक्येद् ग्रहवेषं ।
निर्ख वेषा प्रभवति पुनर्भूतवं भत्रेभोवे
वाद्भावेवकिमपुरता अखुवश्रीरराये: ॥

Colophon. इति श्रीश्रीश्वरेण सूर्यशतकं समाप्तं ।
विषयः । श्रीसूर्यस्य सूर्यस्य स्तवनमात्राद्युद्दीपनं ।

No. 2341. देवीशतकम् । Substance, country-made paper, 15 × 4 inches. Folia, 30. Lines, 4 on a page. Extent, 262 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Kákiníyá, Zillá Rañgpur Gopáleśvara Bhaṭṭáchárya. Appearance, new. Verse. Correct.

Deví-śataka. A century of verses forming a hymn in praise of the Deví in the form of Śyámá. By S'ríś'vara Vidyálañkára.

Beginning. वन्दे देवीं श्यामां विमलं वीक्षणिका
भवाम्भोजानामि प्रवलवपु पुष्पे च निमितं ।

नक्षित्र्याः श्रामाया चरञ्छदयपञ्चाकरवने
मधूरेखं पत्रं पद्मनिधिगतं नापि च यतः ॥ इत्यादि ।

End. चयि रवमिनवनपिच्छितेे
मनहृदये न तावदारोपय चरणं ।
तदूयदि हृदयपारिपतो रवहृदये मयि षेवि चावदस्तमितं ॥

Colophon. इति श्रीगौचरीयं देवीमनकं समाप्तं ।

विषयः । गौचवाकेन श्रामायाः रूपमाधायाद्विवर्णनं ।

No. 2342. कुलमुक्तिकल्लोलिनी । Substance, country-made paper, 13 × 8 inches. Folia, 80. Lines, 15 on a page. Extent, 3,205 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Kákiníyá, Zillá Rañgpur, Paṇḍit Kamalápati Miśra. Appearance, fresh. Prose and verse. Incorrect.

Kulamukti-kallolini. A digest of the rules regarding rites, sacrifices, ceremonies, and sacraments enjoined in the Tantras for the followers of the Kaula sect of the S ákta s. By A'dyánanda.

Beginning. अथ तत्पथा घोरक्ये आनवामदेव चयापितं + वात्भवं भवमध्याने । इत्यादि ।

End. कल्लोलिनीयञ्जिनवेपथनवपन-
प्रोद्धत्मपुत्रमनवाक्षिकभत्रसंशाः
+ + धियः सरभ संप्रपिवन्तु नित्यं
मुक्तंकप्रिपञ्चभजनात् तदपीह सभ्यं ॥

Colophon. इति श्रीमद्राद्यानन्दविरचिता कुलमुक्तिकल्लोलिनी समाप्ता ।

विषयः । कुलदीचाविधिविवरणपूर्वकं मद्यमांसादिशोधनप्रकारकीर्तनं ।

No. 2343. उद्धारकोषः । Substance, country-made paper, 15 × 5 inches. Folia, 20. Lines, 8 on a page. Extent, 491 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Kákiníyá, Zillá Rañgpur, Kamalápati Miśra. Appearance, new. Prose and verse. Incorrect.

Uddhára-kosha. A treatise on the derivation, meaning, and use of the mystic mantras of Deví, Gaṇes'a, and other S'ákta divinities,

including rituals for their worship. By Dakshinámúrti. The authorities quoted are the leading Tantras.

ईश्वर उवाच ।

Beginning एकदा स्फटिकैरम्ये सम्मानैश्च समाकुले ।
संस्थितौ पार्व्वतीशानौ लोकरक्षणतत्परौ ॥
पार्व्वती परमेशानं प्रोवाच परमं प्रियं ।
देव देव सुरश्रेष्ठ दयार्णवमुधामय ।
देवी भगवती देव महात्रिपुरसुन्दरी ।
अस्मिन् शरीरवरेऽस्मिन् पुरा केन प्रकाशिता । इत्यादि ।

End. तथा षष्ठकुमाराणां ध्यानं तव विनिश्चितं ।
तथा भेदविशेषाणां शृणु पार्व्वति तत्त्वतः ॥

Colophon. इति श्रीदक्षिणामूर्त्तिविरचिते उद्धारकोषे षष्ठपटलः ।

विषयः । शक्तिगणेशादिमन्त्रोद्धारप्रकारकथनपूर्व्वकं ध्यानादिकथनं ।

No. 2344. शुद्धिस्मृतिः । Substance, country-made paper, 16 × 3½ inches. Folia, 25. Lines, 5 on a page. Extent, 281 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Kákiníyá, Zillá Rañgpur, Sríśvara Vidyálañkára. Appearance, new. Verse. Correct.

S'uddhi-smṛiti. A digest of the S̀mṛiti rules regarding impurities of the person resulting from death or birth in one's family. By S'rís'vara Vidyálankára.

Beginning. यदीयसज्ञानबलान्मा तिष्ठतां
तत् सर्व्वतो कारणमादिसत्क्रियां ।
सर्व्वेश्वरं केवलतत् स्वभावतो-
विभेदतत्त्वानयथा तदीडे ॥ इत्यादि ।

End. अन्तेः शिरस्नातः स्नानत एव कथितस्नानमशक्तः स्यात्
+ तुर्य्यमदिनाः शुध्यन्त एव कथिता उदकमात्रे यदीय ।
शौचं प्रेतक्रियायां क्रमश इति चतुर्भिर्म्मतिर्व्वचसा
मयत् तत्त्वं विलोक्य शुद्धिश्च विनिर्णिताश्चनूनाः समाप्ताः ॥

Colophon. इति श्रीश्रीश्वरविद्यालङ्कारविरचिता शुद्धिस्मृतिः समाप्ता ।

विषयः । अशौचव्यवस्थादिकथनं ।

No. 2345. कारकचक्रम् । Substance, country-made yellow paper, 15 × 3½ inches. Folia, 13. Lines, 8 on a page. Extent, 383 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Tushabhándár, Zillá Rangpur, Ráya Ramanímohana Chaudhurí, Bahádur. Appearance, new. Prose. Correct.

Káraka-chakra. An epitome of the rules relating to the use of the Sanskrit cases. By Purushottama Deva.

Beginning. मुनिं प्रणम्य सर्वेशं सर्वज्ञानप्रकाशकं ।
बालानां सुखबोधाय तथा कारकचक्रकं ॥
त्रिविधं कारकं प्रोक्तं तथा कार्य्यमपेक्षते ।
कार्य्यकारकसम्बन्धाद्विकारः सुप्तिङन्तयोः ॥
सुप्तिङन्तं पदमित्यत्र सुपिति शाब्दाः तत्र विभक्तयोऽष्टधाने । इत्यादि ।

End. तथापि करणादिकारकानुरोधेन अनूक्तापि क्रिया ज्ञायते इत्यदोषः ।

Colophon. इति महामहोपाध्यायश्रीपुरुषोत्तमदेवविरचितं कारकचक्रं समाप्तं ॥

विषयः । कारकचक्रनिरूपणपूर्वकं कर्त्रादिकारकविवेचनमुखेन विभक्त्यर्थनिर्णयः ।

No. 2346. जातमार्त्तण्डः । Substance, country-made yellow paper, 16 × 4 inches. Folia, 135. Lines, 6 on a page. Extent, 2,718 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Tushabhándára, Zillá Rangpur, Ráya Ramanímohana Chaudhurí, Bahádur. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Játa-mártanda. A summary of judicial astrology for the preparation of horoscopes. By Pránakrishna.

Beginning. वाणीश त्रिदिवं सर्वं भासयत्येव योगता ।
जातकार्णवसाराणां ? त्रिवर्गी [illegible] ॥
प्रथमतोऽर्थकामविवेकः ।
वक्ष्यामि त्रिगुणं तथा चतुर्थं सर्वकर्म्मिणं ।
प्रथमसर्वभेदं च सम्यक्परिचितं मया ॥
जन्मान्तरं । इत्यादि ।

End. यदिति च कृष्णस्य गीयते जातकः स्यात्,
सकलगुणविधानः सर्वशास्त्रेषु पूज्यः ।

प्रभुरप्रतिमल्लो यस्य श्रीमदाख्यो,
जगद् इव यमेव प्राप्य चारिपूताम्॥

विषयः। देशाभिधानदीपात्रकथनं। जम्बुद्वीपादिकथनं। तत्र षट्पर्वतनिर्देशः। देशाधिपनिर्देशः। नदीनिर्देशः। क्षेत्रादिनिर्देशः। नवांशादिनिर्देशः। नारकवीजनिर्देशः। पितृदेवैर्देवेन प्राकट्यकथनं। जलन-वाय-नक्षत्रादिकथनं। त्रिसुरादिनिरूपणं। नाम-योजकथनं। नाडरिद्यादिनिरूपणं। मघायां नक्षत्रादिनिरूपणं। दीर्घजीवि-वसुधन-बला-बल-गुरु-पर-जीवयोगादिनिर्देशः। तथा विंशत्यब्दीय-बलवदीय-चतुःसागरादिविविध-योगनिरूपणं। एवं सर्पोत्पातयोग-अक्षमनुपीय-सपत्नीयोगादिनिर्देशः। वधिमित्रादिनिर्देशः। यवीजनादिफलकथनं। तन्त्रादिद्वादशभावनिरूपणं। धनस्थान-भ्रातृस्थान-बन्धुस्थान-सुतस्थान-लाभस्थानादिनिरूपणं। जन्मफलकथनं। वार-तिथि-नक्षत्र-योग-करण-मास-पक्ष-ऋतु-राशि-मह-वर्षादिफलकथनं। आयुर्निर्देशः। पताकान्तर्दशादिनिरूपणं। गहवर्षादिनिरूपणं। पञ्चरादिनिरूपणं। दशापर्वविभागादिकथनं। रविचन्द्राद्योदयान्तर्दशानिरूपणं। यात्रे-तिकनिदानिर्देशः। कुप कथा यत्तुभेपिपतीति तन्निरूपणं। परविवरादिविधानादिफल-कथनं। जीवानवेऽप्यत्वचिन्तनं। रामोर्या नीचरादिफलकीर्तनं। मघायां नीचरफलकथनं। सर्वेषन-रिफलकथनं।

No. 2347. उपसर्गविचारः। Substance, country-made yellow paper, 17 × 3¼ inches. Folia, 8. Lines, 6 on a page. Extent, 47 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Tushabhâṇḍára, Zillá Raṅgpur, Ráya Ramaṇímohana Chauḍhurí, Bahádur. Appearance, new. Prose. Correct.

Upasarga-vichára. On the meanings, uses and logical influences of Upasarga prefixes. By Gadádhara.

Beginning. अथोपसर्गविचारः। प्रादुपसर्गाणामद्योतकत्वेति केचनाचार्योनुमा-न्विताः। उपसर्गद्योतक एव न तु वाचकः। द्योतकत्वञ्च धातोः प्रकृत्यायां तात्पर्यग्राहकत्वं। इत्यादि।

End. अत धातुयोगेनाविनतञ्चार्थप्रत्ययकत्वानुभवसिद्धत्वात्।

Colophon. इति श्रीगदाधरविरचित उपसर्गविचारः समाप्तः।

विषयः। प्रादीनामुपसर्गाणां द्योतकत्ववादखण्डनपूर्वकं प्रत्येकं तेषामर्थनिरूपणं।

No. 2348. वैदिकसर्व्वस्वं । Substance, country-made yellow paper, 16 × 4 inches. Folia, 56. Lines, 6 on a page. Extent, 116 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1787. Place of deposit, Tushabhâṇḍâra, Zillá Rañgpur, Ráya Ramaṇímohana Chaudhuri, Bahádur. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Vaidika-sarvasva. On the images of Vaishṇava divinities, their materials, formation, consecration and adoration, giving in detail all the rites and ceremonies to be observed in the consecration of such images and temples designed for them. By Kṛishṇánandadeva Vidyálañkára. The work was composed about 20 years ago.

Beginning. वासुदेवं नमस्कृत्य नमस्कृत्य गुरोः पदं ।
सर्व्वस्वं वैदिकानान्तु क्रियते धीरसम्मतं ॥
हयशीर्षादिकं दृष्ट्वा श्रीकृष्णानन्दशर्म्मणा ।
प्रमाणं वासुदेवस्य प्रतिष्ठायां वितन्यते ॥

इत्यादि ।

End. कुर्य्यात् स्वस्तिकवच्छेषमिति पञ्चाङ्गलक्षणं ।

Colophon. इति श्रीकृष्णानन्दवेदविद्यालङ्कारकृतौ वैदिकसर्व्वस्वे वस्त्रप्रतिष्ठाप्रमाणसर्व्वं समाप्तम् ।

नत्वा श्रीवासुदेवं सुरमुनिभिः स्तूयमानं मुरारिं
शाके पञ्चाशसप्तोडुपतिपरिमिते माधवे मासि यत्नात्
कृष्णानन्दप्रणीतं सकलबुधमतं भूमिदेवः सुतार्थं
सर्व्वस्वं वैदिकानां प्रलिखति मुदा श्रीयुतः श्रीप्रसादः ॥

विषयः । वासुदेवमूर्त्तिकथनं । केशवमूर्त्तिकथनं । नारायणमूर्त्तिकथनं । माधवमूर्त्तिकथनं । गोविन्दमूर्त्तिकथनं । विष्णुमूर्त्तिकथनं । मधुसूदनमूर्त्तिकथनं । वामनमूर्त्तिकथनं । श्रीधरमूर्त्तिकथनं । हृषीकेशमूर्त्तिकथनं । पद्मनाभमूर्त्तिकथनं । दामोदरमूर्त्तिकथनं । तथा वासुदेवसङ्कर्षणप्रद्युम्नानिरुद्धरूपचतुर्व्यूहमूर्त्तिकथनञ्च । प्रतिष्ठाकथनं । देवागारविधिकथनं । तत्र भूमिशोधनविधिः । वास्तुपातालखननविधिः । प्रतिष्ठाकालादिनिरूपणं । मण्डपादिप्रमाणकथनं । ब्रह्माचार्य्यसदस्ययजमानादिलक्षणकथनं । पञ्चगव्यपञ्चामृतादिप्रमाणं । परिधानवसनपवित्रादिप्रमाणं । तिलकनिर्णयः । आचमननियमकथनं । गुरुमुखनेत्रवदर्शीषनिधुभङ्गपीठचमसप्रोक्षणीमण्डतोरणमग्निकुण्डादिप्रमाणकथनं । कुण्डनिर्माणविधिकथनं । अग्निजिह्वादिकथनं । अग्निनामानि । सर्व्वतोभद्रमण्डल-पद्मनाभमण्डलादिविधिकथनं । एकाशीतिकपदप्रमाणं । अङ्कुश-चक्र-गदाध्वज-पताका-वितानादिप्रमाणकथनं । दीपप्रमाणं । स्नानविधि·

कथनं । सकलीकरणविधिः । अग्निजननविधिः । अनुकल्पविधिः । चक्राङ्कमूर्त्तिप्रतिष्ठा-विधिः । दधिवामनिरूपणं । भवनप्रतिष्ठाविधिः । नव ग्रामयष्टिप्रमाणकथनं । चक्राजनक्ष-निरूपणञ्च ।

No. 2349. ऋग्वेदिवृषोत्सर्गतत्त्वं । Substance, country-made yellow paper, 20 × 4 inches. Folium, 1. containing 10 lines of writing. Extent, 19 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Tushabbáṇḍára, Zillá Rañgpur, Ráya Ramaṇímohana Chaudhurí, Báhádur; another copy at S'ántipur Bhuvaneśvara Tarkálañkára. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Rigvediya-vṛishotsarga-tattva. On the consecration of bulls according to the rules of the Ṛig Veda as summarised by Saunaka. By Raghunandana Bhaṭṭáchárya. This forms a part of the author's well-known Smṛiti digest in 28 parts.

Beginning. प्रणम्य सच्चिदानन्दं रामं कामदमीश्वरं ।
ऋग्वेदिनां वृषोत्सर्गं वक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥

कालमाह । कार्त्तिक्यां पौर्णमास्यां वैशाख्यां वा जीववत्सायाः पयस्विन्याः पुत्रं द्विहाय-नमेकहायनं वा नीलं बभ्रुं पिङ्गलं वा—इत्यादि ।

End. तेन देवता ऋषीन पितॄंश्च प्रीणाति यद्योत्सृजेदित्याह शौनकः । ब्राह्मणान् भोजयित्वा शेषं समापयेत् ।

Colophon. इति वन्द्यघटीयहरिहरभट्टाचार्यात्मजश्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचितं ऋग्वेदिवृषोत्सर्गतत्त्वं समाप्तम् ।

विषयः । शौनकोक्तविधिना संक्षेपेण ऋग्वेदिनां वृषोत्सर्गविधिकीर्त्तनं ।

No. 2350. व्यवस्थासेतुः । Substance, country-made yellow paper, 20 × 4 inches. Folia, 162. Lines, 6 on a page. Extent, 3,864 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1771. Place of deposit, Tushabháṇḍára, Zillá Rañgpur, Ráya Ramaṇímohana Chaudhurí, Baháḍur. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Vyavasthásetu. *Responsa prudentum* on all topics of Smṛiti rites, ceremonies and expiations—in short a digest of Smṛiti rules bearing on householders. By I's'varachandra S'armá.

Beginning. प्रणम्य परमात्मानं सच्चिदानन्दविग्रहं ।
ईश्वरेण गणनाथाः सेतुः समनुचिन्त्यते ॥

अथ प्रायशः सङ्कल्पानामेव कर्मणामारम्भकत्वादादौ स एव निरूप्यते । तथापि काल-वाक्‌मणीभिः रचितं कर्म फलाय समर्थमिति श्रुत्वा एवा समनुक्तं । इत्यादि ।

End. इन्दुक्षयेऽपि च न भुञ्जीत कदाचन । इति वचनात् । — — — — —
हरिचन्दनं कर्पूरं चन्दनविशेषः ।

Colophon. इति महोपाध्यायश्रीगुणेश्वरचक्रवर्त्तिविरचितो गणनासेतुः समाप्तः ।
गता देवकुलात्कुलस्य चरणौ विप्रोषिताशो गृहे ।
शाके चन्द्रसमुद्रशस्त्रमिते कर्कोटके भूपतिः ।
श्रीगुणेश्वरशर्मरचितं नानावचनान्वितं
सेतुं प्रव्रजितस्मृतेः परमया श्रीश्रीप्रसादोद्दिजः ॥

विषयः । सङ्कल्पस्वरूपनिरूपणं । तत्र कर्माङ्गनिरूपणं । तदकरणे दोषकथनञ्च । मासापुत्रेषाञ्चकतानिरूपणं । गौणमासादिनिरूपणं । कर्म्मविशेषे मासविशेषनियमनं । मलमासादिकथनविवेचनं । उपवाससङ्कल्पविचारः । विधिस्वरूपविवेचनं । निषेधपर्य्युदास-विवेचनं । विकल्पनिरूपणं । अनुकल्पनिरूपणं । तिथियुग्मवचनानिरूपणं । अन्यतिथि-वचनानिरूपणं । कुरुक्षेत्रकथोक्ततदुपक्रमविधिकथनं । शूद्रस्य पौराणिकमन्त्रे अधिकार-कथनं । जननाशौचे चौरादिनिषेधकथनं । प्रतिपदादिषु तिथिषु प्रत्येकं कृत्यनिरूपणं । सर्व्व-कामदकर्म्मादौ—गणपूजाविधानं । वैशाखशुक्लतृतीयायां गङ्गास्नानयमुनास्नानमहत्त्वेषु विशेषकथनं । वरदाचतुर्थीविधिः । नागपञ्चमीविधिः । नागपञ्चमीविधिः । चारषष्ठी-विधिः । स्कन्दषष्ठीविधिः । आरोग्यसप्तमीविधिः । विधानसप्तमीविधिः । माकरीसप्तमी-विधिः । माघस्नानविधिः । अष्टमीनिरूपणं । अथ उपवासासामर्थ्ये प्रतिप्रसवः । दूर्व्वा-ष्टमीविधिः । भीष्माष्टमीविधिः । अशोकाष्टमीविधिः । श्रीरामनवमीविधिः । दुर्गोत्सव-विधिः । अष्टोपाङ्गादिक्रमकथनं । बोधननवमीविधिः । दोलनियमः । चातुर्म्मास्यव्रतविधिः । हरिशयनादिकथनं । अनन्तद्वादशीविधिः । वामनद्वादशीविधिः । सावित्रीव्रतविधिः । अनन्तव्रतविधिः । भूतचतुर्द्दशी-रटन्ती-अनन्तपर्व्वविधिः । तत्र काशीपूजाविधिः । पाषाण-चतुर्द्दशीविधिः । शिवरात्रिविधिः । मदनचतुर्द्दशीविधिः । महाज्यैष्ठीविधिः । कोजागर-विधिः । होलयात्राविधिः । सङ्क्रान्तिनिरूपणं । कार्त्तिककृत्यनिरूपणं । ग्रहणनिरूपणं । गङ्गा-स्नानविधिः । करतोयास्नानादिविधिः । अर्द्धोदययोगः । युगाद्याविधिः । मन्वन्तराविधिः । भूमिकम्पवैद्यानादिविधिः । उद्वाहविवेकः । तत्र तान्त्रवादिनिरूपणं । प्रायश्चित्तव्यवस्था-कथनं । अतिपातकमहापातकानुपातकोपपातकप्रायश्चित्तकथनं । गोवधादिप्रायश्चित्तकथनं । धेनुमूल्यादिनिरूपणं । गोमूल्यं । वृषमूल्यं । प्रायश्चित्तपूर्व्वाङ्गकृत्यं । मात्रादिभेदेन प्रायश्चित्त-

भेदः। गर्भिणीगोवधादिप्रायश्चित्तं। अस्थिभङ्गप्रायश्चित्तं। अपाङ्गनप्रायश्चित्तं। द्विजातीनां स्वयं हत्यादिपातकप्रायश्चित्तं। गोमांसभक्षणे गोविक्रयादिप्रायश्चित्तं। गोवधापवादः। अश्वि-यादिवधप्रायश्चित्तं। कीटवधप्रायश्चित्तं। गर्भवधप्रायश्चित्तं। मार्जारादिवधप्रायश्चित्तं। मत्स्या-दिवधप्रायश्चित्तं। मद्यपानादिभेदप्रायश्चित्तं। अभिचारप्रायश्चित्तं। अभक्ष्यभक्षणप्राय-श्चित्तं। अथ अनध्यायविवेचनं। अकालवृष्टिव्यवस्था। शूद्रकर्तृकतर्पणवाक्यं। शुद्धिव्यवस्था। शुद्धिपदार्थनिरूपणं। सहमरणानुमरणव्यवस्था। अशौचनिरूपणं। मृत्युनिमित्ताशौचं। अशौचापवादः। अस्थिसञ्चयनादिकालः। द्रव्यशुद्धिनिरूपणं। पर्णनरदाहव्यवस्था। मुमूर्षु-कृत्यं। प्रेततर्पणव्यवस्था। तत्र उपवासव्यवस्था। पुत्रस्य वर्षकृत्यव्यवस्था। पिण्डदानव्यवस्था। अशौचान्तदिनकृत्यनिरूपणं। तद्द्वितीयदिनकृत्यं। वृषोत्सर्गकालः। वृषलक्षणादिकथनं। अधिकारिनिरूपणं। अन्दनधेनुप्रयोगः। अङ्गप्रायश्चित्तादिकथनं। षोडशदानविधिः। प्रेतक्रि-याधिकारिणः। पतिहीनपुत्रकर्त्राधिकारकथनं। विविधव्रतक्रियानिरूपणं। हरिवंश-मासधामादिदानविधिः। गोविन्दविवाहपद्धतिः। अथ श्राद्धलक्षणादिविवेचनं। देवतालक्षणं। यागलक्षणं। सावित्र्यलक्षणं। नक्षत्रलक्षणं। नवान्नश्राद्धकालः। मलमासचतुर्दशीविधिः। अष्टकाश्राद्धविधिः। श्राद्धदेशनिरूपणं। मलमासश्राद्धनिरूपणं। मलमासे दुर्गोत्सवव्यवस्था। वृषोत्सर्गव्यवस्था। जातकर्मव्यवस्था। प्रायश्चित्तादिव्यवस्था च। निरवकाशकर्मणां कर्तव्यता-कथनं। मलमासे निषिद्धानि। प्रतिमासं पार्वणानुष्ठाने असमर्थस्य पार्वणव्यवस्था। दर्शा-दिनिरूपणं। आमश्राद्धव्यवस्था। जीवत्पितृकश्राद्धव्यवस्था। मासिककालः। सपिण्ड-नापकर्षकालः। विप्रपतितादिश्राद्धकालः। भर्तुराब्दिके एकादशाहव्यवस्था। एकोद्दिष्ट-श्राद्धकालादिकथनं। अभ्युदयश्राद्धविधिः। निरग्निसाग्न्याधिनां मरणे तेषां पूर्वान्यपुत्रकृत्य-निरूपणं। हविश्राद्धव्यवस्था। श्राद्धोपभोजनादिव्यवस्थाकथनञ्च।

No. 2351. महार्णवः। Substance, country-made paper, 19 × 4 inches. Folia, 205. Lines, 8 on a page. Extent, 9,384 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Tushabhāṇḍára, Zillá Rañgpur, Ráya Ramaṇí-mohana Chaudhurí, Bahádur. Appearance, new. Prose and verse. Incorrect.

Mahárṇava. On diseases and sufferings resulting from sins committed in former existences and expiations suited for them. Every disease has its cause in a particular sin, and each sin has to be expiated in a particular specified manner. By Vis'ves'vara Bhaṭṭa, son of Poñga Bhaṭṭa. The ordinary technical name for works of this class is *Karma-vipáka* or "fruition of work."

Beginning. नमः सकलकल्याणभाजनाय पिनाकिने ।

नमोऽब्जिनीनिवासाय देवतायै गिरां नमः ॥

मतिर्येषां शास्त्रे प्रकृतिरमणीया व्यवहृतिः ।

परा शीलं श्लाघ्यं जगति कलयन्ते कतिपये ।

चिरं चित्ते येषां स्वकरतलभूते क्षितिमिमा-

दियं व्यासारण्यप्रवरमुनिशिष्यस्य भणितिः ॥

माता पुण्यचरित्रकीर्त्तिविभवा यः पार्थिवानां मतः

साकल्यापरमूर्त्तिरार्य्यचरितः श्रीपोन्नभट्टः पिता ।

सोऽयं कौशिकवंशभूषणमणिः श्रीभट्टविश्वेश्वरो-

वेदे स्मार्त्तमते नये च सपदे वाक्ये कृती वर्त्तते ॥

श्रुतिस्मृतिपुराणानि समालोक्य यथामति ।

निबध्यते समासेन + + + यं महार्णवः ॥

स्वकर्म्मपाकजनितामयकर्षितानां

सत्कर्म्म कर्म्मकरमित्युदितं मुनीन्द्रैः ।

तस्मात्कृजातमितरोक्तविधावपेक्ष्यं

वक्ष्यामि रोगिनिखिलार्त्तिनिवर्हणाय ॥

तत्र तावद्वक्ष्यमाणउकलकर्म्मोपयोगित्वे कर्म्मविपाक + + + + + + स्वयस्य-
कर्त्तव्यता प्रतिपाद्यते । इत्यादि ।

अथ प्रार्थनामन्त्रः ।

End. त्वयस्य तोषिते स्कन्दे वह्निभिस्तूपकल्पैभिः ।

तेन महेश्वरस्तुष्टस्त्वमथाः सततं शिवं ॥

त्वमथाः सततं नरमित्यपि पाठः ।

Colophon. इति श्रीपोन्नभट्टात्मजश्रीविश्वेश्वरभट्टविरचिते महार्णवाभिधाने कर्म्म-
विपाके प्रकारान्तरेण स्कन्दग्रहहरं ।

विषयः । अथ रोगादिरूपफलनाशस्येष्टत्वात् तन्निदानात्मकदुरितापूर्व्वनाशाय प्राय-
श्चित्तादिकं कर्त्तव्यमिति चेन्न समवायिकारणशरीरनाशेनैव तस्य रोगादेर्नाशे किं निमित्तका-
रणदुरितापूर्व्वनाशेन । यथा,—कपालादिनाशेनैव घटादीनां नाशेन तु दण्डचक्रादि-
नाशेन । अथ स्वजन्यं कौनख्यादिकं प्रत्यादेष्टुं शक्यते । अपिच नरकतिर्य्यग्योन्यादि-
जन्यदुःखपरम्परामनुभूतवतः कौनख्यादिकौविकारस्वरूपं फलम् । तत उत्पन्नमात्रेण रोगेण
स्वकारणदुरितापूर्व्वनाशोऽनन्तरं मन्त्रजनितादृष्टस्येव चरितार्थः । तस्मान्न पापवि-
नाशार्थं व्रतचर्य्यादिविप्रतिपत्तिनिराशपूर्व्वकं सम्भावितदुरितापूर्व्वविनाशार्थं प्रायश्चित्तादिकं

कर्त्तव्यमिति निरूपणं। महापातकादिरोगकथनं। कर्म्मविपाकपरिभाषाकथनं। प्रताप-निरूपणं। सर्व्वपापनाशनकूष्माण्डहोमकथनं। अनुवाकपाठसङ्कलनतत्प्रयोगादिकथनं। वेदविशेषे प्रयोगविशेषकथनञ्च। अथ मन्त्रपाठानुष्ठानक्रमसहितगणहोमकथनं। रोगनाशनकामेन व्याधिप्रतिकृतिदानं कर्त्तव्यमितिनिरूपणं। व्याधिप्रतिमालक्षणादिकथनं। प्रतिमादानविधेः सहस्रपाठप्रयोगकथनं। अथ कर्म्मज-दोषज-उभयजभेदात् व्याधेस्त्रैविध्यनिरूपणं। सामान्यतस्तदुपशमनविधिकथनं। तत्र अश्वत्थानुमन्त्रणविधिकथनं। वेदपारायणविधिकथनं महाभारतश्लोकादिपारायणविधिकथनं। शौनकमहारुद्रादिविधिकथनं। अथ होमीयस्थण्डिलकुण्डादिनिर्म्माणविधानकथनं। पञ्चाङ्गरुद्रन्यासविधिकथनं। रुद्राभिषेकविधिकथनं। शतरुद्रीयपाठक्रमकथनं। तत्र रोगनाशनादिकामनाविशेषे अनुवाकविशेषप्रयोगकथनञ्च। अथ पुरुषसूक्तप्रयोगकथनं। अथ सामान्यतोरोगप्रशमनार्थं विष्णुसहस्रनामकथनं। अपामार्ज्जनस्तोत्रकथनं। विष्णुहृदयस्तोत्रकथनं। विनायकशान्तिविधिकथनं। ग्रहशान्तिविधिकथनं। नवग्रहयज्ञप्रयोगकथनञ्च। अथ कर्म्मविपाकप्रकरणोक्तहेमरूप्यधान्यादिमानकथनं। कृच्छ्रचान्द्रायणादिलक्षणकथनं। महाशान्तपनलक्षणकथनं। पराकनक्तयावकव्रतपयोव्रतादिलक्षणकथनं। व्रतादीनामनुकल्पविधानं। गोमूल्यादिकथनञ्च। व्रतविशेषे स्नानविशेषकथनं। तत्र जलस्नान-भस्मस्नान-मृत्तिकास्नान-गोमूत्र-गोमय दधि-दुग्ध घृतस्नानविधिमन्त्रादिकथनञ्च। गोदान-भूमिदान-लवण-गुडादिदानविधिकथनं। अथ महापातकादिजनितरोगाणां निदानकथनपूर्व्वकं प्रत्येकं तदुपशमनविधिकथनं। तत्र विशेषेण क्षयरोगनाशनार्थं कदलीदानविधिकथनं। राजयक्ष्मप्रतिकृतिदानविधिः। गुडधेन्वादिदानविधिकथनञ्च। शूलरोगनाशनाय त्रिशूलदानादिविधिः। अथ अक्षिशूल-अजीर्णशूल-शीर्षशूल-जठरशूल-कटिशूल-हृच्छूल-कर्णशूल-नखशूलादिनाशनोपायकथनं। विविधज्वरनाशनविधिः। तत्र सर्व्वज्वरहरदुग्धदानविधिः। ज्वरतर्पणादिविधिकथनञ्च। श्वासकासहरणार्थं ध्वजपाशदानादिविधिः। शोथरोगहरवस्त्रादिदानविधिः। पाण्डुरोगहरपृथ्वीदानादिविधिः। अन्त्रहरनारायणादिविधिः। गलितव्रणघ्नगजादिदानविधिः। वातव्याधिहरमृगादिदानविधिः। अपस्माररोगहरविनायकादिदानविधिः। मुखरोगहरगजादिदानविधिः। मूकत्वहरतिलपद्मादिदानविधिः। गद्गदहरसरस्वतीदानविधिः। अक्षिवेदनाहरगरुडादिदानविधिः। नक्तान्ध्यहरगोपालदानविधिः। अर्शोदरहरमकरादिदानविधिः। मन्दाग्निहरमेषादिदानविधिः। प्रज्ञाजाड्यहरघण्टादानादिविधिः। प्रमेहहरसुवर्णधेनुदानविधिः। ग्रहणीहरधेनुदानादिविधिः। दद्रुरोगहरोमहिष्यादानविधिः। कुष्ठरोगहरवृषादिदानविधिः। गर्भस्रावहरयज्ञोपवीतादिदानविधिः। एवं सर्व्वेषु रोगेषु प्रशमनोपायकथनं। तथा सर्व्वदा दुःस्वप्नहर-सर्व्वकार्य्याभिवृद्धिकर-दुर्गमगमनक्लेशहर-दारिद्र्यहर-मूर्खत्वहर-पिशाचत्वहरविधानादिकथनं। विविधपापहरविधिकथनं। तत्र तत्र निदानकथनञ्च।

No. 2252. समासवादः। Substance, country-made paper, 16 × 5 inches. Folia, 9. Lines, 11 on a page. Extent, 262 ślokas. Character, Maithili. Date, ? Place of deposit, Tavká, Post Delsiñsarái, Zillá Darbhañgá, Mímáñsaka Chitradhara Miśra. Appearance, old. Prose. Correct.

Samása-váda. A grammatico-logical disquisition on the compounding of words. By Rámabhadra Sárvabhauma. There is a second work of this name, noticed by Mr. Hall, (p. 61), by Jayaráma Nyáyapanchánana Bhaṭṭácharya.

Beginning अथ बहुव्रीहौ विभक्तिसमासयोस्तादृशो विभक्तेःस्वामिनोबोधने तोपसर्जन-पदस्य ? उभयपदस्य वा विभक्तेः स्वामिनि लक्षणायामेकपदवैयर्थ्यप्रसङ्गात्। इत्यादि।

End. अन्यथा विनाप्युपपत्तिर्भवतीति संक्षेपः।

विचार्य + र्थैः सततं मनीषि-

इ.कांडवीसञ्चरणप्रवीणैः।

श्रीसार्व्वभौमैर्मङ्गवादविज्ञैः

कृतः समासेन समासवादः॥

Colophon. इति श्रीमन्महामहोपाध्यायश्रीरामभद्रसार्व्वभौमविरचितः समासवादः समाप्तः।

विषयः। समासे शक्त्यादिनिरूपणं।

No. 2353. वादसुधाकरः। Substance, country-made paper, 13 × 3½ inches. Folia, 26. Lines, 6 on a page. Extent, 450 ślokas. Character, Maithili, Date, ? Place of deposit, Tavká, Post Delsiñsarái, Zillá Darbhañgá, Mímáñsaka Chitradhara Miśra. Appearance, new. Prose. Incorrect.

Váda-sudhákara. A grammatico-logical disquisition on the effect and purport of declensions and conjugations. By Krishṇa A'chárya, son of Rámasevaka, and grandson of Devídatta.

Beginning. मन्दमत्यपि निष्पातः परं ब्रह्माधिगच्छति।

इति वाक्यश्रवात् विभ्रत् तद्रुपं पातु माधवः॥

अथाख्यातस्य कृतौ शक्तिर्न तु कर्त्तरि। कृत्याश्रयत्वमेव कर्त्तृत्वं तच कृतिरूपं इत्यादि।

End. अन्येत्वाहुः, बोधकताकपशक्तिरपध्वंसेष्वपि दुर्व्वारा एवेति।

Colophon. इति श्रीमद्देवीदत्तात्मजरामसेवकतनूजकृष्णाचार्य्यकृतोवादसुधाकरः समाप्तः॥

विषयः। आख्यातःपर्थशक्तिनिरूपणं।

No. 2354. गूढार्थदीपिका । Substance, palm-leaf, 14 × 2½ inches. Folia, 288 Lines, 5 on a page. Extent, 7,892 ślokas. Character, Maithili. Date, ? Place of deposit, Harinagara, Post Madhuvani, Zillá Darbhangá, Paṇḍit Hali Jhá. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Gúḍhártha-dípiká. Expositions of doubtful topics in regard to various Smṛiti rites and ceremonies. By Vámadeva Upádhyáya.

Beginning. गोविन्दचरणद्वन्द्वमाधाय हृदयाम्बुजे ।
वामदेवेन सुधिया कृता गूढार्थदीपिका ॥
हरिप्रसादादेवैषामर्थेषार्था निरूपिताः ।
इह मात्सर्य्यमुत्सार्य्य विदांकुर्व्वन्तु पण्डिताः ॥

तत्र वर्षकृत्ये चिंत्यतिथिवर्द्धितैर्द्वादशभिर्मासैर्मलमासपाते त्रयोदशभिर्मासैर्वर्षसमाप्तिः । इत्यादि ।

End. इदमत्रमिमा चाप इदं चथिरित्यप्रजलघृतादिषु श्रेयमिति शम् ।

Colophon. इत्युपाध्यायश्रीवामदेवमिश्रविरचिता गूढार्थदीपिका समाप्ता ।

विषयः । वर्षकृत्ये मलमासादिपाते वर्षगणनाविशेषकथनं । धर्म्मकार्य्येषु पञ्चविधमासनिरूपणं । मलमासविधानं । तिथिस्वरूपादिविवेचनं । युग्मादितिथिविवेचनं । एकादशीनिरूपणं । पारणविधिकथनं । चैत्रादिद्वादशमासकृत्यनिरूपणं । तत्र विशेषेण जन्माष्टमीनिरूपणं । महाष्टम्यादिविधानञ्च । शिवरात्रिविधिः । यजमानस्य कर्त्तव्यकथनं । जननाशौचे शिवलिङ्गादिपूजने विप्रस्य नित्याधिकारकथनं । स्पर्शं विना शालग्रामशिलायामपि स्त्रीशूद्राभ्यां पूजा कर्त्तव्येतिनिरूपणं । व्रतपरिभाषाकीर्त्तनं । व्रतलक्षणादिकथनं । मन्वन्तरादिनिरूपणं । अर्द्धोदयादियोगनिरूपणं । पुण्यकालनिरूपणं । विशेषेण कार्त्तवीर्य्यदीपदानविधिकथनं । अहोरात्रकृत्यनिरूप । तत्र शौचाचमनदन्तधावनादिकथनं । सन्ध्योपासनादिविधिकथनं । शिवार्च्चनादिविधिकथनं । पञ्चयज्ञविधिः । शिवादिपूजनविधिः । आतिथ्यविधिः । भोजनविधिः । मांसभोजनविधिविवेचनं । विहितमत्स्यपक्षिप्रभृतिनिरूपणं । माहिषदुग्धस्य आमिषत्वकथनं । सामान्यतोभक्ष्याभक्ष्यनिरूपणं । शयनादिविधिकथनं । अशौचनिरूपणं । सापिण्ड्यनिरूपणं । प्रेतकृत्यनिरूपणं । दशपिण्डदानादिविधिकथनं । देशभेदेन शौचाद्याचारस्य विहितत्वकथनं । द्रव्यशुद्धिनिरूपणं । मुमूर्षुकृत्यनिरूपणं । द्वादशविधश्राद्धलक्षणकथनं । श्राद्धदेशनिरूपणं । श्राद्धकालनिरूपणं । काम्यश्राद्धविधिकथनं । श्राद्धे देयानि । निमन्त्रणविधिः । सङ्कल्पवाक्यविवेचनं । सपिण्डीकरणादिविधिः । आद्यश्राद्धविधानकथनञ्च ।

No. 2355. तत्त्वकौस्तुभः। Substance, country-made paper, 11 × 4 inches, Folia, 172. Lines, 10 on a page. Extent, 4,622 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Tavká, Post Delsíñsarái, Zillá Darbháñgá, Mímáñsaka Chitradhara Miśra. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Tattva-kaustubha. A refutation of the dual theory of Madhvácharya, with a view to support the doctrine of S'añkara A'chárya as developed in his commentary on the Vedánta Sútras. By Bhaṭṭojí Díkshita.

Beginning. प्रथमपत्रं नास्ति।

कापालं भैरवं शाक्तं गाणपं पूर्व्वपश्चिमं।
पाञ्चरात्रं पाशुपतं तथान्येऽपि सहस्रशः इति॥

अत्र च महतां गतिप्रासङ्गे आगमप्रणयनेऽपि तत्र तत्र प्ररोचनार्थं चतुर्षु वेदेषु परमपुरुषार्थमलभमानः शाण्डिल्य इमां विद्यामधीतवान् इत्यादि।

End. आतिवाहिका इति तु माधात् प्राचां पाठश्च। एतत् पदार्थखण्डनं प्रागवत्॥

Colophon. इति श्रीभट्टोजीदीक्षितकृते तत्त्वकौस्तुभे चतुर्थाध्यायस्य तृतीयः पादः।
इतः परः चतुर्थपादस्य कियदंशो वर्त्तते॥

विषयः। मध्वाचार्य्यकृतवेदान्तभाष्याधिकरणखण्डनपूर्व्वकं शाङ्करमतस्थापनं।

No. 2356. भट्टभास्करः। Substance, country-made paper, 11 × 4½ inches. Folia, 119. Lines, 8 on a page. Extent, 1,896 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Tavká, Post Delsiñsarái, Zillá Darbháñgá, Mímáñsaka Chitradhara Miśra. Appearance, fresh. Prose and verse. Incorrect.

Bhaṭṭa-bháskara. A dissertation on the Mímáñsá theory of Duty (*Dharma*) and the eternity and authority of the Vedas as developed by different schools of Mímáñsákas. By Jívadeva, son of A'padeva. Hall's 'Contributions,' p. 188.

Beginning. श्रीकृष्णं प्रणताशिवमापदेवाभिधं गुरुं।
प्रणम्य जीवदेवेन क्रियते भट्टभास्करः॥
सन्तु मत्सरिणां वाचा सन्तस्तत्त्वार्थदर्शिनः।
विवेचयन्तु तत्त्वार्थमेष तेषु कृतोऽञ्जलिः॥

इह खलु गुरुकुलप्राप्तिनिष्ठन्यर्थिप्रेक्षावतां धर्म्माधर्म्मविषये प्रतिपित्सवो दृश्यन्ते।

End. अवेदत्वेऽपि वेदैकदेशत्वादस्यैव प्रामाण्यमिति दिक्।

Colophon. इति श्रीमद्वापदेवात्मजजीवदेवकृतौ भट्टभास्करे धर्म्मप्रमापरिच्छेदः॥

विषयः। धर्म्मस्वरूपनिरूपणं। धर्म्माधर्म्मयोः प्रमाणकथनं। वेदस्य अपौरुषेयत्वनिरूपणं। वेदलक्षणकथनं। शाब्दीभावनानिरूपणं। आर्थीभावनानिरूपणं। आख्यातादीनां कुत्र शक्तिरिति तन्निरूपणं। विधिस्वरूपविवेचनं। निषेधनिरूपणं। अर्थवादनिरूपणं। मन्त्रनिर्णयः। नित्यत्वादिलक्षणकथनं। यागस्वरूपादिविवेचनं। प्रकृतिविकृत्यादीनां स्वरूपविवेचनं। उत्पत्तिविनियोगाधिकार-प्रयोगभेदेन अपूर्व्वविधेश्चातुर्विध्यनिरूपणं। अङ्गत्वस्वरूपनिरूपणपुरःसरं तत्र श्रुतिलिङ्गवाक्यप्रकरणस्थानसमाख्यारूपाणि षट्प्रमाणानीतिनिरूपणं। श्रुत्यादीनां प्रत्येकं लक्षणोदाहरणादिकथनं। श्रुत्यादीनां विरोधे पूर्व्वपूर्व्वस्य बलीयस्त्वकथनं। सर्व्वेषु कर्म्मसु मनुष्याणामेव अधिकारोनान्येषां सामर्थ्याभावादितिनिरूपणं। मनुष्येष्वपि अनधिकारिनिरूपणं। द्रव्यादिनिरूपणं। भिन्नकल्पयोः सहाधिकारकथनं। यागविशेषे ब्राह्मणक्षत्रियादीनामधिकारविशेषकथनं। वचनातिदेश-नामातिदेश-चोदकालिङ्गातिदेश-भेदेन अतिदेशस्य त्रिविधत्वकथनपूर्व्वकं तत्स्वरूपादिनिरूपणं। अग्निहोत्रादिशब्दानां नामधेयत्वनिरूपणं। अनुवादनिरूपणं। ऊहनिरूपणं। नियमविधिनिरूपणं। परिसंख्यानिरूपणं। स्वाध्यायविधिविवेचनं। लक्षणाविवेचनं। मन्त्राणां धर्म्मप्रामाण्यकथनं। मन्त्रः पदमात्रस्य प्रामाण्यकथनं। नामधेयनिरूपणं। ब्रह्मनामविवेचनं। कृचेतिहासपुराणादीनां प्रामाण्यमूलनीयनिरूपणं। सदाचाराणां श्रुतिस्मृतिमूलत्वेन प्रामाण्यकथनं। श्रुत्याद्यविरुद्धानां धर्म्मबुद्ध्या शिष्टैरनुष्ठीयमानानां धर्म्मे प्रामाण्यकथनञ्च।

NO. 2357 अङ्गत्वनिरुक्तिः। Substance, country-made paper, 12 × 4 inches. Folia, 84. Lines, 16 on a page. Extent, 1,944 ślokas. Character, Maithili. Date, ? Place of deposit, Tavká, Post Delsiñsarái, Zillá Darbhañgá, Mímáñsaka Chitradhara Miśra. Appearance, new. Prose Generally correct.

Añgatva-nirukti. A dissertation on various Mímáñsá topics, and reconciliation of doubtful points of the theory. By Murári Mis'ra.

Beginning. नमामि गुरुजां श्रीयदुकुलजाद्यधिदेवतां।
स्वस्याभीष्टफलप्राप्त्यै ब्रह्मादिभिरभिष्टुतां॥
मुरारिमंसवनलब्धबुद्धिः
कुमारिलस्य क्रमतामभाणी।

मुरारिरङ्गमनिबन्धमेतां
करोति सद्गुरुमुदेऽथपेतां ॥

तथाङ्गत्वं न तावज्जातिः तत्रायकाभावात् निर्गोत्वादिजात्या साङ्कर्यप्रसङ्गाच इत्यादि ।

End. तयोरेव विनियोजकमोहादरस्तु अस्यमित्यनवद्यं श्रुत्यादिप्रमाणकमङ्गत्वं ॥

श्रीजैमिनीयं मतमङ्गतायां
तत्त्वप्रवन्धेऽपि संनिबद्धं ।
सद्गुणवं सुगमत्वन कर्तुं
मुरारिरेतामकरोत्निबन्धं ॥
मुरारिनिर्मितिर्न्यायमीमांसावाधिताात्मनां ।
तोषाय विदुषामेषा कण्ठभूषा भविष्यति ॥

Colophon. इति श्रीमुरारिमिश्रविरचिताङ्गत्वनिरुक्तिः समाप्तिमगमत् ॥

विषयः । भट्टकुमारिलमततनयस्य विरचितमिदं मीमांसाप्रकरणं। तत्र प्राधान्येन चाङ्गत्वस्य स्वरूपादिविवेचनं । शेषत्वपदार्थतत्त्वस्वरूपकथनं । प्रकृतिस्वरूपादिनिरूपणं । विकृतिस्वरूपादिकथनं। कारकत्वस्वरूपकथनं। पुरुषार्थस्वरूपादिकथनं । अङ्गत्वे च श्रुति-लिङ्गवाक्यप्रकरणस्थानसमाख्यानानि षड्प्रमाणानि । तत्र श्रुत्यादीनां प्रत्येकं स्वरूपादि-विवेचनञ्च ।

No. 2358 तात्पर्य्यपरिशुद्धिः । (चतुर्थाध्यायः ।) Substance, country-made paper, 12 × 3½ inches. Folia, 32. Lines, 10 on a page. Extent, 775 ślokas. Character, Maithili. Date, ? Place of deposit, Tavká, Post Delsiñgsarái, Zillá Darbháñgá, Mimáñsaka Chitradhara Miśra. Appearance, old. Prose. Correct.

Tátparyapari-śuddhi. A gloss on the 4th chapter of Váchaspati Mis'ra's *Nyáyavártika-tátparya* which is a commentary on Udyotakara's Vártikas on the Nyáya aphorisms of Gotama. By Udayana Mahámahopádhyáya. Hall's 'Contributions,' p. 27.

Beginning. ननघोऽन्नतरा प्रवृत्तिरवसरप्राप्ता परीक्षितचेत्यत आह प्रवृत्तिर्यथोक्ता तथा परीक्षितेत्यर्थः । सूत्रस्य । किं पुनः प्रवृत्तेः परीक्षितमिति । इत्यादि ।

End. सांख्यं कूपयष्टिरित्यर्थ इति । अर्थः शेष इत्यर्थः । इत्येवमाकार इति । इत्येव-माकारज्ञानमस्य इत्यर्थः ॥

Colophon. इति महामहोपाध्यायाचार्य्यश्रीमदुदयनकृतौ तात्पर्य्यपरिशुद्धौ चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥

विषयः। श्रीमत्कुमारिल स्वामिभट्टस्य कृतौ तन्त्रवार्त्तिकाभिधाना या व्याख्या तस्या व्याख्यानस्य न्यायसुधेतिनामधेयस्य न्यायवार्त्तिकतात्पर्याभिधानस्य चतुर्थाध्यायस्य व्याख्यानम्।

No. 2359. शास्त्रदीपिकाप्रकाशः। Substance, country-made paper, 12 × 4 inches. Folia, 69. Lines, 9 on a page. Extent, 1,772 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Tabká, Post Delsiñgsarái, Zillá Darbháñgá, Mímáñsaka Chitradhara Miśra. Appearance. new. Prose. Generally correct, but abounding in lacunæ.

S'ástradípiká-prakáśa. A dissertation on the first aphorism of the Mímáñsá Sútra of Jaimini as explained by Párthasárathi Mis'ra in his S'ástradípiká. By S'añkara Bhaṭṭa, son of Náráyaṇa Bhaṭṭa. Hall's 'Contributions,' p. 177.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः। मुकुन्दं मुक्तिं ददाति मुकुन्दः। इयोदराद्दित्वात् साधुनं। मदीयानन्दसान्द्राश्रितजनानन्ददातारं मुकुन्द इतिनिरुक्तिरिति श्रीमच्छंकराचार्याः। तमीश्वरं मुदा वन्दे। इत्यादि।

End.

परिष्कृतं शास्त्रमुखं यथैव-
माचार्य + + मुकुरं पुरस्तात्।
चाप्यत्र निर्मेयिकलोकतं स-
हितप्रमेयोत्करं करोतु॥
शास्त्रं समारिप्सुरिदेहमाद्य-
सूत्रे तदीयोक्तिनयस्तु धर्मः।
प्रमेयजातं प्रविवेक्ष्यतीति
विधिं मद + + कथं समाप्ये॥
सूत्रे द्वितीये प्रथमा स्वरूपं
धर्मे प्रमाणं खलु एव वेत्ति।
सामान्यलक्षणादिमखेष एव
जिज्ञासयोपात्तविचाराभिधाने॥

Colophon. इति श्रीमन्महामहोपाध्यायपारावारपारीणमीमांसाद्वैतशास्त्रधुरन्धरश्रीभट्टनारायणात्मजभट्टशंकरोन्नीते शास्त्रदीपिकाप्रकाशे प्रथमसूत्रं समाप्तं॥

ग्रन्थसंख्या १००० ।

विषयः । पार्थसारथिमिश्रकृतशास्त्रदीपिकाभिधानाया मीमांसाग्रन्थव्याख्यायाः व्याख्यानो-पक्षोभिज्ञाऽऽदेतिप्रथमग्रन्थव्याख्याव्याख्यानम् ।

No. 2360. शब्दकौस्तुभः । Substance, country-made paper, 13 × 4 inches. Folia, 271. Lines, 12 on a page. Extent, 9,737 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Tabká, Post Delsiñsarái, Zillá Darbháñgá, Mímáñsaka Chitradhara Miśra. Appearance, fresh. Prose. Correct.

S'abda-kaustubha. A commentary on the first section of the first book of Páṇini's grammar. By Bhattojí Bhaṭṭa, son of Lakshmídhara Súri.

Beginning. विश्वेशं सच्चिदानन्दं वन्देऽहं योऽखिलं जगत् ।
चरीकर्ति बरीभर्ति संजरीहर्ति लीलया ॥
नमस्कुर्मो जगद्वन्द्यं पाणिन्यादिमुनित्रयं ।
श्रीभर्तृहरिमुख्यांश्च सिद्धान्तस्थापकान् बुधान् ॥
नत्वा लक्ष्मीधरं तातं सुमनोवृन्दवन्दितं ।
फणिभाषितभाष्याब्धेः शब्दकौस्तुभमुद्धरे ॥
परिभाव्य बहून् ग्रन्थान् योऽर्थः क्लेशेन लभ्यते ।
तमशेषमनायासादितोऽत्रलभन्त सज्जनाः ॥
समर्प्य लक्ष्मीरमणे भक्त्या श्रीशब्दकौस्तुभं ।
भट्टोजिभट्टो जनुषः साफल्यं समुपैष्यते ॥

प्रेक्षावत्प्रवृत्तये व्याकरणविषयं भगवान् भाष्यकारः प्रदर्शयति । अथ शब्दानुशासनमिति ॥ इत्यादि ।

End. तयोरपत्यं वार्ष्णीका । मैषा वृत्तिः प्रजापतेरिति । एतच्च विवेचनं वार्ष्णीकमाले-य्यदेत्यादावुपयुज्यत इति सर्वं शुभम् ॥

Colophon. इति श्रीविद्वन्मुकुटरत्नस्य लक्ष्मीधरसूरेः सूनुना भट्टोजिभट्टेन कृते शब्द-कौस्तुभे प्रथमाध्यायस्य प्रथमे पादे नवमाह्निकं ।
पादश्चायं समाप्तः ॥

विषयः । पाणिनिसूत्रस्य प्रथमाध्यायप्रथमपादस्य व्याख्यानम् ।

No. 2361. श्रीकृष्णविरुदावली । टीकासहिता । Substance, country-made paper, 11 × 3½ inches. Folia, 48. Lines, 9 on a page. Extent, 891 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Harinagara, Post Madhuvaní, Zillá Darbháñgá, Paṇḍit Hali Jhá. Appearance, fresh. Text, verse and prose; commentary only prose.

S'ríkṛishṇa-virudávalí. A hymn in praise of Kṛishṇa, describing in course of it his form, his merits, and his loveliness. By Chandradatta, of Mithilá.

टीकायाः ।

Beginning. प्रणम्य हरिपादाब्जं जानकीजन्मभूमिभूः ।
चन्द्रदत्तः स्वरचितां व्याचष्टे विरुदावलीं ॥

चिकीर्षितग्रन्थनिर्विघ्नसिद्ध्यर्थं स्वेष्टदेवताप्रार्थनारूपमङ्गलमाचरति विमलेति । तथाहि विरुदावलीलक्षणं, – गद्यपद्यमयी राजस्तुतिर्विरुदमुच्यते । तादृशकावबद्धा या कलिकेति प्रगीयते । इत्यादि ।

मूलस्य ।

विमलाजिनवसने सुविकटवसने चञ्चलरसने भीमरवे
करधृतकरवाले रविविकराले ममवरवाले कलितभवे ।
मधुरस्मितभाषिणि शुभविनाशिनि गिरिवरवासिनि मयि सकलं
सुरवैरिविदारिणि जगदवतारिणि मङ्गलकारिणि कुरु कुशलं ॥
भूभारोद्धरणाय भूसुरसुरत्राणाय भूमीतले
ब्रह्मेन्द्रामरवृन्दवन्दितपदे वंशे प्रशंस्ये यदोः ।
स्वेच्छाविर्भवति प्रभौ विलसति ब्रह्माण्डभाण्डोदरे
चण्डीभर्तुरखण्डताण्डवविधौ मृदङ्गध्वनिः पातु मां ॥
जय जय सुन्दरनंदितपुरन्दर वन्दितचरणसनातननिजजनरक्षणतत्परनन्दिते इत्यादि ।

मूलस्य ।

End. एषा मैथिलचन्द्ररचिता कृष्णस्तुतिर्यद्यपि
काव्यालङ्कृतिवर्जितापि सुधियां सत्कारमेवार्हति ।
यद्भक्त्या जगदीश्वरस्य चरितं गुणाढ्यसद्भावया
सर्वाशुप्रतिबद्धमङ्गलगिरस्तामेव सत्कुर्वते ॥

Colophon. इति मैथिलचन्द्रदत्तकृता श्रीकृष्णविरुदावली सम्पूर्णा ।

टीकायाः ।

चिरन्तु चिरमेव चलापयति एषेति ।

इति मैथिलपक्षधरकृता गौडव्यधिकरणटीका सम्पूर्णा ।

विषयः । गौडव्युत्पत्तिवादेन तद्रूपतदुपकारपुंयोर्विवेचनं ।

No. 2362. विधिवादः । Substance, country-made paper, 16 × 4 inches. Folia, 18. Lines, 8 on a page. Extent, 378 ślokas. Character, Maithili. Date, ? Place of deposit, Sápura, Zillá Darbháñgá, Paṇḍit, Mádhava Jhá. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Vidhi-váda. An elementary logical exposition of the nature and force of rules regarding the power of words as propounded in the *S'abdachintámaṇi* of Gañges'a. By Vañs'adhara S'armá. Hall's 'Contributions,' p. 60.

Beginning. सरस्वतीं नमस्कृत्य गीर्वाणवरवन्दिता ।
बालानां सुखबोधाय विधिवादोऽभिलिख्यते ॥

तत्र अभिधापूर्वकशक्त्यभावनाख्यानं न प्रवर्तकं । तस्मिन् सत्यप्रवृत्तेः । इति सत्यं । तत्रापवादस्यः । अभिधा नाम पदार्थविशेषः । इत्यादि ।

End. ततृपुरुषीयप्रत्यवायं प्रति स्वरूपसम्बन्धेन हेतुत्वमिति न काप्यनुपपत्तिः ।

विषयः । शब्दचिन्तामण्यनुगतविधिस्वरूपविचारस्य व्याख्यानं ।

No. 2363 काशीगीतं । Substance, country-made paper, 11 × 4½ inches. Folia, 20. Lines, 9 on a page. Extent, 351 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Harinagara, Post Madhuvaní, Zillá Darbháñgá, Paṇḍit Hali Jhá. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Káśígíta. On the merits of Káśí recited in a pastoral poem in imitation of the Gítagovinda of Jayadeva. By Chandradatta, of Mithilá.

Beginning. गौरीशेन्दुरत्नेऽदधि भुवनं निर्माय भूतेश्वरो-
भ्यार्थी जननोऽखिलानिकरः काशीशरीरं परं ।
इत्थं दतोऽर्पयति जनतोरेकाजनैरेनयोः
काशीमहरयोविरं दरपुनीभूर्वे रसःमैक्यकः ॥
यासे यद्यपि राजनगरधरी गौडव्यवसायवती
यामा नाम पुरी तथा भवतीकाशीपुरी पुष्कदा ।

मात्रैव प्रकटीकृतस्वसविलासश्री तथा द्वारका
एताः सन्तु परन्तु सन्तुमिकरीद्वारे न काशीसमा ॥
यदि परजस्ये सरसं मनो—
यदि विवेककलासु कुतूहलं ।
यदुपदेशमशेषकलापरं
प्रणु तदा विश मैथिलभारतीं ॥ इत्यादि ।

End. मतृकतेन च जीवेन भवानीशङ्करौ परं ।
प्रीयेतां + + कापि परिवारसमन्विती ॥
— — — — — — — — — ।

Colophon. इति मैथिलचन्द्रदत्तकृतकाशीगीते द्वादशः सर्गः ।
काशीगीतं समाप्तम् ।

विषयः । जयदेवकृतगीतगोविन्दस्य छायारूपमिदं गीतिकाव्यं । तत्र काश्यां शिवगौरी-
सर्वेसमुखेन काशीमाहात्म्यादिवर्णनं ।

No. 2364 समयप्रदीपजीर्णोद्धारः । Substance, palm-leaf, 14 × 1½ inches. Folia. 52. Lines, 4 on a page. Extent, 1,048 ślokas. Character, Maithili. Date, Ls. 522. Place of deposit, Harinagara, Post Madhuvaní. Ziilá Darbhangá, Paṇḍit Hali Jhá. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Samaya-pradípa-jírṇoddhára. An appendix to, and commentary on, the *Samaya-pradípa*, of Śrídatta. By Madhusúdana Ṭhakkura, Mahámahopádhyáya.

Beginning. यथाजयपयोद्गुर्भेदयजागपि चालयन् ।
हन्तावनविहारी तापापहारी हरिर्मम ॥

अथ रविवार इत्यादि । माघपञ्चमीतिथौ च निमित्ताश्च सर्वेषु इति यदि सम्पूर्ण तदा प्रायश्चित्तपरत्वेन प्रकरणात् । इत्यादि ।

End. अथ प्रमाणं चिन्त्यं । तत्र सर्वदा मेघादिसत्त्वेऽपि मान्यं । तत्पुरुषीयदर्शने निषे-धाऽपि कारणे नात्यन्तिकप्रकाश्यते इति ।

Colophon. इति महामहोपाध्यायश्रीमधुसूदनठक्कुरविरचितः समयप्रदीपजीर्णो-द्धारः समाप्तः ।

विषयः । तार्किकसमयदीक्षा श्रीदत्तकृतसमयप्रदीपस्य व्याख्यानं । तदनुक्तार्थनि-रूपणञ्च ।

No. 2365. रत्नसारः। Substance, country-made paper, 13 × 4 inches. Folia, 13. Lines, 8 on a page. Extent, 876 ślokas. Character, Maithili· Date, Sk. 1704. Place of deposit, Phaḍkiyá-grám, Post Champánagara, Zillá Púrṇiyá, Jayapati Jhá. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Jyotisha-ratnasára ALIAS **Ratnasára**. Civil astrology, giving rules for ascertaining appropriate and auspicious days for the celebration of sacraments and domestic rites and ceremonies. By Sṛípati.

Beginning. वागीश्वरीं देवगणाधिनाथं
प्रणम्य मंगादिमुनिप्रणीतं।
विलोक्य दैवज्ञमनोभिरामं
करोम्यहं ज्योतिषरत्नसारं॥
चौड़स्य श्रुतिवेधनस्य कठिनीदानस्य शास्त्रस्य च।
मौञ्जीबन्धनपाणिपीड़नविधे र्यात्रा + कूपस्य च॥ इत्यादि।

End. ज्योतिःशास्त्रमहार्णवस्य विभुतामालोक्य संक्षेपतो-
वाल्मीकिश्रुतिनारदस्मनुव्यासादिशास्त्रादिदं।
चाहृत्य व्यवहारमात्रमखिलं श्रीरत्नसारं + +
बालानां हृदि मोददं सुविमलं चक्रे ततः सादरं॥

Colophon. इति श्रीपतिविरचितोरत्नसारः समाप्तः।
शकाब्दाः १७०४।

विषयः। चूड़ोपनयनादिषु संस्कारेषु तथा नवान्नधान्यच्छेदनादिषु कार्य्येषु च तिथि-नक्षत्रादिविवेचनेन शुभाशुभादिनिरूपणं।

No. 2366. संशयतत्त्वनिरूपणं। Substance, country-made paper, 14 × 3½ inches. Folia, 20. Lines, on a page. Extent, 504 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Dhamdaha, Zillá Púrṇiyá, Bhaiyálála Jhá. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Saṅśaya-tattva-nirúpaṇa. A logical dissertation on doubt, and the means of removing it. By Víres'vara Bhaṭṭa, son of Vis'vanátha.

Beginning. उमामुखसुधाब्धौ सादरं विधुरद्विचं
भक्तस्य पापभक्तस्य कामदं कामदं नमः॥

मनोहरं नमस्कृत्य विश्वनाथं महागुरुं ।
श्रीरेश्वरोऽयं कुरुते सन्देहतत्वनिरूपणं ॥

तत्वनिर्णयस्यैवापवर्गसाधनतया निर्णयस्य च संशयान्यथानुपपत्तेन संशयधानाधीनत्वात् संशयस्य न्यायाङ्गत्वेन तदुपयोगित्वाच्च इत्यादि ।

End. स + प्रसन्न + प्रभाभाकुलेन चिद्घनपतिपुरीं या चकास्तीव गव्यात्,
तस्यामास्ते नगर्य्यामसरनरपतिः स द्विजः कल्पवृक्षः ।
तत्पुत्रश्चाश्चोदकः सरस्वरनगरीवासिवीरेश्वरस्त-
न्मूलं प्राप्योपचारं सुवचनमकरोद्भीध्यतां कल्पवृक्षः ॥
विज्ञेषु विज्ञप्तिरियं मदीया
देया हि दोषा वचनेष्वमीषु ।
परन्तु भावं नितरां विभाव्य
मार्गागतोनैव दुनोति दोषः ॥
सुधांशुविम्बं किल जातुचिद्दृष्या
दृष्टं सदोषेण सुरद्विषा तत् ।
पिवन्ति लोकाः किमु + + + +
नेत्रैः प्रशान्तैरमृतं मतो + ॥

Colophon. इति श्रीमन्नैयायिकमुकुटपूजितचरणारविन्दमनोहरश्रीविश्वनाथसुनु-श्रीवीरेश्वरभट्टविरचितं संशयतत्वनिरूपणं पूर्णतामगात् ।

विषयः । विशेषेण संशयपदार्थविमर्शनम् ।

No. 2367. अमरुशतकटिप्पनी । Substance, country-made paper, 16 × 4 inches. Folia, 28. Lines, 6 on a page. Extent, 516 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Dhamdaha, Zillá Púrṇiyá, Bhaiyálála Jhá. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Amaruśataka-ṭippaní. A commentary on the century of miscellaneous verses called *Amaruśataka*. By Rámarudra Nyáyavágis'a Bhaṭṭácháryo.

Beginning. अथ ग्रन्थारम्भे विघ्नविघाताय ग्रन्थकृद्भगवतीस्मरणलक्षणमङ्गलमाचरन्, राजाननामात्यादेन भोजयति व्याकरोतीति । अम्बिकायाः कटाक्षस्त्वां पातु । कीदृशी व्या कम्, अंशः । तत्राकटिराकर्षेवं तत्र कटाक्षः कटकामुखपाषिः कण्ठिरचनाविशेषः—इत्यादि ।

End. कामिनीनां ललनललनयोरतिशयनोरञ्जनकमात्
मनोहरत्नाच प्रबन्धसमापने उभयमुपवर्णितं ।

Colophon. महामहोपाध्यायश्रीयुतरामभद्रन्यायवाचीशभट्टाचार्यविरचिता ललनल-
लकटिप्पणी समाप्ता ।

विषयः । ललनलतकस्य व्याख्यानम् ।

No. 2368. गुणवती । Substance, country-made paper, 21 × 4 inches. Folia, 36. Lines, 8—9 on a page. Extent, 1,856 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1682. ? Place of deposit, Dhamdaha, Zillá Púrnivá, Bhaiyálála Jhá. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Guṇavatī. A commentary on the well known *Prabodha-chandrodaya* of Kṛishṇa Mis'ra. By Rudradeva Tarkavágis'a.

Beginning. अभिनवीयविच्छेऽपि मधुमोक्षिविभुश्रमा ।
भवानीभवचन्द्रास्रौ प्रकाशयतु मे मनः ॥
प्रवर्णितोयेन विमूढभावः स्फुटीकृतेऽयं + + दुर्गमश्च ।
भूयात् प्रयत्नं मम विभमेऽय प्रबोधचन्द्रोदयनाम ते ऽद्यः ॥
श्रीरुद्रदेवकविरत्न मनोभिषातुं
माध्याकृष्णिपङ्कजद्वये विनयं करोति ।
संवबेनेऽप्यकृमणा न वि कौमुदी कि-
मबोभिधेः किमपि कौतुकमातनोति ॥

प्रारिप्सितनाटकस्य निर्विघ्नसमाप्तिकामनया चभिमीतभिष्टाचारानुमितश्रुतिबोधितेष्ट-
साधनतायां ज्ञातमङ्गलमभिवाञ्छितं प्रादिदिति शिष्यान् बोधयितुमुपैराचष्टावे । मध्याह्नेति । ननु
बुधिश्च मधः प्रकाशत्वं प्रश्न उपाकारे । इत्यादि ।

End. रसिकं प्रश्न न रसिकं मैत्राद्येः परितोषने क्षमिकं ।
गुणवत्येषा टीका रसवजनिवं सुखेन रौद्री ॥

Colophon. इति रुद्रदेवतर्कवागीशविनिर्मितप्रबोधचन्द्रोदयटीका गुणवती समाप्ता ।
शकाब्दा १६८२ ।

विषयः । कृष्णमिश्रकृतप्रबोधचन्द्रोदयनामनाटकस्य व्याख्यानम् ।

No 2369 पुरुषार्थचिन्तामणिः । कालखण्डः । Substance, country-made paper, 12 × 6 inches. Folia, 422. Lines, 12 on a page. Extent, 11,998 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Dhamdaha, Zillá Púrṇiyá, Bhaiyálála Jhá. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct

Purushártha-chintámaṇi. An elaborate digest of the Smṛitis. By Vishṇu Bhaṭṭa, son of Rámakrishṇa Súri, nicknamed *Áṭabele*. The codex under notice contains only one part, that on times meet for religious rites (Kálakhaṇḍa), out of several which the work comprises. The author attempts to reconcile the differences and discrepancies which exist in the works of Hemádri and Mádhava Ácharya. In the course of the work all the rites, ceremonies, fasts, periodical feasts and anniversary celebrations have been noticed at length.

Beginning. ब्रह्मविष्णुमहेशानां सर्व्वेषां जगतां प्रभुः ।
ईश्वरो नित्यकालात्मा विभुर्विजयतेतरां ॥
अपेः समुद्भवाद्रामकृष्णसूरिरभूत् कृतात् ।
आठवेले इति ख्यातात्+ग्राचन्द्रमा इव ॥
तदात्मजो विष्णुभट्टः पुरुषार्थप्रभावके ।
ग्रन्थे चिन्तामणौ कालसम्यग्ज्ञानप्रसिद्धये ॥
हेमाद्रिणा माधवस्य विरोधः कालनिर्णये ।
इति ज्ञात्वा कृतावेऽतः परस्परविरोधिनः ॥
नवीनविदुषां सुप्रसिद्धमिदं स्फुटः ।
सर्व्वेषां स्वविवाक्यानां हेमाद्रेर्माधवस्य च ।
विसम्वादपरीहारपरिष्कारपुरःसरं ॥
करोति कालखण्डं गत्वा विश्वेश्वरं प्रभुं ।
तत्र कालो द्विविधः । नित्योजन्यश्च । इत्यादि ।

End. गुरुदत्तैर्विपश्चिद्भिरनुपाल्योऽयं सदा ॥
धर्म्मसंस्थापनार्थेशावतीर्णैरीश्वरांशतः ।
अव + जगतीपालैः सदा धर्म्मविवृद्धये ॥

Colophon. इति श्रीआठवेले उपनामकश्रीमद्रामकृष्णसूरिसूनुविष्णुभट्टकृते पुरुषार्थ-चिन्तामणौ कालखण्डः समाप्तिमगमत् ।

विषयः । कालस्वरूपविवेचनम् । निमेषमुहूर्त्ताहोरात्रदिवसादिलक्षणकथनं । दर्शादि-मासलक्षणकथनं । कार्त्तिकादिद्वादशमासकृत्यकथनं । अयनकथनं । संवत्सरलक्षणादिकथनं ।

शयनविधिः । होलिकोत्सवविधिः । चमावस्यानिर्णयः । श्रीरामायां वटसाविचीविधिः । कुलक्षयात्राविधिः । वैतरणीदानविधिः । माघामायां नवनीतधेनुदानविधिः । चर्द्धोदययोगकथनं । कल्पद्रुमलक्षणं । अन्नाधानादियागकालनिरूपणं । पिण्डपितृयज्ञकालः । ग्रहणनिरूपणं । संक्रान्तिनिरूपणं । सामान्यतः श्राद्धतिथिनिरूपणं । द्दाकपुत्रकथनं । पार्व्वणैकोद्दिष्टादिश्राद्धादिकालकथनं । खड्गमांसेन श्राद्धविधिकथनं । महालयासपिण्डीकरणादिकालकथनं । युगादिमन्वादिनिरूपणं । नक्षत्रवारादिविशेषे श्राद्धकालादिनिरूपणं । आमश्राद्धकालादिकथनं । शूद्रकर्तृकश्राद्धे इतिकर्त्तव्यताकथनं । पतितादिश्राद्धकालकथनं । श्राद्धदिने वैश्वदेवादिकालकथनं । गर्भाधानपुंसवनादिकालादिनिरूपणं । वेदारम्भकालादिकथनं । अनध्यायाः । केशान्तकर्म्मकथनं । गोदानाख्यकर्म्मकथनं । विवाहोत्तरं कन्यागृहे भोजनादिनिषेधः । वाग्दानादिविधिकथनं । वधूप्रवेशद्विरागमनादिविधिकथनं । आवसथ्याधानकालः । अभ्यग्न्याधानसभ्यादिकालकथनं । देवप्रतिष्ठादिकालकथनं । कृषिवलधारणादिकालकथनं । सूचीकर्म्मकालादिनिरूपणं । स्वामिसेवागजाश्वदोलारोहण-नृत्य-राजदर्शनादिकालकथनं । जय-सेतु-पुष्करिण्यादिकालकथनं । गजदन्तच्छेद-अश्वमोच-गजमुद्रा-नौकारोहणादिकालकथनं । नवान्नादिकालकथनं । भैषज्यारोग्यस्नानादिकालकथनं । युगधर्म्मकथनं । कलियुगधर्म्मकथनं । कलौ वर्ज्जनीयकथनञ्च ।

No. 2370. ब्रह्मतत्त्वसंहितोद्दीपनी । Substance, palm-leaf, 22 × 2 inches. Folia, 140. Lines, 5 on a page. Extent, 3,837 ślokas. Character, Maithili. Date, Sk. 1649. Place of deposit, Dhamdaha, Zillá Púrņiyá, Bhaiyálála Jhá. Appearance, fresh, the edges destroyed by mice. Prose. Correct.

Brahmatattva-sañhitoddípaní. A commentary on Váchaspati Mis'ra's *Brahmatattvasañhitá* which is a dissertation on the nondual theory of the Vedánta, refuting in the course of it the Nyáya, Sáñkhya and other adverse systems. Anonymous.

Beginning. (अथ प्रथमतः चौणि पत्राणि पार्श्वे मूषिकदष्टानि) इह जगति केचित् खखरूपानन्दाननादयसाक्षात्कारापसारितनिखिलसंशयविपर्य्यासा जीवन्मुक्ताः, केचिद्विषयव्यासङ्गजटिलसंसारानलप्रवक्ष — — — — जगत्कारणस्य जिज्ञास्यत्वं प्रतिपादितमिदानीं ततृप्रतिपादकमौपनिषदिति बुद्धि कृत्वा प्रथमं जगत्कारणं प्रदर्शयति नामेति । इत्यादि ।

End. इत्येवमवधेयं सच्चिदानन्दस्वरूपं ब्रह्म सर्व्वाश्रयमयं नित्य सत्यं चिन्मात्रमानन्दस्रं न तदोभिन्नमिति केवलमद्वितीयं ब्रह्म ॥

Colophon. इति श्रीवाचस्पतिमिश्रविरचिता ब्रह्मतत्त्वसंहितोद्दीपनी समाप्ता । शकाब्दाः १६४९ ।

विषयः । न्यायवैशेषिकसांख्यादिमतखण्डनपूर्वकमद्वैतवादोपपादनमुखेनात्र ब्रह्मतदंशि-
ताभिधानवेदान्तप्रकरणस्य व्याख्यानम् ।

No. 2371. आचार्यमतरहस्यम् । Substance, country-made paper, 17 × 3½ inches. Folia, 11. Lines, 14 on a page. Extent, 823 ślokas. Character, Maithili. Date, ? Place of deposit, Dhamdaba, Zillá Púrṇiyá, Bhaiyálála Jhá. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Áchárya-mata-rahasya. A Nyáya dissertation on Udayana Áchárya's theory of syllogism. By Harirámа Tarkavágís'a.

Beginning. वह्निव्याप्यधूमवान् पर्वत इत्यादिपरामर्शात् वह्निव्याप्तिविशिष्टधूमादि-
विषयिणी—इत्यादि

End. पर्वतोऽयं वह्निमान् इत्येतादृशशाब्दबोधसामग्र्याः प्रतिबन्धकत्वमित्यलं पल्लवितेनेति ।

Colophon. इति श्रीहरिरामतर्कवागीशविरचितमाचार्यमतरहस्यं समाप्तमिति ।

विषयः । वह्निव्याप्यधूमवान् पर्वत इत्यादिपरामर्शात् वह्निव्याप्तिविशिष्टधूमादिविष-
यिणी वह्निव्याप्यधूमवान् पर्वतो वह्निमानित्यनुमितिरुत्पद्यते—इत्युदयनाचार्यमतस्य उप-
पादनं ।

No. 2372. नव्यमतरहस्यम् । Substance, country-made paper, 17 × 3½ inches. Folia, 11. Lines, 13—14 on a page. Extent, 915 ślokas. Character, Maithili. Date, Sk. 1733. Place of deposit, Dhamdaha, Zillá Púrṇiyá, Bhaiyálála Jhá. Appearance, new. Prose. Correct.

Navya-mata-rahasya. A dissertation on some modern theories about inference. By Harirámа Bhaṭṭáchárya, (the same with the author of the last noticed work, though the literary title appears different).

Beginning. अनुमितिं प्रति पर्वतोऽयं धूमव्यापकीभूतवह्निरित्याकारकः परामर्शो हेतुः
न तु व्याप्तिविशिष्टवैशिष्ट्यावगाही वह्निव्याप्यधूमवान् पर्वत इत्याकारकः । इत्यादि ।

End. अनुमित्यादिकं प्रत्यक्षोपनयादिसामग्र्याः प्रतिबन्धकत्वकल्पकवादिमतेऽप्यनुसन्धेयमिति ।
शाकः ॥

Colophon. इति श्रीहरिरामभट्टाचार्यविरचितं नव्यमतरहस्यं सम्पूर्णमिति । शका-
ब्दाः १७३३ ।

विषयः । अनुमितिविषये नवीनानां मतोपपादनं ।

No. 2373. तिथिचन्द्रिका । Substance, country-made paper, 16 × 4 inches Folia, 58. Lines, 7 on a page. Extent, 1,296 ślokas. Character, Maithili. Date, L. S. 348. Place of deposit, Siñhuli-grám, Post Snáḍáśi, Zillá Púrṇiyá, Jhapaṭlála Jhá. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Tithi-chandriká. On lunar days and the ceremonies thereto appertaining. By Haridatta Mis′ra.

Beginning. नत्वा रमापतिं विष्णुं सच्चिदानन्दविग्रहं ।
मिश्रश्रीहरिदत्तेन क्रियते तिथिचन्द्रिका ॥

तत्र तिथिस्वरूपमाह सूर्य्यसिद्धान्तः । अर्क्काद्विनिःसृतः प्राचीं यद्यात्यहरहः शशी । इत्यादि ।

End. तत्र तत्र पुण्यकालः स्वयमूहनीय इति ।

Colophon. इति मिश्रश्रीहरिदत्तविरचिता तिथिचन्द्रिका समाप्ता । लसं ३४८ ।

विषयः । तिथिस्वरूपकीर्त्तनं । सामान्यतः प्रतिपदादिपञ्चदशतिथिकृत्यनिरूपणं । तत्र विशेषेण श्रीरामनवमीनिरूपणं । वामनद्वादशीनिरूपणं । अक्षयतृतीयानिरूपणं । नृसिंहचतुर्दशीनिरूपणं । सावित्रीचतुर्दशीनिरूपणं । दशहरानिरूपणं । स्नानयात्रानिरूपणं । रथयात्रानिरूपणं । हरिशयननिरूपणं । नागपञ्चमीनिरूपणं । जन्माष्टमीनिरूपणं । प्रसङ्गादेकादशीनिर्णयः । हरितालिकाव्रतनिरूपणं । कुक्कुटीव्रतनिरूपणं । दूर्वाष्टमीनिरूपणं । अनन्तचतुर्दशीनिरूपणं । आश्विनकृष्णपक्षे षोडशश्राद्धनिरूपणं । महाश्राद्धनिरूपणं । नवरात्रनिरूपणं । कोजागरनिरूपणं । दीपान्वितानिरूपणं । भ्रातृद्वितीयानिरूपणं । श्रीपञ्चमीनिरूपणं । षर्व्वाद्यवोमगनिरूपणं । भीष्माष्टमीनिरूपणं । भीमद्वादशीनिरूपणं । शिवरात्रिनिरूपणं । होलिकानिरूपणं । संक्रान्तिनिरूपणञ्च ।

No. 2374. सुबोधिनी । Substance, country-made paper, 18 × 5 inches. Folia, 128. Lines, 8 on a page. Extent, 4,508 ślokas. Character, Maithili. Date, ? Place of deposit, Siñhuli-grám, Post Snáḍáśi, Zillá Púrṇiyá, Jhapaṭlála Jhá. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Subodhiní. A commentary on the *Rághuvañs′a* of Kalidása. By Bhavadeva Mis′ra.

Beginning. प्रणम्य यामिनीकान्तकान्तभालस्थलं हरं ।
क्रियते बालबोधाय रघुवंशसुबोधिनी ॥

अथ तत्रभवान् महाकविः कालिदासः प्रारिप्सितपरिसमाप्तिप्रतिबन्धकदुरितनाशनाय

शिष्टाचारपरिपालनाय च ग्रन्थारम्भे मङ्गलमाचरति वागर्थाविति। अहं पार्व्वतीपरमेश्वरौ वन्दे अभिवादये। इत्यादि।

End. सर्व्वागमपरार्थज्ञः सत्यधर्म्मपरायणः।
भवदेवोऽव्यधाद्रम्यां रघुवंशसुबोधिनीं॥

Colophon. इति मिश्रश्रीभवदेवकृतायां सुबोधिन्यामुनविंशः सर्गः॥

विषयः। कालिदासकृतरघुवंशकाव्यस्य व्याख्यानम्।

No. 2375. स्फोटनिरूपणम्। Substance, country-made paper, 17 × 4 inches. Folia, 16. Lines, 7 on a page. Extent, 357 ślokas. Character, Maithili. Date, ? Place of deposit, Siñhuli-grám, Post Snáḍási, Zillá Púrṇiyá, Jhapaṭlála Jhá. Appearance old. Prose. Generally correct.

Sphoṭa-nirúpaṇa. A philosophical enquiry into the nature of sound, as the element of words and letters. By Ápadeva Bhaṭṭa.

Beginning. सर्व्वेश्वरः सर्व्वनिष्ठः सर्व्वशक्तिमयोविभुः।
सर्व्वदः सर्व्वदा पापात् पायाच्छ्रीभक्तवत्सलः॥
अथ स्फुटत्यर्थोयस्मादिति व्युत्पत्त्या स्फोटशब्दोऽयं योगरूढः। इत्यादि।

End. एवञ्च स्वान्येव वाचकोऽस्वाचकाञ्च तु व्यादेवोगौरवादिति तार्किकोक्तमतादरणीय- मिति।

Colophon. इति श्रीमदापदेवनिरूपितं स्फोटनिरूपणं समाप्तम्।

विषयः। स्फोटलक्षणादिकथनं। शब्दशक्तिविवेचनं। वर्णस्फोटपदस्फोटादिनिरूपणं। तार्किकादिमताक्षेपकीर्त्तनञ्च।

No. 2376. प्रायश्चित्तप्रदीपिका। Substance, country-made paper, 17 × 5 inches. Folia, 108. Lines, 7 on a page. Exteut, 3,370 ślokas. Character, Nágara. Date, Sk. 1621. Place of deposit, Siñhuli-grám, Post Snáḍási, Zillá Púrṇiyá, Jhapaṭlála Jhá. Appearance, fresh. Prose and verse. Incorrect.

Práyaśchitta-pradípiká. Nature of expiations for transgressions of Smṛiti rules, and details of expiations for particular offences. By Ananta Bhaṭṭa, son of Ápadeva Bhaṭṭa.

Beginning. नन्दनन्दं नमस्कृत्य स्रानन्दरसमन्दिरं।
क्रियते विदुषां प्रीत्यै प्रायश्चित्तप्रदीपिका॥

अथ प्रायश्चित्तस्य अधर्म्मनाशनद्वारा परम्परया धर्म्मं प्रति कारणत्वात् प्रथमं तावद्धर्म्मस्वरूपं विविच्यते। तत्र जैमिनिसूत्रं। चोदनालक्षणोऽर्थोधर्म्म इति। इत्यादि।

End. तत्तु गङ्गास्नानतीर्थदर्शनादिना प्रणश्यतीति।

Colophon. इति महामहोपाध्यायश्रीमदनन्तभट्टविरचिता प्रायश्चित्तप्रदीपिका समाप्ता। शकाब्दाः। १६२१।

विषयः। धर्म्मस्वरूपकथनं। धर्म्मे वेदस्य प्रामाण्यकथनं। प्रायश्चित्तलक्षणादिकीर्त्तनं। तत्कालनिरूपणं। बालवृद्धादिभेदेन तद्विशेषकथनं। प्रायश्चित्तोपदेशविधिकथनं। तदकरणे दोषकथनं। महापातकादिनिरूपणं। संसर्गनिरूपणं। महापातकादिप्रायश्चित्तविधानं। गोवधादिप्रायश्चित्तकथनं। अभक्ष्यभक्षणप्रायश्चित्तं। मत्स्यमांसादिभक्षणप्रायश्चित्तं। पलाण्डुलशुनादिभक्षणप्रायश्चित्तं। अगम्यागमनादिप्रायश्चित्तं। शूद्रान्नभक्षणप्रायश्चित्तं। मिथ्याकथनादिप्रायश्चित्तं। क्षुद्रजन्तुवधप्रायश्चित्तं। ब्राह्मणस्य सुरापानादिप्रायश्चित्तं। श्राद्धान्नभोजनप्रायश्चित्तं। असत्प्रतिग्रहप्रायश्चित्तं। श्राद्धाकरणप्रायश्चित्तं। अग्नेर्महादित्यागप्रायश्चित्तं। अधमवर्णस्य उत्तमवर्णाक्रोशप्रायश्चित्तं। नीलीवस्त्रादिपरिधानप्रायश्चित्तं। नग्नप्रायश्चित्तं। व्रात्यप्रायश्चित्तं। कन्यादूषणादिप्रायश्चित्तं। विवाहभङ्गादिप्रायश्चित्तं। मिथ्याभियोगप्रायश्चित्तं। अभिचारप्रायश्चित्तं। व्रतभङ्गप्रायश्चित्तं। प्रकीर्णकप्रायश्चित्तकथनञ्च।

No. 2377. पुरुषार्थकौमुदी। Substance, palm-leaf, 16 × 2 inches. Folia 49. Lines, 5 on a page. Extent, 1,170 ślokas. Character, Maithili. Date, ? Place of deposit, Siñhuli-grám, Post Snáḍáśi, Zillá Púrṇiyá, Jhapaṭlála Jhá. Appearance, decayed. Prose. Correct.

Purushártha-kaumudí. A dissertation on salvation, showing that the attainment of the nature of Brahma is salvation. By Raghupati Mahopádhyáya.

Beginning. आयस्त्रिजगतोह्रीधर्मौरघुपतिशर्म्मणा।
तन्यते पुरुषार्थेषु कौमुदी मुदितात्मना॥

अथ पुरुषार्थेष्वपवर्गस्याभ्यर्हितत्वात् स एव तावन्निरूप्यते। तत्र कथावदपवर्ग इत्यपेक्षायामक्षपादीयाः तदत्यन्तविमोक्षोऽपवर्ग इति समामनन्ति। इत्यादि।

End. भिद्यते हृदयग्रन्थिश्छिद्यन्ते सर्व्वसंशयाः। इत्यादिश्रुतेरिति।

Colophon. इति महोपाध्यायश्रीरघुपतिविरचिता पुरुषार्थकौमुदी परिपूर्णा।

विषयः। मोक्षस्वरूपविवेचनम्। तत्र तार्किकवैभाजनभट्टप्राभाकर-सांख्य-शैवादिमतखण्डनपूर्व्वकं ब्रह्मभावापत्तिरेव मोक्ष इति सप्रपञ्चप्रपञ्चनं। प्रसङ्गात् जीवात्मस्वरूपनिरूपणं।

जीवात्मपरात्मनोरभेदनिरूपणं । अविद्याविवेचनं । मायाविद्ययोः पार्थक्यकथनं । तत्त्वज्ञान-निरूपणं । जीवन्मुक्तिनिरूपणं । ब्रह्मस्वरूपविवेचनञ्च ।

No. 2378. मन्त्रकोषः । Substance, country-made paper, 20 × 4 inches. Folia, 10. Lines, 7 on a page. Extent, 279 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Bhaisdirá-grám, Post Gñodoyáḍá, Zillá Púrṇiyá, Khaḍganátha Páṭhaka. Appearance, old. Verse. Incorrect.

Mantra-kosha. A collection of Tántric Víja Mantras, with explanations of their meanings and rules for their use. A brief account is also given of the origin and nature of the Sanskrit alphabet. By Jagannátha Bhaṭṭácharya.

Beginning. नत्वानन्दमयीं देवीं भारतीं सर्व्वसिद्धिदां ।
मन्त्रकोषं वितनुते जगन्नाथोद्विजोत्तमः ॥
अथ व्यक्तिं प्रवक्ष्यामि वर्णानां यद्गते यथा ।
प्रेरितां वायुना नित्यं सुषुम्नारन्ध्रनिर्गतां ॥
कण्ठादिकरणैर्भिन्नाः क्रमात् प्रादुर्भवन्ति ते ॥ इत्यादि ।

End. जयालोकक्रियायेन जगन्नाथेन धीमता ।
मन्त्रव्यक्तिः समुद्दिष्टा तन्त्रं दृष्ट्वा समासतः ॥

Colophon. इति श्रीमद्रामरोपाध्यायश्रीजगन्नाथभट्टाचार्य्यविरचितोऽयं मन्त्रकोषः समाप्तः ।

विषयः । वर्णानामुत्पत्तिप्रकारकथनपूर्व्वकं तन्त्रोक्तसंकेतेन तेषां पर्य्यायकथनं

No. 2379. शिवार्च्चनरत्नम् । Substance, country-made paper, 20 × 4 inches. Folia, 25. Lines, 7 on a page. Extent, 777 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Bhaisdirá-grám, Post Gñodoyáḍá, Zillá Púrṇiyá, Khaḍganátha Páṭhaka.

S'iv :hana-ratna. On the worship of S'iva, or the rules and rituals for the adoration of that divinity. By Sañkara A'chárya, of Gauḍa.

Beginning. संसारार्णवमग्नानां समुत्तरणहेतवे ।
शिवार्च्चनप्रकारं ब्रह्मेव विरच्यते ॥
आगमात् सकलात्मना पूजनञ्च यथाविधि ।
शिवता इव दक्षस्ते ज्ञानामृतरसप्लुताः ॥

कालोत्तरे नारदवाक्य। असार इव संसारे सारमेतच्चतुष्टयं। काश्यां वासः सतां सङ्गो गङ्गाम्भः शम्भुसेवनं। इत्यादि।

End. शिवस्यैवं शिवमध्यस्थैवं या पुष्पवती भवेत्।

Colophon. इति श्रीहरिभूमिनिवासिश्रीमच्छङ्कराचार्यविरचितशिवार्चनरत्ने सप्तमप्रकाशः।

विषयः। शिवपूजामाहात्म्यादिकीर्त्तनं। पूजादिविधिकथनं। शिवलिङ्गादिकथनं। पुष्पादिविवेचनं। होमादिकथनं। पुरश्चरणकथनं। स्तवकवचादिकथनञ्च।

No. 2380. मन्त्रकौमुदी। Substance, country-made paper, 18 × 4 inches. Folia, 26. Lines, 8 on a page. Extent, 983 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1709. Place of deposit, Bhaisdirá-grám, Post Gñodoyáḍá, Zillá Púrṇiyá, Khaḍganátha Páṭhaka. Appearance, old. Prose and verse. Incorrect.

Mantra-kaumudí. Mantras and rituals for various Vedic and Smṛiti rites. By Tarkapanchánana Bhaṭṭácharya. The name given is apparently a literary title, the personal name is wanting.

Beginning. सच्चिदानन्दसन्दोहरूपिणीं भवसुन्दरीं।
प्रणम्य विदुषां प्रीत्यै क्रियते मन्त्रकौमुदी॥

तत्रादौ षडङ्गन्यासमन्त्रव्याख्या। भविष्ये। गणेशादीन् पञ्चदेवान् संपूज्य कर्मणोऽन्ततः। ततः समारभेद्धर्मं यं यं वै मनसेच्छति॥ इत्यादि।

End. सूर्य्यमन्त्रेण सूर्य्योपस्थानं मेचमुच्यते।
सर्वाकारः सूर्य्योपस्थ स भवान् साक्षा।

Colophon. इति तर्कपञ्चाननभट्टाचार्य्यकृता मन्त्रकौमुदी समाप्ता।
शकाब्दाः। १७०९।

विषयः। तत्रादौ सर्व्वेष प्रथमे गणेशादिपूजनमन्त्रव्याख्याकथनं। षडङ्गन्यासमन्त्रव्याख्या। अधिवासनादिमन्त्रव्याख्या। चतुर्थ्यामाशिमन्त्रव्याख्या। छन्दोगहोमोत्सर्गमन्त्रव्याख्या। वाजसनेयिनाम् होमोत्सर्गमन्त्रव्याख्या। शान्तिसूक्तव्याख्यानञ्च।

No. 2381. व्याख्यार्णवः, वा सरोदयटीका। Substance, country-made paper 20 × 4 inches. Folia, 130. Lines, 8 on a page. Extent, 3,756 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1693. Place of deposit, Bhaisdirágrám, Post Gñodoyáḍá, Zillá Púrṇiyá, Khaḍganátha Páṭhaka. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Vyákhyáplava ALIAS **Svarodaya-ṭíká**. A commentary on the Svarodaya *alias* Narapati-jayacharyá, a work on astrology and divination. By Narahari, son of Narasiñha, and grandson of Gaṇes'a, all distinguished astrologers of Mithilá. (*Ante* I, 276; V, 126).

Beginning. नत्वं गुरुं विभुं नरसिंहमीशं
नत्वा तदीयहृदयाब्जगतार्थसार्थैः ।
एतत्स्वरोदयसमुद्गमतिप्रसिद्धैः
व्याख्याप्लवं नरहरिः प्रकरोत्यवद्यं ॥
श्रीभैरवेन्द्रपदपङ्कजसेवनोत्थ-
कीर्त्तिः समस्तविबुधानसकृत् प्रणम्य ।
यस्मै यदीय भवति स्खलनं कदाचि-
त्तन्मार्जनं कुरुत मंगलमाश्रयध्वात् ॥

प्रारिप्सितपरिसमाप्तिं निष्प्रत्यूहामभिलषमाणः कविरिष्टदेवतानमस्काररूपं मङ्गलमाचरति । नत्वेति । इत्यादि ।

End. सर्वं शुभाशुभं प्रत्ययं पराधीनमित्यर्थः ।
श्रीमाण्डवग्रमिलेव निविष्टवेदांशे बुधाह्वये
ख्याते योगिगणप्रवीणे भवति स्वाचारचर्य्योज्ज्वले ।
वेदव्याकरणप्रमादिनिकषो नैयायिकः सत्कवि-
र्नीतिःशास्त्रविकाशनैकमिहिरो श्रीरामधेशोऽभवत् ॥
तज्जातकोऽग्रनरसिंहधीरो-
न्यायागमायश्रुतविद्य एकः ।
वेदश्रुतिज्योतिषशास्त्रसार-
व्याख्यानमग्नैकमतिर्द्विजेन्द्रः ॥
तज्जात्मजो नरहरिस्तत एव बुद्ध्वा
व्याख्यामिमां सकलशिष्यजनानुकम्पात् ।
नैयायिकः स्वकरोदिपदार्थसार्थौ
नानागुणेषु कुशली मिथिलावनीकः ॥
छद्मस्थे मतानि वै चरन्ति
स्खलन्ति वै विपश्चितामपि नैव ।
यतो यदि स्यात् स्खलनं मनाग
स्वधाकुरैराववयत्नं स्यात् ।

Colophon. इति श्रीनरहरिकृतस्वरोदयटीका समाप्ता । शाके १६८९ ।
विषयः । नरपतिजयचर्यापरनामधेयस्वरोदयस्य व्याख्यानम् ।

No. 2382. मधुमती । Substance, country-made paper, 18 × 4 inches. Folia, 374. Lines, 6 on a page. Extent, 8,072 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Púrṇiyá town, Paṇḍit Rámacharaṇa Kavirája. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Madhumati. An elaborate treatise on materia medica and practice of medicine. By Narasiṁha Kavirája, a pupil of Rámakṛishṇa Bhaṭṭa, son of Nilakaṇṭha Bhaṭṭa.

Beginning. ईशमनीशं कारणमकारणं व्यक्तमव्यक्तं ।
आदिमनादिं मायतममायतं गोपमच्युतं वन्दे ॥
आराधिता द्विजवरैः सततं + देवा
संपूजिता + + सदा + भियैा ।
निःशेषदुःखशमनाय शिवा सुधेवो
सा सर्व्वदा मधुमती विबुधैरुपास्या ॥
— — — — — — — — — — — ।
हिताहितं सुखं दुःखमायुस्तस्य हिताहितं ।
मानञ्च तच्च यत्रोक्तमायुर्व्वेदः स उच्यते ॥
ब्रह्मा स्मृत्वायुषोवेदं प्रजापतिमजीग्रहत् ।
सोऽश्विनौ तौ सहस्राक्षं सोऽत्रिपुत्रादिकान् मुनीन् ॥ इत्यादि ।

End. समग्राणि (?) तन्त्राणि सुविचार्य्य समन्ततः ।
सद्भिः समं समालोच्य रामकृष्णप्रसादतः ॥
वैद्यश्रीनरसिंहेन मया मधुमती कृता ।
तस्मादियं सुमतयः सततं समुपास्यतां ॥
श्रीरामश्रीवरयोगैर्विरचितेयं मधमतीतरचि: ।
अमरसदृशममाया (?) योाधिपयोथेद्धुतं भवेत्पारं ॥
यदियं कुमतिव्याख्या दोषाच्छन्नमुखा भवेत् ।
पण्डितैर्मोऽर्ज्जना कार्य्या तदेतिप्रार्थना मम ॥
यद्यपीयं न हि भवेत् पुराणभिषजः प्रिया ।
तथापि नववैद्यानामानुकूल्यं करिष्यति ॥

Colophon. इति श्रीविद्यात्यवैदिकमहोपाध्यायश्रीरामकृष्णभट्टात्मजरामकृष्णभट्टचरण-परिचारकश्रीनरसिंहकविराजविरचिता मधमती समाप्ता ।

विषयः। सर्व्वेषां रोगाणां पूर्व्वरूप-रूप-उपशयसंप्राप्ति-निदाननिरूपणपूर्व्वकं सर्व्वेष यथाहेय चिकित्साप्रक्रियाकथनं। तत्र तत्र औषधकरणयोग्यमानादिनिरूपणं। औषधपाकप्रक्रियाकथनञ्च। तत्र विविधज्वरचिकित्सा। ज्वरातीसारचिकित्सा। अतीसारचिकित्सा। ग्रहणीरोगचिकित्सा। अर्शोरोगचिकित्सा। अग्निमान्द्यचिकित्सा। क्रिमिरोगचिकित्सा। पाण्डुरोगचिकित्सा। रक्तपित्तचिकित्सा। राजयक्ष्मचिकित्सा। कासरोगचिकित्सा। हिक्काश्वासचिकित्सा। स्वरभेदचिकित्सा। अरोचकचिकित्सा। छर्दिरोगचिकित्सा। तृष्णारोगचिकित्सा। मूर्च्छारोगचिकित्सा। मदात्ययचिकित्सा। दाहरोगचिकित्सा। उन्मादादिरोगचिकित्सा। अपस्माररोगचिकित्सा। वातरोगचिकित्सा। वातरक्तचिकित्सा। ऊरुस्तम्भचिकित्सा। आमवातचिकित्सा। शूलरोगचिकित्सा। उदावर्त्तरोगचिकित्सा। गुल्मरोगचिकित्सा। हृद्रोगचिकित्सा। मूत्रकृच्छ्रचिकित्सा। मूत्राघातचिकित्सा। अश्मरीचिकित्सा। प्रमेहमधुमेहादिचिकित्सा। मेदोरोगचिकित्सा। उदररोगचिकित्सा। शोथचिकित्सा। शोथचिकित्सा। वृद्धिचिकित्सा। गलगण्डादिचिकित्सा। श्लीपदचिकित्सा। विद्रधिचिकित्सा। व्रणशोथादिचिकित्सा। भग्नचिकित्सा। नाडीव्रणचिकित्सा। भगन्दरचिकित्सा। उपदंशचिकित्सा। शूकदोषचिकित्सा। कुष्ठचिकित्सा। शीतपित्तचिकित्सा। अम्लपित्तचिकित्सा। विसर्परोगचिकित्सा। मसूरिकाचिकित्सा। मुखरोगचिकित्सा। कर्णरोगचिकित्सा। नासारोगचिकित्सा। नेत्ररोगचिकित्सा। शिरोरोगचिकित्सा। स्त्रीरोगचिकित्सा। बालरोगचिकित्सा। विषरोगचिकित्सा। पञ्चकर्म्मविधिकथनं। अथ मानाध्यायकथनं। गणाध्यायकथनं। ऋतुचर्य्याकथनं। वाजीकरणकथनं। रसायनविधिकथनं। रसशोधनविधिकथनं। रसमूर्च्छनविधिकथनं। रसबन्धनविधिकथनं। रसमारणविधिकथनं। उपरसादिविधिकथनं। विषादिविधिकथनं। मारणादिविधिकथनं। लौहसंस्कारविधिः। विशेषेण लौहमारणविधिकथनं। सर्व्वेष पथ्यापथ्यविधिकथनं। प्रसिद्धद्रव्याणां गुणादिकथनं। अनुपानविधिकथनं। सत्रकृत्यनिरूपणं। अग्रूषेऽस्मिन् रसमालाभेषज्यरत्नावलीप्रभृतिभ्योग्रन्थेभ्यः अधिकानि औषधानि लिखितानीति ज्ञेयम्।

No. 2383. मालती। Substance, country-made yellow paper, 13 × 11 inches. Folia, 58. Lines, 14 on a page. Extent, 1,394 ślokas. Character, Maithili. Date, ? Place of deposit, Dhamdaha-grám, Zillá Púrṇiyá, Bhaiyálála Jhá. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Málatí. A commentary on the Meghadúta of Kálidása. By Kalyána Malla.

Beginning. प्रायः अखण्डानन्दतापशान्त्यै
अखण्डमन्नावरं शरणं प्रयामि।

तं सर्वसंपत्प्रभवमोक्षमनन्तमुजार्थं
विष्णुं नमामि सततं शिव चिन्मयार्थं ॥
यस्यमन्दकुलाम्बोधिश्रीतारमौलीकविश्रुतः ।
श्रीकल्याणमल्ल इत्या + + + + + + + वरः ॥
सनुयोऽस्ति पराभूतवैरश्रीमच्चन्द्रभूपः ।
सर्वसच्चवसंयुक्तो गजमल्लो महायशाः ।
तस्य कल्याणमल्लोऽस्ति नन्दनो बुद्धिसागरः ।
तेनेयं मेघदूतस्य टीका नाम्नैव मालती ॥
क्रियते चिन्तभावार्थरचनाचित्रशालिनी ।
विद्वज्जनमनोम्भोजराजन्यानन्दविवर्द्धिनी ॥
——————————कश्चिदिति ।

कश्चित्पुरुषः वसतिं चक्रे निवासं कृतवान् । स्वामिवचनकलात्पुरुषनामाकीर्त्तनं । इत्यादि ।

End. अभिमतानि सुखानि येषु तथा तानभिलषितसुखसंयुक्तानित्यर्थः ।

Colophon. इति श्रीराजर्षिश्रीकल्याणमल्लविरचिता सर्वभावार्थपरिशक्तकलिता वि-द्वद्बुधमनस्त्वरीकरणयोग्या कविपुङ्गवश्रीकालिदासप्रणीतस्य मेघदूताभिधानस्य काव्यस्य मालतीतिवथार्थनाम्नी टीका समाप्ता ।

विषयः । कालिदासकृतमेघदूतस्य व्याख्यानम् ।

No. 2384. शुद्धिरत्नाकरः । Substance, country-made paper, 14 × 4 inches. Folia, 102. Lines, 6 on a page. Extent, 8,831 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Dhamdaha-grám, Zillá Púrṇiyá, Bhaiyálála Jhá. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

S'uddhi-ratnákara. A digest of the Smṛiti rules regarding the impurity of the person which results from birth or death in one's family or from other causes. By Chaṇḍes'vara, who describes himself as the foreign minister or minister for war and peace to a king of Mithilá, but his name is not given.

Beginning. वन्दे कौटिल्यभावकलितचिरःस्थितस्य चैतन्यतोषितमेघ-
महाकल्लोलपातालवनजलतरङ्गि प्राप्तभूतायमाने ।
वाक्तिप्राप्तिस्त्वं रावाणमपि सदृषि मतश्रीजभावं भवानी
कल्पनाणानवकारे अवदनतु अवमामयोगोऽवकाचः ॥

शिद्धिं शुद्धेरवाप्तः श्रुतिविधिविहितैः कर्म्मभिर्नित्यरूपै
कार्य्यैर्नैमित्तिकैरप्युचितशुचिधनैर्येन सम्पादकोऽथः।
मन्त्रीन्द्रो मैथिलोर्व्वीवलयपरिदृढ़स्याखिलानां धरीणः
श्रीमान् चण्डेश्वरोऽयं रचयति रुचिरं शुद्धिरत्नाकरं सः।
नानानिबन्धसम्बन्धिव्यवस्थादुःस्थचेतसां।
निर्व्वृतिरुपकाराय रत्नाकरकृता कृता॥
प्रायणे जनने शुद्धिरशुद्धिर्नियताच्च + ।
वर्णानां सङ्करे शुद्धिर्यथवस्थावर्णसङ्करे॥ इत्यादि।

End. ब्रह्मपुराणे + + + + जलं गावोमहिषास्त्वागयोनयः। शुद्ध्यन्ति दिवसैरेव दशभिस्तत्र संशयः।

यन्नामश्रवणं शुभाय जगतां यत्पादचिन्ता महासिद्ध्यै यत्।

Colophon. इति महासान्धिविग्रहिकश्रीचण्डेश्वरविरचितः शुद्धिरत्नाकरः सम्पूर्णः॥

विषयः। शुद्धिस्वरूपकथनं। प्रायणशुद्धिकथनं। जननाशौचादिकथनं। जननमरणाशौचनियमकथनं। वर्णसन्निपाताशौचनिरूपणं। अशौचसङ्करकथनं। विदेशस्थाशौचं। बालाद्याशौचं। स्त्र्यशौचं। गर्भस्रावाद्यशौचं। मृत्युविशेषाशौचं। असपिण्डाद्यशौचं। निर्हरणाद्यशौचं। अनशौचिनः। सपिण्डलक्षणं। निर्हरणादिसंस्कारविधिः। उदकादिदानविधिः। शोकापनोदनादिविधिः। प्रवेशनादिविधिः। पिण्डोदकदानविधिः। अस्थिसञ्चयनादिविधिः। अशौचान्तदिनकृत्यं। नारायणबलिविधिः। अधिकारिनिरूपणं। स्वभावशुचयः। तैजसद्रव्यशुद्धिकथनं। भूमिशुद्धिः। देहशुद्धिः। प्रक्षालनादिशुद्धिः। उपहतादिशुद्धिः। पक्वान्नशुद्धिः। स्नानशुद्धिः। उदकशुद्धिः। पात्रादिशुद्धिकथनञ्च।

No. 2385. तत्त्वालोकः। Substance, country-made paper, 14 × 4 inches. Folia, 34. Lines, 9 on a page. Extent, 841 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Dhamdaha-grám, Zillá Púrṇiyá, Bhaiyálála Jhá. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Tattváloka. On the nature and use of the Sañskṛit cases. By Vis'vanátha S'armá, Kavirája. There is a work of this name by Janárdana on the Vedánta. Hall's 'Contributions,' p. 157.

Beginning. श्रयं गोपवधूटीवक्षस्थलम्बेन हृतसङ्केतः।
शरणं चक्रधरो मे कारकचक्रं निरूपयतः॥

अथ सुबर्थो निरूप्यते। तत्र प्रथमाषष्ठीवर्ज्जं प्रायः सर्व्वाः विभक्तयः कारकाभिधायिन्यः। इत्यादि।

End. हानसाम्यं तदाश्रयत्वपरम्परया बोध्यमित्याहुः ।
विद्यानिवासस्नुनोः इतिरेषा विश्वनाथस्य ।
विदुषामतिसूक्ष्मधियाममत्सराणां मुदे भविता ॥

Colophon. इति श्रीविश्वनाथशर्म्मकृततत्त्वालोकः समाप्तः ।

विषयः । विभक्त्यर्थनिरूपणमुखेन कारकस्वरूपादिविवेचनं ।

No. 2386. आख्यातवादटिप्पनी । Substance, country-made paper, 15 × 3½ inches. Folia, 50. Lines, 10 on a page. Extent, 1,225 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Bahorá-grám, Post Champánagara, Zillá Púrṇiyá, Paṇḍit Lála Jhá. Appearance, fresh. Prose. Incorrect.

A'khyátaváda-ṭippaní. A gloss on the A'khyátaváda, a Nyáya treatise on A'khyáta, or conjugational affixes. By Rámakṛishṇa. (*Cf.* Hall's 'Contributions,' p. 59).

Beginning. मुकुन्दचरणद्वन्द्वमाधाय हृदयाम्बुजे ।
आख्यातवादसद्व्याख्या रामकृष्णेन तन्यते ॥

आख्यातस्येत्यादि । यत्नत्वमाख्यातवाच्यतावच्छेदकमित्यर्थः । इत्यादि ।

End. मानसत्वव्याप्यत्वं प्रत्याख्यातमिति समाप्तमनुमितिनिरूपणाख्यवादे मानसत्व-वाचनं । समाप्तोऽयं ग्रन्थः ।

विषयः । आख्यातवादस्य व्याख्यानम् ।

No. 2387. गुणकिरणावलीप्रकाशव्याख्या । Substance, palm-leaf, 14 × 2 inches. Folia, 187. Lines, 6 on a page. Extent, 3,596 ślokas. Character, Maithilí. Date, ? Place of deposit, Dhamdaha-grám, Zillá Púrṇiyá, Bhaiyálála Jhá. Appearance, decayed. Prose. Generally correct.

Guṇakiraṇávalí-prakáśa-vyákhyá. A gloss on Vardhamána's *Guṇakiraṇávalí-prakáśa,* which is a commentary on Udayana A'chárya's *Guṇakiraṇávalí,* an exegesis on Prasastapáda's exposition of the Vais'eshika doctrine. By Bhagiratha Ṭhakkura.

Beginning. अमरवरस्य + + सोम + + महादेवं वीश्वरं नमः ।
विषमाश्रयप्रकाशं गुणप्रकाशे मनोरथस्तनुते ॥

रकमेति। हृदयकल्पितानुसेमें रूपभागस्य + + सन्निधानात् तत्र च चिकुराद्दिप्रतिघाता-दुपभागस्य शिरोवर्त्तिपञ्चकिरणसम्बन्धादिदमुपपाद्नीयमिति।

End. गवयपदं गवयत्वप्रवृत्तिनिमित्तकमितराप्रवृत्तिनिमित्तकत्वे सति सप्रवृत्तिज-नकत्वाद्दित्यनुमानेन व्यतिरेकिणा समीचितः संक्षेपः।

Colophon. इति महामहोपाध्यायसर्व्वज्ञश्रीभगीरथकृता गुणकिरणावलीप्रकाशव्या-ख्या समाप्ता।

विषयः। वर्द्धमानकृतगुणकिरणावलीप्रकाशस्य व्याख्यानम्।

No. 2388. महिम्नःस्तवटीका। Substance, country-made paper, 13 × 4 inches. Folia, 17. Lines, 13 on a page. Extent, 884 ślokas. Character, Maithili. Date, ? Place of deposit, Dhamdaha-grám, Post Dhamdaha, Zillá Púrṇiyá, Paṇḍit Vachharaṇ Ṭhákur.. Appearance, old. Prose. Correct.

Mahimnastava-ṭíká. A commentary on the well-known hymn of Pushpadanta who addressed it to Mahádeva, but which the commentary applies equally to Hari. By S'rídhara Svámí, a renowned Vaishṇava and commentator on the Bhágavata.

Beginning. नत्वा हरिहरं भक्त्या क्रियते बुद्ध्यपेक्षया।
महिम्नाख्यस्तुतेर्व्याख्योभयपक्षावलम्बिनी॥

कश्चिद्गन्धर्व्वराजः कस्यचिद्राज्ञः पुरोपवने कुसुमानि प्रत्यहं हरन्नासीत्। राज्ञा तज्ज्ञा-ना शिवनिर्माल्येन———————परमकारुणिकं सर्व्वकामदं भगवन्तं स्तौति। महिम्न इत्यादि हे हर सर्व्वाणि दुःखानि हरतीति हरः। तथा च सर्व्वदुःखहरत्वे प्रसिद्धोऽस्य। इत्यादि।

End. हरिशङ्करयोरभेदबोधोभवतु शुद्धधियामनल्पयत्नात्।
उभयार्थतया मयेदमुक्तं सुधियः साधुतयैव शोधयन्तु॥
यत्नतोवक्रया रीत्या कर्त्तुं शक्यं विधाकरं (?)।
तथापीह तथाप्येषा ऋजुवृत्त्या प्रदर्शिता॥
— — — — — — —।
महिम्नाख्यस्तुतेर्व्याख्या प्रतिवाक्यमनोहरा।
एवं श्रीमद्गुरोः पादपद्मयोरर्पिता मया॥

Colophon. इति श्रीश्रीधरस्वामिकृता महिम्नःस्तवटीका समाप्ता।

विषयः। पुष्पदन्तकृतमहिम्नाख्यशिवस्तोत्रस्य हरिपक्षेऽपि व्याख्यानम्।

No. 2389. **राक्षसकाव्यटीका ।** Substance, country-made paper, 14 × 4 inches. Folia, 5. Lines, 9 on a page. Extent, 172 ślokas. Character, Maithili. Date, ? Place of deposit, Dhamdaha-grám, Post Dhamdaha, Zillá Púrṇiyá, Paṇḍit Vachharaṇ Ṭhákur. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Rákshasa-kávya-ṭíká. A commentary on the poem called *Rákshasa-kávya.* By Vidyákara Mis'ra, of Mithilá. The poem is limited to 20 stanzas, in course of which a person, roaming about in a forest, discribes for the entertainment of his wife the sylvan scenery around him. It is attributed to Kálidása. A lithographed edition of the text with an anonymous gloss was published at Benares in Samvat 1931.

Beginning. प्रणम्य जानकीजानिं श्रीविद्याकरमैथिलः ।
राक्षसाख्यस्य काव्यस्य कुरुते विवृतिः शुभा ॥

कश्चित् पुरुषोवर्षर्तौ प्रियया सह वनं विहृत्य + + + + परिमलोद्गारीणि पुष्पाणि प्रदर्शयन् सुरते मनः समाधित्सन्नाह,—कश्चिदिति । कश्चिन्निर्दिष्टनामा पुरुषपदवाच्य इमां वक्ष्यमाणां मां वाचं वनितां बभाषे—इत्यादि ।

End. यद्दीनं वदन्तीति यद्दीनवाचः तैरद्दीनवाग्भिर्वैरिभिरित्यर्थः ॥ २१ ॥

Colophon. इति मैथिलमहोपाध्यायश्रीविद्याकरमिश्रकृता राक्षसकाव्यटीका परिपूर्णा ।

विषयः । राक्षसकाव्यस्य व्याख्यानम् ॥

No. 2390. **धातुप्रत्ययपञ्जिका ।** Substance, palm-leaf, 16 × 2 inches. Folia, 166. Lines, 5 on a page. Extent, 3,093 ślakas. Character, Maithili. Date, L. E. 424. Place of deposit, Dhamdaha-grám, Post Dhamdaha, Zillá Púrṇiyá, Paṇḍit Vachharaṇ Ṭhákur. Appearance, old. Prose. Correct.

Dhátupratyaya-panjiká. Conjugations of all the verbal roots given in the *Dhátupáṭha* of Páṇini. By Dharmakírti Acharya. The codex is incomplete.

Beginning. प्रणम्य शिरसा देवीं वाचानां चित्तकारिणीं ।
यथाचारं प्रवक्ष्यामि धातुप्रत्ययपञ्जिकाम् ॥

अथ तिङ्विभक्तिर्यथासम्भवं क्रियावाचिभ्यो धातुभ्यः परस्य लकारस्थाने संक्षेपेणोपदिश्यते इत्यादि ।

End. अजभ्यनगमां सनीतिदीर्घः । अधिजिगांसते इत्यादि सर्व्वाषु ऊह्यं ॥

Colophon. इत्याचार्य्यश्रीधर्म्मकीर्त्तिविरचिते तिङन्तखण्डे सप्तमः परिच्छेदः समाप्तः । ग्रन्थं ४१४ ।

विषयः । पाणिनीयधातुपाठोक्तानां प्रसिद्धानां धातूनामदादिदिवाद्यादिक्रमेण तिङादिषु रूपभेदादिप्रदर्शनं ।

No. 2391. Devípújana-bháskara. The MS. noticed under this name on page 43 appears to be incomplete. From transcripts of the beginning and of the end of the MS. since communicated to me by Government I find the following to be its concluding lines, which bring up the ceremony to the last day of its celebration.

End. तथा दशमीमतिवाह्य यात्रायां दोषमाह भविष्यपुराणं ।

दशमीं यः समुल्लङ्घ्य प्रस्थानं कुरुते नृपः ।

तस्य संवत्सरं राज्ये न क्वापि विजयो भवेत् ।

अथतौ राजमार्त्तण्डः कार्य्यवशात् स्वयमगमे भूभर्त्तुः केचिदाकरार्य्याः । छत्री युधाद्यमिष्टं वैजयिकं विनिर्गमे कुर्य्यादिति । आयुधं खड्गं । इति दशमीनिरूपणकिरणः । अयुग्मेऽभ्रिशिवे शाके निशाचरतिथौ शुभे । चक्रे श्रीशम्भुनाथेन देवीपूजनभास्करः ।

Colophon. इति श्रीसिद्धान्तवागीशमिश्रकृतो देवीपूजनभास्करः सम्पूर्णः । १२ न० ना० ७९ आषाढ ।

No. 2392. स्मार्त्तानुष्ठानपद्धतिः वा प्रयोगरत्नम्। Substance, country-made paper, 12 × 5 inches. Folia, 142. Lines, 12 on a page. Extent, 3,384 ślokas. Character, Nágara. Date, Sk. 1650. Place of deposit, Sántipura, Rámanátha Tarkaratna; another copy at Phaḍkiyá-grám, Post Chámpá-nagara, Zillá Púrṇiyá, Jayapati Jhá. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct.

Prayogaratna *alias* **Smártánushṭhána-paddhati.** An elaborate digest of the domestic Sañskára rites, giving at length the rituals of all the rites described. By Ananta Díkshita, son of Viśvanátha. The author follows the school of Áśvaláyana. The subjects, rites and ceremonies described are the following: Rules for Svastiváchana. Intercalary months. Kalaśárchana. Auspicious days. The rite of Abhisheka. Śráddha performed before marriage and other auspicious occasions, (Nándimukha.) Sthálipáka or cooking of rice for a rite. Ishṭipráyas'chitta. Anugatágni práyaschitta. Naimittaka práyaschitta. Rites for conception. Expiation for first menstruation on an inauspicious day. The establishment of a household fire on the first fire being defiled or blown out. Rite on the first perception of the quickening of an embryo. Símantonnayana rite on the 4th, 6th or 8th month of pregnancy. Expiatory rite for delivery taking place before the performance of the last named rite. (*Vishṇubali*). Rite immediately after birth (*Játakarma*) Worship of Shashṭhí on the 1st, 2nd or 3rd day after birth. The naming of the child on the 6th or the 7th or the 8th month. Ceremony of placing the child on a bedstead on the 10th, 12th or the 16th day after birth. Rules for nursing. The rite of boring the ears. The ceremony of looking at the sun. The ceremony of taking a child out of the house on the 4th month (*Nishkramaṇa*). The ceremony of weaning, (*Annapráśana*). Ditto of cutting off the umbilical cord (*Vardhápana.*) The ceremony of tonsure on the 3rd month (*Chaulakarma.*) Investiture of the sacred cord. (*Upanayana.*) The rite for strengthening the intellect of a boy, (*Medhájanana*) First worship of sylvan gods (*Devakasthápana*). Invocation of the Mátrikás at the ceremony of the sacred cord, (*Upákarmotsarjana.*) Pupilage. The rites of Mahánámni and Mahávrata. Study of the Upanishads. The rite of *Godána*. Expiation for breach of continence during pupilage. Return home after pupilage, (*Samávartana*). Marriage. Characteristics of brides. Do. of the parents of the bride. Oral contract. Altar for the marriage rite. Duties on the day before that of marriage. The rules for giving

away the bride. The Homa rite at marriage. Homa for entering her new home by the bride. The fourth day homa rite. The gift of salt (*Airiṇidána.*) Entry of the bride into her new home. Second marriage during the lifetime of the first wife. Marriage with an Ákanda tree before contracting a third marriage (*Arkavirâha*). The establishment of a second household-fire on contracting a second marriage during the lifetime of the first wife, (*Agnidvaya-sansarga*). Morning and evening homas. How to perform the daily homas when the person is polluted. Homa rite in a summary way, (*Samasyahoma.*) Fortnightly homas. Travelling with one's wife. Entry into the bride's chamber. Expiatory rites for evil dreams and other causes.

Beginning. नमामि पार्वतीसूनुं भक्तानां विघ्नदायकं ।
क्रियते ह्युपकाराय आचारानुष्ठानपद्धतिः ।
दीक्षितानन्तविप्रेण विश्वनाथस्य सूनुना।
प्रयोग उच्यते सम्यङ्मन्त्रविचारपूर्व्वकं ॥
आश्वलायनशाखेऽस्मिन् सन्ति पद्धतयः शतं ।
विना पुस्तकमार्गेण कर्म कर्तुं न शक्यते ॥
तदर्थं क्रियते यत्नः पाठबोधहिताय च ।
सुखभोपायसिद्ध्यर्थं वैदिकानां तदुच्यते ॥
पञ्चविंशतिसंस्कारैः संस्कृता ये द्विजातयः ।
ते पवित्राश्च योग्याः स्युः श्राद्धादिषु सुमन्त्रिताः ॥ इत्यादि ।

End. नमः पृथिव्यै स्वाहा । वाचस्पतये ब्रह्मण इदं नमः ।
श्रीमन्नन्तपीठनामकरचाग्रग्रामनीपायन-
नानाधानविवाहयज्ञतनयोत्पत्तिप्रतिष्ठासु च ।
पुंसत्रयावसथप्रवेशनसुताख्याख्यावलोकाश्रम-
स्वीकारचितिपाभिषेकदयितावर्गौ च नान्दीमुखं ॥

Colophon. इति श्रीमदनन्तदीक्षितविरचितं प्रयोगरत्नं प्रायश्चित्तान्तं समाप्तं । शकाब्दाः १६५० ।

विषयः । बह्वृचां संस्कारादिषु प्रथमत्वप्रयोगकथनं । तत्र स्वस्तिवाचनविधिः । वाचि-श्रावविधिः । गणपत्यर्चनविधिः । पुण्याहवाचनविधिः । अभिषेकविधिः । नान्दीमुखश्राद्धविधिः । स्थालीपाकविधिः । इष्टिप्रायश्चित्तविधिः । अनुगताग्निप्रायश्चित्तविधिः । नैमित्तिकप्रायश्चित्तविधिः । अथ गर्भाधानादिसंस्कारविधिः । दुष्टरजोदर्शनशान्तिविधिः । विच्छिन्नस्य गृह्याग्नेः पुनः सन्धा-

नविधिः । गर्भाधानपुंसवनसीमन्तोन्नयनविधिः । चलत्सीमन्तायाः प्रसवे विशेषविधिकथनं । विष्णुबलिविधिः । जातकर्मविधिः । षष्ठीपूजाविधिः । नामकरणविधिः । पर्य्यङ्कारोहणविधिः । दुग्धपानविधिः । कर्णवेधविधिः । सूर्य्यावलोकनविधिः । निष्क्रमणविधिः । उपवेशनान्नप्राशनविधिः । वर्षापनविधिः । चौडकर्मविधिः । उपनयनविधिः । मेधाजननविधिः । देवकोत्थापनविधिः । उपाकर्मोत्सर्ज्जनविधिः । अध्ययनविधिः । महानाम्न्यादिव्रतविधिः । महाव्रतविधिः । उपनिषद्व्रतविधिः । गोदानव्रतविधिः । ब्रह्मचारिव्रतलोपे प्रायश्चित्तविधिः । समावर्त्तनविधिः । विवाहविधिः । कन्यादिलक्षणकथनं । कन्यादातारः । वाग्दानविधिः । विवाहवेदिनिर्म्माणविधिः । विवाहपूर्व्वदिनकृत्यनिरूपणं । कन्यादानविधिः । विवाहहोमविधिः । प्रवेशनीयहोमविधिः । चतुर्थीहोमविधिः । रेरिचोद्दानविधिः । वधूटगमनविधिः । अधिवेदनविधिः । अर्कविवाहविधिः । अग्निद्वयसंसर्गविधिः । उपासनाग्नौ सायंप्रातर्होमविधिः । पर्व्वणे होमविधिः । समस्य होमविधिः । पक्षहोमविधिः । सभार्य्यस्य प्रवासविधिः । दम्पत्योः स्वगृहप्रवेशविधिः । अग्निभस्मप्रदर्शनादौ प्रायश्चित्तविधिकथनञ्च ।

No. 2393. अमरुशतकटीका । Śubstance, country-made paper, 16 × 3½ inches. Folia, 34. Lines, 7 on a page. Extent, 889 ślokas. Character, Maithili. Date, ? Place of deposit, Vahorá-grám, Post Chámpánagarâ, Zillá Púrṇiyá, Lála Jhá. Appearance, old. Prose. Correct.

Amaruśataka-ṭíká. A commentary on a century of miscellaneous verses by Amaru, a poet of great renown. By Jnánánanda Kaládhara.

Beginning. विद्या वितरति मुक्तिं भक्तिमविद्या च तां भजिष्यामः ।
या परमा परमायाः शक्तिः सा नः शिवं दिशतु ॥
तदुभयरसपरिपाटीपरिहृतपाटीमिमां रम्यां ।
कुरुतेऽमरुशतटीकां ज्ञानानन्दः कलाधरः श्रीमान् ॥
यः सौभाग्यवता विभक्तपचितज्ञानामृतानन्दयु-
र्योगात्तृष्णायनकामतन्त्रविलसत्केलिक्रियाकौशलः ।
वाचयेऽप रसहृदयं कविकुलालङ्कारचूडामणिः
श्रीलक्ष्मीरविचन्द्र एव पितरौ मात्सर्थ्यतामभुजन् ॥
यदि स्यात् परमानन्दे कामानन्दे च वासना ।
तदा संवेद्यतां वीराटीकेयं कामदा सदा ॥
न चातिकर्कशः मार्गः न चातिशिथिलः श्रुतिः ।
एकच गात्रे व्याख्यानुसारेण कौशलं भवतु ॥

निर्व्विघ्नप्रारिप्सितशतकसमाप्तिकामो ग्रन्थकृदिष्टदेवतां कीर्त्तयन्नाह,—ज्याकृष्टीति । अम्बि-कायाः पार्व्वत्याः कटाक्षः अपाङ्गदर्शनं । इत्यादि ।

End. नानाविधान् भागवतधर्म्मान् निरूप्य रामशरणमेव सर्व्वगरिष्ठमिति सूचितं ॥

Colophon. इति श्रीमदमरुशतकटीका समाप्ता ।

विषयः । अमरुशतकस्य शृङ्गारपक्षे शान्तिपक्षेऽपि व्याख्यानम् ।

No. 2394. दण्ड्यर्थमुक्तावली । Substance, country-made paper, 16 × 3½ inches. Folia, 58, Lines, 8 on a page. Extent, 2,280 ślokas. Character, Maithili. Date, ? Place of deposit, Vahorá-grám, Post Champánagara, Zillá Púrṇiyá, Lála Jhá. Appearance, decayed. Prose. Correct.

Daṇḍyartha-muktávalí. A commentary on the *Kávyádars'a* of Daṇḍi. By Narasiñha Suri.

Beginning. अद्यापि योऽम्बरजटावनवासखिन्नो-
गुर्व्वङ्गनागमनपापमपाकरोति ।
गङ्गातटे नयनवह्निसमीपवर्त्ती
चन्द्रोपतिग्मतपरः स शिवं तनोतु ॥
नारदादिमुनिवृन्दवन्दितं गोपिकानयननीरजार्च्चितं ।
सान्द्रवारिधरकान्तिकोमलं नन्दपुण्यपरिणाममाश्रये ॥
दोषान् परस्य परिभूषयति प्रयत्ना-
द्दासस्य वा वहुवचःक्रमगर्व्वितस्य ।
गृह्णाति यः परगुणस्य कणानपीह
तस्मै नमो धरणीमण्डलमण्डनाय ॥
आसीत् कीर्त्तिकरात् सुधीहरिहरस्तस्मादभूत् सत्कविः
श्रीमत्पण्डितपुङ्गवोऽथविकरः श्रीकृष्णशर्म्मा ततः ।
तस्मादेव गदाधरः समभवत्तन्नन्दनः सम्प्रतं
सूरिः श्रीनरसिंह एव तनुते दण्ड्यर्थमुक्तावलीं ॥
अस्ति रत्नाकरमिताद्धि यद्यपि
प्रकृष्ट + + + विवेचने बुधाः ।
तथापि गोविन्दपदारविन्द-
भक्त्या न शक्यं किमिहास्ति लोके ॥

तच प्रत्यूहव्यूहतिमिरतरणिभूतां विघ्निष्टदेवतां भगवतीं भारतीं भावयन्नाच चतुर्मुखेति चतुर्मुखमुखमेवाम्भोजवनं तस्य हंसवधूर्हंसरमणी इत्यादि ।

End. शतमभिसरणं यस्य तादृशः सन् रमते कौशिक लभते ।

Colophon. इति श्रीनरसिंहसूरिविरचिता दण्डायमन्नावली समाप्ता ।

विषयः । हरिविलासकाव्यादर्शाभिधानालङ्कारग्रन्थस्य व्याख्यानम् ।

No. 2395. प्रभावतीपरिणयम् । Substance, palm-leaf, 15 × 2 inches. Folia, 78. Lines, 5 on a page. Extent 1,647 ślokas. Character, Maithli. Date, ? Place of deposit, Dhamdaha-grám, Zillá Púrṇiyá, Bhaiyálála Jhá. Appearance, decayed. Prose and verse. Generally correct.

Prabhávatí-pariṇaya. The marriage of Prabhávatí, a drama in 7 acts. By Harihara.

Beginning. देव्या मानापनोदप्रणतशिवशिरःशीतधाम्ना नखेन्दौ
सम्पृक्ते दिक्कियामतिकुटिलजटामण्डलाद्दावदडे ।
गौर्य्यावाचन्द्रपञ्चधमचकितहृदोन्यद्देतत्किरीटात्-
गङ्गाम्भःप्रवाहे प्रवहति विहितस्नानपुण्याः पुनन्तु ॥
ध्यानावधानपरितुष्टमनोजागरूक-
रोषानलोल्लसितमन्मथविग्रहस्य ।
सद्यः प्रबुद्धकदलापरितापहारी-
देवस्य पातु परिदेवितमिन्दुमौलेः ॥

नान्द्यन्ते सूत्रधारः । अलमतिविस्तरेण । पुरोऽवलोक्य । कथमयमशेषभुवनवनिताविभीषणागमनमहोत्सवदीपिकासदृशसमकालमेव पूर्व्वाचलशिखरसौधपरिसरे । ——————
यः किल श्रीवासुदेवात्मजन्मनः कुमारः प्रद्युम्नस्य ।
सच्चरितसन्दर्भगर्भितं प्रभावतीपरिणयं नाम नाटकं ।

परन्तु कृतस्थमेतदिति स्मारयितुमवधार्य्यते । सूत्र: । मारिष मैथिल एवायं प्रबन्धः नटः । चलितकं । भाव — — — — — — — — — — — — — ।

प्रादुर्भूय पयोनिधेरिव सुधीकेशाशतीराघवो-
यशोऽस्युतिवदिवाकरमहावंशे दिदीपे द्विजः ।
या सर्वोरथ मैथिलादुद्भवद्विद्यावदातात्मक-
वाग्भ्यामद्भुतमापतुः कुमुदवत्प्रख्यातगोत्रौ सुतौ ॥

रथा तयोः प्रथमजेन निजाननजात-
श्रीनीलकण्ठकविकल्पविभूषणाय ।
गोविन्दसूनुगुणगुम्फनिबद्धसूक्ति-
मुक्तावली चरिहरेण चिरेण चीर्णा ॥

अभिनयाय चास्मासु समर्पिता । इत्यादि ।

तथापीदमस्तु ।

End. प्राक् प्राप्नोतु चिराद्गिरासहचरी मुद्रां समुद्रात्मजा
नोचेन्मुञ्चतु वैरमित्यपि नचेन्मूढेषु मा मज्जतु ।
येषां दुर्म्मदमोहदुर्द्दिनदृशां दोषस्पृशामग्रतः
कामम्पद्म इवावसीदति सतामन्तर्निगूढो गुणः ॥

अपि च ।

पुरस्तात् पैशुन्यं परिहरतु गोष्ठीं गुणजुषा-
मथैषामौन्नत्यैर्मुदितमिदमास्तात् जगदपि ।
कवेरेतत् कल्पावधि मधुरगम्भीरगुणभि-
र्गिरां गुम्फैः स्यूतं सुहृतमनुरञ्जन्तु सुहृदः ॥

इति निष्क्रान्ताः सर्व्वे ।

नाट्योपमहरीनाम सप्तमोऽङ्कः ।

विषयः । वज्रनाभसुतया प्रभावत्या सह प्रद्युम्नस्य परिणयहत्तान्तमवलम्ब्य विरचितमिदं नाटकम् । तत्र प्रथमाङ्के,—सारणभद्रयोरभिनयेन सुकुमारे कैशोरे वयसि वर्त्तमाना प्रभावती सह सहचरीभिः भवनदीर्घिकायां विलाससुखमनुभवन्ती कथाप्रसङ्गेन प्रद्युम्नस्य रूपगुणादिकं श्रुत्वा तस्मिन् नितरां प्रीतिमुवाहेति सूचनं । अथ प्रद्युम्नोऽपि चित्रफलके प्रभावतीप्रतिबिम्ब-दर्शनेन समुद्भिन्नानुरागकुसुमः सह वयस्येन प्रमदवनं प्रविश्य रहसि तामनुध्यायन्नात्मभूशरैरेव निरतिशयं तापमाप । द्वितीयाङ्के,—विशेषेण प्रभावत्याः पूर्व्वरागवर्णनं । तत्र माधवीम-ण्डपमण्डनायमानायास्तस्याश्चित्तविनोदनाय तरलिकाप्रमुखैः सखीगणैरालेख्यसमर्पितसङ्कल्प-जन्मानं प्रदर्श्य सा कथञ्चित् समाश्वासितेति वर्णनं । तृतीयाङ्के,—शाम्बादिभिः सह नटवेशेन प्रद्युम्नस्य वज्रनाभपुरप्रयाणवर्णनं । चतुर्थाङ्के,—तत्र तयोरन्योन्यदर्शनं मदनलेखप्रस्थापनञ्च । अथैकदा समुज्जृम्भिते कुसुमसमये कुसुमवाटिकां सह सखीसमूहेन समायान्त्याः प्रभावत्या भ्रमरबाधनां सूचयन्त्याः पुरतः भ्रमररूपं विहाय स्वरूपेण प्रकाश्यमानस्य मानसभवस्य तया सार्द्धमङ्गुलीयकविनिमयादिवर्णनं । पञ्चमाङ्के,—तरलिकया सह शाम्बगदयोरन्तःपुरोद्यानं प्रविष्टयोरुद्यानसौन्दर्य्यवर्णनं । सन्ध्यावर्णनं । चन्द्रवतीगुणवतीभ्यां सह शाम्बगदयोः परिचय-

कथनच । यत्राहे,—कुम्भोविलस्य प्रद्युम्नस्य प्रभावत्यमीयकतावर्णनं । यथान्यत्रापि यदवा
यमवठाच्छे नरसिंहवाहनायया प्रियया सह मनसिजस्य केलिवैशम्पवनस्य विलासवर्णनं ।
नायिकायाः प्रथमागवर्णनच । यत्रमाहे,—राजपुरोहितेन सह वसुकिङ्कयोः संवादेन
चन्द्रःपुरहनानोऽयं यज्ञनामेन परिज्ञातः समुद्रयुक्तच स कन्यान्तःपुरपाठवरायां समुचित-
मासमायेति सूचितं । यथान्तरे विमानमार्गेण नारदस्य यज्ञनामेन सह यादवकुमाराणां
समरसंरम्भवर्णनं । प्रद्युम्नसमागमनचेति शम् ।

No. 2396. मिताक्षरा । Substance, country-made paper, 14 × 10 inches. Folia, 205. Lines, 26—27 on a page. Extent, 4,054 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1862. Place of deposit, Dhamdaha-grám, Zillá Púrṇiyá, Bhaiyálála Jhá. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Mitákshará. A commentary on the Gautama Sañhitá—a text-book on law. By Haradatta.

Beginning. प्रथमतन्त्रोपि पचापि न विद्यते ।——प्रथास्य पादो चेति वचिष्ठः । वायुयतः मध्यमकुम्भेन् । हृदयस्यार्थः परिमाणार्थमिदं । इत्यादि ।

End. धर्मः सोऽयमादिर्मे वेदोधर्ममूलमित्यारभ्य स्वयमन्तोधर्म उक्तः । द्विवर्णिः धर्मो-ज्ञानपरिसमाप्त्यर्था ।

Colophon. इति गौतमीयवृत्तौ हरदत्तविरचितायां मिताक्षरायामष्टाविंशोऽध्यायः ।
शुभं भूयात् । संवत् । १८६२ ।

विषयः । गौतमधर्मसंहिताया व्याख्यानम् ।

No. 2397. आलोकदर्पणं । प्रत्यक्षखण्डः । Substance, country-made paper, 16 × 2 inches. Folia, 97. Lines, 5 on a page. Extent, 2,774 ślokas. Character, Maithili. Date ? Place deposit, Dhamdaha-grám, Zillá Púrṇiyá, Bhaiyálála Jhá. Appearance, decayed. Prose. Correct.

Aloka-darpaṇa. A gloss on Jayadeva's commentary on the *Pratyaksha-chintámaṇi* of Gañges'a. By Mahes'a Mahámahopádhyáya.

Beginning. चतुर्विधमितिमूलं यद्यपि प्रत्यक्षकरणमादिना शरीरादिकमपि संगृह्यते तथापि चतुर्विधममवलमेवेति भावः ।

End. विधाय विदुषां प्रीत्यै प्रत्यक्षालोकदर्पणं ।

श्रीगोपाले मदेशेन मयाकारि समर्पणम् ॥

Colophon. इति श्रीमद्वामदोपाध्यायसर्व्वकुरश्रीमन्मदेश्वविरचिते चालोकदर्पणे प्रत्यक्षखण्डः सम्पूर्णः ।

विषयः ! जयदेवमिश्रकृतचिन्तामणिप्रत्यक्षटीकाया व्याख्यानम् ।

No. 2398. पूजारत्नाकरः । Substance, country-made paper, 12 × 5 inches. Folia, 142. Lines, 10 on a page. Extent, 2,732 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Dhamdaha, Zillá Púrṇiyá, Bhaiyálála Jhá. Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct.

Pújá-ratnákara. Rituals for worshipping various gods and goddesses according to Tántric rules. By Chaṇḍes'vara. He was minister for Peace and War to a king of Mithilá.

Beginning प्रातः स्वर्गतरङ्गिणीजलभरैर्नीलोत्पलेनाञ्चितः
पार्व्वत्या सितभूतिचन्दनचयैरालिप्तगात्रोज्ज्वलः ।
देवश्चन्द्रकलाविलासितिलकोगौरीविवाहोत्सवा-
रम्भे शैलसुतार्च्चपलिष्कृतामर्च्चाश्चरः पातु वः ॥
यत्पूजाकुसुमैः शुभैः सुमनसोनेच्छन्ति कल्पद्रुमान्
यन्नैवेद्यनिवेदनैरपि सुधां भोक्तुं यतन्ते+नं ।
स श्रीमान् मिथिलावनीन्द्रसहितो मन्त्रीन्द्रचण्डेश्वरः
सन्न्यायैः परिमार्ज्जितं वितनुते पूजासु रत्नाकरं ॥
साधारणविधेयासुतरङ्गः परिकीर्त्तितः ।
सूर्य्यपूजातरङ्गोऽत्र द्वितीयोऽस्य सुविस्तरः॥
— — — — — — — क्षिप्रं हि
मानुषे लोके सिद्धिर्भवति कर्म्मणां ॥
कर्म्मणां सिद्धिं कांक्षमाणोदेवतानां पूजां कुर्य्यादित्यर्थः । इत्यादि ।

End. शिरिष्ठे जपेमन्त्री मातरोलोकमातरः ।
लौकिकेन विधानेन राज्यायुःसुखदायिकाः ॥

Colophon. इति महासान्धिविग्रहिकसर्व्वकुरश्रीचण्डेश्वरविरचितः पूजारत्नाकरः समाप्तः शुभमस्तु ।

विषयः। साधारणतोदेवपूजाविधिकथनं। तत्र कालदेशस्नानादिविवेचनं। मण्डल-वर्त्तिकरणादिविधिकथनं। पुष्पचयनादिविधिः। वेदिनिर्माणादिविधिः। नैवेद्यप्रतिपत्तिवि-धिः। अथ सूर्य्यपूजाया आवश्यकताकथनं। तत्फलादिकथनं। पूजाधिकारिनियमादिकथनं। सूर्य्यमन्दिरमार्ज्जनादिफलकथनं। अर्घ्यदानविधिः। पञ्चगव्यविधिः। स्थापनपूजनयोःफलक-थनं। सूर्य्यार्घ्यदानविधिः। पञ्चोपचारविधिः। गन्धपुष्पविवेचनं। धूपदीपनैवेद्यादिप्रतिपत्ति-कथनं। वासोऽलङ्करणादिदानविधिः। अथ सूर्य्यनित्यपूजाविधानं। चक्रादिनिर्म्माणविधिक-थनपूर्व्वकं तत्पूजादिविधिकथनं। खण्डिलपूजादिविधिः। सूर्य्यमूर्त्तिपूजाविधिः। सौरस्नाना-दिविधिः। सूर्य्यस्य रथयात्राविधिः। सौरधर्म्मकथनं। अथ शिवपूजाविधिकथनं। तत्र पार्थि-वादिलिङ्गपूजाविधिः। बह्वाचधारणादिविधिः। पञ्चोपचारदानादिविधिः। घृताभिषेकमहा-स्नानादिविधिः। पुष्पादिविवेचनं। शिवप्रीतये दानादिविधिः। घृतकम्बलविधिः। प्रतिकृति-निवेदनविधिः। महास्नानविधिः। शिवपूजाचारादिविधानं। शिवस्य रथयात्राविधिः। एवं ब्रह्मणः पूजाविधिः। तत्र रथयात्रादिविधानञ्च। विष्णुपूजाविधिः। तद्गृहमार्ज्जनादिवि-धिः। तदुपचारादिविधिः। तत्र पुष्पधूपदीपनैवेद्यादिविधानं। शिलापरीक्षादिविधिः। भग-वद्दीक्षादीक्षितानामपराधादिकथनं। दुर्गापूजादिविधिः। कुमारीपूजादिविधिः। मातृपूज-नादिविधिः। देवीयागविधिः। मूर्त्तिनिर्म्माणादिविधिः। देव्याः पवित्रारोपणविधिः। कालभेदे तस्याः पूजनादिकथनञ्च।

No 2399. पुरश्चरणचन्द्रिका। Substance, palm-leaf, 16 × 1⅓ inches Folia, 52. Lines, 5 on a page. Extent, 1,466 ślokas. Character, Maithili Date, L. E. 538. Place of deposit, Guṇamantí-grám, Post Ráṇígañja, Zilla Púrṇiyá, Bábu S'rípati Jhá. Appearance, old. Verse. Correct.

Puraścharaṇa-chandriká. On Kaula Rites for special sanctification or purification. By Devendra A'śrama, disciple of Vibudhendra A'śrama. CONTENTS: Faith defined. Praise of spiritual guides. Duties of Kaulas. Rules for postures and seats. Rosaries. Gesticulations. Fixing of the pivot. Modes of showing respect to spiritual guides and revered persons. Purification of the elements. Fixation of the soul or spirit in images. Práṇáyáma. Fixation of the mind on particular objects. Intellectual sacrifice. Worship of the soul. Rules for placing the conch-shell in its proper place. Manifest or material worship. Means of making Mantras efficient. Altars. Homas and spoons and other implements for them. Rules for sanctifying the five members of the body.

Beginning. प्रणम्य जगदीशानं देवेन्द्राश्रमधीमता ।
क्रियते मन्त्रमन्त्राणां पुरश्चरणचन्द्रिका ॥
नानेकशास्त्राम्बुधिपारदृश्वा विशेषतो मान्त्रिकचक्रवर्त्ती ।
कृपालुतानां चित्तवेद्युत्तमानां पुरश्चर्यां श्रीविशदीकरोति ॥ इत्यादि ।

End. तन्त्राणि नैमित्तिकपादपत्तमीनां
श्रीमाधवीतलसहाविवपाविनीनां ।
श्रीकाल पाललगुरोः कविता कृतिश्री-
वेदच वेद तपसा रघुनन्दनस्य ॥
देवेयं प्रथिता माला मातृपुर्य्येवेतन्मुना ।
कच्छे विभूषणं भूयाद्रघुनाथार्पिता सती ॥
इति सकलमन्त्राणां पुरश्चरणचन्द्रिका ।
सर्व्वागमानुसारेण श्रीदेवेन्द्राश्रमोऽकरोत् ॥

Colophon. इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्य्यश्रीमहिद्वधेन्द्राश्रमपूज्यपादशिष्यश्रीदेवेन्द्राश्रमविरचितायां पुरश्चरणचन्द्रिकायां जपहोमतर्पणाभिषेकब्राह्मणभोजनविधिः सम्पूर्णः । शकं १५२८ ।

विषयः । भक्तिनिरूपणं । गुरुभक्तिप्रशंसा । दीक्षिताचारनिरूपणं । आसनविधिः । जपमालाविधिः । मुद्राविधिः । श्रीकारोपादिविधिः । गुर्व्वादिवन्दनविधिः । भूतशुद्धिविधिः । प्राणप्रतिष्ठादिविधिः । प्राणायामादिविधिः । पीठन्यासादिविधिः । अन्तर्यागविधिः । पात्रपूजनविधिः । मन्त्रस्थापनविधिः । पात्रपूजाविधिः । मन्त्रसिद्ध्युपायकथनं । कुण्डविधिः । होमविधिः । कुल्लुकादिकथनं । पञ्चाङ्गपुरश्चरणप्रक्रियाकथनं ।

No. 2400. दुर्गाटीका । Substance, foolscap paper, 14 × 4 inches. Folia, 56. Lines, 8 on a page. Extent, 1,485 ślokas. Character, Maithilí. Date, ? Place of deposit, Guṇamantí-grám, Post Ráṇiganja, Zillá Púrṇiyá, Paṇḍit Sadánanda Miśra. Appearance, new. Prose. Correct.

Durgá-ṭíká. A commentary on the Chaṇḍi section of the Márkaṇḍeya Puráṇa. By Jagaddhara.

Beginning. प्रणम्य चण्डमुण्डादिमुण्डखण्डनपण्डिता ।
चण्डिका पातु पापात् + + श्रीदण्डमण्डिता ॥
स्वभेदादिकान् दोषान् श्रीशः पाणिनिमण्डिता ।
श्रीजगद्धरधीरेण दुर्गाटीका विधीयते ॥

पुराणवाणी सकलापि पुंसा
धर्म्मेण कामेन मुनीश्वरेण ।
समापयत्याप परिश्रमेण
सर्व्वजनस्या हितस्तो यदि स्यात् ॥

एव किल चतुर्द्दशमन्वन्तराणि । स्वायम्भुवो मनुः पूर्व्वं मनुः स्वारोचिषस्तथा । औत्तमिस्ता-मसिश्चैव रैवतश्चाक्षुषस्तथा । षडेते मनवोऽतीता सप्त वैवस्वतो मनुः । मार्कण्डेयः सावर्णिस्य श्रोतुचिमे प्रावक्त, सावर्णिरित्यादि ।

End. भगवत्याः प्रपन्नाय द्वादशसमर्थैमाविष्कृतमिति सर्व्वं रमणीयं ।
विद्याच्छयं कुलच्छयं धारितं येन धीमता ।
मीमांसकः + + मते धीऽभूधरेश्वरः कविः ॥
तदंशजेन महनीयनयेन नाना-
विद्याविनोदहृदयेन जगद्धरेण ।
टीकेयमादरवता यदपि प्रयत्ना-
द्दाचीकयन्तु कृपया सुधियोऽमलैनाम् ॥
एतं रत्नधरोपमाय सुधिया + + मयपः सतां
+ + + मद्यपि काषि कुपुते वैयाधिकं यं कुलं ॥
तन्वा + + + + जगद्धरेण कविना टीकेयमुद्भासिता
तमहर्षविषयेऽनेककुशला सन्त्याश्रयाशाधिका ॥
चण्डाद्रमासागरचन्द्रनीलमुनीन्द्रपाराशरि-निर्मितस्य ।
ग्रन्थस्य कापि द्विदलीतिमौक्तिकस्य सम्पद्य व्याख्या यदपि मातु ॥

Colophon. इति महोपाध्यायश्रीजगद्धरकृतदुर्गाटीकायां षष्ठोद्भवाध्यायः समाप्तः ।
समाप्तोऽयं ग्रन्थः ।

विषयः । विविधव्याख्यानबोधकग्रन्थदर्शनेन मार्कण्डेयपुराणीयदेवीमाहात्म्यस्य विशदी-करणं ।

No. 2401. दीपिकाप्रकाशः । Substance, palm-leaf, 16 × 2 inches. Folia, 107. Lines, 5 on a page. Extent, 2,728 ślokas. Character, Maithilí. Date, ? Place of deposit. Guṇamantí-grám, Post Ráṇíganja, Zillá Púrniyá, Bábu Srípati Jhá.

Dípikáprakáśa. A commentary on an astronomical work entitled *S'uddhidípiká*. By Rághava Áchárya.

Beginning. नत्वा गौरीहृदिचित्तं हृष्टा निखिलादिभासकाचि ।
श्रीराघवेण विदुषा विरच्यते दीपिकाज्योतिः ॥

शास्त्रारम्भे चाभिमतसिद्ध्यर्थं कृतमिष्टदेवतानमस्काररूपं मङ्गलं शिष्यशिक्षायै ग्रन्थादौ निबध्नाति । इष्टेति । तरणिः सूर्य्यः वो युष्मान् पातु । इत्यादि ।

End. कौष्ठ्यां तुविचारे ज्योतिःशास्त्रे समस्तव्यवहारजनिका ।

Colophon. इति राघवाचार्य्यविरचिते दीपिकाप्रकाशे यात्रानिर्णयोनामाष्टमो-ऽध्यायः ।

विषयः । सूर्य्यदीपिकोक्तिसमाख्यानस्य ज्योतिर्ग्रन्थस्य व्याख्यानम् ।

No. 2402. ललितावृत्ति । Substance, country-made paper, 12 × 4 inches. Folia, 30. Lines, 14 on a page. Extent, 1,308 ślokas. Character, Maithilí. Date, Sk. 1682. Place of deposit, Rasáḍ-grám, Post Dhamdaha, Zillá Púrṇiyá, Maheśa Jhá. Appearance, old. Prose. Correct.

Lalitávṛitti. An exegesis on the Paribháshá sútras of Páṇini. By Purushottama.

Beginning. अथातः परिभाषाणां वचनानाञ्च तादृशीं ।
वृत्तिं श्रीललितां नाम करोति पुरुषोत्तमः ॥

परितोव्यापृता भाषा परिभाषा सा हि एकदेशस्था सकलं शास्त्रमभिज्वलयति, यथा वेश्मप्रदीप इति । सैव द्विविधा लिङ्गवती निष्प्रयोजनभूता च इत्यादि ।

End. अन्यान्यपि शब्दप्रियोपयोगन्यायवाक्यानि शिष्टोदाहरणाख्यायानयनार्था-नीति ।

Colophon. इति श्रीपुरुषोत्तमविरचिता परिभाषाटीका ललितावृत्तिः सम्पूर्णा । शकाब्दाः । १६८२ ।

विषयः । पाणिनिपरिभाषासूत्राणां व्याख्यानं ।

No. 2403. अन्वयदीपिका । Substance, country-made paper, 13 × 5 inches. Folia, 36. Lines, 12 on a page. Extent, 1,680 ślokas. Character, Nágara. Date. ? Place of deposit, Dhamdaha-grám, Post Dhamdaha, Zillá Púrṇiyá, Paṇḍit Bachharaṇa Ṭhákura. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Anvayalápiká. A commentary on the *Kumárasambhava* of Kálidása. By Krishṇapati S'armá, of the family of Sañkaradhara of Mithilá. The author names Jagaddhara and Divákara as voluminous commentators on the work; the works of both these are unknown.

Beginning. चित्रं यस्य चरित्रमाऽतनुतरा भिक्षुर्महादानवान्
नग्नोद्दिग्वसनोमहाधनपतिर्विश्वम्भरः स्वेड़भुक् ।
वेदान्तागमवेद्यकारणमुदं बीजजगत्कारणं ।
सोऽव्यादद्भुतनव्यविघ्नजये लघुधियं मां ; सम्मेदः शङ्करः ॥
यद्यपि सन्ति प्रचुराष्टीकाः कुमारसम्भवस्य काव्यस्य ।
— — — — — — — — ॥
शङ्कराढ्यकुलोद्भूतश्रीकृष्णपतिशर्मणा ।
टीका कुमारकाव्यस्य क्रियतेऽन्वयलापिका ॥
अस्तीत्यादि । हिमालयोनाम हिमालयाख्योनगाधिराजः नगेष्वधिराज इत्यादि ।

End. गूढं रहसि गुह्ये च न द्वयोः संहते त्रिषु-
इति कोषः । विकारो विकृतौ रुजि इति च ।

Colophon. इति कुमारसम्भवटीकायामन्वयलापिकायां सप्तमसर्गविवरणं समाप्तं ।
श्रीमज्जगद्धरदिवाकरपण्डितादे-
रत्यन्तविस्तरतरा हि कुमारटीका ।
स्वल्पावबोधविषया रचिता मयापि
धीरेण कृष्णपतिनान्वयलापिकेयं ॥

विषयः । कालिदासविरचितकुमारसम्भवकाव्यस्य सप्तमसर्गान्तं व्याख्यानम् ।

No. 2404. अन्वयलापिका । Substance, country-made paper, 13 × 5 inches. Folia, 109. Lines, 12 on a page. Extent, 5,559 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Dhamdaha-grám, Post Dhamdaha, Zillá Púrṇiyá, Paṇḍit Bachharaṇa Ṭhákúra. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Anvayalápiká. A commentary on the *Raghuvañs'a* of Kálidása. By Kṛishṇapati, the same who wrote the exegisis noticed under the next preceding No.

Beginning. शैशवः करवे यथाप्रियमता + + + + धृतिकला-

यः शंभु + + इत्यादि नितरां तेषां पुनः प्राप्नवे ।
यः सद्वृत्तिधरान् नरानवति योऽदुर्वृत्तहर्ति + +
तं वन्दे पुरुषोत्तमं रघुपतिं सीतापतिं श्रीपतिं ॥
सन्तीह यद्यपि विविधजनप्रणीत-
टीका रघुप्रभवकाव्यभवाश्चयापि ।
बालावबोधनकरान्वयदीपिकेयं
तन्यते जयपतिना कृतिना प्रयत्ने ॥

विघ्नविघाताय शिष्यशिक्षायै चादौ मङ्गलमाचरति । वागर्थेति । पार्वतीपरमेश्वरौ वन्दे प्रत्युदंमनुया मावेतिनिर्दिश्याद्यश्चिंतनयेति योज्या—इत्यादि ।

End. विभूतां + + + हरिजेन्द्रैः समेतां ।

Colophon. इति मैथिलमहाराजाधिराजश्रीजयपतिविरचितायां रघुवंशटीका-यामन्वयदीपिकायामूनविंशतितमः सर्गः समाप्त इति ।

विषयः । कालिदासविरचितरघुवंशकाव्यस्य व्याख्यानम् ।

No. 2405. तत्त्वकौमुदी । Substance, palm-leaf, 17 × 2 inches. Folia, 184. Lines, 6 on a page. Extent, 6,999 ślokas. Character, Maithilí. Date, Sk. 1552 L. E. 512. Place of deposit, Phaḍkiyá-grám, Post Champánagara, Jayapati Jhá. Appearance, old. Prose. Correct.

Tattvakaumudí. A commentary on the epic poem called *Sisu pála badha*. By Bhavadadatta. The codex ends with the 10th canto.

Beginning. करतलधृतमेकं प्रौढ़िविध्वंसि + +
समर + मिलयं योगिहृत्पद्मसंस्थं ।
मुकुलितनयनाभ्यां सादरं राधिकाया
हृदयकमलवसं नौमि कृष्णं स्वरूपं ॥
बालार्के बालगुप्ता मदनु पितृधिया इषिवार्ये पुरस्ता-
द्रैषा जातो किमेतद्विधिमतिजनता कार्त्तिकेयेन दृष्टा ।
यत्कविशाविशाराभिश्चविरचनाचाक्षराङ्कजाभिः
पादाद्यैर्बन्धुपूजाविधिविविधनपुषोच्छिन्नं श्रीमवासो ॥
— — — — — — —
श्रीभवदत्तानुचरचोपचिताधि माघे

आचामचापि तमुपै भवतः प्रबोधं ।
तावत् प्रकाशयति गैाविषयान् विषिच
चेत् कौमुदी दुरवबोधपदार्थसार्थान् ॥

चादौ शास्त्रार्थं विज्ञानारम्भकारणभूतं मङ्गलाचरणमाचरन् भगवन्तं नारायणं स्तुति-
देवताऽऽदेव कौसंभ कौमुदव प्रतिपत्तौ नैविशिष्टतया प्रयुक्तं चाह चिष इति । इत्यादि ।

End. नाथे गौभवद्गेन टीका या क्रियते मया ।
सन्तः सन्तोषमायान्तु तयामाद्यन्तोऽस्तकः ॥

Colophon. इति गौभवद्गजनाथां तत्त्वकौमुदी टीका समाप्ता । शके १११९ । शकाब्दाः
१११९ ।

विषयः । नावमलनिमाणकमाविधानकापक इत्तलपतैार्यं बाखानम् ।

No. 2406. योगरूढिविचारः । Substance, country-made paper, 14 × 4 inches. Folia, 6. Lines, 12 on a page. Extent, 183 ślokas. Character, Maithilí. Date, ? Place of deposit, Phaḍkiyágrám, Post Champánagara, Zillá Púrṇiyá. Jayapati Jhá. Appearance, old. Prose. Correct.

Yogarúḍhi-vichára. An enquiry into the meaning of words which, primarily expressive compounds, have subsequently become crude or specific. By Vaṅśadhara Miśra.

Beginning. योगार्थमाचात्मके रूढिभिः प्रतिपत्तिका ।
पर्यन्तोभाति कमर्धानिविषमक्तेति मूलनाः ॥

पङ्कजं शालयोत्पादौ पङ्कपदार्थोन्वितजनिधानयोन्वितप्रत्ययार्थविशेषपङ्कजपदविशेष-
बलबाधापैदविषयमर्थमिदं वाक्यमित्यादि ।

End. पदार्थान्वितशक्त्यंशबोधकत्वं तदा कथयां विनैव योगार्थबोधन इति ।

Colophon. इति श्रीवंशधरमिश्रकृतयोगरूढिविचारः समाप्तः ।

विषयः । प्राचीनाभ्युपगतसंवादेन योगरूढिप्रकृतशक्तिनिरूपणं ।

No. 2407. विजया । Substance, country-made paper, 14 × 3½ inches. Folia, 26. Lines, 11 on a page. Extent, 842 ślokas. Character, Maithilí. Date, ? Place of deposit, Rasáḍ-grám, Post Dhamdaha, Zillá Púrṇiyá, Maheśa Jhá. Appearance, old. Prose.. Correct.

Vijayá. A commentary on the Chaṇḍí section of the Márkaṇḍeya Puráṇa. By Bhagiratha, of the family of Pítamuṇḍí.

Beginning. यतो + क्रमतोऽनं यतश्चपारि यदीक्षितं।
कारणं सर्व्वकार्य्याणां प्रणमामि तमीश्वरं॥
यः पीतमुण्डीकुलभूषणमज्जन्मा
माषाद्विकाव्यस्य चकार टीकां।
स श्रीभगीरथकविर्विजयाभिधाना-
मेतांश्च मन्दमतिबोधकरीं करोति॥

पुरा हि क्रौष्टुकिसंज्ञकेन मुनिना इष्टः — — — — — — इत्यत आह,
मार्कण्डेय उवाच इति।

End. तत्र राज्यं तज्जन्मनि चिरित्वंपि चस्खलितं भविष्यति। इति चयोदशोमा-
ध्यायः।

Colophon. इति पीतमुण्डीश्रीभगीरथविरचिता चण्डीटीका विजयाभिधाना सम्पूर्ण-
तामगात्।

विषयः। मार्कण्डेयपुराणोक्तदेवीमाहात्म्यस्य व्याख्यानं।

No. 2408. श्राद्धनिर्णयः। Substance, palm-leaf, 10 × 2 inches. Folia, 98. Lines, 4 on a page. Extent, 2,328 ślokas. Character, Maithilí. Date, ? Place of deposit, Rasáḍ-grám, Post Dhamdaha, Zillá Púrṇiyá, Maheśa Jhá. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

S'ráddha-nirṇaya. A summary of the various S'ráddha rites and of directions for performing them. By Sudars'ana.

Beginning. नत्वा सीतापतिं रामं सच्चिदानन्दविग्रहं।
बालानां बोधसिद्ध्यर्थं क्रियते श्राद्धनिर्णयः॥

अथ श्राद्धस्वरूपं निरूप्यते, तत्र सम्बन्धपदोपनीतान् पितृनुद्दिश्य हविस्त्यागः श्राद्धं।
इत्यादि।

End. अत एव तत्र रात्रौ पर्य्युदस्तकालेऽपि श्राद्धं कर्त्तव्यमिति।

Colophon. इति सुदर्शनकृतो श्राद्धनिर्णयः समाप्तः।

विषयः। तत्र श्राद्धस्वरूपविवेचनं। श्राद्धाधिकारिनिरूपणं। श्राद्धकालनिरूपणं। श्राद्धदे-
शादिनिरूपणं। श्राद्धविधिकथनं। श्राद्धद्रव्यनिरूपणं। पार्व्वणश्राद्धविधिः। एकोद्दिष्टादिविधिः।
सपिण्डनविधिः। अष्टकाविधिः।

No. 2409. विदग्धतोषिणी । Substance, country-made paper, 14 × 4½ inches. Folia, 8. Lines, 10 on a page. Extent, 160 ślokas. Character, Maithilí. Date, Sk. 1674. Place of deposit, Rasáḍ-grám, Post Dhamdaha, Zillá Púrṇiyá, Maheśa Jhá. Appearance, old. Verse. Correct.

Vidagdha-toshiṇí. An astrological treatise on the motions of the planets and on their effect on human destiny. By Rághavánanda.

Beginning. नत्वा सरस्वतीं देवीं राघवानन्दशर्म्मणा ।
अक्रे विदग्धतोषाय स्पष्टा जातकपद्धतिः ॥
आदौ छायादिकैर्ग्रंथैर्जन्मकालः सुनिश्चितं ।
तत्कालप्रभवाः कार्य्याः सिद्धान्तोक्तैर्ग्रहस्फुटाः ॥ इत्यादि ।

End. विप्राय राजमान्यः स्याद्वीरः कौर्त्तिश्च विन्दति ॥

Colophon. इति राघवानन्दकृतौ विदग्धतोषिण्यां दशान्तर्दशाध्यायः समाप्तः ।

विषयः । अयनांशादिनिरूपणपूर्व्वकं ग्रहाणां भावादिनिरूपणं । दशानयनविधिकथनं । ग्रहाणां बलाबलादिनिरूपणं । इष्टकष्टनिरूपणं । आयुर्दायनिरूपणं । अरिष्टभङ्गविवेचनं । अन्तर्दशानिरूपणञ्च ।

No. 2410. अनुमितिविचारः । Substance, country-made paper, 11 × 3 inches. Folia, 16. Lines, 9 on a page. Extent, 522 ślokas. Character, Maithilí. Date, ? Place of deposit, Rasáḍ-grám, Post Dhamdaha, Zillá Púrṇiyá, Maheśa Jhá. Appearance, old. Prose. Correct.

Anumiti-vichára. An essay on inference, a Nyáya treatise founded on the great work of Gaṅges'a. By Harirámа.

Beginning. अनुमितिस्तु द्विधा पक्षतावच्छेदके साध्यसामानाधिकरण्यभानावगाहिनी पक्षतावच्छेदके साध्यतावच्छेदकावगाहिनी च । इत्यादि ।

End. अनुमितेरनरोधेन नाहत्यपरामर्षस्य हेतुताकल्पनमावश्यकमिति गौरवं ।

Colophon. इति श्रीहरिरामविरचितोऽनुमितिविचारः समाप्तिमगात् ।

विषयः । अवच्छेदकावच्छेदेन अनुमितिविवेचनम् ।

No. 2411. नित्यकर्म्मलता । Substance, country-made paper, 13 × 3½ inches. Folia, 119. Lines, 10 on a page. Extent, 3,861 ślokas. Character, Maithilí. Date, ? Place of deposit, Rasáḍ-grám, Post

Dahmdaba, Zillá Púrṇiyá, Mahes'a Jhá. Appearance, old. Prose and verse. Incorrect.

Nityakarmalatá. A summary of the diurnal duties of a religious householder. By Dhírendra Panchíbhushaṇa, son of Dharmes'vara Panchípanchánana.

Beginning. वन्देऽहं पार्व्वतीनाथं संसारार्णवतारकं ।
प्रवक्ष्यामि प्रयत्नेन नित्यकर्म्म यथाविधि ॥
रघुनाथसुतात्कृष्णगुरुमाकान्तसुतात्मजः ।
निमाता कुमतीनाम्नी प्रे + व मम पालने ॥
अपि च ।
पञ्चीपञ्चाननश्रीमद्धर्म्मेश्वरतनूद्भवः ।
धीरेन्द्र इति विख्यातः सानन्दचित्तनन्दनः ॥
— — — — — — — — ।
ऋग्यजुःसामच्छन्दांसि इति वेदास्त्रयस्त्रयी ॥
ऋग्ब्रह्मा हि यजूरुद्रः साम विष्णुः प्रकीर्त्तितः ।
— — — — — — — ।
सामवेदाधिपो भीमो यजुर्वेदाधिपो रविः ॥ इत्यादि ।

End. कृता कृतवराचाराः क्रमादाश्च विमर्षिताः ।
नम्रसत्त्वपात्रेषः परिवेष + + पेषे ॥

Colophon. इति पञ्चीपञ्चाननश्रीमद्धर्म्मेश्वरात्मजपञ्चीभूषणश्रीधीरेन्द्रविरचिते नित्यकर्म्मलतायां चतुर्थकाले नानाप्रकरणसङ्ग्रहस्तवकः समाप्तः ।

विषयः । प्रातःकृत्यादिविधिः । मूत्रपुरीषोत्सर्गविधिः । शौचविधिः । आचमनविधिः । दन्तधावनादिविधिः । तदुत्तरकर्म्मविधिः । पुष्पचयनादिविधिः । तत्र स्तेयापवादकथनं । पर्व्वकृत्यादिनिरूपणं । स्नानादिविधिः । तदुत्तरकर्म्मविधिः । सन्ध्याविधिः । जपविधिः । मालाविधिः । तर्पणविधिः । तदुत्तरकर्म्मविधिः । अध्यापनादिविधिः । पूजादिविधिः । तत्र प्रयोगकथनञ्च । विष्णुपूजादिविधिः विशेषेण दुर्गाशिवपूजादिविधिकथनं । शालग्रामशिलानिरूपणं । पञ्चयज्ञादिविधिः । तत्र नित्यहोमविधिः । बलिविश्वदेवविधिः । नित्यश्राद्धविधिः । तदुत्तरकर्म्मविधिः । अतिथिपूजादिविधिः । दानप्रतिग्रहयोर्विधिः । भोजनादिविधिः । तदुत्तरकर्म्मविधिः । भक्ष्याभक्ष्यनिरूपणं । ग्राह्यवर्ज्ज्यनिरूपणं । उपोष्यव्रतपातकव्रतादिविधिः । पुराणश्रवणादिविधिः । शयनविधिः । ऋत्वादिविधिः । सङ्कटविधिः । वर्णाश्रमधर्म्मविधिकथनञ्च ।

No. 2412. कारकोल्लासः । MS. reported upon by the Political Agent at Maṇipur.

Kárakollása. A primer on the use of the Sañskṛit case affixes. By Bharata Sena Mallika, son of Gauráñga, of the family of Harihara Sena. The author lived about three hundred years ago, and wrote commentaries on several mediæval poems. He was a Vaidya by caste.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । वैद्योऽस्माकं गौरांगो नत्वा श्रीगौरीमहेश्वरौ ।
करोति कारकोल्लासं पद्येन भरतोऽभिधः ॥
कारकं स्यात् क्रियायुक्तं क्रियाधायकमुच्यते ।
नानाविधविधा गौरैषाः केचिदुक्तमेकाः ॥

End. कारकोक्तविधिः सम्यं मयात्र परिकीर्त्तितः ।
विस्तारेणैव विज्ञेयस्तथान्यैरविशेषणात् ।

Colophon. इति वैद्यहरिहरसेनवंशभवगौराङ्गमल्लिकात्मजश्रीभरतसेनकृतः कारको-ल्लासः समाप्तः ।

No. 2413. रामसूक्तम् । MS. reported upon by the Political Agent at Maṇipur.

Rámaśukta. A hymn in praise of Ráma as the supreme divinity. It appears to be an extract from a large work entitled *Sárvabhauma-sarvasva.* The author's name is not apparent, but his literary title was Sárvabhauma.

Beginning. ॐ नमः परमदेवतायै । नवार्ककोटिसदृशां चिदिन्दुपोतश्रीकलां ।
नमामि सर्व्वमङ्गलामनङ्गरूपधारिणीं ।
सूक्तं जयति रामस्य पूर्व्वं ब्रह्ममयात्मनः ॥
सर्व्वेषां सार्व्वभौमानां सर्व्वं मन्त्रं रसात्मके ।

End. एवं यत्र यदाभासे कुरुक्षेत्र एव हि ।
शिवाचारविचारेण न राजा किल्बिषी भवेत् ॥

Colophon. इति श्रीरामसूक्तं सार्व्वभौमसर्व्वस्वे शिवतत्त्वविचारपरायणं नाम द्वादशो-ऽध्यायः ॥

No. 2414. कारकानन्दः । MS. reported upon by the Political Agent at Maṇipur.

Kárakánanda. A primer on the use of the Sanskrit case affixes. Author's name is not given.

Beginning. श्रीकृष्णचैतन्यचन्द्राय नमः। प्रणम्य परमात्मानं सर्व्वान्तं जगदीश्वरं।
कारकानन्दतां हन्तिमानन्दोविहबोध्यरं।

करोतीति कारकः कृञधातोर्ण्वुन् इत्यर्थे कारेण कारकः करोतीति सर्व्वेषामन्तर्भूतमित्यर्थः।

End. तेषामुदाहरणं कारकत्यादिमात् सर्व्वव्याकरणात् ज्ञातव्यं पण्डितैर्मुख्यासख्यानाद्व्याभिविंध्यते।

Colophon. इति कारकानन्दः समाप्तः।

No. 2415. मञ्जुभाषिणी। Substance, country-made paper, 13 × 4 inches. Folia, 22. Lines, 14 on a page. Extent, 1,674 śloka. Character, Maithilí, Date, ? Place of deposit, Rasáḍ-grám, Post Dhamdaha, Zillá Púrṇiyá, Mahesa Jhá. Appearance, old. Prose. Correct.

Manjubháshiṇí. A commentary on S'aṅkara Áchárya's *Ánandalahari*, a hymn in praise of S'iva. By S'ríkṛishṇa Áchárya, son of Vallabha Áchárya.

Beginning. जगदुत्पपरम्परां प्रसूते विलसन्नुप्रतिमापि याविरामं।
चितिमूलनिषेदुषीं नुमस्तामनिशं कृष्णशिर्शीं समीहिताय॥
अविकल्पविकल्पानामेकगोचरतां गतं।
मिथस्तद्विनाभूतं शिवयोर्म्मिथुनं भजे॥
श्रीवल्लभाचार्य्यपुत्रेण श्रीकृष्णेनाल्पमेधसा।
आनन्दलहरीव्याख्या यथामति वितन्यते॥
सञ्चरन्ति सुखं सन्तः स्वाधीनविभवे पथि।
पराभिप्रायगमने प्रवेशसाहसं मम॥

पुरा किल वाराणस्यां शङ्करभाष्यकारः — — — — — तत्रैव प्रणमतिं कीर्तिं स्म। शिव इत्यादि।

End. प्रकाशात्मकसदृशा दीप्तमभिव्यक्तमिति भ्रम्।

Colophon. इति श्रीश्रीकृष्णाचार्य्यविरचिता मञ्जुभाषिणी सम्पूर्णा।

विषयः। शङ्कराचार्य्यकृतानन्दलहर्य्या व्याख्यानम्।

No. 2416. श्रीपतिपद्धतिटिप्पणी । Substance, country-made paper, 16 × 4 inches. Folia, 10. Lines, 11 on a page. Extent, 627 s'lokas. Date, ? Place of deposit, Rasáḍ-grám, Post Dhamdaha, Zillá Púrṇiyá, Maheśa Jhá. Appearance, old. Prose. Correct.

S'rípatipaddhati-ṭippaní. A gloss on the *S'rípatipaddhati*, a treatise on horoscopy. By Bhaveśa.

Beginning. श्रीपतिजातकपद्धतिमर्थितमशेषं करोमि वाक्यैर्तं ।
मत्वा गुरुचरणयुगं भवेशनामा गुरोः कथितं ॥
विघ्नविघाताय मङ्गलं प्रदर्शयति, नत्वेत्यादिना । अहं श्रीपतिनामाचार्य्यः जातकपद्धतिं वक्ष्ये । इत्यादि ।

End. अस्मात्सर्व्वं पूर्व्ववद्दानेयं विचारस्तु पूर्व्ववत्कार्य्यः ।

Colophon. इति श्रीभवेशविरचिता श्रीपतिपद्धतिटिप्पणी समाप्ता ।

विषयः । श्रीपतिपद्धतिनामकस्य ज्योतिर्ग्रन्थस्य व्याख्यानम् ।

No. 2417. समरसारटीका । Substance, country-made paper, 16 × 5 inches. Folia, 25. Lines, 8 on a page. Extent, 442 ślokas. Character, Maithilí. Date, ? Place of deposit, Rasáḍ-grám, Post Dhamdaha, Zillá Púrṇiyá, Maheśa Jhá. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Samarasára-ṭíká. A commentary on Rámachandra Somayájí's *Samarasára*; a treatise on divination. By Bharata.

Beginning: अभिवन्द्य रामचन्द्रं गुरुं मतुलं स्वरसन्धं ।
विवृणोमि यथाप्रश्नं तदभिहितार्थानुसारेण ॥
तत्र श्रीरामचन्द्रनामा ग्रन्थकृत् प्रारिप्सितग्रन्थपरिसमाप्त्यादिपरिपन्थिप्रत्यूहापोहाय शिष्टाचारपरिपालनाय च गुरुप्रणामं प्रचिकीर्षितं प्रतिजानीते, नत्वा गुरुमिति ।

End. अकरोत् तद्ग्रन्थार्थप्रकाशिनीं स्वरशास्त्र ।

Colophon. इति श्रीरामचन्द्रसोमयाजिविरचितसमरसारटीका भरतकृता समाप्ता ।

विषयः । रामचन्द्रसोमयाजिकृतसमरसाराभिधानज्योतिर्ग्रन्थस्य व्याख्यानं ।

No. 2418. शुद्धिनिर्णयः । Substance, country-made paper, 12 × 3½ inches. Folia, 8. Lines, 10 on a page. Extent, 170 ślokas. Character, Maithilí. Date, ? Place of deposit, Rasádgrám, Post Dhamdaha, Zillá Púrṇiyá, Maheśa Jhá. Appearance, old. Prose and verse. Incorrect.

S'uddhinirṇaya. On impurities of the person resulting from death in a family and duties during mourning. By Umápati.

Beginning. चाविर्भावतिरोभावौ जन्मप्रलयसंज्ञकौ ।
यद्दीयौ भवतोनित्यं वन्दे तद्ब्रह्म शाश्वतं ॥
\+ + + + + + + + प्रतिपत्तये ।
नानानिबन्धसिद्धोऽसौ क्रियते शुद्धिनिर्णयः ।
सपिण्डे मृते ब्राह्मणोद्दशरात्रेण शुद्ध्यति ॥ इत्यादि ।

End. तेन पतिते मातर्यर्ज्जिते च जीवत्येव पितरि पार्व्वणविधायक + + + + + + + + ।

Colophon. इति श्रीमदुमापतिविरचितः शुद्धिनिर्णयः ॥

विषयः । सपिण्डाशौचनिरूपणं ।

No. 2419. परीक्षामुखसूत्रम् । Substance, country-made paper, 16 × 4 inches. Folia, 20. Lines, 5 on a page. Extent, 103 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Mahájanṭolá, city Árá, Zillá Árá, Bábu Bulákchand. Appearance, new. Prose. Incorrect.

Parikshámukha-sútra. A treatise on logical proofs resulting from perception, inference, memory, analogy and trustworthy speech—their various sub-divisions and fallacies discussed from a Jaina standpoint. Author's name not given.

Beginning. प्रमाणादर्थसंसिद्धिस्तदाभासाद्विपर्ययः ।
इति वक्ष्ये तयोर्लक्ष्म सिद्धमल्पं लघीयसः ॥
स्वापूर्व्वार्थव्यवसायात्मकं ज्ञानं प्रमाणं । १ । हिताहितप्राप्तिपरिहारसमर्थं हि प्रमाणं ततो ज्ञानमेव तत् । २ । इत्यादि ।

End. सम्भवदन्यद्विचारणीयं । ७४ ।
परीक्षामुखमादर्शं हेयोपादेयतत्त्वयोः ।
संविदे मादृशो बालः परीक्षादक्षव + + ॥

विषयः । प्रथमे समुद्देशे,— प्रमाणस्वरूपविवेचनं । स्वतः परतश्च तत्प्रामाण्यमिति निरूपणं । द्वितीये समुद्देशे,— प्रत्यक्षपरोक्षभेदेन प्रामाण्यद्वैविध्यनिरूपणं । प्रत्यक्षलक्षणादिकथनं । तृतीये समुद्देशे,— स्मृति— प्रत्यभिज्ञान— तर्क— अनुमानभेदात् परोक्षस्य चतुर्व्विधत्वनिरूपणं । व्याप्त्यादीनां लक्षणादिविवेचनं । स्वार्थपरार्थभेदेन अनुमानस्य द्वैविध्यादिकथनं । आप्तवचनादिविवेचनं । चतुर्थे समुद्देशे,— प्रमाणविषयस्य सामान्यविशेषात्मकेति रूपप्रपञ्चनं । पञ्चमे

पञ्चमे,—अप्रमाणनिरासादिकपप्रमाणफलनिरूपणं। षष्ठे सप्तमे,—प्रमाणाभासादिविवेचनं। तत्र प्रत्यक्षाभासनिरूपणं। स्मृत्याभासनिरूपणं। प्रत्यभिज्ञानाभासनिरूपणं। तर्काभासनिरूपणं। अनुमानाभासनिरूपणं। तत्र हेत्वाभासादिनिरूपणं। आगमाभासादिनिरूपणञ्च।

No. 2420. सूक्तिमुक्तावली। Substance, country-made paper, 14 × 5 inches. Folia, 20. Lines, 8 on a page. Extent, 332 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1852. Place of deposit, Mahájanṭolá, city *Ára*, Zillá *Ára*, Bábu Bulákchand. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Súktimuktávalí. Moral duties appropriate for Jainas and praise of Jinas. By Somaprabha Súri.

Beginning. सिन्दूरप्रकरस्तपः करिशिरः क्रोडे कषायाटवी
दावार्चिर्निचयः प्रबोधदिवसप्रारम्भसूर्योदयः।
मुक्तिस्त्रीकुचकुम्भकुङ्कुमरसः श्रेयस्तरोः पल्लव-
प्रोल्लासः क्रम + नखद्युतिभरः पार्श्वः प्रभोः पातु वः॥
सन्तः सन्तु मम प्रसन्नमनसो वाचां विचारोद्यताः
सूतेऽम्भः कमलानि तत्परिमलं वाता वितन्वन्ति यत्।
किं वाभ्यर्थनयानया यदि गुणोऽस्त्यासां ततस्ते स्वयं
कर्त्तारः प्रथनं न चेदथ यशःप्रत्यर्थिना तेन किं॥ इत्यादि।

End. अभवदजितदेवाचार्यपट्टोदयाद्रि-
द्युमणिविजयसिंहाचार्यपादारविन्दे।
मधुकरसमतां यस्तेन सोमप्रभेण
व्यरचि मुनिपरो + सूक्तिमुक्तावलीयं॥

Colophon. इति श्रीसोमप्रभसूरिविरचिता सूक्तिमुक्तावली सम्पूर्णा।

विषयः। वैराग्यजननजिनमाहात्म्यकीर्त्तनं। जिनार्चनमाहात्म्यकीर्त्तनं। गुरूपपत्तिविधिकथनं। जैनमतप्रशंसाकीर्त्तनं। संघसेवनस्य आवश्यकतादिकथनं। अहिंसामाहात्म्यादिकथनं। सत्यमाहात्म्यकीर्त्तनं। मिथ्यावचननिन्दनञ्च। स्तेयनिन्दा। सुशीलताप्रशंसाकीर्त्तनं। परिग्रहनिन्दनं। क्रोधनिन्दनं। अभिमानमदमोहादिनिन्दनं। मायालोभादितिरस्कृतिः। दौर्जन्यनिन्दनं। सौजन्यप्रशंसाकीर्त्तनं। सत्सङ्गमाहात्म्यकथनं। जितेन्द्रियतामाहात्म्यकथनं। लक्ष्मीस्वभावनिन्दनं। दानप्रशंसाकीर्त्तनं। तपोमाहात्म्यकथनं। हृदयशुद्धेरुत्कर्षकीर्त्तनं। वैराग्यप्रशंसा। जैनधर्मप्रशंसनं। महतां चारित्र्यप्रशंसनं। संसारस्य अनित्यत्वादिकीर्त्तनञ्च।

No. 2421. सहस्रनामस्तोत्रम्, सटीकम् । Substance, foolscap paper, bound in a volume. Folia, 91. Lines, 14 on a page. Extent, 2,586 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Mahájanṭolá, city *Ará*, Zillá *Ará*, Bábu Bulákchand. Appearance, new. Text, verse., Commentary, prose. Incorrect.

Sahasranáma-stotra. A hymn in which a thousand epithets are strung together in praise of Jina. Attached to the text is a commentary explaining the purport and doctrinal value of the epithets. Anonymous. This is obviously an imitation of Hindu works of this kind, of which several have been noticed in the preceding pages (*cf.* III, 16, 20.) Both the Vaishṇavas and the S'áktas have written such hymns to extol the glory of their respective gods and goddesses. The name used is generally the same.

Beginning. स्वयम्भुवे नमस्तुभ्यमुत्पाद्यात्मानमात्मनि ।
स्वात्मनैव तथोद्भूतवृत्तयेऽचिन्त्यवृत्तये ॥
नामस्तुत्यं देवमाःसमग्नि मनीषिणः ।
नामानुसः स्फुरन्नोखिलश्रुतोऽभ्यर्चितक्रमं ॥

टीकायाः,—तुभ्यं नमः । श्रीमते नमः । प्रणामोऽस्तु । कथम्भूताय—स्वयम्भुवे । स्वयं परोपदेशमन्तरेण जगत्स्वरूपं जानातीति स्वयम्भूः । इत्यादि ।

मूलस्य,——

End. स्तुत्वेति मघवा देवं चराचरजगद्गुरुं ।
ततस्तीर्थविहारस्य व्यधात् प्रस्तावनामिमां ॥ इति ।

टीकायाः, — — — — — — चराचराः त्रस स्थावराः विद्यन्ते यस्मिन् तत् चराचरं जगत् । तस्य गुरुः । चराचरजगद्गुरुः तं तथोक्तम् ।

Colophon. इति सहस्रनामस्तोत्रटीका समाप्ता ।

विषयः । गुणमाहात्म्यावलम्बनेन भगवतो जिनस्य नामसहस्रकथनं ।

No. 2422. ज्ञानार्णवः । भाषाटीकासहितः । Substance, foolscap paper, 14 × 9 inches. Folia, 276. Lines, 15 on a page. Extent, 10,394 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Mahájanṭolá, city *Ará*, Zillá *Ará*, Bábu Bulákchand. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct.

Jnánárṇava in Sanskrit with a commentary in the Hindi dialect. An essay on Jaina doctrine and the circle of duties appropriate for the followers of that doctrine.

The text is claimed by Subháchandra Achárya. Its primary object is to extol the merits of meditation and Yoga observances, the duties of householders being expounded in a subsidiary way. The author says the substance of his treatise has been taken from a work called Jinapati Sútra.

Contents. Twelve kinds of contemplation. Meditation or *Dhiyána* is defined to be the confinement of the naturally unsteady fickle mind within by the contemplation of one object. Two varieties of thinking, one relating to externals and the other to internals. Fixation of the mind by the exercise of Yoga. Its reward or emancipation. Fruits of good and evil works. All things divisible into two classes, sentient and inert. The inert are of five kinds, such as, earth, air and the four elements. The sentient are twofold, worldly and emancipated. These two described in detail, particularly showing how the worldly pass on to the emancipated state. Another classification. Eternity of the universe proved. Soul's bondage and emancipation. Character of the elements. Benevolence, truthfulness, non-theft, continence, and freedom from delusion are the duties of householders. Emancipation results from assiduous application to these duties. Twelve means of learning. The eight members of Yoga, (details the same as given in Patanjalí's Yoga Sútra). Respect for elders. Purification of desires. Marriage. Desires, anger, &c. condemned. The necessity of objects for the senses. The eight expedients of Yoga useful in overcoming worldliness. The vital airs &c. defined. Virtue and vice-defined. Flesh meat condemned. Regions in hell and heaven described. Yogis to meditate on the soul located in the lotus of the heart. A special meditation. The dissolution of Yogís in the great soul is emancipation.

Beginning. ज्ञानलक्ष्मीघनाश्लेष प्रभवानन्दनन्दितं ।
निष्ठितार्थमजं नौमि परमात्मानमव्ययं ॥
भुवनाम्भोजमार्तण्डं धर्मामृतपयोधरं ।
योगिकल्पतरुं नौमि देवदेवं वृषध्वजं ॥
भवज्वलनसंभ्रान्तसत्त्वशान्तिसुधार्णवः ।
देवश्चन्द्रप्रभः पुष्याज्ज्ञानरत्नाकरश्रियं ॥
यत्संयमपयःपूरपवित्रितजगत्त्रयं ।
शान्तनाथं नमस्यामि विश्वविघ्नौघशान्तये ॥
— — — — — — —।

अविद्याप्रसरोद्भूतग्रहनिग्रहकोविदं ।
ज्ञानार्णवमिमं वक्ष्ये सतामानन्दमन्दिरं ॥
— — — — — — — ।
भवप्रभवदुर्वारक्लेशसन्तापपीडितं ।
योजयाम्यहमात्मानं पथि योगीन्द्रसेविते ॥ इत्यादि ।

End. इति कतिपयवर्णैर्ध्यानफलं कीर्त्तितं समासेन ।
निःशेषं यदि वक्तुं प्रभवति देवः + + स्वयं ॥
इति जिनपतिसूत्रात् सारमुद्धृत्य किञ्चित्
स्वमतिविभवयोग्यं ध्यानशास्त्रं प्रणीतं ।
विबुधमुनिमनीषाम्भोधिचन्द्रायमाणं
चरतु भुवि विभूत्यै यावदद्रीन्द्रचन्द्रौ ॥
ज्ञानार्णवस्य माहात्म्यं चित्ते को वेत्ति तत्त्वतः ।
यज्ज्ञानात्तीर्य्यते भव्यैर्दुस्तरोऽपि भवार्णवः ।

Colophon. इति श्रीशुभचन्द्राचार्य्यविरचितोज्ञानार्णवोनाम ग्रन्थः समाप्तः ।

विषयः । द्वादशविधभावनाकथनमुखेन ध्यानस्वरूपकथनं । तत्र चञ्चलस्य मनसोवनसंबन्धनतया एकाग्रचिन्ताया अन्यचिन्तानिरोधो ध्यानमितिनिरूपणं । तत्र आर्त्तं रौद्रञ्चेति द्विविधं । सर्व्वेष्टस्य अनिष्टस्य उत्पत्तिर्माभूदिति चिन्ताप्रबन्ध आर्त्तध्यानमिति । अथ हिंसादिषु यथायथमभिरुचिः रौद्रध्यानमिति ज्ञेयं । अथ मुमुक्षवः परित्यज्य आर्त्तरौद्रे द्वे पापध्याने भावशुद्धिसाधनेन योगमभ्यस्य धर्म्मध्यानं कुर्य्यादिति । धर्म्मश्च वाह्याध्यात्मिकभावानां याथात्म्यमध्यवसाय इति । तथा धर्म्मादनपेतं ध्यानं धर्म्मध्यानमिति च ज्ञेयं । तदनेन योगी सम्यग्दर्शनज्ञानचारित्रस्वरूपरत्नत्रयाधिगमात् विघ्नोत्पादनेन सकलकर्म्मक्षयात् अनन्तसुखावहं मोक्षं प्राप्नोतीतिनिरूपणं । तत्र येन रूपेण जीवाद्यर्थो व्यवस्थितस्तेन रूपेण सर्व्वज्ञप्रतिपादितेऽर्थे श्रद्धानं सम्यग्दर्शनं । जीवादीनां यथावत् मोहसंशयादिराहित्येन अवगमनं सम्यग्ज्ञानं । अथ संसारकारणकर्म्मोच्छित्तावुद्यतस्य ज्ञानवतः पापागमनकारणनिवृत्तिः सम्यक्चारित्रमिति विभावनीयं । अथ क्रमेण शुभाशुभकर्म्मफलकीर्त्तनं । अथ जीव-अजीव-आस्रव-बन्ध-संवर-निर्ज्जर-मोक्षरूपेषु सप्तसु पदार्थेषु संक्षेपतोजीवाजीवाख्ये द्वे तत्त्वे । तत्र बोधात्मकोजीवः । अबोधात्मकस्त्वजीवः । अथाजीवस्य आकाशधर्म्माधर्म्मपुद्गलकालाख्यकायभेदेन पञ्चविधत्वं । अथ जीवा द्विविधाः संसारिणोमुक्ताश्च । संसारिणोऽपि द्विविधाः समनस्का अमनस्काश्चेति । तत्र शिक्षाक्रियालापग्रहणरूपा संज्ञा येषामस्ति ते संज्ञिनः समनस्काः । तद्विधुरास्त्वमनस्काः । अथ स्थितास्थितभेदेन प्रथमस्य द्वैविध्यकथनं तत्र पञ्चविधस्य ज्ञानावरणस्य भेदेन, नवभेदस्य दर्शनावरणस्य भेदेन, अष्टाविंशतिविधस्य मोहनीयस्य भावात्, चतुर्व्विधस्य आयुषः क्षेपणोपायेन,

चत्वारिंशद्विधस्य नामधेयस्य निधनात्, द्विविधस्य गोत्रस्य च नाशात् पञ्चविधस्य चान्तरायक-र्मणः प्रध्वंसेन जीवस्य सिद्धत्वं भवति। अथ भव्याभव्यभेदेन जीवस्य पुनर्द्वैविध्यमितिविवेकः। संसारस्य अनादित्वमितिनिरूपणं। अथात्मनः अविद्यया संसारबन्धः, विद्यया च तद्विमुक्ति-रितिकथनं। अथ पूरयन्ति गलन्तीति पुद्गलाः, ते च द्विविधाः, अणवः स्कन्धाश्चेतिनिरूपणं। अथ दया, सत्यं अस्तेयं ब्रह्मचर्य्यं, अमोहता चेति पञ्चैतानि सूक्ष्मतया यतिधर्म्म इति स्थूलतया गृहस्थधर्म्म इति निरूपणं। उक्तविधधर्म्मानुष्ठानेन मोक्षोभवितुमर्हतीतिकथनं। एतच्चयो-धर्मः श्रुतज्ञानात् जायते। श्रुतज्ञानस्य च द्वादश अङ्गानि, यथा —पर्य्याय-अक्षरपद-संघात-प्रतिपत्ति-अनुयोग-प्राभृताप्राभृत-वस्तुपूर्व्वाणि। अथ पर्य्यायाक्षरपङ्क्तियादृष्टिवादविनयदृष्टि-वादकथनं। यमनियमादीनां योगाङ्गतया संसारसागरतरणोपायत्वकथनं। निश्चलध्यानाख्ये ध्यानमेव तृतीयं नेत्रमितिनिरूपणं। अथ अहिंसा, सत्यभाषणं, अस्तेयं, ब्रह्मचर्य्यं, निर्मूर्च्छा चेति पञ्चधा साधूनां महाव्रतानि। तत्र हिंसादीनां स्वरूपादिनिरूपणं। इच्छेयाया आवश्यकत्वकथनं। भावशुद्धेरभ्यर्थनीयत्वनिरूपणं। परिग्रहनिन्दनं। आशायाः पिशाचरूपत्व-निरूपणं। क्रोधाभिमानादिनिन्दनं। इन्द्रियादिविषयजयावश्यकताकथनं। विशेषेण चक्षा-प्रयोगनिरूपणमुखेन मनसोऽनुप्रेक्षादिकथनपूर्व्वकं तज्जये रागद्वेषमोहादीनां नाश इति निरूपणं। शरीर-पवन-नाड़ीप्रभृतिनिरूपणं। धर्म्मध्यानापायध्यानादिनिरूपणं। मोहभ-यादिनिन्दनं। विशेषेण नरकवर्णनं देवपुरवर्णनञ्च। योगिभिर्हृदयकमलकर्णिकान्तर्ध्यातिः-स्वरूप एव परमात्मा ध्येय इतिकथनं। साम्यप्राधान्यकथनं। योगिनां परमात्मन्येव लय इति निरूपणञ्च।

No. 2423. सिद्धिप्रियस्तोत्रम्, टीकासहितम्। Substance, foolscap paper, bound in a volume. Folia, 13. Lines, 20 on a page. Extent, 260 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Mahájanṭolá, city Ará. Zillá Ará, Bábu Bulákchand. Appearance, new. Text in verse; Commentary in prose. Incorrect.

Siddhipríya-stotra. With a commentary. A hymn in course of which the merits of the 24 Jinas are extolled.

मूलस्य.—

Beginning. सिद्धिप्रियैः प्रतिदिनं प्रतिभासमानै-
र्जन्मप्रबन्धमथनैः प्रतिभासमानैः।
श्रीनाभिराजतनुभूपदवी वचेन
प्रायोजनैर्विततनुभूपदवी वचेन ॥

टीका,—अनेकांके: कर्तृभूतैर्विनमुभूपदवी कर्षतापन्ना । विमता तमुंर्षा ते विनमवः । अर्थात् सिद्धाः । तेषां भूः पृथ्वी मुक्तिरित्यर्थः । इत्यादि ।

मूलस्य,—

End. श्रीवर्द्धमानवचसा परमाकरेण

रत्नत्रयोत्तमनिधेः परमाकरेण ।

कुर्वन्ति यानि मुनयोजनताहितानि

इत्वानि सन्तु सततं जनताहितानि ॥

टीकायाः — — — — — रत्नत्रयमेव उत्तमनिधिः । तस्य । किं कुर्वता वचसा । जनताहितानि । जनता उत्पादयता सता ।

शुद्धिं देवनया जगस्य मनधि येन क्षितं हित्वता

सर्वं वस्तु विजानता प्रभवता येन क्षमाक्षता

भवानन्दकरेण येन भवतां तत्त्वप्रणीतिः कृता

तापं हन्ति जिनः स मे शुभधिया + + सतामीशितं ॥

Colophon. इति श्रीसिद्धिप्रियस्तोत्रटीका सम्पूर्णा ।

विषयः । स्तोत्रव्याजेन चतुर्विंशतिजिनानां माहात्म्यकीर्त्तनं ।

No. 2424. शान्त्यष्टकस्तोत्रम् । Substance, country-made paper, bound in a volume. Folia, 2. Lines, 13 on a page. Extent, 19 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Mahájanaṭolá, city Árá, Zillá Árá, Bábu Bulákchand. Appearance, new. Verse. Incorrect.

S'ántáshṭaka-stotra. A hymn in praise of Jina and prayer for emancipation. Anonymous.

Beginning. न स्नेहाच्छरणं प्रयान्ति भगवन् पादद्वयं ते प्रजा-

हेतुस्तत्र विचित्रदुःखनिचयः संसारघोरार्णवः ।

अत्यन्तस्फुरदुग्ररश्मिनिकरव्याकीर्णभूमण्डलो-

ग्रैष्मः कारयतीन्दुपादसलिलच्छायानुरागं रविः ॥ इत्यादि ।

End शान्तिं शान्तिजिनेन्द्र शान्तमनसस्त्वत्पादपद्माश्रयात्

संप्राप्ताः पृथिवीतलेषु बहवः शान्त्यर्थिनः प्राणिनः ।

कारुण्यान्मम भाक्तिकस्य च विभो दृष्टिं प्रसन्नां कुरु

त्वत्पादद्वयदैवतस्य गदतः शान्त्यष्टकं भक्तितः ॥

Colophon. इति शान्त्यष्टकस्तोत्रं सम्पूर्णं ।

विषयः । शान्तिप्रार्थनव्याजेन भगवतोजिनेन्द्रस्य माहात्म्यादिवर्णनं ।

No. 2425. **समयसारः, आत्मख्यात्याख्यवृत्तिसहितः ।** Substance, country-made paper, 18 × 4½ inches. Folia, 165. Lines, 10 on a page. Extent, 3,729 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Mahájanaṭolá, city *Árá*, Zillá *Árá*, Bábu Bulákchand. Appearance, new. Text in verse; Commentary in prose and verse. Generally correct.

Samayasára. With a commentary entitled *Átma-khyáti*. An elaborate treatise on Jain metaphysics and psychology. The text is in Mágadhí and the commentary in Sanskrit. The contents are described at length in the following abstract in Sanskrit. The subjects are too abstruse to be intelligible and useful in a brief English abstract.

वृत्तेः,—

Beginning. नमः समयसाराय स्वानुभूत्या चकासते ।
चित्स्वभावाय भावाय सर्वभावान्तरच्छिदे ॥
अनन्तधर्मणस्तत्त्वं पश्यन्ती प्रत्यगात्मनः ।
अनेकान्तमयी मूर्त्तिर्नित्यमेव प्रकाशतां ॥
परपरिणतिहेतोर्मोहनाम्नोऽनुभावा-
दविरतमनुभाव्यव्याप्तिकल्माषितायाः ।
मम परमविशुद्धिः शुद्धचिन्मात्रमूर्त्ते-
र्भवतु समयसारव्याख्ययैवानुभूतेः ॥
अथ सूत्रावतारः ।

मूलस्य —
वन्दित्तु सव्वसिद्धे धुवमचलमणोवमं गइं पत्ते ।
वोच्छामि समयपाहुडमिणमो सुयकेवलिभणियं ॥ इत्यादि ।

मूलस्य,—

End. जो समयपाहुडमिणं पढिऊणं अत्थतच्चओ णाउं ।
अत्थे ठाहीचेया सो होहि उत्तमं सोक्खं ॥

वृत्तेः—
यस्माद्द्वैतमभूत्पुरा स्वपरयोर्भूतं यतोऽत्रान्तरं
रागद्वेषपरिग्रहे सति यतो जातं क्रियाकारकैः ।
भुञ्जाना च यतोऽनुभूतिरखिलं खिन्ना क्रियायाः फलं
तद्विज्ञानघनौघमग्नमधुना किंचिन्न किंचित् किल ॥
स्वशक्तिसंसूचितवस्तुतत्त्वैर्व्याख्या कृतेयं समयस्य शब्दैः ।
स्वरूपगुप्तस्य न किंचिदस्ति कर्तव्यमेवामृतचन्द्रसूरेः ॥

Colophon. इति समयसारव्याख्यायामात्मख्यातिनाम्नी वृत्तिः समाप्ता ।

विषयः । आत्मनो ज्ञानस्वरूपत्वकथनमुखेन तस्य शुद्धत्वं निश्चलत्वं एकत्वञ्चेति निरूपणं । सोऽयं नित्यमेव परिणामात्मनि स्वभावे अवतिष्ठमानत्वादुत्पादव्ययध्रौव्यैक्यानुभूतिलक्षणया सत्तया अनुस्यूतश्चैतन्यस्वरूपत्वान्नित्योदितविशददृशिज्ञप्तिज्योतिः, अनन्तधर्माधिरूढैकधर्मित्वादुद्योतमानद्रव्यत्वं, क्रमाक्रमप्रवृत्तविचित्रभावस्वभावत्वादुत्सङ्गितगुणपर्य्यायः, अनन्तद्रव्यसङ्करेऽपि स्वरूपादप्रच्यवनात् टङ्कोत्कीर्ण इव चित्स्वभावो जीवो नाम पदार्थ इति निरूपणं । पुण्य-पाप-आस्रवादिनवतत्त्वनिरूपणं । अथ अनुभूतिरेवात्मख्यातिः सा च सम्यग्दर्शनमेवेति निरूपणं । परोक्षप्रत्यक्षभेदेन द्विविधप्रमाणनिरूपणं । तत्र उपात्तानुपात्तपरद्वारेण प्रवर्त्तमानं परोक्षं । केवलात्मप्रतिनियतत्वेन प्रवर्त्तमानं प्रत्यक्षमिति तद्विमर्शनं । आत्मानुभूतिप्रकारकथनं । ज्ञेयज्ञायकसङ्करदोषपरिहारेण तीर्थङ्करादीनां स्तवनादिविवेचनं । अप्रतिबुद्धोक्तिनिरूपणं । प्रत्याख्यानज्ञानात्मकतानिरूपणं । परमार्थेन एक एव जीव इति निरूपणं । सर्व्वस्य जगतः पुद्गलपरिणामत्वकथनं । जीवस्य व्यवहारिकसुखदुःखादिमत्त्वनिरूपणं । अजीवपदार्थविवेचनं । कर्तृकर्म्मप्रवृत्तेरनादिस्वाज्ञानजन्यत्वनिरूपणमुखेनात्मनः स्वयमज्ञानात् कर्तृकर्म्मभावेन क्रोधादिषु वर्त्तमानस्य तमेव क्रोधादिवृत्तिरूपं परिणामं निमित्तीकृत्य स्वयमेव परिणममानपौद्गलिककर्म्मसञ्चयात् जीवपुद्गलयोः परस्परावगाहलक्षणसम्बन्धात्मा बन्ध इति निरूपणं । अथ यदा जीवः आत्मास्रवयोर्विशेषदर्शनेन भेदं जानाति तदास्यानादिरप्यज्ञानजा कर्म्मकर्तृप्रवृत्तिर्निवर्त्तते, तन्निवृत्तौ च अज्ञाननिमित्तकपुद्गलद्रव्यकर्म्मबन्धोऽपि अपगच्छतीति निरूपणं । यथा लोकस्य व्याप्यव्यापकभावेन स्वभावत एव उत्पद्यमानेषु गुणदोषेषु व्याप्यव्यापकभावाभावेऽपि तदुत्पादको राजेति भवत्युपचारस्तथा पुद्गलद्रव्यस्य व्याप्यव्यापकभावेन स्वभावत एव उत्पद्यमानेषु गुणदोषेषु व्याप्यव्यापकभावाभावेऽपि तदुत्पादको जीव इत्युपचार इति निरूपणं । जीवस्य परिणामस्वभावत्वनिरूपणं । मिथ्यात्वासंयमकषाययोगोदयानां कर्म्महेतुत्वनिरूपणं । अथ शुभमशुभञ्च कर्म्म अविशेषेणैव पुरुषं बध्नाति बन्धत्वाविशेषादिति कर्म्मैव एव बन्धहेतुत्वनिरूपणं । तच्च कर्म्म अज्ञानरूपमेवेति कथनञ्च । सम्यग्दर्शनज्ञानचारित्राणां मोक्षहेतुत्वकथनं । तत्र जीवादिश्रद्धानस्वभावेन ज्ञानस्य भवनं सम्यग्दर्शनं, जीवादिज्ञानस्वभावेन ज्ञानस्य भवनं ज्ञानं, रागादिपरिहरणस्वभावेन ज्ञानस्य भवनं चारित्रं । तदेवं सम्यग्दर्शनादित्रयं एकमेव ज्ञानस्य भवनमायातं ततो ज्ञानमेव परमार्थतो मोक्षहेतुरिति निष्कर्षकथनञ्च । अथ पुद्गलकर्म्मास्रवनिमित्तत्वाद्रागद्वेषमोहा एव आस्रवाः ते च अज्ञानिन एव भवन्तीति निरूपणं । अथ यदा खलु ज्ञानस्य रागादीनाञ्च भेदविज्ञानं ज्ञानस्य वैपरीत्यकणिकामप्यनासादयदविचलितमवतिष्ठते तदा शुद्धोपयोगमयात्मत्वेन शुद्धात्मोपलम्भात् रागद्वेषमोहाभावलक्षणः संवरः प्रादुर्भवतीति संवरस्वरूपादिविवेचनं । द्रव्यनिर्ज्जरा भावनिर्ज्जरेति द्विविधनिर्ज्जराप्रक्रियाकथनं । ज्ञानवैराग्ययोः सामर्थ्यनिरूपणं । विशेषेण बाह्याभ्यन्तरभेदेन बन्धहेतुविवेचनं । अथ स एव निर्विका-

एवैतच्चमत्कारमात्रमात्मस्वरूपं तद्विकारकारकं कर्म्मादौ च स्वभावं विज्ञाय कर्म्मक्षीविरमति स एव साधकः कर्म्ममोक्षं कुर्य्यादितिनिरूपणं। अथ योऽपि परात्मनोर्भिन्नत्वलक्षणविभावपरिणत्या प्रमत्ता ज्ञानी स्यात् स चैकं चिन्मात्रं भावमात्मीयं जानाति शेषांश्च सर्व्वानेव भावान् परकीयानितीदं जानतोऽजीवस्य परात्मनिश्चयेन स्वात्मनिमग्नस्याभावात् सर्व्वथाविज्ञाय एवं प्रतीतवः शेषाः सर्व्वे एव भावाः प्रत्यातव्या इति मुमुक्षा समुद्देतीतिनिरूपणं। आत्मनोज्ञानपारिणामपर्य्यायाणां निश्चयव्यवहारप्रक्रियाकथनं। स्वभावेनैव द्रव्यपरिणामोत्पाद इति निरूपणं। मुमुक्षुत्वनिरूपणं। मोक्षमार्गस्वरूपादिनिरूपणं। स्याद्वादस्य सम्यगवबुद्धस्वाधकत्वकथनं। आत्मनोज्ञानमात्रैकभावान्तःपातिन्योऽनन्ताः शक्तयः। तास्तु कतिचिद् यथा—जीवत्वशक्तिः, चितिशक्तिः, दृशिशक्तिः, सुखशक्तिः, वीर्य्यशक्तिः, प्रभुत्वशक्तिः, विभुत्वशक्तिः, सर्व्वदर्शित्वशक्तिः, स्वच्छत्वशक्तिः, प्रकाशशक्तिः, असंकुचितविकाशशक्तिः, कार्य्यकारणशक्तिः, परिणम्यपरिणामकत्व-शक्तिः त्यागोपादानशून्यत्वशक्तिः, अगुरुलघुत्वशक्तिः, उत्पादव्ययध्रुवत्वशक्तिः, निष्क्रियत्वशक्ति-प्रभृतयश्च।

No. 2426. जैनेन्द्रव्याकरणमहावृत्तिः, सूत्रसहिता। Substance, country-made paper, 14 × 6 inches, Folia, 477. Lines, 12 on a page. Extent, 14,948 ślokas. Character, Nágara Date, ? Place of deposit, Mahájanṭolá, city *Ará*, Zillá *Ará*, Bábu Bulákchand. Appearance, fresh. Prose. Incorrect.

Jáinendra-vyákaraṇa mahávṛitti. A commentary on the Jainendra-vyákaraṇa. By Abhayanandí. The text is given at length in the body of the commentary. The work is exceedingly rare; the codex extends to the end of the fifth book.

Beginning. देवदेवं जिनं नत्वा सर्व्वसत्त्वाभयप्रदं।
शब्दशास्त्रस्य सूत्राणां महावृत्तिर्विरच्यते॥
यच्छब्दलक्षणमसुव्रजपारमन्यैरव्यक्तमुक्तमभिधानविधौ दरिद्रैः।
तत्सर्व्वलोकहृदयप्रियचारुवाक्यैर्व्यक्तीकरोत्यभयनन्दिमुनिः समस्तं॥
सिद्धाचारपरिपाकसार्थेनाद्ये इष्टदेवतानमस्कारकरणं मङ्गलमिदमाचार्य्यः।
लक्ष्मीरात्यन्तिकी यस्य निरवद्या च भासते।
देवनन्दितपूजे + नमस्तस्मै स्वयम्भुवे॥
श्रीमोः श्रीः सैव सिद्धिश्च — — — — — — — — — — शब्दार्थसम्बन्धसिद्धिश्च सर्व्वेषा-मावीनेत्यत आह। सिद्धिरनेकान्तात्। १। — — — — प्रत्याहारैर्वं वा। २। — — — — — — — सर्व्वोऽनन्तराः स्युः। इत्यादि।

End. महारोमारिशे १२१। — — — शे इति चिं तत्तो। यथा संस्कृतमि- ति चेत् — — — — — चतुष्टयं समन्तभद्रस्य (१२४)। कृपोच इत्यादि चतुष्टयं समन्तभद्रा- चार्य्यस्य मतेन भवति नान्येषां तथाचैवोदाहृतं।

Colophon. इत्यभयनन्दिविरचितायां जैनेन्द्रव्याकरणमहावृत्तौ पञ्चमाध्यायस्य चतु- र्थपादः समाप्तः। समाप्तश्चायं पञ्चमोऽध्यायः। मङ्गलमस्तु।

विषयः। प्रकृतिप्रत्ययादिविभागेन वैयाकरणप्रक्रियाकथनं।

No. 2427. प्रमेयकमलमार्त्तण्डः, वा परीक्षामुखालङ्कारः। Substance, country-made paper, 15 × 9 inches. Folia, 430. Lines, 11 on a page. Extent, 14,746 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1896. Place of deposit, Maháján-ṭolá, city Ará, Zillá Ará, Bábu Bulákchand. Appearance, new. Prose. Incorrect.

Prameyakamala-mártaṇḍa alias **Parikshá-mukhálaṅkára.** Commentary on a treatise on Jaina dialectics, entitled *Parikshá-mukha.* The text is by Viránanda Áchárya and the commentary by Prabháchandra. The logic of the Jains is closely allied to the Nyáya of the Hindus.

Beginning. सिद्धेधाम महारिमोहहननं कीर्त्तेः परं मन्दिरं
मिथ्यात्वप्रतिपक्षमक्षयसुखं संशीतिविध्वंसनं॥
सर्व्वप्राणिहितं प्रभेन्दुभवनं सिद्धं प्रमालक्षणं
सन्तश्चेतसि चिन्तयन्तु सततं श्रीवर्द्धमानं जिनं॥
शास्त्रं करोमि वरमल्पतरावबोधो-
माणिक्यनन्दिपदपङ्कजसत्प्रसादात्।
अर्थं न किं स्फुटयति प्रकृतं लघीयान्-
लोकस्य भानुकरविस्फुरितो गवाक्षः॥
ये नूनं प्रथयन्ति नोऽसमगुणा मोहादवज्ञां जना-
स्ते तिष्ठन्तु न तान् प्रति प्रयतितः प्रारभ्यते प्रक्रमः।
सन्तः सन्ति गुणानुरागमनसो ये धीमतान् प्रति
प्रायः शास्त्रकृतोमहस्य हृदय इत्थं महाख्यापने॥
त्यजति न विदधानः कार्य्यमुद्विज्य धीमान्
खलु जनपरिवृत्तेः स्पर्द्धते किन्तु तेन।
किमु न वितनुतेऽर्कः पद्मबोधं प्रबुध्य

स्वदपहृतिविधायी श्रीतरश्मिर्यथेन्दुः ॥
पत्र + महार्थं दृष्टामिनं सुधीकमूषत + वत् ।
विपरीतवस्तुप्रतिमुक्तिरिति चि कुवलयं किं न ॥

श्रीमदकलङ्कार्थोऽव्युत्पन्नप्रज्ञैरवगन्तुं न शक्यते — इति तद्व्युत्पादनाय करतलामलकवदर्थमुद्धृत्य प्रतिपादयितुकामस्तत्परिज्ञानानुग्रहेच्छाप्रेरितस्तदर्थप्रतिपादनप्रवणं प्रकरणमिदमाचार्यः प्राह — — — — — — स्वापूर्वार्थव्यवसायात्मकं ज्ञानं प्रमाणं । इत्यादि ।

End. यत्तु मात्वामरद्वारेणावगतहेयोपादेयस्वरूपेण तं प्रतीत्यर्थं इति ।

इति प्रभाचन्द्रविरचिते प्रमेयकमलमार्तण्डे परीक्षामुखालङ्कारे षष्ठः परिच्छेदः सम्पूर्णः ।

गम्भीरं निखिलार्थगोचरमलं शिष्यप्रबोधप्रदं
यद्व्यक्तं पदमद्वितीयमखिलं माणिक्यनन्दिप्रभोः ।
तद्व्याख्यातमदोयथावगमतः किञ्चिन्मया लेशतः
स्थेयाच्छुद्धधियां मनोरतिगृहे चन्द्रार्कतारावधि ॥
मोहध्वान्तविनाशनो निखिलतो विज्ञानशुद्धिप्रदो-
मेयानन्तनभोविसर्पणपटुर्वस्तूक्तिभाभासुरः ।
मिथ्याज्ञप्रतिबोधने समुदितो योऽर्कः परीक्षामुखा-
ज्जीयात् सोऽत्र निबन्ध एव सुचिरं मार्तण्डतुल्योऽमलः ॥
गुरुः श्रीनन्दिमाणिक्यो नन्दिताशेषसज्जनः ।
नन्दताद्दुरितैकान्त + जैनम + यंवः ॥
श्रीपद्मनन्दिसिद्धान्तशिष्योऽनेकगुणालयः ।
प्रभाचन्द्रश्चिरं जीयाद्रत्ननन्दिपदे रतः ॥

Colophon. इति श्रीप्रमेयकमलमार्तण्डः सम्पूर्णतामगमत् । संवत् । १८९१ ।

विषयः । वीरानन्दाचार्यकृतपरीक्षामुखाभिधानजैनन्यायग्रन्थस्य व्याख्यानम् ।

No. 2428. तत्त्वार्थसूत्रम्, श्रुतसागरीटीकासहितम् । Substance, country-made paper, 14 × 7 inches. Folia, 203. Lines, 15—17 on a page. Extent, 7,790 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1770. Place of deposit, Mahájana-ṭolá, city Árá, Zillá Árá, Babu Bulákchand. Appearance, fresh. Prose. Incorrect.

Tattvártha-sútra with a commentary entitled *S'ruta-ságarí.* A treatise on Jaina metaphysics, cosmogony and emancipation. By Umáśámi Bhaṭṭáraka. The commentery is by Vidyánanda. The work is divided into ten chapters, and discusses at great length the different topics of Jaina religion.

टीकायाः —

Beginning. श्रियोमास्वामिपूर्वं जिनवरवृषभं वीरमुग्रौरमाग्रं
श्रीमन्तं पूज्यपादं गुणनिधि + पम् सत्प्रभाचन्द्रमिन्द्रं ।
श्रीविद्यानन्द + र्मं मतमकलङ्कायमानाममरम्यं
वक्ष्ये तत्त्वार्थवृत्तिं निजविभवा + श्रुतोद्यत्सागराख्यः ॥

अथ श्रीमदुमास्वामिभट्टारकः कलिकालगणधरदेवोऽमरासुरनिकरैरंसेवितपादपद्मः कस्मिंश्चिदाश्रमपदे स्थितः — — — प्रतिपादयितुकाम इष्टदेवताविशेषं नमस्करोति ।

मूलस्य,—
मोक्षमार्गस्य नेतारं भेत्तारं कर्मभूभृतां ।
ज्ञातारं विश्वतत्त्वानां वन्दे तद्गुणलब्धये ॥

सम्यग्दर्शनज्ञानचारित्राणि मोक्षमार्गः । १ । तत्त्वार्थश्रद्धानं सम्यग्दर्शनं । २ । इत्यादि ।

मूलस्य,—

End. क्षेत्रकालगतिलिङ्गतीर्थचारित्रप्रत्येकबुद्धबोधितज्ञानावगाहनान्तरसंख्याल्पबहुत्वतः साध्याः । ९ ।

टीकाया,—
श्रीवर्धमानमकलङ्कमनन्तभद्र-
श्रीपूज्यपादमुमापतिपूज्यपादं ।
विद्यादिनन्दिगुणरत्नमुनीन्द्रसेव्यं
भक्त्या नमामि परितः श्रुतसागराप्त्यै ॥

इत्यनवद्यगद्यपद्यविद्याविनोदनोदितप्रमोदपीयूषरसपानपावनमतिसभाजरत्नराजमतिसागर + तिराजराजितार्थनसमर्थेन तर्कव्याकरणच्छन्दोऽलङ्कारसाहित्यादिशास्त्रनिशितमतिना श्रीमद्देवेन्द्रकीर्तिभट्टारकप्रशिष्येण शिष्येण च सकलविद्वज्जनविहितचरणसेवस्य श्रीविद्यानन्दिदेवस्य संछर्दितमिथ्यामतदु+रेण श्रुतसागरेण सूरिणा विरचितायां श्लोकवार्तिकराजवार्तिकसर्वार्थसिद्धिन्यायकुमुदचन्द्रोदयप्रमेयकमलमार्तण्डप्रचण्डाष्टसहस्रीप्रमुखग्रन्थसन्दर्भनिर्भरावलोकनबुद्धिविराजितायां तत्त्वार्थवृत्तिटीकायां दशमोऽध्यायः समाप्तः ।

Colophon. इति तत्त्वार्थस्य श्रुतसागरीटीका समाप्ता । संवत् १७७० ।

विषयः । तत्र प्रथमेऽध्याये,—सम्यग्दर्शनसम्यग्ज्ञानसम्यक्चारित्राणां मोक्षहेतुत्वकथनं जीवादिपदार्थानां यथावत्प्रतिपत्तिविषयिणी रुचिरेव सम्यग्दर्शनमिति तल्लक्षणादिकथनं । जीव-अजीव-आस्रव-बन्ध-संवर-निर्जरा-मोक्षभेदात् पदार्थानां सप्तविधत्वनिरूपणं । तत्र सम्यग्दर्शनस्य साधनं द्विविधं । आन्तरं बाह्यञ्च । तत्र प्रथमं तावत् दर्शनमोहोपशमः क्षयोपशमश्चेति द्विविधं । बाह्यन्तु नारकाणां प्रथमद्वितीयतृतीयनरकभूमिषु वेदनाभिजातिस्मरणं

कर्मादिद्वयकर्मनवकं केषाञ्चिदेतदनुभवनमित्यादिकथनं। जीवानां चतुर्दशस्थानानि यथा,—मिथ्यादृष्टि सासादनसम्यग्दृष्टिः, सम्यक्मिथ्यादृष्टिः, असंयतसम्यक्मिथ्यादृष्टि, देशसंयतः, प्रमत्तसंयतः, अप्रमत्तसंयतः· अपूर्वकरणगुणस्थानोपशमकक्षपकः, अनिवृत्तिबादरसाम्परायगुणस्थानोपशमक्षपक', सूक्ष्मसाम्परायगुणस्थानोपशमक्षपकः, उपशान्तकषायवीतरागच्छद्मस्थः क्षीणकषायवीतरागच्छद्मस्थः, संयोगकेवली, अयोगकेवली चेति। सामान्येन विशेषेण च जीवानां संख्यादिकथनं। सम्यग्ज्ञानविमर्षणं। मतिज्ञानस्य चालक्षणोपायकथनञ्च। द्वितीये अध्याये,—जीवतत्त्वस्वरूपकथनं तत्र यथा कतकादिरेणुसम्बन्धादपगतपङ्कादिमालिन्यस्य सलिलस्य स्वच्छता समुदेति तथा कर्मणः सत्यनुदये जीवस्य स्वाभाविकस्वच्छता भवतीतिनिरूपणं। ज्ञान-दर्शनदान-लाभादिरूपनवविधक्षायिकभावनिरूपणं। द्रव्य-क्षेत्र-काल-भव-भावभेदेन परिवर्त्तनस्य पञ्चविधत्वनिरूपणं। जीवस्य चक्षादिपरिवर्त्तननिरूपणं। समनस्कामनस्कभेदात् तस्य द्वैविध्यविवेचनं। द्वीन्द्रियादिपञ्चेन्द्रियपर्य्यन्तजीवनिरूपणं। द्रव्येन्द्रियभावेन्द्रिययोर्लक्षणादिकथनं। जीवपुद्गलानां गतिनिरूपणं। चित्तस्य जीवचैतन्यपरिणामत्वकथनं। जन्मभेदकारणकथनं। तैजस-कार्म्मणयोः शरीरयोर्विशेषनिरूपणं।

तृतीये अध्याये,—अथ नारकजीवानां स्थानानि यथा,—रत्नप्रभाभूमिः, शर्करप्रभाभूमिः, बालुकाप्रभाभूमिः, पङ्कप्रभाभूमिः, धूमप्रभाभूमिः, तमः प्रभाभूमिः, महातमःप्रभाभूमिश्चेति। तत्र तत्र प्रस्तारविस्तारादिसंख्याकथनञ्च। नरकदुःखवर्णनं। अथ तिर्य्यक्लोकस्वरूपकथनं। जम्बूद्वीपसमुद्रादीनां विस्तारसंस्थानादिकथनं। भारत-हैमवत-हरि-विदेह-रम्यक-हैरण्य-ऐरावतरूपसप्तक्षेत्रनिरूपणं। एवं गिरि-वन-नगरादिनिरूपणञ्च। अथ तीर्थंकरगर्भकल्याणक-जन्मकल्याणक तपःकल्याणक-ज्ञानकल्याणक-निर्व्वाणकल्याणकरूपपञ्चकल्याणनिरूपणं। सुषमा-सुषमा सुषमादुःषमादिषड्विधकालनिरूपणं। तत्र तत्र चतुर्विंशतितीर्थङ्कर-नववासुदेव-नवप्रतिवासुदेव-नवनारदादीनां जन्मादिकथनं। अथ आर्य्यम्लेच्छयोर्लक्षणकथनं। तत्रार्य्या द्विविधाः, ऋद्धिप्राप्ताः ऋद्धिरहिताश्च। अन्याद्याः अष्टादशभेदा यथा,—अवधिज्ञानिनः, मनःपर्य्यायज्ञानिनः केवलज्ञानिनः, बीजबुद्धयः, कोष्ठबुद्धयः, सम्भिन्नश्रोतारः, पदानुसारिणः, दूरस्पर्शनसमर्थाः, दूररसनसमर्थाः दूरघ्राणसमर्थाः दूरश्रवणसमर्थाः, दूरावलोकनसमर्थाः, अभिन्नदशपूर्विणः, चतुर्दशपूर्व्विणः. अष्टाङ्गमहानिमित्ताः, प्रत्येकबुद्धा, वादिनः प्रज्ञाश्रवणा इति अवान्तरभेदादिकथनपूर्व्वकं लक्षणादिकथनं। भरतैरावतविदेहानां कर्म्मभूमित्वकथनं।

चतुर्थे अध्याये,—चतुर्णिकायानां देवानां स्वरूपादिनिरूपणं। तत्र भवनवासिनामिन्द्रादीनां लोकपालादीनां चक्षस्पीठम् आदिकथनं। व्यन्तराणां किन्नरादीनां स्वरूपादिकथनं। ज्योतिष्काणां सूर्य्यचन्द्रादीनां स्थानादिकथनं। कल्पोपपन्नाः कल्पातीता इति वैमानिकानां द्विविधभेदनिरूपणं। इन्द्रभेदनिरूपणं। कल्पभेदनिरूपणं। लौकान्तिकानां परिमाणादिकथनञ्च।

पञ्चमे अध्याये,—अजीवपदार्थनिरूपणं। तत्र द्रव्यपदार्थलक्षणतद्भेदादिकथनं। पुद्गलादिलक्षणकथनं। धर्म्माधर्म्मयोर्विशेषशक्तिनिरूपणं। अथ प्रायोगिक-वैस्रसिकभेदात् द्विविधबन्धनिरूपणं। द्रव्यादिपदार्थपरीक्षाकौशलञ्च।

षष्ठे अध्याये,—आस्रवपदार्थविवेचनं। जीवकर्म्मणोरास्रवविशेषनिरूपणं। सम्यक्त्वक्रिया-मिथ्यात्वक्रिया-प्रयोगक्रिया-समादानक्रिया-ईर्य्यापथक्रिया प्रादोषिकीक्रियाप्रभृतिपञ्चविंशतिक्रियाकथनं। जीवाजीवाधिकरणविवेचनं। ज्ञानावरणदर्शनावरणयोः स्वरूपादिकथनं। दुःखतापादिवर्गनिरूपणं। अनुकम्पादान-संयमादिरूपसद्वेद्यनिरूपणं। चारित्रमोहादिनिरूपणं। तीर्थङ्करकर्म्मादिनिरूपणं। तत्र दर्शनशुद्धि विनय-वात्सल्ययोगादिनिर्णयश्च।

सप्तमे अध्याये,—शुभयोगः पुण्याय, अशुभयोगश्च पापायेति प्रपञ्चकथनं। तत्र हिंसास्तेयानृतादिनिरूपणं। अहिंसादिपञ्चव्रतकथनं। अथ अहिंसासत्यव्रतादिषु प्रत्येकं पञ्चविधभावनाकथनं। तत्र व्रतपञ्चकदृढीकरणाय मैत्रीकरुणाद्युपायकथनं। हिंसास्तेयासत्यादिपञ्चपातकलक्षणादिकथनं। अहिंसादिव्रतसम्पन्नस्य पुरुषस्य लक्षणादिकथनं। गार्हस्थ्यधर्म्मनिरूपणं। तत्र यानवाहनभूषणाद्युपभोगविवेचनं। श्रावकधर्म्मनिरूपणं। अथ व्रतविशेषे बन्ध वध छेद अतिभारारोपण-अन्नपाननिरोध-मिथ्योपदेशादिरूपातिचारनिरूपणं। दानलक्षणतत्त्वादिनिरूपणं।

अष्टमे अध्याये,—अथ मिथ्यादर्शनाविरतिप्रमादकषाययोगानां बन्धहेतुत्वकथनं। जीवस्य कर्म्मणैव बन्ध इति निरूपणं। ज्ञानावरणीयवेदनीयाद्युत्तरप्रकृतिनिरूपणं। विशेषेण प्रकृतिबन्धस्वरूपनिरूपणं। स्थितिबन्धस्वरूपकथनं। प्रदेशबन्धस्वरूपकथनं। पापपदार्थनिरूपणं।

नवमे अध्याये,— भाव द्रव्यभेदेन द्विविधसंवरनिरूपणं। तत्र गुप्ति-समिति-धर्म्म-अनुप्रेक्षा-परीषह-जय-पराजय-चारित्ररूपसंवरकारणनिरूपणं। बाह्याभ्यन्तरभेदेन द्विविधतपोनिरूपणं। प्रायश्चित्तभेदकथनं। विनयभेदकथनं। वैयावृत्त्यभेदकथनं। स्वाध्यायभेदकथनं। व्युत्सर्गस्वरूपादिकथनं। एकाग्रचिन्तानिरोधरूपध्यानलक्षणादिकथनं। विविधध्यानस्वरूपकथनपूर्व्वकं मोक्षकारणधर्म्मध्यानलक्षणादिकथनं। निर्ग्रन्थपुलाकादिनिरूपणं।

दशमे अध्याये,—मोक्षस्वरूपनिरूपणं। तत्र केवलज्ञानोदयात् ज्ञानावरणदर्शनावरणयोर्विलयेन मोहनाशात् कृत्स्नकर्म्मविप्रमोक्षो मोक्ष इतिनिर्णयः। मुक्तस्य गत्यादिनिरूपणं। सिद्धुपायकथनञ्च। (तत्त्वार्थसूत्रस्य विवरणम्।)

No. 2429. विवादवारिधिः। Substance, country-made paper, 16 × 4 inches. Folia, 128. Lines, 6 on a page. Extent, 2,333 ślokas. Character, Maithilí. Date, ? Place of deposit, Mujoná, Zillá Darbhánga, Paṇḍit Bábulál Páṭhak. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Vivád́a-váridhi. A digest of Hindu law on contracts, interest, wages, boundary disputes, marriage obligations, penal laws, felony, inheritance, &c., &c. By Ramápati Sanmis'ra.

Beginning. नत्वा श्रीकण्ठवैकुण्ठाव् कृष्णौ भक्तनन्दने ।
क्रियते ऋजुबोधाय विवादस्य च वारिधिः ॥
तत्रादावृणादानं । तथा व्यवस्थया चयस्तत्रमधमर्णोत्तमर्णाति । इत्यादि ।

End. नानावस्त्रिपातं चभिगमः । नाना भिन्नभिन्नेत्यर्थः ।

Colophon. इत्युपाध्यायसन्मिश्रश्रीरमापतिविरचितो विवादवारिधिः परिपूर्णः ।

विषयः । ऋणादानव्यवस्थाकथनं । ऋणतद्विकथनं । परमवृद्धिः । वृद्धिनिषेधः । आधिनिरूपणं । प्रतिभूविधिः । उद्ग्राहणविधिः । निक्षेपविधिः । अस्वामिविक्रयः । सम्भूयसमुत्थानं । दत्ताप्रदानिकं । दासमोचनविधिः । दासाधिकारिनिरूपणं । वेतनस्यानपाक्रिया । पणस्त्रीविधिः । स्वामिपालविवादः । संविद्व्यतिक्रमः । विक्रीयासम्प्रदानं । क्रीत्वानुशयः । सीमाविवादः । सेतुविधिः । ग्रहाग्रहविधिः । मल्लरक्षाविधिः । वाद्यकथनं । वाक्पारुष्यविधिः । दण्डपारुष्यविधिः । स्तेयविधिः । प्रकाशतस्करविधिः । साहसदण्डविधिः । सङ्ग्रहणविधिः । अभिगमनदण्डविधिः । कन्यादूषणविधिः । स्त्रीपुंधर्मविधिः । स्त्रीरक्षाविधिः । दायभागकथनं । संसृष्टादिधनविभागः । अवरुद्धविभागः । प्रधानादिविधिः । विभागानर्हकथनञ्च ।

No. 2430. श्राद्धप्रदीपः । Substance, country-made paper, 16 × 4 inches. Folia, 88. Lines, 6 on a page. Extent, 1,892 ślokas. Character, Maithilí. Date, ? Place of deposit, Mujoná, Zillá Darbhángá, Khadganátha Páthaka. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

S'rádha-paddhati. Rules regarding S'ráddha and the different occasions when it is to be performed, and the differences to be observed in the ritual to suit such occasions. By S'ankara Mis'ra, son of Bhavanáth.

Beginning. जटैवजटाजूटक्रोडक्रीडत्सुरापगं ।
नमामि यामिनीकान्तकान्तभालस्थलं वरं ॥
तत्र श्राद्धं नाम सम्यक्प्रदीपनीतान् पितॄन् उद्दिश्य हविस्त्यागः श्राद्धमिति तत्त्वं इत्यादि ।

End. यथायां पिण्डदानेन पितॄणामक्षयोऽभवेदिति ।

Colophon. इति महामहोपाध्यायसन्मिश्रश्रीभवनाथात्मजश्रीशङ्करमिश्रकृतः श्राद्धप्रदीपः सम्पूर्णः ।

विषयः। श्राद्धस्वरूपविवेचनं। तत्र सर्वत्र मुख्यत्वविधिकथनं। प्रथमस्य सतोऽन्धकताक-
थनं। कुशाहरणविधिकथनं। श्राद्धकालनिरूपणं। तत्र कुतपरौहिणादिकालविवेचनं।
संवत्सराभ्यन्तरे मलमासपाते श्राद्धविधिकथनं। संक्रान्तिश्राद्धविधिकथनं। रात्रिश्राद्धनिषेधः।
दक्षिणाग्रपवित्रत्वविचारः। मन्त्रोहविचारः। उभयदिने व्याप्तलाभे विधानकथनं। द्विजप-
दस्य तिथौ प्रतिरिति निरूपणं। श्राद्धविधिः। श्राद्धाङ्गादिपरिवेषणविधिः। सौवर्णादिपात्र-
विधिः। दक्षिणादानविधिः। पार्वणरहस्यविधिः। आभ्युदयिकश्राद्धकालः। तर्पणविधिः।
श्राद्धाधिकारिनिरूपणं। श्राद्धदिने पुनर्भोजनादिविवेचनं। अमावास्याष्टकादिश्राद्धविधिः।
वृषोत्सर्गविधिः। सपिण्डीकरणादिविधिः। अपरपक्षश्राद्धविधिः। मघादिव्रतश्राद्धविधिः।
एकोद्दिष्टविधिः। श्राद्धे पञ्चघाते दोषाभावकथनं। तीर्थश्राद्धविधिकथनञ्च।

No. 2431. आचारवारिधिः। Substance, country-made paper, 16 × 4 inches. Folia, 68. Lines, 5—6 on a page. Extent, 868 ślokas. Character, Maithilí. Date, ? Place of deposit, Mujoná, Zillá Darbháñgá, Bábulála Páṭhaka. Appearance, decayed. Prose and verse. Correct.

A'chára-váridhi. A digest of the rules regarding A'chára or daily duties of householders. By Umápati Mis'ra, Upádhyáya.

Beginning. नत्वा श्रीकण्ठवैकुण्ठावकुण्ठौ मन्मनन्दने।
क्रियते सुखबोधाय आचारस्य च वारिधिः॥
तत्र मनुः। ब्राह्मे मुहूर्ते बुध्येत धर्मार्थौ चानुचिन्तयेत्। इत्यादि।

End. आचारवारिधिर्नाम निबन्धो रचितो मया।
प्रीयन्तामत्र विबुधाः गुणदोषपरीक्षकाः॥

Colophon. इत्युपाध्यायमिश्रश्रीउमापतिविरचित आचारवारिधिः परिपूर्णः।

विषयः। प्रातःकृत्यनिरूपणं। तत्र मूत्रपुरीषोत्सर्गविधिः। शौचविधिः। आचमनविधिः।
आचमननिमित्तकथनं। आचमनानुकल्पकथनं। दन्तधावनविधिः। प्रातःस्नानादिविधिः।
केशप्रसाधनादिविधिकथनं। शुभाशुभदर्शनफलकथनं। वेदपाठादिविधिः। नदीलक्षणादि-
कथनं। नैमित्तिकस्नानादिविधिकथनं। अस्पृश्यस्पर्शने स्नानादिविधानं। काम्यस्नानविधिः।
सन्ध्योपासनविधिः। जपादिविधिः। कुशनिरूपणं। उपवीतादिविधिकथनं। तर्पणविधिक-
थनं। देवतर्पणादिविधिकथनं। पूजादिप्रकारकथनं। पुष्पधूपादिनिरूपणं। वैश्वदेवविधि-
कथनं। पञ्चयज्ञविधिकथनं। नित्यश्राद्धविधिकथनं। भिक्षादानादिविधिकथनं। अतिथि-
पूजादिविधिकथनं। भोजनविधिकथनं। तदुत्तरकर्मविधानं। शयनविधिकथनं। दारोपगमन-
विधिकथनञ्च।

No. **2432** व्यवस्थारत्नमाला । Substance, country-made paper, 17 × 6 inches. Folia, 52. Lines, 11 on a page. Extent, 1,986 ślokas. Character, Maithilí. Date, ? Place of deposit, Mujoná, Zillá Darbhángá, Khadganátha Páṭhaka. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Vyávasthá-ratnamálá. A digest of the Hindu law of inheritance. By Lakshmínáráyaṇa Nyáyálaṅkára, son of Gadádhara Tarkavágís'a.

Beginning प्रणम्य गोविन्दपदारविन्दं
योगीन्द्रवृन्दैरवभासयन्तं ।
प्रणम्य नागेन्द्रसुरेन्द्रवन्द्यं
श्रीनाथमिश्रैर्मातृचरणं गुरोश्च ॥
भाषा-सुवर्णस्तवेन व्यवस्थायुक्तिमौक्तिकैः ।
मुनिवाक्यमणिभिर्माला क्रता सर्व्वार्थसिद्धये ॥
शास्त्राभ्यासपरिश्रमार्थमथवे चाज्ञातमेषा सदा
बालानां मलभूषणं सुजनतां प्रहर्ष तथा बध्नतु ।
दायादार्थिविवादसंशयतमश्चेदार्कवद्भूतले
भूयाद्वस्तथिन्नग्रथिता राज्ञां विचारोद्यमे ॥

अथ दायभागव्यवस्था संदृश्यते । तत्र यत् स्वामि-सम्बन्धादेव निमित्तादन्यस्य स्वं भवति तद्दायभाग इति मिताक्षरा । — — — — — — — — — — अस्य प्रमाणं । पितृद्वारागतं
द्रव्यं मातृद्वारागतञ्च यत् । कथितं दायशब्देन तद्विभागोऽधुनोच्यते ॥
इत्यादि ।

End. श्रीनाथमुपजीव्येयुर्यैस्तास्तारतमसभ्यताः ।
इति विभागमालायां तदेवतत्पथानि ॥

Colophon. इति श्रीमद्गदाधरतर्कवागीशभट्टाचार्य्यात्मजश्रीलक्ष्मीनारायणन्यायालङ्कारविरचितायां व्यवस्थारत्नमालायां दत्तकपुत्रस्य निर्णयचन्द्रिकानाममणिर्नाम दशमो गुच्छः ॥

विषयः । दायशब्दार्थनिरूपणं । विभागनिरूपणं । स्वत्वनिरूपणं । पत्न्यादिपितृकाद्रव्यविभागरीतिः । स्वत्वनाशकारणकथनं । पितृमृत्युसोपाधिकेषु पि विभागदानादिकथनं । पैतामहधनविभागप्रकारादिकथनं । पितृकृतविषमविभागनिरूपणं । कारणविरहे तद्दिषिनिरूपणं । जीवत्पितृकविभागः । पृथग्विधे पितुरंशद्वयकथनं । अनेकपितृकाणां पितृतोविभागकथनं । भ्रातृधनस्य निर्णयो ज्ञापनविधिः । मतोद्धृतविभागकथनं । पौत्रवर्गनिरूपणं । विभागानन्तरोत्पन्नविभागः । अनधिकारिणः । तत्र क्लीबादिकथनं । विभाज्याविभाज्यधननिरू-

पणं। देवप्रतिमादिविभागप्रकारः। स्त्रीधनादिनिरूपणं। संसृष्टधननिरूपणादिकं। अपुत्रध-नाधिकारकथनं। पश्चात् दायाधनाधिकारकथनं। मिताक्षरे अपुत्रधनाधिकारनिरूपणं। यौतु-कधनादिनिरूपणं। शुल्कितयाभिचारायां स्त्रीधने व्यवस्थाविधिकथनं। ज्ञातृदेवादिविभाग-कथनं। तत्र तत्र स्त्रीधनाधिकारविशेषकथनञ्च। अप्रजस्त्रीधनाधिकारिणः। विभागकाले निह्नुतस्य विभागकथनं। विभागपश्चादेवजप्रकारकथनं। विभक्तकृत्यनिरूपणं। विदेशागतस्य विभागकथनं। दत्तकनिरूपणं। दत्तकग्रहणविधिकथनं। दत्तकधनाधिकारनिरूपणञ्च।

No. 2433. शिवतत्त्वार्णवः। Substance, country-made paper, 17 × 6 inches. Folia, 96. Lines, 8 on a page. Extent, 1,900 ślokas. Character, Maithilí. Date, ? Place of deposit, Mujoná, Zillá Darbhángá, Khaḍga-nátha Páṭhaka. Appearance, old. Verse. Incorrect.

Śiva-tattvárṇava. A poem in praise of the worship of Gaurí and I's'a together, interspersed with many Puráṇic and Tántric legends. Anonymous.

Beginning ज्योतिर्मौ चलरूपो गुणगणसहितो निष्कलश्चानरूपो-
राकेशो यच मौलौ गरलमपि गले नागयज्ञोपवीतः।
यस्याङ्गे चार्डभागे हिमगिरितनया राजते या प्रभेव
गौरीशो वै सदा वो दुरितमपनयन् पातु नित्यं सदैव॥
गौरीशस्य कथा यत्र धर्मशास्त्रानुवर्णनं।
सा यज्ञभूमौ परमा वदेद्वः सवासवः॥
क्षेः क्षेरंशे शौनकार्द्यैः पौराणस्या + + राः सुराः।
निवासं तत्र तुष्टेभ्यो मङ्गलं कुरुतेऽधुना॥
कथ्यतां मञ्जलत्वेन सखिकादिनिवेदनम्।
गुह्यं द्वीपं चरेद्यस्तु धर्मकामानवाप्नुयात्॥ इत्यादि।

End. ये शृण्वन्ति नरा भक्त्या न तेषामतिदुर्गतिः।
इति सूतमुखाच्छ्रुत्वा वचः परमपावनम्॥
अथयोश्चर्षमापन्ना जयजयेत्यथ नौ देवम्॥

Colophon. इति श्रीशिवतत्त्वार्णवे ब्रह्मनारदसंवादे गौरीशमाहात्म्यं। शुभमस्तु श्रीरस्तु।

विषयः। गौरीशस्य माहात्म्यं कीर्तनमुखेन मगधाधिपतेः बृहद्रथ द जरासन्धाभिधानपुत्र-जन्महेतुकाकीर्तनं। जरासन्धस्य राज्याभिषेकवृत्तान्तकथनं। गौरीशव्रत॰॰॰कथनं। आराधने-न सन्तुष्टस्य गौरीशस्य जरासन्धाय वरदानादिवृत्तान्तकथनं। गौरीशशिवस्य जरासन्धपुरे

उपस्थितिकथनं । कृष्णावतारकाले ब्रह्मादिकृतगौरीस्तोत्रादिकथनं । शिवमन्त्रार्थे कृष्णवन-वृत्तान्तकथनं । श्रीकृष्णेन निहते कंसे तत्पत्न्या जरासन्धतनयायाः पितुः समीपगमनपूर्वकं कृष्ण विचेष्टितकथनं । श्रीकृष्णजरासन्धयोर्युद्धादिवर्णनं । मथुरापरित्यागपूर्वकं श्रीकृष्णस्य द्वारका-पुरीनिर्माणकथनञ्च । भीमकृतजरासन्धनिधनवृत्तान्तकथनं । जरासन्धसुतस्य सहदेवस्य श्री-कृष्णकृतराज्याभिषेकवर्णनं । गौरीशक्षेत्रमाहात्म्यकीर्त्तनं । शिवपूजामाहात्म्यादिवर्णनं । शिव-क्षेत्रविशेषमाहात्म्यवर्णनं । गौरीशस्य षोडशोपचारेण पूजाविधिकथनं । उमामहेश्वरव्रतवि-धिकथनं । प्रदोषकाले शिवपूजनमाहात्म्यादिकथनं । प्रदोषकालनिर्णयादिवर्णनं । कार्त्तिक-मासे प्रदोषकाले कमलादिना शिवपूजनमाहात्म्यकथनं । माघमासे गौरीशलिङ्गपूजामाहात्म्य-कीर्त्तनं । रुद्राध्यायपाठादिमाहात्म्यकथनञ्च ।

No. 2434. तत्त्वकौमुदी । Substance, country-made paper, 17 × 4 inches. Folia, 48. Lines, 7—8 on a page. Extent, 1,584 ślokas. Character, Maithili. Date, L. E. 352. Place of deposit, Mujoná, Zillá Darbháṅga, Babulála Páṭhaka. Appearance, decayed. Prose. Incorrect.

Tattva-kaumudí. A commentary on Subandhu's Vásavadattá. By Rámadeva Mis'ra. The Vásavadattá has been published in the 'Bibliotheca Indica' along with S'ivaráma Tripáṭhí's commentary. Mr. Hall does not name the work now under notice. He cites, however, a commentary by Jagaddhara.

Beginning. सजलजलदश्यामं पीतवाससमच्युतं ।
नन्दसूनुं नमस्कृत्य तन्यते तत्त्वकौमुदी ॥

इह खलु प्रारिप्सितपरिसमाप्तिकामयमानः कविकुलकुमुदबन्धुः वागधिदेवताकीर्त्तन-रूपं मङ्गलमादौ निबध्नाति करवदरेति । सा सरस्वती वागधिष्ठात्री जयति सर्वोत्कर्षेण वर्त्तते । इत्यादि ।

End. सुखानि सर्वोमङ्गारसम्मौलि अनुभवन् कालं निनाय ।

Colophon. इति श्रीरामदेवमिश्रविरचिता वासवदत्ताटीका तत्त्वकौमुदी समाप्ता । लसं ३५२ ।

विषयः । सुबन्धुकृतवासवदत्ताया व्याख्यानम् ।

No. 2435. तत्त्वबोधः । Substance, country-made paper, 14 × 4 inches. Folia, 8. Lines, 6—7 on a page. Extent, 91 ślokas. Character, Maithili. Date, ? Place of deposit, Mujoná-grám, Zillá Darbháṅgá, Yogeśvara Miśra. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Tattvabodha. A short summary of the Vedánta doctrine. Anonymous. CONTENTS: Persons qualified to obtain the knowledge of Brahma. The four kinds of exercise for the purpose. The characteristics of such knowledge. Soul defined. Peculiarities of the gross body, of the rudimentary body, of the subtile body, and of the three conditions of existence. The five envelopes of the body. The definition of the Supreme Soul. Rules for the purification of the constituents of the body. Characteristics of individual souls. Identity of the individual and the Supreme souls. Characteristics of the emancipated while living in a carnal body. Duty. Printed at Mirzapur, Hall's 'Contributions,' p. 112.

Beginning. वासुदेवेन्द्रयोगीन्द्रं नत्वा ज्ञानप्रदं गुरुं।

मुमुक्षूणां हितार्थाय तत्त्वबोधोऽभिधीयते॥

साधनचतुष्टयसम्पन्नाधिकारिणां मोक्षसाधनभूतं तत्त्वविवेकप्रकारं वक्ष्यामः। इत्यादि।

End. ज्ञानसम्प्राप्तिसमये मुक्तोऽसौ विगताशयः। इति श्रुतेश्च।

Colophon. इति श्रीतत्त्वबोधाख्यः ग्रन्थः समाप्तः।

विषयः। ब्रह्मज्ञानाधिकारिनिरूपणं। साधनचतुष्टयनिरूपणं। तत्त्वविवेकस्वरूपकथनं। आत्मनिरूपणं। स्थूलशरीरसूक्ष्मशरीरकारणशरीरादिनिरूपणं। अवस्थात्रयनिरूपणं। पञ्चकोषनिरूपणं। सच्चिदानन्दस्वरूपकथनं। पञ्चीकरणनिरूपणं। जीवादिलक्षणं। जीवेश्वरयोरभेदनिरूपणं। जीवन्मुक्तलक्षणं। कर्मनिरूपणञ्च।

No. 2436. मोक्षसिद्धिः। Substance, country-made paper, 14 × 4 inches. Folia, 12. Lines, 6 on a page. Extent, 58 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Mujoná, Zillá Darbhángá, Yogeśvara Miśra. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Moksha-siddhi. A summary account of the three means by which emancipation from transmigration may be acquired. The three means are duty, knowledge and devotion, respectively called Karmayoga, Jnánayoga, and Bhaktíyoga. By Krishna Giri, disciple of Kailásáchala. The work was compiled for the king Raṇodippa Siñha in the year, 1015. The era is not named; it is the Newári era.

Beginning. नमस्कृत्य परं ब्रह्म मोक्षसिद्धिं करोम्यहं।

श्रीरणोद्दीपसिंहेन राज्ञा सम्प्रार्थितोऽधिकम्।

इह खलु धर्म्मार्थकाममोक्षेषु चतुर्विधपुरुषार्थेषु मोक्ष एव परमः पुरुषार्थः । तदुपायाश्च इत्यादि ।

End. अनेकागमशास्त्राणि इति चिरं ।
शाकेऽन्दुरस्सेन्दुमिते शुभकरे
मासे समायां रविवासरे धृतिः ।
प्रबोधदेवोद्दीपकपैश प्रार्थितो-
मोक्षस्य सिद्धिं रचयाम्बभूव च ॥

Colophon. इति श्रीमत्केशावसिद्धयेन श्रीमत्कृष्णमिश्रिर्श्य विरचिता मोक्षसिद्धिः समाप्ता ।

विषयः । कर्म्मैश्वर्यभक्तियोगज्ञानयोगमेतेस्तिविधमोक्षोपायनिरूपणं । अनेन मनस्-स्थिरादिनिरूपणं । तत कर्म्मनिरूपणानन्तरं तेन मुक्तिप्राप्तिविवेचनं । एवं भक्त्या ज्ञानेन च मोक्षसिद्धिनिरूपणञ्च ।

No. 2437. स्वर्णाद्रिमहोदयः । Substance, palm-leaf, 11¼ × 1 inches. Folia, 103. Lines, 4 on a page. Extent, 1,287 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Dr. Rájendralála Mitra. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Svarṇádrimahodaya. A short account of the temples and sacred places of Svarṇádri hill or Bhuvanes'vara. It professes to be a part of the *Ekámrachandriká,* a work on the same subject; but the MSS. I possess do not correspond.

Beginning. नारायणं नमस्कृत्य नरञ्चैव नरोत्तमं ।
देवीं सरस्वतीं व्यासं ततोजयमुदीरयेत् ॥
कीर्त्तियेऽस्मिन् सुरासुरैर्मुनिवरैः संसेव्यते नित्यशो-
नाकस्थानवासिभिः सुरनरैर्विद्याधरैः किन्नरैः
पातालेषु च कन्दरेष्वपि मनोभावां गतैः पन्नगै
र्ब्रह्मोपेन्द्रसदासदाशिवसमस्तुकर्मं नमः स्वर्गे ॥
वेदव्यास मिथावास सर्व्वज्ञ अपराजित ।
एकाम्रकस्य माहात्म्यं वक्तुमर्हस्यशेषतः ॥
व्यास उवाच ।
शृणुध्वं मुनिशार्दूलाः प्रवक्ष्यामि समासतः ।

सर्व्वपापहरं पुण्यं येन परमदुर्लभं ॥
त्रिपुरेश्वरं नमस्कृत्य तत्तस्त्रिभुवनेश्वरं ।
षडादशपुराणार्थैर्व्याख्येकाम्रचन्द्रिकां ॥
अथो मनोहरचन्द्रः सर्वाङ्गशुद्धिवोद्भवाः ।
प्रकाशयति लोकानामेकाम्रवनगोचरं ॥
त्रिशत्कोटिसमायुक्तं तारायस्याः समं शुभं ।
एकाम्रकेति विख्यातं तीर्थाष्टकविभूषितं ॥
एकाष्टचक्रमासीत् पुरेकस्मै तपोधनाः ।
तस्यैव नाम्ना तत् क्षेत्रमेकाम्रकमिति स्मृतं ॥
ब्रह्मोवाच ।
शृणु देवि प्रवक्ष्यामि याथातथ्यं वदामि ते ।
इत्युक्ता भगवान् ब्रह्मा शिवायै कथितं पुरा ॥
सनत्कुमारस्तु तं (?) विप्रा अमितादीन् प्रभाषितां (?) ।
तानहं संप्रवक्ष्यामि भवद्भिः प्रतिबुध्यतां ॥

End. उदयति यदि चन्द्रचोदयाद्रेश्च शृङ्गे
वितरति मनुजानां लोचनानां विनोदं ।
अयमुदयितशश्चन्द्रमाः सर्वकूटे—
वितरति पुरुषाणां ज्ञानचक्षुर्विशालं ॥

Colophon. इति श्रीमदेकाम्रचन्द्रिकायां चतुःप्रकाशसमाप्तौ सर्वाङ्गिर्मवोद्बोधनाम पञ्चदशोऽध्यायः ॥

विषयः । एकाम्रक्षेत्रस्थितविविधतीर्थस्नानमाहात्म्यादिवर्णनं ।

No. 2438. अभिधावृत्तमातृका । Substance, Káśmíri paper, 11 × 7 inches. Folia, 11. Lines, 15 on a page. Extent, 325 ślokas. Character, Nágara. Date ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Abhidhávṛitta-mátṛiká. Considerations regarding the radical and derivative or metaphorical or secondary meanings of words. By Bhaṭṭa Mukula.

Beginning. ॐ नमो नारायणाय । ॐ श्रीगुरवे नमः । ॐ इह खलु श्रोतव्ये-श्वाभ्युपगतानां तत्पर्यर्थपरिच्छेदप्रयोजनानां च पदार्थानां विवक्षान्तरेण व्यवहारोपारो-पिता बोधकत्वे तथापि सर्वोऽपि प्रमाणानि प्रमेयावगतिनिमित्तभूतानि विषयपर्यवसायि-

तथा प्राचाम् अजन्तो प्रमाणनिबन्धना च मीमांसकैरभ्युपगता तद्विपर्ययेण परिकल्पितप्रयो-
जनानां च पदार्थानामवगतिः । अतो निबन्ध एव तेषां पदार्थानां व्यवहारोपादाने निबन्धनं
नियतः शब्दस्यान्येनार्थेनोपढौकयतीति शब्दस्य च मुख्येन लाक्षणिकेन चाभिधाव्यापारेणार्था-
वगतिहेतुत्वमिति मुख्यलाक्षणिकयोरभिधाव्यापारयोरत्र विवेकः क्रियते ।

End. अनेन व्याकरणमीमांसातर्कसाहित्यात्मकेषु चतुर्षु उपयोगाङ्गद्वारेण च सर्वासु विद्यासु च सकलव्यवहारभूतासु प्रवर्त्तनादस्य इत्यभिधावृत्तिमातृकस्य सकलव्यवहार-व्यापित्वमाख्यातमिति शुभं ।

भट्टकल्लटपुत्रेण मुकुलेन निरूपिता ।
सूरिप्रबोधनायेयमभिधावृत्तिमातृका ॥

Colophon. इति श्रीभट्टमुकुलविरचिता अभिधावृत्तिमातृका सम्पूर्णा समाप्तेति शुभं ।

विषयः । मुख्यलाक्षणिकयोर्भेदनिरूपणं तयोरवान्तरभेदनिरूपणञ्च ।

No. 2439. ग्रहभावफलम् । Substance, country-made paper, 11 × 4 ½ inches. Folia, 7. Lines, 8 on a page. Extent, 246 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1910. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Verse. Incorrect.

Graha-bhávaphala. On the influence of the 12 signs of the Zodiac on human destiny. Anonymons.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । अथ ग्रहाणां प्रत्येकं भावफलानि लिख्यन्ते । तत्र
सूर्यस्य, तन्वेऽर्केऽल्पकचः क्रियालसतमः क्रोधी प्रचण्डोन्नतो (प्रचण्डोन्नतो)
मानी लोचनरुक् सुकर्कशतनुः शूरः क्षमानिर्घृणः (निर्घृणः) ।
पुत्रार्थः शशिभे क्रिये क्षितिपरः सिंहे निशान्धः पुमान्
दारिद्र्योपहतो विनष्टतनयः संज्ञो तुलासंस्थिते । १ ।
अल्पत्वोत्तमपात्रनष्टिनीचतमतिः स्वजनखिन्नो हृदः ।
परस्त्रीोपगतोऽपि नरो भवेद्रिपुमन्दिरे यदि संस्थितिः । २ ।
प्रियंवदः सौख्ययनात्मजाप्तः सुकर्मयुक्तोऽनुपराक्रितश्च ।
सितानुजः ख्यातगुणोऽधनोयान् दिनाधिराजे सहजेऽधिसंस्थे । ३ ।

End. इत्यादिरोगी निधनोत्थपातैः (अपातैः) सदाकवीनां जनानुपातः ।
न रोगमुक्तो(?) नितरां स्वबालोऽयये निधौ भानुसुते प्रसूतः । ११ । इति भावफलानि ।
तन्वादिभावगतेः प्रोक्तं तत्र भावोत्थं फलं । राशीशवशेन विशेषं सुधीनामपि सम्मतं ॥ १२ ॥

सोचक्षितः पूर्वफलं विधत्ते सर्वं चित्तवै च फलार्थमेव ।
फलाङ्क्रिमार्थं रिपुमन्दिरस्थयास्तं प्रयातः कथरोन किञ्चित् ॥ १४ ॥

Colophon. इति परभावफलं ॥

विषयः । तन्वादिद्वादशराशिस्थपदार्थानां फलकीर्त्तनं ।

No. 2440. चारुचर्य्या । Substance, country-made paper, 12½ × 10 inches. Folia, 4. Lines 26 on a page. Extent, 123 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, new. Verse. Generally correct.

Chárucharyá. Moral duties described in verse and illustrated with examples. By Vyásadása Kshemendra.

Beginning. श्रीलाभसुभगः सत्यसिक्तः स्वर्गापवर्गदः ।
जयति त्रिजगत्पूज्यः सदाचार इवाच्युतः ॥
ब्राह्मे मुहूर्त्ते पुरुषस्त्यजेन्निद्रामतन्द्रितः ।
पद्मं प्रातः प्रबुद्धं हि जयति श्रीगुणाश्रया ॥ इत्यादि ।

End. धन्ये सन्तोषदं विष्णुं स्मरेदन्तारमापदां ।
शरतल्पगतो भीष्मः सस्मार गरुडध्वजं ॥
व्यास श्रीव्यासदासेन समासेन सतां मता ।
क्षेमेन्द्रेण विचार्य्येयं चारुचर्य्या प्रकाशिता ॥

Colophon. इति श्रीचारुचर्य्या समाप्ता ।

विषयः । संक्षेपेण सदाचारकथनमुखेन सदृष्टान्तधर्म्मनीतिकीर्त्तनं ॥

No. 2441. युधिष्ठिरविजयः सटीकः । Subsance, Kásmíri paper, 10 × 7 inches. Folia, 231. Lines, 19 on a page. Extent, 5,189 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1937. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Yudhishṭhira-vijaya. A poem on the history of Yudhishṭhira, the Páṇḍava king. By Ratnakalpa. Annexed to the text is a commentary entitled *S'ishyahitá.* It is apparently the work of the author of the text. The date of composition is S'aka 1562.

Beginning. (मू॰) प्रदिशतु गिरिशशशिनिभं ज्ञानदमं वः शिवश्च गिरिशशशिनिभं ।
प्रणमित परमदमार्यं यन्तः सचिन्तयन्ति परमदमार्यं ॥ १ ॥

योषा मन्दरवपुषं भमदं मातङ्गवरममन्दरवपुषं ।
कान्तां चापधराद्यः स्वपितों येनाङ्गजोऽपि चापधराद्यः ॥ २ ॥
शिरसां सकले सवसिता सरितांवरा च सकलेशकले ।
यस्य च कोटीरमिता स्फुटविवधाम वर्षकोटीरमिताः ॥ ३ ॥
अस्ति स गजराजगतीराजवरो येन गतशुगजराजगती ।
भीषणमधिकं कवयः स्तुवन्ति अन्यं यदीयमधिकं कवयः ॥ ४ ॥

(टी०) ॐ नमः सरस्वत्यै । नमो विघ्नजिते । ॐ सेवकजनशिवरमां तां देवीं नमत शिवरमां । या वन्द्या विबुधगणैः स्तुत्या या भूतले विबुधगणैः ॥ रचत कलत्रेरम्बजिनगदन्द्याः सदेरम्बः । बहुविधशृङ्गारचितं यद्वदनं शम्भुना रचितं ॥ रामाङ्केषु शशाङ्कैः १५९३ प्रमिते वर्षे शकेन्द्राणां । अवरङ्गशाहिभूपे शासति सति मेदिनीचक्रं ॥ धर्मात्मजविजयाख्ये सगभीरे निबन्धेऽस्मिन् टीका । शिष्यहितैषा विधीयते रत्नकण्ठेन ॥ अथ प्रारिप्सितस्य ग्रन्थस्य निर्विघ्नपरिसमाप्त्यर्थं व्याख्यातॄणामाशीर्वचनपुरःसरमभीष्टदेवतास्मरणरूपं मङ्गलाचरणमार्याछन्दसैव प्रदिशन्नित्यादिना प्रस्तौति ग्रन्थकारः ।

End. (मू०) सुखेन नागसाह्वये पुरे वसन्स भारतः । ररक्ष गां पुरूरवाः पुरेव सत्सभारतः ॥ १०५ ॥

Colophon. इति श्रीमन्महाकविवासुदेवविरचिते युधिष्ठिरविजये महाकाव्ये अष्टम आश्वासः समाप्तः ।

(टी०) नागसाह्वये पुरे हस्तिनापुरे वसन् तथा सत् स भारतः सज्जनानां या सभा गोष्ठी तत्र रतः सभारतः स युधिष्ठिरः गां भूमिं ररक्ष अत्रियत् क इव पुरूरवा इव यथा पुरूरवाः राजप्रवरः गां मही रक्षेति । शिवमोम् ॥ १०५ ॥

समाप्तश्चैव सटीकः युधिष्ठिरविजयाख्योग्रन्थः । इति शिवम् । स्वस्त्यस्तु ।

विषयः । १मे आश्वासे द्रौपदीस्वयम्बरवर्णनं । २ये आश्वासे सुभद्राहरणवनविहार-बहुऋतुवर्णनं जलक्रीडा-सन्ध्या-चन्द्रोदय-आपानगोष्ठी-सुरतलीला सूर्योदयवर्णनञ्च । ३ये आश्वासे-खाण्डवदाहदमनादिवर्णनं । ४र्थे आश्वासे धृतराष्ट्रनिर्वेद-दुर्योधनकर्णसंवादवर्णनं यात्रागमन-तदनुशासनकीर्तनं मैत्रेयागमनवर्णनं दुर्योधनानुशासन-तत्क्षोभ-मैत्रेयदत्तशापकथनं द्वैतवनप्रस्थान-क्रोधदं भीमसेन-कथोपकथन युधिष्ठिरानुशासनकीर्तनं किरातार्जुनयुद्धवर्णनं स्वर्गेऽर्जुनस्य प्रस्थानवर्णनं इन्द्रदत्तास्त्रप्राप्ति-निवातकवचवधवर्णनञ्च । ५मे आश्वासे तीर्थयात्रानन्तरं मरोरु-विभ्रा-शिवबद्धर्मनपूर्वकं अर्जुनस्य गन्धमादनप्रवेशवर्णनं द्रौपद्या दिव्यप्रसूनलाभ-बहुमक्षीमसेनसमागमादिकथनं आजगरहृतभीमसेनप्रश्न-तन्मोचन-द्वैतवनप्राप्ति-घोषयात्रा-दुर्योधनबन्धन-अर्जुनकृतदुर्योधनमोचनादिवर्णनं युधिष्ठिरादीनां विराटनगरप्राप्ति-कीचकवधवर्णनञ्च । षष्ठसप्तमाष्टमेषु युद्धादिवर्णनपूर्वकं युधिष्ठिरविजयराज्याभिषेककीर्तनञ्च ।

No. 2442. **अलङ्कारोदाहरणम्।** Substance, Káśmíri paper, 10 × 7 inches. Folia, 43. Lines, 27—28 on a page. Extent, 1,396 ślokas. Character, Nágara. Date ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, new. Prose and Verse. Generally correct.

Alaṅkárodáharaṇa. Rhetorical ornaments explained and illustrated with examples. By Jayaratha.

Beginning. नमस्कृत्य परां वाचमखिलह्लादसम्भृतं ।
कोऽप्यलङ्कारसूत्राणामुदाहरणमाचकं ॥

इहार्थपौनरुक्त्यं शब्दपौनरुक्त्यं शब्दार्थपौनरुक्त्यञ्चेति त्रयः पौनरुक्त्यप्रकाराः । तत्रार्थपौनरुक्त्यं प्रकटं दोषः । यथा हरिणनयनां सारङ्गाक्षीं कुरङ्गविलोचनां कमलवदनां राजीवास्यां सरोजसमाननां । विलुलितकचां चञ्चत्केशीं चलच्चिकुरोत्करां सुरतविरतौ सम्भोगान्ते विलोकय कामिनीं ॥ इत्यादि ।

End. प्रतिज्ञामात्रमेवैतदित्युपेक्ष्यं विचक्षणैः ।
अलङ्कारविमर्शिन्यां युक्तिवक्षपराव यत् ॥
अङ्क + समुद्रिय निजं सत्यपि वाक्ये श्रुतार्थिनं पौर्षं ।
अखिलं निर्विघ्नालङ्कृतिसिद्धान्तं जयरथः ए + + पदं ॥

परिपूर्णमिदमलङ्कारोदाहरणं कृतिर्विपश्चिद्वरश्रीजयरथस्य ।

Colophon. इत्यलङ्कारोदाहरणं समाप्तं ॥

विषयः । सन्दर्भेऽस्मिन् केवलमलङ्कारसूत्राणामेव व्याख्यानमुखेन उदाहरणनिरूपणं । तत्र शब्दालङ्कारप्रकरणे पौनरुक्त्यभेदकथनपूर्व्वकं पुनरुक्तवदाभासालङ्कारनिरूपणं । अनुप्रासनिरूपणं । यमकादिनिरूपणं । पद्मबन्धगोमूत्रिकादिनिरूपणं । अर्थालङ्कारप्रकरणे उपमानिरूपणं । अनन्वयनिरूपणं । उपमेयोपमानिरूपणं । स्मरनिरूपणं । रूपकालङ्कारः । विनोदालङ्कारः । संकारालङ्कारः । क्रियातिपत्त्यलङ्कारः । रूपकालङ्कारः । परिणामालङ्कारः । सन्देहालङ्कारः । वितर्कालङ्कारः । तात्पर्य्यालङ्कारः । भ्रान्तिमदलङ्कारः । विपर्य्ययालङ्कारः । उल्लेखालङ्कारः । अपह्नुत्यलङ्कारः । उत्प्रेक्षालङ्कारः । अतिशयोक्त्यलङ्कारः । तुल्ययोगितालङ्कारः । दीपकालङ्कारः ! दृष्टान्तालङ्कारः । निदर्शनालङ्कारः । व्यतिरेकालङ्कारः । सहोक्त्यलङ्कारः । विनोक्त्यलङ्कारः । समासोक्त्यलङ्कार । परिकरालङ्कारः । अप्रस्तुतप्रशंसालङ्कारः । अर्थान्तरन्यासालङ्कारः । उदाहरणालङ्कारः । पर्य्यायोक्तालङ्कारः । व्याजस्तुत्यलङ्कारः । आक्षेपालङ्कारः । निश्चयालङ्कारः । विरोधालङ्कारः । विभावनालङ्कारः । विशेषोक्त्यलङ्कारः । असङ्गत्यलङ्कारः । विषमालङ्कारः । समालङ्कारः । विचित्रालङ्कारः । अनादरालङ्कारः । आदरालङ्कारः । अन्योन्यालङ्कारः ! विशेषालङ्कारः । व्याघातालङ्कारः । शृङ्खलालङ्कारः । अनुमाना-

लङ्कारः । व्याप्त्यलङ्कारः । प्रश्नालङ्कारः । पर्य्यायालङ्कारः । परिवृत्त्यलङ्कारः । समतालङ्कारः । तुल्यालङ्कारः । वैषम्यालङ्कारः । परभागालङ्कारः । उद्रेकालङ्कारः । परिसंख्यालङ्कारः । प्रति-षेधालङ्कारः । तन्त्रालङ्कारः । वारालङ्कारः । अनुज्ञालङ्कारः । वर्धमानकालङ्कारः । सम्भवालङ्का-रः । विकल्पालङ्कारः । समुच्चयालङ्कारः । अभ्यासालङ्कारः । अभीष्टालङ्कारः । समाध्यलङ्कारः । अनूनालङ्कारः । प्रत्यनीकालङ्कारः । अप्रत्यनीकालङ्कारः । प्रतीपालङ्कारः । मीलितालङ्कारः । सामान्यालङ्कारः । विशेषालङ्कारः । तद्गुणालङ्कारः । उत्तरालङ्कारः । सूक्ष्मालङ्कारः । व्याजो-क्त्यलङ्कारः । वक्रोक्त्यलङ्कारः । स्वभावोक्त्यलङ्कारः । भाविकालङ्कारः । उदात्तालङ्कारः । रसवद-लङ्कारः । प्रेयोऽलङ्कारः । ऊर्जस्व्यलङ्कारः । संसृष्टिः । सङ्करादिनिरूपणञ्च ।

No. 2443. जातकालङ्कारः । Substance, country-made paper, 11¼ × 4¼ inches. Folia, 21. Lines, 9 on a page. Extent, 467 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1872. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Verse. Incorrect.

Játakálankára. On horoscopy. By Ganes'a Daivajna, son of Gopála.

Beginning. श्रीमन्तं प्रणिपत्य सिद्धिसदनं लम्बोदरं भारतीं
सूर्य्यादिग्रहमण्डलं निजगुरुं भक्त्या हृदब्जे स्थितं ।
येषामङ्घ्रिसरोजरजरजोभागाविधाः सिद्धयः
सिद्धिं यान्ति लघु प्रयान्ति विलयं प्रत्यूहसैन्यव्रजाः ॥
यत्पूर्वं परमं सुजातकमखिलं सज्ज्ञातकं पद्धिका
+ + गूढतमं तदेव विमलं कुर्वे गणेशोऽस्फुटं ।
दैवज्ञः सुतरां यशःसुखमतिः श्रीवर्णदं सम्धरा-
हस्त्येवाद्य सतां सुभाय मयदं श्रीमच्छिवानुज्ञया ॥ इत्यादि ।

End. चक्षूदयनिमग्ने मनकमलश्रीमदनं
श्रुतिस्मृतिविचारमूर्ति पुष्पसद्भौमकनं ।
प्रथमनतरगुर्वाराधिपसभाप्रधानप्रभा
भवीन्द्रकुलभूषणं जयति कावलीकोविदः ॥
भारद्वाजकुले बभूव परमं मज्ञात् सुतानां वयं
व्याघ्रेश्वर भवेद् (?) यत्र गतिलयः श्रीसूर्यसूरिः कविः ।
श्रीमान् सज्जनकलानिधिकृद्गुणोगोपालनामाभव-
च्छ्रीमद्दैवविदां वरस्तदनुजः श्रीरामजन्मोऽभवत् ॥

शाके मार्गधरामजाचकधरा (१६१५) संख्ये गजाब्दे तथा ।
माघे गन्धपुरे सुजातकमिदं चक्रे गवेशः सुधीः ॥
वन्द्योऽभकृतिकायनाडकवलाभिन्नः श्रियाध्यायकं
तत्र गौरिवविभुरि गविलभूमीपालकृनुः स्वयं ॥
ये पाठयन्ति दैवज्ञा लोषामायुः सुखं श्रियं ।
भूयात् वीरवकुन्दाभा सुकीर्त्तिः सर्व्वतोदिशि ॥
सूर्ये पर्वभुंस्थिते चरितेपेऽत्कृताराके जातवै मधुवीऽखिल ।
संज्ञाध्यायः गौमवेमेन रचैर्बुधोवेदैः गैलसंख्यः प्रवीनः ॥

Colophon. इति गोपालात्मजगवेशदैवज्ञकृतौ जातकालङ्काराभिधं जातकं सम्पूर्णं ।

विषयः । तत्र प्रथमाध्याये, जातकसंज्ञादिनिरूपणं । द्वितीयाध्याये, भावादिनिरूपणं । तृतीयाध्याये योगादिनिरूपणं । चतुर्थाध्याये, विषकन्यानिरूपणं । पञ्चमाध्याये, आयुर्दायनिरूपणं । षष्ठाध्याये, स्त्रीजन्मभावनिरूपणं । सप्तमाध्याये, ग्रन्थकर्तुर्वंशवर्णनं ।

No. 2444. ज्योतिःसागरः । Substance, country-made paper, 9 × 4 inches. Folia, 112. Lines, 8 on a page. Extent, 1,288 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1876. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, new. Verse. Generally correct.

Jyotihságara. On the leading topics of Hindu astronomy and astrology. Anonymous.

Beginning. विघ्नराजं प्रणम्यादौ शारदां शास्त्रदेवतां ।
दक्षिणामूर्त्तिमीशानं गर्गव्यासादिकान् मुनीन् ॥
नानाग्रन्थान् समालोक्य गणकानां प्रसिद्धये ।
करिष्ये बालबोधाय ज्योतिःसागरसंज्ञकं ॥ इत्यादि ।

End. चापान्ते च भवेन्मृत्युः पाताले मृत्युसम्भवः ।
एवं भावफलं चिन्त्यं कथितं चाग्रभाग्रतं ॥

Colophon. इति ज्योतिःसागरग्रन्थः समाप्तः । संवत् १८७६ ।

विषयः । षष्टिसंवत्सरनामादिकथनं । तिथिदेवताकथनं । नक्षत्रयोगादिकथनं । नक्षत्रचक्रकथनं । महराशिकथनं । सप्तानां भावादिनिरूपणं । द्विरराशिचतुष्कोणादिनिरूपणं । सप्तग्रहकथनं । नित्यदशादिनिरूपणं चन्द्रबलकथनादिकथनं । चन्द्रतारावलादिनिरूपणं । ग्रहयोग स्वक्षेत्र-उच्चक्षेत्रादिकथनं । पञ्चकरोहिण्यादिनिरूपणं । नामचन्द्रादिनिरूपणं । सप्ती-

द्वयभौमादिनिरूपणं। साधारणलग्नग्रहणादिकथनं। ग्रामचक्रादिनिरूपणं। कूर्मवास्तु-वास्तुचक्रा-दिनिरूपणं। इयभवास्तु-कलशवास्तु-द्वारचक्रादिकथनं। यन्त्रचक्रादिकथनं। प्रयाणलग्नादि-कथनं। नामराशिविचारः। दिक्शूल-विदिक्शूल कालराहुप्रभृतिनिरूपणं। यथाकृतिनिरूपणं। योगिनीविचारः। आकाशमुख्यादियोगकथनं। सप्ताडपरकथनं। पञ्चाराङ्गचक्रकथनं। शुभा-शुभशकुननिरूपणं। जातकप्रकरणं। तत्र मूलजन्ममूलपुष्यादिकथनं। नक्षत्रादिदिनक-थनं। रोगमुक्तस्नानप्रकरणम्। पादप्रमाणेन दिनमानज्ञानकथनं। नष्टवस्तुविचारप्रकरणम्। ऋतुमुक्तौप्रकरणम्। प्रथमरजोदर्शनसमये मासादिफलकथनं। गर्भाधानपुंसवनादिकालनिरू-पणं। तत्र पयःप्राशनादिकालनिरूपणञ्च। विवाहप्रकरणे वरलक्षणकन्यालक्षणादिकथनं। विवाहवेदिनिर्माणादिविधिकथनं। अग्न्याधानविधिकथनं। अग्निचक्रकथनं। देवस्थापनविधि-कथनं। संक्रान्तिप्रकरणं। तैलाभ्यङ्गप्रकरणं। जन्मपत्रादिकथनं। पल्लीपतनविचारः। चिकित्सा-प्रश्नकथनञ्च।

No 2445. जातकालङ्कारटीका। Substance, country-made paper, 11½ × 4½ inches. Folia, 28. Lines, 9 on a page. Extent, 525 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1866. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Prose. Incorrect.

Játakálaṅkára-tíká. A commentary on the work described under the next preceding No. Anonymous.

Beginning. (अथ जातकालङ्कारस्य टीका लिख्यते।) सानन्दमिति। गणेशमविघ्ना-कारं इदं जातकं कुर्व्वे—इति कर्तौपस्थाकेनान्वयः। किं कृत्वा सानन्दं यथा भवति तथा नत्वा इदं गणेशं—इत्यादि।

End. षोडशोऽध्यायः, इष्टसंख्यैः वर्णैः षेट्ठैः इतैः प्रणीतः कृतः।

Colophon इति श्रीजातकालङ्कारटीकायां षष्ठाध्यायः समाप्तः।

विषयः। गणेशदैवज्ञकृतजातकालङ्कारस्य व्याख्यानं।

No. 2446. जातकालङ्कृतिश्रीः (जातकालङ्कारटीका,) Substance, country-made paper, 12 × 4½ inches. Folia, 52. Lines, 7—8 on a page. Extent, 647 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, fresh. Prose. Incorrect.

Játakálaṅkriti-śrí. An exposition and elaboration of the Játakálaṅkára, by the author himself. The codex is incompiete.

Beginning + + यं ब्रह्मविद्यापरिचयचतुरं श्रीधरं बालपुत्रं
समाचार्यं मुनीनां परिषदकमले प्रेमविश्रामभाजं ।
श्रीहेरं सेवदेव मुतिगणमधिमतं माधवं भावयित्वा
भावेचक्राग्रलेऽसौ प्रचरमतिमुदे जातकालङ्कृतिर्नौः ॥

अथ ज्योतिर्विज्ञिविलकन्दोऽलङ्कृतिकाचरणानिपुणः श्रीगणेशकविः श्रीगुरुजातकानुरोधिजातकालङ्कृतिनामग्रन्थं चिकीर्षुस्तदादौ निर्विघ्नपरिसमाप्त्यर्थं शिष्टाचारप्राप्तं भगवद्विभूतिभूतमथ + + + + + + + + + + गणेशनामा ग्रन्थकारचक्रमलेन सदा इत्यादि ।

End धर्मैकशानिधिः धन्वकलाकुशलोगोपालनामाभवत् तदनुजः श्रीमदेह-विद्दां वर—इति ।

Colophon. (इत्यतोलिखिताभावात् परिसमाप्तिसूचकवाक्यं नास्ति ।)

विषयः । गणेशदैवज्ञकृतजातकालङ्कारस्य व्याख्यानं ।

No. 2447. पद्मकोषः । Substance, country-made paper, 12 × 4½ inches. Folia, 10. Lines, 9 on a page. Extent, 487 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1863. Place of deposit, Calcutta, Government of India; another copy at Rasáḍha-grám, Post Dhamdaha, Zilla Purṇiyá, Paṇḍit Maheśa Jhá. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Padmakosha. A brief treatise on horoscopy showing the influence of the planets, &c., on human destiny. Anonymous. The codex is incomplete.

Beginning. गणेशं हरिं पद्मयोनिञ्च नत्वा
वरं भारतीं खेचरान् सर्वपुत्रान् ।
विलोक्याखिलं ताजिकं पद्मकोषं
प्रवक्ष्ये परं वर्षलग्ने फलानि ॥
अतः प्रवक्ष्ये षष्ठ्यादिलग्नं
लग्नादिकानां रविपूर्वकानां ।
सामान्यतोभावफलं ग्रहाणां
कौतूहलात् खेटविदां हिताय ॥ इत्यादि ।

End यामयंधोभवति यत्र + कोदर + खपकः

क्षितीशपुत्रोरिपुभयमथवा मर्त्यमृत्युं विधत्ते ।
+ + शौर्यं धनममुहरेदेवरोगं नराणां
सञ्जीवानिं सजनकलहं कामिनीनाञ्च पीडां ॥
इति राहुभावफलं ।

Colophon. इति पद्मकोषे भावाध्यायः । श्लोकसंख्या ११० । श्रीः । संवत् १८९२ ।

विषयः । जन्मलग्नप्रभृतीनां भावफलकथनं ।

No. 2448. केशवपद्धतिः, उदाहरणाख्यटीकासहिता । Substance, country-made paper, 10 × 3½ inches. Folia, 52. Lines, 11 × 12 on a page, Extract, 1,599 ślokas. Character, Nágara. Date ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Text, verse. Commentary, prose. Correct.

Keśava-paddhati. A treatise on horoscopy, with a commentary entitled Udáharaṇa. The text by Kes'ava, the comment by Visvanátha, son of Divákára.

Beginning. टीकायाः,—श्रीमदीशं नमस्कृत्य केशवीयाख्यपद्धतेः ।
अर्थितं विश्वनाथेन क्रियते बालबुद्धये ॥
मूलस्य,—
नत्वा विघ्नपपारदाच्युतशिवब्रह्मार्कमुख्यग्रहान्
कुर्वे जातकपद्धतिं स्फुटतरां होराविदां प्रीतये ॥
यत्नैः स्फुटतरोऽत्र जन्मसमयो वेद्योऽत्र खेटाः स्फुटाः ।
यत्पाके हि घटन्त उद्गमे द्वाद्यचं पद्धः स च ॥ इत्यादि ।

End. मूलस्य,—नन्दीग्रामे केशवोऽविप्रवर्यो-
योऽभूज्ज्योतिःशास्त्रकल्पं विधीक्ष्य ।
तेनोक्तेयं पद्धतिर्जातकीया
चत्वारिंसद्वृत्तबद्धा सुबोधा ॥
ये सुबोधां पठन्तीमामध्या जातकपद्धतिं ।
होराविन्मध्यवर्ती यान्ति लोके मान्यं यशः सुखं ॥

इति केशवपद्धतौ चतुर्दशाध्यायः ।

टीकायाः,—इयमिह लोके चावन्द्रार्कं तिष्ठतु । यस्य + मूलाच्च प्रभं भवतु । वे सुबोधमित्यस्य स्पष्टार्थः ।

Colophon इति श्रीदिवाकरदैवज्ञात्मजविश्वनाथविरचिते श्रीकेशवदैवज्ञविरचितपद्धत्युदाहरणे अष्टमाध्यायोदाहरणं समाप्तं ॥

विषयः। प्रथमाध्याये,—अथमग्रहसाधनार्थमवयंशकथनं। इष्टलग्नादिसाधनं। नतोन्नतसाधनं। भावसाधनं। वारोद्वावरोदयफलकथनं। भावकुण्डलीनिर्णयः। तत्र केन्द्रादिविवेचनं। द्वितीयाध्याये – दृष्ट्यानयनविधिकथनं। ३ये ग्रहाणां बलाबलनिरूपणं। अधिमित्रादिकथनं। अष्टवर्गबलादिसाधनं। भावबलादिकथनं। ४र्थे,—रश्मीष्टकष्टसाधनं। ५मे—आयुर्दायनविधिकथनं। ६ष्ठे —ग्रहाणां समस्तशुभाशुभज्ञानोपायकथनं। ७मे,—दशाप्रवेशादि कथनं।

No. 2449. सिद्धहेमचन्द्राभिधानस्वोपज्ञशब्दानुशासनवृत्तिः,(अष्टमाध्यायः।)

Substance, foolscap paper, 12 × 10 inches. Folia, 121. Lines, 9 on a page. Extent, 2,518 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, new. Prose. Incorrect.

Siddha-hemachandra. A grammar of the Sañskṛit language. By Hemachandra Súri. The codex contains only the eighth book which treats of the grammar of the Prákrit language. This work has been twice printed.

Beginning. अथ प्राकृतं ॥ अथ शब्द आनन्तर्य्यार्थोऽधिकारार्थश्च। प्रकृतिः संस्कृतं। तत्र भवं तत आगतं वा प्राकृतं। संस्कृतानन्तरं प्राकृतमधिक्रियते। संस्कृतानन्तरञ्च प्राकृतस्यानुशासनं। इत्यादि।

End. एवं चिरे चिरम्मि चिरम्मि, सरे सरम्मि सरम्मि। सिद्धमुक्तं मङ्गलार्थं। ततो युक्ष्ण्वाश्चकथा + + + अभ्युदयाय।

Colophon. इत्याचार्य्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायां सिद्धहेमचन्द्राभिधानस्वोपज्ञशब्दानुशासनवृत्तौ अष्टमस्याध्यायस्य चतुर्थः पादः समाप्तः।

समाप्ता चेयं सिद्धहेमचन्द्रशब्दानुशासनवृत्तिः प्रकाशिका नामेति।

आसीद्विशाम्पतिरमुद्रचतुःसमुद्र-
मुद्रा + + क्षितिभरक्षमबाहुदण्डः।
श्रीमूलराज इति दुर्द्धर + + + सि + श्री-
+ + + + मणिचुलुक्यकुलावतंसः ॥

तस्यान्वये समजनि प्रबलप्रताप-
तिग्मद्युतिः क्षितिपतिर्जयसिंहदेवः ।
येन स्वयंमसवितर्थ्यपरं सुधांशौ (?)
श्रीसिद्धराज इति नाम निजं व्यलेखि ॥
सम्यङ्निषेव्य चतुरश्चतुरोऽप्युपायान्
जित्वोप × + + + + + + + + + + +
विद्याचतुष्टय + + + + मतिर्जितात्मा
काष्ठा + + + + । पुरुषार्थचतुष्टये यः ॥
तेनातिविस्तृतदुरागमविप्रकीर्ण-
शब्दानुशासनसमस्त + र्थितेन ।
अभ्यर्थितो निरवमं विधिवद्व्यधत्त
शब्दानुशासनमिदं मुनिहेमचन्द्रः ॥ श्रीरस्तु ।

विषयः । अध्यायेऽस्मिन् केवलं प्राकृतभाषायाः प्रकृतिप्रत्ययादिभेदप्रदर्शनमुखेन व्याकरण-प्रक्रियाकथनं ।

No. 2450. जातकसुधाकरः । Substance, country-made paper, 9 × 4 inches. Folia, 6. Lines, 17—18 on a page. Extent, 277 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Játaka-sudhákara. On palmistry. Anonymous. The codex extends to eight chapters, but it seems to be incomplete.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । यन्नामधेयं सकलाभिभङ्गं यत्कीर्त्तिसंघः कलिकल्मषघ्नः । योऽवै रमाणां रमणा (?) स्वरूपोऽदेवः स पायात् करुणानिधिर्नः । १ । यं देवदेवं मुनिसिद्धसंघाः स्तुवन्ति गायन्ति च सामगीतैः । तं वन्द आद्यं शशिचूडाविराजितं शम्भुमुमार्द्धदेहं । २ । वक्ष्यातकं वासवराशराख्यशैलुष्यकात्यायनवाल्मीकैः । कृतं तदेवाधमनं ब्रवीमि युक्तं सुधामुग्निरयुक्तिभेदैः । ३ । रेखावशात् कुच च लक्षणाख्यानं तथा तत्पक्षसाधनञ्च । वक्ष्ये शिवं भूमिधरेन्द्रकन्याप्रियं नमस्कृत्य गुरुं स्वकञ्च । ४ ।

End. सद्भीर्षा च यदा सा व्याड़ेखा वै मदनामभाक् । तदा सा कुरुते नृणां महाराज्यपदं प्रभा । १७ । मदरेखा महाभाग्यं कुरुते सर्व्वसम्पदं । महानदी च रेखा सा कुर्य्याद्देक्षितिपं नरं । १८ । सद्भीर्षा नररेखा वै सायाध्यं कुरुते चमूः (?) । यदा वै तिलसंयुक्ता जायते

मदरेखिका । ६९ । सारामभार्जं कुरुते नरं भाग्याधिकं सदा । मद्राख्या रेखिका पुंसि: सुलभा पूर्वसचितैः । ७० ।

Colophon. इति श्रीसामुद्रिकोद्दिते ज्ञानसुधाकरे प्रथमावर्त्ते मद्रेखाप्रवचनं नामाष्टमोऽध्यायः ।

विषयः । १मे अध्याये करचरणादिगतरेखाणां नामकीर्त्तनं तासां फलकीर्त्तनञ्च । २ये ऽध्याये रेखाज्ञानतो जन्मकालीनग्रहादिनिर्णयः । ३ये अध्याये रेखाज्ञानतो जन्मकालीनमास-निर्णयः । ४र्थे अध्याये उक्तरीत्या पक्षनिर्णयः । ५मे अध्याये जन्मतिथिनिर्णयः । ६ष्ठे अध्याये इष्टकालनिर्णयः । ७मे अध्याये आयुर्योगनिरूपणं । ८मे अध्याये मद्रेखादितत्फलकीर्त्तनं ।

No. 2451. नीलकण्ठीसंज्ञातन्त्रम् । Substance, country-made paper, 12 × 5 inches. Folia, 6. Lines, 14–15–16 on a page. Extent, 398 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1721. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Nílakaṇṭha-saṇjṇá-tantra. On the astrological influences of the twelve signs of the Zodiac. By Nílakaṇṭha.

Beginning. श्रीवरदमूर्त्तिर्जयति । प्रणम्य श्रेरम्मथो दिवाकरं गुरोरनन्तस्य तथा पदाम्बुजं । श्रीनीलकण्ठोविविनक्ति तत्फलिभिज्ञानाधिकं सूरिमनःप्रसादकृत् । १ । पूर्णांबरो-ऽग्निः सुहृदाश्रयान्नतोऽप्यपित्तातिरथोग्निस्थः । पीतोदिनं प्राग्विषमोदयोऽल्पसङ्गप्रजोक्तचतुष्पः समौजः । २ । इयः स्थिरः क्षौ विनिशीतकक्षोयाम्येऽङ्गुभूवायुनिशाचरुष्यात् । श्वेतोतिशब्दोवि-षयोदयश्च मध्यप्रजाश्च शुभोऽपि वैश्यः । ३ ।

End. प्रश्नकालेऽपि वक्तव्यं (?) विचार्य प्रभुरिच्छया ।
सर्वासामपयोगोऽस्य विषं प्रच्छन्ति प+जाः ।

Colophon. इति नीलकण्ठी संज्ञातन्त्रं पूर्णतामगात् ।

विषयः । मेषादिराशीनां चरस्थिरादिसंज्ञाकथनं ।

No. 2452. यवनजातकम् । Substance, country-made paper, 9 × 4 inches. Folia, 8. Lines, 11—12—13—14 on a page. Extent, 292 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1809. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Verse. Incorrect.

Yavana-játaka. The name shows that it is a summary of astrological knowledge compiled from some Yavana work, but the codex is imperfect, and contains only three chapters on astrological marks on the persons of females. The work is inscribed to one Vṛiddha-yavana.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः। अथ स्त्रीलक्षणं लिख्यते। आतानिनीषु प्रमदा विनीता प्रभूतवेशा प्रियदर्शना च। प्रियम्वदा सर्व्वसखातिरामा प्रख्यातिना देवगुरुप्रसन्ना ॥ १ ॥

End. मुनि मूरा विशेषादितेऽपि भवानवा बत्युपारं विनिद्रमः सूर्यभौमाः सौम्याः पुरन्ध्रेषा विकारिभावान् प्रभावाख्यं मुनिसदेन्दुः (?) ॥ १० ॥

Colophon. इति श्रीवृद्धयवनाचार्य्यकृते यवनजातके स्त्रीराजयोगाध्यायः समाप्तः।

विषयः। १मे अध्याये स्त्रीलक्षणम् अथवे स्त्रीणां जन्मनः फलं। २ये अध्याये स्त्रीणां स्वा-दिग्भावफलं। ३ये अध्याये स्त्रीणां राजयोगकथनं।

No. 2453. वृहज्जातक वा जातकविवरणं टीकासहितम्। Substance, country-made paper, 12 × 5 inches. Folia, 82. Lines, 11 on a page. Extent, 3,174 ślokas. Character, Nágara. Date, Sм. 1872. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Verse. Incorrect.

Vṛihajjátaka ALIAS **Játaka-vivaraṇa**. An elaborate treatise on horoscopy, with a commentary. The text by Varáhamihira, the comment by Mahidhara. The codex is imperfect.

Beginning. (मू) श्रीगणेशाय नमः। मूर्त्तित्वे परिकल्पितः शशभृतो वर्त्माऽपुनर्जन्मना-मात्माऽविदां क्रतुषु यजतां भर्त्तामरज्योतिषां लोकानां प्रलयोद्भवस्थितिविभुश्चानेकधा यः श्रुतौ वाचोनैः स ददात्वनेककिरणस्त्रैलोक्यदीपो रविः ॥ १ ॥ भूयोभिः पटुबुद्धिभिः स्वकविषयां होराफलज्ञप्तये शब्दन्यायसमन्वितेषु बहुशः शास्त्रेषु दृष्टेष्वपि होरानन्त महार्णवप्रतरणे भग्नो-द्यमानामहं स्वल्पं वृत्तविचित्रमर्थबहुलं शास्त्रप्लवं प्रारभे ॥ २ ॥

(टी) श्रीगणेशाय नमः श्रीसरस्वत्यै नमः श्रीगुरुभ्यो नमः। श्रीगणेशं नतिंपद शारदां गुरुप-द्मजं (शारदापदपद्मजं) तथा संक्षेपतोऽनुमि वृहज्जातकविवृतिं। विद्वज्जनचकोराहलादैकचन्द्रिका-

माप्ते चावसिकाचार्यैवराहमिहिरोऽवेकनवरोगचिंतकमायनरं वीरायनं चिकीर्षु-रखाद्दुराविंशति मादूकविश्रौतितेनाह । मूनिले इति ।

End. (मू) तथाग्निके सर्पविवेष्टिताङ्गेयजोर्वैवीनः पुत्रयन्तव्यां । वीरासवजाङ्गितान्मराला विश्रामतेऽन्योपगतो भूपयः । २९ ।

(टी) चादित्यदासतनयखदवाप्तबोधः काम्पिल्लके सवितृलब्धवरप्रसादः । चावसिकोमुनिमतान्यवलोक्य सम्यग्होरां वराहमिहिरोरुचिरां चकार ।

Colophon. इति श्रीवराहमिहिरकृते दृव्याख्याने उपसंहाराध्यायः । दृव्याखानटीका समाप्ता ।

No. 2454. विवाहवृन्दावनम् । Substance, country-made paper, 9 × 4 inches. Folia, 16. Lines, 14-15-16 on a page. Extent, 494 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1689, Sk. 1553. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Verse. Incorrect.

Viváha-vṛindávana. Astrological calculations for ascertaining proper auspicious times for marriages, &c. By Kes'avárka.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीजगद्गुरवे नमः । श्रीमार्त्तण्डः सकलु भोगवशिवेशः श्रेयश्च च वरदं नयनाङ्गकश्रीः । यत्राखण्डपवनमङ्गलमाचचार ग्रङ्गारहारमविकोशुभरश्मिगुम्रः ॥१॥ सवर्गमगर्भगुभागुरिरेभ्य गौर्थ्यः सारं वराहमिहिरादिमतानुसारं । स्फारस्फुरत्परिमलाग्रमतं विवाहवृन्दावनं विरचयामि विचाररम्यं ॥ २ ॥ ध्रुवानुराधाकरमूलरेवतीकरमघास्वातिरदूषणोगणः । रवेरमीनामकरादिषट्सृती करपहे मङ्गलमूगीदृशां ॥ ३ ॥

End. प्रायोविवाहपटलं इत (:) कम्बमार्गं तत्त्वोपमं न सततं नयचालनानि । वृन्दावने परमतामपपीयमानवृन्दावनेगुरमतानिह सञ्चितश्रीः ॥ १ ॥

Colophon. इति श्रीकेशवार्कविरचिते विवाहवृन्दावने वधूवरप्रश्नाध्यायः ।

विषयः । १मेऽध्याये विवाहविषयकगणनाद्रविकथनं । २येऽध्याये विवाहे कालमीमांसा । ३येऽध्याये मेलकनिर्देशः । ४र्थाध्याये नवांशविवेचनं । ५मेऽध्याये लग्नादिस्थानविशेषगुणकीर्त्तनं । ६ष्ठेऽध्याये विचित्रचन्द्रतारफलकथनं । ७मेऽध्याये राशेर्नाशयता चन्द्रसूर्यंपरत्वनिर्देशः । ८मेऽध्याये षड्वर्गसाधनकथनं । ९मेऽध्याये गोधूलिनिरूपणं । विवाहे तत्प्रशंसा च । १०मेऽध्याये गोचरफलकथनं । ११शेऽध्याये शुभाशुभयोगकथनं । १२शेऽध्याये लग्नादिग्रहाणां फलं निर्दिष्टं । १३शेऽध्याये निधनादशुभस्थानस्थितस्य शुभग्रहस्य लग्नादिशुभस्थानस्थि-

सप्तमभवस्थ च स्थित्या शुभफलकीर्त्तनं। १४शेऽध्याये प्रश्नयोगबलकथनं। १५शेऽध्याये शुभाशुभग्रहारिष्टलक्षणनिरूपणं। १६शेऽध्याये वर्षवेशान्तादिदशाप्रवेशात् सुखदुःखफलकीर्त्तनं।

No. 2455. जातकमञ्जरी। Substance, country-made paper, 9 × 4 inches. Folia, 44. Lines, 7 on a page. Extent, 616 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Játaka-manjarí. A treatise on horoscopy. By Nrisiñha, son of Náganátha, of the Maudgalya gotra.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः। सद्यामेवप्राप्तप्रबद्धवआम्भूनदस्परिस्फटाघातक्रीड़ापरिमिलितजाम्बूनदरजः। मुखं यस्या धत्ते धवलरदकान्त्या सचपलां बलाकाभ्रभ्रान्तिं स दिशतु ममेष्टं गणपतिः॥ १॥ लब्धा धातुर्वराणि त्रिभुवनमहितं देवराज्यं पुरस्तात् पश्चादेनं निजेयप्रद्नमपि सकलान् कुर्वतीविष्णुभक्तान्। प्रह्लादश्चाप्यकर्मप्रतिहतिमुक्तो दैत्यनाथस्य वक्षस्थिता सखीसमेतो निजजनचिततत् पातु देवोन्नसिंहः॥ २॥ स्फटिकधवलच्छाया माया भवेन्दुमरीचिभिः मतिकुवलयं मूढं रूढं प्रबोध्य जगाश्रये। शरदिव गिरो भङ्गी रक्तीकृताणमषट्पद्रा रमयतु मुदं दद्यादाद्या गिरामधिदेवता॥ ३॥ स्वाङ्गं द्वादशधा विभज्य तपनोयोयाति सर्व्वं जगत् चन्द्रोर्द्धपधा कुजस्तु नवधा सौम्यश्चतुःषष्ठिधा। जीवः षोड़शधा भृगुर्वसुविधं चेधा शनिः सप्तभागपतिः (?) (सप्तधा स्वभांगः) श्रितिकारणान् चिरमहं नत्वार्थये वाञ्छितं॥ ४॥ षड्दर्शी नित्यतुष्टोमचिततमयपटुः सत्यवादी मनस्वी प्रश्निष्ठधायिबुद्धिः कलुषजनतिरस्कारकृत् सद्विवेकी। धर्म्मात्मा ज्ञानवादी सततभृद्वचाः शास्त्रतत्त्वोपदेष्टा जेता वाग्मान्तराले स भवति गुणवान् देशिकानां वरिष्ठः॥ ५॥ श्रीमन्मौद्गल्यगोत्रोबुधिजलधरशशी विट्ठनेन्द्रस्य शिष्यः दैवज्ञानां वरिष्ठः सकलगुणनिधेर्नागनाथस्य सूनुः। सूर्य्याल्लब्धा वराणि त्रिभुवनविदितात् सूर्य्यसिद्धान्तसारं संग्रह्यासौ नृसिंहः सरविमतितरां जातकाख्यं प्रचख्यौ॥ ६॥ तान् नत्वा द्वादशाचार्य्यान् वक्ष्यते सर्व्वसम्मता। संग्रह्य सूर्य्यसिद्धान्तं मया जातकमञ्जरी॥ ७॥

End. यद्येव्ययोगलपनादियोगात् तथा विचार्य्यैव वदेत् फलानि विन्द्यात् पुनः खेचरतामवस्थाभेदेन तौर्थकलादिग्विशेषान्॥ १०॥ यस्येत्थं जातकं योविलिखति विबुधः प्रीणयेत्तं च मर्त्यः विप्रवत्सं ग्रहदिष्टैर्वैःकनकधराभूषणैर्वाहनैश्च। त्रिंशत्तमामिनिष्कमद्दष्टमपि वा प्रीणयेयस्तु नैवं तस्याशस्य प्रहत्या कलुषमतिजुषोज्ञाभिनोमा लिखेतत्॥ ११॥

Colophon. इति जातकमञ्जर्य्यां निर्य्याणयोगोनाम षष्ठादशोऽध्यायः।

विषयः। १मे अध्याये आयुरादिगणनायां विविधसिद्धान्तकीर्त्तनं। २ये अध्याये राशिनक्षत्रादीनां नामभेदकथनं। ३ये अध्याये ग्रहाणां राश्युच्चिस्थितत्वादिभावकथनञ्च। ४र्थे अध्याये भावचिन्तनं। ५मे अध्याये करणलग्नादिभावफलं। ६ष्ठे अध्याये ग्रहाणां दृष्टेर्वलकीर्त्तनं।

७मे अध्याये ग्रहाणां बलनिरूपणं । ८मे अध्याये आयुर्दायकीर्त्तनं । ९मे अध्याये दशान्तर्दशादिफल-कीर्त्तनं । १०मे अध्याये ग्रहाणां मेषादिराशिषु फलकीर्त्तनं । ११मे अध्याये लग्नभावादि-फलकथनं । १२मे अध्याये राजयोगकथनं । १३मे अध्याये नाभसयोगकथनं । १४मे अध्याये केन्द्रा-दिस्थग्रहाणां फलं । १५मे अध्याये स्त्रीजातके रामेरंभमेदेन पुंजीवपुंसकलक्षणादिकथनं । १६मे अध्याये लग्नादिस्थानभेदेन ग्रहाणांस्थितिवशात् पुत्रोत्पत्तिः पुत्रस्य शुभाशुभकथनञ्च ।

No. 2456. सिद्धान्तरहस्यम् । Substance, country-made paper, 10 × 5 inches. Folia, 41. Lines, 19 on a page. Extent, 1,507 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1846. Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Siddhánta-rahasya. A commentary on the Grahalághava, a work on astrology. By Vis'vanátha Daivajna, son of Divákara Daivjna.

Beginning. श्रीगणेशायनमः । ज्योतिर्विद्गुरुणा गणेशगुरुणा निर्मेय शास्त्राम्बुधिं

ग्रथ्नो ग्रहलाघवं विवरणं कुर्वेऽस्य सत्प्रीतये ।

श्रुत्वा सम्भुतं दिवाकरसुतं ज्ञात्वा विश्वनाथः कृती

जातज्ज्योतिषधर्मसिद्धकृतपरिपाठाय नारायणः ॥ १ ॥

श्रीमद्गुरुणा गणेशदैवज्ञेन ये ग्रन्थाः कृतास्ते मद्भ्रातृपुत्रेण नर्सिंहेन ज्योतिर्विदा ग्रहलाघवटीकायां लोकहितेन लिखिताः । तद्यथा,

कृतादौ ग्रहलाघवं लघुतरतिथ्यादिचिन्तामणिं

सत्सिद्धान्तशिरोमणेश्च विवृतिं लीलावतीव्याकृतिं ।

श्रीवृन्दावनटीकिकाञ्च विवृतिं मौहूर्त्तंतत्त्वस्य वै

श्राद्धादिविनिर्णयं + + + + छन्दोर्णवाख्यञ्च वै ॥ १ ॥

सुधीरञ्जनं तर्जनीयन्त्रकञ्च कृताप्याद्यमोनिर्णयं होलिकायाः ।

लघूपायपातमथाध्यायपूर्व्वंन गणेशोगुरुप्रज्ञनिर्ब्बोधनायान् ॥ १ ॥

श्रीमत्कौशिकमुनिर्मेधपंक्तोद्भवोजलधिनीरनिकटवर्तिनन्दिग्रामनिवासी सकलभूमण्डल-मतिपूजितचरणबुमनाभोदयनिखिलशास्त्रार्थप्रवीणाहद्विदामेगोपपतिसेविदलमवर्या-करणमधीरमखिलमालविचारचतुरोज्योतिर्वित्कुलावतंसः श्रीमत्केशवदैवज्ञात्मजश्रीमद्गणे-शदैवज्ञपंक्तः ग्रहलाघवाख्यं करणं चिकीर्षुः तदादौ निर्विघ्नेन ग्रन्थसमाप्त्यर्थं तत्प्रचयार्थं चाभीष्टविघ्नविनायकगुणिदेवतानां मङ्गलानां गुरिदेवतानुवादकविदेवतावर्णं मङ्गलं वर्णनाति-सम्बद्धा प्रतिपादयति ज्योतिरिति ।

End. समर्त । गोलपालविपाविनोगुनपदहर्षहाजभमो रतलाधोनय दिवाकरस्य

तनयः श्रीविश्वनाथाख्यः । तेनेदं पञ्चाङ्गस्य गदितं व्याख्यानं सद्गुणैः श्रोत्रं प्रकमिदं सदा तु सज्जनैः कान्ते सदा धार्य्यतां ॥ १ ॥

Colophon. इति श्रीदिवाकरदैवज्ञात्मजविश्वनाथदैवज्ञविरचिते सिद्धान्तरहस्ये ज्य-कापक्षोदाहरणं समाप्तं ।

विषयः । पञ्चाङ्गपत्राख्यज्योतिषग्रन्थस्य व्याख्यानं ।

No. 2457. प्रभा । Substance, country-made paper, 14 × 5 inches. Folia, 236. Lines, 9 on a page. Extent, 7,138 slokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Rájá Rájendranáráyaṇa Deva, Bahádur. Appearance, new. Prose. Incorrect.

Prabhá. A commentary or Párthasárathi Mís'ra's Mímáṅsá-s'ástra-dípiká, an exposition of the Mímáṅsá doctrine. By Sad-vaidyanátha, son of Sadrámachandra Súri.

Beginning. शैव्यंशौमाद्गतराम + +
+ + + साश्रीर्थ्यं नमत्सनुग्रम् ।
सदा सदाचारनिरतमहं
श्रीरामचन्द्रं पितरं नमामि ॥
श्रीमद्रामचन्द्रपदेश्वरपादारविन्द-
मानम्य भक्तजनसिद्धिमहादेव ।
श्रीवैद्यनाथकविरद्भुतभाष्यतत्त्व-
सिद्धान्ततत्त्वममलं विशदीकरोति ॥
अधीत्य सकलं शास्त्रं परिशील्य यथामति ।
सद्गुरूणां प्रसादेन व्याख्यास्ये शास्त्रदीपिकां ॥

व्याख्यास्य इति । तत्र तावद्विषयोविषयएव पूर्वपक्षश्चोत्तरः । प्रयोजनञ्च पञ्चाङ्गं शास्त्रेऽधिकरणं स्मृतम् । इत्युक्तलक्षणोदाहरणसंशयपूर्वपक्षसिद्धान्तप्रयोजनरूपपञ्चाङ्गविचा-रात्मकाधिकरणघटिताध्यायकोमकृतः अस्मिन् शास्त्रे प्रत्यधिकरणं चतुर्दश सङ्गतिमाहुः । इत्यादि ।

End. समासस्य श्रीपादनामकं पोदनाया अविशेषात् परोक्षाश्रयेन उद्देश्य-श्रीवविशेषणाभावादिति स्वार्थः ।

Colophon. इति श्रीमत्पद्वाक्यप्रमाणपारावारधुरीणसद्रामचन्द्रसूरितनूजसद्वैद्यनाथकृतायां शास्त्रदीपिकाव्याख्यायां प्रभाख्यायां द्वितीयोऽध्यायः सम्पूर्णः ॥

विषयः । पार्थसारथिमिश्रकृतमीमांसाशास्त्रदीपिकायाः प्रथमाध्यायद्वितीयपादादारभ्य तृतीयाध्यायान्तं व्याख्यानम् ॥

No. 2458. रत्नपरीक्षा । (गरुडपुराणीयम्) Substance, country-made yellow paper, 16 × 5 inches. Folia, 12. Lines, 9 on a page. Extent, 324 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Rájá Rájendranárayaṇa Deva, Bahádur. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Ratna-paríkshá. A treatise on precious stones, their descriptions, qualities and uses. The work professes to be an extract from the Garuḍa Puráṇa. The bulk of this work has been published along with English, Bengali and Hindi translations by Rájá Saurindramohan Tagore, in 2 vols. 8vo.

सूत उवाच ।

Beginning. वक्ष्यामि परीक्षां रत्नानां बलो नामासुरोऽभवत् ।
इन्द्राद्या निर्जितास्तेन निर्जेतुं तैर्न शक्यते ॥
वरव्याजेन पशुतां याचितः स सुरैर्मखे ।
बलोऽददौ स्वपशुतामतिसत्त्वस्तुवे ततः ॥ इत्यादि

End. प्रवालं वैमलं स्निग्धं सुराणां विद्रुमं हि तत् ।
धनधान्यकरं लोके विषापत्तिभयापहम् ॥
परीक्षा पुष्पकोक्ता च रुधिराख्यस्य वै मणेः ।
स्फटिकस्य विद्रुमस्य रत्नज्ञानाय शौनक ॥

Colophon. इत्यादिमहापुराणे गारुडे रत्नपरीक्षा समाप्ता ।

विषयः । देवानां प्रार्थनाय बलासुरस्य स्वशरीरार्पणैः रत्नबीजकत्वोत्कारविवरणकथनं । अथ वज्रपरीक्षानुत्पत्तिस्थानकथनं । तत्र स्थानविशेषवशेन तेषां वर्णादिभेदनिरूपणं । वज्रप्रकारभेदकथनं । तेषां प्रत्येकं परीक्षाविधिकथनं । शुभाशुभफलकथनं । अथ मुक्तापरीक्षाविधिकथनं । तत्र गज-वराह-शङ्खादिभ्यस्तासामुत्पत्तिकथनं । तासां प्रत्येकं लक्षणादिकथनं । सिंहलादिषु तासामुत्पत्तिकथनञ्च । पद्मरागपरीक्षानिरूपणं । तत्र सिंहलकलपुर-गङ्गाविधानप्रसङ्गे तेषां प्राधान्येन उत्पत्तिकथनं । तेषां प्रकारभेदादिकथनञ्च । अथ मरकतपरीक्षाविधिकथनं । तेषां लक्षणादिभेदकथनं । इन्द्रनीलपरीक्षादिविधिकथनं । वैदूर्यपरीक्षादिविधिकथनं । पुष्परागपरीक्षादिकथनं । कर्केतनपरीक्षादिविधिकथनं । भीष्मकपरीक्षादिविधिकथनं । पुलकपरीक्षादिकथनं । रुधिराख्यपरीक्षादिकथनं । स्फटिकपरीक्षा- । विद्रुमपरीक्षादिकथनञ्च ।

No. 2459. निदानम् । (गरुडपुराणीयम् ।) Substance, country-made yellow paper, 18 × 6 inches. Folia, 78, Lines, 9 on a page. Extent, 2,193 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Rájá Rájendranáráyaṇa Deva, Bahádur. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Nidána. On the origin, symptoms, and classification of diseases. An extract from the Garuḍa Puráṇa. This is distinct from a work of this name compiled by Mádhava Kara.

धन्वन्तरिरुवाच ।

Beginning. सर्वरोगनिदानञ्च वक्ष्ये सुश्रुत तत्त्वतः ।
आत्रेयाद्यैर्मुनिवरैर्यथा पूर्वमुदीरितम् ॥
रोगः पाप्मा ज्वरो व्याधिर्विकारो दुःखमामयः ।
यक्ष्मा तङ्क गदा बाधाः शब्दाः पर्यायवाचिनः ॥
निदानं पूर्वरूपाणि रूपाण्युपशयस्तथा ।
संप्राप्तिश्चेति विज्ञानं रोगाणां पञ्चधा स्मृतं ॥ इत्यादि ।

End. कंसाह्वमधुका चेति गुडूचीनागरं वृषः ।
किरातत्तिक्तकश्चैव भूनिम्बः काण्डतिक्तकः ॥
सूत उवाच ।
नामान्येतानि हरिरव्यानि च शिवङ्करः ।
रोगघ्ना रोगिरोगी विष्णुर्नारायणादिकं ॥
गरुडोमाखड्गोविष्णु र्गारुडी गरुडध्वजः ।
चतोवाकरणं वक्ष्ये कुमारीतन्त्र शौनक ॥

Colophon. इत्यादिमहापुराणे गारुडे निदानं समाप्तं । (औषधनामानि ।)

विषयः । सुश्रुतेन सह धन्वन्तरेः संवादेन रोगाणां पर्यायकथनं । पूर्वरूपादिकथनं । संक्षेपेण सर्वरोगनिदानकथनं । ज्वरनिदानं । पित्तनिदानं । कासनिदानं । श्वासनिदानं । हिक्कानिदानं । यक्ष्मनिदानं । अरोचकनिदानं । हृद्रोगनिदानं । मदात्ययनिदानं । अर्शो-निदानं । अतीसारनिदानं । मूत्राघातनिदानं । प्रमेहनिदानं । विद्रधिनिदानं । उदर-निदानं । पाण्डुशोथनिदानं । विसर्पादिनिदानं । मिथ्याचारनिदानं । क्रिमिनिदानं । वातव्याधिनिदानं । वातरक्तनिदानं । योगसारकथनं । अनुपानविधिकथनं । अथ चिकित्सा-कथनं । तत्र ज्वरचिकित्सा । नाडीव्रणचिकित्सा । स्त्रीरोगचिकित्सा । सिद्धयोगसारकथनं । घृततैलादिविधिः । विविधरोगकथनं । तत्र तत्र रोगविशेषे योगविशेषविधिकथनञ्च । पूर्वोक्तेषु सर्वेषु रोगेषु प्रत्यक्षं चिकित्साकथनं । मधिमन्थादिविधानञ्च । औषधानां नामकथनपूर्वकं पर्यायकीर्तनञ्च । इति शम् ।

No. 2460. चरणव्यूहभाष्यम् । Substance, country-made yellow paper, 18 × 5½ inches. Folia, 22. Lines, 8 on a page. Extent, 572 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Rájá Rájendranáráyaṇa Deva Bahádur. Appearance, new. Prose and Verse. Incorrect.

Charaṇa-vyúha-bháshya. A commentary on the Charaṇa-vyúha, a summary of the contents of the four Vedas and their classification. Anonymous.

Beginning. अथातश्चरणव्यूहं व्याख्यास्यामस्तत्र चतुर्णां चातुर्वर्ण्यं चत्वारो वेदा व्याख्याता भवन्ति । तत्र ऋग्वेदो यजुर्वेदः सामवेदोऽथर्ववेद इति । तत्र ऋग्वेदस्याष्ट भेदा भवन्ति । चर्चा श्रावकश्चर्चकः श्रवणीयपारः क्रमपारः क्रमपदः क्रमजटः क्रमदण्डश्चेति चतुष्पारायणमेतेषां शाखाश्चतुर्विधा भवन्त्याश्वलायनी सांख्यायनी शाकला बाष्कला माण्डूकाश्चेति तेषामध्ययनमध्यायाश्चतुःषष्टिः । मण्डलानि दशैव तु । वर्गाणां परिसंख्यातं द्वे सहस्रे षडुत्तरे ।
इत्यादि ।

End. कर्माणि चेति चतुर्थीं ब्रह्मभावसमाप्तेरित्यर्थः ।

Colophon. इति चरणव्यूहभाष्ये चतुर्थः खण्डः ।

— — — — — — — — — ।

विद्वद्भिः प्रार्थितेनेयं महीदासद्विजन्मना ॥

चरणव्यूहस्येव विवृता यततो मया ॥

विषयः । चतुर्वेदीयचरणव्यूहस्य व्याख्यानम् ।

No. 2461. भागवततत्त्वदीपनिबन्धः । Substance, country-made paper, 13 × 7 inches. Folia, 182. Lines, 6 on a page. Extent, 3,184 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Rájá Rájendránáráyaṇa Deva, Bahádur. Appearance, new. Verse. Generally correct.

Bhágavata-tattvadípa-nibandha. An enquiry into the philosophy of the Bhágavata Puráṇa, showing that the Bhágavata inculcates the S'uddhádvaita doctrine. By Vallabha Díkshita.

Beginning. नमो भगवते तस्मै कृष्णायाद्भुतकर्मणे ।
रूपनामविभेदेन जगत्क्रीडति यो यतः ॥
सात्त्विका भगवद्भक्ता ये मुक्तावधिकारिणः ।
भवान्तसम्भवा दैवात्तेषामर्थो निरूप्यते ॥

भगवच्छास्त्रमाश्रित्य विचार्य्यं च पुनः पुनः ।
यदुक्तं हरिणा यच्चात्तदेव विनिश्चये ॥
एकं शास्त्रं देवकीपुत्रगीत-
मेकोदेवोदेवकीपुत्र एव ।
मन्त्रोऽप्येकस्तस्य नामानि यानि
कर्म्माप्येकं तस्य देवस्य सेवा ॥
इत्याकलय्य सततं शास्त्रार्थः सर्व्वनिर्णयः ।
श्रीभागवततत्त्वस्य चर्य्यं वच्मि यथामति ॥
वेदान्ते च श्रुतौ ब्रह्मलिङ्गं भागवते तथा ।
ब्रह्मेति परमात्मेति भगवानिति शब्द्यते ॥ इत्यादि ।

End. यथा भागवतस्यार्थोबुद्धिस्थाच्युतनोदनात् ।
तथा निरूपितः सद्भिः क्षमा कार्य्या ममोपरि ॥
युक्तं वा यदि वायुक्तं मया यद्यन्निरूपितं ।
तत्सर्व्वं क्षम्यतां देवाच्युतं वि + रूपितं (?) ॥

Colophon. इति श्रीवल्लभदीक्षितविरचिते श्रीभागवततत्त्वदीपनिबन्धे द्वादशस्कन्ध-प्रकरणं सम्पूर्णं ।
श्रीमद्भागवते दीपः कृतोवल्लभदीक्षितैः ।
व्यासवैष्णवदासेन लिखितोदीपते + + ॥

विषयः । श्रीमद्भागवतस्य प्रत्येकं द्वादशस्कन्धीयतात्पर्य्यार्थकथनमुखेन शुद्धाद्वैतवाद-निरूपणं ।

No. 2462. मङ्गलाष्टकम् । Substance, country-made paper, 12 × 4 inches. Folium, 1. Lines, 20. Extent, 29 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Rájá Rájendranáráyaṇa Deva, Bahádur. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Mañgaláshṭaka. A hymn in eight stanzas in praise of the leading Hindu gods and goddesses. By Kálidása.

Beginning. श्रीमत्पङ्कजविष्टरो(?)हरिहरोवायुर्महेन्द्रोऽनल-
श्चन्द्रोभास्करवित्तपालवरुणाः प्रेताश्च दिक्पालकाः ।
प्रद्युम्नोनलकूबरः सुरगजश्चिन्तामणिः कौस्तुभः
स्वामी शक्तिधरश्च लाङ्गलधरः कुर्व्वन्तु नो मङ्गलम् ।

End. इत्येतद्रामङ्गलाष्टकमिदं पापौघविध्वंसनं
पुण्यं श्रीकविकालिदासरचितं दत्तं प्रबन्धमुत्तम् । (?)
यः प्रातर्भवमानसस्य पठते कार्य्याणि सिद्ध्यन्ति वै
मङ्गलसागरसङ्गमं प्रतिदिनं प्राप्नोति पुण्यं महत् ॥

Colophon. इति श्रीकालिदासकृतं मङ्गलाष्टकं सम्पूर्णं ।

विषयः । प्रधानतया प्रसिद्धानां देवतादीनां समीपे आत्मनो मङ्गलप्रार्थनम् ।

No. 2463. भगवन्नाममाहात्म्यसङ्ग्रहः । Substance, country-made paper, 12 × 4 inches. Folia, 15. Lines, 5 on a page. Extent, 154 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Rájá Rájendranáráyaṇa Deva, Bahádur. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Bhagavannáma-máhátmya. The merit of reciting or of hearing the recitation of the name of Hari proved by a series of extracts from various Puráṇas and other mediæval works. By Niranjana Yati.

Beginning. प्रणम्य जानकीनाथं सच्चिदानन्दविग्रहं ।
नाममाहात्म्यबोधाय सङ्ग्रहो लिख्यते मया ॥
नारायण हरे राम कृष्ण गोविन्द माधव ।
पाहि मां श्रीहरे विष्णो शिव दीनार्त्तिनाशन ॥ इत्यादि ।

End. श्रीनाममाहात्म्यस्य पुराणादेष सङ्ग्रहः ।
अनेन प्रीयतां रामः सीताजानिः सलक्ष्मणः ॥

Colophon. इति श्रीनिरञ्जनयतिना कृतो भगवन्नाममाहात्म्यसङ्ग्रहः समाप्तः ।
शुभमस्तु मङ्गलमस्तु ।

विषयः । निखिलपुराणधर्म्मशास्त्रादिभ्यो भगवन्नामकीर्त्तनश्रवणादीनां माहात्म्यवचनान्युद्धृत्य प्रदर्शनम् ।

No. 2464. पिङ्गलप्रकाशः । Substance, country-made paper, 17 × 4 inches. Folia, 51. Lines, 8 on a page. Extent, 2,664 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Rájá Rájendranáráyaṇa Deva, Bahádur. Appearance, new. Prose. Incorrect.

Piṅgala-prakáśa. A commentary on Piṅgala's treatise on the metres in common use in Prákṛit poetry. By Vis'vanátha Panchánana son of Vidyánivása Mahámahopádhyáya.

Beginning. अथमन्दः शास्त्रकर्त्तुः पिङ्गलाचार्य्यस्य कृतिरूपं मङ्गलं निर्विघ्नग्रन्थपरिसमाप्तये ग्रन्थादौ करोति, विविधेति विविधा नानाप्रकारविन्यासविशिष्टा भाषा यत्र तद्विधभावछन्दःकदम्बं तदेव सागरः अतिदुर्गमत्वात्—इत्यादि।

End. खलितरथगमनःसरसमतिर्गौडजातस्यगणपर्य्यन्तः श्रीश्रीरविपुरिवसेौ-द्वीऽभवत् सुकुलसमयावतीर्णोऽरवे॥

Colophon. इति महामहोपाध्यायश्रीविद्यानिवासात्मजविश्वनाथपञ्चाननकृते पिङ्गलप्रकाशे वर्णार्थः॥ श्रीगुरवे नमः॥

विषयः। पिङ्गलाचार्य्यकृतप्राकृतछन्दोग्रन्थस्य व्याख्यानम्।

No. 2465. सारसुन्दरी। Substance, country-made paper, 18 × 3 inches. Folia, 275. Lines, 10 on a page. Extent, 11,645 ślokas. Character, Bengali. Date, SF 1602. Place of deposit, Calcutta, Rájá Rájendranáráyaṇa Deva, Bahádur. Appearance, old. Prose. Correct.

Sára-sundarí. A commentary on the Námaliṅgánusásana of Amara Siṅha. By Mathuresá Vidyálaṅkára, of the sept of Napádhíya Bandyaghaṭa.

Beginning. ब्रह्मोपेन्द्रमहेशप्रमुखसुराद्दित्येयपादद्वयां
देवद्वेषिपिशाचदानवचमूदम्भूलयन्तीं परां।
वन्देऽहं परमेश्वरीं प्रभजतां संसारपीडाहरा-
मर्पां सूर्य्यशतप्रभां त्रिनयनां भक्त्याशिवामम्बिकां॥
यः सर्व्वानन्दवन्द्यः श्रितितलविदितः सत्कुलीमेलबीजो
हृन्मुख्याय जन्मे कृतविविधकुलीनाथवेशमायवाभः।
काश्रीनाथोऽपि तस्मात्प्रभजनि कुलवांश्चन्द्रवन्द्याखतोये
तस्मात्ख्यातनामा समजनि शिवरामोऽर्थविद्याप्रवर्षी॥
शिवरामतनूद्भूतविद्यालङ्कारधीमता।
क्रियते मन्दबोधाय टीकेयं सारसुन्दरी॥
टीका यद्यपि भूयसीविद्यन्तेऽत्र मनीषिणां।
तथापि सर्व्वसारार्थज्ञानाय क्रियते मया॥
रायमुकुटटीकादेः कलापादिक्रिया यतः।
सुपद्मप्रक्रिया तस्मात्परेषेव तन्यते॥

श्रीराम् प्रणम्य चक्रवर्त्तीविनिवेदयामि ।
दयाब्धिः सकलशास्त्रविचारदक्षान् ।

End. एवमन्यत् सुधीभिर्भावनीयमिति शिवम् ।
शकाब्दतिथियुङ्माके विद्यालङ्कारधीमता ।
लिङ्गादिसङ्ग्रहे टीका निर्म्मिते सारसुन्दरी ॥
शिवरामचक्रवर्त्ती जनकः पार्व्वती प्रसूः ।
यस्य श्रीमथुरेशोऽसौ चकार सारसुन्दरीं ॥

Colophon. इति नवाडीयचन्द्रावटीयश्रीमथुरेशविद्यालङ्कारविरचितायां नामलिङ्गानुशासनटीकायां सारसुन्दर्य्यां लिङ्गादिसङ्ग्रहवर्गः । समाप्तेयं टीका ।
पञ्चाभरसचन्द्राब्दे टीकेयं सारसुन्दरी ।
लिखिता चक्रवर्त्तीयरामनारायणधीमता ॥

विषयः । अमरकोषस्य व्याख्यानम् ।

No. 2466. श्रुत्यध्यायव्याख्याव्याख्यानम् । Substance, country-made yellow paper, 20 × 4 inches. Folia, 29. Lines, 6 on a page. Extent, 492 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Rájá Rájendranaráyaṇa Deva, Bahádur. Appearance, new. Prose. Generally correct.

S'rutyadhyáya-vyákhyá-vyákhyá. A gloss on a commentary by Srídhara Svámí on the S'rutyadhyáya section of the 10th book of the Bhágavata Puráṇa. Anonymous.

Beginning. श्रूयत एव श्रुतिः । तथा च षड्दर्शनवचनमीश्वरवाक्यं श्रुतिश्च । जीविकैश्वरवाक्यनाशाय चतुर्वर्गेति । पुराणादिनाशाय ईश्वरेति । इत्यादि ।

End. ज्ञानस्य प्रकाशमानत्वेऽपि न विषयत्वं तस्य प्रकाशत्वाद्यत्वात् श्रुतिगीतस्य उपनिषदः । किन्तु यामनियमिताः । इति ।

Colophon. इति श्रुत्यध्यायव्याख्याव्याख्यानम् ।

विषयः । श्रीधरस्वामिकृतश्रीमद्भागवतदशमस्कन्धीयश्रुत्यध्यायव्याख्यायाः व्याख्यानम् ।

No. 2467. चित्रगुप्तकथा । Substance, country-made yellow paper, 18 × 4 inches. Folia, 4. Lines, 9 on a page. Extent, 100 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Rájá Rájendranaráyaṇa Deva, Bahádur. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Chitragupta-kathá. Origin and history of the Káyasthas. Chitragupta was born out of the entire body (*káyá*) of Brahmá, and hence the name Káyastha. This personage had nine sons, namely, Gauḍa, Máthura, Bhaṭṭa, Nágara, Sena, Adhishṭhána, S'rivástavya, Ambashṭha, and Karaṇa, and these represent the nine septs of the Káyastha clan. At the end there is an account of an annual fast in honor of Chitragupta. The work professes to be an episode of the Uttarakhaṇḍa of the Padma Puráṇa.

Beginning. अम्ब ऋषिरुवाच । मुने कथय धर्म्मज्ञ कायस्थानाञ्च सम्भवं ।
कायस्थानां कुतोजन्म तेषां कथय सुव्रत ॥
एतत्सर्व्वं समासेन धर्म्मज्ञोऽसि मतोमम ।
इत्यात्रेय उवाच ।
चित्रगुप्तं महाप्राज्ञं पौलस्त्यं मुनिपुङ्गवं ।
पप्रच्छ उपसङ्गम्य भीष्मोधर्म्मभृतां वरं ॥ इत्यादि ।

End. ब्राह्मणान् भोजयेत् प्राज्ञस्तेभ्योदद्याद्धनानि च ।
यथार्हं दानपानानि चित्रगुप्तस्य प्रीतये ।

Colophon. इति श्रीपद्मपुराणे उत्तरखण्डे चित्रगुप्तकथा समाप्ता ।

विषयः । इत्यात्रेयेण सार्द्धं धर्म्मर्षेः संवादेन चित्रगुप्तस्य जन्मादिकथनं । तत्र ब्रह्मकाय-जातत्वात् कायस्थेतिसंज्ञाकथनञ्च । तस्य गौड़-माथुर-भट्ट-नागर-सेन-अधिष्ठान श्रीवास्तव्य-अम्बष्ठ-करणनामकनवपुत्रकथनं । तदर्थं भीष्मसौदासाभिधानकपतिकृतचित्रगुप्तपूजाकथनं । कार्त्तिकशुक्लद्वितीयायां तत्पूजनमाहात्म्यादिकथनञ्च ।

No. 2468. सहानुमरणविवेकः । Substance, country-made yellow paper, 18 × 5 inches. Folia, 16. Lines, 8-9 on a page. Extent, 713 s'lokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Rájá Rájendranáráyaṇa Deva Bahádur. Appearance, new. Prose and verse. Incorrect.

Sahánumaraṇa-viveka. A digest of the rules regarding concremation, discussing all details and supplying the rituals. By Anantaráma Vidyávágís'a, son of Rámacharaṇa Nyáyálaṅkára.

Beginning. श्रीपूर्णानन्दरामः श्रीगुरुं नत्वा विधानतः ।
सहानुगमनादीनि लोकानां वच्मि सतां मुदे ॥

श्रुतिस्मृतिपुराणादीनशेषान् सङ्ग्रहानपि ।
समालोच्य यथान्यायं विचारः क्रियतेऽधुना ॥

तत्रादौ सहानुमरणं निरूप्यते । मिताक्षराविवादरत्नाकरविवादचिन्तामणिशुद्धितत्त्व-विवादभङ्गार्णवसेतुप्रभृतिषु ऋषिवेदवाक्यानि यथा । तत्राङ्गिराः । मृते भर्तरि या नारी समारोहेद्धुताशनं । इत्यादि ।

End. सहानुमरणादीनां विचारे स्खलनं मम ।
धीरैस्तत्कृपया पूर्य्यमित्यनन्तनिवेदनं ॥

Colophon. (?) महामहोपाध्यायरामचरणन्यायालङ्कारभट्टाचार्य्यात्मजश्रीअनन्तराम-विद्यावागीशविरचितः सहानुमरणविवेकः समाप्तः ॥

विषयः । स्त्रीणां भर्त्तृसहगमनविधिनिरूपणं । साध्वीलक्षणादिकथनं । असतीनामपि सहगमनेन पातित्यनाशमात्रकथनं । साध्वीनां पूज्यताकथनं । अनुमरणविधिकथनं । क्वचिद् बालापत्यादौ सहगमनादिनिषेधकथनं । मुक्तिविवेचनं । स्वर्गादिकामनारहितत्वेन सहगमना-यनुष्ठानान्मोक्षसिद्धिर्भवतीतिनिरूपणं । वैधमरणे नात्मघातदोष इति निरूपणं । देशाचारस्य प्रामाण्यनिरूपणं । जातिभेदेन सहमरणानुमरणयोरधिकारभेदकथनं । सहमरणादौ चिता-भ्रष्टायाः प्रायश्चित्तादिनिरूपणं । तत्र तत्र श्राद्धविधिकथनं । अशौचादिनिरूपणं ।

No. 2469 प्रायश्चित्तसङ्ग्रहः । Substance, country-made paper, 11 × 4 inches. Folia, 26. Lines, 6—7 on a page. Extent, 318 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1837. Place of deposit, Calcutta, Rájá Rájendra-náráyaṇa Deva, Bahádur. Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct.

Práyaśchitta-saṅgraha. A digest of the rules regarding expiations. By Devarája. The work is in Hindi and all the Smṛiti excerptas have been translated into that language. The work was prepared under the orders of Mahárájá Chet Siñha, of Benares.

Beginning. काशीवासिजनस्य दस्युपवनप्रत्यूहविच्छित्तये
ख्यातः श्रीबलिवन्तसिंहनृपतिर्भेजस्य भागोभवत् ।
भारेणातिविसंष्ठुला क्षितिरियं नामांशसाम्या वसा-
द्व्यग्नं इत्युनेव येन पृथिवी साम्यं समासादिता ॥
यत्नैः कन्चलपद्धिविभ्रमहरीं सिन्दूरसंचालने-
र्दैन्यैरस्तगिरिश्रियं वैरिकतरे यस्य चित्रो यहा ।

सिन्धोयस्य ह्यपारसत्त्व किमपि प्राप्तो + + ज्ञानतां
यस्य श्रीधरग्रामनुना कवलितोनाद्यापि धत्तेऽङ्कुरं ॥
स्तनुतस्य सुयज्वनः क्षतनवाद्यानस्य तेजोनिधेः
शौर्यो रचति चेतसिंहनृपतिः षाड्गुण्यविद्यागुरुः ।
श्रीनारायणपादपद्मयुगलं यः केवलं वन्दते
चूडारत्नमरीचिमञ्जु पृथिवीनाथैः परैर्वन्द्यते ॥
सैन्यानि द्विषतामपास्य सहसा दैन्यानि विद्यावतां
कीर्त्यैव नियोजिता स्मरयितुं नूनं दिशोधावति ।
प्रायश्चित्तविधिं विवेकुमनसस्तस्यानुरागोदयाद्-
देवेश्वरधर्मदीर्घ्ये बोधनधिया सङ्गृह्यते किञ्चन ॥
मनुर्विविष्णुहारीतयाज्ञवल्क्योशनोऽङ्गिराः ।
यमापस्तम्बसम्वर्ताः कात्यायनबृहस्पती । इत्यादि ।

End. पराके धेनुद्वयं । गोव्रते पञ्चधेनवः । इति व्रतानां प्रत्याम्नायाः ।

Colophon. इति श्रीमहाराजचेतसिंहनियुक्तदेवराजकृतः प्रायश्चित्तसङ्ग्रहः ॥ संवत् १८३० ॥

विषयः । ग्रन्थेऽस्मिन हिन्दीभाषया प्रायश्चित्तविधिनिरूपणं । तत्र तत्तत्प्रमाणानि यथा-श्रुतान्येव हिन्दीभाषया अनूद्य प्रदर्शितानीति ज्ञेयम् ।

No. 2470. तत्त्वसन्दर्भटिप्पनी । Substance, country-made paper, 13 × 6 inches. Folia, 26. Lines, 10 on a page. Extent, 666 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Rájá Rájendranáráyaṇa Deva, Bahádur. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Tattva-sandarbha-ṭippaní. Exegetical notes on the "Tattva-sandarbha,' a treatise by Jíva Gos'vámí on the metaphysics of the Vaishṇavas of Bengal. By Vidyábhúshaṇa.

Beginning. भक्त्याभासेनापि तोषं दधाने
धर्माध्यक्षे विश्वनिस्तारिनाम्नि
नित्यानन्दाद्वैतचैतन्यरूपे
तत्त्वे तस्मिन् नित्यमास्तां रतिर्नः ॥
मायावादं यस्तमःस्तोममुच्चै-
र्नाशं निन्ये वेदवागंशुजालैः ।

भक्तिर्विश्वोद्दंशिता येन लोके
श्रीमान् सोऽयं भानुरामस्तनोतु ॥
— — — — — —।
व्याकरणाद्यष्टसिन्धु पुंसां यद्गम्यविस्तरे ।
यतोऽत्र सूक्ष्मे सन्दर्भे क्रियमाणा प्रकाश्यते ॥
श्रीमज्जीवेन ये पाठाः सन्दर्भेऽस्मिन् परिष्कृताः ।
व्याख्यायन्ते न रचनी मान्ये ये तेन वेष्टिताः ॥

श्रीबादरायणोभगवान् व्यासोब्रह्मसूत्राणि प्रकाश्य तद्भाष्यभूतं श्रीभागवतमाविर्भाव्य स्वयं तदध्यापितवान्। तदर्थं निर्णेतुकामः श्रीजीवः प्रत्यक्षकृत्वाचक्रुक्रित्रिमं वाञ्छितपीयूषवाचक — — — — ज्ञव्यवर्षेमिति । सुमेधसोजनाः कदापि हरिं यजन्ति ।

End. उपदेशवाक्यानि सर्वे मध्ये यस्य तस्मिन्।
क्रिष्णो तत्त्वसन्दर्भे विधाभूयविनिर्मिता ।
श्रीजीवपादसंज्ञा सङ्क्षेपा विनिर्मिता ॥

विषयः । श्रीमज्जीवगोस्वामिकृतसन्दर्भनामकग्रन्थस्य व्याख्यानम्।

No. 2471. सारात्सारसङ्ग्रहः । Substance, country-made paper, 18 × 4 inches. Folia, 684. Lines, 8—9 on a page. Extent, 19,977 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1697. Place of deposit, Calcutta, Rájá Rájendranáráyaṇa Deva, Bahádur. Appearance, old. Prose and verse. Incorrect.

Sárátsára-sañgraha. A Tántric miscellany, containing accounts and rituals of a great number of Tántric feasts, fasts, and observances, each illustrated by ancient legends. A detailed table of its contents is given below in Saṇskṛit. Compiled by Rámasañkara.

Beginning. यामा या तारतारा जयति सुखधारा सुखकरा-
हरव्यारा यस्याः स्वपन्ति सुखधारा सुखधरा ।
महामाया माया जयति स्वरचारादनघधा (?)
सर्वं या श्रीः सेयकरचवरदा दुःखितजने ॥
सर्वं यातो माया सुखरत्नि माराणपि अङ्गा-
नना भूता यातोः प्रवचनवदा पीतवपुषा ।

मातङ्गी मालङ्गी वरदिपुभवदा भैरवी षोडशी वा
नमस्येऽयं प्रावत्यतिशयमतिमंत्रमाता स्वयं वा ॥
शक्तिः साक्षान्महादेवी महादेवः स शक्तिमान् ।
तयोर्विभूतिरेषा वै सर्वमेतच्चराचरं ॥
यत्र किञ्चित् क्वचिद्रूपं किञ्चित्तत्तु चिदात्मकं ।
स्वयं शुद्धमशुद्धञ्च परञ्चापरमेव च ॥ इत्यादि ।

End. एवमुच्चार्य्य दातव्योबलिः कुलजनप्रियः ।
यदि न भुज्यते यत्र तदा नैव शुभं भवेत् ॥
शुभं यदि भवेत्तच्च भुज्यते तद्दोषतः ।
एवं ज्ञात्वा महादेवि शान्तिस्वस्त्ययनं चरेत् ॥

Colophon. इति श्रीगुरुरायरामभट्टरविरचिते सारात्सारसङ्ग्रहे भवादिनिर्देशो नाम द्वादशपरिच्छेदः । समाप्तोऽयं ग्रन्थः । शकाब्दाः १६९० ॥

विषयः । शिवाशिवयोर्विभूतिकथनं । अर्द्धनारीश्वरमूर्त्तिकथनं । अर्द्धनारीश्वरस्तोत्र-कथनं । इन्द्रादीनामभिमानभङ्गकथनं । अमुनीनामपि निर्व्वाणप्राप्तिकथनं । तन्त्राणामसंख्येय-कथनं । इन्द्रादीनां ब्रह्मतत्त्वविषये संशयच्छेदकथनं । संक्षेपेण दुर्गायाः माहात्म्यकथनं । प्रसि-द्धानां तन्त्राणां नामकथनं । पीठनिर्णयः । महाविद्यानिरूपणं । कुल्लुकाशिखमन्त्रमातृकानामा-दिकथनं । महाकालनिरीक्षणादिकथनं । पञ्चाचारनिर्णयः । वेदोत्पत्तिकथनादिकं । षडाम्ना-कथनं । आद्यायाः एकाक्षरमन्त्रार्थादिकथनं । एवं महादुर्गा-तारा-श्रीविद्या-भुवनेश्वरी-बालभैरवी-धूमावती-बगलामुखी कमला-मातङ्गीप्रभृतीनामेकाक्षरमन्त्रार्थादिकथनं । विद्यानां विशेष-नामकथनं । कालीतारादुर्गाणामेकतया अविशेषकथनं । देवतानां विशेषरूपकल्पनाकथनं । तान्त्रिकप्रातःकृत्यादिनिरूपणं । गुरुलक्षणादिकथनं । शिष्यलक्षणादिकं । शिवाभिषेकादि-कथनं । राशिचक्रनक्षत्रचक्रसिद्ध्यादिचक्रादिकथनं । दीक्षाकालादिनिरूपणं । तत्र वार-तिथि-नक्षत्र-योग-करण लग्नादिनिरूपणं । निषिद्धकालेऽपि दीक्षाकथनं । दीक्षास्थानादिनिरूपणं । उपदेशविधिकथनं । मन्त्राणां दशविधसंस्कारविधिकथनं । मन्त्राणां नित्यत्वादिकथनं । सन-चक्र-वर्णचक्रादिकथनं । मन्त्राणां गुणदोषादिविवेकः । परिधेयवस्त्रप्रमाणादिकथनं त्रिपुण्ड्र-प्रमाणादिकथनं । आराधनविधिकथनं । तत्र पूजाधारार्थपात्रादिनिरूपणं । सन्ध्याविधिक-थनं । स्नानविधिकथनं । गायत्रीविधिकथनं । भूतशुद्धिकथनं । प्राणायामविधिकथनं । मातृ-कान्यासपीठन्यासादिकथनं । प्राणप्रतिष्ठादिविधिः । पूजायां पञ्चशुद्धिविधिः । उपचारप्रमा-णादिकथनं । ध्यानादिपद्धतिविधिः । कुमारीपूजनविधिः मन्त्रसंस्कारादिविधिः । निर्माल्य-निरूपणं । पूजायां दिङ्नियमकथनं । विहिताविहितद्रव्यादिनिरूपणं । वस्त्रादिमालानि-रूपणं । जपविधिः । कुल्लुकासेतुप्रभृतिनिरूपणं । मुखशोधनादिविधिकथनं । पुरश्चरणविधि-

कथनं । भूतशिद्ध्यादिकथनं । मन्त्रसिद्धिशोधनादिकथनं । ग्रामिचक्राणामादिविधिकथनं । कुल-विधिकथनं । होमद्रव्यादिनिरूपणं । महादुर्गापूजादिविधिकथनं । कालिकायाः ध्यानपूजादि-कथनं । हरिद्रागणेशविधिकथनं । दुर्गासहस्रनामादिकथनं । जयाविजयापूजादिविधिकथनं । शिवमाहात्म्यादिकथनं । पञ्चाक्षरादिमाहात्म्यकथनं । शिवार्चनविधिकथनं । अष्टमूर्तिप्रमाणा-दिकथनं । शिवमन्त्रादिकथनं । सहस्रनामकवचादिकथनञ्च । गणेशमन्त्रादिकथनं । बटुक-भैरवमन्त्रादिकथनं । एवं क्षेत्रपालमन्त्र-गौरीमन्त्र-महिषमर्दिनीमन्त्रस्तोत्रादिकथनं । तथा—उग्रदुर्गामन्त्र-वनदुर्गामन्त्र-रणदुर्गामन्त्र-शूलिनीमन्त्र-कालीमन्त्र भद्रकाल्यादिमन्त्रस्तोत्रादिक-थनं । तारामन्त्रादिकथनं । तस्याः शतनामस्तोत्रकवचसहस्रनामादिकथनं । तारिणीकल्पक-थनं । श्रीविद्याविधिकथनं तत्र कामकलानिरूपणं । तन्मन्त्रस्तोत्रादिकथनञ्च । महाषोडशी-विधिकथनं । भुवनेश्वर्याः विधिकथनं । मधुमतीविधिकथनं । श्रीचक्रादिमाहात्म्यप्रायश्चित्तकथनं । योगिनीन्यासादिकथनं । कामेश्वरीविधिकथनं । आनन्दभैरवीविधिकथनं । त्रिपुराविधिक-थनं । छिन्निनीस्तोत्रादिकथनं । महात्रिपुरसुन्दरीशतनामस्तोत्रादिकथनं । एवं सहस्रनामा-दिस्तोत्रकथनञ्च । बालाविद्याविधिकथनं । त्रिपुरभैरवीविधिकथनं । वागीश्वरीविधिकथनं । छिन्नमस्ताविधिकथनं । प्रचण्डचण्डिकाविधिकथनं । धूमावतीविद्याविधिकथनं । बगलामुखी-विद्याविधिकथनं । मातङ्गीविद्याविधिकथनं । लक्ष्मीविद्याविधिकथनं । अन्नपूर्णाविद्याकथनं । तस्या अकारादिसहस्रनामादिस्तोत्रकथनं । त्रिपुटाविधिकथनं । त्वरिताविधिकथनं । नित्या-विधिकथनं । वज्रप्रस्तारिणीविधिकथनं । अथ दिव्यवीरपशुभावविवेचनं । षट्चक्रनिरूपणं । योगप्रक्रियाकथनं । तत्र यमनियमासनादिप्राणायामभेदादिनिरूपणं । ध्येयस्वरूपादिनिरूपणञ्च । षट्कर्मविधिकथनं । कौलिकानां प्रातःकृत्यादिनिरूपणं । मांसादिशोधनविधिकथनं । शिवा-बलिदानविधिकथनञ्च । (अत्र प्रायः सर्व्वत्र प्रयोगकथनमिति ज्ञेयम् ।)

No. 2472. स्मृतिरत्नावली । Substance, country-made paper, 12 × 5 inches. Folia, 68. Lines, 10—11 on a page. Extent, 1,688 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1821. Place of deposit, Calcutta, Rájá Rájendranáráyaṇa Deva, Bahádur. Appearance, old. Prose and verse. Incorrect.

Smṛiti-ratnávalí. A digest of the Smṛitis relating principally to domestic rites and ceremonies. By Bechuráma.

Beginning. नत्वा विश्वेश्वरं विष्णुं पार्व्वतीञ्च हरिप्रियां ।

क्रियते वेचुरामेण स्मृतिरत्नावलीसितं ॥ (?)

नत्वा भवानीचरणारविन्दं

श्रीमान् वेचुराम इति प्रथितः ।

+ + + यतेयन्न + + सर्वं
परोपकाराय भवतीह भूमौ ॥

अथ श्राद्धनिर्णयोऽभिधीयते। तत्र श्राद्धप्रशंसावचना। हारीतः। आयुः प्रजां धनं विद्यां स्वर्गं मोक्षसुखानि च। प्रयच्छति तथा राज्यं पितरः श्राद्धतर्पिताः। इत्यादि।

End. स्वर्गे दशगुणं दानं गोष्ठे चैव शताधिकं।
पुण्यतीर्थेषु साहस्रमनन्तं शिवसन्निधौ ॥

Colophon. इति स्मृतिरत्नावली समाप्ता। संवत् १८२१।

विषयः। श्राद्धमाहात्म्यकथनं। संक्रान्त्यादौ विविधश्राद्धविधिकथनं। प्रेतकर्म्मकथनं। विप्रादिपतितश्राद्धकालादिनिरूपणं। सपिण्डनादिविधिः। आमश्राद्धादिविधिः। महाश्राद्धादिविधिः। वाताादिमरणादिनिरूपणं। अशौचनिरूपणं। महापातकादिप्रायश्चित्तकथनं। गोवधादिप्रायश्चित्तकथनं। उच्छिष्टभोजनादिप्रायश्चित्तकथनं। कन्यादानादिविधिकथनं। यथायथातिथीनां पूजार्थं नारायणबलिविधिकथनं। अशौचादौ चौरविधिकथनं। नक्षत्रनादिविधिकथनं। प्रतिपदादिपञ्चदशतिथिकृत्यनिरूपणं। अथ चैत्रादिद्वादशमासकृत्यनिरूपणं। विशेषेण एकादशीनिरूपणं। सङ्क्रान्तिनिरूपणं। व्रतबन्धादिनिरूपणं। अकालवृष्ट्यादिनिरूपणं। पञ्चाङ्गतादिनिरूपणं। मण्डपादिनिरूपणं। वेदिविधिकथनं। ग्रहणनिरूपणं। अश्वत्थसेचनादिविधिकथनं। व्रतादिनियमकथनं। तत्र दन्तधावनादिविधिकथनं। अशौचमध्ये नैमित्तिकव्रतनिषेधकथनं। स्नानकालादिनिरूपणं। प्रातःसन्ध्यादिविधिकथनं। तुलस्यादिचयनविधिकथनं। पूजाविधिकथनं। शालग्राममाहात्म्यकीर्त्तनं। भोजनादिविधिकथनं। दानविधिकथनं। दानपात्रादिनिरूपणञ्च।

No. 2473. राजनीतिः। Substance, country-made yellow paper, 20 × 5 inches. Folia, 15. Lines, 8 on a page. Extent, 375 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Rájá Rájendranáráyaṇa Deva, Bahádur. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Rájaníti A treatise on government and the duties of kings, compiled principally from the Mahábháráta and the Kámandakíya Níti. Anonymous.

Beginning. तस्मात्सर्वः सदा येषां यः कोशः स्यात् स वर्द्धते।
कोषः कोषवतः प्राणाः प्राणाः प्राणा न भूपतेः।
तथाद्युष्टशीला वर्द्धेत नयस्य तु न कित्तम।
नयस्य दाता श्रीयेत नयस्य तु न कित्तम॥
चाप्यचैव विश्वेत सर्वं रक्षेद्वेषयौ।
रक्षितं वर्द्धयेत्सम्यक् वृद्धं तीर्थेषु निक्षिपेत्॥ इत्यादि।

End. अप्रियान्यपि कुर्वाणोयः प्रियः प्रिय एव सः ।

अशेषदोषदुष्टोऽपि कायः कस्य न वा प्रियः ॥

Colophon. इति षड्गुणप्रकरणं सम्पूर्णं । (इति राजनीतिः ।)

विषयः । कोषरक्षादिविधिकथनं । राष्ट्ररक्षादिविधिकथनं दुर्गादिनिर्माणकथनं । बल-निरूपणं । युद्धभूमौ प्रायत्याजादिमाहात्म्यकथनं । सन्धिविधिकथनं षड्गुणस्वरूपभेदेन विविधसन्धिनिरूपणं । विग्रहविधिकथनं । यानविधिकथनं । आसनविधिकथनं । द्वैधविधि-कथनं । आश्रयविधिकथनं । प्रभावोत्साहमन्त्रजभेदेन विविधप्रतापनिरूपणं । इन्द्र-सूर्य-वायु-यम-वरुण-चन्द्र-वह्नि-पृथिवीरूपया राज्ञः सदा अवस्थानकर्त्तव्यतानिरूपणं । तत्र प्रत्येकं तद्वृत्ति-निरूपणञ्च । विविधशक्तिनिरूपणं । आश्रयस्थितिविधिनिरूपणं । उपायचतुष्टयकथनं तत्र प्रत्येकं तद्विधाननिरूपणं । दण्डप्रशंसादिकथनं । अमात्यविधिनिरूपणं । अमात्यलक्षणादिक-थनं । अमात्यनीतिकथनं । प्रसङ्गात् साधारणनीतिकथनञ्च ।

No. 2474. महाभारततात्पर्य्यनिर्णयः । Substance, country-made yellow paper, 12 × 6 inches. Folia, 186. Lines, 13 on a page. Extent, 9,067 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Rájá Rájendranáráyaṇa Deva, Bahádur. Appearance, new. Verse. Very incorrect.

Mahábhárata-tátparyanirṇaya. On the philosophy of the Mahábhárata. By Ánanda Tírtha.

Beginning. नारायणाय परिपूर्णगुणार्णवाय

विश्वोदयस्थितिलयोन्नियतिप्रदाय ।

ज्ञानप्रदाय विबुधासुरसौख्यदुःख-

सत्कारणाय वितताय नमोनमस्ते ॥

आसीदुदारगुणवारिनिधिर्दिषम्रमेयो-

नारायणः परतमः परमात्म + कः ।

सर्व्वज्ञशंभिविदचिन्त्य + + ने विधाय

सर्व्वोऽभजाज्जनरतक्ष लरसोऽपि नाये ॥

— — — — — — — ।

अजाद् भारताचेषु तथा वंशे तदीयका ।

संचेपात् सर्व्वशास्त्रार्थं भारतार्थानुसारतः ॥

निर्णेयः सर्व्वशास्त्राणां भारतं परिकीर्त्तितं ।

भारतं सर्व्ववेदाश्च तुलामारोपिताः पुरा ॥ इत्यादि ।

End. तस्मादियं ग्रन्थवरोऽखिलाच्च
धर्मा + + र्थां तु पुनर्भवेत्तुः ॥
किं वेदितैरन्यगुणै + + तथान्यै
नारायणः प्रीतिमुपैति + + ॥
यस्य त्रीण्युदितानि वेदवचने रूपाणि दिव्यान्यलं
— — — — — — — ।
— — — — — — — ।
— — मेव निहितं देवस्य भर्गो महान् ॥

Colophon. इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्यविरचिते श्रीमन्महाभारततात्पर्यनिर्णये द्वात्रिंशोऽध्यायः समाप्तः । सम्पूर्णोऽयं ग्रन्थः ।

विषयः । १मे अध्याये.—भगवान् नारायण एव सर्वशास्त्रप्रतिपाद्य इति निरूपणं । वासुदेवादिचतुर्व्यूहनिरूपणं । द्वैतवादनिरूपणं । भक्तिनिरूपणादिकथनञ्च । २ये,—महाभारतनामादिकथनं । पाण्डवेषु भीमस्य प्राधान्यकथनं । मत्स्यकूर्माद्यवताराणां केशवविष्णुत्वकथनं । ब्रह्मरुद्रादीनां वैष्णवविशेषावेशित्वकथनं । शल्यादीनां वैष्णवावेशित्वनिर्णयः । एवं पाण्डवादिषु वैष्णवावेशित्वादिनिरूपणं । भगवन्माहात्म्यवर्णनं । पाण्डवादीनां क्रमेण धर्मज्ञानवैराग्यादिरूपत्वकथनं । धार्त्तराष्ट्रशकुनिप्रभृतीनां क्रमेण अज्ञानकलिनास्तिक्यादिरूपत्वकथनञ्च । ३—९मे नारायणं नमस्कृत्येत्यस्य तात्पर्यकथनं जयशब्दप्रतिपाद्यनिरूपणञ्च । सृष्टिप्रक्रियावर्णनं । संक्षेपेण रामावतारकथानिरूपणं । अथ विस्तरेण रामचरित्रवर्णनं । १०—११शे,—समुद्रमन्थनवर्णनं । वेदव्यासस्य जन्मादिकथनं । व्यासपुत्रस्य शुकस्य उत्पत्तिकथनं । व्यासस्य वेदविभागपूर्वकं शिष्येभ्यो दानविवरणकथनं । १२—१५शे —चन्द्रवंशोत्पत्तिकथनं । श्रीकृष्णबलभद्रादीनां जन्मकथनं । विस्तरेण श्रीकृष्णचरित्रवर्णनं । पाण्डवानां जन्मादिकथनं । तेषां बाल्यक्रीडादिवर्णनं । धार्त्तराष्ट्राणां जन्मकथनं । बाल्यक्रीडादिवर्णनञ्च । तेषामस्त्रशिक्षादिज्ञानवर्णनं । १६—१७शे,—पाण्डवानां वनयात्राकरणकथनं । यादवैः सार्द्धं जरासन्धस्य युद्धादिवर्णनं । रुक्मिणीहरणप्रद्युम्नजन्मवर्णनमुखेन संक्षिप्तकथाविवरणवर्णनं । १८—२१शे —भीमार्जुनयोर्दिग्विजयवर्णनं । पुरोचनहिडिम्बादिवधवर्णनं । द्रौपदीस्वयंवरवर्णनं । पाण्डवानां राज्यलाभादिवर्णनं । सुभद्राहरणजन्मवर्णनं । खाण्डवदाहवर्णनं । द्यूतक्रीडावर्णनं । दुःशासनकृतद्रौपदीवस्त्रहरणवर्णनं । पाण्डवानां वनप्रवेशवर्णनञ्च । २२—२४शे,—पाण्डवानां वनवासवर्णनं । वरप्राप्तिवर्णनं । गन्धर्वकृतानां कौरवाणामुद्धारादिवर्णनं अर्जुनस्य अस्त्रलाभादिवर्णनं । विराटनगरे पाण्डवानामज्ञातवासवर्णनं । कीचकादिवधवर्णनं । उत्तरगोग्रहयुद्धवर्णनं । सन्धिकरणार्थं कृष्णस्य दुर्योधनसमीपगमनादिवर्णनं । समरोद्योगवर्णनञ्च । २५—२९शे,—संक्षेपेण भीष्मपर्वकथावर्णनं । द्रोणपर्वकथावर्णनं ।

कर्णपर्व्वकथावर्णनं। शल्यपर्व्वकथावर्णनं। दुर्य्योधनोरुभङ्गहत्तान्तवर्णनं। द्रौपिकृतपाण्डवशि-शुनिधनादिहत्तान्तवर्णनं। युद्धभूमौ स्त्रीणां विलापादिवर्णनञ्च। १०—११शे, अध्याये,—युधिष्ठिरस्य राज्याभिषेकवर्णनं। भीमादीनां यौवराज्याभिषेकादिवर्णनं। युधिष्ठिरेण सह चार्व्वाकस्य संवादादिवर्णनं। शरशय्याशयानं भीष्मं द्रष्टुमनोभिः सार्द्धं पाण्डवैः श्रीकृष्णस्य तत्समीपगमणादिवर्णनं। तदनुरोधेन भगवता संक्षेपेण राजधर्म्मकथनं। मोक्षधर्म्मकथनञ्च। युधिष्ठिरकृताश्वमेधवर्णनं। १२शे, अध्याये—युधिष्ठिराय विदुरस्य उपदेशदानवर्णनं। तेषां कुरुक्षेत्रगमनादिवर्णनं। कृष्णस्य कुरुक्षेत्रे यज्ञानुष्ठानकथनं। कृष्णस्य उद्धवाय धर्म्मोपदेशदानं। अथ सर्व्वेषां वद्रिकाश्रमगमनादिकथनं। प्रभासतीर्थे यादवानां मैरेयमत्तानामन्योन्यं संप्रहारेण निधनादिकथनं। बलदेवकृष्णयोः स्वधामगमनकथनं। श्रीकृष्णमाहात्म्यवर्णनं। लोष्टक-लंकरुष्णकामिनीसमुद्धरणकथनं। युधिष्ठिरादीनां स्वर्गादिगमनकथनं। बुद्धावतारकथाक-थनं। कल्क्यवतारकथाकीर्त्तनञ्च।

No. 2475. काव्यरसावली। Substance, country-made yellow paper, 18 × 4 inches. Folia, 7. Lines, 7 on a page. Extent, 208 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Rájá Rájendranáráyaṇa Deva, Bahádur. Appearance, new. Prose. Generally correct.

Kávya-rasávalí. A commentary on a poem by Ghaṭakarpara describing the rainy season. By Vaidyanátha Deva S'armá, son of Sarveśvara Tarkasiddhánta, and grandson of Sambharáma Nyáyapañchánana.

Beginning. गुरुं प्रणम्य शिरसा त्रैलोक्यत्राणकारकं।
घटकर्परकाव्यस्य टीका काव्यरसावली॥
कवीनां काव्यशीलानां समुद्दे क्रियते मया।
द्विजश्रीवैद्यनाथेन तर्कसिद्धान्तसूनुना॥
संक्षेपं पुस्तकं दृष्ट्वा टीकाविरचितं तथा।
यथेष्टकाव्यं काव्यानां प्रकाशनसमीक्षया॥

घटकर्परनामा महाकविरेकस्मिन् दिवसे वर्षाकाले काव्यप्रकाशाय स्त्रीपुंसावुपलक्ष्य यमकेन तत्कालं वर्णितवान् निश्चितमिति। अर्थात् हे प्रिये नीरदैर्मेघैः खमाकाशं। इत्यादि।

End. इति टीका कृता धीराः प्रतिपत्तीयता मया।
द्विजश्रीवैद्यनाथेन शाके सप्तसप्तमे॥

Colophon. इति महोपाध्यायश्रीशम्भुरामन्यायपञ्चाननभट्टाचार्य्यात्मजश्रीसर्व्वेश्वरतर्कसिद्धान्तभट्टाचार्य्यात्मजश्रीवैद्यनाथदेवशर्म्मविरचिता घटकर्परटीका काव्यरसावली समाप्ता।

विषयः। घटकर्परकृतवर्षावर्णनकाव्यस्य व्याख्यानम्।

No. 2476. सारावली। Substance, country-made yellow paper, 14 × 4 inches. Folia, 98. Lines, 9 on a page. Extent, 2,756 s'lokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Rájendranáráyaṇa Deva, Bahádur. Appearance, new. Prose. Generally correct.

Sárávalí. A commentary on the Kumára-sambhava of Kálidása. By Gopálananda Váṇivilása, son of Bhagiratha Mis'ra.

Beginning. परमानन्दसन्दोहकन्दं वन्दे++प्रभं।
गोविन्दमग्रुभस्कन्द + + + लिन्दवन्दद॥
श्रीभगीरथमिश्रस्य सूनु + + नयासुधीः।
वाणीविलासः कुरुते टीकां सारावलीमिमां॥

महाकाव्यसमारम्भे सत्सम्प्रदायाधिगतमहाकाव्यलक्षणं वस्तुनिर्देशं निर्दिशन् महाकविः श्रीकालिदासः पर्व्वतेशं हिमालयं वर्णयन्नाह॥ अस्त्युत्तरस्यामिति।

End. प्रथममुखविकारैरिति प्रथमं ये मुखविकाराः वदनविकृतयः तैः। अतएव गूढं संवृतं यथा स्यात् तथा हामयामास॥

Colophon. इति सन्मिश्रश्रीभगीरथसूनुवाणीविलासश्रीगोपालनन्दविरचितायां सारावल्यां कुमारसम्भवटीकायां सप्तमः सर्गः।

विषयः। महाकविकालिदासकृतकुमारसम्भवस्य सप्तमसर्गान्तं व्याख्यानम्॥

No. 2477. शान्तितत्त्वामृतम्। Substance, country-made, yellow paper, 17 × 4 inches. Folia, 61. Lines, 9 on a page. Extent, 1,612 s'lokas. Character, Bengali. Date, Sm. 1217. Place of deposit, Calcutta, Rájá Rájendranáráyaṇa Deva, Bahádur. Appearance, new. Prose. Verse. Incorrect.

S'ánti-tattvámṛita. On rites appropriate for overcoming the evil effects of accidents, extraordinary phenomena, adverse astral conjunctions, &c., &c. By Náráyaṇa Chakravartí.

Beginning. नत्वा गोपीकान्तं नत्वा च विविधमुनिवाक्यानि।
श्रीनारायणशर्म्मा शान्तिकतत्त्वामृतं तनुते॥
अद्भुतसिन्धुप्रमुखे जगत् ख्याते पुराणाद्यौ।
नानास्थाने येऽर्थास्तेऽस्मिन् ग्रन्थे समासेन॥

तत्र शान्तिलक्षणमाह स्मृतिः। यथा शस्त्रोपघातानां कवचं विनिवारणं। तथा दैवोपघातानां शान्तिर्भवति वारणं। एतेन अदृष्टद्वारा ऐहिकमात्रानिष्टनिवारणं शान्तिः। इत्यादि।

End. चिन्तामण्युक्तप्रकारेण चन्द्रपूजां कांस्यपात्रदानानि च तथा धेनुं सुवर्णञ्च दक्षिणां दद्यादित्यर्थः ।

Colophon इति श्रीनारायणचक्रवर्त्तिकृतं शान्तितत्त्वामृतं समाप्तं । सन१२१० ।

विषयः । शान्तिलक्षणकीर्त्तनं । ऐहिकामिष्टनिवारणाय शान्तिरेवानुष्ठेयेतिनिरूपणं । उत्पातलक्षणकथनपूर्व्वकं विविधोत्पातकथनं । तत्र साधारणासाधारणभेदनिरूपणञ्च । देशभेदेन उत्पातविशेषे दोषभेदकथनं । अथ भौमोत्पातकथनपूर्व्वकं तत्र तत्र शान्तिकथनं । अथ आग्नेयाद्भुतकथनं । जलजाद्भुतकथनं । वृक्षाद्भुतकथनं । देवप्रतिमाद्भुतकथनं । गृहाद्भुतकथनं । धराद्भुतकथनं । मृगपक्षिविकारकथनं । अथ अन्तरीक्षोत्पातनिरूपणं । तत्र उल्काादिस्वरूपकथनं । सन्ध्याद्भुतकथनं । निर्घातनिरूपणं । मेघाद्भुतकथनं । मेघशब्दनिरूपणं । परिघकथनं । विद्युत्कथनं । इन्द्रधनुःकथनं । दण्डाद्भुतनिरूपणं । वृष्ट्याद्भुतकथनं । परिवेशाद्भुतकथनं । प्रतिसूर्य्यकाद्भुतकथनं । गन्धर्व्वनगराद्भुतकथनं । कबन्धाद्भुतकथनं । अथ दिव्योत्पातनिरूपणं । तत्र सूर्य्याद्भुतकथनं । चन्द्राद्भुतकथनं । मङ्गलाद्भुतकथनं । बुधाद्भुतकथनं । वृहस्पत्यद्भुतकथनं । शुक्राद्भुतकथनं । शनैश्चराद्भुतकथनं । ग्रहणाद्भुतकथनं । अपर्व्वग्रहणाद्भुतकथनं । वायव्यमण्डलाद्भुतकथनं । केत्वद्भुतकथनं । नक्षत्रपातोत्पातकथनं । अथ सर्व्वत्र प्रत्येकं शान्तिकथनं । विशेषेण ग्रहपूजादिनिरूपणं । अथ संक्रान्त्याद्युत्पातशान्तिकथनञ्च ।

No. 2478. बालबोधिका । Substance, country-made yellow paper, 20 × 5 inches. Folia, 45. Lines, 10 on a page. Extent 1,567 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Rájá Rájendranáráyaṇa Deva, Bahádur. Appearance, new. Prose. Incorrect.

Bálabodhiká. A commentary on Deveśvara's *Kavikalpalatá*, a guide to the art of composing poetry. By Súrya Kavirája.

Beginning. इदानीं सज्जनवर्त्मानुसरणेन निजग्रन्थस्य प्रामाण्यं निदर्शयति । कविशिक्षेत्यादि । भो धीराः पण्डिता इयं कविकल्पलता मया निबद्धा । किमर्थं त्वरितं शीघ्रं श्लोकानां सिद्धये । इत्यादि ।

End. प्रत्यक् पयोनिधिः पश्चात्पश्चिमदिक्स्थितसमुद्रः ।

Colophon. इति श्रीसूर्य्यकविराजकृता बालबोधिका कविकल्पलताटीका समाप्ता ।

विषयः । देवेश्वरकृतकविकल्पलताभिधानकविशिक्षाग्रन्थस्य व्याख्यानम् ।

No. 2479. अपेक्षितव्याख्यानम् । Substance, country-made yellow paper, 20 × 5 inches. Folia, 20. Lines, 10 on a page. Extent, 707 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Rájá Rájendranáráyaṇa Deva, Bahádur. Appearance, new. Prose. Incorrect.

Apekshita-vyákhyána. A commentary on Bhavabhúti's Uttara-rámacharita. By Bhaṭṭa Náráyaṇa, son of Raṅganátha Díkshita.

Beginning. अपारभवसागरोत्तरणसेतुभूतं सताम्
मखापविषयीकृतं जयति यस्य नामामृतं ।
रमास्तकुचकाननभ्रमणनीलमहावारणः
स कोऽपि रघुनायकोमम भवत्वभीष्टप्रदः ॥
स्वहृद्गतं वा विनिवेशयन्ति ये
भवन्ति ते सम्यतमा विपश्चितां ।
परस्य हृत्स्थं मदमार्थजातं
यद्वापि कुर्वे स गुरोः प्रसादः ॥ (?)
ये तु नाटकविषयेषु कोविदाः
संस्कृतेषु भुजगेन्द्रजित्वराः ।
प्राकृतेषु परिनिष्ठिता न ते
तन्मुदे मम भवत्वयं श्रमः ॥
उत्तरे रामचरिते भवभूतिमहाकवेः ।
अप्रसिद्धं पदं यत् तद्व्याख्यामति विविच्यते ॥
प्रारिप्सितग्रन्थस्याविघ्नेन परिसमाप्त्यर्थं
कृतं नान्दीरूपं पूर्वंगुरुनमस्कारात्मकं
मङ्गलं सूत्रधारमुखेनावतारयति,—इदं गुरुभ्य इति ।

End. यो मीमभट्टबुध + + मधीतविद्य
श्रीतान + + सुकृती + कृष्णसूनुः ।
श्रीरङ्गनाथतनयेन तदीयपौत्र-
नारायणेन सुधिया रचितेति टीका ॥
नारायणीनियतवाक्पवित्रमूर्तेः
श्रीरङ्गनाथविदुषो विदिताध्वरस्य ।
श्रीवासुदेव इति यः प्रथितस्तनूज-
स्तस्याग्रजेन रुचिरा समकारि वृत्तिः ॥
ऋतुगजरसचन्द्रैर्विक्रमार्कस्य माने
+ + पति शुभमासे कार्त्तिके शुक्लपक्षे ।
प्रतिपदि परिपूर्णाकारि शिष्यानुतुष्ट्यै
विवृतिरियमुमेशाधिष्ठितायां नगर्यां ॥

Colophon. इति श्रीरत्नाकरदीक्षितश्रीमेघनारायणस्य कृतावपेक्षितव्याख्याने षष्ठोऽङ्कः ।

विषयः । महाकविभवभूतिकृतस्य उत्तररामचरितस्य व्याख्यानम् ।

No. 2480. **विष्णुनामसहस्रभाष्यविवृतिः ।** Substance, country-made paper, 17 × 5 inches. Folia, 226. Lines, 9 on a page Extent, 6,581 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Rájá Rájendranáráyaṇa Deva, Bahádur. Appearance, new. Prose and verse. Generally correct.

Vishṇunáma-sahasra-bháshya-vivṛiti. Glossarial notes on S'aṅkara's commentary on a section of the Mahábhárata, in which a thousand epithets in praise of Vishṇu have been strung into a hymn. Each epithet is described as a name. By Tárakabrahma Sarasvatí, disciple of Gopála Surasvatí Yati.

Beginning. श्रीमाधवोमाधवविघ्नराजान्
वाग्देवतां व्यासमुनिं महान्तं ।
श्रीशङ्करं भाष्यकृतञ्च भक्त्या
नमाम्यहं लोकहितावतारं ॥
श्रीमोपाख्यानन्दयतीन् गुरून् विद्यागुरूनपि ।
प्रणम्य श्रीमद्वैतानन्दान् प्रमहमाश्रयान् ॥
भाष्यं तैरुपदिष्टार्थं भगवत्पादनिर्मितं ।
विष्णोर्नामसहस्रस्य यथामति विविच्यते ॥
क्व सर्वविद्भाषितभाष्यमेत-
द्राघामयतः क्व च मेऽल्पबुद्धेः ।
तथापि वैगुण्यमिव क्षमन्तां
सन्तो यतेयं भजनं सधर्माः ॥

इह खलु युधिष्ठिरः परमकारुणिकः शान्तनवाद् भीष्माद्धर्मान् श्रुतिस्मृत्याचारप्रमाण-ज्ञान सर्वान् धर्मान् — — — — — — — चरितार्थे वैशम्पायनो विष्णुं प्रति जिज्ञासया पठति । यद्दिवं सर्वभूतानामित्यादि ।

End. व्याख्यानान्तरेष्वपि यथासम्भवं श्रुत्यादिमूलत्वं बोध्यम् ।
प्रयोपकामुख (?) निरासचेता-
श्रीव्यासो यत्नेनामसहस्रभाष्ये ।

या तारकब्रह्मयतिप्रणीता
समर्पिता सा हरिपादयुग्मे ॥

Colophon इति श्रीगोपालसरस्वतीयतिवरान्तेवासिना तारकब्रह्मानन्दसरस्वतीयतिना ब्रह्मानुकम्पात् कृता विष्णुनामसहस्रभाष्यविवृतिः ।

विषय । महाभारतीयानुशासनपर्व्वान्तर्गतविष्णुनामसहस्रस्य शङ्कराचार्य्यकृतं यद्भाष्यं तस्य व्याख्यानम् ॥

No. 2481. वाराहीतन्त्रम् । Substance, country-made yellow paper, 20 × 5 inches. Folia, 93. Lines, 10 on a page. Extent, 2,545 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Rájá Rájendranáráyana Deva, Bahádur. Appearance, new. Prose and verse. Incorrect.

Várâhí-tantra. One of the original Tantras, treating of the worship of S'ákta goddesses; and of the various rites, fasts and observances relating to them. The contents of the different chapters (50 in all) are given below in Sanskrit. The work noticed under No. 287 (I, p. 157), is defective.

Beginning. प्रपद्ये देववाराहं सर्व्वग्रहपराजितं ।
वाराहीं सर्व्वभूतानामीश्वरीं सर्व्वतोमुखीं ।
नानाक्रीडनकैर्देवः क्रीडते योगमायया ।
इच्छितार्थप्रदिं तां नत्वारम्भे अमृतप्रभुः ॥
जगत्स्थितिञ्च कुरुते लोकस्यानुग्रहं परः ।
तस्य चिन्ताप्रभावेण न स्यादपिहितं जगत् ॥
तद्भक्त्या संप्रवक्ष्यामि वाराहीनामतन्त्रकं ।
सरहस्यार्च्चितं मन्त्रयन्त्रपुरःसरं ॥
पीठोपपीठमाहात्म्यं राजधर्म्मानुकीर्त्तनं ।
संस्थानं कालसंस्थानं महार्घां स्थितिरेव च ॥ इत्यादि ।

End. ततोऽभवत् किं परं भद्रे इति पादव्यवस्थितिः ।
गीतस्य पदन्यस्य नटीवेशधरस्य च ॥

Colophon. इति वाराहीये महातन्त्रोत्तमे पञ्चाशत् पटलः । समाप्तश्चायं ग्रन्थः ॥

विषयः । तत्र प्रथमपटले,—चामरजालकल्पतन्त्रादीनां संख्याकथनं । चत्वारल्लक्षकथनं । प्रत्येकं श्लोकसंख्याकथनं । चामरलक्षणकथनं । जालकलक्षणकथनं । कल्पलक्षणकथनं । तन्त्रलक्षणकथनञ्च । २ये, पटले,—दीक्षाविधिकथनं । तत्र चक्रजपरत्न-बीजमन्त्रादि-

र्णनं। अथ कालनामभेदेन भिन्नभिन्नदैवतमन्त्रकथनं। ततो मलिनमन्त्रप्राधान्यकथनं। मन्त्रोच्चार-विधिकथनं। वैष्णवशैवादिभेदेन मन्त्रेषु प्रणवादियोगनियमकथनं। मन्त्रेषु वाच्यवाचकभाव-निरूपणं। मन्त्रजपादीनां मन्त्रेषु विशेषकथनं। जपांशुमानसभेदेन द्विविधजपकथनं। जपविधिकथनं। होमादितर्पणविधिकथनं। तत्र विविधपुराणनामाद्युल्लेखेन विष्णु-नृसिंह-राम-दुर्गादिकवचकीर्तनमाहात्म्यकथनं। ७-८,—पटले,—भगवद्गीतापाठक्रमकथनं। चण्डी-पाठक्रमकथनं। एवं नीलकण्ठ श्रीरामादिक्रमकथनं। वाराहीमन्त्रविधिकथनं। पञ्चकूटाख्य-मन्त्रोच्चारविधिकथनं। तत्पूजाविधिकथनं। तत्र कवचजपहोमादिविधिकथनञ्च। सुन्दरीमन्त्र-तत्पूजादिक्रमकथनं। शास्त्रे विविधपञ्चमकारादिधारणमाहात्म्यकीर्तनं। महालक्ष्म्याः पूजादि-विधिकथनं। ९,—पटले,—दुर्गापूजाविधिकथनं। तत्र पुष्पधूपदीपादिविधिकथनं। बलि-दानादिविधिकथनं। तत्र छागलादिकस्य बलच्छेदकथनादिकञ्च। बलिच्छेदनखड्गपूजादिक-थनं। छिन्नविशेषे छागादीनां शिरःपाते फलविशेषकथनं। शोणितदानविधिकथनं। प्रदीप-ज्वालनबलिदानादिविधिकथनं। ब्राह्मणस्य पञ्चमकारनिषेधकथनं। १०-१८,—पटले,—भैरव्याः पूजादिविधिकथनं। ततो पूजादिविधिकथनं। सामान्यतः सर्वमन्त्राणां पुरश्चरण-विधिकथनं। तत्र स्नानादिनिरूपणञ्च। बालशिवापूजाविधिकथनं। छिन्नमस्तापूजाविधिकथनं। तत्र विविधयन्त्रमन्त्रादिनिरूपणं। १९-२४,-पटले,—एकाक्षरविष्णुमन्त्रविधिकथनं। ततो स्नानविशेषेण देवताविशेषार्चनविधिकथनं। कालीमन्त्रादिनिरूपणं। तत्र विशेषेण होम-बलिदानादिविधिकथनं। कालरात्रिव्रतविधिकथनं। कालीस्तवकथनं। गौरिकाख्यादीनां पात्रापात्रलक्षणकथनं। तद्भोज्याभोज्यकथनञ्च। तथा फलविशेषभक्षणादिविधिकथनं। पर-मान्नमोदकादिभोजनविधिकथनं। २५-२९ पटले,—सारस्वतबीजादिनिरूपणं। तत्पूजादि-विधिकथनञ्च। इन्द्राक्षीमन्त्र तत्पूजादिविधिकथनं। महाविद्यापूजादिविधिकथनं। तत्र कुमा-रीपूजादिविधिकथनञ्च। अपराजितामन्त्र तत्पूजादिविधिकथनं। ३०-३१ पटले,—तीर्थ-विधिकथनं। तत्र नारायणक्षेत्रविधिकथनं। सामान्यतः तीर्थयात्राविधिकथनं। तत्कालादि-निरूपणं। तीर्थे मुण्डनादिविधिकथनं। अथ वैद्यनाथविश्वनाथादिविविधतीर्थमाहात्म्यकीर्तनं। गयायां पिण्डदानविधिकथनं। कोटितीर्थनगरादितीर्थमाहात्म्यकथनं। विशेषेण कामाख्यापू-जाविधिकथनं। ३२-४०, पटले,—कामेश्वरीकवचराजकथनं। तत्र संवत्सरं यावद् व्रतादिवि-धिकथनं। नरबलि-महिषबलि-छेडकबलिप्रभृतिबलिविधिकथनं। नाशविशेषे नियमविशेषवि-धानञ्च। अथ मणिकूटतीर्थविधिकथनं। शोणभद्रतीर्थविधिकथनं। एवं नन्दनक्षेत्रादिविधि-कथनं। तीर्थोपरि मठ भेदनं। ४१-४९ पटले,—ब्राह्मणवैश्यशूद्रादीनां उपास्यादिभेदकथनं। पूजाकाले द्रव्यादिविशेषकथनञ्च। तत्पूजादिप्रकारभेदकथनं। षड्गुरुमाहात्म्यकीर्तनं। विशे-षेण शिवपूजादिविधिकथनं। तत्पुरतो रक्तपुष्पविधिकथनञ्च।

No. 2482. दुर्गाभक्तिलहरी । Substance, country-made yellow paper, 17 × 5 inches. Folia, 62. Lines, 8 on a page. Extent, 1,769 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Rájá Rájendranáráyana Deva, Bahádur. Appearance, new. Prose and verse. Generally correct.

Durgá-bhakti-laharí. On the supreme divinity of the goddess Durgá and her worship—a compilation from the Tantras. By Raghúttama.

Beginning. निःशरीरोऽपि भगवान् शरीरित्वमिवाप्यते ।
योभक्तकृपया देवं नमामि सनातनं ॥
श्रीवंशादिवपुर्येन देवद्व्यैकनराकृतिः ।
निराकृतिरपीशानेनाकबद्धः स नोऽवतु ॥
सन्नम्रनिर्हतिकरीमिव दैतान्मदसागरे ।
श्रीदुर्गाभक्तिलहरीं विनिर्माति रघूत्तमः ॥

ननु केयं भवानी या ब्रह्मादिदेवेभ्योऽपि परमोपास्यतया अभिप्रेयते—इत्यादि ।

End. इति सकल + + धाधामधु ×
प्रमोदकरी+ दिव्यारूपा ।
रमयति च परं शिवारूपा
वितरतु वो विभवं भवानि माया ॥

Colophon. इति श्रीदुर्गाभक्तिलहरी समाप्ता ।

विषयः । परब्रह्म ब्रह्मैव एव भक्तानुग्रहाय दुर्गादिरूपतया शरीरकल्पनमिति निरूपणं । ज्ञानिभिरपि दुर्गैव सेव्यतेति कथनं । देवीकीर्तनमाहात्म्यादिकथनं । देव्याश्चतुर्दशनामादिकथनं । देव्या मायावर्ण्यानिरूपणं । महामायाशब्दार्थनिरूपणं । दुर्गादर्शनफलकथनं । दुर्गाप्रणामफलकथनं । दुर्गास्तवादिमाहात्म्यकथनं ; दुर्गाभक्तिमाहात्म्यकथनं । नवधाभक्तिकथनं । शारदीयापूजाया अकरणे प्रत्यवायादिकथनं । दुर्गापूजाफलादिकथनं । प्रतिमाविशेषे पूजाफलविशेषकथनं । देव्याः कामाख्यादिविविधमूर्तिनिरूपणं । शक्तीनां ब्रह्माणीप्रभृतीनां भिन्नमूर्त्तिप्रत्यायककथनं । शक्तिशक्तिमतोरभेदकथनं । दुर्गायाः नित्यत्वकथनमुखेन औपाधिकजन्मादिप्रपञ्चकथनं । तस्याः मुक्तिहेतुत्वकथनं । हरिहरादीनां भेदज्ञाननिन्दाकथनं । परापरभेदेन द्विविधविद्यानिरूपणं । अविद्यया संसारबन्धकथनं । ब्रह्मस्वरूपनिरूपणादिकं । अविद्यैव अविद्याख्यानमशेषभेदज्ञानमिति निरूपणं । ब्रह्मणः अवतारस्वरूपादिनिरूपणं । नमस्कारनिरूपणं । ब्रह्मजीवयोरैक्यादिकथनं । अतीव शिवविष्णुदुर्गादिशब्दैरभिधीयते—इति—निरूपणं ।

No. 2483. परिभाषादर्पणम्। Substance, country-made yellow paper, 12 × 6 inches. Folia, 55. Lines, 13—14 on a page. Extent, 2,100 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1886. Place of deposit, Calcutta, Rájá Rájendranáráyana Deva, Bahádur. Appearance, new. Prose. Correct.

Paribhásha-darpaṇa. A commentary on Kes'ava Mis'ra's Tarkabháshá, a glossary of the technical terms of the Nyáya. By Bháskkara Bhaṭṭa.

(प्रथमपत्रं नास्ति।)

Beginning. सम्यगिति। विनश्यन्तोऽवतिष्ठन्त इति। तथा चानन्यथासिद्धविनश्यन्तो-ऽवतिष्ठन्त इत्युक्तं। तथापि केयं विनश्यता नाम विनाशाधिकरणत्वेनेति चेन्न इत्यादि।

End. सामान्यविशेषयोरित्यर्थं हेतुरसाधारणकारणमित्यर्थः॥

Colophon. इति भास्करभट्टविरचितं परिभाषादर्पणं समाप्तम्। संवत् १८८६।

विषयः। केशवमिश्रकृततर्कभाषाभिधानन्यायनिबन्धस्य व्याख्यानम्।

No. 2484. मुद्राप्रकाशः। Substance, country-made yellow paper, 18 × 6 inches. Folia, 10. Lines, 10 on a page. Extent, 1,725 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Rájá Rájendranáráyana Deva, Bahádur. Appearance, new. Prose. Incorrect.

Mudrá-prakáśa. A commentary on the *Mudrárákshasa* of Visákhadatta. By Vaṭes'vara Misra, son of Gaurís'vara Mis'ra. A good edition of the play has just been published by Mr. Kás'inátha Trimbak Telang, of Bombay.

Beginning. कल्याणं कल्पयन्तः परिचरणपरस्यापि शिवोः कथं स्या-
द्योगो वा तत्किमङ्गे तनुमतनुगुणामेव रामां बिभर्ति।
कष्टाश्लाघ्यवेत् किमन्यत्किरणं वेत्ति तत्कं जनानां
प्रथम् लेखानमौलिरिपतितनयावल्लभो वो विधत्तां॥
— — — — — — — —।
गौमानधीत्य नयनाटककोपमब्धान्
तथाप्युपास्य च गुरूनयमातनोति।
मुद्राविमुद्रितनयांशुकरत्नसिन्धु-
र्गौरीपतेजनयमिवयटेश्वराख्यः॥

प्रारिप्सितपरिसमाप्ति + + + प्राडुभूतं समवेतदेवताकरणाशीकपं तत्रलमाचरति क-
विः। धन्येति। शिवोमैवादेवस्य मायं वोयुष्माकमपादिति सम्बन्धः। इत्यादि।

End. स्निग्धं चन्द्रगुप्तं प्रायः पुष्पकतयविभवैः चमं मध्वद्भुतं जातं साम्प्रतं। — — — — — — — — — — — परगुणेऽहमस्तु धांस्त्रमानायेषां स्तम्भु पद्मारविन्दयुगळेऽस्माकं प्रणामाः शतं।

Colophon. इति महोपाध्यायश्रीरामेश्वरात्मजश्रीमच्छ्रीकण्ठेश्वरविरचिते मुग्धप्रकाशे षष्ठमोऽङ्कः॥ समाप्तोऽयं ग्रन्थः।

विषयः। विद्याबद्धकृतमुद्राराक्षसनाटकस्य व्याख्यानम्।

No. 2485. द्रव्यभाष्यटीका। Substance, country-made paper, 16 × 3 inches. Folia, 20. Lines, 10 on a page. Extent, 1,212 ślokhas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Rájá Rájendranáráyana Deva, Bahádur. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Dravya-bháshya-ṭíká. A gloss on Prasastapáda's essay on matter viewed from a Vais'eshíka standpoint. By Bhaṭṭáchárya Tarkálaṅkára.

Beginning कणभक्षमुनेः पदरजोविन्यस्तमस्तकाः।
कृतिं श्रीजगदीशस्य विवृण्वन्तु विपश्चितः॥

ग्रन्थारम्भे विघ्नविघाताय कृतमीश्वरप्रणामस्य शिष्याणां शिक्षार्थमादौ निबन्धपूर्वकं प्रत्यक्षमभिधेयं दर्शयति प्रशस्तपादाचार्य्यः प्रणम्येति। ईश्वरं प्रणम्य ततः ईश्वरप्रणामादनु पश्चात् कणादं प्रणम्येत्यर्थः।

End. क्वचिदंशेन परिच्छेदोऽनुमाय। नियतमात्राद्या सञ्चारितेत्यर्थः।

Colophon. इति महामहोपाध्यायभट्टाचार्य्यतर्कालङ्कारकृतद्रव्यभाष्यटीका समाप्ता।

विषयः। प्रशस्तपादाचार्य्यकृतवैशेषिकद्रव्यलक्षणभाष्यस्य व्याख्यानं।

No. 2486. प्रत्यक्षचिन्तामणिदीधितिव्याख्या। Substance, country-made paper, 15 × 3 inches. Folia, 20. Lines, 8 on a page. Extent, 760 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Rájá Rájendranáráyana Deva, Bahádur. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Pratyaksha-chintámaṇi-didhiti-vyákhyá. A gloss on Raghunátha's commentary on the Pratyaksha-chintámaṇi of Gaṅgas'a. By Gadádhara (*Cf.* I., pp. 283, 293 and 298).

Beginning. नत्वा नन्दतनूजचन्द्रपदद्वन्द्वं गुरोरादरा-
द्दुर्गौश्वरसमस्तभावितनयश्रीगोविन्दहिता गिरं।

संविन्मात्रमतिद्युदीधितिकृतः प्रत्यक्षचिन्तामणे-

र्योऽर्थां व्याकुरुते महार्थरघुनाथोद्दाय चिन्तामणौ ॥

मङ्गलं कुर्वीत एव लोकयन्वे प्रेक्षावत्प्रवृत्त्यनुबन्धं दर्शयति चिरमिति। हृदये मानसे चिन्तामणि मन्त्रसम्पादनं। इत्यादि।

End. एतस्य गुणविशेषत्वे योगसंयोगादौ व्यभिचारतादवस्थ्यादिति। (ग्रन्थः खण्डितं।)

विषयः। गङ्गेशोपाध्यायकृततत्त्वचिन्तामणीयप्रत्यक्षखण्डस्य रघुनाथशिरोमणिकृतदीधिति-नामटीकाया व्याख्यानम्।

No. 2487 त्रिपुरार्चनरहस्यम्। Substance, country-made yellow paper, 19 × 5 inches. Folia, 29. Lines, 10 on a page. Extent, 1,050 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Rájá Rájendra-náráyana Deva, Bahádur. Appearance, new. Prose and verse. Incorrect.

Tripurárchana-rahasya. A manual for the worship of Tripurá. By Brahmánanda. The goddess is looked upon as a form of Durgá and sovereign of the three regions of the universe. The ritual is simple, and not tainted by any of the orgies of Kaula worship.

Beginning. सच्चारचितं शुक्लं ब्रह्मानन्दं निजं गुरुं।

एत्यमया पुनं वन्दे श्रीमन्तोषप्रदं शिवं॥

माया श्रीः कामयोनिश्च शक्तिः पञ्चकूटमेव च।

इत्यादि + वराटेव मायाबीजादिषोडशीं॥

— — — = — — —।

प्राते गुरुं मूर्धाधामेषोपविष्ट शिरसि सहस्रदलकमले वराभयोपेतं द्विभुजं ध्यायेत्— इत्यादि।

End. इति गुरुं संप्रार्थ्य श्रीचक्रचक्रचक्रामादिकं पठित्वा यथासुखं विहरेदिति।

Colophon. इति श्रीमन्त्रार्चने इत्यागमूर्तिसंहिताद्युद्दीयागुरवो ब्रह्मानन्दविर-चिते श्रीत्रिपुरार्चनरहस्ये व्याख्यार्चना पूर्णतरङ्गः समाप्तः।

विषयः। तत्रादौ देविकायां प्रातःमुहूर्ते कर्तव्यविधानं। गुरुपूजाविधिः। अजपाजप-विधिः। स्नानविधिः। तर्पणविधिः। त्रिपुरायागविधिः। त्रिपुरायाः पूजापद्धतिकथनं। तत्र तत्रोत्पन्न-शास्त्रीमाधादिविविधव्यावाविकथनं। चक्रविंशतकप्रोक्तपरिशिष्टतात्रिपुरसुन्द-र्याः पूजायां प्रयोजनादिकथनं। कुलदीपविधिकथनं। प्रायश्चित्तकथनं च।

No. 2488. कात्यायनीतन्त्रम् । Substance, country-made yellow paper, 19 × 5 inches. Folia, 4. Lines, 8 on a page. Extent, 104 slokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Rájá Rájendranáráyaṇa Deva, Bahádur. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Kátyáyaní-tantra. An original Tantra on the worship of Kátyáyaní, a form of Durgá.

श्रीपार्श्वत्युवाच ।

Beginning. श्रुता कात्यायनीविद्यासमुत्पत्तिस्त्रिलोचन ॥
महादुर्गाजगद्धात्रीविद्योत्पत्तिर्भवेद्यतः ।
तत्सर्वं ब्रूहि भगवन् कृपया परमेश्वर ॥ इत्यादि ।

End. इति ते कथितं देवि संक्षेपेण मयाग्रतः ।
महादुर्गाजगद्धात्रीविद्योत्पत्तिः सुदुर्लभा ॥

Colophon. इति कात्यायनीतन्त्रे तृतीयः पटलः ।

विषयः । जगद्धात्रीदुर्गाया आविर्भावविवरणकथनं । तत्र धर्मसेतूनां रक्षणाय प्रादुर्भूतायास्तस्याः पुरतोऽनिलानलयोस्तृणमात्रपरिचालनदाहनसामर्थ्याभावकथनं । जगद्धात्र्याः स्वरूपवर्णनं । तस्य मन्त्रध्यानादिनिरूपणं । तिथ्यादिविशेषे तस्याः पूजने फलविशेषकथनञ्च ।

No. 2489. कालादर्शः, वा कालनिर्णयः । Substance, country-made paper, 14 × 5 inches. Folia, 23. Lines, 90 on a page. Extent, 437 slokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Rájá Rájendranáráyaṇa Deva, Bahádur. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Káládarśa ALIAS **Kála-nirṇaya.** On times meet for religious observances,—a digest of the rules of the Smṛiti on the subject. By Kavivallabha *alias* Aditya Súri, of the Garga race, and disciple of Visvesvara Achárya.

Beginning. ब्रह्माद्ययेषद्रश्मा युगादि-
कालप्रभेदाश्च यद्दीयभेदाः ।
कालात्मकं माभकमूर्त्तयेऽर्कं
नित्याय तस्मै नियतं नतोऽस्मि ॥
वाग्गोऽगणेशावमरेन्द्रमौलि
माणिक्यभोगाञ्जिनपादपद्मौ ।

अविमुक्ताधिकूलनकोक-
गम्भीरचापमस्तमाननानि ॥
विश्वेश्वराचार्यपदारविन्द-
प्रणामविज्ञातितनास्तिवाकः ।
आदित्यभट्टः स्मृतितत्त्वदर्शी
कालं विनिर्णेष्यति मन्दबुद्धेः ॥
कालो विधिवशाद्यं पूर्वमासादिकल्पितः ।
बाह्ये नेत्यादिके तथा दृष्टो निर्णीयते मया ॥
उपाधिभेदादेकोऽपि भवेत्कालो ह्यनेकधा । इत्यादि ।

End. दृष्ट्वा पुरातनपुराणवचांसि विशेष-
मन्वादिकस्मृतिवचांसि विविच्य सर्वम् ।
संवत्सरायनवचांसि च कालतत्त्वं
निर्णीयतेऽस्य कृतिना कविपद्मकेन ।
इति श्रीकालनिर्णयः ।

Colophon. इति श्रीमदाम्रघोपाध्यायविश्वेश्वराचार्यशिष्यस्य सर्वस्मृतितत्त्वस्य कवि वल्लभापरनाम्नः आदित्यभट्टस्य कृतिः कालादर्शो नाम कालनिर्णयः समाप्तः ।

विषयः । एकोऽपि काल उपाधिभेदादनेकविध इति निरूपणं । कर्मविशेषे सावनसौर-चान्द्रादिमानविशेषविधानकथनं । चन्द्रादितिथिचयकालकथनं । कर्मविशेषे परपूर्वाभिताना तिथीनां पूज्यकालविशेषनिरूपणं । तथा विशेषेण शिवरात्रिजन्माष्टमीप्रभृतिषु व्यवस्था-कथनं । उपवासविधिकथनं । विस्तरत एकादशीव्रतोपवासविधिनिरूपणं । पारणविधिकथ-नञ्च । अन्वाधानयागारम्भादौ पर्वद्वयनिरूपणं । ग्रहणनिर्णयः । मन्वन्तरादिनिरूपणं । युगादि-निरूपणं । महालयानिरूपणं । गजच्छायानिरूपणं । तत्र तत्र श्राद्धविधानञ्च । अष्टकानिर्णयः । प्रत्याब्दिककालादिनिरूपणं । मासिकनिर्णयः । आशौचकालनिरूपणं । एवं सपिण्डीकरण-निर्णयः । एकोद्दिष्टनिर्णयः । नैमित्तिकश्राद्धनिर्णयः । काम्यश्राद्धनिर्णयः । प्रकीर्णश्राद्धविशेषका-लादिनिर्णयः । नवग्रहीनविशेषे श्राद्धनिर्णयः । (अतः परमेवं चलितं) । उपाकर्मादिकाल-निर्णयः । नागपूजादिकालनिरूपणं । दुर्गायाः रथारोहणकालकथनं । प्रातःस्नानादिकाल-निरूपणं । मलमासे स्नानादिकालनिर्णयः । संक्रान्तिनिर्णयः । गजच्छायाश्राद्धकालनिरूपणं । नवान्नकालनिरूपणं । महोत्सवोरोपणनिर्णयः । अनध्यायकालनिरूपणं । अग्न्याधानादिकालनिरूपणं । वेदव्रतकालादिनिरूपणं । गृहारम्भप्रवेशादिकालनिरूपणं । देवारामतडागादिप्रतिष्ठाकाल-निरूपणं । वृक्षकालनिरूपणञ्च ।

No. 2490. आनन्दलहरीटीका। Substance, country-made paper, 12 × 5½ inches. Folia, 95. Lines, 5—6—8—9 on a page. Extent, 1,300 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Rájá Rájendranáráyaṇa Deva, Bahádur. Appearance, fresh. Prose. Incorrect.

Ánandalaharí-ṭíká. A commentary on S'aṅkara's well-known S'ivite hymn entitled 'Ánandalaharí.' By Gaurikánta Sárvabhauma, Bhaṭṭácharya, a S'rotriya Bráhmaṇ of the Rádha sept of Gauḍa.

Beginning. ओङ्कारेणनरत्नलक्ष्मीनिलयां प्रासादमध्यस्थितां
मायाख्यां भुवनेश्वरीं शिवपरां ब्रह्मादिभिर्वन्दितां
योगीन्द्रैकनिषेवितां त्रिजगतां + + तिनामप्यसौ
ज्ञानानन्दमयीं महोदयकरीं काञ्चिद्भजे देवतां ॥
— — — — — — — —।
गौरीकान्तसार्व्वभौमभट्टाचार्य्यसुधीरिमां।
आनन्दलहरीटीकां तनुते विदुषां मुदे ॥

शिष्टाचारपरिप्राप्तं प्रारिप्सितविघ्नविघातप्रयोजनकं शिवशक्तिस्मरणरूपं मङ्गलं कृत्वा शिष्यान् शिक्षयित्वा — — — स्तुतिकरणे स्वस्यासमर्थतां प्रकाशयति ॥ शिव इति। शिवस्वरूपार्थस्मरणद्वारा—इत्यादि।

End. यो नानाविधशास्त्रतर्कनिपुणश्रीनिवासात् परन्
पूजां भूरि महीभुजां वहति यो लेभेऽति धीमान् कविः।
यो गौड़ान्तरदेशदिग्गज इव श्रीसार्व्वभौमो महान्
भट्टाचार्य्य इमां स एव विदधे टीकां मुदे धामविदां ॥

Colophon. इति गौड़ीयराढ़ान्वयश्रोत्रियवंशजगौरीकान्तसार्व्वभौमभट्टाचार्य्यविरचिता आनन्दलहरीटीका समाप्ता।

विषयः। शङ्कराचार्य्यविरचितानन्दलहर्य्या व्याख्यानम्।

No. 2491. आनन्दलहरीटीका। Substance, country-made paper, 16 × 6 inches. Folia, 32. Lines, 10 on a page. Extent, 1,400 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Rájá Rájendranáráyaṇa Deva, Bahádur. Appearance, new. Prose. Correct.

Ánandalaharí-ṭíká. Another commentary on the Ánandalahari. By Gopíramaṇa Tarkapanchánana.

Beginning. श्रीमत्त्रिपुरसुन्दरीं पद्यनिबन्धेन शङ्कराचार्य्यः प्रत्यूहव्यूहनिरासाय सेश-शार्थकग्रन्थस्यापि मङ्गलेन ग्रन्थारम्भे शिवपदोपादानेन मङ्गलमाविष्कुर्व्वन् आह। शिवः शक्त्येति। अस्यार्थः। त्वामिति द्वितीयान्तपदप्रतिपाद्यस्य सम्बोध्यस्य सम्बोधनान्तपदव्यतिरेकेण उपस्थित्यसम्भवात् शिवपदस्य चरमाच हे शिवे इति सम्बोधनपदमूह्यं॥

End. यदपरं ग्रन्थनिर्माणकौशलेनार्जितं मया।
तेनार्पितेन पदयोः प्रीयतां परमेश्वरी॥

Colophon. इति महामहोपाध्यायश्रीगोपीरमणतर्कपञ्चाननभट्टाचार्य्यकृतानन्दलहरीटीका समाप्ता।

विषयः। शङ्कराचार्य्यविरचितानन्दलहर्य्या व्याख्यानम्।

No 2492. छन्दोमञ्जरीटीका। Substance, country-made yellow paper, 17 × 5 inches. Folia, 29. Lines, 10 on a page. Extent, 1,067 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Rájá Rájendranáráyaṇa Deva, Bahádur. Appearance, new. Prose. Incorrect.

Chhandomaṇjarí-ṭíká. A commentary on the Chandomaṇjarí of Gaṅgádása, a treatise on versification. By Govardhanadása, a Vaidya.

Beginning. गङ्गादासकवेः कवेर्मधुलिहः संकल्पकल्पद्रुमा-
न्निर्याता सुमनोविकाशजननी या छन्दसां मञ्जरी।
व्याख्यातुं बत सा कथं भवति भोः शिष्यानुरोधादिति
श्रीगोवर्द्धनदासनामभिषजैः प्रारम्भि तत्पञ्जिका॥
— — — — — — — — — —।

इह छन्दोग्रन्थारम्भे तदन्तरायनिरासाय कविर्गङ्गादासनामा भिषक् शिष्टानुशिष्टं सेष्टदेवताप्रणामं प्राक् प्रतिपादयन् आह देवं प्रणम्येत्यादि।

End. गङ्गादासकवेरिति पूर्व्वेण सम्बन्धः। इति षष्ठः स्तवकः।

Colophon. इति वैद्यगोवर्द्धनदासकृता छन्दोमञ्जरीटीका समाप्ता।

विषयः। गङ्गादासकृतच्छन्दोमञ्जरीग्रन्थस्य व्याख्यानम्।

No. 2493. अध्यात्मप्रदीपः, वा अष्टावक्रटीका। Substance, country-made yellow paper, 18 × 5 inches. Folia, 40. Lines, 9—10 on a page. Extent, 1,404 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Rájá Rájendranáráyaṇa Deva, Bahádur. Appearance, new. Prose. Incorrect.

Adhyátma-pradípa ALIAS **Ashṭávakra-ṭíká**. A commentary on the Ashṭávakra-sañhitá, a treatise, on emancipation by intellectual Yoga. The original is attributed to a saint named Ashṭávakra, the comment is by Vis'ves'vara.

Beginning. यदज्ञानाज्जगज्जातं यद्विज्ञानाद्विलीयते ।
तं नत्वा सच्चिदानन्दं कुर्वेऽध्यात्मप्रदीपकं ॥

इह तावदात्मानन्दानुभवपरिपूर्णः परिपूर्णोऽज्ञानानेकजिज्ञासुत्वात् परमकारुणिकोऽभगवानष्टावक्रो मुनिः सकलमुमुक्षुजनमुद्दिधीर्षुः शिष्यं प्रति मोक्षोपायमादिशति मुक्तिमिच्छसिचेदित्यादिना ।

End. तस्य ग्रन्थस्य संख्याक्रमो विद्यते येषु
ते संख्याक्रमा ईदृशा अमी कथिता इत्यर्थः ।

Colophon. इति श्रीमद्विश्वेश्वरविरचितायामष्टावक्रटीकायां संख्याक्रमादिकथाख्यानं नाम एकविंशप्रकरणं । समाप्तेयं टीका ।

विषयः । अष्टावक्रकृताध्यात्मयोगग्रन्थस्य व्याख्यानम् ।

No. 2494. शीघ्रबोधभूषणम्, (द्वितीयकाण्डम्) । Substance, country-made yellow paper, 18 × 5 inches. Folia, 51. Lines, 8 on a page. Extent, 1,600 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Rájá Rájendranáráyaṇa Deva, Bahádur. Appearance, new. Prose and verse. Incorrect.

S'ighrabodha-bhúshaṇa. Lessons on versification, rhetoric, &c., for the benefit of persons wishing to write poetry—a vademecum for young poets. By S'ivaprasáda Upádhyáya.

अथ द्वितीयकाण्डनिरूपणं ।

Beginning. काव्यव्यवहारकथनं बोद्धारणं निरूप्यते । चतुर्भिश्चरणैर्बद्धं छन्दः पद्यं निगद्यते । अन्यथा गद्यते गद्यं काव्यज्ञैः काव्यकोविदैः ॥ इत्यादि ।

End. तान्मूलं मृगाय भूदेव भक्ताभरणमुत्तमं ।
अव्ययाय च + + + ग्रन्थकृद् यमविहतौ (?)

Colophon. इति श्रीशीघ्रबोधभूषणे शिवप्रसादोपाध्यायकृते काव्यव्यवहारकथने द्वितीयकाण्डं समाप्तम् ॥

विषयः । आदौ छन्दोनिरूपणं । तत्र गणंटीनेकपताकादिनिरूपणञ्च । अथ अलङ्कारनिरूपणं । तत्र प्रश्नोत्तर-यमक-चित्र-गूढ़-प्रहेलिका-श्लेष-वक्रोक्ति-अनुप्रासरूपशब्दालङ्कारप्रमे-

दृष्टिरूपणं । उपमा-रूपक-उत्प्रेक्षा-समासोक्ति-अपह्नुति-समाहित-समासोक्ति-विरोध-सार दीपक-सहोक्ति-अन्यदेशत्व विशेषोक्ति-विभावनारूपाद्यलङ्कारकथनं । अथ अर्थदोषनिरूपणं । शब्ददोषादिनिरूपणं । त्रिविधरीतिनिरूपणं । अलङ्कारदोषनिरूपणं । कविलक्षणकथनं । अथ कविशिक्षाकथनं । पदारचनाविधिकथनं । तत्र तत्र वर्णनीयकथनञ्च ।

No. 2495. स्मृत्यर्थसारः । Substance, country-made paper, 15 × 4 inches. Folia, 134. Lines, 9—10 on a page. Extent, 3,475 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1834. Place of deposit, Calcutta, Rájá Rájendranáráyaṇa Deva, Bahádur. Appearance, new. Prose and verse. Incorrect.

Smṛityarthasára. A digest of the rules of the Smṛiti regarding domestic rites and observances. Anonymous.

Beginning. गणेशब्रह्मविष्णुशानन्ता + लोकपालान् ग्रहान् ।
दुर्गां मन्वादिकान् वन्दे व्याख्यातॄंश्च सदा गुरून् ॥
श्रीकण्ठश्रीकराद्यैश्चैः श्रुतिस्मृतिपुराणगैः ।
स्मृतिशास्त्रेष्वनेकेषु विप्रकीर्णेष्वनेकधा ॥
अनुष्ठानोपकारार्थं स्मृतिच्छिन्नं प्रयत्नतः ॥
पुराणन्यायमीमांसाशास्त्रवेदैः प्रपूरितं ॥
कामधेनौ प्रदीपेऽब्धौ कल्पद्रुमलतादिषु ।
शम्भुविष्णुकेदारलोगाक्ष्याद्यैश्च भाषितं ॥
मन्वाद्यनेकस्मृतिषु व्याख्यातप्रतिपादितं ।
स्मृत्यर्थसारं वक्ष्यामि सुखानुष्ठानसिद्धये ॥
प्राची दिशामनुक्तौ स्यादुदीचीशामदिक् तथा । इत्यादि ।

End. यस्य स्मृत्या च नामोक्त्या तपोयज्ञक्रियादिषु ।
न्यूनं सम्पूर्णतां याति सद्यो वन्दे तमच्युतं ॥
अज्ञानादथवा लोभात् प्रच्यवेताध्वरेषु यत् ।
स्मरणादेव तद्विष्णोः सम्पूर्णमिति हि श्रुतिः ॥
इति वचनात् ।

Colophon. इत्यादि स्मृत्यर्थसारः समाप्तः । स्वस्ति । संवत् । १८३४ ॥

विषयः । तत्रादौ आर्तपरिभाषाकथनं । युगधर्मकथनं । तत्रादिपुराणोक्तानि कर्तौ विपिद्धानि । अथ गर्भाधानादिषोडशसंस्कारकथनं । तत्र गर्भाधानविधिः । पुंसवनविधिः । तत्र

पुंसवनविधिः। सीमन्तोन्नयनविधिः। जातकर्मविधिः। नामकरणविधिः। निष्क्रमणविधिः। अन्नप्राशनविधिः। चौलविधिः। उपनयनविधिः। सावित्रीव्रतविधिः। वेदव्रतविधिः। आरण्यकव्रतविधिः। गोदानविधिः। विवाहविधिः। अन्त्येष्टिविधिः। कस्यचिन्मतानुसारेण मूकान्धयोः संस्कारकरणाभावकथनं। क्वचित् कुण्डगोलकयोरपि संस्कार्य्यताकथनं। उपवीतनिरूपणं। अभिवादनविधिकथनं। तत्र गुरुनिरूपणं। अनध्यायकालनिरूपणं। ब्रह्मचारिकर्माणि। अथ विशेषेण विवाहेतिकर्तव्यताविधिनिरूपणं। तत्र गोत्रप्रवरनिरूपणं। आह्निककार्य्यनिरूपणं। तत्र मूत्राद्युत्सर्गविधिः। शौचविधिः। आचमनविधिः। तन्निमित्तानि। दन्तधावनविधिः। स्नानविधिः। वस्त्रपरिधानविधिः। सन्ध्याविधिः। होमविधिः। दर्भविधिः। वहिर्विधिः। चुकचुवविधिः। देवतार्चनविधिः। माध्यन्दिनस्नानविधिः। देवयज्ञविधिः। पितृयज्ञविधिः। श्राद्धविधिः। श्राद्धकालनिरूपणं। ब्राह्मणनिरूपणं। अमावास्यापार्वणविधिः। तत्र पुत्रादिनिरूपणं। एकोद्दिष्टविधिः। सपिण्डीकरणविधिः। वैश्वदेवविधिः। संक्रान्तिनिरूपणं। तत्र पर्वनिरूपणं। एकादश्युपवासनिरूपणं। तिथ्यन्तरोपवासनिर्णयः। मलमासे कार्य्यनिर्णयः। भक्ष्याभक्ष्यनिरूपणं। भोजनविधिः। शयनादिविधिकथनञ्च। अथ विस्तरेण द्रव्यशुद्धिनिरूपणं। शरीरशुद्धिविधिः। स्पृष्टास्पृष्टशुद्धिः। अथ अशौचनिरूपणं। तत्र विशेषेण जननमरणाशौचादौ व्यवस्थाकथनं। नारायणबलिविधिः। तत्र सर्पहते विशेषकथनं। आत्मश्राद्धविधिः। अथ सन्न्यासग्रहणविधिः। परिव्राजकस्य संस्कारविधिः। सन्न्यासिनां दहनविधिः। अथ प्रायश्चित्तविधिनिरूपणं। तत्र कर्मविपाककथनं। महापातकातिपातकानुपातकोपपातकप्रायश्चित्तकथनं। एवं सङ्करीकरणापात्रीकरणादिप्रायश्चित्तकथनं। अथ विशेषेण ब्रह्महत्याप्रायश्चित्तनिरूपणं। सुरापानप्रायश्चित्तं। मद्यपानप्रायश्चित्तं। सुवर्णस्तेयप्रायश्चित्तं। रत्नस्तेयप्रायश्चित्तं। गुरुतल्पप्रायश्चित्तं। महापातकिसंसर्गिप्रायश्चित्तं। अथ गर्भिणीवधप्रायश्चित्तं। गोवधप्रायश्चित्तं। व्रात्यप्रायश्चित्तं। सामान्यस्तेयप्रायश्चित्तं। अपापाकरणप्रायश्चित्तं। अपत्यानां विक्रयप्रायश्चित्तं। परिवेदनप्रायश्चित्तं। पारदार्य्यप्रायश्चित्तं। जीववधप्रायश्चित्तं। शुककाकादिहिंसाप्रायश्चित्तं। वृक्षगुल्मलतादीनां फलपुष्पादिभिरुपयोगिनीनां छेदे प्रायश्चित्तं। कुक्कुरादिदंशने प्रायश्चित्तं। शवादौ कामिजमने प्रायश्चित्तं। व्रतलोपप्रायश्चित्तं। अवकीर्णिप्रायश्चित्तं मिथ्याभिशंसने प्रायश्चित्तं। रजस्वलास्पर्शप्रायश्चित्तं कन्यापुत्रयोर्विक्रये प्रायश्चित्तं. अयाज्ययाजनप्रायश्चित्तं। अशास्त्राध्ययने प्रायश्चित्तं। अग्निहोत्रत्यागादिप्रायश्चित्तं। विवस्त्रदर्शनकरणप्रायश्चित्तं। समुद्रयानादिप्रायश्चित्तं। असत्प्रतिग्रहप्रायश्चित्तं। अभक्ष्यभक्षणप्रायश्चित्तं। भाण्डदुष्टकालदुष्टभक्षणादिप्रायश्चित्तं। अशौचान्नभक्षणप्रायश्चित्तं। जातिभ्रंशकरप्रायश्चित्तं। प्रकीर्णकप्रायश्चित्तकथनञ्च। तत्र नीलीवस्त्रधारणशक्रचापदर्शनादिप्रायश्चित्तकथनं। रहस्यपापप्रायश्चित्तकथनं। कृच्छ्रचान्द्रायणादिलक्षणकथनं। तीर्थविधिकथनं। सर्वप्रायश्चित्तोपसंहारकथनञ्च।

No. 2496. हनुमत्संहिता। Substance, country-made yellow paper, 18 × 4 inches. Folia, 11. Lines, 8 on a page. Extent, 360 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1715. Place of deposit, Calcutta, Rájá Rájendranáráyaṇa Deva, Bahádur. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Hanumat-saṅhitá. A poem describing Ráma's arcadian recreations with Sítá. Among other incidents it describes a curious manifestation of eighteen thousand one hundred and eight nymphs from the person of Sítá, with all of whom Ráma engages in dalliance. By Hanumán.

Beginning. जयत्यनन्याद्भुतसद्गुरप्रियो-
महाबली वीरवली महायशाः।
प्रचण्डमार्त्तण्डसहस्ररश्मिः (कान्तिः)
श्रीरामपादद्वय एकतानः॥
कुम्भोद्भवायाम्बुधिशोषणाय
विशुद्धविज्ञानसुखप्रदाय।
श्रीरामपादद्वयनिश्चिताय
महामुनीन्द्राय नमो नमस्ते॥
श्रीअगस्त्य उवाच।
श्रुतं रामस्य माहात्म्यं तव वक्त्रान्महाकपे।
देवस्यातुलं तेजः प्रभावं परमात्मनः॥
— — — — — — ।
श्रीहनूमानुवाच।
साधु पृष्टोऽसि मयार्य्य
मनश्चैवेति निश्चितं।
गुह्याद्गुह्यतरं दिव्यं
तव प्रीत्या वदाम्यहं॥ इत्यादि।

End. श्रीहनूमदयेः कार्य्यं भाव्यं भाव्यं सदैव हि।
तस्मिन् सन्तोषे रामोऽपि तुष्टो भवति नान्यथा॥

Colophon. इति श्रीहनूमत्संहितायां परमरहस्ये महारासहरमोक्षे पञ्चमोऽध्यायः।
बाणेन्दुमुनिभूमौ हि शाके श्रीरामसुन्दरः।
कर्णाञ्जल्यनतीयायामवीवीञ्रामराचकं॥

विषयः। एकदा समागतपशुपाभिः सह सखपदीभिः सरयूतीरोपवनं प्रविशतया सीतया-सहं रामचन्द्रस्य रासोत्सववर्णनं। वसन्तशोभावर्णनं। विलासिनीनां विलासकलापवर्णनं। सरयूजलक्रीडावर्णनं। रामेण सह विलासार्थं सीतासखीरात् चाहोनरमलताद्यवस्थयाभि-नीप्रादुर्भावकथनं। अथ रामोऽपि ताभिः सह विहर्त्तुं तावद्रूपान् पुरुषान् समर्थितवांश्च। कामिनीनां विविधविलासवर्णनं। अतविहारवर्णनं। पश्चाद्दृष्टे महारासोत्सवशोभवर्णनं। रामरासोत्सवश्रवणादिमाहात्म्यकथनञ्च।

No 2497. सिद्धान्तविन्दुलघुटीका। Substance, country-made paper, 18 × 3 inches. Folia, 61. Lines, 9—10 on a page Extent, 2,778 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Rájá Rájendranáráyaṇa Deva, Bahádur. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Siddhánta-vindu-laghu-ṭiká. A short commentary on the Siddhántavindu—a dissertation on the Vedántic doctrine, written by Madhusúdana Sarasvati in the form of an exposition of Saṅkara's compendium of the Vedánta in ten stanzas called *Daśaśloki*. By Náráyaṇa Tírtha. Hall's Contributions, p. 109.

Beginning. श्रीमद् रामममलमद्वयसुखं साक्षात्स्वतःप्रस्फुरद्
नत्वाचार्य्यवरं गुरुञ्च सततं सिद्धान्तबिन्दोर्गिरः।
सत्प्रीत्यै श्रुतिमुख्यमानविषये सिद्धान्तसंधायिका
दुर्बोधाः प्रकटीकरोमि मतिमान् नारायणाख्यो यतिः॥
परमात्मा परं ब्रह्म निर्विशेषः स्वसाक्षिकः।
सच्चित् सुखघनोऽद्वैतोऽनाद्यविद्यानकारणं॥
तद्भेदधिया सम्यग् जाग्रत्स्वप्नादिसाक्षिणः।
साक्ष्यज्ञानविवर्त्तांशोऽप्यद्रूपसंस्थितिः॥
इति वेदान्तसिद्धान्तो भगवत्पादसम्मतः।
कृष्णद्वैपायनाभीष्ट इति सर्व्वोऽस्य चादराः।
एको वशी सर्व्वभूतान्तरात्मा
एकं रूपं बहुधा यः करोति।
तमात्मस्थं येऽनुपश्यन्ति धीरा-
स्तेषां सुखं शाश्वतं नेतरेषां॥

ब्रह्मविदाप्नोति परंब्रह्म विद्ब्रह्मैव भवतीत्यादिश्रुत्या — — — — — प्रचारस्तो प्रतिजानीते, श्रीमच्छङ्करेत्यादि।

End. कृत्यवतश्चनुकूलतर्कोणां श्रीमदाचार्य्यपरम रामाश्रुवमूह त्वादितिभावः वयोह्यं भाष्यभासतौविवरणाद्यपेक्षया कठिनत्वं तन्मनेव न गुरोरित्यर्थः ।

Colophon. इति श्रीनारायणतीर्थकृता सिद्धान्तबिन्दुलघुटीका समाप्ता ।

विषयः । मधुसूदनसरस्वतीकृतसिद्धान्तबिन्दुनामक वेदान्तप्रकरणस्य व्याख्यानम् ।

No. 2498. शब्दप्रामाण्यखण्डनम् । Substance, country-made paper, 15 × 6 inches. Folia, 12. Lines, 6 on a page. Extent, 155 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ránághát, Zillá Nadiyá. Kálidása Bhaṭṭáchárya. Appearance, fresh. Prose. Correct.

S'abdaprámáṇya-khaṇḍana. A refutation of the Vais'eshika doctrine of authentic speech not being a distinct class of evidence, as the Naiyáyikas believe, but only a form of inference. By Vańs'idhara.

Beginning. नमो भगवते तस्मै विष्णवे परमात्मने ।
रूपनामविभेदेन जगत् क्रीड़ति यो यतः ॥

अथशब्दो न स्वातन्त्र्येण प्रमाणं । अनुप्रमाणात् तदर्थसिद्धेर्नातिरिक्तं प्रमाणं कल्प्यते गौरवात् । इत्यादि ।

End. अयतः संसृष्टत्वज्ञानासम्भवेन तस्यासिद्धत्वादित्यर्थः । इत्यासतां विस्तरः ।

Colophon. इति वंशधरीये शब्दप्रामाण्यखण्डनं ।

विषयः । वैशेषिकमतेन शब्दस्यानुमानान्तर्गतत्वनिरूपणमुखेन तस्य पृथक्प्रामाण्यखण्डनं ।

No. 2499. अद्वैतचन्द्रिका । Substance, country-made paper, 16 × 4 inches. Folia, 48. Lines, 7 on a page. Extent, 1,155 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ránághát, Zillá Nadiyá. Kálidása Bháṭṭáchárya. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Advaita-chandriká. An essay on the adual Vedánta doctrine, and refutation of adverse theories. By Ananta Bhaṭṭa. This appears to be quite distinct from a work of this name by Brahmánanda Sarasvatí. *Cf.* Hall's Contributions, p. 157.

Beginning. पूर्णानन्दज्ञानमात्रस्वरूपं नित्यमव्ययं ।
प्रणम्य परमात्मानं क्रियतेऽद्वैतचन्द्रिका ॥

अथ आत्मा वा अरे श्रोतव्यो मन्तव्यो निदिध्यासितव्य इतिवाक्येन वेदान्तश्रवणं स्वाध्यायविधीयते—इति चेन्न, विधिप्रयोजकरूपसम्पत्त्यभावात् । तथाहि वेदान्तश्रवणं नापूर्वविधिगोचरः प्राप्तत्वात् । इत्यादि ।

End. तस्माच्छ्रुत्या युक्त्या वहूनां वचनाच्च जीवस्य सच्चिदानन्दनित्यशुद्धबुद्धमुक्तस्वरूपता सिद्धेति भावः ।

Colophon. इति श्रीमदनन्तभट्टकृता अद्वैतचन्द्रिका समाप्ता ।

विषयः । विविधवादखण्डनपूर्व्वकमद्वैतवादोपपादनं ।

No. 2500. स्मृतिरत्नम् । Substance, country-made paper, 15 × 4 inches. Folia, 215. Lines, 9 on a page. Extent, 8,305 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1699. Place of deposit, Ulá, Post, Ráṇághát, Zillá Nadiyá, Kálidása Bhaṭṭácharya. Appearance, decayed. Prose and verse. Generally correct.

Smṛiti-ratna. A digest of the Smṛitis regarding domestic rites, duties, and observances. By Raghunátha Bhaṭṭa.

Beginning. नत्वा कृष्णपदद्वन्द्वं द्वन्द्वज्ञानविनाशनं ।
क्रियते रघुनाथेन स्मृतिरत्नं प्रयत्नतः ॥

तत्रादौ स्मृतेः प्रामाण्यं विविच्यते । तत्र जैमिनिसूत्रं अपि वा कर्त्तृसामान्यात् प्रमाणमनुमानं स्यादिति । अस्यार्थोभाष्यकारमतानुसारेण प्रदर्श्यते । इत्यादि ।

End. पूज्यः स्वल्पोपचारेण दुःस्थः शक्त्यानपेक्षया ।
यतः पूजनीयास्ते पूजिताश्चेत् शुभावहाः ॥
इति मत्स्यपुराणवचनात् ।

Colophon. इति महामहोपाध्यायश्रीरघुनाथभट्टविरचिते स्मृतिरत्ने तिथ्यादिप्रभा समाप्ता । शकाब्दाः १६९९ ।

विषयः । स्मृतिप्रामाण्यनिरूपणं । धर्म्मस्वरूपविवेचनं । विधिस्वरूपादिनिरूपणं । नियमपरिसंख्यादिविवेचनं । अधिकरणस्वरूपादिकथनं । कालनिरूपणं । तिथ्यादिस्वरूपविवेचनं । तिथिद्वैधविवेचनं । तत्र तत्र विहितकृत्यविधानकथनञ्च । उपवासविधिकथनं । जन्माष्टमीविधिकथनं । एकादश्यादिविधिकथनं । नवरात्रविधिकथनं । मन्वन्तरानिरूपणं । युगाद्याकथनं । संक्रान्तिनिरूपणं । मलमासक्षयमासादिविवेकः । अशौचनिरूपणं । अस्पृश्यस्पर्शादिनिरूपणं । हतकाशौचादिनिरूपणं । अशौचाभावकथनं । सहमरणानुमरणविधिकथनं । देशान्तरमृतस्य प्रेतत्वावधारणविधिकथनं । पर्णनरदाहविधिः । उत्तरक्रियाधिकारिनिरूपणं । अशौचान्तदिनकृत्यादिनिरूपणं । वृषोत्सर्गादिविधिः । चन्दनधेनुदानादिविधिः । सपिण्डीकरणादिकालनिरूपणं । पार्व्वणादिविधिकथनं । तीर्थश्राद्धादिकालनिरूपणं । अष्टकादिश्राद्धकालनिरूपणादिकं । श्राद्धे विहिताविहितद्रव्यनिरूपणं । अक्षुतनिरूपणं । मद्ययागादिविधिकथनञ्च ।

No. 2501. कालकौमुदी। Substance, country-made paper, 16 × 4 inches. Folia, 128. Lines, 9 on a page Extent, 5,143 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ráṇághát, Zillá Nadiyá, Kálidása Bhaṭṭáchárya. Appearance, fresh. Prose and verse. Incorrect.

Kála-kaumudí On times meet for religious rites and observances. By Gopála Bhaṭṭa, son of Harivaṅs'a Bhaṭṭa.

Beginning. वन्दे विश्वेश्वरं देवं भुक्तिमुक्तिप्रदायकं।
मातरं पितरं नत्वा निर्विघ्नफलसिद्धये॥
श्रीमद्गोपालभट्टेन हरिवंशात्मजन्मना।
क्रियते विदुषां प्रीत्यै रम्या कालकौमुदी॥

अथ कालविवेचनं। तत्र कालो नित्यानित्यभेदेन द्विविधः। नित्यस्तु भगवद्रूपतया अतिरिक्तकालवादिभिः प्रार्थ्यते। तथा च विष्णुपुराणं। कालस्वरूपं रूपं तद्विष्णोर्मैत्रेय वर्तते। तथा, अनादिरेव भगवान् कालोऽनन्तोऽजरोऽमरः। इति—इत्यादि।

End. इति वचनात् मृतस्त्रियोरन्तरागमने अशेषरात्रमनध्याय इति।

Colophon. इति हरिवंशभट्टात्मजश्रीगोपालभट्टकृता कालकौमुदी समाप्ता।

विषयः। नित्यानित्यभेदेन द्विविधकालनिरूपणं। प्रातःकृत्यादिकालनिरूपणं। तत्र-पैतृकश्राद्धतर्पणदेवपूजनभोजनादिकालनिरूपणं। अयनादिकालनिरूपणं। गर्भाधानपुंसवन-सीमन्तोन्नयनजातकर्मनामकरणपर्यन्तान्नप्राशनचूडाकरणोपनयनसमावर्त्तनविवाहकालनिरूपणं। समयाशुद्धिविवेचनं। मलमा-सादिविवेचनं। तिथिद्वैधव्यवस्थाकथनं। शुक्लप्रतिपदादिदर्शान्ततिथिविशेषे प्रत्येकं व्यवस्था-निरूपणं। हरिशयनादिकालनिरूपणं। नक्तव्रतादिकालनिरूपणं। एकभक्तादिव्रतकालनिरू-पणं। उपाकर्मकालनिरूपणं। नवरात्रपूजाकालविवेचनं। श्राद्धकालविवेचनं। महालयाप-रपक्षश्राद्धादिकालनिरूपणं। रक्षोदिवसपिण्डोद्धरणादिकालनिरूपणं। जन्माष्टम्यादिकाल-निरूपणं। एकादश्युपवासतत्पारणादिकालनिरूपणं। द्वादशमासीयव्रतकालनिरूपणं। वापीकूपतडागापुत्रमेकालनिरूपणं। भवनकूपारामादिप्रतिष्ठाकालः। संक्रान्तिनिरूपणं। ग्रहण-कालनिरूपणं। चन्द्रोदयादियोगकथनं। नदीरजस्वलादिकालनिरूपणं। कृमिकर्णवेधोत्स-वनवान्नादिकालकथनं। भाविदत्तिग्रामोपायकथनं। दीक्षाकालकथनं। अनध्यायकाल-कथनञ्च।

No. 2502 साहित्यदर्पणविवृतिः। Substance, country-made paper, 18 × 4 inches. Folia, 225. Lines, 7—8 on a page. Extent, 8,227 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Sántipur, Rámanátha

Takkaratna; another copy at Ulá Post Ránághát. Zillá Nadiyá, Pandit Gopívallabha Bhattácharya. Appearance, fresh. Prose. Incorrect.

Sáhitya-darpana-vivriti. A commentary on the Sáhitya-darpana, a treatise on rhetoric. By Rámacharana.

Beginning. वागीश्वरीश्वरसुनीतगुणप्रचारं
चरत्सतीश्चतवेवितपादपद्मं ।
क्षेमाद्रिमारकतमीश्वरकान्तमीशं ।
वन्दे खगेन्द्रभुजगीश्चितं मुकुन्दं ॥
श्रीविश्वनाथकविराजकृतिप्रणीतं
साहित्यदर्पणमतिश्चमितप्रमेयं ।
कीमद्विधाय चरणं शरणं (गुरूणां) कवीनां
यत्नेन रामचरणो विवृणोति विप्रः ॥
यः परः परगुणप्रकाशने स्वभ्यर्पणिकरो जयत्यसौ ।
दोषमात्रचिताषदस्यो खलः पिशुनराजिरञ्जसा ॥

समयविशालपदवत्ससामनमिमते प्रकटदोषप्रकरविघटितादरकाव्यादिनिरूपणे सत्यपि चलत्कारग्रन्थनिकरे तेषामभीष्टमद्दुष्टकाव्यादिनिरूपणमव्याचसराकाल्काललङ्कारग्रन्थमारभमाणः प्रथमकारिकायां सरस्वत्याराधनप्रयुक्तस्वार्थनिर्वाहप्रयुक्तिपरतां प्रकाशयितुमवतरणिकां स्वयमेवाह,—ग्रन्थारम्भे—इत्यादि ।

End. यथा वा,—मनोविधं सरोजाक्षीसारमता सुनिर्भरं ।
सावेदि+ + ते गाढं साम्राज्यमाजन्मातं ऋणु ॥
इत्युदाहरणमुन्नेयमिति ।

Colophon. इति साहित्यदर्पणविवृतौ दशमः प्रकाशः ।
चविपचरसचन्द्रसम्मिते
शाकने मकमस्तुञ्जरापतेः ।
श्रीहरामचरणाग्रजन्मना
दर्पणस्य विवृतिः प्रकाशिता ॥
दोषं कथन कीश्च खलजनयो + चाशपन्थम चेत्-
तर्का च कथयेद्गुरोरपि शिरोनिवृत्तथा दुर्लभाः ।
साधानां मतिमाद्धाति यद्सौ गूढार्थसन्दीपना-
दानन्दं वितनोति यद्गुणविदां तेनाप्तमोघश्रमः ॥

विषयः । विश्वनाथकविराजकृतसाहित्यदर्पणनामकालङ्कारग्रन्थस्य व्याख्यानम् ।

No. 2503. प्रायश्चित्तचन्द्रिका । Substance, palm-leaf, 13 × 2¼ inches. Folia, 181. Lines, 4—5 on a page. Extent, 2,075 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ráṇágháṭ, Zillá Nadiyá, Gopívallabha Bhaṭṭáchárya. Appearance, decayed. Prose and verse. Incorrect.

Práyaśchitta-chandriká. On expiations for religious offences, accidents, or interruptions in course of religious observances. By Ramápati, of the Bhaiyála race.

Beginning. रघुनाथपदद्वन्द्वं निधाय हृदि मञ्जुलं ।
गणेशस्य प्रसादेन निर्विघ्नाः कार्य्यसम्पदः ॥
रमापतिकृता सेयं प्रायश्चित्तस्य चन्द्रिका ।
चित्तम्बराणां विदुषां मुदं वितनुतां सदा ॥
तत्र प्रायश्चित्तस्वरूपमाह,—हारीतः । इत्यादि ।

End. यथार्णवस्य रत्नानि मेरोस्तु कनकोपलाः ।
संख्यातुं नैव शक्यन्ते भागीरथ्यास्तथा गुणाः ॥

Colophon. इति भैयालकुलपङ्कजवनदिनमणिश्रीमद्रमापतिकृता प्रायश्चित्तचन्द्रिका परिपूर्णा ।

विषयः । प्रायश्चित्तस्वरूपविवेचनं । बालवृद्धादिभेदेन प्रायश्चित्तस्य लाघवादिकथनं । तन्त्रप्रसङ्गविवेचनं । प्रायश्चित्तदिनतिथ्यादिनिरूपणं । प्रायश्चित्ताभावकथनं । यथाकालं प्रायश्चित्ताकरणे आधिक्यकथनं । ब्राह्मणादिवर्णभेदेन प्रायश्चित्ततारतम्यकथनं । महापातकातिपातकादिनिरूपणं । जन्मान्तरीयमहापातकादिचिह्नविवेककथनं । तत्र तत्र सामान्यतः प्रायश्चित्तकथनं । मुख्याशक्तौ अनुकल्पविधानं । गोमूत्रादिनिरूपणं । अतिपातकादौ अभ्यासे अनुबन्धाभावकथनं । पराकतप्तकृच्छ्रादिलक्षणकथनं । ज्ञानाज्ञानकृतविशेषकथनं । प्रत्येकं वर्णविशेषस्य ब्रह्महत्याप्रायश्चित्तनिरूपणं । सुरापानप्रायश्चित्तकथनं । मद्यविशेषपाने क्षत्रियादीनां प्रायश्चित्ताभावकथनं । आपदि सुवर्णचौर्य्यादीनां प्रायश्चित्ताभावकथनं । गुर्व्वङ्गनानिरूपणं । अगम्यागमनादिप्रायश्चित्तकथनं । व्यभिचारप्रायश्चित्तकथनं । अभक्ष्यभक्षणप्रायश्चित्तं । अभक्ष्यनिरूपणं । दूषितान्नादिनिरूपणं । उच्छिष्टभोजनादिप्रायश्चित्तं । चण्डालादिस्पृष्टजलादिपानप्रायश्चित्तं । आपदि प्रायश्चित्ताभावकथनं । निरर्थकपशुहिंसादिप्रायश्चित्तं । वैधहिंसाविवेचनं । पश्वश्वोष्ट्रादिभक्षणप्रायश्चित्तं । प्रकीर्णकप्रायश्चित्तकथनं । गोवधादिप्रायश्चित्तं । तदपवादकथनञ्च ।

No. 2504. तीर्थकौमुदी। Substance, palm-leaf, 13 × 2 inches. Folia, 112. Lines, 8 on a page. Extent, 2,830 slokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ráṇághát, Zillá Nadiyá, Gopivallabha Bhaṭṭáchárya. Appearance, decayed. Prose and verse. Correct

Tírtha-kaumudí. On the duties and rites to be observed during pilgrimages and notices of certain noted places of pilgrimage. By Saṅkara, son of Vallála.

Beginning. नत्वा विघ्नेश्वरं देवं शङ्करेण विनन्यते।
मद्रा पुराणविख्याता रम्येयं तीर्थकौमुदी॥
अथ तीर्थनिरूपणं। तीर्थचिन्तामणिधृतं मत्स्यपुराणं। सर्व्वतीर्थानि वक्ष्यामि इत्यादि।

End. अनेन विधिना कुर्व्वन् सर्व्वं भवति चाक्षयमिति॥

Colophon. इति श्रीवल्लालसूनुशङ्करविरचिता तीर्थकौमुदी समाप्ता।

विषयः। तीर्थनिरूपणं। गङ्गामाहात्म्यकीर्त्तनं। गङ्गागर्भनिरूपणं। तीर्थयात्रायां कर्त्तव्यानि। तीर्थेषु वर्ज्जनीयकथनं। तीर्थयात्राधिकारिनिरूपणं। समयाशुद्धिविवेचनं। यात्रादिने मान्दीश्राद्धविधिकथनं। तीर्थस्नानविधिकथनं। तर्पणविधिकथनं। तत्र दानादिमाहात्म्यकथनं। प्रतिग्रहादौ दोषकथनं। तीर्थवासविधिकथनं। प्रसङ्गादौ गङ्गास्नानादिविधिकथनं। श्राद्धाद्यादिप्रयोगकथनं। काश्यादितीर्थयात्राविधिः। उपवासविधिकथनं। मुण्डनादिविधिविवेचनञ्च। गयादितीर्थयात्राविधिकथनं। प्रयागादितीर्थयात्राविधिकथनं। काश्यादिमरणे मुक्तिलाभकथनं। साधारणतः सकलतीर्थयात्राविधिकथनं। यात्रादिप्रयोगकथनञ्च।

No. 2505. विद्वन्मोदिनी। Substance, palm-leaf, 14 × 2¼ inches. Folia, 158. Lines, 5 on a page. Extent, 4,331 slokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ulá, Post Ráṇághát, Zillá Nadiyá, Gopivallabha Bhaṭṭáchárya. Appearance, old. Prose. Correct.

Vidvanmodiní. A commentary on the Raghuvaṅśa of Kálidása. By Rámabhadra Nyáyálaṅkára, Bhaṭṭáchárya.

Beginning. विनायकं नमस्कृत्य सर्व्वविघ्नविनाशनं।
रघुवंशमहाकाव्यटीकां कर्त्तुं समारभे॥
व्याख्यायते यथाशक्ति निर्म्मत्सरधिया मया।
एतेन प्रीयतां नित्यं परात्मा रघुनन्दनः॥
इह खलु महाकविः कालिदासः प्रारिप्सितस्य महाकाव्यस्य निर्व्विघ्नपरिसमाप्त्यर्थं चाशीःप्रमाण्यनुयायिस्तुतिर्व्वा नापि तन्नुमित्याचारकारिकशिष्टाचारपरिपालनाय च देवतानति-

इत्थं मङ्गलमाचरन् शिष्यशिक्षायै व्याख्यातृश्रोतृणामनुषङ्गतो मङ्गलाय च निबध्नाति ।—वागर्था-विति । जगतः पार्वतीपरमेश्वरौ वन्दे अभिवादये । किम्भूतौ, वागर्थाविव सम्पृक्तौ नित्यसम्बद्धौ । एतच्च मीमांसकमतेन, तथाहि,—जैमिनिसूत्रं । औत्पत्तिकस्तु शब्दार्थयोः सम्बन्ध इति । इत्यादि ।

End. रविसुतसहितेन सुग्रीवयुक्तेन सलक्ष्मणेन विभीषणेन अनुगतः सन् । प्रसङ्ग इत्यत्र समवप्रविभ्यः स्थ इत्यात्मनेपदविधानं ।

Colophon. इति महामहोपाध्यायश्रीरामभद्रन्यायालङ्कारभट्टाचार्य्यविरचितायां वि-द्वन्मोदिन्यां रघुवंशटीकायां द्वादशः सर्गः ।

विषयः । कालिदासकृतरघुवंशाभिधान महाकाव्यस्य द्वादशसर्गान्तं व्याख्यानम् ।

No. 2506. द्रव्यानुयोगतर्कणाटीका । Substance, foolscap-paper, 13 × 4 inches. Folia, 88. Lines, 9—10 on a page. Extent, 2,181 slokas. Character, Bengali. Date, Sm. 1282. Place of deposit, Varhámpur. Bábu Rámadása Sen. Appearance, new. Prose. Incorrect.

Dravyánuyoga-tarkaṇá-ṭíká. A commentary on a Jain metaphysical work entitled 'Dravyánuyoga-tarkaṇá.' By Bhoja. The work belongs to the Svetâmbara sect of the Jains.

Beginning श्रियां निवासं निखिलार्थवेदकं
सुरेन्द्रसंसेवितमक्षरा + + ।
प्रमाणयन्त्या + नय प्रदर्शकं
नमामि जैनं जगदीश्वरं महः ॥
यदीयगोभिर्भुवनोदरस्थितं
कुवादभूच्छाय + + निवार्य्यते ।
द्रव्यादियाथार्थ्यमपि प्रकाश्यते
जयत्यधीशः स जिनशीतगुः ।
वन्दे वीरपरम्परा+ + द्गणाधं समाधं श्रिया
शौर्य्यादिगुणावलीप्रविलसद्गम्भीररत्नाकर ।
विद्यादेवपुरोहितप्रतिनिधिश्रीमत्पादद्वयं
प्रख्यातं विजयादयागुरुवरं द्रव्यानुयोगेश्वरं ॥
श्रीभावसागरं नत्वा श्रीविनीतादिसागरं ।
प्रबन्धे तत्प्रसादेन क्रियते व्याख्या म + यते ॥

End. तेषां विशेषलेशेन भंङ्गेन रचितोक्तिभिः।
परस्यात्मप्रबोधार्थं द्रव्यानुयोगतर्कणा ॥

Colophon. इति श्रीद्रव्यानुयोगतर्कणायां पञ्चदशोऽध्यायः। १५। १९८२। १७ पौष।

विषयः। द्रव्यानुयोगतर्कणाभिधानश्वेताम्बरजैनसम्प्रदायग्रन्थस्य व्याख्यानं।

No. 2507. सङ्गीतदर्पणः। Substance, foolscap-paper, 12½ × 4 inches. Folia, 120. Lines, 5 on a page. Extent, 1,605 slokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Bahrámpur, Bábu Rámadása Sen. Appearance, new. Prose and verse. Generally correct.

Sangíta-darpaṇa. A comprehensive treatise on music. By Dámodara, son of Lakshmídhara. The work is divided into 7 chapters, and treats successively of (1) Voice and the philosophy of music, *Gíta*. (2) Musical modes or tunes, *Rága*. (3) to (5) Variations of notes in singing with reference to the kind of feeling required to be excited by particular classes of songs, *Álápa*. (6) Musical times or measures, and various modes of measuring or regulating them by musical instruments, *Tála*. (7) Dancing and acting.

Beginning प्रणम्य शिरसा देवौ पितामहमहेश्वरौ।
सङ्गीतशास्त्रसंक्षेपसारभागो मयोच्यते ॥
भरतादिमतं सम्यगालोच्यातिप्रयत्नतः।
श्रीमता हरिभट्टेन सज्जनानन्दहेतुना ॥
प्रवृत्तपसङ्गीतसारोद्धारो विधीयते।
गीतं वाद्यं नर्त्तनञ्च त्रयं सङ्गीतमुच्यते ॥

End. गौण्डश्यामपङ्कं प्रोक्तं तज्ज्ञैः कर्णाटदेशजं ॥
इति गौण्डली ॥

Colophon. इति श्रीमत्पण्डितलक्ष्मीधरसुतचतुरदामोदरविरचिते सङ्गीतदर्पणे नृत्याध्यायः सप्तमः सम्पूर्णः। समाप्तश्चायं सङ्गीतदर्पणः।

विषयः। १प्रथमाध्याये,—विविधगीतकथनं। मार्गसङ्गीतलक्षणं। देशिलक्षणं। रागोत्पादनप्रकारः। नादमहिमा। नादकारणनिरूपणं। तत्र शारीरविवेककीर्त्तनं। तत्र सूक्ष्महिशाने श्वरयोर्मतकीर्त्तनं। ब्रह्मग्रन्थिलक्षणं। श्रुतिलक्षणं। द्वाविंशप्रकारश्रुतिकथनं। स्वरसुस्वरादिलक्षणं। ग्रामलक्षणं। तद्भेदादिकथनं। मूर्च्छनालक्षणं। तद्भेदादिकथनं। शुद्धतानविवेकः। कूटतानविवेकः। खण्डमेरुसंख्योद्दिष्टप्रकरणं। तत्र संख्यानरूपं। साधारणस्वरनिरूपणं। स्थाय्यादिवर्णलक्षणं। षड्जस्वरकथनं। न्यासस्वरकथनं। अलङ्कारप्रकारः। तद्भेदनिरूपणञ्च।

२ये,—रागविवेकः। रागाङ्गनिरूपणं। क्रियाङ्गनिरूपणं। उपाङ्गनिरूपणं। भाषाङ्गनिरूपणं। अत्र मतङ्ग-हनूमद्-भरतमतकथनं। उपरागनिरूपणं। रागरागिण्यालापकथनं। अत्र इन्द्रप्रणीतमतं। हनूमन्मतं। रागार्णवमतञ्च। रागादीनामुदाहरणं।

३ये, ४र्थे, ५मे, च—आलापनप्रकारकीर्त्तनं। गमकनिरूपणं। गायनदोषकीर्त्तनं। रूपककथनं। प्रबन्धादिकीर्त्तनं। गणादीनां देवतादिनिरूपणं। ध्रुवादिलक्षणं। तालादिभेदकथनं। तेषां लक्षणञ्च। रसविशेषे तालविशेषनियमनादिकं। रासकलक्षणादिकथनं। चतुरङ्गलक्षणं। शरभलीलालक्षणं। सूर्य्यप्रकाशलक्षणं। चन्द्रप्रकाशलक्षणं। रत्नाङ्गलक्षणं। नन्दनलक्षणं। नवरत्नप्रबन्धलक्षणं। सङ्गीतगुणदोषविवेचनञ्च। तत-सुषिर-घनानद्ध-घनभेदाद् वाद्यस्य चातुर्व्विध्यनिरूपणं। वीणाभेदनिरूपणं। वंशमुरलिकादिलक्षणं। पटहादिकथनं। कांस्यतालादिकथनं। वामदेवोद्भवतालवर्णकथनं। एवं अघोरोद्भवस्य ईशानोद्भवस्य च ज्ञेयं।

६ अध्याये,—तालनिष्पत्तिकथनं। तालस्य दशप्राणनिरूपणं। अत्र हनूमदादिमतकथनं। मार्गभेदकथनं। क्रियाकथनं। अङ्गनिरूपणं। ग्रहनिरूपणं। जातिकथनं। कलानिरूपणं। लयनिरूपणं। यतिनिरूपणं। प्रस्तारकथनं। चच्चत्पुटादितालल्लक्षणं। देशीतालनिरूपणं। चर्च्चर्य्यादीनां लक्षणं। मतान्तरेण चित्रतालादिकथनं। द्रुतमेरुनिरूपणं। सर्व्वमेरुसंख्यादिकं। गुरुमेरुकथनं। लघुमेरुकथनं। संयोगमेरुकथनं। खण्डप्रस्तारकथनादिकं।

७मे अध्याये,—नृत्यनिरूपणं। तत्र इन्द्रादिलक्षणं। समपाद-संहतपाद लता करादिलक्षणं। नन्द्यावर्त्तलक्षणं। वर्द्धमानलक्षणं। सौष्ठव-पुष्पपुटप्रभृतिलक्षणञ्च। नर्त्तनभेदनिरूपणं। तत्र प्रसङ्गात् रसलक्षणं। स्थायिभावादिनिरूपणं। आङ्गिक-वाचिकाद्यभिनयलक्षणं। कटाक्षभेदलक्षणादिकं। लोकधर्म्मकथनं। नाट्यधर्म्मकथनं। नृत्यमुद्रादिकथनं। गमनकरविक्षेपादिप्रकारनामादिकथनं। नान्दीलक्षणं। नटनर्त्तकादीनां लक्षणं। यतिनृत्यलक्षणं। वर्णनृत्यं। शब्दनृत्यं। विवर्त्तनृत्यं। चमत्कारनृत्यं। गीतनृत्यं। रागाभिनयप्रकारकीर्त्तनं। ध्रुवगीतनृत्यं। देशीनृत्यविधिः। देवनृत्यकथनं। मोक्षनृत्यकथनञ्च।

No. 2508. वेदानध्यायः। Substance, country-made paper, 8 × 3 inches. Folium, 1. Lines, 14. Extent, 11 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Bahrámpur, Bábu Rámadása Sen. Appearance, fresh. Prose. Incorrect.

Vedánadhyáya. A summary of the days when the Vedas should not be read as a scholastic duty. Anonymous.

Beginning. वेदे अनध्याय। + + अमावास्यायामिति सर्व्वानध्यायः, माघस्य शीतस्याधिक्य अङ्कुलिपरस्तायामुत्पाते।

End. इति विराजं सर्वाय विप्रनिष्ठेरन्।

Colophon. इति वेदाध्यायः सम्पूर्णः।

विषयः। यस्मिन् यस्मिन्नहनि वेदाध्ययनं निषिद्धं तन्निरूपणं।

No. 2509. रागमाला। Substance, country-made paper, 7 × 4½ inches. Folia, 10. Lines, 10 on a page. Extent, 146 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Bahrámpur, Bábu Rámadása Sen. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Rágamálá. A treatise on the various musical modes recognised by the Hindus and their mutual relations and alliances. By Jívarája Díkshita.

Beginning. आनन्दैकमयो मनःसुखकरो यो भुक्तिमुक्तिप्रदो
नादात्मा सकलेन्द्रियान्तरचरो दुःखस्य विध्वंसनः।
भद्रः पञ्चशरादुत उत्तमां लक्ष्मीं दधानो यम-
स्तम्भानो बलपुष्टितुष्टिकरणो रागः शिवायास्तु वः॥

End. ता एकैकस्यापि रागस्य पञ्चमस्यापि योषितः।
क्रमेण कोविदैर्ज्ञेया मुनीनां वचनादिमाः॥
जीवराजमखारीणां राघवस्यानुशासनात्।
रागमालाम्न तन्वैव रमोरञ्जनहेतवे॥

Colophon. इति श्रीमज्जीवराजदीक्षितविरचिता रागमाला समाप्ता।

विषयः। रागाणां लक्षणं। तेषां पत्न्यादिनिरूपणं। नानाभवान्तरभेदकथनं। आश्रा-पञ्चमयकौशनञ्च।

No. 2510. विवेकशतकम्। Substance, country-made paper, 13 × 4 inches. Folia, 6. Lines, 13 on a page. Extent, 180 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Bahrámpur, Bábu Rámadása Sen. Appearance, old. Verse. Correct.

Viveka-śataka. A century of verses on dispassion or indifference to worldly attractions, for the sake of devotion to Krishṇa. By Prabodhánanda Sarasvatí.

Beginning. देहः प्राप्तो विरमजरसं जीर्णमायुर्ममाभूत्
खन्या भक्तिर्विगमविषयाविष्टो येन्द्रियाणां।

दूरे वृन्दावनतटभुवः खेदभेदप्रदायाः
किं कुर्व्वेऽहं मनकुलमिरोत्त + + न वेद्मि ॥

End. श्रीकृष्णकमणिताननविधौ दृक्प्रभाकोमही-
विध्वस्तव्रजयनभाषितमपि प्रोत्फुल्लवक्राम्बुजे ।
वंशीनादविमोहितालिव्रजजगज्जन्मो किशोराकृती
श्रीकृष्णे रतिरस्तु मे प्रति + + प्रेमाभिसंवन्धिनी ॥

Colophon. इति श्रीप्रबोधानन्दसरस्वतीविरचितं विवेकशतकं समाप्तं ।

विषयः । निर्वेदोदयात् उपरतस्पृहस्य श्रीकृष्णसमीपे सप्रेमभक्तिप्रार्थनं ।

No. 2511. नाममाला । Substance, country-made paper, 10 × 4 inches. Folia, 155. Lines, 18 on a page. Extent, 10,081 ślokas. Character, old Nágara. Date, Sm. 1120. Place of deposit, Bahrámpur, Bábu Ráma-dása Sen. Appearance, old. Prose. Correct.

Námamálá. A commentary on his own Sanskrit dictionary named 'Abhidhánachintámaṇi.' By Hemachandra S'uri.

अर्हते नमः ।

Beginning. प्रणम्यार्हत्तत्त्वं वाचं मत्वा तत्त्वाभिधायिनीं ।
+ + + नाममालाख्यां विवृतिं विदधाम्यहं ॥
श्रेयोऽर्थमथमारम्भः किं तथात्मविकत्थनैः ।
परात्मनिन्दा + + हि नाद्रियन्ते मनीषिणः ॥
प्रामाण्यं वासुकेर्व्याडेर्व्युत्पत्तिर्धनपालतः ।
प्रपञ्चश्च वाचस्पतिप्रभृतेरिह लक्ष्यतां ॥
तत्रायमादिश्लोकः,—प्रणिपत्यार्हतः —इत्यादि ।

End. इत्थम्—इति संज्ञार्थं निपातानां न विद्यते ।
प्रयोजनमयमाहेते निपात्यन्ते पदेषु च ॥

Colophon. इत्याचार्य्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायां + + + भिधानचिन्तामणिनाममाला-टीकायां सामान्यकाण्डः षष्ठः । समाप्ता चेयमभिधानचिन्तामणेर्नाममालाख्या टीका । ११ १० । संवत्सरे ।

विषयः । स्वकृताभिधानचिन्तामण्यभिधानकोषस्य व्याख्यानं ।

No. 2512. लिङ्गानुशासनटिप्पनी । Substance, country-made paper, 15 × 5½ inches. Folia, 181. Lines, 10 on a page. Extent, 8,550 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Bahrámpur, Bábu Rámadása Sen. Appearance, old. Prose. Correct.

Lingánuśásana-ṭippaní. Glossarial notes on Amara Sinha's Náma-lingánuśásana. By Srírâma Sarmá.

Beginning. यत्पादपद्मं प्रणिपत्य धाता
भूतानि धत्ते तमहं प्रणम्य ।
सलिङ्गनाम्नोरनुशासनस्य
टीकामिमां बालधिये तनोमि ॥

इह विघ्नविघाताय उचिते+ देवसेवां कुर्व्वन् शिष्यशिक्षायै आदौ निबध्नाति यस्येति ।

End. किन्तु सन्तः परोत्कर्षं प्रकाशयन्तः सद्गुणान्
काव्यग्रन्थगुणान् तन्वन्ति विस्तारयन्तीत्यर्थः ।
लिङ्गसङ्ग्रहवर्गस्य टिप्पनी वङ्गसम्मता ।
श्रीरामशर्म्मणाकारि सुमतिप्रतिपत्तये ॥

विषयः । अमरसिंहकृतनामलिङ्गानुशासनकोषस्य व्याख्यानं ।

No. 2513. ऐश्वर्य्यकादम्बिनी । Substance, country-made paper, 11 × 3½ inches. Folia, 15. Lines, 8 on a page. Extent, 224 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Bahrámpur, Bábu Rámadása Sen. Appearance, new. Verse. Correct.

Aiśvarya-kádambiní. A poem in praise of Krishṇa's career at Vṛindávana and Gokula. By Bidyábhúshaṇa.

Beginning. कृष्णाभिधायै कनकाम्बरायै
श्यामोदतन्वै सरसीरुहाक्ष्यै ।
नित्यश्रियै नित्यगणश्रजायै
नमोऽस्तु तस्यै परदेवतायै ॥
सनातनं रूपमिहोपदर्शय-
न्नानन्दसिन्धुं परितः प्रवर्द्धयन् ।
अनन्तशक्तीमधुरः स राजतां
चैतन्यरूपो विधरस्तुतोदयः ॥

End. विद्याभूषणभणितं चरितमिदं विष्णुभक्तं श्रोतत् ।
परिगीतं प्राकृमणिना सद्भिः सेव्यं सदपमिव ॥
ऐश्वर्य्यपूर्णेषणपूर्णपक्षा
कादम्बिनी नन्दसुतावलम्बा ।
भूयाद्दियत्सिन्धुमहाङ्कसंस्था
सतां प्रिया तच्चरणाश्रितानां ।

Colophon. इतैश्वर्य्यकादम्बिन्यां श्रीगोकुलगमनागुणरक्षीलावर्णनं सप्तमी हृष्टिः ।

विषयः । श्रीकृष्णस्य विपादिभूतिवर्णनं । एकपादविभूतिगतभगवतुस्वधामाविर्भावश्रावि-र्भावक्रमवर्णनं । वसुदेवनन्दादीनां हृष्णिवंशोद्भवत्वादिवर्णनं । राधिकाया जन्मकथनं । नन्दस्वपराजधानीवर्णनं । सपरिकरश्रीकृष्णजन्मोत्सववर्णनं । कंसवधान्तं श्रीकृष्णस्य बाल्य-कैशोरादिलीलावर्णनं । मथिताक्षतश्रीकृष्णस्तोत्रं । गोकुलगमनागुणरक्षीलावर्णनं ।

No. 2514. गोवर्द्धनभट्टाष्टकम् । Substance, country-made yellow paper, 11 × 5 inches. Folium, 1. Lines, 18. Extent, 18 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Bahrámpur, Bábu Rámadása Sen. Appearance, new. Verse. Correct.

Govardhana-bhaṭṭáshṭaka. A hymn in eight stanzas, in praise of Kṛishṇa as the lifter of the Govardhana Hill. By Gavardhana Bhaṭṭa.

Beginning. बाल्ये सर्व्वेद्रियाद्य श्रीतलतरं गोपाभयध्वंसनं
पीला यस्य यशोऽमृतं भुवि जना गुणन्ति श्रीपुरुषं ।
तं श्रीमन्मन्मथसद्गुणयुतं भक्तिप्रभावान्वितं
श्रीगोवर्द्धननामधेयभगवत्प्रेष्ठं मयिष्ठं भजे ॥

End. एतत् श्रीमन्मधुसद्गुणगणवारस्याकरस्तोत्रम्
श्रीगोवर्द्धननामधेयभगवतो भक्त्या यो वै पठेत् ।
तं श्रीनन्दसुतो निजाङ्घ्रिकमले भक्तिं ददद्रिक्षणां
प्रीत्या साधुजनं सदा सुखयताद्गोवर्द्धनैकप्रियः ॥

Colophon. इति गोवर्द्धनभट्टाष्टकं सम्पूर्णं ।

विषयः । भगवद्रूपस्य गोवर्द्धनगिरेः स्तवनं ।

No. 2515. काव्याकल्पारद्युमवल्लिः । Substance, country-made paper, 13 × 5 inches. Folia, 37. Lines, 10 on a page. Extent, 900 ślokas. Character,

Nágara. Date, Sm. 1898. Place of deposit, Bahrámpur, Bábu Rámadása Sen; another copy at Bráhmanapur, Zillá Nadiyá, Rájívalochana Gangopádhyáya. Appearance, new. Prose and verse. Generally correct.

Kávyálankára-sútra-vritti. An elaborate treatise on poetry and rhetoric. By Vámana Áchárya.

Beginning. प्रणम्य परमं ज्योतिर्वामनेन कविप्रिया ।
काव्यालङ्कारसूत्राणां स्वेषां वृत्तिर्विधीयते ॥

काव्यं ग्राह्यमलङ्कारात् । काव्यं खलु ग्राह्यमुपादेयं भवति अलङ्कारात् ।

End. सङ्गस्ते मया शब्दा विविच्याल्पेन दर्शिताः ।
अनयैव दिशा कार्य्यं शेषाणामप्यवेक्षणम् ॥

Colophon. इति काव्यालङ्कारसूत्रवृत्तौ प्रायोगिके पञ्चमेऽधिकरणे द्वितीयोऽध्यायः । समाप्तं प्रायोगिकं नाम पञ्चममधिकरणं । इति वामनाचार्य्यकृता काव्यालङ्कारसूत्रवृत्तिः समाप्ता । संवत् १८९८ ।

विषयः । प्रथमाधिकरणे—काव्यस्योपादेयत्वादिनिरूपणं । अधिकारिनिरूपणं । रीतेः काव्यात्मत्वकथनं । वैदर्भी । गौड़ी । पाञ्चाली । काव्यहेतुनिरूपणं । गद्यपद्यभेदेन काव्यस्य द्वैविध्यं निरूपणं । दशरूपकप्रशंसा । काव्याङ्गनिरूपणं ।

२ये अधिकरणे—दोषनिरूपणं । असाधु-कष्ट-ग्राम्य-अप्रतीत-अनर्थकरूपपञ्चविधपद-दोषकथनं । अन्यार्थ-नेयार्थ-गूढार्थ-अश्लील-क्लिष्टरूपपञ्चविधपदार्थदोषकथनं । भिन्नवृत्त-यति-भ्रष्ट-विसन्धिरूपत्रिविधवाक्यदोषनिरूपणं । व्यर्थ-एकार्थ-सन्दिग्ध-अयुक्त-अपक्रम-लोकविरुद्ध-विद्याविरुद्धरूपसप्तविधवाक्यार्थदोषनिरूपणं ।

३ये अधिकरणे,—गुणनिरूपणं । ओजः प्रसाद-श्लेष-समता-समाधि-माधुर्य्य-सौकुमार्य्य-उदारता-अर्थव्यक्ति-कान्तिरूपदशविधशब्दगुणनिरूपणं । एवमर्थगुणकथनं ।

४र्थे अधिकरणे,—अलङ्कारनिरूपणं । यमकानुप्रासरूपद्विविधशब्दालङ्कारनिरूपणं । उपमानिरूपणं । तद्दोषकथनादिकं । प्रतिवस्तूपमा । समासोक्तिः । अप्रस्तुतप्रशंसा । अपह्नुतिः । रूपकं । श्लेषः । वक्रोक्तिः । उत्प्रेक्षा । अतिशयोक्तिः । सन्देहः । विरोधाभासः । विभावना । अनन्वयः । उपमेयोपमा । परिवृत्तिः । क्रमः । दीपकं । निदर्शनं । अर्थान्तरन्यासः । व्यतिरेकः । विशेषोक्तिः । व्याजस्तुतिः । व्याजोक्तिः । तुल्ययोगिता । आक्षेपः । सहोक्तिः । समाहितं । संसृष्टिः ।

५मे अधिकरणे,—कविसमयः । शब्दशुद्धिः ।

No. 2516. द्रव्यानुयोगतर्कणा । Substance, foolscap paper, 13 × 4 inches. Folia, 19. Lines, 7 on a page. Extent, 322 ślokas, Character,

Bengali. Date, ? Place of deposit, Bahrámpur, Bábu Rámadása Sen. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Dravyanuyoga-tarkaṇá. On the metaphysics of the 'Svetámbara Jains. Anonymous.

Beginning. श्रीयुगादिजिनं नत्वा ह्त्वा श्रीगुरुवन्दनं।
आत्मोपकृतये कुर्व्वे द्रव्यानुयोगतर्कणां ॥
विना द्रव्यानुयोगोऽयं चरणकरणाश्रयोः।
सार+ति ह्रतिप्रेठं निर्द्दिष्टं सम्मतौ स्फुटं ॥

End. अध्यात्मप्रतिमा क्रिया तु सकलं भानूपम-
मित्येतन्मरदन्तरं कलियुगे कश्चिद्बुधो विन्दति।
बाह्याभ्यासविनिर्म्मितो हि दुरितक्षेपो भवेद्दर-
दृषलोद्भवोपमं किमपरं वाक्यं बुधा ब्रूमहे ॥

विषयः। श्वेताम्बरजैनसम्प्रदायानुमतषट्पदार्थविवेचनं। तत्र द्रव्यस्वरूपकीर्त्तनं। गुणलक्षणं। सामान्यकथनं। तिर्य्यक्सामान्यलक्षणं। शक्तिरूपद्रव्यकथनं। दिगम्बरमतेन शक्तिरूपगुणकथनं। केषांचित् द्रव्याणां चौन्द्रियग्राह्यत्वकथनं। गुणपर्य्यायाणां एकेन्द्रियग्राह्यत्वकथनं। संज्ञानिरूपणं। द्रव्यगुणपर्य्यायाणां पारमार्थिकभेदवादनिरसनं। योगाचारमतखण्डनं। नैयायिक कापिलमताक्षेपः। भेदाभेदवादव्यवस्थापनं। सप्तभङ्गिन्यायनिरूपणं। घटपटादिवदेकार्थेस्यापि जीवादेस्त्रिरूपत्वनिरूपणं। दिगम्बरमतेन नवविधनयादिकथनं। द्रव्यार्थिकस्य दशविधभेदप्रदर्शनं। पर्य्यायार्थिकस्य षड्विधत्वनिरूपणं। त्रिविधनैगमनयनिरूपणं। द्विविधसङ्ग्रहनयविवरणं। द्विविधव्यवहारनयनिरूपणं। द्विविध ऋजुसूत्रनयविवेचनं। एकविधशब्दनयनिरूपणं। एकविधसमभिरूढनयकथनं। एकविधभूतनयकीर्त्तनं। त्रिविधोपनयनिरूपणं। असद्भूतव्यवहारस्य त्रिविधत्वनिरूपणं। नवविधोपचारनिरूपणं। द्विविधनिश्चयकथनं। द्विविधव्यवहारकथनं। तत्र तत्र श्वेताम्बरभेदकथनञ्च। अत्र दिगम्बरदेवसेनकृतनयचक्रग्रन्थसंवादकथनं। श्वेताम्बरदिगम्बरयोः समानतन्त्रत्वकथनं। नयावतारकाणामाचार्य्याणां नामकथनं। अन्यान्यनयवादिमतखण्डनं। पदार्थस्य उत्पाद-ध्रुव-विनाशरूपत्रिविधलक्षणकीर्त्तनं। क्षणिकवादिबौद्धमतखण्डनं। उत्पादविनाशादिप्रकारकथनं। धर्म्माधर्म्मादिषड्विधद्रव्यनिरूपणं धर्म्मास्तिकायलक्षणं। अधर्म्मास्तिकायलक्षणं। आकाशास्तिकायलक्षणं। कालनिरूपणं। अत्र दिगम्बरमतदूषणं। पुद्गलास्तिकायलक्षणं। जीवास्तिकायलक्षणादिकं। सामान्यतो दशविधगुणकथनं। आत्मादीनां विशेषगुणकथनं। पारिणामिकस्वभावनिरूपणं। आत्मस्वरूपनिरूपणं। जीवस्वभावकथनं। चैतन्यस्वरूपकथनं। पर्य्यायभेदनिरूपणञ्च।

No. 2517. साध्यसाधनकौमुदी। Substance, country-made yellow paper, 11 × 4½ inches. Folia, 27. Lines, 6 on a page. Extent, 497 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Bahrámpur, Bábu Rámadása Sen; another copy at Ráṇágháṭa, Bábu Surendranáth Pála Chaudhuri. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Sádhya-sádhana-kaumudí. On worship and the object of worship, a treatise on Bhakti or devotion to Krishṇa as god, as a friend, as a mistress, &c., &c. By Vis'vanátha Chakravarti.

Beginning. श्रीकृष्णचैतन्यदेवानां प्रसादलवलाभतः।
साध्यसाधनविस्तारं कथयामि यथामति॥

End. श्रद्दधत्त्वविशेषात्मा प्रेमफल्गु्यांशसाम्यभाक्।

इति श्रीभागवते,—भक्त्या सञ्जातया भक्त्या विभ्रत्युत्पुलकां तनुं। इति साध्यसाधनकौमुद्यां साधनभक्तिनिरूपणात्मके चतुर्थांके भक्तसमूहप्रफुल्लकुमुदचतुर्थः।

Colophon. इति श्रीविश्वनाथचक्रवर्त्तिना विरचितः साध्यसाधनकौमुदीग्रन्थः समाप्तः।

विषयः। १प्रथम कुमुदे,—भक्तानां दश्याभेदनिरूपणं। शान्तिरतिकथनं। दास्यरतिकथनं। सख्यरतिकथनं। वात्सल्यरतिकथनं। माधुर्य्यरतिकथनं। निष्ठा-सेवा-निःसम्भ्रमता-श्रेष्ठ-शृङ्गारभेदेन माधुर्य्यस्य पञ्चगुणत्वकथनं। सिद्धभक्तलक्षणं। सम्प्राप्तसिद्धलक्षणं। नित्यसिद्धलक्षणं। साधनसिद्धलक्षणं। कृपासिद्धादिलक्षणं। साधकभक्तलक्षणं। साधन भाव-प्रेमभेदेन रते स्त्रैविध्यकथनं। वैधीकथनं। रागानुगाकथनं। भावलक्षणं। तस्य पञ्चान्तरभेदनिरूपणं। शान्तिमानपूर्व्यतासमुत्कण्ठादेर्लक्षणं। प्रेमलक्षणं। सान्द्रानन्दविशेषात्मा। श्रीकृष्णाकर्षिणी भक्तेः रसत्वनिरूपणं।

२द्वितीये कुमुदे,—साध्यवस्तुनिरूपणं: विषयसम्बन्धाभिमानस्वरूपाद्दीनां लक्षणं। विशाखावेशप्रकाशादिनिरूपणं। साधारणी-समञ्जसा-समर्थाभेदेन रतेः पुनस्त्रैविध्यकदक प्रेमोत्पत्तिप्रकारः। पौढमध्यमन्दभेदात् प्रेम्णस्त्रैविध्यनिरूपणं। पूर्व्वरागादिभेदकथनं। महाभाव-लक्षणादिकं।

३ये कुमुदे,—सखीलक्षणं। नित्यसखी। प्राणसखी। प्रियसखी। परमप्रेष्ठसखी। ललितायाः स्वभावनिर्णयः। एवं विशाखायाः। चित्रायाः। चम्पकलतायाः। तुङ्गविद्यायाः। इन्दुरेखायाः। रङ्गदेव्याः सुदेव्याः। सखीनां क्रियानिरूपणं।

४र्थे कुमुदे—साधनवस्तुनिरूपणं। चतुःषष्टिसाधनाङ्गनिरूपणं। वैधीभक्तिनिरूपणं। रागानुगाभक्तिलक्षणं। कामरूपाभक्तिकथनं। सम्बन्धरूपाभक्तिनिरूपणं। अधिकारिलक्षणं।

No. 2518. गणोद्देशदीपिका । Substance, country-made yellow paper, 12 × 4½ inches. Folia, 15. Lines, 8 on a page. Extent, 262 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Bahrámpur, Bábu Rámadása Sen. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Gaṇoddeśa-dípiká. Brief notices of the mistresses, followers, friends, and associates of Krishṇa during his sojourn at Vrindávana and Gokula. Anonymous.

Beginning. ये विश्रुताः परीवारा राधामाधवयोरिह ।
तद्वियोगाच्च लीलाश्च तथा परिकरादयः ॥
मथुरामण्डले लोके ग्रन्थेषु विविधेषु च ।
पुराणे चागमादौ च तन्त्रकेषु च साधुषु ॥
ते समासाद्विलिख्यन्ते स्वसुहृत्परितुष्टये ।
आनुपूर्व्यविभागेन रतिप्रथितवर्त्मना ॥

End. कलावती रसवती श्रीमती च सुधामुखी ।
विशाखा कौमुदी माध्वी शारदा चाष्टमी स्मृता ॥
इति ग्रन्थकृतं रत्नप्रभाया' कथने पुनः ।
भक्तानां सुखरूपः श्रीकृष्णो नित्यं व्रजं ययौ ॥

Colophon. इति गणोद्देशदीपिका समाप्ता ।

विषयः । श्रीकृष्णस्य परीवारनिरूपणं । तत्र पशुपाल-वैश्याभीर-गुर्ज्जरादीनां लक्षणं । नन्दादीनां जन्मादिकथनं । यशोदाया रूपवर्णनं । तस्या नामावलीकथनं । रोहिणीसुनन्द-प्रभृतीनां विवरणं । जटिलाकुटिलादीनां रूपादिकथनं । परिचयकीर्त्तनञ्च । गोकुलस्थब्राह्मणानां विवरणं । यूथलक्षणादिकथनं । तत्र ललिताविशाखाचम्पकलताचित्रादीनां रूपवर्णनं । पत्यादिकथनञ्च । वरसमाजस्थानां कलावती-शुभाङ्गदा-हिरण्याङ्गी-रत्नलेखाप्रभृतीनां रूपवर्णनं । पत्यादिकथनञ्च । वयस्यानां सामान्यकर्म्माणि । पृथ्येषु सख्यलक्षणं । बालपाल्यालक्षणं । कर्णपूरलक्षणं तद्भेदकथनञ्च । एवं कुण्डल-पुष्पिका-कर्णिकाङ्गद-चन्द्रातपादीनां लक्षणं । विशाखायाः स्वभावकार्य्यादिवर्णनं । एवं चम्पकलतादीनां । पिण्डकेलि-वितण्डिका-पुण्डरीकादीनां विवरणं । दूतीनिरूपणादिकं । ललिताविशाखाचम्पकलतादीनां प्रियवचपरीकथनं ।

No. 2519. श्रीकृष्णभावनामृतम् । Substance, country-made paper, 15½ × 5 inches. Folia, 104. Lines, 7 on a page. Extent, 2,929 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1762 Place of deposit Bahrámpur, Bábu Rámadása Sen. Appearance, new. Verse. Generally correct.

S'ríkrishṇa-bhávanámṛita. An epic poem on the career of Kṛishṇa in Gokula and Vrindávana.

Beginning. मूलम्,—

श्रीकृष्णचैतन्यघनं प्रपद्ये
स्वपद्यपद्मस्रुतमःप्रपञ्चं ।
पार्श्वेपुकोलास्र्युदकाग्निधारा
परम्पराप्याथितसर्व्वविश्वं ॥

End. सोऽयं श्रीलोकनाथः स्फुरितपुरुकृपाराशिभिः स्वैः समुद्यन्।
उद्धृत्योद्धृत्य यो नः प्रचुरतमतमःकूपतोः दीपिताभिः ।
दृग्भिः स्वप्रेमवीथ्या दिशमदिशद्दो यां श्रिता दिव्यलीला
रत्नाद्यां विन्दमाना वयमपि निभृतं श्रीलगोवर्द्धनं स्मः ॥

Colophon. इति श्रीकृष्णभावनामृते महाकाव्ये नक्तमलीलास्वादनो नाम विंशति-तमः सर्गः ।

विश्वाकाशविकारसम्मितशके वारे गुरोः फाल्गुने
विश्वानन्दिनि पूर्णिमाप्रतिपदोः सन्धौ सरस्योत्तटे ।
गान्धर्व्वागिरिधारिणोः सरभसं दोलाधिरूढाङ्गयोः
श्रीचैतन्यदिने तदेतदुदगात्काव्यं भजत्पूर्णतां ॥

— — — — — — —।

समाप्तश्चायं श्रीकृष्णभावनामृतग्रन्थः । शाक १०९१ ।

विषयः । १ प्रथमसर्गे,—राधाकृष्णयोः शय्योत्थानकौतुकवर्णनं । तत्र प्रभातवर्णनं । शुकशारिकयोरालापवर्णनञ्च । २ये,—तयोः प्राभातिकचरितवर्णनं । चकरितानामालीनां विलासमाकलयन्तीनामन्योन्यमालापवर्णनं । परिहासवर्णनञ्च । ३ये,—तासां मन्दिरशोभा-वर्णनं । अनुरागातिशयेन राधायाः श्यामायाः पुरतः नैशविलासविवरणकीर्त्तनं । रसोद्गारव-र्णनं । ४र्थे,—राधायाः दन्तधावन केशरञ्जन-स्नान-विलेपन-वसनपरिधानादिकालीनशो-भावर्णनं वेणीबन्धन तिलकरचन-भूषणधारणादिसमये सखीनां वक्रोक्तिवर्णनं । अलङ्कार-शोभावर्णनञ्च । ५मे,—नन्दालयगमनार्थं राधिकामभ्यर्थयन्त्या कुन्दवल्ल्या सह कलङ्कशङ्काकु-लितायाः राधिकाया आलापवर्णनं । अत्र जटिलायाः प्रातिकूल्यवर्णनं । राधायाः नन्दालयग-मनसमये सखीनां परिहासवर्णनं । राधाकृष्णयोरन्योन्यं दर्शनोत्सववर्णनं । तत्र राधाया अन्नादिपाकप्रक्रियावर्णनञ्च । ६सर्गे,—श्रीकृष्णस्य शुकशावकपाठनवर्णनं । मल्लशालीपुवयस्यैः सार्द्धं क्रीडनवर्णनञ्च । तस्य स्नानभोजनादिवर्णनं । तत्र ब्राह्मणवटोः कौतुकवर्णनं । वयस्या-नां वक्रोक्तिवर्णनञ्च । ७मे—निजाट्टहस्थितानां सहचरीणां श्रीकृष्णनिकटगमनार्थमुत्कण्ठा-

वर्णनं। गोचारणार्थं श्रीकृष्णस्य वनगमनकाले पुरवासिनामवस्थावर्णनं। ८सर्गे,—राधाया मूर्च्छादिवर्णनं। सखीभिः श्रीकृष्णस्य पुरतः तस्याः वैधुर्य्यवर्णनं। सूर्य्यपूजनमिषेण तस्या विपिनप्रयाणवर्णनं। अभिसारवर्णनञ्च। ९सर्गे —राधाकृष्णयोरन्योन्यं वक्रोक्तिवर्णनं। वञ्जुल-कुञ्जे सह सहचरीभिः तयोः नर्म्मविलासवर्णनञ्च। १०सर्गे,—तत्र षड्ऋतुशोभावर्णनं। चातु-र्य्यप्रकटनाय राधाकृष्णयोरन्योन्यं वेशादिपरिवर्त्तनादलक्षितपूर्व्वकपनतया मुग्धानां सखीनां कौतुकवर्णनं। ११सर्गे,—राधाकृष्णयोः सौन्दर्य्येण विमुग्धानां चक्रवाक-कोकिल-मयूरादीनां चेष्टादिवर्णनं। कदम्बकुञ्जे हिन्दोलोत्सववर्णनं वर्षावर्णनञ्च। १२सर्गे, शरत्कालीनवृन्दावन-शोभावर्णनं। राधाकृष्णयोः परस्परं स्त्रीपुंवपजात्युपालम्भवर्णनं। शुकोक्तश्रीकृष्णरूपवर्णनं। योगपीठारोहणसमये षट्सखीनां यथायोग्यस्थानावस्थानवर्णनं। कल्पतरुमूललीलावर्णनञ्च। १३,१४सर्गे—हेमन्तवर्णनं। शिशिरवर्णनं। वसन्तवर्णनं। मधुपानमहोत्सववर्णनं। 'अहमेव रसिकः नान्यः' इति कथयता मधुमङ्गलेन सह श्रीकृष्णस्य नर्म्मवर्णनं। राधाकुण्डवर्णनं। तत्र जलविहारवर्णनञ्च। १५,१६ सर्गे,—राधाकृष्णयोरक्षक्रीड़ावर्णनं। मुरलीहरणकौतुकवर्णनं। वासगृहात् श्रीकृष्णे प्रवसति राधायाः चिन्ताविषादादिवर्णनं। अपराह्नसमये प्रेममुग्धया गृहीतनेपथ्यया राधया सह ललितायाः परिहासवर्णनं। १७सर्गे,—श्रीकृष्णस्य गोष्ठप्रवेश-समये सुरसुन्दरीणां परस्परमालापवर्णनं। सूर्य्यास्तमयवर्णनं। श्रीकृष्णरूपमाधुर्य्यवर्णनं। सायन्तनलीलावर्णनञ्च। १८सर्गे,—प्रदोषवर्णनं। व्रजराजमन्दिरे वयस्यैः सह श्रीकृष्णस्य भोजनवर्णनं। कृताभिसारायाः राधायाः भ्रान्त्यादिवर्णनं। प्रादोषिकलीलावर्णनं। १९सर्गे,—अभिन्नहृदयतया सखीनामपि श्रीकृष्णेन सह सम्भोगार्थं राधिकायाः युक्तिवर्णनं। महारासोत्सववर्णनं। तत्र आलीनां प्राहेलिकालापवर्णनं। यमुनापुलिनवर्णनं। नृत्यगीतवाद्यादिवर्णनञ्च। २०सर्गे —पर्य्यङ्के शयानयोस्तयोः सखीभिः पादसंवाहनादिवर्णनं। तत्र परस्परमधर-ताम्बूलदानादिवर्णनं। प्रेमवैचित्त्यवर्णनं। कन्दर्पशानिप्रभृतीनां गतिनिरूपणञ्च।

No. 2520. भावनामृतटीका। Substance, country-made paper, 15½ × 5 inches. Folia, 104. Lines, 8 on a page. Extent, 4,914 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1762. Place of deposit, Bahrámpur, Rábu Rámadása Sen. Appearance, new. Prose. Generally correct.

Bhávanámṛita-tíká. A commentary on the poem noticed under the next preceding No.

Beginning. टीकाया,—

वृन्दाटवीश्वरसभाजनराजमान-

श्रीविश्वनाथगुणलुब्धककायरत्नं।

मञ्जिमसम्पुटमसङ्कुचतां तट्टीका-

सौभाग्यभाजमपि श्रीप्रमम् विषत्तां ॥

अथ प्रारिप्सितग्रन्थसमाप्तिपरिपन्थिप्रत्यूहव्यूहविध्वंसपटीयसीं श्रीभगवत्प्रतिपत्तिं ग्रन्थका-रचूड़ामणिः मङ्गलाचरणत्वेन निबध्नाति श्रीकृष्णेति ।

End. टीकाया,—

शाके वेदशिवेन्दुमे दोलाधिरूढाङ्ग्योः राधाकृष्णयोः चरण्योः राधाकृष्ण-कुण्डयोः तटे श्रीचैतन्यस्य जन्मदिने कार्य्यं पूर्णतां भजत्यत् उद्गात् ॥

विषयः । श्रीकृष्णभावनामृतव्याख्या ।

No. 2521. भाट्टदीपिका । Substance, country-made paper, 12 × 4 inches. Folia, 112. Lines, 10 on a page. Extent, 4,717 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Bahrámpur, Bábu Rádhikáprasáda Sen. Appearance, new. Prose. Correct.

Bháṭṭa-dípiká. The first part of the work noticed under No. 1583, (IV. 156).

Beginning. विश्वेश्वरं नमस्कृत्य खण्डदेवः सतां मुदे ।

तनुते तत्प्रसादेन संक्षिप्तां भाट्टदीपिकां ॥

वायव्यं श्वेतमालभेत भूतिकामो वायुर्वै क्षेपिष्ठा देवता वायुमेव स्वेन भागधेयेनोपधावति स एवैनं भूतिं गमयति ।

End. तदेवं श्रुत्यादिषट्प्रमाणकमङ्गत्वं निरूपितं । अतः परं प्रयोज्यत्वं निरूप-यिष्यते ।

Colophon. इति श्रीखण्डदेवकृतौ भाट्टदीपिकायां तृतीयस्याष्टमः पादः ।

विषयः । जैमिनिसूत्रस्य प्रथमाध्यायद्वितीयपादादारभ्य तृतीयाध्यायस्य अष्टमपादान्तं व्याख्यानं ।

No. 2522. उपासनातत्त्वम् । Substance, country-made yellow paper, 12 × 5 inches. Folia, 82. Lines, 9 on a page. Extent, 1,822 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Bahrampur, Bábu Rámadása Sen. Appearance, new. Verse. Generally correct.

Upásaná-tattva. A treatise establishing that in the present Kali age, the only object of worship is Chaitanya, and laying down rules for the mode in which he should be worshipped. By Nityánanda Śarmá.

Beginning. नत्वा गुरुपदाम्भोजं श्रीनित्यानन्दमद्वयम्।
भक्तानां परितोषायोपासनातत्त्वमुच्यते॥

End. निखिलभुवननाथं साधुपीयूषधारा-
तरङ्गिततनुबीजं नौमि कृष्णप्रकाशं॥

Colophon. इति श्रीवायुपुराणे श्रीनन्दसुनन्दसंवादे श्रीचैतन्यप्रादुर्भावो नाम षष्ठाध्यायः।

इति श्रीउपासनातत्त्वे गुरुशिष्यसंवादे श्रीकृष्णचैतन्यावतारप्रकटप्रमाणं द्वयमः प्रसङ्गः।

विषयः। कलौ श्रीकृष्ण एव साङ्गोपाङ्गः गौराङ्गरूपेण आविर्बभूवेति पुराणतन्त्रादि-वचनैश्चैवस्थापनं।

No. 2523. अव्ययानि। Substance, country-made paper, 10 × 5½ inches Folia, 6. Lines, 9 on a page. Extent, 112 ślokas. Character. Nágara. Date, ? Place of deposit, Bahrámpur, Bábu Rádhikáprasáda Sen. Appearance, new. Prose. Generally correct.

Avyayáni. The Sanskrit indeclinables, their meanings and uses. Anonymous.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः।
स्वरादिनिपातमव्ययं। स्वरादयश्च निपाताश्चेति। समाहारद्वन्द्वः। स्वरि-ति स्वर्गे परलोके च। अन्तरिति मध्ये; प्रातर् प्रत्यूषे।

End. नमाश्च इति आदिमाकारो लुप्यते। नान्यः अपिना सादृश्यार्थात्।

Colophon. इत्यव्ययानि समाप्तानि॥

विषयः। अव्ययानामर्थनिरूपणं।

No. 2524. मध्यसिद्धान्तकौमुदी। Substance, country-made paper, 10½ × 5 inches. Folia, 195. Lines, 9 on a page. Extent, 371 ślokas. Character, Nágara. Date Sk. 1739. Place of deposit, Bahrámpur, Bábu Rádhikáprasáda Sen. Appearance, new. Prose. Correct.

Madhya-siddhánta-kaumudí. An abridgment of the Sanskrit grammar of Páṇiní: not so elaborate as the Siddhánta-kaumudí nor quite so condensed as Laghu-kaumudí. By Varadarája.

Beginning. नत्वा वरदराजः श्रीगुरून् भट्टोजिदीक्षितान्।
करोति पाणिनीयानां मध्यसिद्धान्तकौमुदीं॥
अइ उण्। ऋ लृक्। ए ओङ्। इत्यादि।

End. अथ इकारस्य उदाहता। इत्यादिप्रयोगमनुकृत्य अध्याहार्यं। इति सप्तक्रिया।

रघा वरदराजेन बालानामुपकारिका।
अकारि पाणिनीयानां मध्यसिद्धान्तकौमुदी॥
इतिवरदराजस्य मध्यसिद्धान्तकौमुदी।
तस्याः संख्या तु विज्ञेया अवाशकरवह्निभिः।

Colophon. इति श्रीवरदिविकष्ठिवरदराजभट्टकृता मध्यसिद्धान्तकौमुदी समाप्ता। शाके। १७२९।

विषयः। व्याकरणशास्त्रप्रतिपाद्यकथनं।

No. 2525. गरुडपुराणम्। Substance, country-made yellow paper, 15½ × 5 inches. Folia, 209. Lines, 10 on a page. Extent, 7,568 ślokas. Character, Bengali. Date, Sa. 1267. Place of deposit, Bahrámpur, Bábu Rádhikáprasáda Sen. Appearance, new. Prose and verse. Incorrect.

Garuda-puráṇa. One of the 18 leading Puráṇas. The codex is complete, though incorrect.

Beginning. अजमजरमनन्तं ज्ञानरूपं महान्तं
शिवममलमनादिं भूतदेहादिहीनं।
सकलकरणहीनं सर्व्वभूतस्थितं तं
हरिममलममायं सर्व्वगं वन्द एकं॥
नमस्यामि हरिं रुद्रं ब्रह्माणञ्च गणाधिपं।
देवीं सरस्वतीञ्चैव मनोवाक्कर्म्मभिः सदा॥
सूतं पौराणिकं शान्तं सर्व्वशास्त्रविशारदं।
विष्णुभक्तं महात्मानं नैमिषारण्यमागतं॥
तीर्थयात्राप्रसङ्गेन उपविष्टं शुभासने।
ध्यायन्तं विष्णुमनघं तमभ्यर्च्याशुवन् कविं॥
शौनकाद्या महाभागा नैमिषीयास्तपोधनाः।
मुनयो रविसङ्काशा शान्ता यज्ञपरायणाः॥
ऋषय ऊचुः।
सूत जानासि सर्व्वं त्वं पृच्छामस्त्वामतो वयं।
देवतानां हि को देव ईश्वरः पूज्य एव कः॥

को ध्येयः को जगत्स्रष्टा जगत्कः पाति हन्ति कः ।
कस्मात् प्रवर्त्तते धर्म्मो दुष्टहन्ता च कः स्मृतः ।
तस्य देवस्य किं रूपं जगत्सर्गः कथं मतः ॥
कैर्व्रतैः स तु तुष्टः स्यात् केन योगेन चाप्यते ।
अवताराश्च के तस्य कथं वंशादिसम्भवः ।
वर्णाश्रमादिधर्म्माणां कः पाता कः प्रवर्त्तकः ॥
एतत्सर्व्वं तथान्यच्च ब्रूहि सूत महामते ।
नारायणकथाः सर्व्वाः कथयास्माकमुत्तमाः ॥
सूत उवाच ।
पुराणं गारुडं वक्ष्ये सारं विष्णुकथाश्रयं ।
गरुडोक्तं कश्यपाय पुरा व्यासाच्छ्रुतं मया ॥
हरिरुवाच ।

End. पुराणं गारुडं प्रोक्तं विधिनापि मया ततः ।
यः पठेत् शृणुयाद्वापि स हि मोक्षमवाप्नुयात् ॥

Colophon. इत्यादिमहापुराणं गारुडं समाप्तं । ॐतत् सत् । १२१७ साल । तां २१ चैत्र ॥

विषयः । १,२,३ अध्याये,—वासुदेवस्य परब्रह्मत्वकीर्त्तनं । कुमारादिकल्किपर्य्यन्तं भगवतः चतुर्विंशत्यवतारकथनं । ब्रह्मणः सकाशात् व्यासस्य गरुडपुराणाधिगमविवरणं । तत्र शिवब्रह्मसंवादेन भगवद्विभूतिवर्णनं । गरुडस्य पुराणरचनाविवरणं । ४, ५, ६, ७ अध्याये,—वासुदेवात् चराचरजगदादिक्रमेण जगत्सृष्टिप्रक्रियाकीर्त्तनं । विकपादिकौमाराजगवविधसृष्टिभेदकथनं । विधातृकृतसृष्टिविवरणं । धर्म्मदक्षमनुप्रभृतीनां ब्रह्मणो मानसपुत्रत्वकथनपूर्व्वकं तेषां पत्नीपुत्रादिकीर्त्तनं । सूर्य्यादिवंशवर्णनं । सूर्य्यपूजनविधानादिकीर्त्तनं । ८, ९, १०, ११, १२, १३, १४, १५, १६ अध्याये—विष्णुपूजनविधिः । देवपूजाविधिः । मुद्रादिकथनं । सामान्यतः पूजानुक्रमकीर्त्तनं । विष्णुपञ्जरस्तोत्रकीर्त्तनं । योगप्रकरणं । विष्णोर्नामसहस्रस्तोत्रकथनं । पुनर्विष्णोर्ध्यानादिनिरूपणं । अन्यविधसूर्य्यार्च्चनविधिः । १७, १८, १९, २०, २१, २२, २३, २४, २५, २६, २७, २८ अध्याये—मृत्युञ्जयार्च्चनविधानं । पञ्चतेजपूजनविधिः । प्राणेश्वरपूजनविधिः । पाश-कार्म्मुक-चक्र-मुद्गरादिवेषपञ्चमन्त्रादिनिरूपणं । पञ्चवक्त्रपूजनपद्धतिकथनं । शिवार्च्चनपद्धतिकथनं । गणेशादिपूजाविधानं । त्रिपुरादिपूजाविधानं । आसनपूजाविधिः । कुब्जिकापूजाविधिः । सर्व्वनामादिविषहरणमन्त्रकथनं । गोपालपूजाविधिः । त्रैलोक्यमोहिनीपूजनविधिः । २९ ३०, ३१, ३२, ३३, ३४, ३५, ३६, ३७, ३८ अध्याये,—विस्तरेण विष्णुपूजनविधिः । पञ्चतत्त्वार्च्चनपूजनपद्धतिकीर्त्तनं । सुदर्शनचक्रपूजा-

विधानं। न्यासादिप्रकारकीर्त्तनं। सन्ध्याविधिः। गायत्रीमाहात्म्यकीर्त्तनं। मन्त्रविजयादीनामर्च्चनविधानं। अन्यविधविष्णुपूजाविधानं। ३९, ४०, ४१, ४२, ४३, ४४, ४५, ४६, ४७, ४८, ४९, ५० अध्याये,—माहेश्वरीपूजनविधानं। कालरात्रिपूजाविधिः। नानाविद्याकथनं। पवित्रारोहणविधिः। ब्रह्मणो मूर्त्तिध्यानकथनं। वासुदेवमूर्त्तयः। घटनिर्म्माणादौ वास्तुलक्षणकथनं। प्रासादलक्षणतन्निर्म्माणादिप्रकारकथनं। सर्व्वदेवप्रतिष्ठाविधिः। ब्राह्मणक्षत्रियादीनां कर्म्मादिनिरूपणं। अष्टाङ्गयोगकथनं। प्रातःकृत्य-स्नान-तर्पण-वैश्वदेवादिविधिकीर्त्तनं। ५१, ५२, ५३, ५४ ५५, ५६, ५७, ५८, ५९ अध्याये,—दानधर्म्मकथनं। तिथिविशेषे द्रव्यविशेषदानफलकीर्त्तनं। प्रायश्चित्तविधानं। पद्म-महापद्म-मकर-कच्छपादिचिह्नलक्षितपुरुषाणां प्रकृतिनिरूपणं। प्रियव्रतोपाख्यानकथनादिकं। तद्वंशवर्णनं। भूगोलकथनं। पातालवर्णनं। सूर्य्यादीनां संस्थानपरिमाणादिकथनं। ज्योतिश्चक्रनिरूपणं। तत्र नक्षत्रादीनां देवतादिनिरूपणं। ६०, ६१, ६२, ६३, ६४, ६५, ६६, ६७, ६८, ६९, ७० अध्याये,—फलितज्योतिषकथनं। विवाहयोग्यकन्यालक्षणकीर्त्तनं। विशेषेण सामुद्रिकशास्त्रकथनं। स्वरोदयशास्त्रकीर्त्तनं। तत्र नाडीनां संख्यानादिकीर्त्तनं। परविजयादिज्ञानं। रत्नानामुत्पत्तिस्थानकथनं। तेषां परीक्षाप्रकारकथनं। तत्र मुक्ताफलपरीक्षा। पद्मरागादिपरीक्षा। मरकतेन्द्रनीलादिपरीक्षणञ्च। ७१, ७२, ७३, ७४, ७५, ७६, ७७, ७८, ७९, ८० अध्याये,—वैदूर्य्य-पुष्पराग-कर्कतन-पुलक-रुधिराख्य-स्फटिकादिपरीक्षादिप्रकारकीर्त्तनं। सर्व्वतीर्थमाहात्म्यकीर्त्तनं। तत्र विशेषेण गयामाहात्म्यकथनं। स्वायम्भुवमन्वन्तरकथनं। अन्यान्यमन्वन्तरकथनञ्च। ८१, ८२, ८३, ८४, ८५, ८६, ८७, ८८, ८९, ९०, ९१, ९२, ९३ अध्याये,—रुचिना सह पितॄणांसंवादकथनप्रसङ्गेन पितृलोकमाहात्म्यकीर्त्तनं। क्रौष्टुकिन उपाख्यानं। पितृस्तोत्रकीर्त्तनं। परमात्मनो ध्याननिरूपणं। पुनरन्यविधविष्णुध्यानकथनं। याज्ञवल्क्येन सह वशिष्ठदक्षसम्भर्त्तादीनां संवादेन वर्णाश्रमाचारधर्म्मनिरूपणं। तत्र वेदाध्ययनाचमनप्राणायामादिप्रकारकथनं। नैष्ठिकादिब्रह्मचारिणां नियमादिकथनं। गार्हस्थ्यधर्म्मनिरूपणं। सङ्करजातिनिरूपणं। ९४, ९५, ९६, ९७, ९८, ९९, १०० १०१, १०२, १०३, १०४ अध्याये,—द्रव्यशुद्धिकथनं। दानविधिः। श्राद्धविधिकीर्त्तनं। तत्र इतिकर्त्तव्यताकीर्त्तनं। विनायकोपसृष्टस्य लक्षणं। तत् शान्त्युपायकथनं। ग्रहयज्ञविधानं। वनस्थधर्म्मकथनं। भिक्षुधर्म्मनिरूपणं। कर्म्मविपाकनिरूपणं। विशेषेण प्रायश्चित्तनिरूपणं। प्रेतशौचनिरूपणं। पराशरोक्तधर्म्मशास्त्रकीर्त्तनं। १०५, १०६, १०७, १०८, १०९, ११०, १११, ११२, ११३, ११४, ११५, ११६, ११७ अध्याये—नीतिसारकीर्त्तनं। तत्र विशेषेण धर्म्मनीतिकीर्त्तनं। राजनीतिकीर्त्तनञ्च। एकभक्तव्रतव्यवस्थाकथनं। अनङ्गत्रयोदशीव्रतविधानकथनं। अखण्डद्वादशीव्रतविधानं। अगस्त्यार्घ्यदानव्रतविधानं। रम्भातृतीयाव्रतविधानं। चातुर्मास्यव्रतविधानं। ११८, ११९, १२०, १२१, १२२, १२३, १२४, १२५, १२६, १२७, १२८, १२९, १३० अध्याये,—मासोपवासाख्यव्रतविधानं। कार्त्तिकमासव्रतविधानं। शिवरात्रिव्रतविधानं। एकादशीव्रतमा-

माहात्म्यकीर्त्तनं। भौमैकादशीमाहात्म्यकथनं। व्रतपरिभाषाकथनं। प्रतिपदादिव्रतविधानं। पुष्पद्वारोत्सवव्रतविधानं। मदनद्वादिपूजाविधानं। फाल्गुनकृष्णतृतीयायां लवणपरित्यागफल-कथनं। दशोदरव्रतविधानं। सप्तमीव्रतविधानं। जन्माष्टमीव्रतविधानं। रत्नाष्टमीव्रतविधानं। धर्म्माकाष्टमीव्रतविधिः। दुर्गानवमीव्रतविधानं। (अतः परमध्यायाङ्को नास्ति।) वीरनवमी-व्रतविधानं। दिग्दशमीव्रतकथनं। श्रवणद्वादशीव्रतविवरणं। मदनत्रयोदशीव्रतं। सर्व्वतीर्थ-व्रतकथनं। सूर्य्यवंशवर्णनं। चन्द्रवंशवर्णनं। विष्णोर्दशावतारकथाप्रसङ्गेन सीताया माहा-त्म्यकीर्त्तनं। संक्षेपेण रामायणकथाकीर्त्तनं। संक्षेपेण हरिवंशकथाकीर्त्तनं। संक्षेपेण महाभा-रतकथाकीर्त्तनञ्च। धन्वन्तरिणा सह सुश्रुतस्य संवादेन रोगाणां निदानपूर्व्वरूपादिकथनं। ज्वररोगस्य निदानचिकित्सादिकथनं। एवमसृक्पित्त-क्षय-कास-श्वास-हिक्का-ऽरोचक-तृष्णा-मदा-त्ययादिरोगाणां शेषं। नाडीव्रणादिरोगाणां चिकित्साकथनं। कुष्ठादिचिकित्साकथनं। स्त्री-रोगचिकित्साकीर्त्तनं। मधुरादिवर्गगुणकथनं। घृततैलादिगुणकथनं। मूषिकमक्षिकामशका-दिनाशनधूपादिकथनं। वशीकरणौषधकथनं। गर्भधारणोपायकथनं। अग्निस्तम्भनादिविधा-नकथनं। वृश्चिकादिविषनाशनौषधकथनं। सुखप्रसवौषधकथनं। स्नानविधिकथनं। तर्पणवि-धिकथनं। वैश्वदेवविधिकीर्त्तनं। सन्ध्याविधिः। पार्व्वणश्राद्धपद्धतिकीर्त्तनं। नित्यश्राद्धपद्धति-कथनं। सपिण्डनश्राद्धविधिः। धर्म्मसारकथनं। शौचाशौचनिरूपणं। तत्र विशेषेण द्रव्यशु-द्धिकथनं। चतुर्युगधर्म्मकीर्त्तनं। पुराणादीनां नामकथनं। नैमित्तिकप्रलयवर्णनं। कर्म्मविपाक निरूपणं। अष्टाङ्गयोगकथनं। भगवद्भक्तिमाहात्म्यादिकीर्त्तनं। विष्णुध्यानस्तोत्रमाहात्म्यादिकथनं। नरसिंहस्तोत्रकीर्त्तनं। तत्त्वज्ञानोपायकथनं। कुलाष्टकस्तोत्रं। अर्च्चनास्तोत्रकथनं। ब्रह्मज्ञान-निरूपणं। आत्मज्ञानोपदेशः॥

No. 2526. दिव्यसूरिचरितम्। Substance, country-made paper. Folia, 81. Lines, 10—11 on a page. Extent, 2,280 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Bahrámpur, Bábu Rámadása Sen. Appearance, fresh. Prose. Incorrect.

Divyasúri-charita. Story of a devout Vaishṇava, illustrating the effect of devotion to Kṛishṇa. By S'rínivása Kavi *alias* Rañga-garuḍavádana *alias* Vaidya-purandara.

Beginning. प्रभाकीर्तिव संसक्तो भवभीतिनिवृत्तये।
रचितारो विजयतां लक्ष्मीनारायणौ भजे॥
क दिव्यसूरिचरितं क च मे मन्दशेमुषी।
नियन्तुकामोऽस्मि गजं चापलादिसतन्तुना॥

प्राचां प्रशस्तिं प्राज्ञानां प्रार्थये प्राञ्जलाग्रणीः ।
पिपासोरम्ब+पश्यं चोद्यं पङ्गोः समोऽस्यहं ॥
पूर्व्वाचार्य्याहृतं हन्त स्तूरीणामद्रियेऽप्यहं ।
द्युमणिद्योतितापि द्यौः खद्योतेनापि भासते ॥
प्राचीनवाचां विषयं चरितं वर्णयाम्यहं ।
गजेन प्रक्षिते मार्गे किं न याति पिपीलिका ॥
दोषाक्लिष्टापि मत्सूक्तिर्विदग्धा रोचते भृशं ।
चन्द्रिकेव चकोरेभ्यः सर्व्वाशान्तरचारिणी ॥
सतामेव तु महाणी चपलापि मुदे परं ।
शिशोरव्यक्तवचनं गुरुभ्यः किन्न रोचते ॥

End. इत्याश्रास्य स वः शठारिकमलभृच्छ्रीदिव्यसूरिः कृती
रत्नांशेस्य (?) च तत् प्रबन्धनिवहैः सार्द्धं प्रतिष्ठाप्य सः ।
श्रीरङ्गाद्रिमधामतु स्वगमभूच्छ्रीदिव्यसूरिव्रजै-
स्तैः सार्कं परमं पदं जिगमिषू रामानुजाख्योमुनिः ॥

Colophon. इति श्रीकाश्यपकुलतिलकस्य रङ्गाधिपारोग्यशालाबल्लभस्य कविमेदपुर-
न्दरापरनामधेयस्य श्रीरङ्गनबड़वादनपण्डितस्य श्रीनिवासकवेः कृतौ दिव्यसूरिचरिते महाकाव्ये
अष्टादशःसर्गः। श्रीदिव्यसूरिचरितं सम्पूर्णं । ग्रन्थसंख्या १४०० ।

विषयः। १प्रथमे सर्गे,—वैकुण्ठवर्णनं। तत्र चर्तोधाया चवत्यानसंख्यामादिकथनं। एकदा समुदितकरुणया कमलालयदुहित्रा भगवन् भरतरामकृष्णादिरूपेणापहृतो भूभारः। अधुना तु लोकानां मोक्षोपायं कर्तुमर्हसीति सादरमभ्यर्थितो भगवान् श्रीरङ्गपत्तनं निजधामा-श्रियमकल्पयत् इति वर्णनं। मुक्ता अपि दिव्यसूरयस्तत्र पार्षदरूपेण अवतेरुरितिकथनं। २सर्गे,—काञ्चीनगरवर्णनं। मल्लपूरपुरादिषु भूतनाम-लतिकाकारादीनां जन्मादिकथनं। तैः सार्द्धं भगवत्संवादकथनं। महीदारग्रामे भार्गवमहर्षेस्तपोवनवर्णनं। तस्मोहनार्थं सुरेन्द्र-प्रेरितानामप्सरसां विभ्रमचेष्टितादिवर्णनं। सफलप्रयत्नायां तस्यां वेत्रगर्भं भृगुमत्युत्सृज्य स्वस्थानं गतवत्यां भगवदनुग्रहेण वनौकोविभिः तत्परिपालनादिवर्णनं। तस्मै पयः प्रदानेन शूद्रमिथु-नस्य कणिकृष्णनामकपुत्रलाभवर्णनं। वेत्रऔविपालितस्य भार्गवस्य भगवद्दर्शनलाभेन भक्ति-सारेतिनामप्राप्तिकथनं। तपश्चरतस्तस्मात् पार्श्वतोमहचरस्य शिवस्य पराभवप्राप्तिकथनं।

३सर्गे,—भार्गवेण सह तरच्चवाहनस्य कोङ्कणमुनेः समागमादिवर्णनं। मयूरनामकनगर-प्रजया सह तस्य संवादकथनं। फणिमसामप्रकथनञ्च। तदनुग्रहेण वृद्धाया यौवनप्राप्तिकथ-नादिकं। चोलराज्ञ भक्तिसारेण सह विष्णुपादनामककोविदस्य संवादः।

४, ५ सर्ग,—कुरङ्गेशप्रसादेन अधिगततत्त्वज्ञानस्य कारिपुत्रस्य श्रीपोडुभाख्ये कुरुकनगर मौनभावेन अवस्थानादिकथनं। कुमुदनामकदिव्यसूरेः जन्मादिकथनं। तेन सह कारिपुत्रस्य समागमकथनं। पराङ्कुशाभिधानात् कारिपुत्रात् द्राविडोक्त्यादेः उत्पत्तिकथनं।

६ सर्ग,—केरलदेशे कौस्तुभात्मनः कुलशेखरनृपतेरुपाख्यानं। भट्टनाथस्य जन्मादिकथनं। गरुडांशतो विष्णुचित्तस्य चरित्रवर्णनं। पाण्ड्येश्वरस्य वल्लभदेवस्य चरित्रवर्णनं। वनमालांशस्य नारायणद्विजस्य चरित्रकथनं। तत्र गणिकायाः संवादकथनञ्च।

७, ८ सर्ग—भगवद्वो पद्म रङ्गेश्वरस्य प्रसङ्गात् निचुलेश्वरतनयायाः कमलायाः गर्भे पुत्रोत्पत्तिकथनं। पुरुषोत्तमकार्म्मुकावतारस्य नीलस्य चरित्रवर्णनं। अत्र अयोनिजायाः कन्यायाः उपाख्यानं। तामुद्वोढुं परकालमभि[illegible]यितुं चोलनृपतेः प्रयाणादिवर्णनं।

९, १०, ११, १२ सर्ग—तुलसीकानने कामपि बालिकामधिगच्छतो विष्णुचित्तस्य तत्परिपालनादिवर्णनं। तस्या बाल्यलीलावर्णनं। तारुण्याद्भवर्णनञ्च। अष्टोत्तरशतसंख्यकवैष्णवधामकथनं। विष्णुचित्तदुहितुः गोदायाः पूर्वरागवर्णनं। [illegible] गोदायाः रङ्गेश्वरेण सह [illegible]।

१३, १४, १५ सर्ग,—तस्याः सह रङ्गेशस्य विवाहोत्सववर्णनं। तत्र पुरसुन्दरीणां विभ्रमादिवर्णनं। प्रभातवर्णनं। परकालस्य वेङ्कटाद्रिहिमालयगमनादिविवरणं। तत्रत्यसुवर्णमयबुद्धप्रतिमाहरणविवरणं। निचुलाधिपतेः साहाय्यात् तस्य बौद्धदलपराजयकथनं। वसन्तवर्णनं। रङ्गराजस्य जलविहारवर्णनं। सन्ध्यावर्णनं। वर्षादिवर्णनञ्च।

१६ सर्ग,—वीरनारायणदेवस्य आज्ञया नाथमुनेरधीश्वरमुनेश्च सर्व्ववैष्णवधामपर्य्यटन-पूर्व्वकं यमुनापुलिनमधितिष्ठतोस्तयोः समीपात् पुण्डरीकाक्ष-कुरुकाधिपयोः सङ्गीताध्ययनकथनं। यामुनेयस्य जन्मादिकथनं। लब्धराज्येन तेन सह राममिश्रस्य संवादकथनं।

१७, १८ सर्ग,—रामानुजस्य जीवनचरितकीर्त्तनं। तेन सह लक्ष्मणार्य्य-यामुनेययोः संवादकथनं। कस्यचिदेकदण्डिनः रामानुजेन सह विचारकथनं। रामानुजस्य दिग्विजय-कथनं। तीर्थयात्राप्रसङ्गेन तेन सह विष्णुचित्तादीनां संवादकथनं। रामानुजेन बोधायन-मतमवलम्ब्य ब्रह्मसूत्रभाष्यरचनकथनं। तत्कृतभगवद्बोधस्थापनादिकथनञ्च।

No. 2527. वराहसंहिता। Substance, country-made paper, 7⅓ × 4⅓ inches. Folia, 25. Lines, 9 on a page. Extent, 405 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Bahrámpur, Bábu Rádhikáprasáda Sen. Appearance, new. Verse. Correct.

Varáha-sañhitá. A large collection of stories illustrating the life of Krishṇa during his sojourn at Gokula and Vṛindávana. The

work belongs to a distinct class of Vaishṇava composition, of which there are several extant. They constitute a series closely similar to the Purāṇas.

Beginning. ऋषिरुवाच ।

अनन्तकोटिब्रह्माण्डे तद्ब्राह्मान्तरसंस्थितं ।
विष्णोः स्थानं परं तेषां प्रधानं प्रियमुत्तमं ॥
यत्परं नास्ति कृष्णस्य प्रियं स्थानं महाद्भुतं ।
तदहं श्रोतुमिच्छामि कथयस्व महाप्रभो ॥
श्रीभगवान् वराह उवाच ।

End. कृष्णवर्णं चतुर्बाहुं शङ्खचक्रादिभूषितं ।
दक्षिणे द्वारपालञ्च श्रीविष्णुं कृ[illegible] ॥

Colophon. इति श्रीवराहसंहितायां [illegible] प[illegible] पटल [illegible] ।

विषयः । धरणीवराहयोः संवादेन श्रीकृष्ण[illegible] [illegible] स्थानमितिनिरूपणं । तत्रापि मथुरायाः प्राधान्यकथनं । [illegible] द्वादशकुलादिद्वादशमहावनवर्णनं । उपवनादिवर्णनञ्च । मथुरां [illegible] विशेषेषु रासस्थलादिवर्णनं । वृन्दावनमाहात्म्यवर्णनं । [illegible] । वृन्दावने [illegible] कृष्णस्य कैशोरविग्रहत्वं नान्यत्रेति कथनं । श्रीकृष्णस्य ध्यानप्रकारादिकीर्तनं । श्रीकृष्णस्य [illegible] र्य्यादिवर्णनं । गोपीनां सौन्दर्य्यादिवर्णनं । रासस्थलीशोभावर्णनं । सखीनां नामकथनपूर्व्वकं प्रत्येकं राधाकृष्णयोः सेवनप्रकारादिकथनं । सर्व्वेषां वैष्णवमन्त्राणां श्रीकृष्णमन्त्रमूलत्वकीर्त्तनम् ।

No. 2528. दानकेलिचिन्तामणिः । Substance, country made paper 12½ × 4½ inches. Folia, 15. Lines, 7 on a page. Extent, 323 Ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Bahrámpur, Bábu Rádhikáprasáda Sen. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Dánakeli-chintámaṇi. A poem describing the amours, and recreations of Kṛishṇa at Vṛindávana. By Kṛishṇa-chaitanya-chandra.

Beginning. कुर्व्वाणैः शतमाशिषां निजनिजप्रेयोजयायोत्सुकैः
स्तोयस्तोयगणैः स्फुटं कुटिलया वाचातितुष्टीकृतः ।
गव्यानां नवदानकल्पनकृते प्रौढं मिथः स्पर्द्धिनो-
र्गान्धर्व्वा गिरिधारिणोर्गिरितटे केलीकलिः पातु वः ॥

उद्दामनर्म्मरसरङ्गतरङ्गकाम्यं
राधाहरिद्युतिरिव राधवचक्रमोत्यं ।
श्रीकृष्णपादकचराक्षरजःप्रभावा-
द्यन्मोऽपि दानमयकेलिमयिं चिनोमि ॥

End. राधामाधवयोर्दानकेलिचिन्तामणिर्गिरो ।
+ + + + —— —— —— ——
यादृदानसूर्यं द्यन्मोरिदं याचे पुनः पुनः ।
श्रीमद्रूपपदाम्भोजधूलिभिर्भूयाद्भवे भवे ॥

Colophon. इति श्रीदानकेलिचिन्तामणिर्नाम प्रबन्धः सम्पूर्णः ।

विषयः । श्यामसुन्दरनवेश्वरयोः राधाकृष्णयोः गिरिवरपरिसरे मिलितयोरन्योन्यं सौन्दर्य-दर्शनेन मुग्धयोः रूपवर्णनादिकं । एकदा गिरवि निविडनयनश्ज्ञाभिः सह सहचरीभिः यज्ञभूमिं अच्छन्तीं राधिकां पथि निवध्य दानं देहीति कथयता श्रीकृष्णेन सार्द्धं नाना परि-हासादि व्याजेन श्रीकावर्णनं ।

No. 2529. राधासौन्दर्य्यमञ्जरी । Substance, country-made paper, 11½ × 4½ inches. Folia, 8. Lines, 11 on a page. Extent, 170 ślokas Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Bahrámpur, Bábu Rádhikáprasáda Sen. Appearance, fresh. Verse. Incorrect.

Rádhásaundarya-manjarí. Poems descriptive of the personal beauty of Rádhá. By Subala-chandra Áchárya.

Beginning. सौन्दर्य्याम्भोधिरूपा प्रवरगुणमणिश्रेणिधरा श्रीमनेषा
(नाभीकूपातरचितमनुभयाभासमानेषितभ्रूः ।)
श्रीकृष्णवेषचन्द्रद्युतिभिरनुदिनं वर्द्धिताचञ्चलाब्धा ।
कान्ता कान्तान्तरङ्गा प्रभवतु सततं कापि गौरी किशोरी ॥

End. मत्वा चीना कनककलिका चम्पका वा
नित्यं शोभां न हि कलयते कुञ्चाम्बेषपुञ्जं ।
येनाश्रीनं रजनिमखिलं कुञ्जं भूमिखीनं
दीपो वातैर्जितन इति राधिकाश्री विभर्त्ते ॥

Colophon. इति श्रीसुवलचन्द्राचार्यविरचिता श्रीश्रीराधासौन्दर्य्यमञ्जरी समाप्ता ।

विषयः । विविधालङ्कारवैरलङ्कृतायाः राधायाः सश्रीकादिवर्णनं ।

No. 2530. सहृदयम्, वा सदाचारस्मृतिः । Substance, country-made paper, 13 × 3 inches. Folia, 235. Lines, 7—8 on a page. Extent, 5,058 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Bahrámpur, Bábu Rádhikáprasáda Sen. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Sahṛidaya ALIAS **Sadáchára-smṛiti.** A digest of the Smṛiti rules regarding Áchára, or duty. Author's name not made out.

Beginning. पद्यात्मकं द्विरूपञ्च साधने बहुरूपकम् ।

आनन्ददायकं हृद्यं ब्रह्मरूपं परं नुमः ।

+ + मेव निखिलैरपि वेदवाक्यै

रामायणैः सचितभारतपञ्चरात्रैः ।

अन्यैश्च शास्त्रवचनैः सह तत्त्वदृष्टै

र्निर्णीयते सहृदयं चरिता सदैव ॥

इह खलु भगवद्भजनाद्यमनसां मोक्षफलेतरफलतात्पर्य्यकाणां । इत्यादि ।

End. विष्णोः सर्व्वात्मनो नैत्तिरीयश्रुतिमपि प्रमाणयति । वेदाहमेतं पुरुषं महान्तं । आदित्यवर्णं तमसस्तु पारे । सर्व्वाणि रूपाणि विचित्य धीरः । नामानि + + इतः परं खण्डितत्वात् परिसमाप्तिसूचकवाक्यं नास्ति ।

विषयः । विष्णुस्मरणं विना कृतस्य कर्म्मण आसुरत्वकथनं । विष्णुभक्तिरहितस्य फलाभावकथनं । ग्रन्थस्य विषयप्रयोजनादिनिरूपणप्रसङ्गेन विचारावतरणं । सिद्धासिद्धभेदेन द्विविधकरणनिरूपणं । भगवद्धर्म्मसाधनो भगवदनुग्रह एव इति निरूपणं । श्रवणमननादिभिः भगवद्भक्तिप्राप्तिक्रमकीर्त्तनं । मुक्त्यधिकारिणः । अधिकारनिरूपणं । सदाचारस्मृतिकरणे हेतुकथनं । तत्र आचारशब्दार्थनिरूपणं । सच्छब्दार्थकथनं । वेदवाक्यानां चाचारलक्षणकथनं । आचारलक्षणकथनञ्च । निर्गुणभक्तिलक्षणं । यमनियमादिलक्षणं । तत्फलकथनञ्च । जैमिनिमतेन धर्म्मलक्षणकथनपूर्व्वकं 'विष्णुप्रीतिकरो धर्म्मः' इति वैष्णवमतेन धर्म्मलक्षणकीर्त्तनं । साधारणधर्म्मनिरूपणं । वर्णधर्म्मविवेचनं । असाधारणधर्म्मकथनं । कलियुगे वर्ज्जनीयकथनं । तत्र (दत्तायाः कन्यायाः पुनर्दानं वरस्य च ।) इति वचनं वाग्दत्ताविषयमितिकथनं । राज्ञां धर्म्मनिरूपणं । तत्रमन्त्र्यादीनां सम्पत्तिकृत्यादिकथनं । राज्ञो भोजनविषये विषादिपरीक्षाप्रकारकथनं । वेदाद्युक्तकर्म्मकर्त्तव्यता । फलदानसमर्थस्यापि भगवतः स्वेच्छया कर्म्मकरणानन्तरमेव फलदाने कारणकथनं । मोक्षेऽपि कर्म्मणां कर्त्तव्यत्वकथनं । कर्म्मणां भगवत्प्राप्तिहेतुत्वकथनं । पञ्चकालनिरूपणं । तत्र योगाधिक्यसंशयपरिहारः । कालाधिक्यसंशयपरिहारः । पञ्चकालानां परिमाणकथनञ्च । पञ्चकालोक्तकर्म्मणां सामान्येन उद्देशः । एवं पञ्चकालोक्तानां क्रमः । सदाचारस्मृतिप्रामाण्यसाधनोपोद्घातकथनं । मन्वादिस्मृतिकर्तृपरिगणनं । मनोरादिमत्त्व प्रति

पादयतो वेदवाक्यस्य व्याख्यानं । सदाचारस्मृतेः प्रामाण्यप्रतिपादनं । आह्निककृत्यनिरूपणं । विष्णोः सर्व्वकर्म्मदेवतात्वप्रतिपादनं । प्राणशब्दवाच्यस्य परमात्मनः सर्व्वशब्दवाच्यत्वनिरूपणं । सप्तर्षीणां परात्मचरणत्वनिरूपणं । प्रकारेऽपि वेदानां विष्णुपरत्वप्रतिपादनं । ब्राह्ममुहूर्त्तलक्षणं । प्रातःस्मरणविधिः । उत्सर्गविधिः । शौचविधिः । आचमनविधिः । दन्तधावनविधिः । ध्यानार्थं ध्यानाङ्गनिरूपणं । ध्यानप्रकारकीर्त्तनं । पातञ्जलोक्तासनादिलक्षणानि । योगाङ्गध्यानकथनं । कुशविधानं । शिखाबन्धनविधिः । यज्ञोपवीतविधिः । प्रातःस्नानादौ मन्त्रविधानादिकं । तर्पणादिविधिः । तैलाभ्यङ्गविधिः । कूपादिषु स्नानप्रकारः । वस्त्रपरिधानादिनियमकथनं । राजदर्शनादौ वस्त्रभेदकथनं । तिलकविधिः । मुद्राधारणादिविधिः । चक्रादिचिह्नधारणावश्यकता । तुलसीमालाधारणावश्यकता । प्रातःसन्ध्याविधिः । प्राणायामप्रकारः । मध्याह्नसन्ध्यादौ विशेषकथनं । सूतकादौ सुस्थेनापि सन्ध्योपासनं न कार्य्यमितिनिरूपणं । सन्ध्याप्रयोगः । प्रकारान्तरेण कात्यायनोक्तसन्ध्याप्रयोगः । निर्म्माल्यविसर्ज्जनविधिः । होमविधिः । जपप्रकारकथनं । गुरुनमस्कारादिनिरूपणं । तत्त्वन्यासादिविधानं । मातृकान्यासन्यासादिमन्त्रकथनं । चतुर्व्विंशतिमूर्त्तीनां शङ्खादिनियमे अवशिष्टानां चक्रादीनां स्थानादिकथनं । पञ्चपञ्चसूक्तप्रयोगः । अष्टाक्षरोक्तिकर्त्तव्यता । तर्पणविचारः । माङ्गलिकदर्शनादौ अभिवादनादिविधिः । गुरुलक्षणतन्माहात्म्यादिकथनं । वेदाभ्यासतदर्थज्ञानादिफलकथनं । अनध्यायनिरूपणं । ध्यानरूपोपासनाप्रकरणं । वर्णानां वृत्तिनिरूपणं । आपदि प्रतिग्रहादिविधानादिकं । क्षत्रियादीनां वृत्तिनिरूपणं । कुसीदव्यवहारनिरूपणं । आपद्वृत्तिनिरूपणं । सर्व्वात्मत्वेन विष्णुरेव पूजनीय इति निरूपणम् । पूजासम्भारादिकथनं । तत्र पृथ्व्यादिनिरूपणं । पाषाणादनविधिः । देवयज्ञविधिः । भोजनविधिः । तदुत्तरकालकर्त्तव्यनिर्द्देशः । शयने स्त्रीसम्भवविधिः । अवायविधिः । उदक्यात्वनिरूपणं । वैश्वदेवविधिः । सन्न्यासिनां कृत्यादिनिरूपणं । सन्न्यासग्रहणे शूद्रस्य अनधिकारकथनं । ब्रह्मचर्य्यादिनियमकथनञ्च ।

No. 2531. काव्यकल्पलता, वा कविशिक्षा । Substance, country-made paper, 13 × 5 inches. Folia, 236. Lines, 7 on a page. Extent, 4,018 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1897. Place of deposit, Bahrámpur, Bábu Rádhikáprasáda Sen. Appearance, new. Prose and verse. Generally correct.

Kávya-kalpalatá ALIAS **Kaviśikshá**. A hand book for poets, containing a number of rules regarding versification, rhetoric, use of words, &c., &c. By Amarachandra, disciple of Jinadatta-suri.

Beginning. विमृश्य वाङ्मयं ज्योतिरस्रैव यतीन्दुवा ।

काव्यकल्पलतावृत्तिं कविशिक्षा प्रतन्यते ॥

सारस्वतामृतमहार्णवपूर्णिमेन्दो-
र्मत्वारिसिंहसुकवेः कवितारहस्यम् ।
किञ्चिच्च तद्रचितमात्मकृतञ्च किञ्चिद्-
व्याख्यास्यते त्वरितकाव्यकृतेऽत्र सूत्रम् ॥

शास्त्रारम्भे शास्त्रकारः समुचितेष्टदेवतानमस्कारपूर्व्वं शास्त्रव्याख्यां प्रेक्षावत्प्रवृत्त्यर्थं प्रयोजनयुक्तमभिधेयञ्चाह ।

वाचं नत्वा महानन्दकरसत्काव्यसम्पदे ।
कविशिक्षामिमां वच्मि काव्यकल्पलताह्वयां ॥

End. एवमौचित्येन तद्गुणाधिकत्वमारोप्यम् ।

इति श्रीजिनदत्तसूरिशिष्यमहाकविपण्डितश्रीमदमरचन्द्रविरचितायां काव्यकल्पलताकविशिक्षावृत्तौ अर्थसिद्धिप्रताने तुर्य्ये समस्यास्तवकः सप्तमः । सम्पूर्णश्चायमर्थसिद्धिप्रतानश्चतुर्थः ।

श्रीमद्वायटगच्छवारिधिविधोः पादारविन्दद्वये
येन श्रीजिनदत्तसूरिसुगुरोः शृङ्गारभृङ्गायितम् ।
स श्वेताम्बरमौलिरत्नममरः श्रीवीरतीर्थङ्करः
प्रज्ञात्मा कृतकाव्यकल्पलतिकावृत्तिं सतां सम्मतां ।
सिक्तयमकृतैः शास्त्राब्धिभ्यः सारसुधारसैः ।
काव्यकल्पलताकल्पं तनोतु सुमनोमुदम् ॥
काव्यमेव परब्रह्म स्वादमोदरशर्म्मदम् ।
आलोकं पालयामास कालिदासकवेर्यशः ॥
वाल्मीकिव्यासयोर्विश्वे विश्वदिङ्मत्यकूलगा ।
कल्पान्तस्थायिनी कीर्त्तिः काव्यादेव विजृम्भते ॥
काव्यकल्पलतावृत्तौ सङ्ख्यायामनुष्टुभाम् ।
त्रिसहस्री त्रिशती च सप्तपञ्चाशदुत्तरा ॥
ग्रन्थाः । मूलतः । ३३५७ ।

Colophon. इति श्रीजिनदत्तसूरिशिष्यमहाकविपण्डितश्रीमदमरचन्द्रविरचिता काव्यकल्पलताकविशिक्षावृत्तिः समाप्ता । संवत् १८९१ ।

विषयः । १ प्रथम प्रताने,—छन्दोऽभ्यासप्रकारकीर्त्तनं । तत्र पदसन्निवेशप्रणालीकथनं । वर्णनीयः पदार्थः आकारेण चाधारेण परिवारादिभिश्च सविशेषणः वर्ण्यः इति निरूपणादिकं । तुल्यार्थशब्दयोजनाप्रकारकीर्त्तनं । छन्दोनिरूपणं । यतिभिन्नपादकथनं । छन्दःपूरणाय सामान्यशब्दनिरूपणं । अनायासेन स्वीकरणार्थं छन्दःसु प्रत्येकमेकाक्षरद्व्यक्षरादिशब्दमालाकथनं ।

वादविधानप्रकारकथनं। सानुप्रासशब्दस्वरूपनिरूपणं। प्रसंगात्तदनुशब्दनिरूपणं। पदवर्णना-प्रकारकथनं। कुलकादिसंज्ञाप्रकारकथनं। राज्ञो विषयाजय-शक्ति-मन्त्र-प्रजापालन-प्रजानु-रागादीनां वर्णनीयत्वकथनं। एवं मन्त्रि-पुरोहित-नृपवधू-कुमार-सैन्य-ग्राम-पुरी-सरोवर-समुद्र-सरिदुद्यान-रणप्रयाण-वनवास-विरह-स्वयंवरविवाहादिषु वर्णनीयनिरूपणं। कविसमय-निरूपणं।

२ये प्रताने,—रूढशब्दनिरूपणं। यौगिकशब्दनिरूपणं। स्वस्वामि-जन्यजनकभाव-धार्यधारकभाव-भोज्यभोजकभाव-दाम्पत्यभाव-सख्यादिसम्बन्धयुक्तशब्दमालाकथनं। मिश्रशब्द-निरूपणं। यौगिकनाममालाकथनं। अनुप्रासोपायकीर्तनं। अनुप्रासानयनाय उपायान्तरक-थनं। मुख्यशब्दनिरूपणं। लक्षणशब्दनिरूपणं। अथ लक्षणाविचारसङ्क्षेपकथनम्। लक्षणार्थ-शब्दमालाकथनं। चक्रमालाकथनं।

३ये प्रताने,—श्लेषव्युत्पादनं। तदुपयोगिशब्दमालाकीर्तनं। श्वेतवर्णादिवर्णनप्रकारकथनं। श्वेतवर्णकथनं। एवं रक्तपीतश्यामादिवर्णकथनं। स्वर्ग-व्योम-भूमि-पाताल-शैलाकारनिरूपणं। आकारक्रियादिशब्दकथनं। उद्दिष्टवर्णनप्रकारकथनं। अथ श्वेतपीतरक्तश्यामादिवस्तुकथनं। अद्भुतविधिः। अत्रापि मिथः श्लेषोपायकथनं। यमकोपायकीर्तनं। चित्रकाव्यरचनाप्रकारक-थनं। तदुपायकथनं। ककारादिक्रमेण एकाक्षरद्व्यक्षरादितदुपयोगिशब्दकथनं। अनेकार्थो-पयशब्दस्वरूपः। एकाक्षरधातुकथनं। एवं परस्मैपदात्मनेपदभ्वादि-दिवादि-स्वादि-तुदादि-प्रभृतिधातुनिरूपणं। द्व्यक्षरत्र्यक्षरादिशब्दकथनं। चतुरक्षरादिशब्दकथनं। तुरगपदटीत्या श्लोकाक्षराङ्कव्यासप्रकारकथनं। अनुलोमप्रतिलोमशब्दकथनं। एकार्थे अनुलोमविलोमशब्द-कथनं। षडरचक्रादिकथनं। कुलाचरादिकथनं।

४र्थे प्रताने,—अर्थालङ्कारनिरूपणं। उपमाप्रपञ्चः। सादृश्यवाचकशब्दकथनं। स्त्रीणां नेत्रादीनामुपमेयानामुपमानकीर्तनं। एवं पुरुषस्य ज्ञेयं। रूपकानन्वयादिनिरूपणं। उत्प्रेक्षा-द्योतकशब्दनिरूपणं। भेदरूपकप्रकारकथनं। लोपरूपककथनं। आधारकल्पनकथनं। आधेय-कल्पनकथनं। आरोप्यादेर्गुणकथनं। दीपककथनम्। कारकनिर्णयप्रकारकथनं। अर्थोत्पत्ति-प्रकारकथनं। ग्रहणक्रियादिवस्तूनां वर्णनीयत्वप्रकारकथनं। श्वेतरक्तादिवर्णस्वरूपः। प्रसन्न-मधुरत्वपदार्थस्वरूपः। ह्रस्वपदार्थस्वरूपः। एकनेत्रादिस्वरूपः। क्रियादिवर्णनेन रसाभिव्यक्ति-प्राप्तिकथनं। आधारपरिवारादिभिः रसाभिव्यक्तिप्राप्तिकथनं। एवमन्यविषयेऽपि ज्ञेयं। जात्या-कारादिनिरूपणं। एवं सुलभ-दुर्लभ-बहु-कठिनादिपदार्थनिरूपणं। सङ्ख्याभिधानकथनं। समस्यापूरणविधिकीर्तनं। वर्णविपर्ययनिरूपणं।

No. 2532. भाट्टदीपिकाप्रभावली। Substance, country-made paper, 10 × 5 inches. Folia, 117. Lines, 12 on a page. Extent, 3,322

ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Bahrámpur, Bábu Rádhikáprasáda Sen. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Bháṭṭa-dípiká-prabhávalí. A commentary on Khaṇḍadeva's Bháṭṭa-dipiká, on the Mímáñs'á doctrine. The work extends from the 3rd section of chapter 1 to the close of the 4th chapter, of the original text. By Sambhu Bhaṭṭa, son of Bálakṛishṇa Bhaṭṭa.

Beginning. अथातो धर्म्मजिज्ञासेति शास्त्रारम्भसूत्रेणाध्यायचतुष्कपरिमितजिज्ञासाप्रति-ज्ञाया इव तद्विषयकप्रमाणमात्रजिज्ञासाप्रतिज्ञाया अपि कृतत्वात् प्रथमेऽध्याये प्रमाणमात्र-मात्रे निरूपणीयेँ प्राधान्यात् प्रथमतस्तत्प्रमाणभूतचोदनायाः प्रथमे पादे प्रामाण्यं निरूप्यते ।

End. सामर्थ्यस्यकृतो विधिरेव वृत्तादीनामपदार्थानाद्दिशाधनत्वं चोपपत्तद-व्यथानुपपत्ता + चाद्दिविषयत्वात् ।

Colophon. इति श्रीमत्पूर्व्वोत्तरमीमांसापारावारीणश्रीखण्डदेवाख्यपादशिष्यविख्-यातबालकृष्णभट्टसुतशम्भुभट्टविरचितायां भाट्टदीपिकाप्रभावल्यां प्रथमाध्यायस्य चतुर्थपादः ।

विषयः । खण्डदेवकृतभाट्टदीपिकाभिधानाया मीमांसासूत्रव्याख्यायाः प्रथमाध्यायस्य तृतीयपादादारभ्य चतुर्थपादपर्य्यन्तं प्रतिव्याख्यानं ।

No. 2533. निम्बार्कनामसहस्रम् । Substance, country-made paper, 7½ × 4 inches. Folia, 27. Lines, 7 on a page. Extent, 284 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Bahrámpur, Bábu Rádhikáprasáda Sen. Appearance, fresh. Verse. Incorrect.

Nimbárka-náma-sahasra. A hymn in praise of Nimbárka. It professes to be an extract from one of the minor Puráṇas.

Beginning. अथितः सदा भाता निम्बार्कः पुरुषार्थवित् ।
कृपापारसुधाय्टया निगमार्थप्रवर्त्तकः ।
त्रेतायुगे गतप्राये नैमिषारण्यवासिना ।
नारायणाय कृष्णाय विप्रा गौरमुखादयः ॥
पञ्चकालं तपस्थ्वा नारायणपरायणाः ।
भुवनेश्वरमाराध्यारेभिरे ते यथान्तरं ॥

End. अखिल+मवतीर्थं निम्नुवरस्यनेन
हरिविधिहरपार्थं सर्व्वदा निखनानं ।
व्रजपतितनु+ श्रीरङ्गदेवाङ्गति न
नित + + + मवे निम्बार्कनामार्य्यवर्य्यं ॥

Colophon. इति श्रीजैमिनिभारते श्रीजिष्णोर्नामस्तवं सम्पूर्णं ।

विषयः । युद्धार्थमागतस्य भगवतो जिष्णोः स्तोत्रं ।

No. 2534. छन्दोमञ्जरीटीका । Substance, country-made paper, 11 × 5½ inches. Folia, 23. Lines, 9 on a page. Extent, 519 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Bahrámpur, Bábu Rádhikáprasáda Sen. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Chhandomanjarí-ṭíká. A commentary on the 'Chhandomanjarí,' a treatise on versification. By Vaṅśídhara.

Beginning. सर्गापवर्गहेतू पुंसां भक्तिकल्पद्रुमावपि ।
श्रीकृष्णचरणौ वन्दे सन्देहवनपावकौ ॥
पञ्चरचितायां सद्वैद्यच्छन्दसाखायां ।
वंशीधरश्रीशो यथा किल साधवो दृश्यतु ॥

ग्रन्थारम्भे विघ्नविघातकदेवताप्रणामरूपं मङ्गलं शिष्यशिक्षार्थं प्रतिजानीते देवमिति ।

End. अथ पूर्वोक्तानां गणानां शुभाशुभफलमाह समुदायसंज्ञापत्रदादेकम-वर्णं तथादौ मगणकं ।

Colophon. इति । समाप्तेयं छन्दोमञ्जरीटीका ।

विषयः । गङ्गादासकृतच्छन्दोमञ्जरीग्रन्थस्य व्याख्यानम् ।

No. 2535. सारकौमुदी । Substance, country-made paper, 11 × 5 inches. Folia, 192. Lines, 12 on a page. Extent, 4,740 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Bahrámpur, Bábu Rámadása Sen. Appearance, old. Verse. Incorrect.

Sára-kaumudí. A treatise on pathology and therapeutics. Author's name not made out.

Beginning. प्रणम्य परमानन्दसन्दोहं गुरोः पदम् ।
मन्दधीसाधुबोधाय साध्वी सारकौमुदी ॥
धर्मार्थकाममोक्षाणामारोग्यं मूलमुत्तमं ।
रोगास्तस्यापहर्त्तारः श्रेयसो जीवितस्य च ।
क्वचिदर्थः क्वचिन्मैत्री क्वचिद्धर्मः क्वचित् + यः
कर्माभ्यासः क्वचिच्चेति चिकित्सा नास्ति निष्फला

आवेक्ष्य परिज्ञानं वेद्नायाश्च निश्चयः ।
एतद्वैद्यस्य वैद्यत्वं × + + + + + + + ॥
यावत्कण्ठगताः प्राणा यावन्नास्ति निरिन्द्रियः ।
तावच्चिकित्सा कर्त्तव्या कालस्य कुटिला गतिः । इत्यादि ।

End. दद्यात्तमथं पीत्वा सर्व्वकीटविषं जयेत् ।
कीटदष्टक्रियाः सर्व्वाः समाप्ताः सुरनेकशः ॥

Colophon. इति शारङ्गधरोक्तौ विषाधिकारपरिच्छेदः ।

विषयः । ज्वरादिविषाधिकारपर्य्यन्तं सर्व्वेषु रोगाणां चिकित्सानिरूपणम् । भैषज्यकथा च ।

No. 2536. धातुपाठः । Substance, country-made paper, 10 × 5½ inches. Folia, 21. Lines, 9 on a page. Extent, 405 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Bahrámpur, Bábu Rádhiká-prasáda Sen. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Dhátu-pátha. On Sanskrit conjugation and paradigms of verbs. By Bhímadása.

Beginning. भू सत्तायामुदात्तः परस्मैभाषः । अथ कथान्ताः षड्विंशदनुदात्तेतः । एध वृद्धौ स्पर्द्ध सङ्घर्षे ।

End. तरच गतौ पयस् प्रसृतौ सम्भूयस् प्रभूतभावे अम्बर सम्बर सम्बरणे

Colophon. इति कण्ड्वादिगणो धातुपाठः भीमसेनकृतः सम्पूर्णतामगात् ।

विषयः । भ्वादि-अदादि-जुहोत्यादिगणक्रमेण धातूनामर्थकथनं । आत्मनेपदादिनिरूपणञ्च ।

No. 2537. शतपथानुवाकसंख्या । Substance, country-made paper, 9 × 5 inches. Folia, 12. Lines, 11 on a page. Extent, 264 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Bahrámpur, Bábu Rádhikáprasáda Sen. Appearance, fresh. Prose. Correct.

S'átapathánuváka-sankhyá. An Index to the Anuvákas of the S'atapatha Bráhmana of tha Mádhyandiní S'ákhá. By Dámodara.

Beginning. (हे पचे न क) चयं वै प्राणायां पंचरते । समद्रं वा रते प्रजयति । यहा-काये । दोवैच रता । इत्यादि ।

End. एवं चतुर्दशकाण्डे शतपथब्राह्मणानुवाकसंख्यानं । ७ । ५० । ८६ । १४ । चतुर्थैदशमानाये षष्ठिम् वा अग्निसोमके ।

चतुर्दशैव काण्डानि प्रोक्तानि मुनिसत्तमैः ॥
चतुष्षष्टिप्रपाठाश्च अध्यायाः शतमेव च ।
शाखाख्यानान्तु चत्वारि शतानि कीर्त्तितान्यपि ॥
षड्विंशत् तथान्यानि समुद्दिष्टान्यसंशयं ।
कण्डिकानामियं संख्या सप्तसाहस्रषट्शती ॥
चतुर्विंशतिरेवाथ प्रोक्ता + मुनिसत्तमैः ।
श्रीमद्दामोदरेणायं कृतोऽत्र सत्परिश्रमः ॥
परार्थमेव तत्सन्तः परार्थैकफलाश्रयाः ।

Colophon. इति श्रीउपाध्यायसद्धर्मनयाख्याज्जनामरज्योतिर्विच्छ्रीदामोदरकृता शतपथानुवाकसंख्या ।

विषयः । शुक्लयजुर्वेदीयमाध्यन्दिनीशाखायाः अनुवाकपरिगणनं ।

No. 2538. योगचिन्तामणिः । Substance, country-made paper, 13 × 5 inches. Folia, 60. Lines, 10 on a page. Extent, 1,875 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Bahrámpur, Bábu Rádhikáprasáda Sen. Appearance, fresh. Prose and verse. Incorrect.

Yoga-chintámaṇi. On the mystical rites of the Yoga system. By S'ivánanda Sarasvatí, disciple of Rámachandra Sadánanda Sarasvatí.

Beginning + + + + + + + + + + का योनिसम्भवः ।
अथ कुण्डलिनी नाम परा शक्तिः प्रतिष्ठिता ।
प्राणाग्निबिन्दुनादानां सावित्री सा सरस्वती ॥
मूलाधाराग्रकोणस्था सुषुम्ना ब्रह्मरन्ध्रगा । इत्यादि ।

End. येनाराधि महादेवो गौरी श्रीनाथ वा हरिः ।
लम्बोदरो रविर्वापि स योगात् सिद्धिमाप्नुयात् ॥

Colophon. इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य्यश्रीरामचन्द्रसदानन्दसरस्वतीशिष्य शिवानन्दसरस्वतीविरचिते योगचिन्तामणौ चतुर्थपरिच्छेदः समाप्तः ।

विषयः । षट्चक्रसंख्यादिकथनं । कल्पितमतेन मूलाधारस्वाधिष्ठानचक्रयोरभेदकथनं । इडापिङ्गलानाडीकथनं । धावक-रञ्जक-नालक-श्लेष्मक-पाचक-रेचक-हारक-शोषक-पोषक-बन्धकरूपदशविधदैहिकवह्निस्थानादिनिरूपणम् । षोडशविधाधारनिरूपणम् । त्रिलक्ष्यव्योमादीनां संख्यादिकथनं । योनिमुद्रानिरूपणम् । ब्रह्मचक्राद्यष्टविधचक्रनिरूपणम् । ललाटान्तरेव चन्द्रान्यचक्रनिरूपणादिकं । अथ ध्यानप्रकारादिकथनं । शरीरस्थदैवतासंग्रहकथनादि

कथनं। हठयोगप्रक्रियायां धौतीकरणप्रकारादिकथनं। वस्तीकर्मकथनं। नेतीकर्मकथनं। चाटककर्मकथनं। नौलीकर्मकथनं कपालभातीकर्मनिरूपणञ्च। महामुद्रा-महाबन्ध-महावेधप्रभृतिनवविधमुद्रानिरूपणं। तत्साधनप्रकारफलादिकथनं। अभ्यासप्रक्रियाकथनञ्च। योगाङ्गनिरूपणम्। दशविधयमलक्षणकथनं। नियमकथनं। तपः-सन्तोष-आस्तिक्यादीनां लक्षणं। आसननिरूपणं। पद्म-स्वस्तिकार्द्धचन्द्रासनाञ्जलिका-दण्ड-पीठ-पर्य्यङ्क-योगपट्टासन-योगसिद्धिद-कूर्म्म-चर्द्धगोमुख-वीरसिंह भद्र-मुक्त-मयूर-कुक्कुट-धनुः-पश्चिमतानप्रभृतीनामासनानां लक्षणादिकथनं। योगसाधनस्थानादिकथनं। नाडीशुद्धिप्रकारकथनं। प्राणायामप्रक्रियाकथनं। तत्र प्रथमाभ्यासादौ शिरःकम्पादिलक्षणकीर्त्तनं। पूरककुम्भकरेचकेषु ध्यानजपविशेषकीर्त्तनं। सगर्भप्राणायामनिरूपणं। विगर्भप्राणायामादिकथनं। स्त्रीशूद्रादिषु प्राणायमविशेषकथनं। प्राणायामस्य चरमावस्थायां भ्रमरीवगोद्घोषादिश्रवकथनं। प्राणजयोपायकथनं। रोगदशायां योगाभ्यासनिषेधकथनं। वायोः कुण्डलिनीस्थानप्रेरणप्रक्रियाकथनं। प्रथमयोगाभ्यासप्रक्रियाकथनं। तत्र तत्र चिह्नादिकथनञ्च। पञ्चयोगस्य लक्षणादिकथनं। प्रत्याहारलक्षणं। तत् प्रक्रियाकथनं। धारणालक्षणं। देहे पादादिजानुपर्य्यन्तं पृथिवीस्थानमितिकथनं। आजानुपायुपर्य्यन्तं जलस्थानकथनं। एवं वह्निस्थानादिनिरूपणं। पञ्चविधधारणाप्रकारकीर्त्तनं। तत्र फलकथनञ्च। ध्यानस्वरूपकथनादिकं। निर्गुणध्यानप्रकारकथनं। सगुणध्यानप्रक्रियाकथनं। समाधिनिरूपणं। योगप्रतिबन्धकधर्म्मोपसर्गादिनिरूपणं। योगाभ्यासात् परमेश्वरानुग्रहेणैतस्य निर्व्विघ्नं साङ्गयोगमातिष्ठतो योगिनो विश्वासार्थं परीक्षार्थञ्च क्रमेण मोक्षावान्तरफलरूपजन्मौषधिमन्त्रतप आदिसिद्धिजननकथनं। कल्पितमाधनोद्भवभेदात् द्विविधसिद्धिकथनं। योगसिद्धिलक्षणं। अणिमादिसिद्धिलक्षणं। प्रलयेऽपि योगिनः सर्व्वसुखभोगलकथनं। चित्तमूढविक्षिप्तरूपचित्तभूमिनिरूपणं। अन्तःकरणजयप्रक्रियाकथनं। कैवल्यनिरूपणं। आयुर्ज्ञानप्रकारकथनं। आसन्नमृत्युलक्षणं।

No. 2539. आचारपद्धतिः। Substance, country-made paper, 7½ × 5 inches. Folia, 80. Lines, 7 on a page. Extent, 1,050 ślokas. Character, Nágara. Date, Sм. 1855. Place of deposit, Bahrámpur, Bábu Rádhikáprasáda Sen. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

A'chára-paddhati. A digest of the Smṛiti rules regarding A'chára. By S'rídhara Súrí.

Beginning. सन्ध्या + + दर्शयितुं जनाना-
माचारसारमभिवाह्यमूर्त्तिः।
भानोः करोत्यञ्जलिमद्यमूर्त्तेः
पायादपायात्स सदाशिवो वः॥

कात्यायनादीन्मुनिभिर्यत्कर्मोक्तं द्विजन्मनां ।
आह्निकं तत्समुच्चित्य श्रीधरेणाच लिख्यते ॥

End. एकादश्यष्टमी चैव पचयोरुभ चतुर्दशी ।
आचामपचयेन्नित्यं नामवादनयोर्दिवा ॥

Colophon. इति श्रीश्रीधरसूरिविरचितायामाचारपद्धतौ योगप्रसङ्गविधिः । श्रीसदाचारपद्धतावद्दर्मिश्रद्विधयः समाप्ताः । संवत् १५५५ ।

आश्विनेऽपरपचे वै पञ्चम्यां रविवासरे ।
श्यामश्रीधरेण मैथाले आह्निकं लिखितं मया ॥

विषयः ; आचारस्तुतिः । सुप्रभातविधिकीर्तनं । मूत्रोत्सर्गादिविधिः । शौचविधिः । आचमनविधिः । शूद्राधिकारे विशेषकथनं । ब्राह्मणस्य ताम्बूलभक्षणादौ उच्छिष्टाभावकथनादिकं । दन्तधावनविधिः । तत्र दन्तकाष्ठनिरूपणादिकं । यज्ञोपवीतविधिः । तवस्त्राणां देवताकथनं । दर्भविधिः । अवस्थाभेदेन दर्भस्य दर्भ-कुश-कुतप-तृणादिनामभेदनिरूपणं । पवित्रादीनां लक्षणं । शिखाबन्धनविधिः । प्रातःस्नानविधिः । तत्र तीर्थपरिकल्पन-जलाभिमन्त्रणादिकथनं । अनाविलजले स्नानादिफलकीर्तनं । स्थावरजले स्नानाशक्तौ दिव्यवायव्यादिस्नाननिरूपणं । वस्त्रपरिधानविधिः । एकवस्त्रेणात्तो भवति तस्यैवोत्तरवर्गेण प्रक्षाल्यौतेति निरूपणम् । तिलकविधिः । सन्ध्योपासनविधिः । प्रातःसन्ध्याप्रयोगः । अभिवादनविधिः । अनभिवादननिरूपणं । अध्ययनविधिः । योगक्षेमविधिः । आपत्काले द्विजस्य कुसीद-कृषि-वाणिज्यायनुष्ठाने दोषाभावकथनं । नैमित्तिकस्नानविधिः । काम्यस्नानविधिः । क्रियास्नानविधिः । गङ्गास्नानमन्त्रकथनं । एवं करतोया-कौशिकी-गङ्गासागर-नर्मदा-गोमती-गौतम्यादिषु स्नानविधिकथनं । मस्तापकर्षणविधिः । मृत्तिकाप्रार्थनाविधिः । गोमयप्रार्थनाविधिः । अभिषेकविधिः । तर्पणविधिः । दिनविशेषे तिलतर्पणनिषेधः । मध्याह्नसन्ध्याविधिः । ब्रह्मयज्ञविधिः । स्वधेतर्पणविधिः । सामान्यतो देवार्चनविधिः । अष्टदेवतार्चनविधिः । प्रोक्षणाद्योविधिः । इष्टदेवार्चनविधिः । वैश्वदेवविधिः । वैश्वदेवबलिमन्त्रकथनं । गोग्रासमन्त्रकथनं । नित्यश्राद्धविधिः । अतिथिपूजनविधिः । तत्र अपूजने दोषकथनं । भोजनविधिः । सायंसन्ध्याविधिः । शयनविधिः । सीसेवनविधिः । इष्टसाधर्म्यविधिः । संक्षेपेण योगविधिकीर्तनं । शिवार्चनमाहात्म्यकथनञ्च ।

No. 2540. यजुर्वेदमन्त्रभाष्यम् । Substance, country-made paper, 10 × 4 inches. Folia, 362. Lines, 11 on a page. Extent, 9,926 ślokas. Character, old Nágara. Date, Sм. 1507. Place of deposit, Bahrámpur, Bábu Rádhikáprasáda Sen. Appearance, old. Prose. Correct.

Yajurveda-mantra-bháshya. A commentary on the Mantras of the White Yajur Veda. By Uáṭa, otherwise and more frequently called Uvaṭa.

Beginning. हृदयं दक्षिणाख्यादित्यमण्डलं याधितिष्ठ यः ।
वेदते नमस्तं नौमि ऋग्यजुःसामविग्रहं ॥
आदित्या + + वान् यस्तु शाखाः पञ्चदशापराः ।
तं याज्ञवल्क्यं वन्देऽहं मन्त्रभाष्यप्रसिद्धये ॥
गुरुतस्तु के + + व तथा शतपथश्रुतेः ।
ऋषीन् वक्ष्यामि मन्त्राणां देवताश्छान्दसञ्च यत् ॥
ऋचो यजूंषि सामानि तथार्थः पदवाक्ययोः ।
श्रुतयश्चात्र याः प्रोक्ता योऽर्थवादश्च कश्चनः ॥

तत्र पूर्व्वस्मिन् कल्पे विशिष्टकर्मजनितस्मृतिसंस्कारसम्पन्नानुच्छ्रितधर्म्माणः सुप्तप्रतिबुद्धन्यायेन हिरण्यगर्भप्रभृतय इत्यादि ।

End. आकाशशब्देनैवैतद्रूपं ब्रह्माभिहितं स्यादित्यर्थः । अयमेव च ब्रह्माभिहितं स्यात् इति । अयमेव ब्रह्मवित् ॥

Colophon. इति उ अटकृतौ मन्त्रभाष्ये चत्वारिंशत्तमोऽध्यायः समाप्तः ।
आनन्दपुरवास्तव्यवज्रटाख्यस्य सूनुना ।
मन्त्रभाष्यमिदं कृत्तं पदवाक्यैः सुनिश्चितैः ॥ संवत् १५०१ ।

विषयः । शुक्लयजुर्व्वेदीयमन्त्राणां व्याख्यानं ।

No. 2541. भागवताष्टकम् । Substance, country-made paper, 6 × 4 inches. Folia, 2. Lines, 9 on a page. Extent, 22 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Bahrámpur, Bábu Rádhiká-prasáda Sen. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Bhágavatáshṭaka. A eulogium on the *Bhágavata-puráṇa,* in 8 stanzas. By Rasikendra Deva.

Beginning. योगीविन्दपदारविन्दमधुपानन्यासिकापोञ्चितान
पूर्णप्रेमरसौघरोमञ्चनमनोहृत्प्रिमग्नामनान् ।
शश्वत्कृष्णकथामृतामृतमये गौरा सदा खेलतो
वन्दे भागवतानिमान् + + + मूर्द्धा निपत्य क्षितौ ॥

End. एतद्भागवताष्टकं पठति यः श्रद्धान्वितः संसदं

भक्तद्रक्तविवर्धनं प्रतिपदं प्रेमप्रमोदप्रदं ।
प्रेमाणं परमं ध्रुवं स लभते वृन्दावने सात्मसु
नित्यं भागवतेष्वथैव वसगो (वसति) गोपाङ्गनावल्लभः ॥

Colophon. श्रीमद्रसिकेन्द्रदेवेन विरचितं श्रीभागवताष्टकं समाप्तं ।

विषयः । श्रीमद्भागवतस्य स्तोत्रं ।

No. 2542. तीर्थरत्नाकरः । Substance, country-made paper, 11 × 4 inches. Folia, 303. Lines, 10 on a page. Extent, 7,927 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1690. Place of deposit, Bahrámpur, Bábu Rádhiká-prasáda Sen. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Tírtharatnákara alias **Rámaprasáda**. A digest of the rules regarding pilgrimages and descriptions of a large number of the more renowned places of pilgrimage. By Rámakṛishṇa Bhaṭṭa, son of Mádhava, of the Parásara gotra.

Beginning. आनन्दाश्रितवक्त्रपङ्कजमिलच्छ्रीलाम्बुदश्यामलं
मुक्तीतृष्णातसमस्तराघवकुलं कारुण्यपाथोनिधिं ।
ब्रह्मेन्द्रादिसमर्चिताङ्घ्रिकमलं तीर्थास्पदं सत्पदं
सीतालक्ष्मणसेवितं रघुवरं श्रीरामचन्द्रं भजे ॥
भूमौ विद्याविनयविमलः सुप्रसिद्धोऽस्ति वंशः
कर्म्मब्रह्मप्रवणमतयः सर्व्व एव द्विजेन्द्राः ।
गोत्रं यस्मिन् प्रवरसहितं यत्र पाराशराख्यं
भक्तिर्विष्णोर्भुवनजननी देवता+ पुरा च ॥
शिवदासाभिधस्तत्र वंशे सर्व्वगुणान्विते ।
वेदशास्त्रार्थसम्पन्नः सदाचारपरोऽभवत् ॥
तत्पुत्रोऽभून्निजशर्म्मा द्विजेन्द्रो
नित्यः साचाद् शास्त्रतेजोविशेषैः ।
विद्वद्वृन्दैः पूजितः सर्व्वशास्त्र-
श्लाघ्याशिष्योद्गीतकीर्त्तिः पृथिव्याम् ॥
जनार्द्दनस्तस्य सुतो मनीषी
जनार्द्दनार्च्चानिरतो बभूव ।
उद्दामविद्वज्जनगीतकीर्त्ति
र्मेघोपनीन्द्रार्च्चितरम्यमूर्त्तिः ॥

तस्माज्जातो वेदशास्त्राध्यायी

ब्रह्मादेया भैरवाख्यो द्विजेन्द्रः ।

कीर्तिर्येनोपार्जिता विश्ववन्द्या

हस्तिग्रामग्रा भूपतेः शेषवंशात् ॥

समुत्पन्नस्तस्मादतिविमलकीर्तिर्द्विजवरः

कृती श्रुमाद्येवायुधसदसि नारायण इति ।

प्रसिद्धः शास्त्रेषु क्षितिपतिसमूहार्च्चितपदः

परब्रह्मानन्दामृतरससमास्वादनपटुः ॥

तस्मादभूद्धर्म्मतनूरुधार्य्यः

श्रीमाधवः पुण्यपवित्रकीर्त्तिः ।

वेदान्त वि + + भवप्रवृत्तिः

श्रीरामचन्द्रार्प्पितचित्तवृत्तिः ॥

तस्माज्जातः प्रभावा + रामकृष्णाभिधः सुधीः ।

पितृभक्तिपरः काश्यां सर्व्वशास्त्रविशारदः ॥

नानाग्रन्थविनिर्म्माणात् स्वविद्या प्रकटीकृता ।

पृथिव्यां येन कीर्त्तिश्च पूर्व्वापरसमुद्रयोः ॥

राजराजाभिधश्रीमद्गोपीनाथद्विजोत्तमात् ।

विद्वत्सागरवृन्देषु प्राप्तं भट्टपदं स्थिरं ॥

गजपतिसदसि + सा पदवी बलभद्रराजगुरोः ।

पण्डितशिरोमणिरिति प्रतापमार्त्तण्डनिर्म्माणात् ॥

सोऽयं निबन्धानालोच्य पुराणानि च यत्नतः ।

रामप्रसादात् कुरुते कृती तीर्थनिरूपणम् ॥

अथ तीर्थमाहात्म्यं । वायुपुराणे ।

End. श्रीरामप्रसादनिष्पन्नतीर्थरत्नाकरो मया ।

तत्पादपद्मयुगले काश्यां भक्त्या निवेदितः ॥

Colophon. श्रीमत्पारावारसगोत्रसकलशास्त्रविशारदश्रीमाधवात्मजरामकृष्णभट्टविरचिते श्रीरामप्रसादाख्ये तीर्थरत्नाकरे मध्यदेशस्थतीर्थमाहात्म्यं समाप्तं ॥ समाप्तोऽयं ग्रन्थः । संवत् १९९० । वैशाखवदि ।

विषयः । सामान्यतः तीर्थमाहात्म्यवर्णनं । तीर्थस्वरूपनिरूपणं । स्वयम्भूतदेवनिर्म्मितभेदेन द्विविधतीर्थकथनं । विन्ध्याश्रिततीर्थनिरूपणं । हिमालयाश्रिततीर्थकथनं । सत्यसमादिमानसतीर्थनिरूपणं । तीर्थयात्राविधानकथनं । पाद्यपाद्यादिविधानं । चौरादिविधानं । तत्र

तीर्थयात्रादीनां प्रायश्चित्तनिरूपणं। तीर्थविशेषे यानारोहणादिना गमने दोषनिरूपणं। तीर्थाधिकारिनिरूपणं। भ्रमणस्य कौशलितस्यैव अधिकार इति निरूपणं। कालशुद्धिकीर्त्तनं। तीर्थप्रवेशदिने कर्त्तव्यनिरूपणं। तत्र उपवासविधिः। मुण्डनविधिः। स्त्रीणां मुण्डनप्रतिषेधकथनं। सामान्यतः तीर्थश्राद्धविधिकीर्त्तनं। तत्र अधिकारिनिरूपणम्। प्रत्यब्दश्राद्धे अधिकारिनिरूपणम्। गङ्गादीनां माहात्म्यकथनं। वर्णनात्म्या उपाख्यानं। कुरुक्षेत्रमाहात्म्यं। पृथूदकमाहात्म्यं। पुष्करमाहात्म्यं। प्रभासमाहात्म्यं। अमरकण्टकतीर्थमाहात्म्यं। नर्म्मदामाहात्म्यं। तत्र स्नानविधिः। नर्म्मदास्तोत्रकीर्त्तनं। तत्र दानादिफलकीर्त्तनं। मणिकर्णिकाया उत्पत्तिकथनादिकं। काशीमाहात्म्यं। मुक्तिधामनिरूपणं। तुङ्गभद्राया माहात्म्यकथनं। देवदारुवनमाहात्म्यं। मातृतीर्थमाहात्म्यं। द्वारकामाहात्म्यं। गोदावरीमाहात्म्यं। सेतुबन्धमाहात्म्यं। तापीमाहात्म्यं। उज्जयिनीमाहात्म्यं। पाकपुष्करादिनानाविधतीर्थमाहात्म्यं। सप्तगोदावरमाहात्म्यं। बलापथमाहात्म्यं। रामेश्वरमाहात्म्यं। दक्षिवासेश्वरमाहात्म्यं। सप्तगङ्गादितीर्थमाहात्म्यं। गङ्गोद्भेदतीर्थमाहात्म्यं। कोकामुखमाहात्म्यं। यमुनामाहात्म्यं। भागीरथ्या उत्पत्तिकथनं। तज्जलमरणादिफलकीर्त्तनं। शालग्राममाहात्म्यं। विरजाक्षेत्रमाहात्म्यं। गङ्गासागरसमीपे कपिलदर्शनफलकथनं। नैमिषारण्यमाहात्म्यं। बदरिकाश्रममाहात्म्यं। मथुरामाहात्म्यं। सरस्वतीमाहात्म्यं। विशेषेण काशीमाहात्म्यकथनं। गङ्गापूजनविधानं। गिरिदामोदरमाहात्म्यं। दक्षिणगोकर्णमाहात्म्यं। प्रभासतीर्थमाहात्म्यं। तत्र यात्राक्रमनिरूपणं। कालञ्जरमाहात्म्यं। कोणादित्यमाहात्म्यं। प्रयागमाहात्म्यं। गयामाहात्म्यं। प्रयागे माघस्नानफलकथनं। पञ्चक्रोशीयात्राविधिः। विशेषेण प्रभासमाहात्म्यकथनं। कालेश्वरमाहात्म्यकथनं। ओङ्कारेश्वरमाहात्म्यं। कपालमोचनमाहात्म्यं। दक्षिवासेश्वरमाहात्म्यं। रेवातीर्थमाहात्म्यं। द्वारकामाहात्म्यं। आवन्तीमाहात्म्यं। कोटितीर्थमाहात्म्यं। अङ्कपादमाहात्म्यं। समुद्रस्नानविधिकीर्त्तनं। एकपादमाहात्म्यं। अयोध्यामाहात्म्यं। गोदावरीमाहात्म्यं। समुद्रसङ्गममाहात्म्यं। रामतीर्थमाहात्म्यं। गौतमीमाहात्म्यं। गोदावरीतीरस्थतीर्थविवरणं। शुक्लतीर्थमाहात्म्यं। रामेश्वरोत्पत्तिकथनं। मणिकर्णिकापरिमाणादिनिरूपणं। काशीमरणादिफलकीर्त्तनं। पञ्चतीर्थविधिकीर्त्तनं। भद्रेश्वरमाहात्म्यं। तीर्थे प्रतिपदादिनियमकथनं। पुष्करमाहात्म्यं। स्नानयात्रादिविधिकथनं। महानामतीर्थमहिमादिकीर्त्तनञ्च।

No. 2543. बालबोधः। Substance, country-made paper, 11 × 5½ inches. Folia, 32. Lines, 8 on a page. Extent, 666 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Bahrámpur, Bábu Rádhikáprasáda Sen. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Bála-bodha. An elementary grammar of the Sanskrit language, containing a paraphrase of the well-known Sárasvata Vyákaraṇa.

By Mohanalála, son of Hirádhara. *Cf.* My Catalogue of Sanskrit Grammars, p. 151.

Beginning. प्रणम्य परमात्मानं बालधीवृद्धिसिद्धये ।
सारस्वतीमृजुं कुर्व्वे प्रक्रियां नातिविस्तरां ।
इन्द्रादयोऽपि यस्यान्तं न ययुः शब्दवारिधेः ।
प्रक्रियां तस्य कृत्स्नस्य क्षमो वक्तुं नरः कथम् ॥
अ इ उ ऋ ऌ ए ऐ ओ औ, ह य व र ल, ञ ण न म, इत्यादि ।

End. यूनः तिः । युवतिः । इति स्त्रीप्रत्ययाः । लोकात् शेषस्य सिद्धिः ।
श्रीहीराधरसूनोर्मोहनलालस्य कान्यकुब्जस्य कृतिरानन्दोस्तु + + + मेधाया वृद्धिः
वृद्धिं ।

Colophon. इति श्रीसीतापतिवाजीग्रभट्टाचार्य्यपण्डितराज + श्रीहीराधरात्मजमिश्र-मोहनलालविरचितो बालबोधः समाप्तः । संवत् १८१० । माघशुद्धौ ।

विषयः । व्याकरणप्रक्रियाकथनं ।

No. 2544. मनोरमावृत्तिः । Substance, country-made paper, 11 × 5 inches. Folia, 29. Lines, 11 on a page. Extent, 810 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Bahrámpur, Bábu Rádhikáprasáda Sen. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Manoramá-vṛitti. A commentary on Vararuchi's grammar of the Prákṛit language. By Bhámaha. Printed in Professor Cowell's excellent edition of the text.

Beginning. संसारतारकमुपां + सुरेन्द्रवन्द्य
मज्ञानजं + तमसो द्विषमुग्रशक्तिं ।
पार्श्वं प्रणम्य भुवनत्रयभूषणन्तं
प्रारभ्यते + + + + मध्यायनस्य पश्चात् ॥
इमुधान्तरा + चरणद्वयमूलमुद्धि
+ तीरसम्भुषिमिवा + पकाररक्षा
सिद्धार्थवस्तुभुमचलं विराजमुखैः
+ रं नमामि गत + समस्तं स्वर्विजेत्रौ ॥
+ + + + + + + + + + + आदेरतः । अधिकारोऽयं । यदित ऊर्द्धमनुक्र-मिष्यामः । आदेरत्स्थाने तद्भवति । इत्यादि ।

End. च । इंथं चाणो निपात्यते । अणोसी अणं कणाणं ।

Colophon. इति श्रीविश्ववरदचिहते प्राकृतप्रकाशे मनोरमायां हत्ती चष्टमः परिच्छेदः सम्पूर्णः ।

विषयः । वररुचिकृतप्राकृतसूत्रस्य विवरणम् ।

No. 2545. अद्वैतानन्दसागरः । Substance, country-made paper, 13 × 5 inches. Folia, 477. Lines, 7 on a page. Extent, 8,538 ślokas. Character, Nágara. Date, SM. 1894. Place of deposit, Bahrámpur, Bábu Rádhikáprasáda Sen. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Advaitánanda-ságara. An elaborate dissertation on the adual system of the Vedánta doctrine. By Raghúttama Tírtha, disciple of Purushottama Tírtha and Svayamprakása Tírtha.

Beginning. यत्पादपद्मरजसा शिरसा धृतेन
श्रीवाधमोऽपि हि रघूत्तमतां गतोऽहम् ।
अद्वैतसौख्यवपुषे पुरुषोत्तमाय
तस्मै नमोऽस्तु गुरवे करुणामयाय ॥
अद्वैतं सच्चिदानन्दं सीतं रघुनन्दनम् ।
समस्तसिद्धिदं देवं सोऽहमस्मीति चिन्तये ॥
चास्ते तव यदि शिक्षा निष्प्रत्यूहं सुदुर्लभेऽप्यर्थे ।
चेरम्यपादपद्मं चे सन्मस धृतं चेतः ॥
भेदभ्रान्त् भोदयन्तं सेव्यसेवकलीलया ।
स्वभूतयभूतत्वाख्यं भगवन्तमहं भजे ॥
लोकसङ्ग्रहमिषेऽतिभक्तयः
शाङ्करिध्वविविधसूर्यमक्तयः ।
साधितप्रणतसर्वसिद्धयः
सन्तु मे हृदि सदैकबुद्धयः ॥
+ + + + + + + +
कथां संसारकान्तारदावसन्तापसङ्कुलाः ।
मायन्तां चित्तमातङ्गा चद्वैतानन्दसागरं ॥

End. या वाणी विविधप्रिया अलधिका या शाङ्करिः सङ्गिनी
वेदान्तार्थमरीचिधी भरधिका या रामचन्द्रप्रिया ।
किं ब्रूमो जगदेकदैवतमिदं यद्यानकपालकं
गुणाधारसमुचितोपनिषदो सा पातु मे वैखरी ॥

Colophon. इति श्रीमदद्वैतानन्दसागरे तृतीयविभागे परतत्त्वाद्वैतभक्तिलहरी समाप्ता। इति श्रीमदद्वैतानन्दसागरे परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीपुरुषोत्तमतीर्थश्रीस्वयंप्रकाशतीर्थशिष्यश्रीरघूत्तमतीर्थकृते तृतीयो विभागः समाप्तः। संवत् १८९४। माघशुक्लपञ्चम्यां। ग्रन्थसंख्या ९०५०।

विषयः। १ प्रथमे विभागे,—विवेकनिरूपणं। अविवेकलक्षणं। उभयोर्गुणदोषनिरूपणं विवेकोपायकथनं। साधुलक्षणं। असाधुलक्षणं। पापलक्षणं। सत्सङ्गफलकीर्त्तनं। भक्तिलक्षणादिकथनं। गुरवः। मूर्त्तामूर्त्तभेदेन हरेर्द्विविधध्यानकथनादिकं। गुरुभक्तिमाहात्म्यकीर्त्तनं। अद्वैतभक्तिदस्य गुरुत्वनिरूपणं। शास्त्रमन्त्रोपदेशे ब्राह्मणस्यैव अधिकार इति निरूपणं। आचार्यलक्षणं। सदाचारलक्षणादिकथनं। शूद्रकृतपुराणपाठादौ दोषकथनं। ब्राह्मणमाहात्म्यकीर्त्तनं। गुर्वादिवन्दनप्रकारादिकथनं। शास्त्रलक्षणं। हिताहितलक्षणं। परापरविद्यानिरूपणं। अङ्गोपाङ्गादिविद्यानिरूपणं। उपवेदकथनं। वेदलक्षणं। मन्त्रब्राह्मणादिलक्षणं। विधिभेदनिरूपणादिकं। अर्थवादनिरूपणं। प्रामाण्यवादः। प्रयोजनभेदेन वेदभेदकथनं। शिक्षाप्रयोजनादिकीर्त्तनं। निरुक्तशास्त्रप्रयोजनादिकीर्त्तनं। छन्दोज्योतिषादीनां प्रयोजनादिकथनं। उपाङ्गानां प्रयोजनादिकीर्त्तनं। महापुराणोपपुराणानां लक्षणं तन्नामकीर्त्तनञ्च। द्विविधन्यायभेदकीर्त्तनादिकं। मीमांसाशास्त्रभेदप्रयोजनादिकथनं। एवं धर्म्मशास्त्र-सांख्य-पातञ्जल-पाशुपत-वैष्णवशास्त्राणां तात्पर्य्यादिनिरूपणं। उपवेदभेदकथनं। तत्र आयुर्व्वेदविषयकथनं। धनुर्व्वेदविषयादिनिरूपणं। गान्धर्व्ववेदविषयादिकथनं। अथ काव्यशास्त्रकीर्त्तनं। अर्थशास्त्रस्य नीतितुरङ्गादि-स्त्रीपुरुषलक्षण-रत्नशास्त्र-पाकशास्त्र-मल्लशास्त्रादिभेदैः बहुविधत्वकथनं। आरम्भवाद-परिणामवाद-विवर्त्तवादभेदेन प्रस्थानस्य त्रैविध्यकथनं। तत्र कणादजैमिनिगौतमदर्शनेषु आरम्भवादनिरूपणमितिकथनं। एवं वैष्णव-सांख्य-पातञ्जल-पाशुपतपरिणामवादकथनं। वेदान्तेषु विवर्त्तवादकथनञ्च। त्रिविधवादानां स्वरूपनिरूपणं। राजधर्म्मनिरूपणं। तत्र राजकृत्यनिरूपणं। चतुर्व्वर्णनिरूपणं। तत्र धर्म्मलक्षणं। तदुपायनिरूपणादिकं। तन्माहात्म्यकथनञ्च। सन्ध्योपासनादिकर्त्तव्यता। स्वधर्म्मपरित्यागे दोषकथनं। भगवदुपासनावश्यकता। आजन्मोचितकर्म्मानुष्ठानकर्त्तव्यता। विष्णुशिवादीनामभेदनिरूपणं। दुर्गालक्ष्म्योरभेदकथनं। पञ्चयज्ञविहीनस्य पातित्यनिरूपणं। शास्त्रेषु परमेश्वरदृष्ट्या भक्तिः कर्त्तव्येतिनिरूपणं। परमधर्म्मनिरूपणं। वेदवत्पुराणस्यापि अभ्यर्हितत्वमितिनिरूपणं। पुराणस्य सर्गप्रतिसर्गादिपञ्चलक्षणस्वरूपनिरूपणं। तस्य पञ्चवर्षककथनं। पञ्चाङ्गकीर्त्तनञ्च। जगत्स्रष्टुः विधातुरपि संसारित्वकथनं। एकविंशतिविधदुःखनिरूपणादिकं। मोक्षलक्षणं। श्रीमद्भागवतस्य दशविधलक्षणलक्षितत्वकथनं। प्रश्नलक्षणनिरूपणं। श्रीमद्भागवतस्य सर्व्वपुराणशिरोमणित्वनिरूपणं। ब्राह्मादिपुराणानां प्रत्येकं विशेषलक्षणकीर्त्तनं। श्रीमद्भागवतं वोपदेवकृतत्वेन मन्यमानानां मतखण्डनादिकं। प्रत्येकमुपपुराणस्य विशेषलक्षणकीर्त्तनं। शास्त्रस्य प्रश्नस्वरूपत्वकथनं। शास्त्रिक-

राजसतामसपुराणभेदकीर्त्तनं। मन्वादिस्मृतीनां सात्त्विकादिभेदनिरूपणं। पुरा किल सत्ययुगादौ वेदादिशास्त्रमेकैकमासीत्। द्वापरादौ तु शास्त्राणि खण्डितानीतिनिरूपणं।

२ द्वितीये विभागे,—शरीरत्रयधारी शिवदुर्गागणेशाख्यः परमात्मा मायया मनुष्यवत् भक्तानुग्रहार्थं पितृमातृपुत्ररूपेण अवतीर्ण इतिकीर्त्तनं। सर्व्वत्र आदौ गणेशपूजाविधानं। आत्मना सह अभिन्नत्वेन परात्मचिन्तनकर्त्तव्यता। हरिहरगणेशादीनां सात्त्विकतामसत्वादिनिरूपणं। अत्र विविधवादकीर्त्तनं। जीवात्मनिरूपणादिकं। देवानां सात्त्विकादिभावनिरूपणं। गणेशपूजनविधानं। रुद्रस्य परब्रह्मत्वनिरूपणं। परमेश्वरस्य स्वातन्त्र्येण परोपकारायैव शरीरधारणं न तु पारतन्त्र्येण कर्म्मवश्यतया स्वभोगार्थमितिनिरूपणं। ब्रह्मा विष्णुरीश्वर इत्यनादिमादिभेदेन त्रयो जीवा महेश्वरस्य अधिकारिपुरुषा इत्यादिनिरूपणं। रुद्रभक्तलक्षणकीर्त्तनं। कोटिशिवाभिधानतीर्थविवरणं। हरस्य पिनाकधारणकारणकथनं। तस्य ब्रह्मपुत्रत्वहेतुकथनं। पिनाकस्य जन्मकथनं। व्यावहारिकपारमार्थिकभेदेन द्विविधतत्त्वनिरूपणादिकं। शिवमाहात्म्यकीर्त्तनं। कलौ शिवमन्त्रविहीनस्य पापभागित्वकथनं। लिङ्गपूजाया नित्यत्वकथनं। त्रिपुण्ड्रमालिकादिधारणावश्यकता। तिलकरचनादौ अङ्गुल्यादिनियमः। रुद्राक्षादीनां माहात्म्यकथनं। तदुत्पत्तिकथनं। लिङ्गपूजाविधिः। निर्म्माल्यग्रहणविचारः। दुर्गायाः भगवच्छक्तित्वनिरूपणं। आराधनालक्षणं। दुर्गाभक्तिमाहात्म्यकीर्त्तनं। सांवत्सरिकदुर्गापूजाविधानं। देव्याः जगत्प्रकृतित्वनिरूपणादिकं। तत्र विविधवादकीर्त्तनं। जीवस्वरूपकीर्त्तनं। मेनकाहिमालययोः पुरतः देव्या ऐश्वररूपप्रदर्शनकथनं। शाक्तसम्प्रदाये मतभेदकथनं। श्रवणमननादीनां स्वरूपनिरूपणं। दुर्गानामकीर्त्तनमाहात्म्यं दुर्गादर्शनफलकथनं। एवं स्मरणादीनां फलकथनं। दुर्गायाः प्रियस्थाननिरूपणं। पीठमालाकीर्त्तनं। दुर्गासहस्रनामस्तोत्रकीर्त्तनं। विष्णुस्वरूपनिरूपणं। अवतारप्रयोजनादिकीर्त्तनं। स्वतन्त्रस्य भगवतो रघुवंशादौ जन्मग्रहणकारणनिरूपणं। सर्व्वभूतस्थितिमतः तस्य कथं निर्व्विकारत्वमितिनिरूपणं। भगवन्मूर्त्तिनिरूपणं। चतुर्व्यूहस्वरूपकथनं। न केवलया भक्त्या ईश्वरतत्त्वं वेदितुं शक्यं किन्तु विचारेणैवेतिनिरूपणं। शोकक्रोधादिरूपद्वादशविधमानसमलकथनं। अविद्याश्रितादिपञ्चक्लेशनिरूपणं। भक्तेः दशविधगुणनिरूपणं। भक्तिभेदकीर्त्तनं। अकामेन हरिभजनकर्त्तव्यता। मूर्त्तामूर्त्तभेदेन हरेर्द्विविधरूपकथनं। वासुदेवादिनाममाहात्म्यकीर्त्तनं। ब्रह्मपदशक्यतावच्छेदकनिरूपणं। सगुणभावकानां तामसादिभक्तानामिव निर्गुणभावकानां परमभागवतानाञ्च भगवन्नामकीर्त्तनं कर्त्तव्यमितिनिरूपणं। प्रहसितमार्गादिनिरूपणं। विष्णुपूजाविधानं। पापभेदेन नरकयातनाभोगप्रकारकीर्त्तनं। आध्यात्मिकादित्रिविधदुःखात्यन्तपरित्यागोपायकथनं। सूर्य्यस्य परब्रह्मत्वनिरूपणं। तद्भक्तिमाहात्म्यकीर्त्तनं। तदर्च्चनाविधानं।

३ तृतीये विभागे,—वङ्गोत्पत्तिकथनं। तस्य त्रिपुरविवरणं। तत्र जनपदप्रसङ्गकथनं। सुधासुतयोः सेनावैतरणीजन्मकथनं। हिमालयेन सह मेनायाः विवाहकथनं। गङ्गायाः गौ

र्थ्याश्च जन्मादिकीर्त्तनञ्च । चक्रस्य चक्रात्मकत्वकथनं । एकस्यैव चक्रेः नानाविधत्वकीर्त्तनं । चतुर्भुज-चरित्रवर्णनं । सांख्ययोगप्रवर्त्तकस्य कपिलस्य चक्रावतारत्वकथनं । मनोरपि तदवतारत्वकीर्त्तनं । चन्तर्यामिनो भगवतो नारायणीयाख्यानव्यपदेशेन चक्रादिसर्व्वदेवमयावतारस्य स्तोत्रादिकीर्त्तनं । गणेशावतारचक्रिस्तोत्रकथनं । सूर्य्यावतारचक्रान्तर्यामिस्तोत्रं । रामकृष्णावतारान्तर्यामिचक्रि-स्तोत्रं । बलभद्रान्तर्यामिचक्रिस्तोत्रं । कालाग्निचक्रनामाग्निस्तोत्रं । दुर्गास्तोत्रानन्तफलं । त्रिधातुः परमात्मत्वनिरूपणं । ब्रह्म-स्वयम्भूप्रभृतिनामनिर्व्वचनं । ब्रह्मणः पूजाप्रकारादिकथनं । धर्म्मसं-स्थापनार्थं रामकृष्णादिचतुर्व्विंशद्रामकृष्णादिचतुर्व्यूहरूपावतारधारी नित्यचिद्‌ज्ञानमू-र्त्तिक्रियाशक्तिमानेक एव परमात्मा सर्व्वज्ञः भक्तानामनुग्रहार्थं नट इव क्रीडतीति श्रुतिपुरा-णादिभिः प्रतिपादनं । जगन्नाथदेवस्य महिमादिवर्णनं । विशेषेण श्रीरामनाममाहात्म्यादिक-कथनं । तापनीयोक्तश्रीरामस्तोत्रकथनं । तस्मात् भगवच्छक्तित्वनिरूपणं । एवं दुर्गादीनां ज्ञेयं । परमेश्वरलीलावशमस्तु भगवद्रूपत्वमेव भवति नान्यथेतिनिरूपणं । दुर्गाकृष्णयोरभेदप्रतिपादनं । भवानीस्तोत्रं । गङ्गाया माहात्म्यादिकीर्त्तनं । दशविधपापहरदशहरागङ्गास्तोत्रकीर्त्तनं । सरस्वत्या जन्मादिकथनं । तस्या माहात्म्यकीर्त्तनं । तस्याः स्तोत्रादिकीर्त्तनञ्च ।

No. 2546. वैद्यविनोदः । Substance, country-made paper, 9 × 6 inches. Folia, 88. Lines, 11 on a page. Extent, 2,092 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Bahrámpur, Bábu Rádhiká-prasáda Sen. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Vaidya-vinoda. Dissertations on various topics connected with the practice of medicine. By Bhaṭṭa S'aṅkara, son of Ananta Bhaṭṭa. Compiled by order of Rájá Ráma Siṅha, son of Rájá Jaya Siṅha, of Amber.

Beginning. सकलसुखनिधानं भुक्तिमुक्तिप्रदं यच्चयति जगति सिद्धैः सर्व्वदोपास्यमानं ।

करकलितवराभीतिखड्गं प्रसन्नं दिशतु चरणभीष्टं धामधामाम्बिकायाः ॥

अनन्तनामा द्विजकीर्त्तिः श्रीगौडवंशः प्रथितप्रभावः ।

तदात्मजः शङ्करनामधेयः शास्त्रेषु काव्येषु परं प्रवीणः ॥

राजाधिराजो जयसिंहवीरः ख्यातः पृथिव्यां महनीयकीर्त्तिः ।

प्रतीपभूपालनिवारणेन प्रतापपुञ्जज्वलदग्निकल्पः ॥

तदात्मजो रामसमानसारो नाम्ना चिरायुर्न्नृपरामसिंहः ।

रूपेण दानेन पराक्रमेण तिरस्कृतानङ्गसुरद्रुमेशः ॥

दानं यदीयं परिकल्पितं यद्दृष्ट्वैव मेघं सुरपादपाद्याः ।

मानं परित्यज्य विलज्ज गुप्ता स्थितिः शुभा नेति दिवं प्रयाता ॥

धर्मस्य योगस्य च मे पिधातुः मत्याज्ञया चन्द्रकलादरेण ।
ये ये प्रयोगा बहुशोऽनुभूता स्ते ते मया संलिखिता विचिन्त्य ॥
प्रणम्य मान्यान् विनिवेदयामि ग्रन्थं मुदा पश्यत साधुभावाः ।
दृष्टे यदस्मिन् परमः प्रमोदः भवेत्तथा सिद्धिरपि प्रलब्धा ॥
हारीतपाराशरसुश्रुतानां संगृह्य सारं विधिवत्समासात् ।
सौख्याय रोगार्दितमानवानां विधीयते वैद्यविनोद एषः ॥

End. भट्टानन्दात्मजस्येयं शङ्करस्य कृतिः सतां ।
आनन्दयतु चित्तानि चिकित्सा सिद्धिदायिनी ॥
श्रीमद्भूपतिरामसिंहवचनाद्ग्रन्थो मया निर्म्मितो-
यस्मिन् रोगविनिश्चयश्च कथितो + + चिकित्सा क्रमात् ।
योगो वृष्यतमो रसायनविधिः संशोधनादेर्विधि-
रस्ति + नवधूमपानकवलो योषादिसंज्ञास्तथा ॥

Colophon. इति श्रीमदनन्तभट्टात्मजभट्टशङ्करविरचिते वैद्यविनोदे निदानचिकित्सावृष्यरसायनजलयोगविरेचनादियुक्तायुक्तविचारो नाम दशमोल्लासः १० ॥

विषयः । रोगविशेषे नाडीगतिविशेषनिरूपणं । मरणकालज्ञानकथनं । दृष्टाप्रमाणपरिकोपितवामदेवशापात् ज्वरोत्पत्तिकथनं । प्राधान्येन अष्टविधज्वरकथनं । तत्र वातज्वरचिकित्सानिदानादिकथनं । पित्तज्वरचिकित्सानिदानादिकथनं । कफज्वरचिकित्सानिदानादिकथनं । वातपित्तज्वरचिकित्सानिदानं । वातकफज्वरचिकित्सानिदानं । कफपित्तज्वरचिकित्सानिदानं । सन्निपातज्वरचिकित्सानिदानं । तत्र दाह-शीत-पित्तभ्रम-विभुग्ननेत्र-रक्तष्ठीवनादिचिकित्साकथनं । त्रयोदशविधसन्निपातचिकित्साकथनं । विषमज्वरचिकित्सानिदानादिकथनं । जीर्णज्वरचिकित्सानिदानादिकथनं । अतीसारलक्षणनिदानचिकित्सादिकथनं । तत्र वातातीसार-पित्तातीसार-कफातीसारादीनां लक्षणचिकित्सादिकथनं । एवमामरक्तातीसारादीनां चिकित्सादिकथनं । ग्रहणीरोगनिदानचिकित्सादिकथनं । अर्शोरोगनिदानचिकित्सादिकथनं । अजीर्णरोगनिदानचिकित्सादिकथनं । कृमिलक्षणनिदानचिकित्सादिकथनं । पाण्डुरोगनिदानचिकित्सादिकथनं । पित्तनिदानचिकित्सादिकथनं । राजयक्ष्मनिदानचिकित्सादिकथनं । क्षयरोगनिदानचिकित्सादिकथनं । कासरोगनिदानचिकित्सादिकथनं । हिक्कानिदानचिकित्सादिकथनं । श्वासरोगनिदानचिकित्सादिकथनं । स्वरभेदनिदानचिकित्सादिकथनं । अरोचकनिदानचिकित्सादिकथनं । छर्दिनिदानचिकित्सादिकथनं । तृष्णानिदानचिकित्सादिकथनं । मूर्च्छारोगनिदानचिकित्सादिकथनं । मदात्ययनिदानचिकित्सादिकथनं । दाहरोगनिदानचिकित्सादिकथनं । उन्मादनिदानचिकित्सादिकथनं । अपस्मारनिदानचिकित्सादिकथनं । वातरक्तनिदानचिकित्सादिकथनं । गृध्रसीनिदानचिकित्सादिकथनं । वातव्याधिनिदानचि-

चिकित्सादिकथनं। आमवातनिदानचिकित्सादिकथनं। शूलरोगनिदानचिकित्सादिकथनं। उदावर्त्तादिनिदानचिकित्सादिकथनं। गुल्मनिदानचिकित्सादिकथनं। आनाहनिदानचिकित्सादिकथनं। हृद्रोगनिदानचिकित्सादिकथनं। मूत्रकृच्छ्रनिदानचिकित्सादिकथनं। मूत्राघातनिदानचिकित्सादिकथनं। अश्मरीनिदानचिकित्सादिकथनं। प्रमेहनिदानचिकित्सादिकथनं। मेदोनिदानचिकित्सादिकथनं। उदरनिदानचिकित्सादिकथनं। शोथनिदानचिकित्सादिकथनं। श्लीपदनिदानचिकित्सादिकथनं। विद्रधिनिदानचिकित्सादिकथनं। व्रणशोथादिनिदानचिकित्सादिकथनं। गलगण्डमालादीनां निदानचिकित्सादिकथनं। भग्ननिदानचिकित्सादिकथनं। उपदंशनिदानचिकित्सादिकथनं। शिराग्रंथिनिदानचिकित्साकथनं। शूकदोषनिदानचिकित्सादिकथनं। श्वेतकुष्ठनिदानचिकित्सादिकथनं। पादस्फोटनिदानादिकथनं। कुष्ठनिदानचिकित्सादिकथनं। अम्लपित्तनिदानचिकित्सादिकथनं। विसर्पनिदानचिकित्सादिकथनं। विस्फोटनिदानचिकित्सादिकथनं। वायूकनिदानचिकित्सादिकथनं। मसूरिकानिदानचिकित्सादिकथनं। क्षुद्ररोगनिदानचिकित्सादिकथनं। जिह्वारोगचिकित्सा। कण्ठरोगचिकित्सा। मुखरोगनिदानचिकित्सा। कर्णरोगनिदानचिकित्सा। प्रतिश्यायनिदानचिकित्सा। अञ्जनविधिः। नेत्ररोगनिदानचिकित्सा। शिरोरोगनिदानचिकित्साकथनं। स्त्रीभिगमनादिनियमाः। गर्भिणीकृत्यकथनं। गर्भरक्षाद्युपायकथनं। सूत्यामयादिचिकित्सा। सूतिकारोगनिदानचिकित्सादिकथनं। स्त्रीरोगनिदानचिकित्सादिकथनं। बालरोगचिकित्साकथनं। सुखनिद्रोपायकथनं। वाजीकरणकीर्त्तनं। हरीतकीयोगकथनं। रसायनविधिः। वमनविरेचनादिविधिः। धौमसन्धीकरणादिविधानञ्च।

No. 2547. श्वेताश्वतरोपनिषद्विवरणम्। Substance, country-made paper, 12 × 6 inches. Folia, 49. Lines, 13 on a page. Extent, 2,184 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1898. Place of deposit, Bahrámpur, Bábu Rádhikáprasáda Sen. Appearance, fresh. Prose. Correct.

S'vetásvataropanishad-vivaraṇa. A summary of the meaning and philosophy of the S'vetásvatara Upanishad. By Vijnánátma, disciple of Jnánottama.

Beginning. यमच्छेदयतानीतमिन्थकज्ञानमूर्त्तये।
नमो गिरां विदूराय हरिशामूर्त्तये नमः॥
नित्यमानप्रदीपाय निःशङ्कसुखवर्त्तिने।
संसारादपनोदाय विश्वामोपतये नमः॥
प्रत्यक्षाविकलेदाय अनदिभमनाविने।
ज्ञानोनमनमोन्द्राय नमः प्रत्यकसुखात्मने॥

नमः परमऋषिभ्यो नमो ब्रह्मविद्यासम्प्रदायकर्त्तृभ्यो ब्रह्मवादिन इति। इदं ब्राह्मण-वाक्यं वादिनो वदन्तीत्याः। इत्यादि।

End. अस्यामुपनिषदि भगवता श्वेताश्वतरेण एते कथिताः उपदिष्टाः. . कि यस्मा-दर्थाः प्रकाशन्ते यथावत् प्रकाशन्ते महात्मनो महानुभावस्य नान्यस्येति यस्मात् तस्मादिद्याधिधि-र्देवतागुरुविषया नियमाधिका भक्तिः कर्त्तव्येति अभिप्रायः। द्विर्वचनमध्यायपरिसमाप्तिद्योत-नार्थमादरार्थञ्च।

Colophon. इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीमत्शङ्करभगवत्पूज्यपादशिष्यश्री-मद्विज्ञानात्मभगवतः कृतौ श्वेताश्वतरोपनिषद्विवरणे षष्ठोऽध्यायः। संवत् १८९८।

विषयः। श्वेताश्वतरोपनिषदः व्याख्यानम्।

No. 2548. आनन्दनिधिः। Substance, country-made paper, 12 × 6 inches. Folia, 32. Lines, 12 on a page. Extent, 1,255 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1899. Place of deposit, Bahrámpur, Bábu Rádhikáprasáda Sen. Appearance, fresh. Prose. Incorrect.

A'nanda-nidhi. A commentary on the Rámatápaní Upanishad. By Nandana.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः।

माङ्गल्यरूपवती श्रीरामतापनीयोपनिषत् मध्यमोत्तमाधिकारितारतम्यात् सगुणनिर्गुणो-पासनप्रकाशकपूर्वोत्तरभागाभ्यां प्रवर्त्तते। तत्र मन्दाधिकारिभिः सगुणोपासनमेव निर्गुणस्य उपेयत्वात् पञ्चभिः श्लोकैः आदौ सगुणपरतया रामनाम्नो निरुक्तिं कृत्वा षष्ठश्लोकेन निर्गुण-परतया निरुक्तिमाह,—चिन्मयेऽस्मिन्नित्यादिना।

End. यस्मात्प्रत्यक्तत्त्वमेति मोक्षं गच्छति प्राप्नोति इत्युपसमर्थं दर्शयति। + + +

विश्वेश्वरपादपद्मो + मकरन्दा + बिन्दुभिः।

रचितायां सदा काश्यां टीकेयं नन्दनैः कृता॥

यस्योपदेश + + का तारकं ब्रह्म काश्यते।

काश्यां काशीनिवासाय नमस्तस्मै पिनाकिने॥

Colophon. इति श्रीरामोत्तरतापनीयोपनिषद् आनन्दनिधिनाम्नी टीका समाप्ता। संवत् १८९९।

विषयः। रामतापनीयोपनिषदः व्याख्यानम्।

No. 2549. **कर्म्मविपाकसारः ।** Substance, country-made paper, 10 × 5 inches. Folia, 120. Lines, 12 on a page. Extent, 2,509 ślokas. Character, Nágara. Date, ? Place of deposit, Barhámpur, Bábu Rádhikáprasáda Sen. Appearance, old. Prose and verse. Incorrect.

Karmavipáka-sára. A summary of the retributions which have to be borne in a subsequent life for sins committed in one life, as ordained in the Smritis. By Dinakara Bhatta, son of Rámakamala, grandson of Náráyana, and great-grandson of Rámes'vara Súri.

Beginning. प्राहुर्नामा प्रख्यं तनयमिव पिता रामकृष्णश्च योऽयं
प्रायश्चित्तेषु सारं दिनकरविबुधं शान्तिकानाञ्च सारं ।
कृत्वाथो कर्म्मपाकेष्वखिलबुधमुदे सारमेतत् तनोति
श्रीरामाङ्घ्रिप्रसादाद्दयमपि भजतां ख्यातिमुच्चैर्धरायां ॥

ननु अनिष्टहरत्वाविशेषात् शान्तिककर्म्मविपाकयोः को भेदः. उच्यते,—भाव्यनिष्टहरत्वं शान्तिकं । भूतभाव्यनिष्टहरत्वं कर्म्मविपाकत्वमिति तयोर्भेदात् ।

End. मनसः काममाकूतिं वाचः सत्यम+ महि ।
पशूनां रू+ +मन्नस्य मपि श्रीः श्रयतां यशः ॥
कर्द्दमेन+जा भूतामपि सम्भ्रमकर्द्दमः ।
+ + + + + + यं वा स्वयमेक+ मातरम् ॥

Colophon. इति श्रीमद्रामेश्वरसूरिसूनुश्रीमन्नारायणसुतश्रीमद्रामकमलात्मजश्रीदिनकरभट्टकृते कर्म्मविपाकसारः समाप्तः ।

विषयः । कर्म्मविपाकलक्षणं । प्रायश्चित्तावश्यकता । ज्ञाताज्ञातादीनां लक्षणं । रोगनिदानेषु महापातकादिषु प्रायश्चित्तनिरूपणं । तत्र प्रायश्चित्तविधिः । तत् प्रयोगकथनञ्च । भक्ष्याभक्ष्यादिमन्त्रकथनं । गोदानमन्त्रादिकथनं । परिभाषाकथनं । कूष्माण्डहोमविधानं । वेदपारायणविधिकथनं । सर्व्वरोगनिवर्त्तकनिरूपणं । सर्व्वरोगहरदक्षिणामूर्त्तिदानविधानं । आरोग्यदानकथनं । अश्वत्थसेवनविधिः । असाध्यरोगहरमहार्णवदानविधिः । अथ अग्निवाणेनान्नछत्रविधानं । कालपुरुषदानविधानं । अश्विनीकुमारदानविधिः । सौरस+ +चार्य्यदानविधिः । अथ प्रयोगकथनं । मृत्युञ्जयविधिः । कालचक्रदानविधिः । रोगप्रतुलाविधिः । अपामार्ज्जनस्तोत्रकीर्त्तनं । सर्व्वरोगहरप्रतिमादानविधिकथनञ्च ।

सामान्यतो रोगाणां चिकित्सानिरूपणं । तथादौ क्षयरोगे कदलीदानविधिकथनं । जीवर्षपदानविधिः । क्षयप्रतिकृतिदानविधिः । गुडधेनुदानविधानं । चन्द्रव्रतकथामयविधिः । ज्वरे,—चिकित्सासमनोपायकथनं । ज्वरतर्पणविधिः । ज्वरप्रतिकृतिदानविधिः । ज्वर-

चण्डिदानप्रकारकथनञ्च । अपस्मारे,—विनायकदानविधिः । अथ चण्डिदानप्रकारादिकथनं । दुर्गोन्मादज्वरप्रक्रियादिकथनं । एवं उन्मादवायुज्वरस्य । सूर्य्यमूर्त्तिदानविधिः । चन्द्रमूर्त्तिदानविधिः । पाण्डुरोगादिकर्म्मविपाककथनादिकं । पृथिवीदानविधिः । कामलारोगे गरुड़दानविधिः । कामलारोगप्रतिमादानविधिः । वातरोगे वृषदानविधिः । वातरक्ते लक्ष्मीनारायणदानविधिः । वातरोगप्रतिमादानविधिः । शोथज्वरवसदानविधिः । कुष्ठ ज्वरसूर्य्यदानविधिः । धवदानविधिः । कुष्ठरोगप्रतिमादानविधिः । दद्रुज्वर-उमामहेश्वरदानविधिः । विसर्पज्वरनागदानविधिः । व्रणज्वरजदानविधिः । अश्वदानविधिः । शिरोरोगब्रह्मयज्ञोपवीतदानविधिः । नेत्ररोगप्रतिमादानविधिः । मूकज्वरतिलदानविधिः । कण्ठरोगज्वरप्रतिमादानविधिः । मूकज्वरसरस्वतीदानविधिः । जिह्वारोगज्वरप्रतिमादानविधिः । गण्डमालारोगज्वरप्रतिमादानविधिः । श्वासरोगज्वरध्वजपात्रदानविधिः । श्वासकासमूर्त्तिदानविधिः । शूलरोगज्वरत्रिशूलदानविधिः । गुल्मज्वरविनायकदानविधिः । गुल्मप्रतिमादानविधिः । शीतप्रतिमादानविधिः । अतीसारज्वरमकरदानविधिः । अन्नद्वेषिज्वरनारायणदानविधिः । बहुमूत्रज्वरप्रतिमादानविधिः । अर्शोरोगज्वरप्रतिमादानविधिः । प्रमेहज्वरसुवर्णधेनुदानविधिः । प्रमेहप्रतिरूपकदानविधिः । वल्मीकज्वरशय्यादानविधिः । सुवर्णधेनुदानविधिः । दारिद्र्यज्वरकुबेरप्रतिमादानविधिः । किञ्च सर्व्वेष रोगे कर्म्मविपाककथनञ्च ।

No. 2550. त्रिकण्डिकासूत्रविवरणम् । Substance, country-made paper, 9 × 3 inches. Folia, 14. Lines, 8 on a page. Extent, 260 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1895. Place of deposit, Bahrámpur, Bábu Rádhikáprasáda Sen. Appearance, new. Prose. Correct.

Trikaṇḍiká-sútra-vivaraṇa. A summary of the daily religious duties of householders as enjoined severally in the Káṇva, the Mádhyandiní, and the Vájasaneya, or the three leading schools of the White Yajur Veda.

Beginning. अवश्यमिति कर्त्तव्यं द्विजानां नित्यशोगमः ।
तदत्र लिख्यते स्पष्टं महादेवद्विवेदिना ॥

अथ भगवता कात्यायनेन सर्व्वाः श्रुतीरवधार्य्य माध्यन्दिनानामनुष्ठानार्थमथातोऽधिकार इत्यारभ्य स्वाध्यायदर्शनादित्यन्तं निराकाङ्क्षं यथा सूत्रमुपनिबद्धं तथैव श्रुतेर्निराकाङ्क्षं नित्यस्नानमुपनिबध्नाते । अथातो नित्यस्नानं ।

End. एष स्नानविधिरेव स्नानविधिः विदित इति शेषः । काण्वमाध्यन्दिनानामेव पठितो मध्याह्नस्नानविधिः । अध्यायः समाप्तिज्ञापनार्थः ।

Colophon. इति सप्तलोदीयशाखीयर्द्धिवेदिमहादेवकृतं त्रिकण्डिकासूत्रव्विवरणं समाप्तं । संवत् १८९५ । शकाब्दाः १७९० । श्रावणमास ।

विषयः । शुक्लयजुर्वेदीयकाण्वमाध्यन्दिनकात्यायनकृतसूत्रीयतानतर्पणप्रकरणव्याख्यानं ।

No. 2551. शङ्खचक्रविधिः । Substance, country-made paper, 10 × 4 inches. Folia, 4. Lines, 10 on a page. Extent, 135 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1894. Place of deposit, Bahrámpur, Bábu Rádhiká-prasáda Sen. Appearance, new. Prose. Correct.

S'aṅkhachakra-vidhi. Rules for stamping the person with marks of the conch-shell, the discus and other emblems of Vishṇu, according to the school of Rámánuja.

Beginning. शुभे मुहूर्त्ते परीक्षितं शिष्यमाचार्य्यः पञ्चसंस्कारकर्म्मणा संस्करिष्यमाणशिष्येण सार्कं महातीर्थे स्नानं कृत्वा कृतकर्म्मा गृहमागत्य भगवदाराधनं कृत्वा आचार्य्यः शिष्येण इत्यादि ।

End. श्रीरामानुजभगवदाराध . .पं नाम दत्त्वा शिष्यदक्षिणकर्णे रहस्यत्रय उपदिशेत् । अथ शिष्यानुष्ठानक्रममुपदिश्य भगवदाराधनत्वमुपदिशेत् ।

Colophon. इति शङ्खचक्रविधिः सम्पूर्णः । संवत् १८९४ माघमास ।

विषयः । रामानुजसम्प्रदायानुसारेण शङ्खचक्रादिचिह्नधारणपद्धतिकथनं ।

No. 2552. दानमयूखः । Substance, country-made paper, 10 × 6 inches. Folia, 151. Lines, 14 on a page. Extent, 4,987 ślokas. Character, Nágara. Date, Sm. 1876. Place of deposit, Bahrámpur, Bábu Rádhiká-prasáda Sen, Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Dánamayúkha. A digest of the Smṛiti rules regarding religious gifts and their consecration. By Nilkanṭha Bhaṭṭa, son of Saṅkara Bhaṭṭa, and grandson of Bhaṭṭa Náráyaṇa. The work professes to be a part of an elaborate digest of the Smṛiti, entitled Bhagavadbháskhara.

Beginning. यो लीलया सन्ततुतेऽस्य विश्वं तत्पाल्यत्यात्मनि विश्वरूपं ।
अयं नयत्याशु च पूर्णरूपः शिवं तनोत्वाशु रविर्मताशो ॥
श्रुतीः स्मृतीर्वीक्ष्य पुराणजातं तत्तन्निबन्धानपि सन्निबन्धान् ।
श्रीशङ्करस्यात्मज एष दाने श्रीनीलकण्ठो विहणोति कृत्यं ॥

परस्वत्वोत्पत्तको द्रव्यत्यागो दानं । इत्यादि ।

End. माल्ये,—

कपिले सर्व्वभूतानां पूजनीयासि रोहिणि ।

सर्व्वतीर्थमयी यस्मादतः शान्तिं प्रयच्छ मे ॥

Colophon. इति श्रीजगद्गुरुभट्टनारायणसूरिसूनुपण्डितशिरोरत्नमीमांसकशङ्करभट्टात्मजभट्टनीलकण्ठकृते भगवद्भास्करे दानमयूखः समाप्तः । संवत् १८७९ । आषाढ़ ।

विषयः । दानलक्षणविचारः । देयादेयनिरूपणम् । यत्यादिभ्यो हेमादिदाननिषेधः । दानयोग्यकालनिरूपणं । पुण्यदेशनिरूपणं । अपात्रद्रव्यकथनं । दानकृत्यनिरूपणं । समर्थस्य अनुकल्पकरणे दोषकथनं । पात्रासन्निधाने दानविधानं । प्रतिग्रहीतृकृत्यनिरूपणं । अप्रत्याख्येयनिरूपणं । द्रव्यदेवतानिरूपणं । परिभाषाकीर्त्तनं । तत्र प्रतिनिध्यादिविधानं । नवरत्नपञ्चपल्लवादिकथनं । दूर्व्वादिनवकौतुककथनं । दशाङ्गादिधूपकथनं । प्रतिमालक्षणादिकथनं । विष्णुलक्षणं । दक्षिणादिनिरूपणं । द्रव्यमानकथनं । धान्यादिमानकथनं । भूमिमानकथनं । मण्डपादिलक्षणं । कुण्डलक्षणादिकथनं । षोडशारचक्रनिर्म्माणकथनं । ग्रहपूजाप्रकारकीर्त्तनं । तत्र तदधिदेवताकथनं । प्रत्यधिदेवताकथनं । विनायकादिलक्षणं । लोकपालादिरूपकथनं । पूजाप्रकारकथनं । ग्रहपूजाविधिः । पुण्याहवाचनविधिः । नीराजनविधिकथनं । अभिषेकविधिकथनं । वास्तुपूजाविधिः । द्वारपूजाविधिः । होमविधिः । नवग्रहसूक्तकथनं । अधिदेवतालोकपालादिसूक्तकथनं । जपसूक्तादिकथनं । यजुर्व्वेदिनां कुशकण्डिकानन्तरं प्रधानहोममन्त्रकथनं । एवं सामगादीनां ज्ञेयम् । इति परिभाषा । तुलापुरुष-हिरण्यगर्भ-ब्रह्माण्डादिषोडशमहादानकथनं । तुलापुरुषदानप्रयोगः । रजतादितुलाविधिः । नानारोगघ्नलोहादितुलाविधिः । घृतादितुलाविधिः । अथ साम्प्रदायिकप्रयोगकथनं । हिरण्यगर्भदानविधिः । अथ प्रयोगकथनं । ब्रह्माण्डदानविधिः । अथ प्रयोगकथनं । एवं परत्र ज्ञेयं । कल्पतरुदानविधिः । गोसहस्रदानविधिः । हिरण्यकामधेनुदानविधिः । हिरण्याश्वदानविधिः । हिरण्याश्वरथदानविधिः । हेमहस्तिरथदानविधिः । पञ्चलाङ्गलदानविधिः । धरादानविधिः । विश्वचक्रदानविधिः । कल्पलतादानविधिः । सागरदानविधिः । रत्नधेनुदानविधिः । महाभूतघटदानविधिः । अन्यविधमहादानकथनं । तत्र सुवर्णदानविधिः । रजतदानविधिः । अन्नदानविधिः । घृतमानदानविधिः । संतानदानविधिः । तिलदानविधिः । महातिलपात्रदानविधिः । माषचणपञ्चरत्नतिलपूर्णकांस्यपात्रदानविधिः । तिलकुम्भदानविधिः । तिलकरकदानविधिः । गजदानविधिः । दासीदानविधिः । रथदानविधिः । महीदानविधिः । गृहदानविधिः । गवाह्निप्रयोगकथनं । प्रतिश्रय (धर्म्मशाला) दानविधिः । कन्यादानविधिः । कपिलादानविधिः । गुडधेनुदानविधिः । घृतधेनुदानविधिः । जलधेनुदानविधिः । क्षीरधेनुदानविधिः । दधिधेनुदानविधिः । मधुधेनुदानविधिः । रसधेनुदानविधिः । शर्कराधेनुदानविधिः । कार्पासधेनुदानविधिः । लवणधेनुदानविधिः । सुवर्णधेनुदानविधिः । रूपतो गोदानविधिः । वैतरणी-

गोदानविधिः। महिषीदानविधिः। मेषीदानविधिः। अजादानविधिः। मेषदानविधिः। अचलदानविधिः। धान्यादिशैलदानविधिः। लवणाचलदानविधिः। गुडपर्व्वतदानविधिः। सुवर्णाचलदानविधिः। तिलपर्व्वतदानविधिः। कार्पासाचलदानविधिः। घृताचलदानविधिः। रत्नाचलदानविधिः। रौप्याचलदानविधिः। शर्कराचलदानविधिः। शिखरदानविधिः। भद्रनिधिदानविधिः। आनन्दनिधिदानविधिः। ब्रह्मावतारदानविधिः। त्रिमूर्त्तिदानविधिः। द्वादशादित्यदानविधिः। चन्द्रादित्यदानविधिः। लोकपालाष्टकदानविधिः। नवग्रहदानविधिः। वारदानविधिः। शूलदाननिधिः। आत्मप्रतिकृतिदानविधिः। धनदमूर्त्तिदानविधिः। शालग्रामदानविधिः। कालपुरुषदानविधिः। कालचक्रदानविधिः। यमदानविधिः। पुष्करदानविधिः। आयुष्करदानविधिः। सम्पत्करदानविधिः। कृष्णाजिनदानविधिः। शय्यादानविधिः। वस्त्रदानविधिः। भाजनदानविधिः। स्थालीदानविधिः। शाकदानविधिः। विद्यादानविधिः। वेददानविधिः। पुस्तकदानविधिः। छत्रादिदानविधिः। अन्नदानविधिः। वर्षाशनदानविधिः। ताम्बूलदानविधिः। गन्धद्रव्यदानविधिः। रत्नदानविधिः। प्रपादानविधिः। उदकदानविधिः। धर्म्मघटदानविधिः। यज्ञोपवीतदानविधिः। यष्टिदानविधिः। धनदानविधिः। दीपदानविधिः। अभयदानविधिः। द्वादशमासेषु दानविधिः। अश्वत्थसेचनविधिः। पान्थोपचारविधिः। गोपरिचर्य्याविधिः। धान्य-तण्डुल-गोधूम-यव-मुद्ग चणक-पायसान्नादिदानविधिः। गणेशप्रतिमादानविधिः। सूर्य्यप्रतिमादानविधिः। उमामहेश्वरमूर्त्तिदानविधिः। स्वर्णाभरणादिदानविधिः। स्वर्णपात्रादिदानविधिः। फलदानादिविधिकीर्त्तनञ्च।

CLASSIFICATION.

I.—VEDA S'A'STRA.
- a. Sañhitá (hymns).
- b. Bráhmaṇa (ceremonicals).
- c. A'raṇyaka (do. appropriate for forest life).
- d. Upaṇishad (theology)
- e. Vaidika (Sútra, rituals, phonetics, &c.)

II.—AITIHA'SIKA S'A'STRA.
- a. Itihása (history).
- b. Puráṇa (ancient legends).

III.—KA'VYA S'A'STRA.
- a. Kávya (poems).
- b. Náṭaka (drama).
- c. Champú (poetico-prose compositions).
- d. Kosha (miscellaneous poetical collections).
- e. Upákhyána (tales and romances).

IV.—A'BHIDHA'NA S'A'STRA (lexicography).

V.—VYA'KARAṆA S'A'STRA (grammar).

VI.—CHHAṄDAH S'A'STRA (versification).

VII.—ALAṄKA'RA S'A'STRA (rhetoric).

VIII.—JYOTISHA S'A'STRA (astronomy and astrology).

IX.—SMṚITI S'A'STRA (law, civil and canonical).

X.—SAṄGITA S'A'STRA (music).

XI.—S'ILPA S'A'STRA (arts).

XII.—KA'MA S'A'STA (economics).

XIII.—DARS'ANA S'A'STRA (philosophy).
- a. Dárs'anika (general philosophy).
- b. Sáṅkhya (hylotheistic).
- c. Yoga (theocratic).
- d. Nyáya (dialectic).
- e. Vais'eshika (physical).
- f. Mímáṅsá (ritualistic).
- g. Vedánta (monotheistic).
- h. Aparadárs'anika (minor systems of philosophy.)

XIV.—Bhakti S'a'stra (faith).

XV.—Tantra S'a'stra (mysticism).

XVI.—Vaidyaka S'a'stra (medicine).

XVII.—Jaina S'a'stra (Jaina religion).

XVIII.—Bauddha S'a'stra (Bauddha religion).

XIX.—Anirdhishṭa (miscellaneous).

CLASSIFIED INDEX.

I.—VEDA S'A'STRA.

a. Sañhitá.

b. Bráhmaṇa.

c. A'raṇyaka.

d. Upanishad.

e. Vaidika.

II.—Aitiha'sika S'a'stra.

a. Itihása.

b. Puráṇa.

III.—Ka'vya S'a'stra.

a. Kávya.

b. *Náṭaka.*

c. Champú.

d. Kosha.

e. Upákhyána.

IV.—ABHIDHA'NA.

V.—VYÁKARAṆA.

IX.—Smṛiti.

X.—Saṅgita S'ástra.

XI.—S'ilpa S'ástra.

XII.—Káma S'ástra.

XIII.—Darsana S'ástra.

---

a. Darsana.

---

b. Sáṅkhya.

---

c. Yoga.

---

d. Nyáya.

---

e. Vais'eshika.

---

f. Mímáñsá.

XV.—Tantra S'ástra.

XVI.—Vaidyaka S'ástra.

XVII.—Jaina S'ástra.

XVIII.—Bauddha S'a'stra.

XIX.—Anirdishta.

INDEX TO VOLUME VII.